

Strasbourg, 17 February 2010

/Finish version/
ACFC/SR/III(2010)001

ANNEXES
TO THE THIRD REPORT SUBMITTED BY FINLAND
PURSUANT TO ARTICLE 25, PARAGRAPH 1
OF THE FRAMEWORK CONVENTION FOR
THE PROTECTION OF NATIONAL MINORITIES

(Received on 17 February 2010)

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

2007

Julkaistu Helsingissä 20 päivänä helmikuuta 2007

N:o 169—173

SISÄLLYS

N:o		Sivu
169	Laki kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta	595
170	Laki kuntajakolain muuttamisesta	601
171	Laki varainsiirtoverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta	605
172	Valtioneuvoston asetus kunnan talouden tunnuslukujen eräistä raja-arvoista	607
173	Valtioneuvoston asetus kunta- ja palvelurakenneuudistusta koskevien tietojen toimittamisesta valtioneuvostolle	608

N:o 169

Laki

kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta

Annettu Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 2007

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Lain tarkoitus ja soveltamisala

1 §

Lain tarkoitus

Lain tarkoituksena on luoda edellytykset kunta- ja palvelurakenneuudistukselle. Uudistuksen tarkoituksena on kunnallisen kansanvallan lähtökohdista vahvistaa kunta- ja palvelurakennetta, kehittää palvelujen tuotantotapoja ja organisointia, uudistaa kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmiä sekä tarkistaa kuntien ja valtion välistä tehtäväjakoja siten, että kuntien vastuulla olevien palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen sekä kuntien kehittämiseen on vahva rakenteellinen ja taloudellinen perusta. Tarkoituksena on parantaa tuottavuutta ja hillitä kuntien menojen kasvua sekä luoda edellytyksiä kuntien järjestämien palveluiden ohjauksen kehittämiseksi.

Lain tavoitteena on elinvoimainen ja toimintakykyinen sekä eheä kuntarakenne. Lisäksi lain tavoitteena on varmistaa koko maassa laadukkaat ja asukkaiden saatavilla olevat palvelut. Palvelurakenteen on oltava kattava ja taloudellinen ja sen on mahdollistettava voimavarojen tehokas käyttö.

Tämän lain mukaisia järjestelyjä suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon:

- 1) palvelujen saatavuus, laatu ja rahoitusmaan kaikissa osissa;
- 2) perusoikeudet ja yhdenvertaisuus palvelujen saamisessa;
- 3) kunnan asukkaiden itsehallinnon toimintaedellytykset;
- 4) kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet;
- 5) suomen- ja ruotsinkielisen väestön oikeudet käyttää omaa kieltään ja saada palveluja tällä kielellä; sekä
- 6) saamelaisten kielelliset oikeudet samoin kuin saamelaisten oikeus alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttua-

HE 155/2006
HaVM 31/2006
EV 259/2006

26—2007

895043

riaan sekä saamelaisten kieltä ja kulttuuria koskeva itsehallinto heidän kotiseutualueellaan.

2 §

Soveltamisala

Lakia sovelletaan maan kaikissa kunnissa. Kainuun hallintokokeilusta annetun lain (343/2003) soveltamisalaan kuuluvissa kunnissa sovelletaan kuitenkin vain tämän lain 8, 9 ja 11—13 §:ää.

3 §

Suhde aluejakoihin

Kunnat voivat laatia tässä laissa tarkoitettuihin selvitykset ja suunnitelmat erikoissairaanhoidon (1062/1989) 7 §:n mukaisesta sairaanhoitopiirijaosta ja valtioneuvoston kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) 6 §:n nojalla päättämästä erityishuoltopiirijaosta poiketen.

Kunnat voivat laatia tässä laissa tarkoitettuihin selvitykset ja suunnitelmat valtioneuvoston maakuntajakolain (1159/1997) 1 §:n 2 momentin nojalla päättämästä maakuntajaosta poiketen.

2 luku

Uudistuksen toteuttamisen keinot

4 §

Keinot

Kuntarakennetta vahvistetaan yhdistämällä kuntia ja liittämällä osia kunnista toisiin kuntiin. Kuntajaon muutokset toteutetaan ja niiden tekemistä tuetaan siten kuin kuntajakolaissa (1196/1997) säädetään.

Palvelurakenteita vahvistetaan kokoamalla kuntaa laajempaa väestöpohjaa edellyttäviä palveluja ja lisäämällä kuntien yhteistoimintaa.

Toiminnan tuottavuutta parannetaan myös tehostamalla kuntien toimintaa palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa sekä vahvistamalla pääkaupunkiseudun ja muiden yhdys-

kuntarakenteellisesti ongelmallisten kaupunkiseutujen toimintaedellytyksiä.

5 §

Kunnan ja yhteistoiminta-alueen muodostaminen

Kunnan tulee muodostua työssäkäyntialueesta tai muusta sellaisesta toiminnallisesta kokonaisuudesta, jolla on taloudelliset ja henkilöstövoimavaroihin perustuvat edellytykset vastata palveluiden järjestämisestä ja rahoituksesta.

Kuntien yhteistoiminnan vahvistamiseksi kunnat voivat perustaa toiminnallisesta kokonaisuudesta muodostuvan 3 ja 4 momentissa tarkoitetun yhteistoiminta-alueen. Kunnat voivat sopia, että yhteistoiminta-alueen tehtävät annetaan kuntalain (365/1995) 76 §:n 2 momentin mukaisesti alueen yhden kunnan hoidettavaksi, jolloin tehtävien hoitamista varten perustetaan kuntalain 77 §:ssä tarkoitettu alueen kuntien yhteinen toimielin, tai että yhteistoiminta-alueen tehtävät hoitaa kuntayhtymä.

Kunnassa tai yhteistoiminta-alueella, joka huolehtii perusterveydenhuollosta ja siihen kiinteästi liittyvistä sosiaalitoimen tehtävistä, on oltava vähintään noin 20 000 asukasta.

Kunnan tai yhteistoiminta-alueen, jolla on ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) mukainen ammatillisen peruskoulutuksen järjestämislupa, asukasmäärän on oltava vähintään noin 50 000.

Kunnan ja yhteistoiminta-alueen muodostamiselle 3 ja 4 momentissa säädetyistä edellytyksistä voidaan poiketa, jos:

1) toiminnallisen kokonaisuuden muodostaminen ei saaristaisuuden tai pitkien etäisyyksien vuoksi ole 1 ja 2 momentissa säädetyllä tavalla mahdollista;

2) se on tarpeen suomen- tai ruotsinkielisten asukkaiden kielellisten oikeuksien turvaamiseksi; tai

3) se on tarpeen saamelaisten kieltä ja kulttuuria koskevien oikeuksien turvaamiseksi.

6 §

Laajaa väestöpohjaa edellyttävät palvelut

Laajaa väestöpohjaa edellyttävien palvelu-

jen turvaamiseksi maa jaetaan erikoissairaanhoitolain 7 §:ssä lueteltuihin kuntayhtymiin. Kunnan tulee kuulua yhteen kuntayhtymään. Äänivallasta kuntayhtymässä on voimassa, mitä erikoissairaanhoitolain 17 §:ssä säädetään, jolleivät kunnat toisin sovi.

Kuntayhtymän tulee:

1) kunnan osoittamassa laajuudessa vastata palveluista, joista säädetään erikoissairaanhoitolaissa ja kehitysvammaisten erityishuolosta annetussa laissa;

2) edistää alueellaan terveyden, toimintakyvyn ja sosiaalisen turvallisuuden huomioon ottamista; sekä

3) hoitaa muut sille lailla säädettävät tehtävät.

Kunta voi antaa kuntayhtymälle myös muita tehtäviä.

Kaksikieliset ja yksikieliset ruotsinkieliset kunnat ovat lisäksi jäseninä kuntayhtymässä, jonka tehtävänä on turvata jäsenkuntiansa ruotsinkielisten palvelujen järjestäminen erikseen sovittavan työnjaon mukaisesti.

Osa erityistason sairaanhoitoon kuuluvista toimenpiteistä ja hoidoista keskitetään valtakunnallisesti joillekin erityisvastuualueille. Eduskunnalle antamista varten valmistellaan hallituksen esitys erikoissairaanhoitolain muuttamisesta siten, että valtioneuvoston asetuksella säädetään, mitkä tutkimukset, toimenpiteet ja hoidot kuuluvat erityistason sairaanhoitoon, sekä siitä, mitkä näistä keskitetään valtakunnallisesti.

7 §

Suunnitteluvollisuus eräillä kaupunkiseuduilla

Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan kaupunkien (*pääkaupunkiseutu*) tulee laatia viimeistään 31 päivänä elokuuta 2007 suunnitelma siitä, miten maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamista sekä palvelujen käyttöä kuntarajat ylittäen parannetaan seudulla ottaen huomioon jo käynnissä olevat yhteistyön kehittämishankkeet.

Turun, Porvoon, Porin, Hämeenlinnan, Tampereen, Lahden, Kotkan, Lappeenrannan, Mikkelin, Kuopion, Joensuun, Jyväskylän, Seinäjoen, Vaasan, Kokkolan ja Oulun kaupunkien tulee laatia yhdessä jäljempänä

3 momentissa mainittujen kuntien kanssa viimeistään 31 päivänä elokuuta 2007 suunnitelma siitä, miten maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamista sekä palvelujen käyttöä kuntarajat ylittäen parannetaan 3 momentissa tarkoitetuilla seuduilla, jolleivät asianomaiset kunnat yksimielisesti totea suunnitelman laatimista tarpeettomaksi.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu suunnitelma tulee laatia seuraavien kuntien kanssa:

1) Turun kaupunki yhdessä Auran, Kaarinan, Liedon, Naantalin, Raision, Ruskon ja Vahdon kanssa;

2) Porvoon kaupunki yhdessä Askolan, Myrskylän ja Pernajan kanssa;

3) Porin kaupunki yhdessä Luvian, Merikarvian, Nakkilan, Noormarkun, Pomarkun, Siikaisen ja Ulvilan kanssa;

4) Hämeenlinnan kaupunki yhdessä Hattulan, Hauhon, Janakkalan, Kalvolan, Lammin, Rengon ja Tuuloksen kanssa;

5) Tampereen kaupunki yhdessä Kangasalan, Lempäälän, Nokian, Oriveden, Pirkkalan, Vesilahden ja Ylöjärven kanssa;

6) Lahden kaupunki yhdessä Asikkalan, Hollolan, Hämeenkosken, Kärkölän, Nastolan ja Orimattilan kanssa;

7) Kotkan kaupunki yhdessä Haminan, Pyhtään ja Ruotsinpyhtään kanssa;

8) Lappeenrannan kaupunki yhdessä Joutsonon, Lemmin ja Taipalsaaren kanssa;

9) Mikkelin kaupunki yhdessä Hirvensalmen ja Ristiinan kanssa;

10) Kuopion kaupunki yhdessä Karttulan, Maaningan ja Siilinjärven kanssa;

11) Joensuun kaupunki yhdessä Kontiolahden, Liperin ja Pyhäselän kanssa;

12) Jyväskylän kaupunki yhdessä Jyväskylän maalaiskunnan, Korpilahden, Laukaan, Muuramen, Petäjäveden ja Toivakan kanssa;

13) Seinäjoen kaupunki yhdessä Ilmajoen, Lapuan, Nurmon ja Ylistaron kanssa;

14) Vaasan kaupunki yhdessä Isonkyrön, Korsnäsän, Laihian, Maalahden, Maksamaan, Mustasaaren, Oravaisten, Vähäkyrön ja Vöyrin kanssa;

15) Kokkolan kaupunki yhdessä Kruunupyyn ja Kälviän kanssa; sekä

16) Oulun kaupunki yhdessä Hailuodon, Haukiputaan, Kempeleen, Kiimingin, Limingan, Lumijoen, Muhoksen, Oulunsalon, Tyrnävän ja Ylikiimingin kanssa.

8 §

Kunnilta valtiolle siirrettävät tehtävät

Valtion järjestettäväksi ja rahoitettavaksi siirretään tehtävät, jotka on säädetty kunnalle:

1) kuluttajaneuvonnan järjestämisestä kunnassa annetussa laissa (72/1992);

2) elatusturvalaissa (671/1998), ei kuitenkaan toimenpiteitä elatusvelvollisuuden vahvistamiseksi; sekä

3) holhoustoimen edunvalvontapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa (443/1999).

Valtion rahoitettavaksi siirretään kustannukset, jotka aiheutuvat kunnalle osana kansanterveyslain (66/1972), erikoissairaanhoidon tai mielenterveyslain (1116/1990) mukaisia tehtäviä:

1) niiden henkilöiden terveyden- ja sairaanhoidosta, joiden terveydenhuollon antamisesta tai kustantamisesta Suomen valtio on vastuussa Euroopan unionin lainsäädännön tai Suomen solmiman kansainvälisen sopimuksen nojalla;

2) lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvistä selvityksistä; sekä

3) oikeuspsykiatrisista selvityksistä.

Edellä mainittujen tehtävien järjestäminen ja rahoitus siirretään valtiolle viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2009.

9 §

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevat kunnat

Jos rahoituksen riittävyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan talouden tunnusluvut ovat olennaisesti ja toistuvasti koko maan vastaavia tunnuslukuja heikommalla ja ne ovat kahtena vuonna peräkkäin alittaneet valtioneuvoston asetuksella säädettyt raja-arvot, kunnan ja valtion tulee yhdessä selvittää kunnan mahdollisuudet turvata asukkailleen lainsäädännön edellyttämät palvelut sekä ryhtyä toimiin palveluiden edellytysten turvaamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu selvitys tehdään arviointiryhmässä, jonka jäsenistä yhden nimeää sisäasiainministeriö ja yhden asianomainen kunta. Lisäksi sisäasiainminis-

teriö nimeää asianomaista kuntaa kuultuaan arviointiryhmän puheenjohtajaksi mainituista tahoista riippumattoman henkilön. Arviointiryhmä tekee ehdotuksen kunnan asukkaiden palvelujen turvaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä. Kunnanvaltuuston on käsiteltävä arviointiryhmän toimenpide-ehdotukset ja saatettava niitä koskeva päätös sisäasiainministeriön tietoon mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten.

Sisäasiainministeriö tekee arviointiryhmän toimenpide-ehdotusten ja kunnanvaltuuston päätösten perusteella ratkaisun kuntajakolaissa tarkoitettujen erityisen selvityksen tarpeellisuudesta kuntajaon muuttamiseksi.

Jos 1—3 momentissa mainitut toimenpiteet eivät ole riittäviä, voidaan eduskunnalle antaa vuoden 2009 alussa hallituksen esitys kuntajakolain muuttamisesta siten, että valtioneuvosto voi arviointiryhmän tai 3 momentin mukaisesti asetettujen kuntajakoselvityksen ehdotuksesta päättää kuntajaon muuttamisesta.

3 luku

Erinäiset säännökset

10 §

Kunnan selvitys ja uudistuksen toimeenpanosuunnitelma

Kunnan on viimeistään 31 päivänä elokuuta 2007 annettava valtioneuvostolle selvitys kunnassa 5 ja 6 §:n nojalla toteutettavista toimenpiteistä sekä suunnitelma uudistuksen toimeenpanosta (*toimeenpanosuunnitelma*). Selvityksestä ja toimeenpanosuunnitelmasta päättää kunnanvaltuusto.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun toimeenpanosuunnitelmaan tulee sisältyä:

1) väestö- ja palvelutarveanalyysi kunnassa vuosille 2015 ja 2025;

2) kuntalain 65 §:n 1 momentissa tarkoitettu kunnan taloussuunnitelma sekä, jos taaseen alijäämää ei saada taloussuunnitelman suunnittelukautena katetuksi, kuntalain 65 §:n 3 momentissa tarkoitettu toimenpideohjelma;

3) suunnitelma siitä, miten kunta käyttää 4 §:ssä mainittuja keinoja;

4) selvitys palveluverkon kattavuudesta; sekä

5) suunnitelma kunnan keskeisten toimintojen järjestämisestä sekä henkilöstövoimavarojen riittävydestä ja kehittämisestä.

Jos kunta päättää toteuttaa kuntajaon muutoksen vuoden 2009 alusta, kunnan tulee tehdä kuntajaon muutosta koskeva esitys ja 1 momentissa tarkoitettu selvitys palvelujen järjestämisestä valtioneuvostolle vuoden 2007 loppuun mennessä. Jos sisäasiainministeriö on päättänyt suorittaa kuntajakolain 8 §:ssä tarkoitettua erityisen selvityksen tai ryhtyä tämän lain 9 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin, kuntajaon muutosta koskeva esitys tulee kuitenkin tehdä 30 päivään maaliskuuta 2008 mennessä.

11 §

Valtion kuntapolitiikka sekä rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmän uudistaminen

Kuntien tehtäviä ja niiden rahoitusta käsittelevää peruspalveluohjelmaa kehitetään ja se vakinaistetaan osaksi lakiin perustuvaa valtion ja kuntien neuvottelumenettelyä. Peruspalveluohjelman mukaisia taloudellisia ohjauskeinoja kehitetään nykyistä tehokkaammiksi.

Kuntien rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmä uudistetaan tavoitteena yksinkertainen ja läpinäkyvä järjestelmä. Uudistuksessa päätetään kuntien verotulopohjan vahvistamisesta siirtämällä verovähennyksiä valtion rasi- tukseksi sekä poistetaan kuntien rahoitusjärjestelmään liittyvät kuntien yhdistymisen ja yhteistyön esteet. Tavoitteena on hallinnonalakohtaisten valtionosuuksien yhdistäminen.

Valtionosuusjärjestelmässä otetaan huomioon kuntien erilaiset olosuhteet ja palvelutarpeet. Verotuloihin perustuvan valtionosuuksien tasausjärjestelmän on oltava neutraali valtion ja kuntien taloudellisten suhteiden kannalta.

Tässä laissa tarkoitettu uudistus ei muuta valtion ja kuntien välistä kustannusten jakoa.

12 §

Tietojärjestelmien ja yhteispalvelun kehittäminen

Valtio ja kunnat laativat yhteisiä standardeja tietojärjestelmien yhteentoimivuuden varmistamiseksi ja edistävät yhdessä uusien tietohallinnon järjestelmien ja toteuttamistapojen sekä sähköisten palvelujen käyttöönottoa.

Valtio ja kunnat kehittävät ja ottavat käyttöön tieto- ja viestintätekniisiä ratkaisuja hyödyntävän organisaatio- ja hallinnonalajarajat ylittävän yhteispalvelumallin.

13 §

Henkilöstön asema

Tässä laissa tarkoitettua uudelleenjärjestelyt sekä laissa tarkoitettujen selvityksen ja suunnitelmien valmistelu toteutetaan yhteistoiminnassa kuntien henkilöstön edustajien kanssa.

Tässä laissa tarkoitettua uudelleenjärjestelyt, jotka johtavat henkilöstön työnantajan vaihtumiseen, katsotaan liikkeenluovutukseksi.

Tämän lain 5 ja 6 §:ssä tarkoitettujen toiminnan uudelleenjärjestelyjen perusteella työnantajalla ei ole oikeutta irtisanoa palvelussuhdetta työsopimuslain (55/2001) 7 luvun 3 §:ssä tai kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 37 §:ssä tarkoitetuilla taloudellisilla tai tuotannollisilla irtisanomispe- rusteilla. Työntekijä tai viranhaltija voidaan kuitenkin irtisanoa, jos hän kieltäytyy vastaanottamasta työnantajan hänelle tarjoamaa työsopimuslain 7 luvun 4 §:n tai kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 37 §:n mukaista uutta työtehtävää tai virkaa. Tämä kieltö on voimassa viisi vuotta henkilöstön siirtymisestä uuden työnantajan palvelukseen. Kielto koskee edellä mainittujen uudelleenjärjestelyiden kohteena olevissa palveluissa uuden ja vanhan työnantajan palveluksessa työskentelevää henkilöstöä kokonaisuudessaan.

14 §

Asetuksenantovaltuus tietojen toimittamisesta

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin 7 §:ssä tarkoitettujen suunnitelmien sekä 10 §:ssä tarkoitetun selvityksen ja toimeenpanosuunnitelman rakenteesta sekä siitä, miten suunnitelmat ja selvitykset annetaan valtioneuvostolle. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella säädetään, mitä palveluita 10 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettu selvitys palveluverkon kattavuudesta ja 10 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettu suunnitelma kunnan keskeisten toimintojen järjestämisestä vähintään koskee.

Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 2007

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

4 luku

Voimaantulosäännökset

15 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 23 päivänä helmikuuta 2007 ja on voimassa vuoden 2012 loppuun.

Jos 5 ja 6 §:ssä tarkoitetut järjestelyt toteutetaan ennen 31 päivää joulukuuta 2012, sovelletaan lain 13 §:n 3 momentissa tarkoitettua irtisanomissuojaa 31 päivän joulukuuta 2012 jälkeenkin järjestelyn kohteena olevaan henkilöstöön.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Alue- ja kuntaministeri *Hannes Manninen*

N:o 170

L a k i**kuntajakolain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 2007

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 19 päivänä joulukuuta 1997 annetun kuntajakolain (1196/1997) 14 ja 16—18 §, *muutetaan* 1 §:n 2 momentti, 4 §:n 1 momentti, 9 §:n 1 momentti, 13 § ja 15 §:n 1 momentti, 10 luvun otsikko ja 38—40 §, sellaisina kuin niistä ovat 9 §:n 1 momentti sekä 39 ja 40 § laissa 167/2005, 10 luvun otsikko laissa 1447/2001 sekä 38 § mainituissa laeissa 1447/2001 ja 167/2005, sekä *lisätään* lakiin siitä mainitulla lailla 1447/2001 kumotun 41 §:n tilalle uusi 41 § seuraavasti:

1 §

Kuntajako

Kuntajakoa kehitetään 1 momentissa mainittujen tarkoitusten edellyttämällä sekä kuntien alueellista eheyttä ja yhdyskuntarakenteen toimivuutta edistävällä tavalla. Kunnan tulee muodostua työssäkäyntialueesta tai muusta sellaisesta toiminnallisesta kokonaisuudesta, jolla on taloudelliset ja henkilöstövoimavaroihin perustuvat edellytykset vastata palveluiden järjestämisestä ja rahoituksesta.

4 §

Eriyiset edellytykset uuden kunnan perustamisessa ja kunnan lakkauttamisessa

Uuden kunnan perustamista tai kuntien lukumäärän vähenemistä tarkoittava kuntajaon muutos voidaan tehdä asianomaisten kuntien valtuustojen yhteisestä esityksestä. Esitys voidaan tällöin hylätä, jos kuntajaon muutos olisi vastoin jotakin kuntajaon muutokselle 1 ja 3 §:ssä säädettyä edellytystä.

9 §

Hallinnon ja palvelujen järjestämissopimus

Jos kuntajaon muutos merkitsee uuden kunnan perustamista tai kuntien lukumäärän vähenemistä, asianomaisten kuntien tulee sopia hallinnon ja palvelujen järjestämisestä muutoksen kohteena olevalla alueella. Sopimukseen on liitettävä suunnitelma, miten kuntien palvelurakenteita sovitetaan yhteen taloudellisuuden, tehokkuuden ja tuottavuuden parantamiseksi. Sopimusta on noudatettava kuntajaon muutoksen voimaantulosta lukien kolmen seuraavan vuoden ajan, jollei ole sovittu lyhyemmästä ajasta tai jolleivät olosuhteet ole muuttuneet siten, ettei sopimuksen noudattaminen ole mahdollista.

13 §

Henkilöstön asema

Kuntajaon muuttamista koskevan päätöksen ja 9 §:ssä tarkoitettun hallinnon ja palvelujen järjestämissopimuksen sekä siihen liittyvän suunnitelman valmistelu toteutetaan

yhteistoiminnassa kuntien henkilöstön edustajien kanssa.

Tässä laissa tarkoitettut kuntajaon muutokset, jotka johtavat henkilöstön työnantajan vaihtumiseen, katsotaan liikkeenluovutukseksi.

Vuosien 2008—2013 alusta voimaantulevissa kuntajaon muutoksissa, joissa henkilöstöä siirtyy uuden kunnan palvelukseen, työnantajalla ei ole oikeutta irtisanoa palvelussuhdetta työsopimuslain (55/2001) 7 luvun 3 §:ssä tai kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 37 §:ssä tarkoitetuilla taloudellisilla tai tuotannollisilla irtisanomisperusteilla. Työntekijä tai viranhaltija voidaan kuitenkin irtisanoa, jos hän kieltäytyy vastaanottamasta työnantajan hänelle tarjoamaa työsopimuslain 7 luvun 4 §:n tai kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 37 §:n mukaista uutta työtehtävää tai virkaa. Tämä kieltö koskee kaikkia kuntajaon muutoksessa mukana olevia kuntia ja on voimassa viisi vuotta kuntajaon muutoksen voimaantulosta.

15 §

Kunnanjohtaja

Lakkaavan kunnan kunnanjohtajan virka lakkaa kuntajaon muutoksen tullessa voimaan. Viranhaltija siirretään hänelle soveltuvaan laajentuvan tai uuden kunnan virkaan tai työsopimussuhteeseen. Kunnanjohtajan asemasta ja oikeuksista on muutoin voimassa, mitä 13 §:ssä säädetään.

10 luku

Kuntien yhdistymisen taloudellinen tuki

38 §

Yhdistymisavustus

Jos kuntajaon muutos merkitsee kuntien määrän vähenemistä, asianomaiselle muutoksen jälkeen toimivalle kunnalle maksetaan yhdistymisavustusta. Yhdistymisavustusta maksetaan kuntajaon muutoksiin, jotka toteutetaan vuosien 2008—2013 alusta.

Yhdistymisavustus maksetaan kolmen

vuoden aikana kuntajaon muutoksen voimaantulovuodesta. Avustuksesta maksetaan 40 prosenttia muutoksen voimaantulovuotena ja 30 prosenttia kumpanakin kahtena seuraavana vuotena. Yhdistymisavustus maksetaan 39 §:n 2 momentissa säädettyä korotusta lukuun ottamatta 1,4-kertaisena, jos kuntajaon muutos toteutetaan vuoden 2010 tai 2011 alusta, ja 1,8-kertaisena, jos kuntajaon muutos tulee voimaan vuoden 2008 tai 2009 alusta.

Yhdistymisavustus muodostuu asukasmäärän mukaan määräytyvästä perusosasta ja kuntajaon muutoksessa mukana olevien kuntien lukumäärän mukaan määräytyvästä lisäosasta.

Jos yhdistymisavustuksen maksukauden aikana kuntajakoa muutetaan siten, että kunnat olisivat oikeutettuja uuteen avustukseen, avustus lasketaan sen mukaan kuin myös viimeksi toteutettu kuntajaon muutos olisi toteutunut maksukauden alusta. Maksussa olevan avustuksen ja uudelleen lasketun avustuksen erotus maksetaan viimeksi toteutetun kuntajaon muutoksen voimaantulovuotena ja sitä seuraavana kahtena vuotena siten kuin 2 momentissa säädetään.

Sisäasiainministeriö maksaa yhdistymisavustuksen vuosittain kunkin vuoden kesäkuun loppuun mennessä. Silloin kun avustusta saa useampi kuin yksi kunta, avustus jaetaan kuntien kesken kuhunkin kuntaan siirtyvien asukkaiden määrien mukaisessa suhteessa. Kunkin kunnan osuus lasketaan euromäärästä, joka kunnalle olisi maksettu yhdistymisavustuksena, jos lakkaava kunta olisi liitetty kokonaan asianomaiseen kuntaan. Kunnan asukasmääränä käytetään väestötietolain (507/1993) 18 §:n mukaista kunnan asukasmäärää kuntajaon muutoksen voimaantulovuotta edeltävän vuoden alussa.

39 §

Yhdistymisavustuksen perusosa

Yhdistymisavustuksen perusosa määräytyy kuntajaon muutoksen jälkeen toimivan kunnan asukasmäärän sekä muutoksessa mukana olevien muiden kuin suurimman kunnan yhteenlasketun asukasmäärän perusteella seuraavasti:

Kunnan asukasmäärä kuntajaon muutoksen jälkeen	Muiden kuin suurimman kunnan yhteenlaskettu asukasmäärä	Perusosa milj. euroa
20 000 tai enemmän	yli 10 000	4,00
	5 000—10 000	3,60
	alle 5 000	3,20
alle 20 000	yli 7 000	3,00
	3 500—7 000	2,50
	alle 3 500	2,00

Vuosien 2008 ja 2009 alusta toteutettavissa kuntajaon muutoksissa yhdistymisavustuksen perusosaa korotetaan 100 eurolla asukasta kohden sellaisen kuntajaon muutoksessa mukana olevan kunnan osalta, jolle on vuosina 2002—2006 myönnetty vähintään kolmena vuotena kuntien valtionosuuslain (1147/1996) 13 §:ssä tarkoitettua rahoitusavustusta poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi. Korotus on enintään miljoona euroa.

40 §

Yhdistymisavustuksen lisäosa

Yhdistymisavustuksen lisäosaa maksetaan kuntajaon muutoksessa, jossa kuntien määrä vähenee vähintään kahdella. Lisäosa on 0,7 miljoonaa euroa, jos kuntien määrä vähenee kahdella. Se kasvaa mainitulla euromäärällä jokaista kuntien määrää tämän lisäksi vähentävää kuntaa kohden.

41 §

Valtionosuuksien vähenemisen korvaaminen

Jos 38 §:ssä tarkoitettu kuntajaon muutos vähentää asianomaisten kuntien valtionosuuksia, kunnille myönnetään vähennyksen johdosta kuntajaon muutoksen voimaantulo-vuotena ja sitä seuraavana neljänä vuotena valtionosuuksien vähenemisen korvausta. Vuotuinen korvauksen määrä saadaan vertaamalla kuntajaon muutoksessa mukana olleille kunnille muutoksen voimaantuloa edeltävänä vuotena myönnettyjä yleistä valtionosuutta, verotuloihin perustuvaa valtionosuuksien tasausta ja tehtäväkohtaisia käyttö-

kustannusten valtionosuuksia niihin vastaaviin valtionosuuksiin, jotka muutoksen jälkeen toimiville kunnille olisi maksettu sellaisen kuntajaon muutoksen perusteella, joka olisi toteutettu samana vuotena. Jos valtionosuuden määräytymisperusteet muuttuvat kuntajaon muutoksen voimaantuloavuodesta, korvaus lasketaan mainitusta vuodesta sovellettavien uusien määräytymisperusteiden mukaisesti. Sisäasiainministeriö laskee korvauksen määrän kuntien valtionosuuslaissa tarkoitettujen asianomaisten ministeriöiden antamien tietojen perusteella.

Silloin kun korvausta saa useampi kuin yksi kunta, korvaus jaetaan kuntien kesken kuhunkin kuntaan siirtyvien asukkaiden määrän mukaisessa suhteessa. Kunkin kunnan osuus lasketaan euromäärästä, joka kunnalle olisi maksettu korvauksena, jos lakkaava kunta olisi liitetty kokonaan asianomaiseen kuntaan. Kunnan asukasmääränä käytetään väestötietolain 18 §:n mukaista kunnan asukasmäärää kuntajaon muutoksen voimaantulo-vuotta edeltävän vuoden alussa.

Sisäasiainministeriö maksaa korvaukset yhdistymisavustuksen yhteydessä.

Tämä laki tulee voimaan 23 päivänä helmikuuta 2007.

Tätä lakia sovelletaan vuoden 2008 alusta ja sen jälkeen voimaan tuleviin kuntajaon muutoksiin. Jos kuntajaon muutos tällöin koskee kuntaa, jolle maksetaan yhdistymisavustusta tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan, maksussa olevan avustuksen maksaminen lakkaa kuntajaon muutoksen tullessa voimaan ja uusi avustus maksetaan tämän lain mukaisesti. Maksussa oleva yhdistymisavustus maksetaan kuitenkin tämän lain voimaan tullessa

voimassa olleiden säännösten mukaan, ja tätä avustusta saavaa kuntaa ei oteta huomioon maksettaessa yhdistymisavustusta uuden kuntajaon muutoksen perusteella, jos avustus muodostuu näin edellä laskettua suuremmaksi.

Jos 38 §:ssä tarkoitettua yhdistymisavus-

tusta maksetaan vuosina 2008—2011 yhteensä enemmän kuin 200 miljoonaa euroa, vähennetään kuntien valtionosuuslain mukaista yleistä valtionosuutta ylitystä vastaavalla osuudella. Yleisen valtionosuuden vähennys on kaikissa kunnissa asukasta kohden yhtä suuri.

Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 2007

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Alue- ja kuntaministeri *Hannes Manninen*

N:o 171

Laki**varainsiirtoverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 2007

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä marraskuuta 1996 annetun varainsiirtoverolain (931/1996) 43 a §:n
 otsikko, sellaisena kuin se on laissa 1095/2004, sekä
lisätään väliaikaisesti lakiin uusi 43 b ja 43 c § seuraavasti:

43 a §

*Määräaikainen verovapaus kunnallisten
 vuokra-asuntojen omistusjärjestelyissä*

43 b §

*Määräaikainen verovapaus kuntien rakenne-
 järjestelyissä*

Jos kunta, kuntayhtymä tai niiden omistama kiinteistön omistamista ja hallintaa harjoittava osakeyhtiö vuosina 2007—2012 luovuttaa kunta- ja palvelurakennemuutoksesta annetun lain (169/2007) 10 §:n mukaisen toimeenpanosuunnitelman toteuttamiseksi omistamansa kiinteistön, joka on pääasiallisesti ollut välittömästi sosiaalihuolto-, terveyden- ja sairaanhoito-, koulu-, nuoriso-, kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- tai palo- ja pelastustoimen taikka kunnan tai kuntayhtymän yleishallinnon käytössä yhden tai useamman kunnan tai kuntayhtymän omistamalle kiinteistön omistamista ja hallintaa harjoittavalle osakeyhtiölle edellä mainittuun käyttötarkoitukseen ja saa vastikkeeksi vastaanottavan yhtiön osakkeita, verovirasto palauttaa suoritetun veron hakemuksesta.

Verovapaus koskee vastaavasti kunnan tai kuntayhtymän omistaman kiinteistön omistamista ja hallintaa harjoittavan yhtiön osakkeiden luovutusta vastaanottavan yhtiön osakkeita vastaan, jos:

1) kiinteistöt ovat pääasiassa 1 momentissa tarkoitettussa käytössä; tai

2) osakkeet oikeuttavat 1 momentissa tarkoitettussa käytössä olevan huoneiston hallintaan.

Hakemus veron palauttamiseksi on tehtävä vuoden kuluessa veron suorittamisesta. Hakemukseen on liitettävä asianomaisten kuntien antama selvitys luovutuksen liittymisestä toimeenpanosuunnitelmaan sekä kiinteistön käytöstä ennen luovutusta ja sen jälkeen. Hakemukseen on lisäksi liitettävä kunnan tilintarkastajan lausunto. Verovirasto voi tarvittaessa pyytää sisäasiainministeriöltä lausunnon luovutuksen liittymisestä toimeenpanosuunnitelman toteuttamiseen.

Jos hakemus on tehty ja verovapaan luovutuksen edellytysten täyttymisestä on esitetty selvitys ennen veron suorittamista, verovirasto voi päättää, että veroa ei ole suoritettava.

43 c §

Määräaikainen verovapaus eräissä koulutuksen rakennejärjestelyissä

Verovirasto palauttaa suoritetun veron hakemuksesta, jos:

1) kunta, kuntayhtymä tai yksityinen yhteisö tai säätiö vuosina 2007—2012 luovuttaa omistamansa kiinteistön ammattikorkeakoululaissa (351/2003) säädetyn toimiluvan ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998) sekä ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) säädetyn

järjestämisluvan mukaista toimintaa harjoittavalle yhdistykselle, säätiölle taikka yksityiselle osakeyhtiölle sen osakkeita vastaan; tai

2) kunta tai kuntayhtymä luovuttaa 43 b §:ssä tarkoitetussa koulutoimen käytössä olleen kiinteistön käytettäväksi tämän momentin 1 kohdan mukaisesti siinä tarkoitetulle saajalle.

Veron palauttamisen edellytyksenä on, että luovutettua kiinteistöä käytetään pääasiassa toimintaan, johon vastaanottaja, sekä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa myös luovuttaja, on saanut valtioneuvostolta 1 momentissa tarkoitetun toimiluvan tai järjestämisluvan. Lisäksi edellytyksenä on, että kiinteistössä järjestettävän toiminnan kustannukset voidaan lukea opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) 19 ja 20 §:n mukaisesti valtionosuuden perusteena käytettäviin kustannuksiin tai että mainitun lain 19 §:n mukainen ammatillisen peruskoulutuksen järjestäjä käyttää kiinteistöä pääosin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun ammatilliseen lisäkoulutukseen tai julkisesta työvoimapolvelusta annetussa laissa (1295/2002) tarkoitettuun työvoimapolliittiseen aikuiskoulutukseen.

Verovapaus koskee vastaavasti kunnan, kuntayhtymän, yksityisen yhteisön tai säätiön omistaman kiinteistön omistamista ja hallintaa harjoittavan yhtiön osakkeiden luovutusta vastaanottavalle yhtiölle, yhdistykselle tai säätiölle, jos kiinteistöt ovat pääasiassa 2 momentissa tarkoitetussa käytössä tai osakkeet oikeuttavat 2 momentissa tarkoitetussa käytössä olevan huoneiston hallintaan.

Helsingissä 9 päivänä helmikuuta 2007

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Hakemus veron palauttamiseksi on tehtävä vuoden kuluessa veron suorittamisesta. Hakemukseen on liitettävä selvitys kiinteistön käytöstä ennen luovutusta ja sen jälkeen. Hakemukseen on liitettävä opetusministeriön lausunto verovapauden edellytysten täyttymisestä.

Jos hakemus on tehty ja verovapaan luovutuksen edellytysten täyttymisestä on esitetty selvitys ennen veron suorittamista, verovirasto voi päättää, että veroa ei ole suoritettava.

Palautettu tai suorittamatta jäänyt vero on suoritettava, jos kiinteistön tai huoneiston käyttötarkoitus muuttuu ennen kuin viisi vuotta on kulunut luovutuksesta tai jos kiinteistön tai huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet mainitun ajan kuluessa luovutetaan edelleen muulle kuin 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle taholle 2 momentissa tarkoitettuun käyttöön. Veroa ei ole kuitenkaan suoritettava käyttötarkoituksen muuttumisen perusteella silloin, kun omistajana on kunnan tai kuntayhtymän omistama osakeyhtiö ja kiinteistö tai huoneisto otetaan 43 b §:ssä tarkoitettuun käyttöön. Vero on suoritettava viimeistään kuuden kuukauden kuluessa luovutuksesta tai siitä ajankohdasta, jona kiinteistön tai huoneiston käyttötarkoitus on muuttunut.

Tämä laki tulee voimaan 23 päivänä helmikuuta 2007.

Lain 43 b ja 43 c §:ää sovelletaan luovutukseen, joka tapahtuu 1 päivän tammikuuta 2007 ja 31 päivän joulukuuta 2012 välisenä aikana.

Alue- ja kuntaministeri *Hannes Manninen*

N:o 172

Valtioneuvoston asetus**kunnan talouden tunnuslukujen eräistä raja-arvoista**

Annettu Helsingissä 15 päivänä helmikuuta 2007

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty sisäasiainministeriön esittelystä, säädetään 9 päivänä helmikuuta 2007 kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta annetun lain (169/2007) 9 §:n 1 momentin nojalla:

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta annetun lain (169/2007) 9 §:ssä tarkoitetuista rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavien kunnan talouden tunnuslukujen raja-arvoista.

2 §

Tunnuslukujen mukaiset raja-arvot

Kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta annetun lain 9 §:ssä tarkoitetut raja-arvot alittuvat, jos kunnan tilinpäätöksen mukainen taseeseen kertynyt alijäämä asukasta kohti oli viimeisessä selvityksen käynnistämistä edeltäneessä hyväksytyssä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa.

Raja-arvot alittuvat myös jos edellä 1 momentissa tarkoitettujen kunnan tilinpäätösten mukaan kunnan taloudessa täytyvät kaikki seuraavat edellytykset:

1) kunnan vuosikate on ilman kuntien valtionosuuslain (1147/1996) 13 §:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraista rahoitusavustusta negatiivinen;

2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään

0,5 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;

3) asukasta kohti laskettu kunnan lainamäärä ylittää kaikkien kuntien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla;

4) kunnan taseessa on kertynyttä alijäämää;

5) kunnan omavaraisuusaste on alle 50 prosenttia; sekä

6) kunnan suhteellinen velkaantuneisuus on vähintään 50 prosenttia.

3 §

Sovellettavat tiedot ja laskentaperusteet

Edellä 2 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tunnuslukujen raja-arvot lasketaan vuosittain Tilastokeskuksen ylläpitämistä kuntien tilinpäätöstiedoista. Tunnuslukujen laskentaperusteina käytetään Tilastokeskuksen käyttämiä laskentaperusteita ja kunnan vahvistamaa tuloveroprosenttia.

4 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 23 päivänä helmikuuta 2007 ja se on voimassa vuoden 2012 loppuun.

Helsingissä 15 päivänä helmikuuta 2007

Alue- ja kuntaministeri *Hannes Manninen*

Neuvotteleva virkamies Rainer Alanen

Valtioneuvoston asetus

kunta- ja palvelurakennemuutostusta koskevien tietojen toimittamisesta valtioneuvostolle

Annettu Helsingissä 15 päivänä helmikuuta 2007

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty sisäasiainministeriön esittelystä, säädetään kunta- ja palvelurakennemuutostuksesta 9 päivänä helmikuuta 2007 annetun lain (169/2007) 14 §:n nojalla:

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään kunta- ja palvelurakennemuutostuksesta annetun lain (169/2007), jäljempänä puitelaki, 7 §:ssä tarkoitettujen suunnitelmien sekä 10 §:ssä tarkoitettujen selvitysten ja toimeenpanosuunnitelmien rakenteesta sekä siitä, miten kunnat antavat nämä selvitykset ja suunnitelmat valtioneuvostolle.

Tässä asetuksessa säädetään myös siitä, mitä palveluita puitelain 10 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettu selvitys palveluverkon kattavuudesta ja mainitun lain 10 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettu suunnitelma kunnan keskeisten toimintojen järjestämisestä sekä henkilöstövoimavarojen riittävydestä ja kehittämisestä vähintään koskee.

2 §

Eräitä kaupunkiseutuja koskevat suunnitelmat

Puitelain 7 §:ssä tarkoitettujen suunnitelmien tulee sisältää selvitys:

1) maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamisen sekä kunnallisten palveluiden kuntarajat ylittävän käytön nykytilasta ja kehittämistarpeesta;

2) keinoista, joilla kunnat ovat päättäneet parantaa maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamista seudulla;

3) keinoista, joilla kunnallisten palveluiden käyttöä kuntarajat ylittäen on seudulla pääretty parantaa, sekä

4) suunnitelman toimeenpanosta ja aikataulusta.

Puitelain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettussa pääkaupunkiseutua koskevassa suunnitelmassa tulee 1 momentissa säädetyn lisäksi

selvittää, miten suunnitelmassa on otettu huomioon jo käynnissä olevat yhteistyön kehittämishankkeet.

Puitelain 7 §:n 2 momentissa säädettyjä kaupunkiseutuja koskevissa suunnitelmissa tulee 1 momentissa säädetyn lisäksi selvittää, onko suunnitteluun osallistunut lain 7 §:n 2 momentissa mainittujen kuntien lisäksi muita kuntia. Jos seudun kunnat ovat yksimielisesti päättäneet, että suunnitelman laatiminen on tarpeetonta, tästä tulee perusteluineen ilmoittaa valtioneuvostolle. Jos tässä momentissa tarkoitettua suunnitelmaa vastaava suunnitelma on päätetty laatia muulla kuin puitelain 7 §:n 2 momentissa säädetyllä kaupunkiseudulla, voidaan suunnitelmasta toimittaa valtioneuvostolle 1 momentissa tarkoitettut tiedot.

3 §

Kunnan selvitys

Puitelain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettun selvityksen kunnassa lain 5 §:n nojalla toteutettavista toimenpiteistä tulee sisältää tiedot:

1) toimenpiteistä, joihin kunnat ovat ryhtymässä kuntajaon muuttamiseksi kuntajakolain (1196/1997) mukaisesti;

2) kunnista, jotka yhdessä muodostavat puitelain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettun yhteistoiminta-alueen perusterveydenhuollossa ja siihen kiinteästi liittyvissä sosiaalitoimen tehtävissä;

3) 2 kohdassa tarkoitettulla yhteistoiminta-alueella järjestettävistä perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen tehtävistä sekä siitä, miten ympäristöterveydenhuolto ja työterveyshuolto on tarkoitettu järjestää;

4) toimenpiteistä, joihin kunta on ryhtynyt puitelain 5 §:n 4 momentissa tarkoitettun ammatillisen peruskoulutuksen yhteistoiminta-alueen muodostamiseksi;

5) siitä, millä puitelain 5 §:n 2 momentissa

tarkoitettulla tavalla 2 ja 4 kohdassa tarkoitettu yhteistoiminta-alue muodostetaan sekä miten päätöksenteko yhteistoiminta-alueella järjestetään;

6) siitä, miten kielelliset oikeudet on tarkoitettu turvata kaksikielisisä kunnissa ja kunnissa, joiden asema yksikielisenä tai kaksikielisenä kuntana muuttuu sekä yhteistoiminta-alueilla, joihin kuuluu erikielisiä tai kaksikielisiä kuntia;

7) siitä, miksi puitelain 5 §:n 3 ja 4 momentissa säädettyä väestöpohjavaatimusta täyttävää kuntaa tai yhteistoiminta-alueita ei ole saaristoisuuden tai pitkien etäisyyksien vuoksi mahdollista muodostaa taikka miksi säädettyistä väestöpohjavaatimuksista on tarpeen poiketa kielellisten oikeuksien turvaamiseksi;

8) edellä 1—7 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden aiheuttamista muutoksista; sekä

9) kuntien tai yhteistoiminta-alueiden muodostamisen aikataulusta.

Puitelain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua selvityksen kunnassa lain 6 §:n nojalla toteutettavista toimenpiteistä tulee sisältää tiedot:

1) puitelain 6 §:ssä tarkoitettu kuntayhtymästä, johon kunta tulee kuulumaan ja muista kuntayhtymään kuuluvista kunnista;

2) erikoissairaanhoidolaissa (1062/1989) ja kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa (519/1977) tarkoitetuista palveluista, joiden järjestämisestä 1 kohdassa tarkoitettu kuntayhtymä vastaa;

3) tehtävistä, jotka kunnan mahdollisesti on tarkoitus antaa 1 kohdassa tarkoitettulle kuntayhtymälle 2 kohdassa mainittujen tehtävien lisäksi;

4) siitä, miten 1 kohdassa tarkoitettu kuntayhtymä kuntien päätösten mukaisesti edistää alueellaan terveyden, toimintakyvyn ja sosiaalisen turvallisuuden huomioon ottamista;

5) 1—4 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden aiheuttamista muutoksista; sekä

6) ajankohdasta, josta kuntayhtymä vastaa 1—4 kohdassa tarkoitettujen tehtävien järjestämisestä.

4 §

Toimeenpanosuunnitelma

Puitelain 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuun toimeenpanosuunnitelmaan sisältyvät

mainitussa säännöksessä säädetyt tiedot ottaen huomioon, mitä tässä pykälässä säädetään. Toimeenpanosuunnitelman tarkoituksena on tukea 3 §:ssä säädetyin kunnan selvityksen valmistelua. Toimeenpanosuunnitelmassa arvioidaan kunnan taloudellisia edellytyksiä turvata asukkailleen lainsäädännön edellyttämät palvelut.

Puitelain 10 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu väestö- ja palvelutarveanalyysi kunnassa vuosille 2015 ja 2025 tehdään puitelain 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua perusterveydenhuollosta ja siihen kiinteästi liittyvistä sosiaalitoimen tehtävistä, lain 5 §:n 4 momentissa tarkoitettua ammatillisesta peruskoulutuksesta, lain 6 §:ssä tarkoitetuista erikoissairaanhoidon ja kehitysvammaisten erityishuollon tehtävistä, kunnan päättämistä opetus- ja kulttuuritoimen tehtävistä sekä muista kunnan toiminnan ja talouden kannalta keskeisistä tehtävistä. Väestöanalyysi tulee tehdä Tilastokeskuksen tuottamien tietojen perusteella ikäryhmittäin tai perustelusta syystä muiden ennusteiden perusteella.

Puitelain 10 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettua suunnitelman uudistuksen toteuttamisessa käytettävistä keinoista tulee sisältää:

1) tämän asetuksen 3 §:ssä säädetyt tiedot;

2) selvitys siitä, millä muilla kuin tämän asetuksen 2 ja 3 §:ssä säädetyillä tavoilla kunta on lisännyt yhteistoimintaa muiden kuntien kanssa 2 momentissa tarkoitetuissa tehtävissä; sekä

3) arvio 2 momentissa tarkoitettujen palveluiden tuottamistapojen muutoksista ja tiedot mahdollisista muista toimenpiteistä, joilla palveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta on tarkoitus tehostaa.

Puitelain 10 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitettu selvitys palveluverkon kattavuudesta sekä mainitun momentin 5 kohdassa tarkoitettu suunnitelma kunnan keskeisten toimintojen järjestämisestä ja henkilöstövoimavarojen riittävydestä ja kehittämisestä tulee tehdä 2 momentissa tarkoitetuista palvelukokonaisuuksista. Selvitys ja suunnitelma tulee tehdä vuosille 2009 ja 2013 ottaen huomioon väestön ja henkilöstön ikä- ja sukupuolijakauma. Lisäksi palveluverkon kattavuuden osalta tulee ottaa huomioon väestön kielijakauma kaksikielisisä kunnissa ja kunnissa, joiden asema yksikielisenä tai kaksi-

SDK/SÄHKÖINEN PAINOS

N:o 173

kielisenä kuntana muuttuu sekä puitelain 5 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuilla yhteistoiminta-alueilla ja puitelain 6 §:ssä tarkoitetuissa kuntayhtymissä, joihin kuuluu erikielisiä tai kaksikielisiä kuntia. Suunnitelma henkilöstövoimavarojen riittävydestä ja kehittämisestä tulee tehdä Kuntien eläkevakuutuksen tuottamien tietojen perusteella tai perustellusta syyistä muiden ennusteiden perusteella.

5 §

Selvitys organisoinnista ja yhteistoiminnasta henkilöstön kanssa

Tässä asetuksessa tarkoitettuihin selvityksiin ja suunnitelmiin tulee sisällyttää tiedot siitä, miten niiden valmistelu kunnissa ja alueilla on organisoitu sekä toteutettu yhteistoiminnassa kuntien henkilöstön edustajien kanssa. Selvityksistä ja suunnitelmista tulee lisäksi ilmetä muut valmisteluun osallistuneet yhteistyötahot.

6 §

Selvitysten ja suunnitelmien toimittaminen valtioneuvostolle

Tässä asetuksessa tarkoitettut selvitykset ja Helsingissä 15 päivänä helmikuuta 2007

suunnitelmat toimitetaan valtioneuvostolle sisäasiainministeriön laatimalla lomakkeella.

Jos kunta päättää toteuttaa kuntajaon muutoksen vuoden 2009 alusta, 4 §:ssä tarkoitettu toimeenpanosuunnitelma annetaan valtioneuvostolle vuoden 2007 loppuun mennessä samanaikaisesti kuntajaon muutosta koskevan esityksen ja 3 §:ssä tarkoitettun kunnan selvityksen kanssa. Jos 2 §:ssä tarkoitettu eräitä kaupunkiseutuja koskeva suunnitelma, 3 §:ssä tarkoitettu kunnan selvitys ja 4 §:ssä tarkoitettu toimeenpanosuunnitelma valmistellaan yhdessä, ne tulee toimittaa valtioneuvostolle yhteen sovitettuina 31 päivään elokuuta 2007 mennessä.

Selvitykset ja suunnitelmat tulee toimittaa sähköisesti sisäasiainministeriöön sen ilmoittamaan osoitteeseen.

7 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 23 päivänä helmikuuta 2007 ja on voimassa vuoden 2008 loppuun.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Alue- ja kuntaministeri *Hannes Manninen*

Hallitusneuvos Arto Sulonen

JULKAISIJA: OIKEUSMINISTERIÖ

N:o 169—173, 2 arkkia

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

2007

Utgiven i Helsingfors den 20 februari 2007

Nr 169—173

INNEHÅLL

Nr		Sidan
169	Lag om en kommun- och servicestrukturreform	595
170	Lag om ändring av kommunindelningsslagen	601
171	Lag om ändring och temporär ändring av lagen om överlåtelseskatt	605
172	Statsrådets förordning om vissa gränsvärden för de nyckeltal som gäller för kommunens ekonomi	607
173	Statsrådets förordning om lämnande av uppgifter om kommun- och servicestrukturreformen till statsrådet	608

Nr 169

Lag

om en kommun- och servicestrukturreform

Given i Helsingfors den 9 februari 2007

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Lagens syfte och tillämpningsområde

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att skapa förutsättningar för en kommun- och servicestrukturreform. Syftet med reformen är att utgående från den kommunala demokratin stärka kommun- och servicestrukturen, utveckla sätten att producera och organisera servicen, revidera kommunernas finansierings- och statsandelssystem samt se över uppgiftsfördelningen mellan kommunerna och staten så att det finns en stark strukturell och ekonomisk grund för ordnandet och produktionen av den service som kommunerna ansvarar för samt för kommunernas utveckling. Syftet är att förbättra produktiviteten och dämpa utgifts-

ökningen i kommunerna samt att skapa förutsättningar för att utveckla styrningen av den service som kommunerna ordnar.

Lagens mål är en livskraftig och funktionsduglig samt enhetlig kommunstruktur. Dessutom är lagens mål att i hela landet säkerställa service av hög kvalitet som är tillgänglig för invånarna. Servicestrukturen skall vara heltäckande och ekonomisk och den skall möjliggöra en effektiv användning av resurserna.

När arrangemangen enligt denna lag planeras och genomförs skall beaktas

1) tillgången till service, dess kvalitet och finansieringen av den i landets alla delar,

2) de grundläggande fri- och rättigheterna samt jämlikhet i fråga om erhållandet av service,

3) förutsättningarna för kommuninvånarnas självstyrelse,

4) kommuninvånarnas möjligheter att delta och påverka,

RP 155/2006
FvUB 31/2006
RSv 259/2006

26—2007

895043

5) den finsk- och svenskspråkiga befolkningens rättigheter att använda sitt eget språk och att få service på detta språk, samt

6) samernas språkliga rättigheter samt samernas rätt att såsom urfolk bevara och utveckla sitt språk och sin kultur samt självstyrelsen när det gäller samernas språk och kultur inom samernas hembygdsområde.

2 §

Tillämpningsområde

Lagen tillämpas i landets samtliga kommuner. I de kommuner som hör till tillämpningsområdet för lagen om ett förvaltningsförsök i Kajanaland (343/2003) tillämpas dock endast 8, 9 och 11—13 § i denna lag.

3 §

Förhållandet till regionindelningarna

Kommunerna kan utarbeta de utredningar och planer som avses i denna lag så att de avviker från indelningen i sjukvårdsdistrikt enligt 7 § i lagen om specialiserad sjukvård (1062/1989) och den indelning i specialomsorgsdistrikt som statsrådet beslutat om med stöd av 6 § i lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda (519/1977).

Kommunerna kan utarbeta de utredningar och planer som avses i denna lag så att de avviker från den landskapsindelning som statsrådet beslutat om med stöd av 1 § 2 mom. i lagen om landskapsindelning (1159/1997).

2 kap.

Genomförandet av reformen

4 §

Metoder

Kommunstrukturen stärks genom att kommuner sammanslås och genom att delar av kommuner ansluts till andra kommuner. Ändringar i kommunindelningen verkställs och

stöds på det sätt som bestäms i kommunindelningenslagen (1196/1997).

Servicestrukturerna stärks genom att den service som förutsätter ett större befolkningsunderlag än en kommun sammanförs och genom att samarbetet mellan kommunerna utökas.

Verksamhetens produktivitet förbättras också genom att kommunernas verksamhet effektiviseras vid ordnandet och produktionen av service samt genom att stärka verksamhetsförutsättningarna för huvudstadsregionen och andra stadsregioner med problematisk samhällsstruktur.

5 §

Bildandet av kommuner och samarbetsområden

En kommun skall bestå av en pendlingsregion eller någon annan sådan funktionell helhet som har ekonomiska förutsättningar och på personella resurser grundade förutsättningar att ansvara för ordnandet och finansieringen av servicen.

För att stärka samarbetet mellan kommunerna kan kommunerna inrätta ett samarbetsområde enligt 3 och 4 mom. som består av en funktionell helhet. Kommunerna kan komma överens om att samarbetsområdets uppgifter i enlighet med 76 § 2 mom. i kommunallagen (365/1995) anförtros en kommun inom området att sköta, varvid det för skötseln av uppgifterna inrättas ett i 77 § i kommunallagen avsett gemensamt organ för kommunerna inom området, eller att samarbetsområdets uppgifter sköts av en samkommun.

I en kommun eller inom ett samarbetsområde som sköter primärvården och sådana uppgifter inom socialväsendet som är nära anslutna till primärvården skall det finnas åtminstone ungefär 20 000 invånare.

En kommun eller ett samarbetsområde som har tillstånd att ordna grundläggande yrkesutbildning enligt lagen om yrkesutbildning (630/1998) skall åtminstone ha ungefär 50 000 invånare.

Från de villkor som i 3 och 4 mom. föreskrivs för bildandet av en kommun eller ett samarbetsområde kan avvikas, om

1) det på grund av skärgård eller långa

avstånd inte är möjligt att bilda en funktionell helhet på det sätt som bestäms i 1 och 2 mom.,

2) det är nödvändigt för att trygga de finsk- eller svenskspråkiga invånarnas språkliga rättigheter, eller

3) det är nödvändigt för att trygga de rättigheter som gäller samernas språk och kultur.

6 §

Service som förutsätter ett brett befolkningsunderlag

För att trygga den service som förutsätter ett brett befolkningsunderlag indelas landet i de samkommuner som uppräknas i 7 § i lagen om specialiserad sjukvård. Varje kommun skall hör till en samkommun. Angående röstetalet i samkommunen gäller vad som bestäms i 17 § i lagen om specialiserad sjukvård, om inte kommunerna kommer överens om något annat.

Samkommunen skall

1) i den omfattning som kommunen anger ansvara för den service som föreskrivs i lagen om specialiserad sjukvård och lagen angående specialomsorger om utvecklingsstörda,

2) inom sitt område främja beaktandet av hälsa, funktionsförmåga och social trygghet, samt

3) sköta de andra uppgifter som åläggs den genom lag.

Kommunen kan också ge samkommunen andra uppgifter.

Tvåspråkiga och enspråkiga svenskspråkiga kommuner är dessutom medlemmar i en samkommun som har till uppgift att trygga ordnandet av svenskspråkig service för medlemskommunerna i enlighet med den arbetsfördelning som särskilt skall beslutas.

En del av de åtgärder och den vård som hör till den högspecialiserade sjukvården centraliseras till något specialupptagningsområde på riksnivå. En proposition med förslag till ändring av lagen om specialiserad sjukvård bereds och föreläggs riksdagen så att genom förordning av statsrådet bestäms vilka undersökningar och åtgärder samt vilken vård som

hör till den högspecialiserade sjukvården samt vilka av dessa som centraliseras på riksnivå.

7 §

Planeringsskyldighet för vissa stadsregioner

Städerna Esbo, Grankulla, Helsingfors och Vanda (*huvudstadsregionen*) skall senast den 31 augusti 2007 utarbeta en plan för hur samordningen av markanvändningen, boendet och trafiken samt användningen av service över kommungränserna skall förbättras i regionen med beaktande av de projekt i syfte att utveckla samarbetet som redan pågår.

Städerna Åbo, Borgå, Björneborg, Tavastehus, Tammerfors, Lahtis, Kotka, Villmanstrand, S:t Michel, Kuopio, Joensuu, Jyväskylä, Seinäjoki, Vasa, Karleby och Uleåborg skall tillsammans med de kommuner som nämns i 3 mom. senast den 31 augusti 2007 utarbeta en plan för hur samordningen av markanvändningen, boendet och trafiken samt användningen av service över kommungränserna skall förbättras i de i 3 mom. avsedda regionerna, om inte de berörda kommunerna enhälligt konstaterar att det är onödigt att utarbeta en plan.

Planer som avses i 2 mom. skall utarbetas tillsammans med följande kommuner:

1) Åbo stad tillsammans med Aura, S:t Karins, Lundo, Nådendal, Reso, Rusko och Vahto,

2) Borgå stad tillsammans med Askola, Mörskom och Pernå,

3) Björneborgs stad tillsammans med Luvia, Sastmola, Nakkila, Norrmark, Päämark, Siikainen och Ulvsby,

4) Tavastehus stad tillsammans med Hattula, Hauho, Janakkala, Kalvola, Lammi, Renko och Tuulos,

5) Tammerfors stad tillsammans med Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Birkkala, Vesilahti och Ylöjärvi,

6) Lahtis stad tillsammans med Asikkala, Hollola, Hämeenkoski, Kärkölä, Nastola och Orimattila,

7) Kotka stad tillsammans med Fredrikshamn, Pyttis och Strömfors,

8) Villmanstrands stad tillsammans med Joutseno, Lemi och Taipalsaari,

9) S:t Michels stad tillsammans med Hirvensalmi och Ristiina,

10) Kuopio stad tillsammans med Karttula, Maaninka och Siilinjärvi,

11) Joensuu stad tillsammans med Kontiolahti, Liperi och Pyhäselkä,

12) Jyväskylä stad tillsammans med Jyväskylä landskommun, Korpilahti, Laukaa, Muurame, Petäjävesi och Toivakka,

13) Seinäjoki stad tillsammans med Ilmajoki, Lappo, Nurmo och Ylistaro,

14) Vasa stad tillsammans med Storkyro, Korsnäs, Laihela, Malax, Maxmo, Korsholm, Oravais, Lillkyro och Vörå,

15) Karleby stad tillsammans med Kronoby och Kelviå, samt

16) Uleåborgs stad tillsammans med Karlö, Haukipudas, Kempele, Kiiminki, Limingo, Lumijoki, Muhos, Oulunsalo, Tyrnävä och Ylikiiiminki.

8 §

Uppgifter som överförs från kommunerna till staten

Staten övertar ordnandet och finansieringen av de uppgifter som ålagts kommunerna i

1) lagen om anordnande av konsumentrådgivning i kommunerna (72/1992),

2) lagen om underhållstrygghet (671/1998), inte dock åtgärderna för fastställande av underhållsskyldighet, samt

3) lagen om ordnande av intressebevakningstjänster i förmyndarverksamheten (443/1999).

Staten övertar finansieringen av de kostnader som åsamkas kommunerna som en del av uppgifterna enligt folkhälsolagen (66/1972), lagen om specialiserad sjukvård eller mentalvårdslagen (1116/1990)

1) för hälso- och sjukvård för sådana personer som finska staten skall lämna hälso- och sjukvård eller bekosta hälso- och sjukvård för med stöd av Europeiska unionens lagstiftning eller internationella avtal som Finland ingått,

2) för utredningar i anslutning till sexuellt utnyttjande av barn, samt

3) för rättspsykiatriska utredningar.

Ordnandet och finansieringen av ovan nämnda uppgifter överförs på staten senast den 1 januari 2009.

9 §

Kommuner som befinner sig i en speciellt svår ekonomisk ställning

Om de nyckeltal för kommunens ekonomi som beskriver finansieringens tillräcklighet eller soliditeten är väsentligt och upprepade gånger sämre än motsvarande nyckeltal för hela landet och två år efter varandra har underskridit de gränsvärden som anges genom förordning av statsrådet, skall kommunen och staten tillsammans reda ut kommunens möjligheter att garantera sina invånare den service som lagstiftningen förutsätter samt vidta åtgärder för att trygga förutsättningarna för servicen.

Den utredning som avses i 1 mom. görs i en utvärderingsgrupp där en av medlemmarna utses av inrikesministeriet och en av den berörda kommunen. Dessutom utser inrikesministeriet efter att ha hört den berörda kommunen till ordförande för utvärderingsgruppen en person som är oavhängig av de nämnda instanserna. Utvärderingsgruppen lägger fram ett förslag till åtgärder som behövs för att trygga servicen till invånarna. Kommunfullmäktige skall behandla utvärderingsgruppens åtgärdsförslag och delge inrikesministeriet beslutet om dem för eventuella fortsatta åtgärder.

Inrikesministeriet avgör utgående från utvärderingsgruppens åtgärdsförslag och kommunfullmäktiges beslut om det är nödvändigt med en sådan särskild utredning som avses i kommunindelningsslagen i syfte att ändra kommunindelningen.

Om de åtgärder som nämns i 1—3 mom. inte är tillräckliga, kan regeringen i början av 2009 till riksdagen överlämna en proposition med förslag till lag om ändring av kommunindelningsslagen så att statsrådet på förslag av utvärderingsgruppen eller en kommunindelningsutredare som tillsatts i enlighet med 3 mom. kan besluta att ändra kommunindelningen.

3 kap.

Särskilda bestämmelser

10 §

Kommunens utredning och genomförandeplan för reformen

Kommunen skall senast den 31 augusti 2007 lämna statsrådet en utredning om de åtgärder som kommer att vidtas i kommunen med stöd av 5 och 6 § samt en plan för genomförandet av reformen (*genomförandeplan*). Beslut om utredningen och genomförandeplanen fattas av kommunfullmäktige.

Den genomförandeplan som avses i 1 mom. skall innehålla

1) en befolkningsanalys och en analys av servicebehovet i kommunen för 2015 och 2025,

2) kommunens ekonomiplan enligt 65 § 1 mom. i kommunallagen samt, om underskott i balansräkningen inte kan täckas under ekonomiplanens planperiod, ett åtgärdsprogram enligt 65 § 3 mom. i kommunallagen,

3) en plan för hur kommunen utnyttjar de metoder som nämns i 4 §,

4) en utredning om servicenätets täckning, samt

5) en plan för hur kommunens viktigaste funktioner skall ordnas samt för personalresursernas tillräcklighet och utveckling.

Om kommunen beslutar att verkställa en ändring i kommunindelningen vid ingången av 2009, skall kommunen lägga fram ett förslag till ändring av kommunindelningen och en utredning enligt 1 mom. om ordnandet av servicen för statsrådet före utgången av 2007. Om inrikesministeriet har beslutat att genomföra en särskild utredning enligt 8 § i kommunindelninglagen eller vidta åtgärder enligt 9 § i denna lag, skall framställningen om en ändring i kommunindelningen dock göras senast den 30 mars 2008.

11 §

Statsens kommunpolitik samt revideringen av finansierings- och statsandelssystemet

Basserviceprogrammet, som behandlar kommunernas uppgifter och finansieringen

av dem, utvecklas och blir en etablerad del av statens och kommunernas lagbaserade samrådsförfarande. De ekonomiska styrmetoderna enligt basserviceprogrammet utvecklas så att de blir effektivare.

Kommunernas finansierings- och statsandelssystem revideras med ett enkelt och genomskådligt system som mål. I samband med reformen fattas beslut om att stärka kommunernas skatteinkomstbas genom att skatteavdragen överförs så att de belastar staten samt undanröjs hindren för kommunsammanslagningar och samarbete mellan kommuner i anslutning till finansieringssystemet. Målet är att slå samman statsandelarna för de olika förvaltningsområdena.

I statsandelssystemet beaktas kommunernas olika förhållanden och servicebehov. Det utjämningsystem för statsandelarna som baserar sig på skatteinkomsterna skall vara neutralt med avseende på de ekonomiska förhållandena mellan staten och kommunerna.

Den reform som avses i denna lag ändrar inte kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna.

12 §

Utvecklande av informationssystemen och samservicen

Staten och kommunerna utarbetar gemensamma standarder för att säkerställa att data-systemen är interoperabla och främjar tillsammans ibruktagandet av nya informationsförvaltningssystem och sätt att genomföra informationsförvaltningen samt elektroniska tjänster.

Staten och kommunerna utvecklar och tar i bruk en samservicemodell som överskrider gränserna mellan organisationer och förvaltningsområden och som utnyttjar informations- och kommunikationstekniska lösningar.

13 §

Personalens ställning

De omorganiseringar som avses i denna lag samt beredningen av de utredningar och planer som avses i lagen genomförs i samarbete med företrädarna för kommunernas personal.

De omorganiseringar som avses i denna lag och som leder till att personalen byter arbetsgivare betraktas som överlåtelse av rörelse.

På grundval av de omorganiseringar av verksamheten som avses i 5 och 6 § i denna lag har arbetsgivaren inte rätt att säga upp ett anställningsförhållande av ekonomiska orsaker eller av produktionsorsaker enligt 7 kap. 3 § i arbetsavtalslagen (55/2001) eller 37 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare (304/2003). En arbetstagare eller tjänsteinnehavare kan dock sägas upp om han eller hon vägrar att ta emot en ny arbetsuppgift eller tjänst enligt 7 kap. 4 § i arbetsavtalslagen eller 37 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare som arbetsgivaren erbjuder honom eller henne. Detta förbud är i kraft fem år från det att personalen har övergått i anställning hos den nya arbetsgivaren. Förbudet gäller hela personalen som är anställd i de tjänster som ovannämnda omorganiseringar gäller, såväl hos den nya som den gamla arbetsgivaren.

14 §

Bemyndigande att utfärda förordning om lämnandet av uppgifter

Genom förordning av statsrådet bestäms

Helsingfors den 9 februari 2007

närmare om hur de planer som avses i 7 § samt den utredning och genomförandeplan som avses i 10 § skall vara strukturerade samt om hur planerna och utredningarna skall lämnas till statsrådet. Genom förordning av statsrådet bestäms dessutom vilken service den utredning om servicenätets täckning som avses i 10 § 2 mom. 4 punkten och den plan för ordnandet av kommunens viktigaste funktioner som avses i 10 § 2 mom. 5 punkten åtminstone skall gälla.

4 kap.

Ikraftträdandebestämmelser

15 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 23 februari 2007 och gäller till utgången av 2012.

Om de arrangemang som avses i 5 och 6 § vidtas före den 31 december 2012, tillämpas det uppsägningsskydd som avses i 13 § 3 mom. även efter den 31 december 2012 på den personal som är föremål för arrangemanget.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft

Republikens President

TARJA HALONEN

Region- och kommunminister *Hannes Manninen*

N:o 635

L a k i**opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta**

Annettu Helsingissä 21 päivänä elokuuta 1998

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa säädetään kunnalle, kuntayhtymälle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle käyttökustannuksiin ja perustamishankkeisiin myönnettävästä valtionosuudesta ja -avustuksesta sekä muusta rahoituksesta selaista toimintaa varten, josta säädetään:

- 1) perusopetuslaissa (628/1998);
- 2) lukiolaissa (629/1998);
- 3) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998);
- 4) ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998);
- 5) ammattikorkeakouluopinnoista annetussa laissa (255/1995);
- 6) taiteen perusopetuksesta annetussa laissa (633/1998);
- 7) kirjastolaissa (235/1986);
- 8) kuntien kulttuuritoiminnasta annetussa laissa (728/1992);
- 9) nuorisotyölaissa (235/1995);
- 10) liikuntalaissa (984/1979);
- 11) museolaissa (729/1992); sekä
- 12) teatteri- ja orkesterilaissa (730/1992).

Tässä laissa säädetään myös kunnan laskennallisesta rahoitusosuudesta opetus- ja kulttuuritoimen käyttökustannuksiin (*kunnan rahoitusosuus*).

Perusopetuslaissa tarkoitetun esiopetuksen, lisäopetuksen ja maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen rahoituksesta on voimassa, mitä tässä laissa säädetään perusopetuksen rahoituksesta, jollei tässä laissa erikseen toisin säädetä. Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun vammaisille opiskelijoille järjestettävän valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen sekä maahanmuuttajille järjestettävän ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen rahoituksesta on voimassa, mitä tässä laissa säädetään ammatillisen peruskoulutuksen rahoituksesta. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmistavan koulutuksen rahoituksesta on voimassa, mitä tässä laissa säädetään ammatillisen peruskoulutuksen rahoituksesta. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla järjestetyn ammatillisen lisäkoulutuksen rahoituksesta on, sen lisäksi mitä tässä laissa säädetään ammatillisen erikoisoppilaitoksen ja oppisopimuskoulutuksen käyttökustannusten rahoituksesta, voimassa, mitä siitä erikseen säädetään.

2 §

Opetustoimi

Opetustoimella tarkoitetaan tässä laissa 1 §:n 1—6 kohdassa mainittujen lakien mukaisen toiminnan järjestämistä.

3 §

Kulttuuritoimi

Kulttuuritoimella tarkoitetaan tässä laissa 1 §:n 7—12 kohdassa mainittujen lakien mukaisen toiminnan järjestämistä.

4 §

Suhde kuntien valtionosuuslakiin

Tässä laissa tarkoitettuun rahoitukseen sovelletaan kuntien valtionosuuslakia (1147/1996) siltä osin kuin tässä laissa niin säädetään.

2 luku

Käyttökustannusten rahoitus

5 §

Rahoituksen laskentaperuste

Rahoitus opetus- ja kulttuuritoimen käyttökustannuksiin määräytyy laskennallisten perusteiden mukaisesti. Rahoitus määräytyy:

1) perusopetuksessa, lukiossa, ammatillisessa peruskoulutuksessa ja ammattikorkeakoulussa oppilas- tai opiskelijamäärien sekä oppilasta tai opiskelijaa kohden määrättyjen yksikköhintojen perusteella;

2) ammatillisessa erikoisoppilaitoksessa oppilaitokselle valtionosuuden laskemisen perusteeksi vahvistetun opetustunti- tai opintoviikkomäärän sekä opetustuntia tai opintoviikkoa kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella;

3) taiteen perusopetuksessa asukas- tai opetustuntimäärän ja asukasta tai opetustuntia kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella;

4) kunnan yleisessä kirjastossa ja kulttuuri-toiminnassa kunnan asukasmäärän ja asukasta kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella;

5) liikuntatoiminnassa ja nuorisotyössä kunnan asukasmäärän ja asukasta kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella; sekä

6) museossa, teatterissa ja orkesterissa laitokselle vahvistetun laskennallisen henkilötyövuosien määrän ja laskennallista henkilötyövuotta kohden määrätyn yksikköhinnan perusteella.

6 §

Kunnan valtionosuus

Kunnalle myönnetään valtionosuutta 5 §:n 1, 3 ja 4 kohdassa mainittujen toimintojen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin markkamäärä, joka saadaan, kun 8 §:ssä säädetyllä tavalla lasketusta kunnan valtionosuuden perusteesta vähennetään 9 ja 10 §:n mukaan lasketut kunnan rahoitusosuudet.

7 §

Kuntayhtymän ja yksityisen järjestämän koulutuksen rahoitus

Kuntayhtymälle ja yksityiselle koulutuksen järjestäjälle myönnetään 5 §:n 1 kohdassa tarkoitettuja toimintoja varten rahoitusta 8 §:n 1—4 kohdassa säädetyllä tavalla koulutuksen järjestäjän oppilas-, opiskelija- tai opetustuntimäärien sekä yksikköhintojen mukaisesti laskettu valtionosuuden perustetta vastaava markkamäärä.

Yksityiselle koulutuksen järjestäjälle, jolle on määrätty erityiseksi koulutustehtäväksi järjestää perusopetusta tai lukiokoulutusta muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä, myönnetään mainittua opetusta varten valtionosuutta 57 prosenttia opiskelijamäärän ja yksikköhinnan tulosta niiden opiskelijoiden osalta, joilla ei ole kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettua kotikuntaa Suomessa.

8 §

Kunnan valtionosuuden peruste

Kunnan valtionosuuden peruste saadaan, kun lasketaan yhteen:

1) kunnan järjestämää perusopetusta saavien oppilaiden määrän ja kunnalle perusopetusta varten oppilasta kohden määrätyn yksikköhinnan tulo;

2) kunnan järjestämää lukiokoulutusta saavien opiskelijoiden määrän ja kunnalle lu-

kiokoulutusta varten opiskelijaa kohden määrätyn yksikköhinnan tulo;

3) kunnan muuna kuin oppisopimuskoulutuksena järjestämää ammatillista peruskoulutusta saavien opiskelijoiden määrän ja kunnalle ammatillista peruskoulutusta varten opiskelijaa kohden määrätyn yksikköhinnan tulo;

4) kunnan ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden määrien ja ammattikorkeakouluille opiskelijaa kohden määrättyjen yksikköhintojen tulot;

5) kunnan asukasmäärän ja taiteen perusopetusta varten asukasta kohden määrätyn yksikköhinnan tulo;

6) kunnan asukasmäärän ja kunnan kirjastolle asukasta kohden määrätyn yksikköhinnan tulo; sekä

7) kunnan asukasmäärän ja kulttuuritoimintaa varten asukasta kohden määrätyn yksikköhinnan tulo.

9 §

Kunnan rahoitusosuus opetustoimen ja kirjaston käyttökustannuksiin

Kunnan rahoitusosuus opetustoimen ja kirjaston käyttökustannuksiin on 43 prosenttia markkamäärästä, joka lasketaan siten, että 2 ja 3 momentissa säädetyllä tavalla laskettu markkamäärä jaetaan maan asukasmäärällä ja näin saatu markkamäärä kerrotaan kunnan asukasmäärällä.

Kunnan rahoitusosuutta laskettaessa kaikki 8 §:n 1—4 ja 6 kohdassa tarkoitetut kuntien valtionosuuden perusteet lasketaan yhteen ja näin saatuun markkamäärään lisätään:

1) kuntayhtymille ja yksityisille koulutuksen järjestäjille 7 §:n 1 momentin mukaisesti lasketut valtionosuuden perusteita vastaavat markkamäärät;

2) valtion oppilaitoksille 5 §:n 1 kohdassa tarkoitettuja toimintoja varten 16 §:n nojalla vahvistettujen yksikköhintojen keskimääräisten markkamäärien perusteella lasketut valtionosuuden perusteita vastaavat markkamäärät; sekä

3) perustamishankkeista aiheutuvien kustannusten vuoksi kymmenen prosenttia markkamäärästä, jotka saadaan, kun ammatillisessa peruskoulutuksessa ja ammattikorkeakouluissa opiskelevien määrien sekä 16 §:n nojalla ammatillista peruskoulutusta ja ammattikorkeakouluja varten vahvistettujen yksikköhintojen keskimääräisten markka-

määrien tuloista vähennetään 19 §:n 5 momentissa ja 20 §:n 5 momentissa tarkoitettujen valtionosuuden laskentaperusteeksi koulutuksen järjestäjille vahvistettujen vuosivuokrien perusteella lasketut valtionosuuden perusteet.

Kunnan rahoitusosuutta laskettaessa ei oteta huomioon perusopetuslaissa tarkoitettua perusopetukseen valmistavaa opetusta saavia oppilaita eikä perusopetusta saavia oppilaita lukuun ottamatta opiskelijoita, joilla ei ole kotikuntalaisia tarkoitettua kotikuntaa Suomessa tai joilla on kotikunta Ahvenanmaalla. Kunnan rahoitusosuutta laskettaessa ei myöskään oteta huomioon oppilaita ja opiskelijoita, joille perusopetuslain 7 §:n 1 momentin ja lukiolain 3 §:n 1 momentin nojalla järjestetään opetusta ulkomailla.

Kunnan rahoitusosuuteen lisätään julkisen talouden tasapainottamiseksi toteutettujen valtionosuuksien vähennysten perusteella kunnan asukasta kohden vuosittain markkamäärä, joka saadaan, kun 613 markkaa muutetaan varainhoitovuoden arvioituun kustannustasoon. Lisäksi kunnan rahoitusosuuteen lisätään valtiolle lukion ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkatuesta ja ammatillisen lisäkoulutuksen rahoituksesta aiheutuvien kustannusten perusteella kunnan asukasta kohden vuosittain markkamäärä, joka saadaan, kun 34 markkaa muutetaan varainhoitovuoden arvioituun kustannustasoon. Tässä momentissa mainitut markkamäärät on laskettu vuoden 1998 arvioidussa kustannustasossa.

10 §

Kunnan rahoitusosuus kulttuuritoiminnan ja taiteen perusopetuksen käyttökustannuksiin

Kunnan rahoitusosuus kulttuuritoiminnan ja taiteen perusopetuksen käyttökustannuksiin on 63 prosenttia markkamäärästä, joka lasketaan siten, että kaikkien kuntien yhteenlasketut 8 §:n 5 ja 7 kohdassa tarkoitetut valtionosuuden perusteet jaetaan maan asukasmäärällä ja näin saatu markkamäärä kerrotaan kunnan asukasmäärällä.

11 §

Ammatillisen erikoisoppilaitoksen käyttökustannusten rahoitus

Koulutuksen järjestäjälle myönnetään ra-

hoitusta ammatillista erikoisoppilaitosta varten markkamäärä, joka saadaan, kun koulutuksen järjestäjälle valtionosuuden laskemisen perusteeksi vahvistettu opetustunti- tai opintoviikkomäärä kerrotaan opetustuntia tai opintoviikkoa kohden määrättyllä yksikköhinnalla.

12 §

*Oppisopimuskoulutuksen
käyttökustannusten rahoitus*

Koulutuksen järjestäjälle myönnetään rahoitusta oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen käyttökustannuksiin markkamäärä, joka saadaan, kun mainittua koulutusta saavien opiskelijoiden määrät kerrotaan erikseen peruskoulutusta ja lisäkoulutusta varten lasketuilla yksikköhinnoilla.

13 §

*Valtionosuus taiteen perusopetuksen
käyttökustannuksiin*

Kuntayhtymälle, yksityiselle yhteisölle ja säätiölle myönnetään valtionosuutta taiteen perusopetuksen käyttökustannuksiin 57 prosenttia markkamäärästä, joka saadaan, kun koulutuksen järjestäjälle valtionosuuden laskemisen perusteeksi mainittua opetusta varten vahvistettu opetustuntimäärä kerrotaan opetustuntia kohden määrättyllä yksikköhinnalla.

Kunnalle, jolle on myönnetty taiteen perusopetuksesta annetun lain 11 §:n 3 momentin nojalla oikeus saada valtionosuutta opetustuntien määrän mukaan, myönnetään valtionosuutta, sen lisäksi mitä 6, 8 ja 10 §:ssä säädetään, siten kuin 1 momentissa säädetään.

14 §

*Valtionosuus liikuntatoiminnan
ja nuorisotyön käyttökustannuksiin*

Kunnalle myönnetään valtionosuutta liikuntatoiminnan käyttökustannuksiin 37 prosenttia markkamäärästä, joka saadaan, kun kunnan asukasmäärä kerrotaan liikuntatoimintaa varten asukasta kohden määrättyllä yksikköhinnalla.

Kunnalle myönnetään valtionosuutta nuorisotyön käyttökustannuksiin 37 prosenttia markkamäärästä, joka saadaan, kun kunnan alle 29-vuotiaiden asukkaiden määrä kerrotaan nuorisotyötä varten asukasta kohden määrättyllä yksikköhinnalla.

15 §

*Valtionosuus museon, teatterin ja orkesterin
käyttökustannuksiin*

Museon, teatterin ja orkesterin ylläpitäjälle myönnetään valtionosuutta mainituista toiminnoista aiheutuviin käyttökustannuksiin 37 prosenttia markkamäärästä, joka saadaan, kun ylläpitäjälle museota, teatteria ja orkesteria varten vahvistettu laskennallinen henkilöstövuosien määrä kerrotaan henkilötyövuotta kohden asianomaista toimintaa varten määrättyllä yksikköhinnalla.

3 luku

Opetustoimen yksikköhinnat

16 §

*Yksikköhintojen keskimääräiset
markkamäärät*

Valtioneuvosto vahvistaa vuosittain seuraavan varainhoitovuoden rahoituksen perusteina käytettävien yksikköhintojen keskimääräiset markkamäärät siten kuin kuntien valtionosuuslain 3 §:n 1—3 kohdassa sekä 4, 5 ja 15 §:ssä säädetään. Yksikköhintojen keskimääräisten markkamäärien vahvistamisesta kuntien valtionosuuslain 6 §:ssä tarkoitettuna vuonna on lisäksi voimassa, mitä kuntien valtionosuuslain 6 §:n 3 momentissa säädetään.

Yksikköhinnat määrää asianomainen ministeriö. Tässä luvussa tarkoitetut yksikköhinnat määrätään 18 §:n 5 momentissa, 19 §:n 7 momentissa, 20 §:n 4 momentin viimeisessä virkkeessä, 21 §:n 1 momentissa ja 22 §:ssä tarkoitettuja yksikköhintoja lukuun ottamatta siten, että yksikköhintojen mukaisesti lasketut rahoituksen perusteena käytettävät markkamäärät yhteenlaskettuina vastaavat yksikköhintojen keskimääräisten markkamäärien perusteella laskettavia markkamääriä.

17 §

Perusopetuksen yksikköhinnat

Perusopetuksen yksikköhinnat oppilasta kohden lasketaan joka toinen vuosi perusopetuksesta kaikille opetuksen järjestäjille yksikköhintojen määräämistä edeltäneenä vuonna aiheutuneiden valtakunnallisten kokonaiskustannusten perusteella. Yksikköhintoja laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon ulkomailla järjestetystä opetuksesta aiheutuneita menoja eikä mainittua opetusta saavia oppilaita. Yksikköhintoja laskettaessa 18 vuotta täyttäneiden oppilaiden määrästä otetaan huomioon 60 prosenttia.

Kunnille määrättäviä yksikköhintoja porrastetaan, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, kunnan kouluverkon rakenteen, perusopetuslain 17 §:n 2 momentissa tarkoitettua erityisopetusta saavien oppilaiden määrän ja kunnan asukastiheyden perusteella. Yksikköhintoja korotetaan kymmenellä prosentilla niiden oppilaiden osalta, joille järjestetään perusopetuslain 4 §:n 4 momentin mukaista perusopetusta ruotsin kielellä. Saamelaiden kotiseutualueen kunnissa yksikköhintoja korotetaan kymmenellä prosentilla saamenkieliseen opetukseen osallistuvien oppilaiden osalta. Saaristokunnissa, joissa yli puolella asukkaista ei ole kiinteää kulkuyhteyttä mantereeseen, yksikköhintaa korotetaan 20 prosentilla. Muissa saaristokunnissa yksikköhintaa korotetaan kymmenellä prosentilla. Asianomainen ministeriö voi lisäksi erityisestä syystä korottaa tässä momentissa säädetyllä tavalla laskettua yksikköhintaa.

Kuntayhtymän yksikköhinta lasketaan samalla tavalla kuin kunnan yksikköhinta. Asukastiheys ja saaristoisuus otetaan yksikköhintaa laskettaessa huomioon siten kuin asetuksella säädetään.

Yksityisen perusopetuksen järjestäjän yksikköhinta on 90 prosenttia sen kunnan yksikkö hinnasta, jossa opetus pääasiassa järjestetään. Yksikköhinta on kuitenkin sama kuin sen kunnan yksikköhinta, jossa opetus pääasiassa järjestetään, jos opetuksen järjestäjä on 31 päivänä heinäkuuta 1998 ylläpitänyt perusopetusta tai sitä vastaavaa opetusta antavaa oppilaitosta. Ulkomailla järjestettävän opetuksen osalta yksikköhinta määrätään porrastamalla 16 §:n nojalla vahvistettua perusopetuksen yksikköhintojen keskimääräistä markkamäärää siten kuin asetuksella säädetään ja ministeriö asetuksen nojalla

määrää. Ministeriö voi lisäksi opetuksen järjestäjälle määrätyn erityisen koulutustehtävän perusteella tai muusta erityisestä syystä korottaa tässä momentissa säädetyllä tavalla laskettua yksikköhintaa.

Yksikköhinnat määrätään siten, että ne markkamäärät, jotka saadaan kertomalla yksikköhinnat perusopetusta saavien oppilaiden määrällä, yhteenlaskettuina vastaavat 1 momentissa tarkoitettuja valtakunnallisia kokonaiskustannuksia.

Muina kuin 1 momentissa mainittuina vuosina yksikköhinnat lasketaan siten kuin tässä pykälässä säädetään, kuitenkin 1 momentissa tarkoitettun vuoden yksikköhintoja laskettaessa selvitettyjen kokonaiskustannusten perusteella.

Yksikköhinta on 18 vuotta täyttäneiden oppilaiden osalta 60 prosenttia asianomaiselle opetuksen järjestäjälle oppilasta kohden määrätystä yksikkö hinnasta. Jos opetuksen järjestäjälle ei ole määrätty perusopetuksen yksikköhintaa, yksikköhinta on 60 prosenttia sen kunnan yksikkö hinnasta, jossa opetus pääasiassa järjestetään. Ministeriö voi lisäksi opetuksen järjestäjälle määrätyn erityisen koulutustehtävän perusteella tai muusta erityisestä syystä korottaa tässä momentissa tarkoitettua yksikköhintaa.

Yksikköhintojen laskemisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

18 §

Lukion yksikköhinnat

Lukion yksikköhinnat opiskelijaa kohden lasketaan joka toinen vuosi kaikille koulutuksen järjestäjille lukiokoulutuksesta yksikköhinnan määräämistä edeltäneenä vuonna aiheutuneiden valtakunnallisten kokonaiskustannusten perusteella. Yksikköhintoja laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon ulkomailla järjestetystä opetuksesta aiheutuneita menoja eikä mainittua opetusta saavia opiskelijoita. Yksikköhintoja laskettaessa niiden opiskelijoiden määrästä, jotka opintonsa aloittaessaan ovat täyttäneet 18 vuotta, otetaan huomioon 60 prosenttia.

Kunnille ja kuntayhtymille määrättäviä yksikköhintoja porrastetaan opiskelijamäärän perusteella siten kuin asetuksella säädetään. Yksityisen koulutuksen järjestäjän yksikköhinta on sama kuin sen kunnan yksikköhinta, jossa koulutus pääasiassa järjestetään. Jos kunta ei järjestä lukiokoulutusta, yksityisen

lukiokoulutuksen järjestäjän yksikköhinta lasketaan samalla tavalla kuin kunnan yksikköhinta. Asianomainen ministeriö voi lisäksi koulutuksen järjestäjälle määrätyn erityisen koulutustehtävän perusteella tai muusta erityisestä syystä korottaa yksikköhintaa.

Yksikköhinnat määrätään siten, että ne markkamäärät, jotka saadaan kertomalla koulutuksen järjestäjille lasketut yksikköhinnat koulutuksen järjestäjien opiskelijoiden määrällä, yhteenlaskettuina vastaavat 1 momentissa tarkoitettuja valtakunnallisia kokonaiskustannuksia.

Muina kuin 1 momentissa mainittuina vuosina yksikköhinnat lasketaan siten kuin tässä pykälässä säädetään, kuitenkin 1 momentissa tarkoitettun vuoden yksikköhintoja laskettaessa selvitettyjen kokonaiskustannusten perusteella.

Jos opiskelija on aloittanut opintonsa 18 vuotta täytettyään, yksikköhinta on 60 prosenttia asianomaiselle koulutuksen järjestäjälle opiskelijaa kohden määrätystä yksikköhinnasta. Ministeriö voi koulutuksen järjestäjälle määrätyn erityisen koulutustehtävän perusteella tai muusta erityisestä syystä korottaa tässä momentissa tarkoitettua yksikköhintaa.

Yksikköhintojen laskemisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

19 §

Ammatillisen koulutuksen yksikköhinnat

Ammatillisen koulutuksen yksikköhinnat opiskelijaa kohden lasketaan joka toinen vuosi koulutusaloittain siten, että kunkin koulutusalan koulutuksesta yksikköhinnan määräämistä edeltäneenä vuonna kaikille ammatillisen koulutuksen järjestäjille aiheutuneet valtakunnalliset kokonaiskustannukset jaetaan asianomaisen koulutusalan koulutusta saaneiden opiskelijoiden yhteismäärällä mainittuna vuonna. Yksikköhintoja laskettaessa ei kuitenkaan oteta huomioon oppisopimuskoulutuksesta aiheutuneita kustannuksia eikä mainittua koulusta saavia opiskelijoita. Jos koulutusalan koulutuksesta aiheutuneita kustannuksia ei ole mahdollista selvittää, määrätään yksikköhinta asianomaisen koulutusalan arvioitujen kustannusten perusteella.

Yksikköhintoja porrastetaan, sen mukaan

kuin asetuksella säädetään, erityisopetuksen ja muiden olennaisesti koulutuksen kustannuksiin vaikuttavien tekijöiden perusteella. Yksikköhintaa korotetaan majoitusedun saaneiden opiskelijoiden osalta asetuksella säädettävällä tavalla laskettavalla markkamäärällä. Asianomainen ministeriö voi lisäksi koulutuksen järjestäjälle määrätyn erityisen koulutustehtävän perusteella tai muusta erityisestä syystä korottaa yksikköhintaa.

Yksikköhinnat määrätään siten, että ne markkamäärät, jotka saadaan kertomalla koulutusaloittain lasketut yksikköhinnat kunkin koulutusalan opiskelijamäärällä, yhteenlaskettuina vastaavat 1 momentissa tarkoitettuja koulutusaloittaisia valtakunnallisia kokonaiskustannuksia.

Kun koulutuksen järjestäjä järjestää koulutusta kahdella tai useammalla 1 momentissa tarkoitettulla koulutusaloilla, koulutuksen järjestäjän yksikköhinnaksi määrätään eri koulutusaloilla opiskelevien opiskelijoiden määrien ja 1 momentissa tarkoitettujen yksikköhintojen perusteella laskettu opiskelijamäärällä painotettu keskiarvo.

Jos koulutusta järjestetään toiminnan laajuus huomioon ottaen olennaisessa määrin vuokratiloissa, koulutuksen järjestäjälle määrättyä yksikköhintaa voidaan korottaa markkamäärällä, joka lasketaan jakamalla ministeriön valtionosuuden laskentaperusteeksi vahvistama vuosivuokra koulutuksen järjestäjän ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden määrällä. Tässä momentissa tarkoitettuja vuokria ei oteta huomioon laskettaessa 1 momentissa tarkoitettuja valtakunnallisia kokonaiskustannuksia.

Muina kuin 1 momentissa mainittuina vuosina yksikköhinnat lasketaan siten kuin tässä pykälässä säädetään, kuitenkin 1 momentissa tarkoitettun vuoden yksikköhintoja laskettaessa selvitettyjen kokonaiskustannusten perusteella.

Sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen yksikköhinta on 80 prosenttia ja oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhinta 45 prosenttia 16 §:n nojalla vahvistetusta ammatillisen koulutuksen yksikköhintojen keskimääräisestä markkamäärästä. Yksikköhintoja korotetaan erityisopetuksessa siten kuin asetuksella säädetään.

20 §

Ammattikorkeakoulujen yksikköhinnat

Ammattikorkeakoulujen yksikköhinnat opiskelijaa kohden lasketaan joka toinen vuosi ammattikorkeakoulututkinnoittain siten, että kuhunkin tutkintoon johtavasta koulutuksesta yksikköhintojen määräämistä edeltäneenä vuonna kaikissa ammattikorkeakouluissa aiheutuneet valtakunnalliset kokonaiskustannukset jaetaan tutkintoa suorittavien ja valtionosuuden myöntämisen perusteena käytettävien opiskelijoiden yhteismäärällä mainittuna vuonna. Jos tutkintoon johtavasta koulutuksesta aiheutuneita kustannuksia ei ole mahdollista selvittää, lasketaan yksikköhinta asianomaiseen tutkintoon johtavan koulutuksen arvioitujen kokonaiskustannusten perusteella.

Yksikköhintoja voidaan porrastaa, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, ottamalla huomioon tutkintoon johtavien koulutusohjelmien ja muiden opetusjärjestelyjen kustannuksissa olevat olennaiset erot. Asianomainen ministeriö voi lisäksi erityisestä syystä korottaa yksikköhintaa.

Yksikköhinnat määrätään siten, että markkamäärät, jotka saadaan kertomalla tutkinnoittain lasketut yksikköhinnat kutakin tutkintoa suorittavien opiskelijoiden määrällä, yhteenlaskettuina vastaavat 1 momentissa tarkoitettuja tutkintokohtaisia valtakunnallisia kokonaiskustannuksia.

Kun ammattikorkeakoulussa järjestetään kahteen tai useampaan 1 momentissa tarkoitettuun tutkintoon johtavaa koulutusta, ammattikorkeakoulun yksikköhinnaksi määrätään eri tutkintoja suorittavien opiskelijoiden määrien ja 1 momentissa tarkoitettujen yksikköhintojen perusteella laskettu opiskelijamäärällä painotettu keskiarvo. Ammatillisten erikoistumisopintojen yksikköhinta on sama kuin ammattikorkeakoululle määrätty yksikköhinta.

Jos koulutusta järjestetään toiminnan laajuus huomioon ottaen olennaisessa määrin vuokratiloissa, ammattikorkeakoululle määrättyä yksikköhintaa voidaan korottaa markkamäärällä, joka lasketaan jakamalla ministeriön valtionosuuden laskentaperusteeksi vahvistama vuosivuokra ammattikorkeakoulun opiskelijamäärällä. Tässä momentissa tarkoitettuja vuokria ei oteta huomioon laskettaessa 1 momentissa tarkoitettuja valtakunnallisia kokonaiskustannuksia.

Muina kuin 1 momentissa mainittuina vuosina yksikköhinnat lasketaan siten kuin tässä pykälässä säädetään, kuitenkin 1 momentissa tarkoitettujen vuosien yksikköhintoja laskettaessa selvitettyjen kokonaiskustannusten perusteella.

21 §

Taiteen perusopetuksen yksikköhinnat

Asianomainen ministeriö vahvistaa 8 §:n 5 kohdassa tarkoitettujen taiteen perusopetuksen yksikköhinnan asukasta kohden vuosittain valtion talousarvion rajoissa.

Edellä 13 §:ssä tarkoitettujen taiteen perusopetuksen yksikköhinnat lasketaan joka toinen vuosi taiteenaloittain jakamalla yksikköhinnan määräämistä edeltäneenä vuonna kunkin taiteenalan opetuksesta aiheutuneet valtakunnalliset kokonaiskustannukset asianomaisella taiteenalalla yksikköhintojen määräämistä edeltäneenä vuonna pidettyjen opetustuntien yhteismäärällä. Jos taiteenalan opetuksesta aiheutuneita kustannuksia ja pidettyjen opetustuntien määrää ei ole mahdollista selvittää, määrätään yksikköhinta asianomaisen taiteenalan opetuksen arvioitujen kustannusten ja opetustuntien määrän perusteella. Muina vuosina yksikköhinnat lasketaan edelliselle vuodelle määrättyjen yksikköhintojen perusteella.

22 §

Ammatillisten erikoisoppilaitosten yksikköhinnat

Asianomainen ministeriö vahvistaa vuosittain ammatillisten erikoisoppilaitosten opetustunti- tai opintoviikkokohtaisiksi yksikköhinnoiksi edelliselle vuodelle vahvistetut yksikköhinnat tarkistettuna yksikköhintojen soveltamisvuoden arvioituun kustannustasoon. Yksikköhintoja porrastetaan olennaisesti koulutuksen kustannuksiin vaikuttavien tekijöiden perusteella siten kuin asetuksella säädetään.

23 §

Yksikköhintoja laskettaessa huomiotta jätettävät kustannukset

Perusopetuksen, lukion, ammatillisen kou-

lutuksen, ammattikorkeakoulun ja taiteen perusopetuksen käyttökustannuksina ei pidetä:

1) tässä laissa tarkoitetusta perustamishankkeesta eikä maa-alueen hankkimisesta tai vuokraamisesta aiheutuneita kustannuksia;

2) perusopetusta lukuun ottamatta opiskelijoiden kuljetuksen järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia;

3) lainojen hoitokustannuksia eikä laskennallisia korkoja ja poistoja;

4) kustannuksia, joihin myönnetään erikseen lakiin perustuvaa valtionrahoitusta;

5) maksuja 1 §:ssä mainittujen lakien ja vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) mukaisen toiminnan järjestäjille, jos maksujen perusteena olevasta toiminnasta toiminnan järjestäjille aiheutuvat kustannukset otetaan huomioon yksikköhintoja laskettaessa;

6) 1 §:ssä mainitun lain mukaisen toiminnan järjestäjän maksullisen palvelutoiminnan kustannuksia; eikä

7) muita kuin välittömästi 1 §:ssä mainittujen lakien mukaisen toiminnan järjestämisestä aiheutuneita hallintokustannuksia.

4 luku

Kulttuuritoimen yksikköhinnat

24 §

Kirjaston yksikköhinnat

Kirjaston yksikköhinnat lasketaan asutusrakenteeltaan erilaisia kuntia varten joka toinen vuosi jakamalla asutusrakenteeltaan samankaltaisille kunnille kirjaston ylläpidosta yksikköhinnan määräämistä edeltäneenä vuonna aiheutuneet kustannukset näiden kuntien asukasmäärällä. Yksikköhintoja laskettaessa jätetään huomiotta 23 §:ssä tarkoitettut kustannukset.

Kirjaston yksikköhinnan määräämisestä on lisäksi voimassa, mitä 16 §:ssä säädetään.

25 §

Kulttuuritoiminnan yksikköhinta

Asianomainen ministeriö vahvistaa kulttuuritoiminnan yksikköhinnan kunnan asukasta kohden vuosittain valtion talousarvion rajoissa.

26 §

Liikuntatoiminnan yksikköhinta

Asianomainen ministeriö vahvistaa liikuntatoiminnan yksikköhinnan kunnan asukasta kohden vuosittain valtion talousarvion rajoissa.

27 §

Nuorisotyön yksikköhinta

Asianomainen ministeriö vahvistaa nuorisotyön yksikköhinnan kunnan alle 29-vuotiaasta asukasta kohden vuosittain valtion talousarvion rajoissa.

28 §

Museoiden yksikköhinta

Asianomainen ministeriö vahvistaa museoiden yksikköhinnaksi museoiden laskennallista henkilötyövuotta kohden edelliselle vuodelle vahvistetun yksikköhinnan tarkistettuna arvioitujen kustannustason ja valtion toimenpiteistä aiheutuvien toiminnan muutosten mukaisesti.

29 §

Orkestereiden yksikköhinta

Asianomainen ministeriö vahvistaa orkestereiden yksikköhinnaksi orkestereiden laskennallista henkilötyövuotta kohden edelliselle vuodelle vahvistetun yksikköhinnan tarkistettuna arvioitujen kustannustason ja valtion toimenpiteistä aiheutuvien toiminnan muutosten mukaisesti.

30 §

Teattereiden yksikköhinta

Asianomainen ministeriö vahvistaa teattereiden yksikköhinnan laskennallista henkilötyövuotta kohden vuosittain valtion talousarvion rajoissa.

5 luku

**Perustamishankkeen valtionosuus
ja -avustus**

31 §

Perustamishanke

Perustamishankkeella tarkoitetaan toiminnallisen kokonaisuuden muodostavaa tilojen rakentamista, hankintaa, peruskorjausta tai niitä vastaavaa toimenpidettä ja mainittuihin toimenpiteisiin liittyvää irtaimen omaisuuden hankintaa, jos toimenpiteen arvioidut kokonaiskustannukset ovat vähintään valtioneuvoston vahvistaman markkamäärän suuruiset.

Maa-alueen hankkimista ei pidetä perustamishankkeena. Perustamishankkeena pidetään kuitenkin maatilan ja harjoitusmetsän hankintaa ammatillista koulutusta ja ammattikorkeakouluja varten.

Muun kuin 1 momentissa tarkoitettujen irtaimen omaisuuden hankkimista ei pidetä perustamishankkeena. Perustamishankkeena pidetään kuitenkin 1 momentissa säädettyjen edellytyksin laitehankintoja ammatillista koulutusta ja ammattikorkeakouluja varten sekä kirjastoauton ja -veneiden hankintaa.

Perustamishankkeena voidaan pitää myös sellaista 1—3 momentissa tarkoitettua toimenpidettä, jonka arvioidut kustannukset ovat valtioneuvoston vahvistamaa markkamäärää pienemmät, jos hankkeen rahoitus muodostuisi kunnan tai kuntayhtymän jäsenkuntien asukasmäärän ja taloudellisen aseman vuoksi kunnalle tai kuntayhtymälle erityisen rasittavaksi. Sama koskee soveltuvien osin yksityisen koulutuksen tai muun toiminnan järjestäjän perustamishanketta ja siihen myönnettävää valtionosuutta.

32 §

*Perustamishankkeen valtionosuuden
laskennallinen peruste*

Toimitiloja rakennettaessa tai hankittaessa valtionosuuden perusteena käytetään hankkeelle 36 §:n mukaisesti vahvistetun tilamäärän ja asianomaista tilaa varten vahvistetun yksikköhinnan tuloa.

Toimitilojen peruskorjausta tai vastaavaa toimenpidettä koskevissa hankkeissa valtionosuuden perusteena käytetään valtionapuvi-

ranomaisen hankkeelle sen arvioitujen kustannusten perusteella vahvistamaa markkamäärää. Jos hanketta varten ei muussa tapauksessa ole vahvistettu yksikköhintaa, valtionapuviranomainen vahvistaa vastaavasti valtionosuuden perusteena käytettävän markkamäärän.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen markkamäärien tarkistetaan hankkeen aloittamisajankohdan hintatason mukaisiksi.

33 §

Perustamishankkeen valtionosuusasteikko

Perustamishankkeeseen myönnetään valtionosuutta 25—50 prosenttia 32 §:ssä tarkoitettua valtionosuuden laskennallisesta perusteesta. Valtionosuus määräytyy kuntien valtionosuuslain 7 §:n mukaisesti kunnan asukasta kohden lasketun tasatun laskennallisen verotulon (*tasattu verotulo*) perusteella. Kunta saa valtionosuutta 50 prosenttia, jos sen tasattu verotulo on tasausrajalla. Jos tasattu verotulo ylittää tasausrajan, valtionosuus määräytyy siten, että kukin tasausrajasta laskettu vähintään yhden prosentin suuruisen tasatun verotulon kasvu vähentää valtionosuutta yhdellä prosenttiyksiköllä siihen saakka, kunnes valtionosuus on 25 prosenttia. Perustamishankkeen valtionosuusprosentti määräytyy valtionosuuden myöntämismuodolle määritellyn tasatun verotulon perusteella.

Kahden tai useamman kunnan yhteisen taikka kuntayhtymän perustamishankkeen valtionosuus myönnetään kunkin kunnan osuuteen tämän kunnan valtionosuusprosentin mukaan.

Valtionosuus yksityisen koulutuksen järjestäjän perustamishankkeeseen määräytyy hankkeen sijaintikunnan valtionosuusprosentin mukaan.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, valtionapuviranomainen voi myöntää ammatillista erityisopetusta varten toteutettavaan perustamishankkeeseen valtionosuutta enintään 70 prosenttia 32 §:ssä tarkoitettua markkamäärästä.

34 §

Yksikköhintojen vahvistaminen

Asianomainen ministeriö vahvistaa vuosittain perustamishankkeiden yksikköhinnat.

Yksikköhinta vahvistetaan markkamääräisenä neliometriä tai muuta mittayksikköä kohden.

Yksikköhintoihin tulee sisältyä kustannukset kaikista niistä toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen toimitilojen käyttöönottamiseksi, kuten rakentamisen suunnittelusta, alueen kuntoon saattamisesta, kunnallisteknisistä ja muista vastaavista töistä sekä tilojen tarkoituksenmukaisesta varustamisesta aiheutuvat kustannukset. Yksikköhintoihin ei kuitenkaan sisällytetä maapohjan hankkimisesta aiheutuvia kustannuksia.

Yksikköhintojen tulee perustua toteutuneiden rakennushankkeiden keskimääräisiin kustannuksiin. Jos rakentamiskustannuksissa on olennaisia alueellisia eroja, yksikköhinnat voidaan vahvistaa kustannustasoltaan erilaisia alueita varten. Yksikköhintoja vahvistettaessa ilmoitetaan, minkä ajankohdan kustannustasoa yksikköhinnat vastaavat.

35 §

Hankesuunnitelma

Perustamishankkeesta tulee laatia hankesuunnitelma, joka toimitetaan valtionapuviranomaiselle. Hankesuunnitelmaan tulee sisältyä pääpiirteittäinen selostus hankkeesta, selvitys hankkeen toteuttamisen tarpeellisuudesta ja toteuttamisajankohdasta sekä kustannusarvio. Suunnitelmassa on eriteltävä hankkeeseen sisältyvät toimitilat (*tilaohjelma*).

36 §

Perustamishankkeen laajuuden vahvistaminen

Jos valtionapuviranomainen katsoo, että perustamishanke on tarpeellinen ja että hankkeen rahoittamiseen on valtiontaloudelliset edellytykset, valtionapuviranomainen vahvistaa 35 §:ssä tarkoitetun hankesuunnitelman perusteella hankkeen valtionosuuden perusteena olevan laajuuden.

37 §

Perustamishankkeen toteuttaminen

Perustamishankkeen toteuttaminen on aloitettava sinä vuonna, jona 45 §:ssä tarkoitettu valtionosuuden myöntämistä koskeva päätös on tehty tai sitä seuraavana vuonna.

Valtionapuviranomainen voi erityisestä syystä hakemuksesta päättää, että perustamishankkeen toteuttamiseen saadaan ryhtyä ennen kuin valtionosuuden myöntämistä koskeva päätös on tehty.

38 §

Hankeselvitys

Valtionosuuden saajan on toimitettava valtionapuviranomaiselle selvitys toteutuneen perustamishankkeen laajuudesta ja kustannuksista kuuden kuukauden kuluessa hankkeen valmistumisesta.

Valtionosuuden saajan on lisäksi toimitettava valtionapuviranomaiselle urakkasopimukseen perustuva selvitys rakentamisesta, peruskorjauksesta tai niitä vastaavasta toimenpiteestä aiheutuvista kustannuksista rakennustöiden aloittamista seuraavan kuukauden aikana. Mitä edellä tässä momentissa säädetään, ei kuitenkaan sovelleta valtionosuuden saajan pääosin omana työnään toteuttamiin rakennustöihin.

39 §

Valtionavustus perustamishankkeeseen

Jos perustamishankkeeseen voidaan 1 §:ssä mainitun lain mukaan myöntää valtionavustusta, on tällaisesta hankkeesta soveltuvin osin voimassa, mitä 31, 35, 38, 40, 41, 45 ja 49 §:ssä säädetään. Perustamishankkeen laajuuden vahvistamisen asemesta valtionapuviranomainen määrää, minkä suuruisena valtionavustusta enintään myönnetään.

Valtionapuviranomainen päättää valtionavustuksen maksamisesta.

Valtionavustuksen myöntämisestä, käyttämisestä, maksamisesta ja käytön valvonnasta on lisäksi voimassa, mitä niistä erikseen säädetään tai määrätään.

40 §

Perustamishankkeiden rahoitussuunnitelma

Asianomainen ministeriö laatii vuosittain valtion talousarvion valmistelun yhteydessä seuraavaa neljää vuotta varten opetus- ja kulttuuritoimen perustamishankkeiden valta-

kunnallisen rahoitussuunnitelman. Rahoitussuunnitelma sisältää suunnittelukautena toteutettaviksi tarkoitetut perustamishankkeet kalenterivuositain toteuttamisjärjestyksessä sekä arvion hankkeiden valtionosuuteen oikeuttavista kustannuksista ja valtionosuuksista.

Perustamishankkeiden rahoitussuunnitelmaa varten lääninhallitus laatii koulutuksen ja muiden 1 §:ssä mainittujen lakien mukaisen toiminnan järjestäjiltä saatujen ehdotusten perusteella luettelon läänin alueella toteutettaviksi aiotuista perustamishankkeista. Hankkeet merkitään luetteloön lääninhallituksen arvioimassa kiireellisyysjärjestyksessä. Tiedot luetteloa varten on toimitettava lääninhallitukselle vuosittain ministeriön määräämään ajankohtaan mennessä.

41 §

Yhteinen perustamishanke

Toteutettaessa useamman hallinnonalan yhteinen perustamishanke tulee asianomaisten valtionapuviranomaisten ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin, jotta hankkeen toteuttaminen voidaan kokonaisuudessaan aloittaa samana vuonna.

6 luku

Erityiset valtionavustukset

42 §

Ylimääräinen valtionavustus sekä kokeilutoimintaan, erityistehtäviin ja toiminnan käynnistämiseen myönnettävä valtionavustus

Yksityiselle koulutuksen tai muun 1 §:ssä mainittujen lakien mukaisen toiminnan järjestäjälle voidaan myöntää ylimääräistä valtionavustusta perustamishankkeeseen ja käyttökustannuksiin valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa.

Edellä 1 §:ssä mainittujen lakien mukaisen toiminnan kehittämiseksi järjestettävää kokeilua, toimintaan liittyviä tarpeellisia erityistehtäviä ja toiminnan käynnistämistä varten voidaan myöntää valtionavustusta valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa.

43 §

Opettajankoulutukseen ja maksullisena palvelutoimintana järjestettävään koulutukseen myönnettävä valtionavustus

Ammattikorkeakoulun ylläpitäjälle myönnetään vuosittain opettajankoulutusta varten valtionavustusta. Valtionavustukset yhteenlaskettuina likimäärin vastaavat opettajankoulutuksesta aiheutuvia kokonaiskustannuksia.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjälle, joka koulutuksen järjestämisluvun nojalla järjestää ammatillista koulutusta maksullisena palvelutoimintana, voidaan myöntää vuosittain mainittua toimintaa varten valtionavustusta valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti.

7 luku

Erinäiset säännökset

44 §

Oppilas- ja opiskelijamäärien laskeminen

Varainhoitovuoden rahoitus lasketaan varainhoitovuotta edeltävän vuoden keskimääräisen oppilas- ja opiskelijamäärän mukaan. Lisäksi voidaan ottaa huomioon sellaiset arvioidut oppilas- ja opiskelijamäärien muutokset, jotka aiheutuvat laista, asetuksesta, lakiin tai asetukseen perustuvasta valtion viranomaisen määräyksestä tai päätöksestä taikka valtion talousarviosta. Yksikköhintoja laskettaessa sovelletaan kuitenkin, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, varainhoitovuotta edeltävän vuoden syksyn oppilas- ja opiskelijamääriä.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, toiminnan käynnistyessä rahoitus lasketaan arvioidun oppilas- ja opiskelijamäärän mukaan.

Rahoituksen määräämisessä käytettävien oppilas- ja opiskelijamäärien laskemisesta säädetään tarkemmin asetuksella.

45 §

Rahoituksen myöntäminen ja tarkistaminen

Valtionapuviranomainen myöntää 6 ja 13—15 §:ssä tarkoitetun valtionosuuden se-

kä 7, 11 ja 12 §:ssä tarkoitetun rahoituksen käyttökustannuksiin hakemusta kunnalle tai muulle 1 §:ssä mainitun lain mukaisen toiminnan järjestäjälle siten kuin kuntien valtionosuuslain 16 §:n 2 momentissa säädetään.

Valtionapuviranomainen tarkistaa 1 momentin mukaan myönnetyn rahoituksen varainhoitovuoden keskimääräisen oppilas- ja opiskelijamäärien mukaiseksi varainhoitovuoden loppuun mennessä.

Valtionapuviranomainen myöntää valtionosuuden perustamishankkeeseen, jollei erikseen toisin säädetä, hakemuksesta 1 §:ssä mainitun lain mukaisen toiminnan järjestäjälle.

46 §

Rahoituksen maksaminen käyttökustannuksiin

Valtionapuviranomainen maksaa 45 §:n 1 momentissa tarkoitetun rahoituksen käyttökustannuksiin kunnalle tai muulle 1 §:ssä mainitun lain mukaisen toiminnan järjestäjälle siten kuin kuntien valtionosuuslain 17 §:n 1 momentissa säädetään.

Edellä 45 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tarkistusten mukaiset markkamäärät maksetaan valtionosuuden saajille tai peritään valtiolle varainhoitovuotta seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjälle maksettavaan rahoitukseen lisätään perustamishankkeista aiheutuneiden kustannusten perusteella 43 prosenttia markkamäärästä, joka saadaan kun koulutuksen järjestäjän opiskelijamäärän ja ammatilliselle koulutukselle 16 §:n nojalla vahvistetun yksikköhintojen keskimääräisen markkamäärän tulosta jaettuna kymmenellä vähennetään koulutuksen järjestäjälle 19 §:n 5 momentin nojalla valtionosuuden laskentaperusteeksi vahvistettujen vuosivuokrien perusteella lasketut valtionosuuden perusteet. Ammattikorkeakoulun ylläpitäjälle maksettavaan rahoitukseen lisättävä markkamäärä lasketaan vastavasti ammattikorkeakoulun opiskelijamäärän, ammattikorkeakouluille 16 §:n nojalla vahvistetun yksikköhintojen keskimääräisen markkamäärän ja ammattikorkeakoululle 20 §:n 5 momentin nojalla valtionosuuden laskentaperusteeksi vahvistetun vuosivuokran perusteella.

Kunnalle maksettavassa valtionosuudessa

otetaan huomioon kuntien valtionosuuslain 17 §:n 2 momentissa ja 31 §:n 4 momentissa säädettyt kunnalle maksettavat tai kunnan maksettavaksi tulevat markkamäärät.

Jos kunnan 8 §:ssä säädetty valtionosuuden peruste, johon on lisätty 3 momentissa tarkoitettu perustamishankkeista aiheutuneiden kustannusten perusteella laskettu markkamäärä, kunnalle 12—15 §:n nojalla myönnettävä valtionosuus ja kunnalle 4 momentin nojalla maksettavat markkamäärät, on pienempi kuin 9 ja 10 §:n mukaan lasketut markkamäärät, kunnan tulee maksaa erotus valtiolle kahdessa erässä, ensimmäinen erä varainhoitovuoden heinäkuun ja toinen erä varainhoitovuotta seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä.

Jos kunnalle käyttökustannuksiin tämän lain mukaan myönnetty valtionosuus, johon on lisätty 3 momentissa tarkoitettu perustamishankkeista aiheutuneiden kustannusten perusteella laskettu markkamäärä, on pienempi kuin siitä kuntien valtionosuuslain 17 §:n 2 momentin ja 31 §:n 4 momentin mukaisesti vähennettävät markkamäärät, kunnan tulee maksaa erotus valtiolle 5 momentissa säädettyinä ajankohtina.

47 §

Valtionosuuden maksaminen perustamishankkeeseen

Perustamishankkeeseen myönnetty valtionosuus maksetaan, jollei valtionapuviranomainen 2 momentin nojalla toisin päättä, kunnalle tai muulle 1 §:ssä mainitun lain mukaisen toiminnan järjestäjälle kuukausittain yhtä suurissa erissä hankkeen arvioituna toteutusajana. Ensimmäinen erä maksetaan hankkeen aloitusta koskevan ilmoituksen saapumista seuraavan kuukauden aikana. Jos hankke on aloitettu 37 §:n 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa ennen kuin valtionosuuden myöntämistä koskeva päätös on tehty, ensimmäinen erä maksetaan myöntämispäätöksen tekemistä seuraavan kuukauden aikana.

Perustamishankkeeseen myönnetty valtionosuus voidaan maksaa myös hankkeen valmistumista seuraavan kalenterivuoden alusta seitsemän vuoden aikana yhtä suurina vuosittaisina erinä. Kukin vuosierä maksetaan tällöin ennen maaliskuun loppua ja siihen lisätään maksamattoman valtionosuuden osalle laskettu Suomen Pankin peruskorkoa vastaa-

va vuotuinen korko, joka lasketaan ensimmäisen vuosierän maksupäivästä. Valtionosuuden hakijan on ilmoitettava, suostuuko se valtionosuuden maksamiseen tässä momentissa tarkoitetulla tavalla.

48 §

Rahoituksen laskemisessa käytettävien suoritteiden määrän vahvistaminen

Asianomainen ministeriö vahvistaa seuraavan varainhoitovuoden rahoituksen perusteena käytettävien opetustuntien, opintoviikkojen ja henkilötyövuosien määrän vuosittain valtion talousarvion rajoissa.

49 §

Perustamishankkeeseen suoritettun valtionosuuden palautus

Perustamishankkeeseen saatua valtionosuutta vastaava suhteellinen osa hankitun omaisuuden käyvästä arvosta voidaan kokonaan tai osaksi määrätä palautettavaksi valtiolle, jos hankittu omaisuus luovutetaan toiselle taikka jos toiminta lopetetaan tai omaisuuden käyttötarkoitusta muutetaan pysyvästi eikä omaisuutta käytetä muuhun valtionosuuteen oikeuttavaan toimintaan. Palautusta ei määrätä suoritettavaksi, jos valtionosuuden myöntämisestä on kulunut yli 30 vuotta.

Jos omaisuus, johon on saatu valtionosuutta, tuhoutuu tai vahingoittuu, voidaan valtionosuutta vastaava suhteellinen osa vakuutus- tai muusta korvauksesta kokonaan tai osaksi määrätä palautettavaksi valtiolle tai vähentää uuden perustamishankkeen valtionosuudesta.

Palautusvelvollisuudesta ja korvauksen vähentämisestä päättää asianomainen ministeriö. Valtionosuuden saajan on ilmoitettava ministeriölle kuuden kuukauden kuluessa 1 ja 2 momentissa tarkoitettua olosuhteiden muuttumisesta. Jos myöhemmin käy ilmi, ettei ilmoitusta ole tehty määräajassa, on valtionosuutta vastaava suhteellinen osa omaisuuden käyvästä arvosta palautettava valtiolle korkolain (633/1982) 4 §:n 3 momentin mukaisine korkoineen, jollei ministeriö erityisestä syystä toisin päättä.

50 §

Sairaalassa ja koulukodissa perusopetusta saavan oppilaan kotikunnan maksuosuus

Kunta, joka on sairaalassa perusopetuslain 4 §:n 3 momentissa tarkoitettua perusopetusta saavan oppilaan kotikuntalaisia tarkoitettu kotikunta hoidon aikana, on velvollinen maksamaan oppilaasta sairaalan sijaintikunnalle maksuosuuden, joka lasketaan kertomalla hoitopäivien määrä sairaalan sijaintikunnalle opetuksesta hoitopäivää kohden aiheutuville keskimääräisillä todellisilla vuosikustannuksilla. Maksuosuudesta vähennetään mainitusta oppilaasta sairaalan sijaintikunnalle lasketun valtionosuuden perusteen mukainen markkamäärä.

Kunta, joka on lastensuojelulain (683/1983) 29 §:ssä tarkoitettussa koulukodissa perusopetusta saavan oppilaan kotikuntalaisia tarkoitettu kotikunta opetuksen aikana, on velvollinen maksamaan oppilaasta koulukotiopetuksen järjestäjälle maksuosuuden, joka lasketaan kertomalla niiden koulun työpäivien määrä, joina oppilaalle on annettu opetusta, opetuksen järjestäjälle opetuksesta koulun työpäivää kohden aiheutuville keskimääräisillä todellisilla vuosikustannuksilla. Maksuosuudesta vähennetään mainitusta oppilaasta opetuksen järjestäjälle lasketun valtionosuuden perusteen mukainen markkamäärä. Jos opetusta järjestää valtio, maksuosuudesta vähennetään perusopetusta varten 16 §:n nojalla vahvistettu yksikköhintojen keskimääräinen markkamäärä.

Oppilaan kotikunnan maksuosuudesta voidaan sopia toisin kuin edellä tässä pykälässä säädetään.

51 §

Erityisopetuksen tukitehtävistä perittävät maksut

Asianomainen ministeriö päättää perusopetuslain 39 §:ssä tarkoitetuista erityisopetuksen tukitehtävistä perittävistä maksuista sen mukaan kuin valtion maksuperustelaisissa (150/1992) julkisoikeudellisista suoritteista perittävistä maksuista säädetään.

52 §

Suorituksen maksamatta ja perimättä jättäminen

Alle 10 000 markan suuruista tämän lain nojalla annettuun päätökseen perustuvaa suoritusta ei makseta eikä peritä takaisin.

53 §

Valtionapuviranomainen

Valtionapuviranomaisena tässä laissa tarkoitettuja käyttökustannuksia ja perustamishankkeita koskevissa asioissa on asianomainen ministeriö.

Asetuksella voidaan säätää, että valtionapuviranomaisena valtionavustuksia koskevissa asioissa on myös muu kuin 1 momentissa mainittu viranomainen.

54 §

Tietojen toimittaminen

Kunnan ja kuntayhtymän on toimitettava valtionapuviranomaiselle tässä laissa tarkoitetun rahoituksen määräämiseksi tarvittavat talousarvioon, taloussuunnitelmaan, tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen perustuvat tiedot sekä muut rahoituksen määräämiseksi tarpeelliset kustannuksia ja toiminnan laajuutta koskevat tiedot siten kuin asianomainen ministeriö määrää. Yksityisen 1 §:ssä mainitun lain mukaisen toiminnan järjestäjän on toimitettava valtionapuviranomaiselle vastaavat tiedot.

55 §

Neuvottelumenettely

Ennen kuin asianomainen ministeriö tekee ehdotuksen seuraavan varainhoitovuoden talousarvioon käyttökustannusten valtionosuutta varten otettavasta määrärahasta, sen on neuvoteltava yksikköhinnoista siten kuin kuntien valtionosuuslain 14 §:n 1 momentissa säädetään.

Ministeriön on niin ikään neuvoteltava kuntien keskusjärjestön kanssa siitä, mitä tietoja on pidettävä tarpeellisina yksikköhintojen määräämistä ja vahvistamista sekä val-

tionosuuden määräämistä varten samoin kuin siitä, miten nämä tiedot toimitetaan valtionapuviranomaiselle.

56 §

Oikaisumenettely ja muutoksenhaku

Päätökseen, joka on annettu tämän lain nojalla tai kuntien valtionosuuslain sellaisen säännöksen nojalla, johon tässä laissa viitataan, saa vaatia oikaisua ja hakea muutosta siten kuin kuntien valtionosuuslain 21 ja 22 §:ssä säädetään oikaisumenettelystä ja muutoksenhausta. Päätökseen ei kuitenkaan saa vaatia oikaisua ja hakea muutosta siltä osin kuin se koskee 44 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettuja oppilas- ja opiskelijamääriä.

Mitä 1 momentissa mainituissa lainkohdissa säädetään kunnasta, koskee soveltuvin osin kuntayhtymää ja tässä laissa säädettyä rahoitusta saavaa yksityistä 1 §:ssä mainitun lain mukaisen toiminnan järjestäjää.

57 §

Kuntien valtionosuuslain eräiden säännösten soveltaminen

Tässä laissa tarkoitettuun rahoitukseen sovelletaan lisäksi seuraavia kuntien valtionosuuslain säännöksiä:

- 1) 18 §:n säännöksiä saamatta jääneen etuuden suorittamisesta;
- 2) 19 §:n säännöksiä perusteettoman edun palauttamisesta;
- 3) 20 §:n säännöksiä suoritusvelvollisuuden raukeamisesta; sekä
- 4) 24 §:n säännöksiä uhkasakosta.

Mitä 1 momentissa mainituissa lainkohdissa säädetään kunnasta, koskee soveltuvin osin kuntayhtymää ja tässä laissa säädettyä rahoitusta saavaa yksityistä 1 §:ssä mainitun lain mukaisen toiminnan järjestäjää.

58 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

8 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

59 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1999.

Tällä lailla kumotaan opetus- ja kulttuuri-toimen rahoituksesta 3 päivänä elokuuta 1992 annettu laki (705/1992) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran myönnettäessä ja maksettaessa rahoitusta vuodelle 1999. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita rahoitusta koskevia säännöksiä sovelletaan vuoden 1998 ja sitä edeltävien vuosien rahoitukseen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

60 §

Erityisen tehtävän saaneen lukiokoulutuksen järjestäjän yksikköhinta

Asianomainen ministeriö korottaa hakemusta lukiokoulutuksen järjestäjän yksikköhintaa, jos lukion ylläpitäjän yksikköhintaa on tämän lain voimaan tullessa korotettu opetussuunnitelmaan perustuvan erityisen tehtävän perusteella.

61 §

Vuokrat ja vuokra-arvot

Jos ammatillisen oppilaitoksen, ammatillisen erityisoppilaitoksen, ammattikorkeakoulun tai ammatillista koulutusta järjestävän musiikkioppilaitoksen yksikköhintaa on tämän lain voimaan tullessa korotettu 59 §:n 2 momentissa mainitun lain 14 §:n 2 momentissa, 14 a §:n 2 momentissa tai 16 §:n 2 momentissa tarkoitettujen vuokrien perusteella, pidetään tämän lain 19 §:n 5 momentissa tai 20 §:n 5 momentissa tarkoitettuna valtionosuuden laskentaperusteeksi koulutuksen järjestäjälle vahvistettuna vuosivuokrana tämän lain voimaan tullessa sovellettua opetusministeriön oppilaitoksen ylläpitäjälle valtionosuuden laskentaperusteeksi vahvistamaa vuosivuokraa.

Jos oppilaitoksen yksikköhintaa on tämän lain voimaan tullessa korotettu toimitilojen vuokra-arvon pääomakorvauksen perusteella, maksetaan koulutuksen järjestäjälle erikseen rahoituksena yksikköhinnan korotuksen perusteeksi vahvistettu markkamäärä kokonaisuudessaan. Tässä momentissa tarkoitettua rahoitusta maksetaan kymmenen vuoden ajan vuokra-arvon pääomakorvauksen perusteena olevien tilojen hankintaa tai perusparrannusta seuraavan vuoden alusta. Jos osa tiloista siirtyy toiselle koulutuksen järjestäjälle 1 §:ssä mainitun lain mukaiseen toimintaan, osoitetaan mainitusta markkamäärästä kullekin koulutuksen järjestäjälle niiden keskenään sopima osuus. Tämän momentin nojalla maksettavat markkamäärät lisätään 9 §:n 2 momentin mukaan laskettuun markkamäärään laskettaessa kunnan rahoitusosuutta opetustoimen ja kirjaston käyttökustannuksiin.

62 §

Ammatillisten erityisoppilaitosten lainojen hoitomenot

Jos ammatillisen erityisoppilaitoksen yksikköhintaa on tämän lain voimaan tullessa korotettu lainojen hoitomenojen perusteella, maksetaan ammatillisen erityisoppilaitoksen ylläpitäjänä toimineelle koulutuksen järjestäjälle vuosittain erikseen markkamäärä, joka vastaa yksikköhinnan korotuksen perusteena olleista lainoista yksikköhinnan määräämistä edeltäneenä vuonna aiheutuneita kustannuksia. Tämän pykälän nojalla maksettavat markkamäärät lisätään 9 §:n 2 momentin mukaan laskettuun markkamäärään laskettaessa kunnan rahoitusosuutta opetustoimen ja kirjaston käyttökustannuksiin.

63 §

Eräät maksamatta olevat valtionosuudet, -avustukset ja -avut

Edellä 59 §:n 2 momentissa mainitun lain 49 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tämän lain voimaan tullessa maksamatta olevien valtionosuudet, -avustukset ja -avut maksetaan oppilaitosten ylläpitäjänä toimineille koulutuksen järjestäjille siten kuin mainitussa 49 §:n 2 momentissa säädetään.

64 §

Perustamiskustannukset

Ennen tämän lain voimaantuloa perustamishankkeeseen myönnettyyn valtionosuuteen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämän lain 49 §:n säännöksiä perustamishankkeeseen suoritettun valtionosuuden palautuksesta sovelletaan, jos 49 §:ssä tarkoitettu toimenpide on suoritettu tai vahinko on tapahtunut tämän lain voimaantulon jälkeen.

65 §

Yksikköhintojen keskimääräiset markkamäärät ja yksikköhinnat vuonna 1999

Tämän lain 16 §:ssä tarkoitetut yksikköhintojen keskimääräiset markkamäärät sekä 17—20 §:ssä, 21 §:n 2 momentissa ja 24 §:ssä tarkoitetut yksikköhinnat vuodelle 1999 lasketaan vuonna 1997 toteutuneiden kokonaiskustannusten perusteella siten, että vuodelle 1999 määrättävien yksikköhintojen perusteella vuoden 1997 oppilas-, opiskelija-, opetustunti- ja asukasmäärillä laskettavat valtionosuuden perusteet yhteenlaskettuina vastaavat opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (705/1992) mukaisesti vuodelle 1998 mainituissa pykälissä tarkoitettuja toimintoja varten laskettuja ja kustannustason muutoksella tarkistettuja yhteenlaskettuja valtionosuuden laskennallisia perusteita.

Sen estämättä, mitä 17—19 §:ssä säädetään, laskettaessa perusopetuksen, lukion ja ammatillisen koulutuksen yksikköhintoja vuodelle 1999 vuoden 1997 kokonaiskustannuksiin sekä mainitun vuoden oppilas- ja opiskelijamääriin ei lueta harjoittelukouluissa, koulukodeissa, kansanopistoissa ja kansalaisopistoissa järjestetystä perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta ja ammatillisesta peruskoulutuksesta aiheutuneita kustannuksia eikä mainittuun koulutukseen osallistuneita oppilaita ja opiskelijoita. Aikuislukioissa ja lukioiden aikuislinjoilla järjestetyn perusopetuksen kustannukset ja mainittua opetusta saaneet opiskelijat luetaan lukion kustannuksiin ja opiskelijamääriin.

9 480301/81

66 §

Ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen yksikköhinnat vuosina 1999 ja 2000

Sen estämättä, mitä 16 §:ssä säädetään, ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen yksikköhintojen keskimääräisissä markkamäärissä otetaan vuosina 1999 ja 2000 huomioon ne vuotuiset kustannuserot, jotka aiheutuvat siitä, että ammattikorkeakoulujen yksikköhintojen perusteena olevat kustannukset poikkeavat ammattikorkeakoulukokeilussa mukana oleville ammatillisen koulutuksen järjestäjille määrättyjen ammatillisen koulutuksen yksikköhintojen perusteena olevista kustannuksista opintososiaalisista eduista aiheutuvilla kustannuksilla vähennettynä.

Sen estämättä, mitä 19 §:n 4 momentissa ja 20 §:n 4 momentissa säädetään, ammattikorkeakoulujen ja ammattikorkeakoulun perustana olevan ammatillisen koulutuksen yksikköhinnat määrätään varainhoitovuosiksi 1999 ja 2000 kummankin varainhoitovuoden arvioitujen keskimääräisten opiskelijamäärien mukaan, jos ammattikorkeakoulun tai mainitun ammatillisen koulutuksen opiskelijamäärä varainhoitovuoden aikana muuttuu ammattikorkeakoulun perustamisen tai muun sen toiminnan laajuutta koskevan päätöksen vuoksi.

Sen estämättä, mitä 20 §:ssä säädetään, määrättäessä ammattikorkeakoulujen yksikköhintoja vuodelle 1999 käytetään yksikköhintojen laskentapohjana ammattikorkeakouluissa ja väliaikaisissa ammattikorkeakouluissa suoritettaviin ammattikorkeakoulututkintoihin johtavan koulutuksen kustannuksia ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden opintososiaalisista eduista aiheutuvilla kustannuksilla vähennettynä.

67 §

Ammatillisten erikoisoppilaitosten yksikköhinnat vuonna 1999

Ammatillisten erikoisoppilaitosten yksikköhinnoiksi vuonna 1999 vahvistetaan ammatillisille erikoisoppilaitoksille vuodeksi 1998 vahvistetut yksikköhinnat tarkistettuna vuoden 1999 arvioituun kustannustasoon.

1784

N:o 635

68 §

*Museoiden ja orkestereiden yksikköhinnat
vuonna 1999*

noiksi vuonna 1999 vahvistetaan museoille
ja orkestereille vuodeksi 1998 vahvistetut
yksikköhinnat tarkistettuna vuoden 1999
arvioituun kustannustasoon.

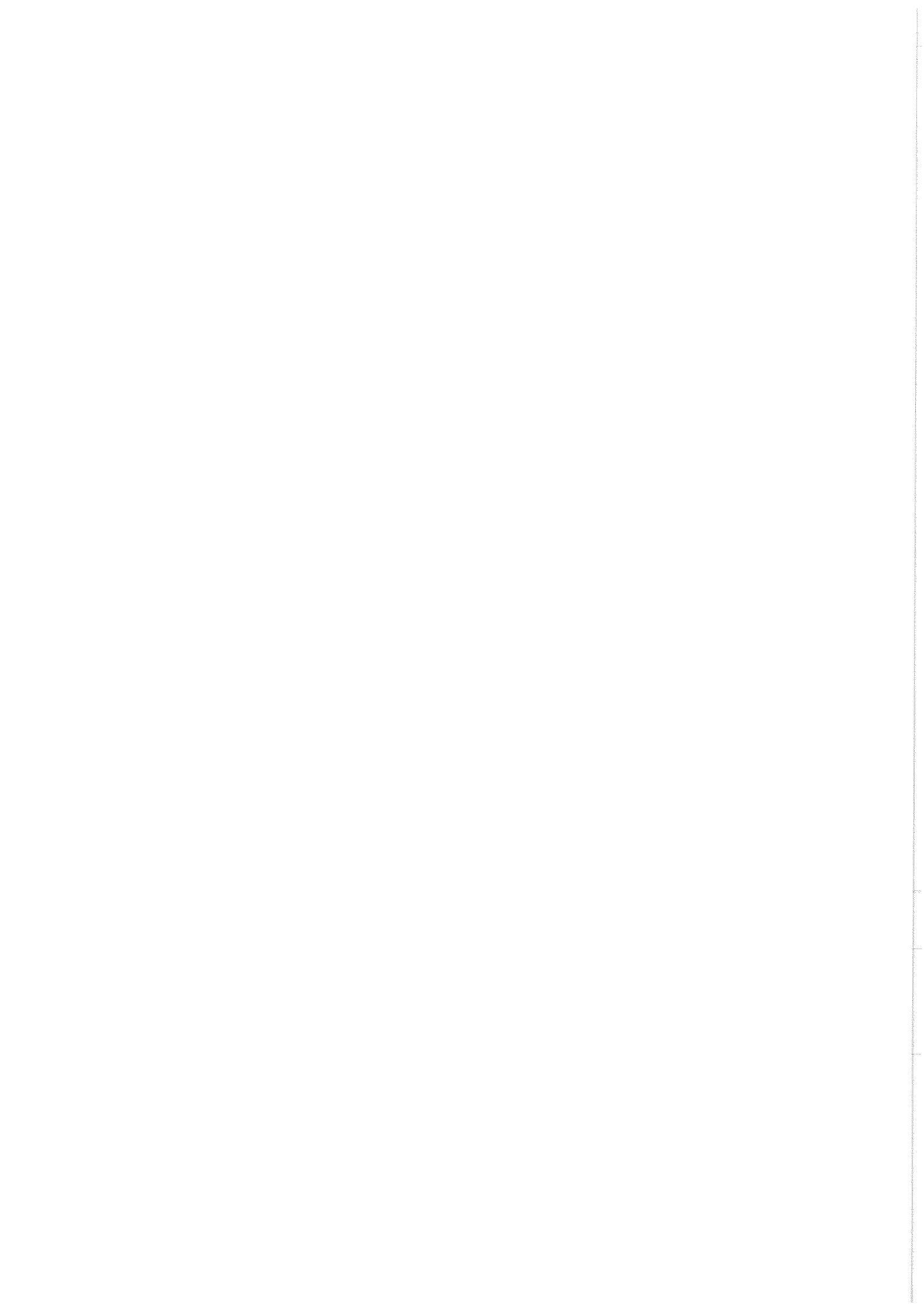
Museoiden ja orkestereiden yksikköhin-

Helsingissä 21 päivänä elokuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Opetusministeri *Olli-Pekka Heinonen*

N:o 1186

Laki**opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1998

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lain (635/1998) 1 §:n 3 momentti, 17 §:n 2 momentti, 19 §:n 7 momentti, 43 §:n otsikko, 50 §:n 2 momentti ja 63 § sekä
lisätään 1 §:ään uusi 4 momentti, 43 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi ja lakiin uusi 57 a § seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Perusopetuslaissa tarkoitetun esiopetuksen, lisäopetuksen ja maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen rahoituksesta on voimassa, mitä tässä laissa säädetään perusopetuksen rahoituksesta, jollei tässä laissa erikseen toisin säädetä. Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun vammaisille opiskelijoille järjestettävän valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen sekä maahanmuuttajille järjestettävän ammatilliseen peruskoulutukseen valmistavan koulutuksen rahoituksesta on voimassa, mitä tässä laissa säädetään ammatillisen peruskoulutuksen rahoituksesta.

Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun näyttötutkintona suoritettavaan ammatilliseen perustutkintoon valmistavan koulutuksen ja sen yhteydessä suoritettavan tutkinnon rahoituksesta on voimassa, mitä tässä laissa säädetään ammatillisen peruskoulutuksen rahoituksesta. Jos mai-

nittu ammatillinen perustutkinto suoritetaan ilman siihen valmistavaa koulutusta, on tutkinnon rahoituksesta voimassa, mitä ammatillisen lisäkoulutuksen rahoituksesta erikseen säädetään. Ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain nojalla järjestetyn ammatillisen lisäkoulutuksen rahoituksesta on, sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään ammatillisen erikoisoppilaitoksen ja oppisopimuskoulutuksen käyttökustannusten rahoituksesta, voimassa, mitä siitä erikseen säädetään.

17 §

Perusopetuksen yksikköhinnat

Kunnille määrättäviä yksikköhintoja porrastetaan, sen mukaan kuin asetuksella säädetään, kunnan kouluverkon rakenteen, perusopetuslain 17 §:n 2 momentissa tarkoitettua erityisopetusta saavien oppilaiden määrän ja kunnan asukastiheyden perusteella. Yksikköhintoja korotetaan kymmenellä prosentilla niiden oppilaiden osalta, joille järjes-

tetään perusopetuslain 4 §:n 4 momentin mukaista perusopetusta ruotsin kielellä. Saaristokunnissa, joissa yli puolella asukkaista ei ole kiinteää kulkuyhteyttä mantereeseen, yksikköhintaa korotetaan 20 prosentilla. Muissa saaristokunnissa yksikköhintaa korotetaan kymmenellä prosentilla. Asianomainen ministeriö voi lisäksi erityisestä syystä korottaa tässä momentissa säädetyllä tavalla laskettua yksikköhintaa.

19 §

Ammatillisen koulutuksen yksikköhinnat

Sen estämättä, mitä edellä tässä pykälässä säädetään, oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen peruskoulutuksen yksikköhinta on 80 prosenttia 16 §:n nojalla vahvistetusta ammatillisen koulutuksen yksikköhintojen keskimääräisestä markkamäärästä. Asianomainen ministeriö määrää vuosittain valtion talousarvion rajoissa oppisopimuskoulutuksena järjestettävän ammatillisen lisäkoulutuksen yksikköhinnat erikseen ammattitutkintoon ja erikoisammattitutkintoon valmistavaa koulutusta sekä erikseen muuta ammatillista lisäkoulutusta varten. Tässä momentissa tarkoitettuja yksikköhintoja korotetaan erityisopetuksessa siten kuin asetuksella säädetään.

43 §

Opettajankoulutukseen, saamenkieliseen ja saamen kielen opetukseen sekä maksullisena palvelutoimintana järjestettävään koulutukseen myönnettävä valtionavustus

Saamelaisten kotiseutualueen kunnille sekä muille mainitulla alueella toimiville koulutuksen järjestäjille myönnetään vuosittain valtionavustusta saamenkielisestä ja saamen kielen opetuksesta perusopetuksessa, lukiossa ja ammatillisesta koulutuksessa aiheutuviin kustannuksiin valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaisesti. Valtionavustukset yhteenlaskettuina vastaavat mainittuun opetukseen tarvittavan opetushenkilöstön palkkaamisesta aiheutuvia keskimääräisiä kustannuksia.

50 §

Sairaalassa ja koulukodissa perusopetusta saavan oppilaan kotikunnan maksuosuus

Kunta, joka on lastensuojelulain (683/1983) 29 §:ssä tarkoitettussa koulukodissa perusopetusta saavan oppilaan kotikuntalaisissa tarkoitettu kotikunta opetuksen aikana, on velvollinen maksamaan oppilaasta koulukotiopetuksen järjestäjälle maksuosuuden, joka lasketaan kertomalla niiden koulun työpäivien määrä, jona oppilaalle on annettu opetusta, opetuksen järjestäjälle opetuksesta koulun työpäivää kohden aiheutuvilla keskimääräisillä todellisilla vuosikustannuksilla. Maksuosuudesta vähennetään mainitusta oppilaasta opetuksen järjestäjälle lasketun valtionosuuden perusteen mukainen markkamäärä ja valtion koulukodin osalta vastaavalla tavalla laskettua valtionosuuden perustetta vastaava markkamäärä.

57 a §

Kunnan velvollisuus osallistua harjoittelukoulun perustamiskustannuksiin

Yliopistolaisissa (645/1997) tarkoitettun harjoittelukoulun sijaintikunta on velvollinen maksamaan valtiolle harjoittelukoulussa annettavaa perusopetusta varten tarvittavien tilojen perustamiskustannuksista sen osan 32 §:ssä tarkoitettulla tavalla lasketusta perustamishankkeen hinnasta, jota valtionosuus ei kattaisi, jos kysymys olisi kunnan omasta perustamishankkeesta.

Jos valtio pysyvästi luopuu käyttämästä 1 momentissa tarkoitettuja tiloja harjoittelukoulun tarpeisiin tai muihin sellaisiin tarpeisiin, joita voitaisiin rahoittaa tämän lain nojalla, maksetaan kunnalle takaisin suorittamaansa osuutta vastaava suhteellinen osa tilojen arvosta.

63 §

Eräät maksamatta olevat valtionosuudet, -avustukset ja -avut

Edellä 59 §:n 2 momentissa mainitun lain 49 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tämän lain voimaan tullessa maksamatta olevien valtionosuuden, -avustuksen ja -avun maksetaan op-

pilaitosten ylläpitäjinä toimineille koulutuksen järjestäjille siten kuin mainitussa 49 §:n 2 momentissa säädetään. Vuonna 1999 maksettavaksi tarkoitettu erä maksetaan kuitenkin vasta vuonna 2002.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

Sen estämättä, mitä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) 18 §:n 5 momentissa säädetään, lukion yksikköhinta on 60 prosenttia asianomaiselle koulutuksen järjestäjälle määrätystä yksikkö-

hinnasta myös niiden alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden osalta, jotka tämän lain voimaan tullessa opiskelevat aikuislukiossa tai lukion aikuislinjalla.

Sen estämättä, mitä 19 §:n 7 momentissa säädetään, ennen tämän lain voimaantuloa aloitetun oppisopimuskoulutuksena järjestetävän ammatillisen lisäkoulutuksen rahoitus määräytyy tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden yksikköhintojen mukaisesti.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1998

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Opetusministeri *Olli-Pekka Heinonen*

Nr 635

L a g

om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

Given i Helsingfors den 21 augusti 1998

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag bestäms om statsandel och statsunderstöd som beviljas kommuner, samkommuner, registrerade sammanslutningar eller stiftelser för driftskostnader och anläggningsprojekt samt om annan finansiering för sådan verksamhet om vilken bestäms i

- 1) lagen om grundläggande utbildning (628/1998),
- 2) gymnasielagen (629/1998),
- 3) lagen om yrkesutbildning (630/1998),
- 4) lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998),
- 5) lagen om yrkeshögskolestudier (255/1995),
- 6) lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998),
- 7) bibliotekslagen (235/1986),
- 8) lagen om kommunernas kulturverksamhet (728/1992),
- 9) lagen om ungdomsarbete (235/1995),
- 10) idrottslagen (984/1979),
- 11) museilagen (729/1992), samt
- 12) teater- och orkesterlagen (730/1992).

I denna lag bestäms också om kommunens kalkylerade finansieringsandel av driftskostnaderna inom undervisnings- och kulturverksamhet (*kommunens finansieringsandel*).

Om finansiering av sådan förskoleundervisning, påbyggnadsundervisning och förberedande undervisning för invandrare före den grundläggande utbildningen som avses i lagen om grundläggande utbildning gäller vad som bestäms i denna lag om finansiering av grundläggande utbildning, om inte något annat bestäms särskilt i denna lag. Om finansiering av i lagen om yrkesutbildning avsedd undervisning och handledning som ges handikappade studerande i tränings- och rehabiliteringssyfte samt förberedande undervisning för invandrare före den grundläggande yrkesutbildningen gäller vad som i denna lag bestäms om finansiering av grundläggande yrkesutbildning. Om finansiering av utbildning som förbereder för en yrkesinriktad grundexamen som avläggs genom en fristående examen enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning gäller vad som i denna lag bestäms om finansiering av grundläggande yrkesutbildning. I fråga om finansieringen av yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning gäller, utöver vad som i denna lag bestäms om finansiering av driftskostnader vid särskilda yrkesläroanstalter

och inom läroavtalsutbildning, vad som särskilt bestäms om detta.

2 §

Undervisningsverksamhet

Med undervisningsverksamhet avses i denna lag verksamhet enligt de lagar som nämns i 1 § 1—6 punkten.

3 §

Kulturverksamhet

Med kulturverksamhet avses i denna lag verksamhet enligt de lagar som nämns i 1 § 7—12 punkten.

4 §

Förhållandet till lagen om statsandelar till kommunerna

På finansiering som avses i denna lag skall, så som bestäms i denna lag, lagen om statsandelar till kommunerna (1147/1996) tillämpas.

2 kap.

Finansiering av driftskostnader

5 §

Grund för beräkning av finansieringen

Finansieringen för driftskostnader som gäller undervisnings- och kulturverksamhet bestäms enligt kalkylerade grunder. Finansieringen bestäms

1) i grundläggande utbildning, gymnasier, grundläggande yrkesutbildning och yrkeshögskolor på basis av antalet elever eller studerande samt de per elev eller studerande bestämda priserna per enhet,

2) i särskilda yrkesläroanstalter på basis av det antal undervisningstimmar eller studieveckor som fastställts som grund för beräkning av statsandelen för läroanstalten samt det per undervisningstimme eller studievecka bestämda priset per enhet,

3) i grundläggande konstundervisning på basis av antalet invånare eller undervisningstimmar och det per invånare eller undervisningstimme bestämda priset per enhet,

4) i kommunens allmänna bibliotek och inom kulturverksamheten på basis av antalet invånare i kommunen och det per invånare bestämda priset per enhet,

5) inom idrottsverksamhet och ungdomsarbete på basis av antalet invånare i kommunen och det per invånare bestämda priset per enhet, samt

6) i museer, teatrar och orkestrar på basis av antalet kalkylerade årsverken som fastställts för inrättningen och det per kalkylerat årsverke bestämda priset per enhet.

6 §

Kommunens statsandel

För kostnader som föranleds av ordnandet av de funktioner som nämns i 5 § 1, 3 och 4 punkten beviljas kommunen i statsandel det belopp som fås när kommunens statsandelsgrund, som räknats så som bestäms i 8 §, minskas med kommunens finansieringsandelar enligt 9 och 10 §.

7 §

Finansiering av utbildning som ordnas av samkommuner och privata

Samkommuner och privata utbildningsanordnare beviljas finansiering för de funktioner som avses i 5 § 1 punkten till ett belopp som motsvarar statsandelsgrunden och som beräknats så som bestäms i 8 § 1—4 punkten enligt antalet elever, studerande eller undervisningstimmar för utbildningsanordnaren och priserna per enhet.

En privat utbildningsanordnare, vilken såsom särskild utbildningsuppgift ålagts att ordna grundläggande utbildning eller gymnasieutbildning på något annat språk än finska eller svenska, beviljas statsandel för nämnda utbildning till 57 procent av produkten av antalet studerande och priset per enhet i fråga om studerande som inte har hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun (201/1994).

8 §

Grunden för statsandelen till kommunen

Grunden för statsandelen till kommunen fås genom sammanräkning av

1) produkten av antalet elever i av kom-

munen ordnad grundläggande utbildning samt det pris per enhet som bestämts per elev för den grundläggande utbildningen i kommunen,

2) produkten av antalet studerande i av kommunen ordnad gymnasieutbildning samt det pris per enhet som bestämts per studerande för gymnasieutbildningen i kommunen,

3) produkten av antalet studerande i av kommunen ordnad grundläggande yrkesutbildning som inte är läroavtalsutbildning samt det pris per enhet som bestämts per studerande för den grundläggande yrkesutbildningen i kommunen,

4) produkterna av antalet studerande vid kommunens yrkeshögskolor samt de priser per enhet som bestämts per studerande för yrkeshögskolorna,

5) produkten av invånarantalet i kommunen samt det pris per enhet som bestämts per invånare för den grundläggande konstundervisningen,

6) produkten av invånarantalet i kommunen samt det pris per enhet som bestämts per invånare för kommunens bibliotek, samt

7) produkten av invånarantalet i kommunen samt det pris per enhet som bestämts per invånare för kulturverksamhet.

9 §

Kommunens finansieringsandel av driftskostnader som gäller undervisningsverksamhet och bibliotek

Kommunens finansieringsandel av undervisningsverksamhetens och bibliotekets driftskostnader är 43 procent av det belopp som fås när det belopp som beräknats enligt 2 och 3 mom. divideras med invånarantalet i landet och det på så sätt erhållna beloppet multipliceras med kommunens invånarantal.

Vid beräkning av kommunens finansieringsandel sammanräknas alla de statsandelsgrunder till kommunerna som avses i 8 § 1—4 och 6 punkten och till det på så sätt erhållna beloppet adderas

1) för samkommuner och privata utbildningsanordnare de belopp som motsvarar statsandelsgrunderna och som beräknats enligt 7 § 1 mom.,

2) för statliga läroanstalter de belopp som motsvarar statsandelsgrunderna och som beräknats på basis av de med stöd av 16 § fastställda genomsnittliga beloppen för pri-

serna per enhet för de funktioner som avses i 5 § 1 punkten, samt

3) på grund av kostnader som föranleds av anläggningsprojekt, tio procent av det belopp som fås när produkterna av antalet studerande i grundläggande yrkesutbildning och yrkeshögskolor samt de med stöd av 16 § fastställda genomsnittliga beloppen av priserna per enhet för grundläggande yrkesutbildning och yrkeshögskolor minskas med statsandelsgrunderna uträknade med stöd av de i 19 § 5 mom. och 20 § 5 mom. avsedda årshyror som fastställts för utbildningsanordnarna som grund för beräkning av statsandelen.

Vid beräkning av kommunens finansieringsandel beaktas inte de elever som får förberedande undervisning för den grundläggande utbildningen enligt lagen om grundläggande utbildning och inte heller, med undantag för elever som får grundläggande utbildning, studerande som inte har hemkommun i Finland enligt lagen om hemkommun eller som har sin hemkommun på Åland. Vid beräkning av kommunens finansieringsandel beaktas inte heller elever och studerande för vilka ordnas undervisning utomlands med stöd av 7 § 1 mom. lagen om grundläggande utbildning och 3 § 1 mom. gymnasielagen.

Till kommunens finansieringsandel adderas på basis av de för balansering av den offentliga ekonomin genomförda nedskärningarna av statsandelarna årligen per invånare ett markbelopp, som fås när 613 mark omräknas att motsvara den beräknade kostnadsnivån för finansåret. Till kommunens finansieringsandel adderas ytterligare på basis av de kostnader som åsamkats staten av stöd för skolresor för studerande i gymnasier och yrkesutbildning och finansiering av yrkesinriktad tilläggsutbildning årligen per invånare ett markbelopp, som fås när 34 mark omräknas att motsvara den beräknade kostnadsnivån för finansåret. De i detta moment nämnda markbeloppen har räknats ut enligt den beräknade kostnadsnivån för 1998.

10 §

Kommunens finansieringsandel av driftskostnader för kulturverksamhet och grundläggande konstundervisning

Kommunens finansieringsandel av driftskostnaderna för kulturverksamhet och grund-

läggande konstundervisning är 63 procent av det belopp som fås när alla kommuners sammanlagda statsandelsgrunder enligt 8 § 5 och 7 punkten divideras med invånarantalet i landet och det på så sätt erhållna beloppet multipliceras med kommunens invånarantal.

11 §

Finansiering av särskilda yrkesläroanstalters driftskostnader

Till en utbildningsanordnare beviljas finansiering för en särskild yrkesläroanstalt till det belopp som fås när det antal undervisningstimmar eller studieveckor som fastställts för utbildningsanordnaren som grund för beräkning av statsandelen multipliceras med det pris per enhet som bestämts per undervisningstimme eller studievecka.

12 §

Finansiering av läroavtalsutbildningens driftskostnader

För driftskostnader inom grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning beviljas utbildningsanordnaren finansiering till det belopp som fås när antalet studerande som får nämnda utbildning multipliceras med de pris per enhet som beräknats särskilt för grundläggande yrkesutbildning och särskilt för yrkesinriktad tilläggsutbildning.

13 §

Statsandel för driftskostnader inom den grundläggande konstundervisningen

Samkommuner, privata sammanslutningar och stiftelser beviljas statsandel för driftskostnaderna inom den grundläggande konstundervisningen till 57 procent av det belopp som fås när det antal undervisningstimmar som fastställts för utbildningsanordnaren för nämnda utbildning som grund för beräkning av statsandelen multipliceras med det pris per enhet som bestämts per undervisningstimme.

En kommun som med stöd av 11 § 3 mom. lagen om grundläggande konstundervisning har beviljats rätt att få statsandel

enligt antalet undervisningstimmar, beviljas statsandel, utöver vad som bestäms i 6, 8 och 10 §, så som bestäms i 1 mom.

14 §

Statsandel för driftskostnader som gäller idrottsverksamhet och ungdomsarbete

Kommunen beviljas statsandel för idrottsverksamhetens driftskostnader till 37 procent av det belopp som fås när kommunens invånarantal multipliceras med det pris per enhet som bestämts per invånare för idrottsverksamhet.

Kommunen beviljas statsandel för ungdomsarbetets driftskostnader till 37 procent av det belopp som fås när antalet invånare under 29 år i kommunen multipliceras med det pris per enhet som bestämts per invånare för ungdomsarbete.

15 §

Statsandel för driftskostnader som gäller museer, teatrar och orkestrar

Huvudmannen för ett museum, en teater och en orkester beviljas statsandel för de driftskostnader som föranleds av nämnda funktioner till 37 procent av det belopp som fås när det antal kalkylerade årsverken som fastställts för huvudmannen i fråga om ett museum, en teater och en orkester multipliceras med det pris per enhet som bestämts per årsverke för verksamheten i fråga.

3 kap.

Priser per enhet för undervisningsverksamhet

16 §

Genomsnittliga belopp för priserna per enhet

Statsrådet skall årligen fastställa genomsnittliga belopp för de priser per enhet som läggs till grund för finansieringen för det följande finansåret så som bestäms i 3 § 1—3 punkten samt 4, 5 och 15 § lagen om statsandelar till kommunerna. Om fastställande av genomsnittliga belopp för priserna per enhet det år som avses i 6 § lagen om

statsandelar till kommunerna gäller dessutom vad som bestäms i 6 § 3 mom. lagen om statsandelar till kommunerna.

Priserna per enhet bestäms av vederbörande ministerium. De priser per enhet som avses i detta kapitel bestäms med undantag för de priser per enhet som avses i 18 § 5 mom., 19 § 7 mom., sista meningen i 20 § 4 mom., 21 § 1 mom. och 22 § så att de belopp som beräknats enligt priserna per enhet och som läggs till grund för finansieringen sammanlagt motsvarar de belopp som beräknas på basis av de genomsnittliga beloppen för priserna per enhet.

17 §

Priserna per enhet för grundläggande utbildning

Priserna per enhet per elev i grundläggande utbildning skall beräknas vartannat år på basis av de riksomfattande totalkostnader som alla utbildningsanordnare har haft för den grundläggande utbildningen under året före det då priserna per enhet bestäms. När priserna per enhet beräknas beaktas emellertid inte utgifterna för undervisning utomlands eller de elever som får sådan undervisning. När priserna per enhet beräknas skall 60 procent av de elever som fyllt 18 år beaktas.

Priserna per enhet för kommunerna graderas, enligt vad som bestäms genom förordning, enligt strukturen på kommunens skolnät, antalet elever som får sådan specialundervisning som avses i 17 § 2 mom. lagen om grundläggande utbildning och kommunens befolkningstäthet. I fråga om de elever, för vilka grundläggande utbildning på svenska enligt 4 § 4 mom. lagen om grundläggande utbildning anordnas, höjs priserna per enhet med tio procent. I kommuner på samernas hembygdsområde höjs priserna per enhet med tio procent i fråga om elever som deltar i undervisning på samiska. I sådana skärgårdskommuner där över hälften av invånarna saknar fast trafikförbindelse till fastlandet, höjs priset per enhet med 20 procent. I övriga skärgårdskommuner höjs priset per enhet med tio procent. Vederbörande ministerium kan dessutom av särskilda skäl höja det pris per enhet som beräknats så som bestäms i detta moment.

Priset per enhet för samkommuner beräk-

nas på samma sätt som för kommuner. Vid beräkning av priset per enhet beaktas befolkningstätheten och karaktären av skärgårdskommun så som bestäms genom förordning.

Priset per enhet för en privat anordnare av grundläggande utbildning är 90 procent av priset per enhet i den kommun där undervisningen huvudsakligen ordnas. Priset per enhet är dock detsamma som priset per enhet för den kommun där undervisningen huvudsakligen ordnas, om utbildningsanordnaren den 31 juli 1998 har drivit en läroanstalt som givit grundläggande utbildning eller motsvarande undervisning. I fråga om undervisning som ordnas utomlands bestäms priset per enhet genom att det genomsnittliga belopp för priserna per enhet som fastställts för grundläggande utbildning enligt 16 § graderas enligt vad som bestäms genom förordning och ministeriet föreskriver med stöd av förordningen. Ministeriet kan dessutom på basis av en särskild utbildningsuppgift som ålagts utbildningsanordnaren eller av andra särskilda skäl höja det pris per enhet som beräknats så som bestäms i detta moment.

Priserna per enhet bestäms så att de belopp som fås när priserna per enhet multipliceras med antalet elever som får grundläggande utbildning, sammanlagt motsvarar de riksomfattande totalkostnader som avses i 1 mom.

Under andra år än de som nämns i 1 mom. beräknas priserna per enhet så som bestäms i denna paragraf, dock på basis av de totalkostnader som utretts vid beräkning av priserna per enhet för det år som avses i 1 mom.

I fråga om elever som fyllt 18 år är priset per enhet 60 procent av det pris per enhet per elev som bestäms för utbildningsanordnaren i fråga. Om det inte har fastställts något pris per enhet för utbildningsanordnaren för den grundläggande utbildningen, är priset per enhet 60 procent av priset per enhet i den kommun där undervisningen huvudsakligen ordnas. Ministeriet kan dessutom höja priset per enhet på basis av en särskild utbildningsuppgift som ålagts utbildningsanordnaren eller av andra särskilda skäl.

Närmare bestämmelser om beräkning av priserna per enhet utfärdas genom förordning.

18 §

Priserna per enhet för gymnasier

Priserna per enhet per studerande i gymnasier skall beräknas vartannat år på basis av de riksomfattande totalkostnader som alla utbildningsanordnare har haft för gymnasieutbildningen under året före det då priset per enhet bestäms. När priserna per enhet beräknas beaktas emellertid inte utgifterna för undervisning utomlands eller de studerande som får sådan undervisning. När priserna per enhet beräknas skall 60 procent av antalet sådana studerande som inlett studierna efter det de fyllt 18 år beaktas.

Priserna per enhet för kommuner och samkommuner graderas på basis av antalet studerande enligt vad som bestäms genom förordning. Priset per enhet för en privat utbildningsanordnare är detsamma som priset per enhet i den kommun där utbildningen huvudsakligen ordnas. Om kommunen inte ordnar gymnasieutbildning, beräknas priset per enhet för en privat anordnare av gymnasieutbildning på samma sätt som priset per enhet för kommunen. Vederbörande ministerium kan dessutom höja priset per enhet på basis av en särskild utbildningsuppgift som ålagts utbildningsanordnaren eller av andra särskilda skäl.

Priserna per enhet bestäms så att de belopp som fås när de för utbildningsanordnarna beräknade priserna per enhet multipliceras med utbildningsanordnarnas studerandantal, sammanlagt motsvarar de riksomfattande totalkostnader som avses i 1 mom.

Under andra år än de som nämns i 1 mom. beräknas priserna per enhet så som bestäms i denna paragraf, dock på basis av de totalkostnader som utretts vid beräkning av priserna per enhet för det år som avses i 1 mom.

Om en studerande har inlett studierna efter det att han fyllt 18 år är priset per enhet 60 procent av det pris per enhet per studerande som bestämts för utbildningsanordnaren i fråga. Ministeriet kan på basis av att utbildningsanordnaren har ålagts en speciell utbildningsuppgift eller av någon annan särskild orsak höja det pris per enhet som avses i detta moment.

Närmare bestämmelser om beräkning av priserna per enhet utfärdas genom förordning.

19 §

Priserna per enhet för yrkesutbildning

Priserna per enhet per studerande i yrkesutbildning skall beräknas vartannat år för varje utbildningsområde genom att de riksomfattande totalkostnader som alla anordnare av yrkesutbildning har haft för utbildningen inom respektive utbildningsområde under året före det då priset per enhet bestäms divideras med det totala antalet studerande som fått utbildning på utbildningsområdet i fråga nämnda år. När priserna per enhet beräknas beaktas dock inte kostnader för läroavtalsutbildning och inte heller studerande som får denna utbildning. Om det inte är möjligt att utreda kostnaderna för utbildningen på utbildningsområdet, bestäms priset per enhet på basis av de uppskattade kostnaderna för utbildningsområdet i fråga.

Priserna per enhet graderas enligt vad som bestäms genom förordning, på basis av specialundervisning och andra faktorer som väsentligt inverkar på kostnaderna för utbildningen. Priset per enhet höjs i fråga om studerande som åtnjuter inkvarteringsförmån med ett belopp som beräknas så som bestäms genom förordning. Vederbörande ministerium kan dessutom höja priset per enhet på basis av en särskild utbildningsuppgift som ålagts utbildningsanordnaren eller av andra särskilda skäl.

Priserna per enhet bestäms så att de belopp som fås när de enligt utbildningsområde beräknade priserna per enhet multipliceras med antalet studerande på respektive utbildningsområde, sammanlagt motsvarar de riksomfattande totalkostnader enligt utbildningsområde som avses i 1 mom.

När en utbildningsanordnare ordnar utbildning på två eller flera sådana utbildningsområden som avses i 1 mom., bestäms priset per enhet för utbildningsanordnaren enligt ett med antalet studerande vägt medeltal som beräknats på basis av antalet studerande på de olika utbildningsområdena och de priser per enhet som avses i 1 mom.

Om utbildningen med beaktande av verksamhetens omfattning i väsentlig utsträckning ordnas i hyrda lokaler, kan det pris per enhet som bestämts för utbildningsanordnaren höjas med ett belopp som räknas ut genom att den årshyra som ministeriet fastställt som grund för beräkning av statsandelen divideras med antalet studerande i yrkes-

utbildning som utbildningsanordnaren står för. Hyror enligt detta moment skall inte beaktas när de riksomfattande totalkostnader som avses i 1 mom. räknas ut.

Under andra år än de som nämns i 1 mom. beräknas priserna per enhet så som bestäms i denna paragraf, dock på basis av de totalkostnader som utretts vid beräkning av priserna per enhet för det år som avses i 1 mom.

Utan hinder av vad som bestäms ovan i denna paragraf är priset per enhet för grundläggande yrkesutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning 80 procent och för yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning 45 procent av det genomsnittliga belopp för priserna per enhet som fastställts för yrkesutbildning med stöd av 16 §. Priserna per enhet höjs i specialundervisning enligt vad som bestäms genom förordning.

20 §

Priserna per enhet för yrkeshögskolor

Priserna per enhet per studerande i yrkeshögskolor skall beräknas vartannat år per yrkeshögskoleexamen genom att de riksomfattande totalkostnaderna för utbildning som leder till en yrkeshögskoleexamen vid alla yrkeshögskolor under året före det år då priset per enhet bestäms divideras med det totala antalet studerande som avlägger denna examen och utgör grund för beviljande av statsandel nämnda år. Om det inte är möjligt att utreda kostnaderna för utbildning som leder till examen, beräknas priset per enhet på basis av de beräknade totalkostnaderna för utbildning som leder till respektive examen.

Priserna per enhet kan graderas enligt vad som bestäms genom förordning så att de väsentliga skillnaderna i kostnaderna för utbildningsprogram som leder till examen och för andra undervisningsarrangemang beaktas. Vederbörande ministerium kan dessutom av särskilda skäl höja priset per enhet.

Priserna per enhet bestäms så att de belopp som fås när de enligt examen beräknade priserna per enhet multipliceras med antalet studerande som avlägger respektive examen, sammanlagt motsvarar de riksomfattande totalkostnader enligt examen som avses i 1 mom.

När det i en yrkeshögskola ordnas utbild-

ning som leder till två eller flera sådana examina som avses i 1 mom. bestäms priset per enhet för yrkeshögskolan enligt ett med antalet studerande vägt medeltal som beräknats på basis av antalet studerande som avlägger olika examina och de priser per enhet som avses i 1 mom. Priset per enhet för yrkesinriktade specialiseringsstudier är detsamma som priset per enhet för yrkeshögskolan.

Om utbildningen med beaktande av verksamhetens omfattning i väsentlig utsträckning ordnas i hyrda lokaler, kan det pris per enhet som bestämts för yrkeshögskolan höjas med ett belopp som räknas ut genom att den årshyra som ministeriet fastställt som grund för beräkning av statsandelen divideras med antalet studerande vid yrkeshögskolan. Hyror enligt detta moment skall inte beaktas när de riksomfattande totalkostnader som avses i 1 mom. räknas ut.

Under andra år än de som nämns i 1 mom. beräknas priserna per enhet så som bestäms i denna paragraf, dock på basis av de totalkostnader som utretts vid beräkning av priserna per enhet för det år som avses i 1 mom.

21 §

Priserna per enhet för grundläggande konstundervisning

Vederbörande ministerium fastställer årligen inom ramen för statsbudgeten det pris per enhet per kommuninvånare för grundläggande konstundervisning som avses i 8 § 5 punkten.

De priser per enhet för grundläggande konstundervisning som avses i 13 § skall beräknas vartannat år enligt konstområde genom att de riksomfattande totalkostnader som orsakats av undervisningen på respektive konstområde under året före det då priset per enhet bestäms divideras med det totala antal undervisningstimmar som hållits året före det då priset per enhet bestäms. Om det inte är möjligt att utreda kostnaderna för undervisningen inom ett konstområde eller antalet hållna undervisningstimmar, bestäms priset per enhet på basis av de uppskattade kostnaderna och antalet uppskattade undervisningstimmar på konstområdet i fråga. Under andra år beräknas priserna per enhet på basis av de priser per enhet som bestämts för det föregående året.

22 §

Priserna per enhet för särskilda yrkesläroanstalter

Vederbörande ministerium fastställer årligen priserna per enhet per undervisningstimme eller studievecka för särskilda yrkesläroanstalter enligt priserna per enhet för det föregående året justerade till den beräknade kostnadsnivån det år då priset per enhet tillämpas. På basis av faktorer som väsentligt påverkar kostnaderna för utbildningen graderas priserna per enhet så som bestäms genom förordning.

23 §

Kostnader som inte beaktas vid beräkningen av priser per enhet

Som driftkostnader för grundläggande utbildning, gymnasier, yrkesutbildning, yrkeshögskolor och grundläggande konstundervisning anses inte

1) kostnader för anläggningsprojekt som avses i denna lag och kostnader för förvärv eller hyrning av markområden,

2) kostnader för ordnande av skolskjuts för studerande, med undantag för grundläggande utbildning,

3) kostnader för skötsel av lån eller kalkylerade räntor och avskrivningar,

4) kostnader för vilka lagstadgad statsfinansiering beviljas särskilt,

5) avgifter till den som ordnar verksamhet enligt de lagar som nämns i 1 § och enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998), om de kostnader som anordnarna haft för den verksamhet som utgör grund för avgifterna beaktas när priserna per enhet räknas ut,

6) kostnader för avgiftsbelagd service för den som ordnar verksamhet enligt någon av de lagar som nämns i 1 §, samt

7) andra förvaltningskostnader än sådana som direkt hänför sig till verksamhet som ordnas enligt de lagar som nämns i 1 §.

4 kap.

Priser per enhet för kulturverksamhet

24 §

Priserna per enhet för bibliotek

Priserna per enhet för bibliotek skall be-

räknas vartannat år för kommuner med olika bosättningsstruktur så att de kostnader som kommunerna inom respektive kategori har haft för biblioteken under året före det då priset per enhet bestäms divideras med dessa kommuners invånarantal. Vid beräkningen av priserna per enhet skall de kostnader som avses i 23 § inte beaktas.

I fråga om bestämmandet av priset per enhet för bibliotek gäller dessutom vad som bestäms i 16 §.

25 §

Priset per enhet för kulturverksamhet

Vederbörande ministerium skall årligen inom ramen för statsbudgeten fastställa priset per enhet per kommuninvånare för kulturverksamhet.

26 §

Priset per enhet för idrottsverksamhet

Vederbörande ministerium skall årligen inom ramen för statsbudgeten fastställa priset per enhet per kommuninvånare för idrottsverksamhet.

27 §

Priset per enhet för ungdomsarbete

Vederbörande ministerium skall årligen inom ramen för statsbudgeten fastställa priset per enhet för ungdomsarbete för varje kommuninvånare som inte har fyllt 29 år.

28 §

Priset per enhet för museer

Vederbörande ministerium skall såsom pris per enhet för museer fastställa det för föregående år för museernas kalkylerade årsverken fastställda priset per enhet, justerat enligt de beräknade förändringarna i kostnadsnivån och de förändringar i verksamheten som statens åtgärder föranleder.

29 §

Priset per enhet för orkestrar

Vederbörande ministerium skall såsom pris per enhet för orkestrar fastställa det för föregående år för orkestrarnas kalkylerade årsverken fastställda priset per enhet, justerat enligt de beräknade förändringarna i kostnadsnivån och de förändringar i verksamheten som statens åtgärder föranleder.

30 §

Priset per enhet för teatrar

Vederbörande ministerium skall årligen inom ramen för statsbudgeten fastställa priset per enhet per kalkylerat årsverke för teatrar.

5 kap.

Statsandel och statsunderstöd för anläggningsprojekt

31 §

Anläggningsprojekt

Med anläggningsprojekt avses byggande, förvärv, grundlig reparation eller motsvarande åtgärder i fråga om lokaler som utgör en funktionell helhet samt anskaffning av lösöendom i samband med sådana åtgärder, om åtgärdens beräknade totalkostnader uppgår till minst det belopp som statsrådet fastställt.

Förvärv av markområden skall inte betraktas som anläggningsprojekt. Som anläggningsprojekt betraktas dock förvärv av gårdsbruksenheter och övningsskog för yrkesutbildning och yrkeshögskolor.

Anskaffning av annan lösöendom än sådan som avses i 1 mom. betraktas inte som anläggningsprojekt. Som anläggningsprojekt betraktas dock på de villkor som anges i 1 mom. anskaffning av apparater för yrkesutbildning och yrkeshögskolor samt anskaffning av bokbussar och bokbåtar.

Som ett anläggningsprojekt kan också betraktas en åtgärd som nämns i 1—3 mom., om de beräknade kostnaderna för den underskrider det belopp som statsrådet fastställt och om finansieringen av projektet med hän-

syn till invånarantalet och den ekonomiska ställningen i kommunen eller i samkommunens medlemskommuner skulle bli synnerligen betungande för kommunen eller samkommunen. Detsamma gäller i tillämpliga delar anläggningsprojekt i fråga om privata utbildningsanordnare eller anordnare av annan verksamhet och den statsandel som beviljas för detta.

32 §

Den kalkylerade statsandelsgrunden för anläggningsprojekt

När lokaler byggs eller förvärvas skall såsom statsandelsgrund användas den för projektet i enlighet med 36 § fastställda storleken multiplicerad med det fastställda priset per enhet för respektive lokal.

I samband med projekt som avser grundlig reparation av lokaler eller motsvarande åtgärder skall såsom statsandelsgrund användas det belopp som statsbidragsmyndigheten har fastställt för projektet på basis av de beräknade kostnaderna för det. Har för projektet i något annat fall inte fastställts något pris per enhet, skall statsbidragsmyndigheten på motsvarande sätt fastställa det belopp som läggs till grund för statsandelen.

De belopp som avses i 1 och 2 mom. skall justeras i överensstämmelse med prisnivån vid den tidpunkt då projektet inleds.

33 §

Skalan för statsandelar för anläggningsprojekt

För anläggningsprojekt beviljas i statsandel 25—50 procent av den kalkylerade statsandelsgrund som avses i 32 §. Statsandelen bestäms på basis av den enligt 7 § lagen om statsandelar till kommunerna per invånare i kommunen beräknade utjämnade kalkylerade skatteinkomsten (*utjämnad skatteinkomst*). Kommunen får i statsandel 50 procent, om dess utjämnade skatteinkomst ligger på utjämningsgränsen. Om den utjämnade skatteinkomsten överskrider utjämningsgränsen, bestäms statsandelen så att varje från utjämningsgränsen beräknad tillväxt av den utjämnade skatteinkomsten med minst en procent minskar statsandelen med en procentenhet till dess statsandelen är 25 procent. Statsan-

delsprocenten för anläggningsprojekt bestäms på basis av den utjämnade skatteinkomst som bestämts för det år då statsandelen beviljas.

I fråga om två eller flera kommuners gemensamma eller en samkommuns anläggningsprojekt beviljas statsandelen för varje kommuns andel enligt denna kommuns statsandelsprocent.

Statsandelen för en privat utbildningsanordnares anläggningsprojekt bestäms enligt statsandelsprocenten i den kommun där projektet finns.

Utan hinder av 1 mom. kan statsbidragsmyndigheten bevilja ett anläggningsprojekt som genomförs inom yrkesinriktad specialundervisning högst 70 procent i statsandel av det belopp som avses i 32 §.

34 §

Fastställande av priser per enhet

Vederbörande ministerium fastställer varje år priserna per enhet för anläggningsprojekt. Priset per enhet fastställs i mark per kvadratmeter eller någon annan måttenhet.

Priserna per enhet skall inkludera kostnaderna för alla de åtgärder som behövs för att lokalerna skall kunna tas i bruk, såsom kostnader för planering av byggandet, istandsättning av området, kommunaltekniska och andra motsvarande arbeten samt ändamålsenlig utrustning av lokalerna. I priserna per enhet skall dock inte inkluderas kostnaderna för markförvärv.

Priserna per enhet skall basera sig på de genomsnittliga kostnaderna för genomförda byggnadsprojekt. Om det finns väsentliga regionala skillnader i byggnadskostnaderna, kan priserna per enhet fastställas enligt kostnadsnivån på respektive område. När priserna per enhet fastställs skall det uppges vilken tidpunkts kostnadsnivå de motsvarar.

35 §

Projektplan

Över anläggningsprojekt skall uppgöras en projektplan som tillställs statsbidragsmyndigheten. Projektplanen skall innehålla en allmän beskrivning av projektet, en utredning om behovet att genomföra projektet och om när det kan genomföras samt en

kostnadskalkyl. Planen skall specificera de lokaler som projektet omfattar (*rumsprogram*).

36 §

Fastställande av anläggningsprojekts omfattning

Om statsbidragsmyndigheten anser att ett anläggningsprojekt behövs och att det finns statsekonomiska förutsättningar att finansiera det, skall statsbidragsmyndigheten på basis av den projektplan som nämns i 35 § fastställa i vilken omfattning anläggningsprojektet berättigar till statsandel.

37 §

Genomförande av anläggningsprojekt

Anläggningsprojekt skall påbörjas det år då det statsandelsbeslut som avses i 45 § har fattats eller året därpå.

Statsbidragsmyndigheten kan av särskilda skäl på ansökan besluta att ett anläggningsprojekt får påbörjas innan statsandelsbeslutet har fattats.

38 §

Projektredovisning

Den som har fått statsandel skall inom sex månader efter att projektet har genomförts tillställa statsbidragsmyndigheten en redovisning över omfattningen och kostnaderna.

Statsandelstagaren skall dessutom månaden efter den då byggnadsarbetena inleddes tillställa statsbidragsmyndigheten en på entreprenadavtalen baserad redovisning över kostnaderna för byggandet, totalrenoveringen, reparationen eller motsvarande åtgärder. Vad detta moment bestämmer skall dock inte tillämpas på sådana byggnadsarbeten som statsandelstagaren huvudsakligen utfört såsom eget arbete.

39 §

Statsunderstöd för anläggningsprojekt

Om statsunderstöd enligt någon av de lagar som nämns i 1 § kan beviljas för ett

anläggningsprojekt gäller i fråga om projektet i tillämpliga delar vad som bestäms i 31, 35, 38, 40, 41, 45, och 49 §. I stället för att fastställa omfattningen av anläggningsprojektet bestämmer statsbidragsmyndigheten till vilket belopp statsunderstöd högst beviljas.

Statsbidragsmyndigheten beslutar om utbetalningen av statsunderstödet.

Om beviljande, användning, utbetalning och tillsyn över användningen av statsunderstöd gäller dessutom vad som bestäms särskilt.

40 §

Finansieringsplan för anläggningsprojekt

Vederbörande ministerium uppgör varje år i samband med beredningen av statsbudgeten för de följande fyra åren en riksomfattande finansieringsplan för anläggningsprojekt som gäller undervisnings- och kulturverksamhet. Finansieringsplanen inkluderar de anläggningsprojekt som skall genomföras under planeringsperioden, i ordningsföljd kalenderårsvis samt en beräkning av de projektkostnader som berättigar till statsandel och av statsandelarna.

För finansieringsplanen för anläggningsprojekten skall länsstyrelsen på basis av förslag som inkommit från utbildningsanordnare och andra anordnare av verksamhet enligt de lagar som nämns i 1 § göra upp en förteckning över de anläggningsprojekt som det är meningen att genomföra inom länet. Projektet antecknas i förteckningen i skyndsordning enligt länsstyrelsens prövning. Uppgifterna för förteckningen skall årligen tillställas länsstyrelsen senast vid den tidpunkt som ministeriet bestämt.

41 §

Gemensamma anläggningsprojekt

Vid genomförandet av ett för flera förvaltningsområden gemensamt anläggningsprojekt skall de behöriga statsbidragsmyndigheterna vidta behövliga åtgärder för att projektet i sin helhet skall kunna inledas samma år.

6 kap.

Särskilda statsunderstöd

42 §

Extra statsunderstöd samt statsunderstöd för försöksverksamhet, specialuppgifter och inledande av verksamhet

En privat utbildningsanordnare eller en anordnare av annan verksamhet enligt de lagar som nämns i 1 § kan beviljas extra statsunderstöd för anläggningsprojekt och driftskostnader inom ramen för anslag som anvisats för ändamålet i statsbudgeten.

För försök som syftar till att utveckla verksamhet enligt de lagar som nämns i 1 §, för behövliga specialuppgifter i samband med verksamheten och för inledande av verksamheten kan statsunderstöd beviljas inom ramen för anslag som anvisats för ändamålet i statsbudgeten.

43 §

Statsunderstöd för lärarutbildning och utbildning som ordnas såsom avgiftsbelagd service

Huvudmannen för en yrkeshögskola beviljas årligen statsunderstöd för lärarutbildning. Statsunderstöden skall sammanlagt ungefär motsvara de totala kostnaderna för lärarutbildningen.

En anordnare av yrkesutbildning som med stöd av den utbildningsuppgift som ålagts den ordnar yrkesutbildning i form av avgiftsbelagd service, kan årligen för nämnda verksamhet beviljas statsunderstöd enligt de grunder statsrådet fastställer.

7 kap.

Särskilda bestämmelser

44 §

Beräkning av antalet elever och studerande

Finansieringen för finansåret beräknas enligt det genomsnittliga antalet elever och studerande under året före finansåret. Dessutom kan sådana uppskattade ändringar i antalet elever och studerande beaktas som

orsakas av lag eller förordning, en föreskrift eller ett beslut av en statlig myndighet som grundar sig på lag eller förordning eller av statsbudgeten. Vid beräkning av priserna per enhet tillämpas dock, enligt vad som bestäms genom förordning, antalet elever och studerande under hösten året före finansåret.

Utan hinder av 1 mom. beräknas finansieringen när verksamheten inleds enligt det uppskattade antalet elever och studerande.

Om beräkning av de elev- och studerandental som skall användas vid bestämmandet av finansieringen bestäms närmare genom förordning.

45 §

Beviljande och justering av finansiering

Statsbidragsmyndigheten beviljar utan ansökan kommunen eller någon annan anordnare av verksamhet enligt någon av de lagar som nämns i 1 § den statsandel som avses i 6 och 13—15 § samt den finansiering för driftskostnader som avses i 7, 11 och 12 § så som bestäms i 16 § 2 mom. lagen om statsandelar till kommunerna.

Statsbidragsmyndigheten justerar före utgången av finansåret den finansiering som beviljats enligt 1 mom. så att den överensstämmer med det genomsnittliga antalet elever och studerande under finansåret.

Statsbidragsmyndigheten skall, om något annat inte bestäms särskilt, på ansökan bevilja en anordnare av verksamhet enligt någon av de lagar som nämns i 1 § statsandel för anläggningsprojekt.

46 §

Utbetalning av finansiering för driftskostnader

Statsbidragsmyndigheten betalar den finansiering för driftskostnader som avses i 45 § 1 mom. till kommunen eller någon annan anordnare av verksamhet enligt någon av de lagar som nämns i 1 § så som bestäms i 17 § 1 mom. lagen om statsandelar till kommunerna.

Belopp enligt de justeringar som avses i 45 § 2 mom. betalas till statsandelstagaren

eller uppbärs till staten före utgången av februari det år som följer efter finansåret.

Till den finansiering som betalas till anordnare av yrkesutbildning adderas på basis av kostnader för anläggningsprojekt ett belopp som är 43 procent av det belopp som fås när produkten av utbildningsanordnarens studerandental och det genomsnittliga belopp för priserna per enhet som fastställts för yrkesutbildning med stöd av 16 § dividerat med tio minskas med de statsandelsgrunder som beräknats på basis av de årshyror som fastställts för utbildningsanordnaren med stöd av 19 § 5 mom. som grund för beräkning av statsandelen. Det belopp som skall adderas till finansieringen till huvudmannen för en yrkeshögskola beräknas på motsvarande sätt på basis av antalet studerande, det genomsnittliga belopp för priserna per enhet som fastställts för yrkeshögskolorna med stöd av 16 § och den årshyra som fastställts för yrkeshögskolan med stöd av 20 § 5 mom. som grund för beräkning av statsandelen.

I den statsandel som betalas till kommunen beaktas de belopp som skall betalas till kommunen eller de belopp som kommunen skall betala enligt 17 § 2 mom. och 31 § 4 mom. lagen om statsandelar till kommunerna.

Om den statsandelsgrund för kommunen om vilken bestäms i 8 § och till vilken adderats det belopp enligt 3 mom. som beräknats på basis av kostnader för anläggningsprojekt, den statsandel som beviljas kommunen med stöd av 12—15 § och de belopp som skall betalas till kommunen med stöd av 4 mom., är mindre än de belopp som beräknats enligt 9 och 10 §, skall kommunen betala skillnaden till staten i två poster, den första posten före utgången av juli under finansåret och den andra posten före utgången av februari det år som följer efter finansåret.

Om den statsandel som enligt denna lag beviljats kommunen för driftskostnader och till vilken adderats det belopp enligt 3 mom. som beräknats på basis av kostnader för anläggningsprojekt, är mindre än de belopp som enligt 17 § 2 mom. och 31 § 4 mom. lagen om statsandelar till kommunerna skall dras av från den, skall kommunen betala skillnaden till staten på de tidpunkter om vilka bestäms i 5 mom.

47 §

*Utbetalning av statsandel
för anläggningsprojekt*

Statsandelen för ett anläggningsprojekt skall, om inte statsbidragsmyndigheten med stöd av 2 mom. beslutar något annat, betalas till kommunen eller någon annan anordnare av verksamhet enligt någon av de lagar som nämns i 1 § i lika stora månatliga poster under den tid projektet beräknas pågå. Den första posten skall betalas ut månaden efter den då meddelandet om att projektet inletts har inkommit. Om projektet i ett fall som avses i 37 § 2 mom. har inletts innan beslut om statsandel har fattats, skall den första posten betalas ut under den månad som följer efter att statsandel beviljades.

Statsandelen för ett anläggningsprojekt kan också betalas under sju år i lika stora årliga poster räknat från ingången av kalenderåret efter det då projektet slutfördes. Varje årlig post betalas före utgången av mars och den ökas med en på den obetalda delen av statsandelen beräknad årlig ränta som motsvarar Finlands Banks grundränta och som räknas från den dag då den första årliga posten har betalats. Den som ansöker om statsandel skall meddela om sitt samtycke till att statsandelen betalas på det sätt som avses i detta moment.

48 §

Fastställande av antalet prestationer som används vid beräkning av finansieringen

Vederbörande ministerium fastställer årligen inom ramen för statsbudgeten det antal undervisningstimmar, studieveckor och årsverken som skall läggas till grund för finansieringen för det följande finansåret.

49 §

*Återbetalning av statsandelar
för anläggningsprojekt*

Det kan bestämmas att den del av det gängse värdet av anskaffad egendom som svarar mot den statsandel som har erhållits för ett anläggningsprojekt helt eller delvis skall återbetalas till staten, om egendomen överläts till någon annan, om verksamheten avslutas eller om egendomens användning

varaktigt ändras så att egendomen inte kommer att användas för någon annan verksamhet som berättigar till statsandel. Det skall inte bestämmas om återbetalning om det förflutit över 30 år sedan statsandelen beviljades.

Om egendom för vilken statsandel har erhållits förstörs eller skadas, kan det bestämmas att en mot statsandelen svarande del av försäkringsersättning eller någon annan ersättning helt eller delvis skall betalas till staten eller dras av från statsandelen för ett nytt anläggningsprojekt.

Om återbetalningsskyldigheten och avdrag för ersättningar beslutar vederbörande ministerium. Den som får statsandel skall inom sex månader underrätta ministeriet om sådana förändringar som avses i 1 och 2 mom. Om det senare framgår att något meddelande inte gjorts inom utsatt tid, skall en mot statsandelen svarande del av egendomens gängse värde betalas till staten med en årlig ränta som bestäms i enlighet med 4 § 3 mom. räntelagen (633/1982), om inte ministeriet av särskilda skäl beslutar något annat.

50 §

Betalningsandelen för hemkommunen för en elev som får grundläggande utbildning på sjukhus eller i skolhem

Den kommun som under vårdtiden enligt lagen om hemkommun är hemkommun för en elev som får i 4 § 3 mom. lagen om grundläggande utbildning avsedd sjukhusundervisning är skyldig att för eleven till den kommun där sjukhuset är beläget betala en betalningsandel, som fås genom att antalet vård dagar multipliceras med de genomsnittliga faktiska årskostnader som den kommun där sjukhuset är beläget har haft för undervisningen per vård dag. Från betalningsandelen avdras det belopp enligt statsandelsgrunden som räknats ut för den kommun där sjukhuset är beläget per elev som får sjukhusundervisning.

Den kommun som under den tid undervisningen pågår enligt lagen om hemkommun är hemkommun för en elev som får i 29 § barnskyddslagen (683/1983) avsedd grundläggande utbildning i skolhem är skyldig att för eleven till den som ordnar skolhemsundervisningen betala en betalningsandel, som fås genom att de arbetsdagar vid skolan under vilka eleven meddelats undervisning

multiplieras med de genomsnittliga faktiska årskostnader som utbildningsanordnaren har haft för undervisningen per arbetsdag. Från betalningsandelen avdras det belopp enligt statsandelsgrunden som räknats ut för utbildningsanordnaren per elev som får skolhemsundervisning. Om utbildningen ordnas av staten, avdras från betalningsandelen det genomsnittliga belopp för priserna per enhet som fastställts för grundläggande utbildning med stöd av 16 §.

Om betalningsandelen för elevens hemkommun kan avtalas på något annat sätt än vad som bestäms ovan i denna paragraf.

51 §

Avgifter för stödavgifter i anslutning till specialundervisningen

Vederbörande ministerium beslutar om de avgifter som skall uppbäras för sådana stödavgifter i anslutning till specialundervisningen som avses i 39 § lagen om grundläggande utbildning, enligt vad som bestäms om offentlighetsrättsliga prestationer i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

52 §

Betalning som inte erläggs eller återkrävs

En betalning som understiger 10 000 mark och som baserar sig på ett beslut som fattats med stöd av denna lag skall inte erläggas eller återkrävas.

53 §

Statsbidragsmyndighet

Statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller sådana driftskostnader och anläggningsprojekt som avses i denna lag är vederbörande ministerium.

Genom förordning kan föreskrivas att också någon annan myndighet än den som avses i 1 mom. skall vara statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller statsunderstöd.

54 §

Skyldighet att lämna upplysningar

Kommunerna och samkommunerna skall

enligt vad vederbörande ministerium bestämmer tillställa statsbidragsmyndigheten de upplysningar baserade på budgeten, ekonomiplanen, bokslutet och verksamhetsberättelsen samt övriga upplysningar om kostnaderna och verksamhetens omfattning som behövs för att bestämma finansiering enligt denna lag. Privata anordnare av verksamhet enligt någon av de lagar som nämns i 1 § skall tillställa statsbidragsmyndigheten motsvarande uppgifter.

55 §

Förhandlingsförfarande

Innan vederbörande ministerium lägger fram sitt förslag till de anslag för statsandelar för driftskostnader som skall tas in i följande finansårs statsbudget skall ministeriet förhandla om priserna per enhet så som bestäms i 14 § 1 mom. lagen om statsandelar till kommunerna.

Ministeriet skall också förhandla med kommunernas centralorganisation om vilka upplysningar som skall anses vara behövliga för att bestämma och fastställa priserna per enhet samt för att bestämma statsandelarna samt om hur dessa upplysningar skall tillställas statsbidragsmyndigheten.

56 §

Rättelseförfarande och ändringssökande

I ett beslut som har givits med stöd av denna lag eller med stöd av en sådan bestämmelse i lagen om statsandelar till kommunerna vilken det hänvisas till i denna lag kan rättelse yrkas eller ändring sökas så som bestäms om rättelseförfarande och ändringssökande i 21 och 22 § lagen om statsandelar till kommunerna. Rättelse kan dock inte yrkas och ändring inte sökas i ett beslut till den del det gäller antal elever och studerande som avses i 44 § 1 och 2 mom.

Vad som i de lagrum som nämns i 1 mom. föreskrivs om kommuner gäller i tillämpliga delar samkommuner och sådana privata anordnare av verksamhet enligt någon av de lagar som nämns i 1 § som får finansiering enligt denna lag.

57 §

Tillämpning av vissa bestämmelser i lagen om statsandelar till kommunerna

På finansiering som avses i denna lag skall dessutom tillämpas följande bestämmelser i lagen om statsandelar till kommunerna:

- 1) 18 § om betalning av utebliven förmån,
- 2) 19 § om återbetalning av grundlös förmån,
- 3) 20 § om när betalningsskyldigheten förfaller, samt
- 4) 24 § om vite.

Vad som i de lagrum som nämns i 1 mom. föreskrivs om kommuner gäller i tillämpliga delar samkommuner och sådana privata anordnare av verksamhet enligt någon av de lagar som nämns i 1 § som får finansiering enligt denna lag.

58 §

Närmare bestämmelser

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utfärdas genom förordning.

8 kap.

Ikraftträdelse- och övergångsbestämmelser

59 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Genom denna lag upphävs lagen den 3 augusti 1992 om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (705/1992) jämte ändringar.

Lagen tillämpas första gången vid beviljande och betalning av finansiering för 1999. De finansieringsbestämmelser som gäller när denna lag träder i kraft tillämpas på finansieringen för 1998 och åren före det.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

60 §

Priset per enhet för en anordnare av gymnasieutbildning som fått en särskild uppgift

Vederbörande ministerium höjer utan an-

sökan priset per enhet för en anordnare av gymnasieutbildning, om priset per enhet för gymnasiets huvudman när denna lag träder i kraft har höjts på grund av en särskild uppgift som baserar sig på läroplanen.

61 §

Hyrar och hyresvärdet

Om priset per enhet för en yrkesläroanstalt, specialyrkesläroanstalt, yrkeshögskola eller musikläroanstalt som ordnar yrkesutbildning när denna lag träder i kraft har höjts på basis av de hyror som avses i 14 § 2 mom., 14 a § 2 mom. eller 16 § 2 mom. i den lag som nämns i 59 § 2 mom., skall den årshyra som fastställts av undervisningsministeriet för läroanstaltens huvudman som grund för beräkning av statsandelen och som tillämpas när denna lag träder i kraft kvarstå som sådan årshyra som avses i 19 § 5 mom. eller 20 § 5 mom. denna lag och som fastställts för utbildningsanordnaren som grund för beräkning av statsandelen.

Om priset per enhet för en läroanstalt när denna lag träder i kraft har höjts på basis av kapitalersättning på hyresvärdet för lokaler, betalas det belopp som fastställts som grund för höjningen av priset per enhet i sin helhet separat såsom finansiering till utbildningsanordnaren. Den finansiering som avses i detta moment betalas under tio års tid från ingången av det år som följer efter det då de lokaler som utgör grund för kapitalersättningen på hyresvärdet har skaffats eller byggts om. Om en del av lokalerna övergår till en annan utbildningsanordnare för verksamhet enligt någon av de lagar som nämns i 1 §, anvisas vardera utbildningsanordnaren en andel av nämnda belopp som de samsamman kommit överens om. Belopp som skall betalas med stöd av detta moment adderas till det belopp som beräknats enligt 9 § 2 mom. vid beräkning av kommunens finansieringsandel av driftskostnader som gäller undervisningsverksamhet och bibliotek.

62 §

Utgifter för skötsel av specialyrkesläroanstalters lån

Om priset per enhet för en specialyrkesläroanstalt när denna lag träder i kraft har

höjts på basis av utgifter för skötsel av lån, skall till den utbildningsanordnare som fungerat som huvudman för specialyrkesläroanstalten årligen separat betalas ett belopp som motsvarar de kostnader som orsakats under året före det då priset per enhet bestäms för de lån som ligger till grund för höjningen av priset per enhet. Belopp som skall betalas med stöd av denna paragraf adderas till det belopp som beräknats enligt 9 § 2 mom. vid beräkning av kommunens finansieringsandel av driftskostnader som gäller undervisningsverksamhet och bibliotek.

63 §

Vissa obetalda statsandelar, statsunderstöd och statsbidrag

Statsandelar, statsunderstöd och statsbidrag som avses i 49 § 2 mom. i den lag som nämns i 59 § 2 mom. och som är obetalda när denna lag träder i kraft skall betalas till de utbildningsanordnare som fungerat som huvudmän för läroanstalterna enligt vad som bestäms i nämnda 49 § 2 mom.

64 §

Anläggningskostnader

På statsandel som har beviljats för anläggningsprojekt innan denna lag träder i kraft tillämpas de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

Vad som bestäms i 49 § om återbetalning av statsandel som betalas för anläggningsprojekt skall tillämpas, om en i 49 § nämnd åtgärd har vidtagits eller skada inträffat efter ikraftträdandet.

65 §

De genomsnittliga beloppen för priserna per enhet och priserna per enhet 1999

De genomsnittliga belopp för priserna per enhet som avses i 16 § samt de priser per enhet som avses i 17—20 §, 21 § 2 mom. och 24 § beräknas för 1999 på basis av de faktiska totalkostnaderna för 1997 så att de statsandelsgrunder som beräknas på basis av antalet elever, studerande, undervisningstimmar och invånare 1997 och priserna per enhet för 1999, sammanlagt motsvarar de

sammanlagda kalkylerade statsandelsgrunder för 1998 som beräknats enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (705/1992) för de funktioner som avses i nämnda paragrafer, justerade med ändringen i kostnadsnivån.

Utän hinder av 17—19 § skall när priserna per enhet för grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och yrkesutbildning för 1999 beräknas till de totala kostnaderna för 1997 samt antalet elever och studerande under nämnda år inte hänföras kostnaderna för grundläggande utbildning, gymnasieutbildning och grundläggande yrkesutbildning vid övningsskolor, skolhem, folkhögskolor och medborgarinstitut och inte heller de elever och studerande som deltagit i nämnda utbildning. Kostnaderna för grundläggande utbildning i vuxengymnasier och gymnasiers vuxenlinjer samt de studerande som fått sådan utbildning räknas inte med i kostnaderna för gymnasiet och i antalet studerande.

66 §

Priserna per enhet för yrkesutbildning och yrkeshögskolor 1999 och 2000

I de genomsnittliga beloppen för priserna per enhet för yrkesutbildning och yrkeshögskolor under 1999 och 2000 beaktas utan hinder av 16 § de årliga kostnadsskillnader som orsakas av att de kostnader som ligger till grund för priserna per enhet för yrkeshögskolorna avviker från de kostnader, minskade med kostnaderna för studiesociala förmåner, som ligger till grund för de priser per enhet för yrkesutbildning som bestäms för anordnare av yrkesutbildning som deltar i yrkeshögskoleförsök.

Utän hinder av 19 § 4 mom. och 20 § 4 mom. bestäms priserna per enhet för yrkeshögskolorna och för den yrkesutbildning som utgör grund för en yrkeshögskola för finansåren 1999 och 2000 enligt det genomsnittliga uppskattade antalet studerande respektive finansår, om antalet studerande vid yrkeshögskolan eller i nämnda yrkesutbildning ändras under finansåret på grund av att en yrkeshögskola inrättas eller till följd av något annat beslut som gäller omfattningen på yrkeshögskolans verksamhet.

När yrkeshögskolornas priser per enhet bestäms för 1999 tillämpas utan hinder av 20 § som kalkyleringsgrund för priserna per enhet kostnaderna för utbildning som leder

till yrkeshögskoleexamina vid yrkeshögskolor och temporära yrkeshögskolor med avdrag för kostnader för studiesociala förmåner för studerande i yrkesutbildning.

67 §

Priserna per enhet för särskilda yrkesläroanstalter 1999

De priser per enhet som fastställs för de särskilda yrkesläroanstalterna för 1999 är lika med de priser per enhet som fastställts för de särskilda yrkesläroanstalterna för

1998, justerade enligt den beräknade kostnadsnivån för 1999.

68 §

Priserna per enhet för museer och orkestrar 1999

De priser per enhet som fastställs för museer och orkestrar för 1999 är lika med de priser per enhet som fastställts för 1998, justerade enligt den beräknade kostnadsnivån för 1999.

Helsingfors den 21 augusti 1998

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Undervisningsminister *Olli-Pekka Heinonen*

Nr 1186

Lag

om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

Given i Helsingfors den 30 december 1998

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 21 augusti 1998 om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (635/1998) 1 § 3 mom., 17 § 2 mom., 19 § 7 mom., rubriken för 43 §, 50 § 2 mom. och 63 § samt
fogas till 1 § ett nytt 4 mom., till 43 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., och till lagen en ny 57 a § som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Om finansiering av sådan förskoleundervisning, påbyggnadsundervisning och förberedande undervisning för invandrare före den grundläggande utbildningen som avses i lagen om grundläggande utbildning gäller vad som i denna lag bestäms om finansiering av grundläggande utbildning, om inte något annat bestäms särskilt i denna lag. Om finansiering av i lagen om yrkesutbildning avsedd undervisning och handledning som ges handikappade studerande i tränings- och rehabiliteringssyfte samt förberedande undervisning för invandrare före den grundläggande yrkesutbildningen gäller vad som i denna lag bestäms om finansiering av grundläggande yrkesutbildning.

Om finansiering av utbildning som förbereder för en yrkesinriktad grundexamen som avläggs genom en fristående examen enligt lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning och om finansieringen av den examen som av-

läggs i samband med utbildningen gäller vad som i denna lag bestäms om finansiering av grundläggande yrkesutbildning. Om nämnda yrkesinriktade grundexamen avläggs utan förberedande utbildning gäller om finansieringen av examen vad som särskilt bestäms om finansiering av yrkesinriktad tilläggsutbildning. I fråga om finansieringen av yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning gäller, utöver vad som i denna lag bestäms om finansiering av driftskostnader vid särskilda yrkesläroanstalter och inom läroavtalsutbildning, vad som särskilt bestäms om detta.

17 §

Priserna per enhet för grundläggande utbildning

Priserna per enhet för kommunerna graderas, enligt vad som bestäms genom förordning, enligt strukturen på kommunens skolan, antalet elever som får sådan specialun-

dervisning som avses i 17 § 2 mom. lagen om grundläggande utbildning och kommunens befolkningstäthet. I fråga om de elever för vilka grundläggande utbildning på svenska enligt 4 § 4 mom. lagen om grundläggande utbildning anordnas, höjs priserna per enhet med tio procent. I sådana skärgårdskommuner där över hälften av invånarna saknar fast trafikförbindelse till fastlandet, höjs priset per enhet med 20 procent. I övriga skärgårdskommuner höjs priset per enhet med tio procent. Vederbörande ministerium kan dessutom av särskilda skäl höja det pris per enhet som beräknats så som bestäms i detta moment.

19 §

Priserna per enhet för yrkesutbildning

Utan hinder av vad som bestäms ovan i denna paragraf är priset per enhet för grundläggande yrkesutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning 80 procent av det genomsnittliga belopp för priserna per enhet som fastställts för yrkesutbildning med stöd av 16 §. Vederbörande ministerium bestämmer årligen inom ramen för statsbudgeten priserna per enhet för yrkesinriktad tilläggsutbildning som ordnas i form av läroavtalsutbildning, skilt för utbildning som förbereder för en yrkesexamen och specialyrkesexamen och skilt för annan yrkesinriktad tilläggsutbildning. De priser per enhet som avses i detta moment höjs i specialundervisning enligt vad som bestäms genom förordning.

43 §

Statsunderstöd för lärarutbildning, undervisning på samiska och i samiska samt utbildning som ordnas såsom avgiftsbelagd service

Kommunerna på samernas hembygdsområde samt andra utbildningsanordnare som är verksamma på nämnda område beviljas årligen statsunderstöd enligt av statsrådet fastställda grunder för de kostnader som föranleds av undervisning på samiska och i samiska i den grundläggande utbildningen, gymnasierna och yrkesutbildningen. Stats-

understöden skall sammanlagt motsvara de genomsnittliga kostnaderna för avlöandet av den undervisningspersonal som behövs i nämnda undervisning.

50 §

Betalningsandelen för hemkommunen för en elev som får grundläggande utbildning på sjukhus eller i skolhem

Den kommun som under den tid undervisningen pågår enligt lagen om hemkommun är hemkommun för en elev som får grundläggande utbildning i 29 § barnskyddslagen (683/1983) avsett skolhem är skyldig att för eleven till den som ordnar skolhemsundervisningen betala en betalningsandel, som fås genom att de arbetsdagar vid skolan under vilka eleven meddelats undervisning multipliceras med de genomsnittliga faktiska årskostnader som utbildningsanordnaren har haft för undervisningen per arbetsdag. Från betalningsandelen avdras det belopp enligt statsandelsgrunden som räknats ut för utbildningsanordnaren per elev som får skolhemsundervisning och i fråga om ett statligt skolhem det belopp motsvarande statsandelsgrunden som beräknats på motsvarande sätt.

57 a §

Kommunens skyldighet att delta i en övningsskolas anläggningskostnader

Den kommun där en sådan övningsskola som avses i universitetslagen (645/1997) finns är skyldig att av anläggningskostnaderna för lokaler som behövs för den grundläggande utbildning som ges vid övningsskolan till staten betala den del av det pris för anläggningsprojektet som beräknats på det sätt som avses i 32 §, som statsandelen inte skulle täcka om det vore fråga om kommunens eget anläggningsprojekt.

Om staten för gott avstår från att använda de lokaler som avses i 1 mom. för övningsskolans behov eller för andra sådana behov som kunde finansieras med stöd av denna lag, återbetalas till kommunen den relativa andel av lokalernas värde som svarar mot den andel kommunen har betalt.

63 §

Vissa obetalda statsandelar, statsunderstöd och statsbidrag

Statsandelar, statsunderstöd och statsbidrag som avses i 49 § 2 mom. i den lag som nämns i 59 § 2 mom. och som är obetalda när denna lag träder i kraft skall betalas till de utbildningsanordnare som varit huvudmän för läroanstalterna enligt vad som bestäms i nämnda 49 § 2 mom. Den betalningspost som är avsedd att betalas ut 1999 betalas dock först 2002.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Utan hinder av 18 § 5 mom. lagen om

Helsingfors den 30 december 1998

finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (635/1998) är priset per enhet för gymnasier 60 procent av det pris per enhet som bestämts för utbildningsanordnaren i fråga också för de studerande under 18 år som när denna lag träder i kraft studerar i ett vuxengymnasium eller vid ett gymnasiums vuxenlinje.

Utan hinder av 19 § 7 mom. skall finansieringen av den yrkesinriktade tilläggsutbildning som inletts innan denna lag träder i kraft och som ordnas i form av läroavtalsutbildning bestämmas enligt de priser per enhet som gäller när denna lag träder i kraft.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Republikens President
MARTTI AHTISAARI

Undervisningsminister *Olli-Pekka Heinonen*

N:o 679

Laki**vähemmistövaltuutetusta ja syrjintälautakunnasta annetun lain 2 §:n muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 2008

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vähemmistövaltuutetusta ja syrjintälautakunnasta 13 päivänä heinäkuuta 2001 annetun lain (660/2001) 2 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 22/2004, seuraavasti:

2 §

Tehtävät

Vähemmistövaltuutetun tehtävänä on:

- 1) valvoa yhdenvertaisuuslain (21/2004) noudattamista siten kuin mainitussa laissa säädetään;
- 2) edistää hyviä etnisiä suhteita yhteiskunnassa;
- 3) seurata ja parantaa ulkomaalaisten ja etnisten vähemmistöjen asemaa ja oikeuksia;
- 4) tehdä ja teettää riippumattomia selvityksiä etniseen syrjintään liittyvistä kysymyksistä;

5) raportoida yhdenvertaisuuden toteutumisesta eri etnisten ryhmien osalta sekä eri etnisten ryhmien oloista ja asemasta yhteiskunnassa sekä tehdä aloitteita havaitsemansa syrjinnän ja epäkohtien poistamiseksi;

6) antaa tietoja etniseen alkuperään perustuvaa syrjintää sekä etnisten vähemmistöjen ja ulkomaalaisten asemaa koskevasta lainsäädännöstä ja sen soveltamiskäytännöistä;

7) käyttää ulkomaalaislaissa (301/2004) säädettyä oikeuttaan tulla kuulluksi.

Tämä laki tulee voimaan 15 päivänä marraskuuta 2008.

Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 2008

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**Maahanmuutto- ja eurooppaministeri *Astrid Thors*

HE 87/2008
 TyVM 5/2008
 EV 89/2008

Neuvoston direktiivi 2000/43/EY (32000L0043); EYVL N:o L 180, 19.7.2000, s. 22

Nr 679

L a g**om ändring av 2 § i lagen om minoritetsombudsmannen och diskrimineringsnämnden**

Given i Helsingfors den 7 november 2008

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 13 juli 2001 om minoritetsombudsmannen och diskrimineringsnämnden (660/2001) 2 § 1 mom., sådant det lyder i lag 22/2004, som följer:

2 §

Uppgifter

Minoritetsombudsmannen ska

1) övervaka att lagen om likabehandling (21/2004) följs på det sätt som bestäms i den nämnda lagen,

2) främja goda etniska relationer i samhället,

3) följa och förbättra utlänningars och etniska minoriteters ställning och rättigheter,

4) göra och låta göra oberoende utredningar i frågor som gäller etnisk diskriminering,

5) rapportera om hur likabehandlingen förverkligas för olika etniska grupper samt om

olika etniska gruppers förhållanden och ställning i samhället samt ta initiativ till undanröjande av diskriminering och missförhållanden som minoritetsombudsmannen har observerat,

6) ge information om lagstiftningen om diskriminering på grund av etniskt ursprung och lagstiftningen om etniska minoriteters och utlänningars ställning samt om tillämpningen av nämnda lagstiftning,

7) utöva sin rätt att bli hörd enligt utlänningslagen (301/2004).

Denna lag träder i kraft den 15 november 2008.

Helsingfors den 7 november 2008

Republikens President**TARJA HALONEN**Migrations- och Europaminister *Astrid Thors*

RP 87/2008

AjUB 5/2008

RSv 89/2008

Rådets direktiv 2000/43/EG (32000L0043); EGT nr L 180, 19.7.2000, s. 22

N:o 392

Opetusministeriön asetus

vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista

Annettu Helsingissä 2 päivänä huhtikuuta 2007

Opetusministeriön päätöksen mukaisesti, joka on tehty opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lain (635/1998) 42 §:n ja 6 päivänä marraskuuta 1998 annetun samannimisen asetuksen (806/1998) 25 §:n nojalla, sellaisena kuin se on asetuksessa 1395/2001, säädetään:

1 §

Soveltamisala

Kunnalle sekä rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle, jolla on perusopetuslain (628/1998) 7 §:n mukainen opetuksen järjestämislupa perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen järjestämiseen taikka lukiolain (629/1998) 3 §:n mukainen koulutuksen järjestämislupa lukiokoulutuksen järjestämiseen, voidaan myöntää ylimääräistä valtionavustusta perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppilaille ja opiskelijoille järjestetystä täydentävästä opetuksesta aiheutuviin kustannuksiin valtion talousarvion tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa, siten kuin tässä asetuksessa säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu valtionavustus ei koske lukiolain 20 §:n 3 momentissa tarkoitettuja opiskelijoita.

2 §

Vieraskielisten oppilaiden suomi tai ruotsi toisena kielenä opetukseen sekä heidän muun opetuksen tukemisen valtionavustus

Vieraskielisten oppilaiden suomi tai ruotsi toisena kielenä opetukseen ja heidän muun opetuksen tukemiseen heidän omalla äidinkiellään suoritetaan valtionavustusta perus-

opetuksessa enintään yhdestä opetustunnista viikossa koulua kohti sekä enintään yhdestä opetustunnista viikossa suomi tai ruotsi toisena kielenä opetukseen ja muun opetuksen tukeen oikeutettua oppilasta kohti. Vastavaan opetukseen suoritetaan lukiossa avustusta enintään 0,5 opetustunnista viikossa lukiota kohti sekä enintään yhdestä opetustunnista viikossa suomi tai ruotsi toisena kielenä opetukseen ja muun omalla äidinkiellä annettavan opetuksen tukeen oikeutettua oppilasta kohti.

Suomi tai ruotsi toisena kielenä opetuksen ja muun opetuksen tukeen ovat oikeutettuja ne oppilaat, joiden maahantulosta on kulunut enintään neljä vuotta.

3 §

Oman äidinkielen opetuksen valtionavustus

Jos 1 §:ssä mainituissa oppilaitoksissa ei järjestetä perusopetuslain 12 §:ssä ja lukiolain 8 §:ssä tarkoitettua äidinkielen opetusta saamenkielisille, romanikielisille ja vieraskielisille oppilaille, voidaan avustusta mainittuun opetukseen suorittaa tämän asetuksen mukaan.

Valtionavustusta suoritetaan enintään 2,5 opetustunnista viikossa opetusryhmää kohti. Avustuksen saamisen ehtona on, että asianomaisen kielen opetusryhmään on kuulunut

lukukauden alussa vähintään neljä oppilasta tai kurssimuotoisessa opetuksessa kurssin alkaessa siihen osallistuu vähintään neljä oppilasta tai opiskelijaa.

Samassa opetusryhmässä voi olla asianomaista kieltä äidinkielenään tai muutoin tätä kieltä kotonaan puhuvia oppilaita ja ulkomailla muuttaneita suomalaisoppilaita. Samassa opetusryhmässä voi niin ikään olla oppilaita eri vuosiluokilta ja eri kouluista sekä myös esiopetusta perusopetuksessa saavia oppilaita.

Tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettua opetusta ei voida kuitenkaan antaa siinä kielessä, joka on koulun tai opetusryhmän opetuskieli.

Tässä pykälässä tarkoitettu opetus tulee sijoittaa oppilaiden ja opiskelijoiden työjärjestykseen ja järjestää oppilaan työpäivän aikana. Opetusta ei kuitenkaan saa yhdistää perusopetuslain 11 §:ssä tarkoitettuihin kaikille opetettävien yhteisten aineiden oppitunteihin tai lukiolain 7 §:ssä tarkoitettujen aineiden oppitunteihin.

4 §

Myöntäminen

Valtionavustusta suoritetaan enintään 86 %:n mukaisesti tässä asetuksessa tarkoitettujen opetustuntien laskennallisten kustannusten perusteella, jotka ovat opetustuntia kohden 22 euroa. Avustuksen myöntää Ope-

Helsingissä 2 päivänä huhtikuuta 2007

Opetusministeri *Antti Kalliomäki*

tushallitus hakemuksesta vuosittain jälkikäteen.

Opetushallitus antaa tarvittaessa ohjeet avustuksen hakemisesta.

5 §

Erinäiset määräykset

Tässä asetuksessa tarkoitettu suomi tai ruotsi toisena kielenä opetus, oman äidinkielen opetus ja muun opetuksen tukeminen ei koske perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistuvia oppilaita.

Tässä asetuksessa tarkoitettun opetuksen kustannuksia ei oteta huomioon opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (635/1998) mukaisia yksikköhintoja laskettaessa.

6 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 15 päivänä huhtikuuta 2007.

Tällä asetuksella kumotaan 9 päivänä helmikuuta 1995 annettu opetusministeriön päätös (248/1995) maahanmuuttajien sekä saamenkielisten, romanikielisten ja vieraskielisten oppilaiden täydentävään opetukseen peruskoulussa ja lukiossa myönnettävän valtionavustuksen perusteista.

Hakemuksesta sovelletaan 2 momentissa mainitun päätöksen sijasta kuitenkin tätä asetusta 1 päivästä tammikuuta 2007 lukien.

Ylitarkastaja Maria Biskop

SDK/SÄHKÖINEN PAINOS

JULKAISIJA: OIKEUSMINISTERIÖ

N:o 370—392, 5 arkkia

EDITA PRIMA OY, HELSINKI 2007

EDITA PUBLISHING OY, PÄÄTOIMITTAJA JARI LINHALA

ISSN 1455-8904

Undervisningsministeriets förordning

om grunderna för statsunderstöd som beviljas för kompletterande undervisning i den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen för elever med främmande språk, samiska och romani som modersmål

Given i Helsingfors den 2 april 2007

I enlighet med undervisningsministeriets beslut, fattat med stöd av 42 § i lagen av den 21 augusti 1998 om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (635/1998) och 25 § i förordningen av den 6 november 1998 med samma namn (806/1998), sådan den lyder i förordning 1395/2001, föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

Kommuner samt registrerade sammanslutningar eller stiftelser som har ett tillstånd enligt 7 § i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) att ordna sådan utbildning som avses i lagen om grundläggande utbildning eller ett tillstånd enligt 3 § i gymnasielagen (629/1998) att ordna gymnasieutbildning kan inom ramen för ett anslag som i statsbudgeten reserverats för ändamålet beviljas extra statsunderstöd för kostnader som föranleds av kompletterande undervisning som ordnas för elever och studerande i grundläggande utbildning och gymnasieutbildning, på det sätt som föreskrivs i denna förordning.

Det statsunderstöd som avses i 1 mom. gäller inte studerande som avses i 20 § 3 mom. i gymnasielagen.

2 §

Statsunderstöd för undervisning av elever med ett främmande språk som modersmål och finska eller svenska som andra språk samt för stödjande av annan undervisning för dem

För undervisningen av elever med ett främmande språk som modersmål och finska eller svenska som andra språk och för stöd-

jande av annan undervisning på deras eget modersmål betalas i den grundläggande utbildningen statsunderstöd för högst en undervisningstimme per vecka och skola samt för högst en undervisningstimme i veckan för varje elev som är berättigad till undervisning i finska eller svenska som andra språk och till stöd i annan undervisning. För motsvarande undervisning betalas i gymnasiet understöd för högst 0,5 undervisningstimme per vecka och gymnasium samt för högst en undervisningstimme i veckan för varje elev som är berättigad till undervisning i finska eller svenska som andra språk och till stöd i annan undervisning som ges på elevens eget modersmål.

Berättigade till stöd för undervisning i finska eller svenska som andra språk och till stöd i annan undervisning är elever för vilka det har förflutit högst fyra år sedan de flyttade till landet.

3 §

Statsunderstöd för undervisning i elevens eget modersmål

Om det i de läroanstalter som nämns i 1 § inte ordnas sådan undervisning i modersmålet för elever med samiska, romani och främmande språk som modersmål som avses i 12 § i lagen om grundläggande utbildning och i 8 § i gymnasielagen, kan understöd för nämnda undervisning betalas enligt denna förordning.

Statsunderstöd betalas för högst 2,5 undervisningstimmar i veckan per undervisningsgrupp. En förutsättning för att understöd skall beviljas är att minst fyra elever har hört till undervisningsgruppen i språket i fråga vid terminens början eller när det gäller undervisning i kursform att minst fyra elever eller studerande deltar i undervisningen när kursen inleds.

Elever som talar språket i fråga som sitt modersmål eller annars talar detta språk hemma och inflyttade finländska elever kan höra till samma undervisningsgrupp. Även elever från olika årskurser och från olika skolor samt elever som får förskoleundervisning i den grundläggande utbildningen kan höra till samma undervisningsgrupp.

Sådan undervisning som avses i 1 mom. får dock inte ges i det språk som är skolans eller undervisningsgruppens undervisningsspråk.

Den undervisning som avses i denna paragraf skall placeras in i elevernas och de studerandes schema och ordnas under elevens arbetsdag. Undervisningen får dock inte kombineras med lektionerna i sådana för alla elever gemensamma ämnen som avses i 11 § i lagen om grundläggande utbildning eller kombineras med lektionerna i sådana ämnen som avses i 7 § i gymnasielagen.

4 §

Beviljande

Statsunderstöd betalas till högst 86 procent på basis av de kalkylerade kostnaderna för de undervisningstimmar som avses i denna förordning, vilka är 22 euro per undervisnings-

timme. Utbildningsstyrelsen beviljar årligen understödet på ansökan och i efterskott.

Utbildningsstyrelsen meddelar vid behov anvisningar om hur understödet söks.

5 §

Särskilda bestämmelser

Den undervisning i finska eller svenska som andra språk, den undervisning i elevens eget modersmål och det stöd för annan undervisning som avses i denna förordning gäller inte elever som deltar i förberedande undervisning för den grundläggande utbildningen.

Kostnaderna för den undervisning som avses i denna förordning beaktas inte när priserna per enhet enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (635/1998) räknas ut.

6 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 15 april 2007.

Genom denna förordning upphävs undervisningsministeriets beslut av den 9 februari 1995 om grunderna för det statsunderstöd som beviljas för kompletterande undervisning i grundskolan och gymnasiet för invandrare och för elever med samiska, romani och främmande språk som modersmål (248/1995).

På ansökan tillämpas i stället för det beslut som nämns i 2 mom. dock denna förordning från och med den 1 januari 2007.

Helsingfors den 2 april 2007

Undervisningsminister *Antti Kalliomäki*

Överinspektör *Maria Biskop*

FÖRFS/ELEKTRONISK VERSION

UTGIVARE: JUSTITIEMINISTERIET

Nr 370—392, 5 ark

EDITA PRIMA AB, HELSINGFORS 2007

EDITA PUBLISHING AB, HUVUDREDAKTÖR JARI LINHALA

ISSN 1456-9663

N:o 352

Valtioneuvoston asetus
etnisten suhteiden neuvottelukunnasta

Annettu Helsingissä 22 päivänä toukokuuta 2008

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty sisäasiainministeriön esittelystä, säädetään:

1 §

Neuvottelukunnan tarkoitus

Sisäasiainministeriön yhteydessä toimii etnisten suhteiden neuvottelukunta.

Neuvottelukunnan tarkoituksena on viranomaisten, kansalaisjärjestöjen ja eduskunnassa edustettuina olevien puolueiden sekä maahanmuuttajien ja etnisten vähemmistöjen välisen vuoropuhelun kehittäminen valtakunnallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla.

Neuvottelukunta avustaa eri viranomaistoja maahanmuuttopolitiikan asiantuntijana etnisesti yhdenvertaisen ja monimuotoisen yhteiskunnan kehittämisessä sekä hyvien etnisten suhteiden edistämisessä.

2 §

Neuvottelukunnan tehtävät

Etnisten suhteiden neuvottelukunnan tehtävänä on:

1) edistää hyviä etnisiä suhteita ja etnistä yhdenvertaisuutta sekä eri toimijoiden monipuolista vuorovaikutusta ja yhteistyötä maahanmuuttopolitiikan eri osa-alueilla;

2) toimia asiantuntijaelimenä maahanmuuttopolitiikan eri osa-alueiden kehittämisessä;

3) osallistua maahanmuuttajien järjestötoiminnan edistämiseen;

4) tiedottaa maahanmuuttopolitiikasta, etnisen yhdenvertaisuuden tavoitteesta ja etnisestä monimuotoisuudesta yhteiskunnan voimavarana sekä tehdä niitä tunnetuiksi.

Tavoitteiden edistämiseksi neuvottelukunta voi järjestää tilaisuuksia, antaa lausuntoja sekä tehdä aloitteita, esityksiä ja suosituksia.

Neuvottelukunta järjestää yhteistyössä alueellisten etnisten suhteiden neuvottelukuntien kanssa vähintään kerran vuodessa Etnisten suhteiden foorumin.

3 §

Neuvottelukunnan kokoonpano

Valtioneuvosto asettaa etnisten suhteiden neuvottelukunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Neuvottelukunnassa on puheenjohtajan ja kahden varapuheenjohtajan lisäksi enintään 30 muuta jäsentä ja heillä henkilökohtaiset varajäsenet. Lisäksi sisäasiainministeriö voi nimittää neuvottelukuntaan pysyviä asiantuntijoita.

Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii sisäasiainministeriön kansliapäällikkö. Vara-

puheenjohtajina toimivat työ- ja elinkeinoministeriön kansliapäällikkö ja maahanmuuttajien edustaja. Varsinaisten jäsenten ja heidän varajäsentensä tulee edustaa sisäasiainministeriön, ulkoasiainministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, opetusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonaloja, eduskuntaryhmiä, Suomen Kuntaliittoa, keskeisiä työmarkkinajärjestöjä, maahanmuuttajia tai etnisiä vähemmistöjä edustavia rekisteröityjä yhdistyksiä tai rekisteröityjä yhteisöjä sekä alueellisia neuvottelukuntia.

Neuvottelukunnan jäsenistä toisen varapuheenjohtajan lisäksi vähintään kymmenen tulee edustaa maahanmuuttajia tai etnisiä vähemmistöjä.

Jos neuvottelukunnan jäsen tai varajäsen eroaa tai kuolee kesken toimikauden, sisäasiainministeriö määrää hänen tilalleen uuden jäsenen tai varajäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

4 §

Neuvottelukunnan työskentely

Etnisten suhteiden neuvottelukunnalla on yhteensovittava, valmisteleva ja lausuntojen ja asiakirjojen laatimisesta vastaava työjaosto. Työjaoston puheenjohtajana on sisäasiainministeriön virkamiesedustaja ja varapuheenjohtajana maahanmuuttajien tai etnisten vähemmistöjen edustaja. Neuvottelukunta asettaa työjaoston jäsenet ja heille henkilökohtaiset varajäsenet neuvottelukunnan jäsenistä ja varajäsenistä siten, että jaoston edustus noudattaa neuvottelukunnan kokoonpanoa. Työjaostossa on puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi enintään kahdeksan jäsentä.

Neuvottelukunta voi tarvittaessa asettaa asioiden valmistelua ja selvityksiä varten määräaikaista työryhmiä tai jaostoja, joihin voi kuulua myös neuvottelukunnan ulkopuolisia asiantuntijoita. Neuvottelukunta voi kuulla ulkopuolisia asiantuntijoita.

Neuvottelukunnalla voi olla päätoiminen sihteeri, joka on palvelussuhteessa sisäasiainministeriöön. Neuvottelukunnalla voi olla myös sivutoimisia sihteereitä.

Neuvottelukunta kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa.

5 §

Etnisten suhteiden alueelliset neuvottelukunnat

Etnisten suhteiden neuvottelukunnan apuna toimii vähintään neljä etnisten suhteiden alueellista neuvottelukuntaa. Työvoima- ja elinkeinokeskus asettaa alueen muita työvoima- ja elinkeinokeskuksia sekä lääninhalitusta kuultuaan etnisten suhteiden alueellisen neuvottelukunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Läänin päätoimipaikassa sijaitseva työvoima- ja elinkeinokeskus toimii neuvottelukunnan asettajatahona, ellei alueellisista syistä päädytä muuhun ratkaisuun.

Alueellisten neuvottelukuntien jäsenet edustavat työvoima- ja elinkeinokeskuksia, lääninhallituksia sekä keskeisiä kuntia, kansalaisjärjestöjä, työelämän ja elinkeinoelämän osapuolia, maahanmuuttajia sekä etnisiä vähemmistöjä. Kaikkien jäsenten nimeämisessä otetaan huomioon alueellinen kattavuus sekä alueellisen neuvottelukunnan tehtävien kannalta oleellinen asiantuntemus.

Alueellisessa neuvottelukunnassa on puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi enintään 14 muuta jäsentä ja heillä henkilökohtaiset varajäsenet. Puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan tulee edustaa maahanmuuttajia tai etnisiä vähemmistöjä. Maahanmuuttajien tai etnisten vähemmistöjen edustajia tulee olla vähintään puolet jäsenistä tai varajäsenistä.

Alueellisten neuvottelukuntien tehtävänä on toimia eri tahoja yhdistävänä aloitteellisena asiantuntija-, yhteistyö- ja vuoropuhelimenä alue- ja paikallistasolla maahanmuuttopolitiikan eri osa-alueilla, edistää hyviä etnisiä suhteita sekä lisätä hyvien etnisten suhteiden ja monimuotoisuuden tunnettavuutta. Lisäksi alueelliset neuvottelukunnat voivat hoitaa etnisten suhteiden neuvottelukunnan erikseen määrittämiä tehtäviä.

Alueellisella neuvottelukunnalla voi olla päätoiminen sihteeri ja sivutoimisia sihteereitä.

Jos jäsen tai varajäsen eroaa tai kuolee kesken toimikauden, työvoima- ja elinkeinokeskus nimeää alueelliseen neuvottelukuntaan hänen tilalleen tarvittaessa jäsenen tai varajäsenen.

6 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2008.

Tällä asetuksella kumotaan etnisten suhteiden neuvottelukunnasta 10 päivänä helmikuuta 2005 annettu valtioneuvoston asetus (96/2005) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Helsingissä 22 päivänä toukokuuta 2008

Maahanmuutto- ja eurooppaministeri *Astrid Thors*

Neuvotteleva virkamies Meri-Sisko Eskola

Nr 352

**Statsrådets förordning
om delegationen för etniska relationer**

Given i Helsingfors den 22 maj 2008

I enlighet med statsrådets beslut, fattat på föredragning från inrikesministeriet, föreskrivs:

1 §

Syftet med delegationen

I anslutning till inrikesministeriet finns en delegation för etniska relationer.

Syftet med delegationen är att utveckla dialogen mellan myndigheterna, medborgarorganisationerna och de partier som är representerade i riksdagen samt invandrarna och de etniska minoriteterna på riksplanet och på det regionala och lokala planet.

Som sakkunnigorgan inom invandrapolitiken bistår delegationen olika myndigheter i skapandet av ett etniskt jämställt och mångfaldigt samhälle samt i främjandet av goda etniska relationer.

2 §

Delegationens uppgifter

Delegationen för etniska relationer ska

1) främja goda etniska relationer och etnisk jämställdhet samt mångsidig växelverkan och samarbete mellan aktörerna inom invandrapolitikens olika delområden,

2) fungera som sakkunnigorgan i utvecklandet av invandrapolitikens olika delområden,

3) delta i främjandet av invandrarnas föreningsverksamhet,

4) informera om invandrapolitiken, målet gällande etnisk jämställdhet och den etniska mångfalden som en samhällelig resurs samt öka kännedomen om dessa.

För att främja målen kan delegationen ordna olika evenemang, ge utlåtanden, ta initiativ, göra framställningar och ge rekommendationer.

Delegationen ordnar åtminstone en gång per år i samarbete med de regionala delegationerna för etniska relationer Forumet för etniska relationer.

3 §

Delegationens sammansättning

Delegationen för etniska relationer tillsätts av statsrådet för tre år i sänder. Delegationen ska ha en ordförande och två vice ordförande samt högst 30 andra medlemmar. Var och en ska ha en personlig ersättare. Dessutom får inrikesministeriet utnämna permanenta sakkunniga i delegationen.

Ordförande för delegationen är inrikesministeriets kanslichef. Vice ordförande är arbets- och näringsministeriets kanslichef och

en representant för invandrarna. De ordinarie medlemmarna och deras ersättare ska företräda inrikesministeriets, utrikesministeriets, arbets- och näringsministeriets, undervisningsministeriets och social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområden, riksdagsgrupperna, Finlands Kommunförbund, de centrala arbetsmarknadsorganisationerna och de registrerade föreningar och registrerade samfund som företräder invandrare eller etniska minoriteter samt regionala delegationer.

Delegationens ena vice ordförande och åtminstone tio av medlemmarna ska företräda invandrarna eller de etniska minoriteterna.

Om en medlem eller en ersättare avgår eller avlider under mandatperioden, ska inrikesministeriet i hans eller hennes ställe utse en ny medlem eller ersättare för den återstående mandatperioden.

4 §

Delegationens arbete

Delegationen för etniska relationer ska ha en samordnande och beredande arbetssektion som svarar för utarbetandet av utlåtanden och handlingar. Ordförande för arbetssektionen är en tjänstemannarepresentant för inrikesministeriet och vice ordförande en representant för invandrarna eller de etniska minoriteterna. Delegationen ska utse medlemmarna i arbetssektionen och deras personliga ersättare bland delegationens medlemmar och ersättare så att representationen i sektionen följer delegationens sammansättning. Arbetssektionen består av ordföranden, vice ordföranden och högst åtta medlemmar.

För beredningen av ärenden och utredningar kan delegationen vid behov tillsätta tidsbegränsade arbetsgrupper eller sektioner, till vilka det även kan höra sakkunniga som inte hör till delegationen. Delegationen kan höra sakkunniga som inte hör till delegationen.

Delegationen kan ha en sekreterare som har uppgiften som huvudsyssla och står i anställningsförhållande till inrikesministeriet. Delegationen kan även ha sekreterare med uppgiften som bisyssla.

Delegationen ska sammanträda minst två gånger per år.

5 §

Regionala delegationer för etniska relationer

Delegationen för etniska relationer ska bestå av minst fyra regionala delegationer för etniska relationer. De regionala delegationerna för etniska relationer tillsätts av arbeidskrafts- och näringscentralerna för tre år i sänder. Innan en arbeidskrafts- och näringscentral tillsätter en regional delegation ska den höra andra arbeidskrafts- och näringscentraler på området samt länsstyrelsen. Den arbeidskrafts- och näringscentral som ligger i länets huvudsakliga verksamhetsställe ska tillsätta delegationen om inget annat bestäms av regionala skäl.

Medlemmarna i de regionala delegationerna ska företräda arbeidskrafts- och näringscentralerna, länsstyrelserna och de centrala kommunerna, medborgarorganisationerna, parterna inom arbetslivet och näringslivet, invandrarna samt de etniska minoriteterna. I valet av samtliga medlemmar ska den regionala täckningen och sådan sakkännedom som är viktig med tanke på den regionala delegationens uppgifter beaktas.

Varje regional delegation ska bestå av en ordförande och en vice ordförande samt högst 14 andra medlemmar. Var och en ska ha en personlig ersättare. Ordföranden eller vice ordföranden ska representera invandrarna eller de etniska minoriteterna. Minst hälften av medlemmarna eller ersättarna ska representera invandrarna eller de etniska minoriteterna.

De regionala delegationerna ska på det regionala och det lokala planet fungera som initiativrika sakkunnig-, samarbets- och dialogorgan som förenar olika parter inom invandrapolitikens olika delområden, främja goda etniska relationer samt öka kännedomen om goda etniska relationer och pluralism. De regionala delegationerna kan även utföra uppgifter som delegationen för etniska relationer bestämmer särskilt.

Varje regional delegation kan ha en sekreterare med uppgiften som huvudsyssla och sekreterare med uppgiften som bisyssla.

Om en medlem eller en ersättare avgår eller avlider under mandatperioden, skär arbeidskrafts- och näringscentralen vid behov i hans eller hennes ställe utse en ny medlem eller ersättare i den regionala delegationen.

6 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 1 juni 2008.

Helsingfors den 22 maj 2008

Migrations- och Europaminister *Astrid Thors*

Genom denna förordning upphävs statsrådets förordning av den 10 februari 2005 (96/2005) om delegationen för etniska relationer jämte ändringar.

Konsultativ tjänsteman Meri-Sisko Eskola

N:o 389

Valtioneuvoston asetus sanomalehdistön tuesta

Annettu Helsingissä 5 päivänä kesäkuuta 2008

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä, säädetään 27 päivänä heinäkuuta 2001 annetun valtioneuvoston asetuksen (688/2001) 8 §:n nojalla:

1 §

Sovellettamisala

Tätä asetusta sovelletaan valtion talousarvioon sanomalehdistön tukemista varten otetun määrärahan 31.72.42 (Sanomalehdistön tuki) myöntämiseen, maksamiseen ja käyttöön.

2 §

Tuen tarkoitus

Sanomalehdistön tuen tarkoituksena on tukea ruotsin, saamen ja romanin kielillä sekä viittomakielellä julkaistuja sanomalehtiä ja verkkojulkaisuja sekä ruotsinkielistä uutispalvelua. Tarkoituksena on siten edistää sananvapautta sekä tiedonvälityksen monipuolisuutta ja moniarvoisuutta.

3 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan

a) *sanomalehdellä* Suomessa julkaistua ja painettua, tiettyä kohtuullista tilausmaksua vastaan jokaisen saatavissa olevaa, vähintään kerran viikossa ilmestyvää julkaisua, joka sisältää uutisia koko valtakunnan alueelta ja ulkomailta sekä selostavia ja kommentoivia kirjoituksia yhteiskuntaelämän eri aloilta; sekä

b) *verkkojulkaisulla* avoimen tietoverkon kautta yleisön saataville toimitettua sähköistä julkaisua, jonka sisältöä täydennetään vähin-

tään kolme kertaa viikossa, ja joka sisältää uutisia koko valtakunnan alueelta ja ulkomailta sekä selostavia ja kommentoivia kirjoituksia yhteiskuntaelämän eri aloilta.

4 §

Tuen hakeminen

Avustusta voivat hakea sanomalehtien ja sähköisten julkaisujen julkaisijayhteisöt sekä ruotsinkielistä uutispalvelua tuottavat yhteisöt.

Avustusta haetaan vuosittain kirjallisesti liikenne- ja viestintäministeriön vahvistamalla lomakkeella. Hakemukset on toimitettava liikenne- ja viestintäministeriön kirjaimoon kunakin avustusvuotena viimeistään ministeriön erikseen ilmoittamana päivänä. Myöhästyneitä hakemuksia ei oteta huomioon.

5 §

Tuen myöntäminen

Avustusta voidaan myöntää sellaisen sanomalehden ja verkkojulkaisun tukemiseen, jota julkaistaan ruotsin, saamen tai romanin kielellä tai viittomakielellä. Lisäksi avustusta voidaan myöntää ruotsinkielisten uutispalvelujen tuottamisen tukemiseen. Avustusta ei saa käyttää muuhun kuin tässä pykälässä mainittuihin tarkoituksiin.

Avustusta voidaan myöntää sanomalehden ja verkkojulkaisun julkaisukustannusten alentamiseksi. Hyväksytyinä kustannuksina pidetään sanomalehden tai verkkojulkaisun toi-

mitus-, painatus-, markkinointi- hallinto- ja jakelukustannuksia. Edellytyksenä on lisäksi sanomalehden osalta, että sen keskimääräinen levikki on korkeintaan 15 000 kappaletta.

Avustusta voidaan myöntää ruotsinkielisen uutispalvelun tuottamiskustannusten alentamiseksi. Hyväksyttävänä kustannuksina pidetään toimitus-, markkinointi-, hallinto- ja muita vastaavia tuottamiskustannuksia.

Avustuksen myöntää valtioneuvosto liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä. Ennen päätöksen tekemistä liikenne- ja viestintäministeriö kuulee asiassa suomenruotsalaisia kansankäräjiä ja saamelaiskäräjiä. Avustusta myönnettäessä tulee tässä pykälässä mainittujen seikkojen lisäksi erityisesti huomioida 2 §:ssä mainittu tuen tarkoitus.

6 §

Tuen maksaminen

Avustus maksetaan vuosittain kahdessa erässä siten, että puolet avustuksesta maksetaan kahden viikon kuluttua avustuspäätöksen tekemisestä ja toinen puoli 15 päivänä lokakuuta kyseisenä avustusvuotena. Maksu on tilisiirtoa käyttäen maksettu silloin, kun se on sen yhteisön tilillä, jolle avustus on myönnetty.

7 §

Tuen enimmäismäärä

Jos avustusta saava sanomalehti, verkkojulkaisu tai uutispalvelu saa myös muuta valtionavustusta tai julkista tukea, avustusten yhteismäärä ei saa olla enemmän kuin 40 prosenttia sanomalehden, verkkojulkaisun tai

uutispalvelun 4 §:ssä mainituista hyväksyttävistä kustannuksista.

Ilman korvausta säännöllisesti irtokappaleina jaettavien sanomalehtien määrä suhteessa avustettavan julkaisun tilattavien kappaleiden määrään ei saa olla enempää kuin 30 prosenttia.

8 §

Selvitys tuen käytöstä

Avustusta saaneen julkaisijayhteisön tai ruotsinkielistä uutispalvelua tuottavan yhteisön on toimitettava liikenne- ja viestintäministeriölle ministeriön vahvistaman lomakkeen mukainen selvitys avustuksen käytöstä viimeistään avustusvuotta seuraavan huhtikuun 30 päivänä. Selvitykseen on liitettävä myös avustettavan yhteisön viimeksi vahvistettu tuloslaskelma ja tase.

Avustusta saaneen sanomalehden ja verkkojulkaisun kirjanpito tulee eriyttää julkaisevan yhteisön muusta kirjanpidosta. Avustusta saaneen ruotsinkielistä uutispalvelua tuottavan yhteisön on laadittava kirjanpitonsa siten, että ruotsinkielisen uutispalvelun osuus voidaan erottaa yhteisön muusta toiminnasta.

9 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 16 päivänä kesäkuuta 2008.

Tällä asetuksella kumotaan sanomalehdistön tuesta annettu valtioneuvoston asetus (1481/2001) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän asetuksen voimaan tuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon vaatimiin toimiin.

Helsingissä 5 päivänä kesäkuuta 2008

Viestintäministeri *Suvi Lindén*

Neuvotteleva virkamies *Kirsi Miettinen*

Nr 389

Statsrådets förordning om stöd för tidningspressen

Given i Helsingfors den 5 juni 2008

I enlighet med statsrådets beslut, fattat på föredragning från kommunikationsministeriet, föreskrivs med stöd av 8 § i statsunderstödslagen av den 27 juli 2001 (688/2001):

1 §

Tillämpningsområde

Denna förordning tillämpas på beviljande, betalning och användning av anslaget för understödjande av tidningspressen under moment 31.72.42 (Understödjande av tidningspressen) i statsbudgeten.

2 §

Syftet med stödet

Stödet för tidningspressen syftar till att understödja tidningar och nätpublikationer som ges ut på svenska, samiska eller romani eller på teckenspråk samt nyhetstjänster på svenska. Syftet är att på detta sätt främja yttrandefriheten samt mångsidigheten och värdepluralismen i informationsförmedlingen.

3 §

Definitioner

I denna förordning avses med

a) *tidning* en i Finland utgiven och tryckt publikation som var och en kan erhålla mot en viss skälig prenumerationsavgift och som utkommer minst en gång i veckan och som innehåller nyheter från hela riket och från utlandet samt redogörande och kommenterande artiklar om olika områden i samhällslivet,

b) *nätpublikation* en elektronisk publikation som ställts till allmänhetens förfogande

genom ett öppet datanät och vars innehåll kompletteras minst tre gånger i veckan och som innehåller nyheter från hela riket och från utlandet samt redogörande och kommenterande artiklar om olika områden i samhällslivet.

4 §

Ansökan om stöd

Understöd kan sökas av sammanslutningar som publicerar tidningar eller elektroniska publikationer samt av sammanslutningar som producerar nyhetstjänster på svenska.

Ansökan om understöd ska göras skriftligen varje år på en blankett som fastställts av kommunikationsministeriet. Ansökningarna ska lämnas in till kommunikationsministeriets registratorskontor respektive understödsår senast den dag som ministeriet särskilt meddelat. Försenade ansökningar beaktas inte.

5 §

Beviljande av stöd

Understöd kan beviljas för understödjande av en sådan tidning eller nätpublikation som ges ut på svenska, samiska eller romani eller på teckenspråk. Understöd kan dessutom beviljas för understödjande av produktion av nyhetstjänster på svenska. Understödet får inte användas för andra ändamål än de som nämns i denna paragraf.

Understöd kan beviljas för att sänka publikationskostnaderna för en tidning eller en nätpublikation. Som godtagbara kostnader

betraktas tidningens eller nätpublikationens redaktions-, tryck-, marknadsförings-, administrations- och distributionskostnader. När det gäller en tidning krävs dessutom att dess genomsnittliga upplaga uppgår till högst 15 000 exemplar.

Understöd kan beviljas för att sänka kostnaderna för produktion av nyhetstjänster på svenska. Som godtagbara kostnader betraktas redaktions-, marknadsförings- och administrationskostnader och andra motsvarande produktionskostnader.

Understöd beviljas av statsrådet på fördragning från kommunikationsministeriet. Innan beslut fattas hör kommunikationsministeriet Svenska Finlands folkting och samedlingen i saken. När understöd beviljas ska utöver de omständigheter som nämns i denna paragraf dessutom syftet med stödet enligt 2 § beaktas särskilt.

6 §

Betalning av stöd

Understöd betalas årligen i två poster så att hälften av understödet betalas två veckor efter beslutet om understöd och den andra hälften betalas den 15 oktober understödsåret. Vid banköverföring är betalningen utbetald när den finns på ett konto som innehas av den sammanslutning som beviljats understöd.

7 §

Stödets maximibelopp

Om en tidning, nätpublikation eller nyhetstjänst som får understöd också får annat statsunderstöd eller offentligt stöd, får understöden sammanlagt inte överskrida 40 procent av tidningens, nätpublikationens eller nyhets-

tjänstens i 5 § nämnda godtagbara kostnader.

Antalet tidningar som regelbundet distribueras som lösnummer utan ersättning får inte överskrida 30 procent av antalet prenummererade exemplar av den publikation som ska stödas.

8 §

Utredning om användningen av stödet

Den publicerande sammanslutning eller den sammanslutning som producerar nyhetstjänster på svenska som fått understöd ska senast den 30 april året efter understödsåret lämna in en utredning om användningen av understödet till kommunikationsministeriet i enlighet med en av ministeriet fastställd blankett. Till utredningen ska också fogas den senast fastställda resultaträkningen och balansräkningen för den sammanslutning som fått understöd.

Bokföringen för den tidning eller nätpublikation som fått understöd ska avskiljas från den publicerande sammanslutningens övriga bokföring. Den sammanslutning som fått understöd och producerar nyhetstjänster på svenska ska sköta sin bokföring så att andelen nyhetstjänster på svenska kan avskiljas från sammanslutningens övriga verksamhet.

9 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 16 juni 2008.

Genom denna förordning upphävs statsrådets förordning om stöd för tidningspressen (1481/2001) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

Helsingfors den 5 juni 2008

Kommunikationsminister *Suvi Lindén*

Konsultativ tjänsteman *Kirsi Miettinen*

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

2004

Julkaistu Helsingissä 1 päivänä kesäkuuta 2004

N:o 433—435

SISÄLLYS

N:o		Sivu
433	Valtioneuvoston asetus kielilain täytäntöönpanosta	1265
434	Valtioneuvoston asetus televisio- ja radiotoimintaan sekä toimiluvanvaraiseen teletuomintaan määrättyjen taajuusalueiden käyttösuunnitelman muuttamisesta	1268
435	Valtioneuvoston asetus teknologisen tutkimus- ja kehittämistoiminnan tuesta	1277

N:o 433

Valtioneuvoston asetus kielilain täytäntöönpanosta

Annettu Helsingissä 27 päivänä toukokuuta 2004

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty oikeusministeriön esittelystä, säädetään 6 päivänä kesäkuuta 2003 annetun kielilain (423/2003) 41 §:n nojalla:

1 luku

Kieliasiaain neuvottelukunta

1 §

Asettaminen ja toimikausi

Kielilain (423/2003) ja siihen liittyvän lainsäädännön täytäntöönpanon ja soveltamisen seuranta sekä kielellisten olojen kehityksen seuranta varten on oikeusministeriön yhteydessä toimiva kieliasiaain neuvottelukunta, jonka valtioneuvosto asettaa neljäksi vuodeksi kerrallaan.

2 §

Tehtävät

Neuvottelukunnan tehtävänä on:

- 1) avustaa oikeusministeriötä kielilain ja siihen liittyvän lainsäädännön täytäntöönpanon ja soveltamisen seurannassa;
- 2) valmistella esityksiä täytäntöönpanoa tukeviksi toimenpiteiksi kansalliskielten käytön ja aseman edistämiseksi;

3) avustaa oikeusministeriötä eduskunnalle vaalikausittain kielilainsäädännön soveltamisesta annettavan valtioneuvoston kertomuksen valmistelussa;

4) valmistella viranomaisille suosituksia kielilakia ja siihen liittyvää lainsäädäntöä koskevan tiedottamisen ja koulutuksen järjestämisestä; sekä

5) antaa lausuntoja viranomaisille ja muille yhteisöille oikeusministeriön sille toimittamista kielilainsäädäntöä koskevista kysymyksistä.

Neuvottelukunta voi myös:

1) osallistua muita kieliä kuin kansalliskieliä koskevan lainsäädännön seurantaan sekä asiantuntijaelimenä avustaa muita kieliä koskevan lainsäädännön valmistelussa;

2) seurata kansainvälistä kehitystä ja yhteistyötä maan kieliolojen ja kielellisten oikeuksien kehittämiseksi; sekä

3) omasta aloitteestaan valmistella oikeusministeriön käyttöön suosituksia kielilainsäädäntöön ja sen soveltamiseen liittyvissä kysymyksissä sekä tehdä aloitteita kielellisten oikeuksien edistämiseksi ja kielellisen yhdenvertaisuuden toteutumiseksi.

3 §

Kokoonpano

Neuvottelukunnalla on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja enintään kaksitoista muuta jäsentä, joista kullakin on henkilökohtainen varajäsen.

Neuvottelukunnassa tulee olla edustettuna ainakin oikeudellinen, sosiaali- ja terveydenhuollon, opetus- ja sivistystoimen, ulkomaalais- ja maahanmuuttoasioiden, kunnallishallinnon sekä kielenhuollon tai kielentutkimuksen asiantuntemus.

4 §

Päätösvaltaisuus

Neuvottelukunta on päätösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtaja ja vähintään puolet muista jäsenistä ovat saapuvilla.

Milloin asiaa päätettäessä ilmenee eriäviä mielipiteitä, päätetään asia yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Äänten mennessä tasan asian ratkaisee se mielipide, jota puheenjohtaja on kannattanut.

5 §

Työjärjestys

Oikeusministeriö vahvistaa neuvottelukunnalle työjärjestyksen neuvottelukunnan ehdotuksesta.

Työjärjestyksessä määrätään neuvottelukunnan asettamasta työvaliokunnasta, jaostoista ja työryhmistä sekä asiantuntijoiden nimittämisestä.

6 §

Sihteeristö

Neuvottelukunnalla on sihteeristö, johon kuuluu pääsihteeri ja tarvittava määrä sihteereitä. Oikeusministeriö määrää pääsihteerin ja määrää tai kutsuu sihteerit.

7 §

Toimintasuunnitelma ja -kertomus

Neuvottelukunta laatii vuosittain toiminta-

suunnitelman sekä kertomuksen toiminnastaan ja esittää nämä oikeusministeriön hyväksyttäväksi.

8 §

Palkkiot

Neuvottelukunnan puheenjohtajalle, varapuheenjohtajalle, jäsenille ja asiantuntijoille sekä sihteereille suoritetaan palkkiota ja matkakustannusten korvauksia oikeusministeriön vahvistamien perusteiden mukaan.

2 luku

Kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta

9 §

Kertomuksen antaminen

Valtioneuvosto antaa hallituksen toimenpidekertomuksen oheisaineistona eduskunnalle annettavan kielilain 37 §:ssä tarkoitetun kertomuksen kielilainsäädännön soveltamisesta viimeistään vaalikauden kolmansien valtiopäivien aikana.

10 §

Kertomuksen sisältö

Kertomuksessa käsitellään suomen ja ruotsin kielen lisäksi ainakin saamen kieltä, romanikieltä ja viittomakieltä sekä tarpeen mukaan yleisemminkin maan kielioloja.

Kertomuksessa käsitellään kielilainsäädännön soveltamista, kielellisten oikeuksien toteutumista, maan kielisuhteita sekä suomen ja ruotsin kielten kehitystä. Kertomukseen sisältyy yhteenveto seuranta-aikana kootuista kokemuksista kielilainsäädännön soveltamisesta ja maan kieliolojen kehityssuunnista.

Valtioneuvosto voi sisällyttää kertomukseen ehdotuksia kielilainsäädännön soveltamiseksi tai kielellisten oikeuksien toteutumiseksi taikka ehdotuksia lainsäädännön kehittämiseksi.

3 luku

12 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Siirtymäsäännös

11 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 15 päivänä kesäkuuta 2004.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Sen estämättä, mitä 1 §:ssä säädetään, asettaa valtioneuvosto ensimmäisellä kerralla kieliasian neuvottelukunnan toimikaudeksi, joka alkaa 15 päivänä kesäkuuta 2004 ja päättyy 31 päivänä joulukuuta 2007.

Helsingissä 27 päivänä toukokuuta 2004

Oikeusministeri *Johannes Koskinen*

Hallitusneuvos Paulina Tallroth

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

2004

Utgiven i Helsingfors den 1 juni 2004

Nr 433—435

INNEHÅLL

Nr		Sidan
433	Statsrådets förordning om verkställigheten av språklagen	1265
434	Statsrådets förordning om ändring av användningsplanen för frekvensområden i televisions- och radioverksamhet samt i televerksamhet som är beroende av koncession	1268
435	Statsrådets förordning om stöd för teknologisk forskning och utveckling	1277

Nr 433

Statsrådets förordning om verkställigheten av språklagen

Given i Helsingfors den 27 maj 2004

I enlighet med statsrådets beslut, fattat på föredragning från justitieministeriet, föreskrivs med stöd av 41 § språklagen av den 6 juni 2003 (423/2003):

1 kap.

Delegationen för språkärenden

1 §

Tillsättning och mandatperiod

För att följa verkställigheten och tillämpningen av språklagen (423/2003) och den lagstiftning som har samband med den samt för uppföljning av utvecklingen av språkförhållandena finns i anslutning till justitieministeriet en delegation för språkärenden. Delegationen tillsätts av statsrådet för fyra år i sänder.

2 §

Uppgifter

Delegationen skall

- 1) bistå justitieministeriet vid uppföljningen av verkställigheten och tillämpningen av språklagen och den lagstiftning som har samband med den,
- 2) bereda förslag till åtgärder för främjande av användningen av nationalspråken och deras ställning,

3) bistå justitieministeriet vid beredningen av den berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen som statsrådet skall lämna till riksdagen varje valperiod,

4) bereda rekommendationer till myndigheterna om ordnande av information och utbildning om språklagen och lagstiftning som har samband med den, samt

5) på uppdrag av justitieministeriet ge utlåtanden till myndigheter och andra sammanslutningar i frågor som gäller språklagstiftningen.

Delegationen kan även

1) delta i uppföljningen av lagstiftning som gäller andra språk än nationalspråken och som sakkunnigorgan bistå beredningen av lagstiftning som gäller andra språk,

2) följa den internationella utvecklingen och det internationella samarbetet i syfte att utveckla språkförhållandena och de språkliga rättigheterna i landet, samt

3) självmant bereda rekommendationer till justitieministeriets förfogande i ärenden som hänför sig till språklagstiftningen och dess tillämpning samt ta initiativ till åtgärder som främjar de språkliga rättigheterna och förverkligar språklig jämlikhet.

3 §

Sammansättning

Delegationen har en ordförande samt en vice ordförande och högst tolv andra medlemmar. Var och en har en personlig suppleant.

I delegationen skall åtminstone juridisk expertis samt sakkunskap inom social- och hälsovården, undervisnings- och bildningsväsendet, utlännings- och invandrarärenden och kommunalförvaltningen samt språkvården eller språkforskningen vara företrädd.

4 §

Beslutförhet

Delegationen är beslutför när mötets ordförande och minst hälften av de övriga medlemmarna är närvarande.

Om avvikande mening förekommer vid beslutsfattandet avgörs frågan med enkel röstmajoritet. Vid lika röstetal avgör den åsikt som ordföranden biträtt.

5 §

Arbetsordning

Justitieministeriet fastställer delegationens arbetsordning utifrån dess förslag.

I arbetsordningen föreskrivs om arbetsutskott, sektioner och arbetsgrupper som delegationen tillsätter samt om sakkunniga som delegationen utnämner.

6 §

Sekretariat

Delegationen har ett sekretariat, som består av en generalsekreterare och ett behövt antal sekreterare. Justitieministeriet förordnar eller kallar generalsekreteraren och sekreterarna.

7 §

Verksamhetsplan och verksamhetsberättelse

Delegationen gör årligen upp en verksam-

hetsplan och en berättelse över sin verksamhet och lägger fram dessa för justitieministeriet för godkännande.

8 §

Arvoden

Till delegationens ordförande, vice ordförande, medlemmar och sakkunniga samt till sekreterarna betalas arvode och ersättning för resekostnader enligt grunder som fastställs av justitieministeriet.

2 kap.

Berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen

9 §

Avgivande av berättelsen

Statsrådet skall senast under det tredje riksmötet under varje valperiod som ett komplement till berättelsen om regeringens åtgärder lämna riksdagen en i 37 § språklagen avsedd berättelse om tillämpningen av språklagstiftningen.

10 §

Berättelsens innehåll

I berättelsen behandlas utöver finska och svenska åtminstone samiska, romani och teckenspråk, samt enligt behov landets språkförhållanden i övrigt.

I berättelsen behandlas tillämpningen av språklagstiftningen, hur de språkliga rättigheterna har förverkligats, språkförhållandena i landet och finskans och svenskans utveckling. I berättelsen ingår också ett sammandrag av erfarenheterna av tillämpningen av språklagstiftningen under uppföljningsperioden och ett sammandrag av hur språkförhållandena i landet har utvecklats.

I berättelsen kan statsrådet ta in förslag om tillämpningen av språklagstiftningen och hur de språkliga rättigheterna kan tillgodoses eller förslag om hur språklagstiftningen kan utvecklas.

3 kap.

12 §

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser*Övergångsbestämmelse*

11 §

Ikraftträdande

Denna förordning träder i kraft den 15 juni 2004.

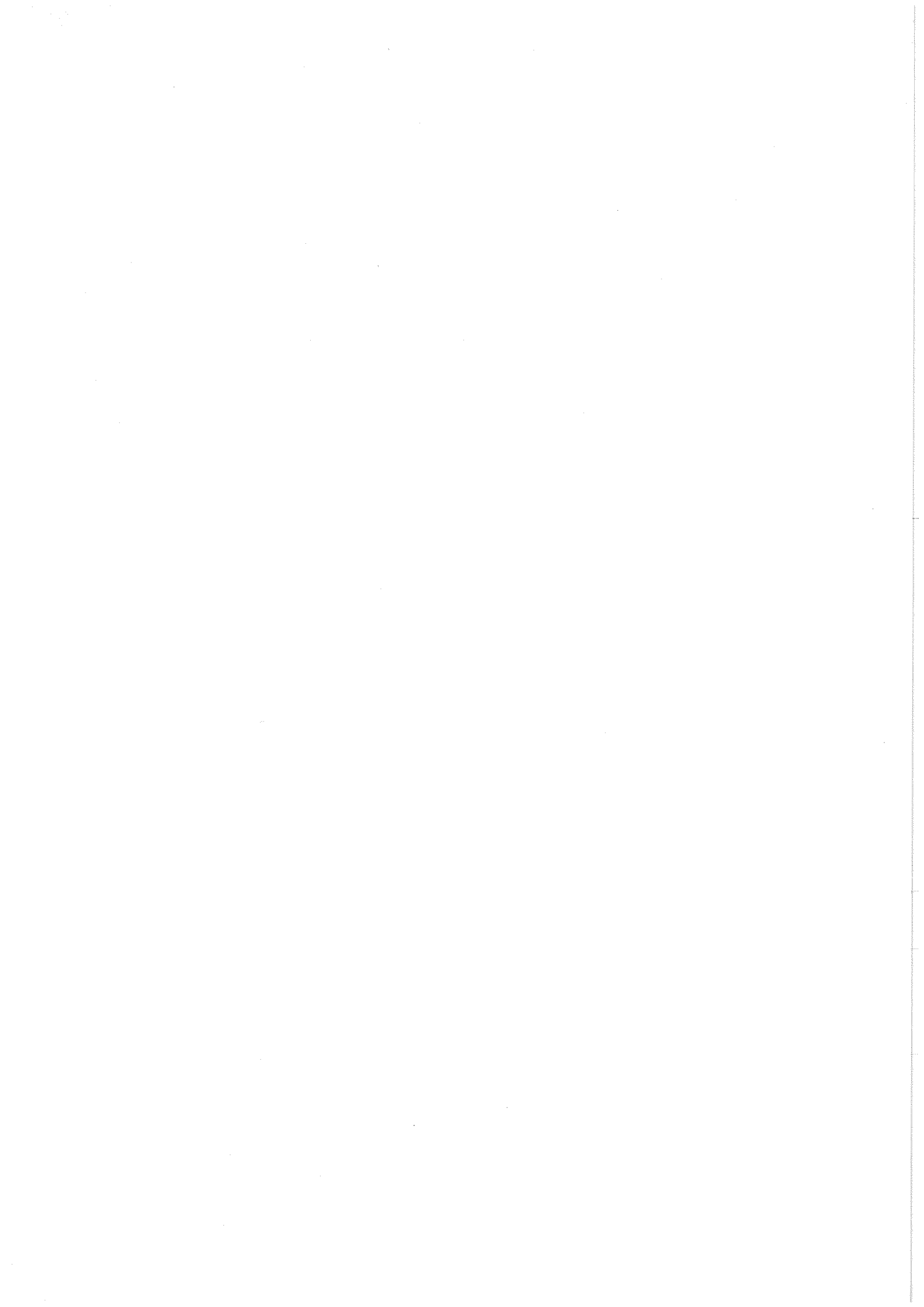
Åtgärder som verkställigheten av förordningen förutsätter får vidtas innan förordningen träder i kraft.

Helsingfors den 27 maj 2004

Utan hinder av vad som bestäms i 1 § tillsätter statsrådet första gången delegationen för språkärenden för en mandatperiod som börjar den 15 juni 2004 och slutar den 31 december 2007.

Justitieminister *Johannes Koskinen*

Regeringsråd Paulina Tallroth

Hallituksen esitys Eduskunnalle aluehallinnon uudistamista koskeväksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki aluehallintovirastoista, laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä laki ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan tehtäväksi muutoksia työsuojeluhallinnosta annettuun lakiin, valtion virkamieslakiin ja alueiden kehittämislakiin. Lääninhallituslaki, laki työ- ja elinkeinokeskuksista sekä työ- ja elinkeinotoimistoista, laki ympäristöhallinnosta sekä laki ympäristölupavirastoista ehdotetaan kumottavaksi. Lainsäädäntökokonaisuuden voimaantulosta ja uudistuksen siirtymäkauden järjestelyistä ehdotetaan säädettäväksi erillisessä voimaantulolaissa.

Esityksen yleisenä tavoitteena on uudistaa laajasti aluehallintoa ja saada aikaan kansalais- ja asiakaslähtöisesti, tehokkaasti ja tuloksellisesti toimiva aluehallinto. Esityksellä vahvistetaan ja lisätään maakunnan liittojen roolia ja asemaa aluekehitystyössä sekä edistetään valtion aluehallinnon ja maakunnan liittojen yhteistyötä. Esityksellä luodaan lisäksi lainsäädännöllinen perusta aluehallinnon viranomaisten toiminnalle.

Tähän esitykseen sisältyvien edellä mainittujen säädösmuutosten lisäksi uudistus vaikuttaa aluehallinnon viranomaisten tehtäviä koskeviin noin 250 lakiin ja näissä laeissa noin 1200 säännökseen. Myös nämä lait ehdotetaan muutettaviksi tarpeellisin osin. Näitä lakeja koskevat muutosehdotukset annetaan erikseen tätä esitystä täydentävänä hallituksen esityksenä tai niitä koskevat muutosehdotukset sisällytetään tämän esityksen kanssa annettaviin rinnakkaisiin toimialakohdaisiin hallituksen esityksiin.

Tässä hallituksen esityksessä valtion aluehallinto (lääninhallitukset, työ- ja elinkeinokeskukset, alueelliset ympäristökeskukset, ympäristölupavirastot, tiepiirit ja työsuojelu-

piirien työsuojelutoimistot) ehdotetaan koottavaksi kahteen monialaiseen viranomaiseen, joita olisivat aluehallintovirastot sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset.

Esityksen mukaan aluehallintovirasto edistäisi alueellista yhdenvertaisuutta hoitamalla lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus- ja valvontatehtäviä alueilla. Tämän tarkoituksen toteuttamiseksi virasto edistäisi muun muassa perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista, peruspalvelujen saatavuutta, ympäristönsuojelua, ympäristön kestäväää käyttöä, sisäistä turvallisuutta sekä terveellistä ja turvallista elin- ja työympäristöä alueilla. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus edistäisi alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla. Tämän tarkoituksen toteuttamiseksi keskus edistäisi muun muassa yrittäjyyttä, työmarkkinoiden toimintaa, osaamista ja kulttuuria, liikennejärjestelmän toimivuutta ja liikenteen turvallisuutta, hyvää ympäristöä sekä luonnon ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä maahanmuuttoa, maahanmuuttajien kotouttamista ja työllistymistä alueilla.

Valtion aluehallinnon viranomaisten ohjaus tapahtuisi asianomaisten ministeriöiden nykyistä tiiviimpänä ja suunnitelmallisempänä yhteistyönä, jonka johdosta strategista ja toiminnallista ohjausta ehdotetaan vahvistettavaksi.

Ehdotetut uudistukset vahvistaisivat maakunnan liittojen toimivaltaa aluekehitystyötä kokoavana ja yhteensovittavana viranomaisena. Maakuntaohjelmien vaikuttavuutta vahvistettaisiin ja maakunnan liitoille siirrettäisiin valtion aluehallinnosta alueiden kehittämistehtäviä. Myös aluehallinnon palvelurakenteita ehdotetaan kehitettäväksi erityisesti sähköisen asioinnin ja yhteispalvelun käyttöönoton kautta.

Ehdotusten kielellisiä vaikutuksia on pyritty ottamaan esityksessä huomioon, jotta kansalaisille voidaan myös tulevaisuudessa taata

hallinnon palvelut molemmilla kansallisilla kielillä ja saamen kielellä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	3
YLEISPERUSTELUT	5
1 JOHDANTO	5
2 NYKYTILA	6
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	6
2.1.1 Aluehallinnon kehittämisen aiempia linjauksia.....	6
2.1.2 Aluehallinnon keskeiset viranomaiset.....	7
2.1.3 Nykyiset valtion aluehallintomallit	9
2.1.4 Aluehallinnon tehtävät.....	11
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö	13
2.3 Nykytilan arviointi	17
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	20
3.1 Tavoitteet	20
3.2 Keskeiset ehdotukset.....	22
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	26
4.1 Taloudelliset vaikutukset	26
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	27
4.3 Ympäristövaikutukset	31
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset	31
5 ASIAN VALMISTELU	35
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto	35
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	38
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	41
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	44
1 1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	44
1.1 Laki aluehallintovirastoista	44
1 luku Yleiset säännökset	44
2 luku Aluehallintovirastojen ohjaus ja johtaminen	49
3 luku Erinäiset säännökset	56
1.2 Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista.....	59
1 luku Yleiset säännökset	59
2 luku Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ohjaus ja johtaminen	62
3 luku Työ- ja elinkeinotoimistot	68
4 luku Erinäiset säännökset	69
1.3 Laki ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa	72
1.4 Laki taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain 4 §:n muuttamisesta	74
1.5 Laki työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta.....	74
1.6 Laki valtion virkamieslain muuttamisesta	75
1.7 Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta	75
1.8 Laki liikuntalain muuttamisesta	76
1.9 Laki alueiden kehittämislain muuttamisesta	76
1.10 Laki valtion aluehallinnon uudistamista koskevan lainsäädännön voimaanpanosta.....	79
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	86
3 VOIMAANTULO.....	87
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	87
LAKIEHDOTUKSET	93
Laki aluehallintovirastoista	93

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista	99
Laki ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa	105
Laki taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain 4 §:n muuttamisesta	106
Laki työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta	106
Laki valtion virkamieslain 4 ja 7 §:n muuttamisesta	107
Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta	108
Laki liikuntalain muuttamisesta	109
Laki alueiden kehittämislain muuttamisesta	111
Laki valtion aluehallinnon uudistamista koskevan lainsäädännön voimaanpanosta	114
LIITTEET	119
RINNAKKAISTEKSTIT	119
Laki taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain 4 §:n muuttamisesta	119
Laki työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta	120
Laki valtion virkamieslain 4 ja 7 §:n muuttamisesta	122
Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta	123
Laki liikuntalain muuttamisesta	125
Laki alueiden kehittämislain muuttamisesta	128

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Viime vuosikymmeninä hallinnon kehittäminen ja uudistaminen on tapahtunut osuudistusten kautta ja kehittämisen painopisteet ovat vaihdelleet. 1980-luvulla esillä olivat hallinnon toimivuutta, joustavuutta, palvelukykyä ja tuottavuutta koskevat teemat. 1990-luku oli merkittävien uudistusten aika aluehallinnossa. Kunnallista päätöksentekoa vahvistettiin alueiden kehittämisessä ja valtion tehtäviä ja viranomaisia koottiin yhteen, muun muassa alueelliset ympäristökeskukset perustettiin. Tällöin siirryttiin myös ohjelmapohjaiseen alueiden kehittämiseen. Vuosikymmenen loppupuolella toteutettu Aluehallinto 2000-uudistus merkitsi lääninhallitusten määrän merkittävästi vähentymistä sekä työ- ja elinkeinokeskusten perustamista. Hajanaisen viranomais- ja tehtävärakenteen eheyttäminen ja kokoaminen on ollut viimeisten uudistusten näkyvin yhteinen tekijä. Aluehallinnon viranomaisten määrä onkin merkittävästi vähentynyt 1980-luvulta.

Aluehallinnon uudistusten eräänä yhteisenä tekijänä 1990-luvulta alkaen on ollut myös pyrkimys kansanvallan vahvistamiseen aluehallinnossa ja alueiden oman päätöksenteon ja toimintakyvyn vahvistamiseen. Tämän kehityksen merkittävin tekijä on ollut alueiden kehittämisviranomaisen tehtävien osoittaminen maakunnan liittojen tehtäväksi. Maakunnan liittojen asemaa alueiden kehittämisviranomaisina on pyritty vahvistamaan jatkuvasti. Tämän suuntauksen viimeisin ilmentymä on vuonna 2005 alkanut Kainuun hallintokokeilu.

Hallinnon kehittämisessä ja uudistamisessa on viime vuosina korostunut erityisesti tarve edistää poikkihallinnollista verkostomaista yhteistyötä, jonka yhteydessä kehitetään myös organisatorisia rakenteita. Tämän suuntaisia hallinnon uudistuksia on tehty muun muassa kahden viimeisen hallituksen ohjelmien mukaisten poikkihallinnollisten politiikkaohjelmien luomisella ja vuoden 2008 alussa perustetun työ- ja elinkeinoministeriön sisäisellä matriisiorganisaation kehittämisellä. Toteutettuja ja vireillä olevia kehittämis-

hankkeita, jotka myös vaikuttavat aluehallinnon uudistamiseen ja kehittämiseen, ovat ainakin Paras- hanke, alueellistaminen, yhteis- palvelujen kehittäminen, julkisen hallinnon sähköisten palvelujen ja asiointin kehittäminen sekä valtionhallinnon tuottavuusohjelma, joka nyttemmin on osa kehysmenettelyä.

Tässä esityksessä oleva uudistus on selkeä jatkumo edellä kuvatulle kehitykselle. Esityksessä on kuitenkin kysymys aikaisempaa laajemmasta aluehallinnon uudistamisesta, joka lähtökohtaisesti koskee koko aluehallintoa. Valtion aluehallinnon osalta esitys koskee lääninhallituksia, työ- ja elinkeinokeskuksia, alueellisia ympäristökeskuksia, ympäristölupavirastoja, tiepiirejä ja työsuojelupiirin työsuojelutoimistoja. Lisäksi esitys koskee myös maakunnan liittoja, joiden roolia ja asemaa erityisesti alueiden kehittämisessä ehdotetaan vahvistettavaksi. Valtion aluehallinnon ja maakunnan liittojen yhteistyötä pyritään tiivistämään ja maakunnan liittojen roolia yhteistyön alueellisessa johtamisessa terävöittämään. Eräitä aluehallintoviranomaisia ja keskushallinnon alueyksiköitä sekä välilliseen julkishallintoon kuuluvia viranomaistehtäviä alueilla hoitavia organisaatioita jäisi kuitenkin edelleen tässä esityksessä tarkoitetun uudistuksen ulkopuolelle. Tarkoituksena on jatkaa aluehallinnon uudistamista niin, että näitä tämän uudistuksen ulkopuolelle jääneitä organisaatioita tai niille kuuluvia viranomaistehtäviä voidaan myöhemmin kytkeä osaksi nyt perustettavaa valtion aluehallinnon viranomaisorganisaatiota, jos asian jatkovalmistelussa päädytään tähän. Jatkotyö on tarkoitus käynnistää aluehallintouudistuksen tultua voimaan.

Aluehallinnon uudistamisen lähtökohtana on pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmaan sisältyvä linjaus: ”Hallintoa uudistetaan ja kansanvaltaistetaan. Lääninhallitusten, työ- ja elinkeinokeskusten, muiden piirihallintoviranomaisten ja maakunnan liittojen työnjako täsmennetään, päällekkäisyydet poistetaan ja vähennetään hallintoviranomaisten määrää. Samassa yhteydessä arvioidaan niiden aluejakoja. Nykymuotoisen lääninhallinnon tehtävät organisoidaan uu-

delleen. Uudistetaan valtion aluehallintoa kokoamalla lupa-, valvonta- ja oikeusturva-tehtäviä yhteen. Siirretään kehittämisspoliittista toimivaltaa kansanvaltaiseen ohjaukseen. Selvitetään aluekehittämisen voimavarojen kokoamista valtion talousarviossa maakunnittain ja ministeriöittäin yhdelle momentille ja niiden päättämisestä siirtämistä alueille. Valmistelu käynnistetään välittömästi ja uudistukset toteutetaan vuoteen 2010 mennessä.”

Hallitusohjelman mukaan myös valtion keskushallintoa tulee uudistaa muun muassa siirtämällä alue- ja paikallishallintoon muita kuin valtakunnallisia kehittämistehtäviä sekä ministeriöiden toimeenpanotehtäviä.

Esityksessä valtion aluehallinto (lääninhallitukset, työ- ja elinkeinokeskukset, alueelliset ympäristökeskukset, ympäristölupavirastot, tiepiirit ja työsuojelupiirien työsuojelutoimistot) ehdotetaan koottavaksi kahteen monitoimialaiseen viranomaiseen, joita olisivat aluehallintovirastot sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Viranomaisten ohjaus tapahtuisi asianomaisten ministeriöiden nykyistä tiiviimpänä ja suunnitelmallisempana yhteistyönä. Strategista ja toiminnallista ohjausta ehdotetaan vahvistettavaksi. Ehdotetut uudistukset lisäisivät maakunnan liittojen toimivaltaa aluekehitystyötä kokoaavana ja yhteensovittavana viranomaisena. Maakuntaohjelmien velvoittavuutta ohjaustoiminnassa lisättäisiin ja maakunnan liitoille siirrettäisiin valtion hallinnosta aluekehitystehtäviä. Myös aluehallinnon palvelurakenteita ehdotetaan kehitettäväksi erityisesti sähköisen asioinnin ja yhteispalvelun käyttöönoton kautta. Esityksen mukaan valtion keskushallinnosta siirrettäisiin aluehallintoon ja aluehallinnosta paikallishallintoon eräitä yksittäisiä tehtäviä. Ehdotusten kielellisiä vaikutuksia on arvioitu ja pyritty ottamaan ne esityksessä huomioon, jotta kansalaisille voidaan myös tulevaisuudessa taata hallinnon palvelut virallisilla kotimaisilla kielillä.

Edellä mainitut seikat huomioon ottaen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki aluehallintovirastoista, laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä laki ympäristölupa-asioiden valmisteluun ja ratkaisemiseen liittyvästä menettelystä. Lisäksi esityksessä ehdotetaan tehtäväksi muutoksia työsuojelu-

hallinnosta annettuun lakiin (16/1993), valtion virkamieslakiin (750/1994) ja alueiden kehittämislakiin (602/2002). Kumottavaksi ehdotetaan lääninhallituslaki (22/1997), laki työ- ja elinkeinokeskuksista sekä työ- ja elinkeinotoimistoista (796 /2008), laki ympäristöhallinnosta (55/1995) sekä laki ympäristölupavirastoista (87/2000). Edellä mainittujen säädösten lisäksi esitys koskee aluehallinnon viranomaisten tehtäviä koskevaa noin 250 lakia ja näissä laeissa noin 1200 säännöstä. Myös nämä lait ehdotetaan muutettavaksi tarpeellisin osin. Lainsäädäntökokonaisuuden voimaantulosta ja uudistuksen siirtymäkauden järjestelyistä ehdotetaan säädettäväksi erillinen voimaanpanolaki.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

2.1.1 Aluehallinnon kehittämisen aiempia linjauksia

Itsenäisyyden alussa aluehallinto muodostui lääninhallituksista, tie- ja vesirakennuspiireistä, maakunta-arkistoista, maanmittauskonttoreista ja sotilaspiireistä. Myös metsäalalle organisoitiin oma aluehallinto. 1970-luvun loppuun mennessä oli perustettu työvoimapiirit, ammatinvalinnan ohjauksen piiritoimistot, vesipiirin vesitoimistot, maanmittaustoimistot ja työsuojelupiirit. 1960-luvulla perustetut ammatinvalinnan ohjauksen piiritoimistot yhdistettiin jo 1940-luvulla perustettuihin työvoimapiireihin vuonna 1973.

Kuntahallinnon puolella ensimmäiset yksityisoikeudelliset maakuntaliitot perustettiin 1920-luvun loppupuolella ja viimeinen maakuntaliitto perustettiin vuonna 1968. Maakuntaliittoja perustettiin yhteensä 18. Ensimmäiset seutukaavaliitot syntyivät 1940-luvulla edistämään kuntien ja elinkeinoelämän yhteistyötä sekä toteuttamaan laajaa maankäytön suunnittelua. Seutukaavaliittoja perustettiin kaikkiaan 19. Laaja-alueisten lakisääteisten kuntainliittojen järjestelmä luotiin 1950-luvulla.

1980-luvun aluehallinnon kehittämisessä esiin tulivat hallinnon toimivuuden, joustavuuden, palvelukyvyyn ja tuottavuuden teemat. Aluehallintoa pyrittiin uudistamaan lä-

hinnä pienten osauudistusten kautta. Sektori-kohtaista aluehallintoa olivat muun muassa kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelut, työvoimapiirit, työsuojelupiirit, maakunta-arkistot, tiepiirit, merenkulkupiirit, sotilapiirit, maatalouspiirit, maanmittaustoimistot, vesipiirit (v. 1986 vesi- ja ympäristöpiirit), Tekesin konsultointiyksiköt, Ulkomaan kauppaliiton vientiasiamiestoimistot sekä vuonna 1989 lääninhallituksista irrotetut lääninoikeudet alueellisina tuomioistuimina. Lisäksi vuonna 1983 kalastuslain uudistuksen yhteydessä perustettiin kalastuspiirit ja vuonna 1987 perustettiin metsälautakunnat.

1990-luku oli merkittävien uudistusten aika aluehallinnossa. 1990-luvulla kunnallista päätöksentekoa vahvistettiin alueiden kehittämisessä ja valtion tehtäviä ja viranomaisia koottiin. Kuntalakiin tehtiin vuonna 1993 lisäyksi kuntayhtymistä, mikä teki mahdolliseksi aluekehittämisen myös kunnalliselta pohjalta. Vuonna 1994 maakunnan liitoille annettiin lakiin perustuva alueiden kehittämistehtävä yhdessä valtion alueviranomaisen kanssa. Tällöin siirryttiin ohjelmajohdanteeseen aluepolitiikkaan, jossa aluekehitysviranomaisina toimivien maakunnan liittojen johdolla ryhdyttiin laatimaan alueellisia kehittämissuunnitelmia. Rakennerahastolaki ja vuoden 2002 alueiden kehittämislaki syvensivät ja täsmensivät vastuunjakoja. Tämä kehityskulku heijastaa myös integroitumista Eurooppaan, koska kehitys alueiden menestyksen kautta ja ohjelmaperusteinen alueiden kehittäminen on Euroopan unionin kantavia periaatteita.

Alueelliset ympäristökeskukset perustettiin vuonna 1995 ja niihin yhdistettiin vesi- ja ympäristöpiirit ja lääninhallitusten ympäristöyksiköt. Alueellisille ympäristökeskuksille siirrettiin myös tehtäviä keskushallinnosta.

Ympäristölupavirastot perustettiin vuonna 2000 vesioikeuksien tilalle sekä ympäristönsuojelulain että vesilain mukaisiksi lupaviranomaisiksi.

Maaseutuhallinnossa maatalouspiirit muutettiin maaseutupiireiksi ja vuonna 1993 ne yhdistettiin yhdessä kalastuspiirien kanssa maaseutuelinkeinopiireiksi, jotka sitten koottiin myöhemmin työvoima- ja elinkeinokeskuksiin. 19 metsälautakunnasta muodostettiin 13 metsäkeskusta vuonna 1996.

Aluehallinto 2000-uudistus merkitsi lääninhallitusten määrän vähenemistä kahdestatoista kuuteen (ml. Ahvenanmaa) sekä työvoima- ja elinkeinokeskusten perustamista. Työvoima- ja elinkeinokeskuksiin koottiin alueellinen elinkeinohallinto ja kehittäminen kolmen ministeriön toimialueelta 77 erillisestä organisaatiosta. Kuusi lääninhallitusta ja 15 työvoima- ja elinkeinokeskusta aloittivat toimintansa 1.9.1997.

Hajanaisen viranomais- ja tehtävärakenteen eheyttäminen ja kokoaminen on ollut viimeisten uudistusten näkyvin yhteinen tekijä. Aluehallinnon viranomaisien määrä onkin merkittävästi vähentynyt 1980-luvulta.

Aluehallinnon uudistusten yhtenä yhteisenä tekijänä 1990-luvulta on ollut pyrkimys kansanvallan vahvistamiseen aluehallinnossa ja alueiden oman päätöksenteon ja toimintakyvyn vahvistamiseen. Tämän suuntauksen viimeisimpänä ilmentymänä alkoi vuoden 2005 alusta Kainuussa kahdeksanvuotinen hallintokokeilu, jossa maakunnalle kerättiin laajasti kuntien palvelutehtäviä ja lisättiin merkittävästi maakunnan valtaa alueiden kehittämiseen liittyvissä aluehallinnon tehtävissä. Maakunnan kasvanutta päätösvaltaa käyttämään valitaan maakuntavaltuusto suorilla vaaleilla. Kainuun hallintokokeilun taustalla on seikkoja, jotka liittyvät ko. maakuntaan (heikko talous, korkea työttömyys), yleiseen kuntahallintoon (tarve koota rakennetta, tehtäviä ja rahoitusta) ja aluehallinnon toimintaan yleisemmin liittyviä syitä. Viimeksi mainittuja olivat tarve vahvistaa alueen omaa asemaa ja päätöksentekoa alueiden kehittämisessä, vahvistaa kansanvaltaista otetta aluehallintoon, tuoda alueen erityisominaisuudet vaikuttamaan päätöksentekoon ja tehostaa näistä lähtökohdista aluehallinnon koordinoitua.

2.1.2 Aluehallinnon keskeiset viranomaiset

Suomen aluehallinto koostuu valtion aluehallinnosta ja kunnallisen itsehallinnon piiriin kuuluvasta aluehallinnosta – maakunnan liitoista. Valtion aluehallintoviranomaiset toteuttavat keskushallinnon antamia tehtäviä alueellisella tasolla sekä ohjaavat valtion paikallishallinnon toimintaa. Maakunnan liitot toimivat lakisääteisinä aluekehitys- ja

maakuntakaavoitusviranomaisina ja ovat siten maakunnan johtavia suunnittelu- ja edunvalvontayksiköitä.

Maakunnan liitot ovat kunnallisen itsehallinnon periaatteiden mukaan toimivia lakisääteisiä kuntayhtymiä. Tehtäviin kuuluu maakuntaohjelmien, suunnitelmien ja niiden toteuttamissuunnitelmien sekä alueellisten EU-ohjelmien laatiminen ja hallinnointi sekä maankäytön suunnittelusta vastaaminen. Maakunnan liittojen lakisääteisen toimialan lisäksi niillä on monia vapaaehtoisia tehtäviä, jotka painottuvat kunkin alueen omiin erikoispiirteisiin. Maakunnan liittoja on Suomessa 19.

Lääninhallitus on läänin yleinen hallintoviranomainen. Tämän lisäksi lääninhallitus hoitaa oikeushallintoon, pelastus- ja poliisihallintoon, opetus- ja kulttuurihallintoon sekä liikunta- ja nuorisotoimeen, maa- ja metsätaloushallintoon, liikennehallintoon, kuluttaja-, kilpailu- ja elintarvikehallintoon sekä sosiaali- ja terveyshallintoon liittyviä tehtäviä. Tehtäviä hoitaessaan lääninhallitus on kahdeksan ministeriön alainen. Lääninhallituksista säädetään lääninhallituslaissa (22/1997) ja –asetuksessa (120/1997).

Lääninhallitus huolehtii monialaisena asiantuntijavirastona siitä, että läänin väestön perusoikeudet toteutuvat. Lääninhallitus mm. arvioi asianomaisten ministeriöiden ohjauksessa alueellisesti toimialueensa peruspalveluja. Peruspalveluilla tarkoitetaan tässä yhteydessä palveluja, jotka koskevat suurta määrää ihmisiä ja vaikuttavat kansalaisten jokapäiväiseen elämään. Nämä palvelut ovat valtion palveluja, kuntien järjestämisvastuulla olevia palveluja ja myös yksityisten palveluntuottajien palveluja. Lääninhallitus myös sovittaa yhteen valmiuslaissa tarkoitettua poikkeusoloihin varautumista huolehtimalla sen edellyttämän yhteistoiminnan järjestämisestä läänissä. Turvallisuudesta huolehtiminen on myös tärkeä osa lääninhallituksen toimintaa. Lääninhallituksessa on poliisin lääninjohto, mutta tämän lisäksi lääninhallituksen jokainen osasto osallistuu omalla toimialallaan turvallisuustyöhön. Manner-Suomessa on viisi lääninhallitusta, joilla on yhteensä 14 eri toimipistettä. Kuudes lääninhallitus on Ahvenanmaan lääninhallitus. Ruotsinkielisen opetustoimen tehtävistä on

lääninhallituksissa vastannut lääninhallitusasetuksen mukaan erillinen ruotsinkielinen palveluyksikkö.

Työ- ja elinkeinokeskukset (jäljempänä TE-keskukset) tukevat ja neuvovat yrityksiä niiden elinkaaren kaikissa vaiheissa, osallistuvat innovaatioympäristön kehittämiseen, hoitavat alueellista työvoimapolitiikkaa, edistävät maatilatalouden ja maaseutu- ja kalatalouselinkeinojen kehittymistä ja suorittavat maa- ja metsätalousministeriön aluehallinnolle kuuluvat viranomaisen valvonta- ja toimeenpanotehtävät. Lisäksi TE-keskukset huolehtivat maahanmuuttajien kotouttamisen alueellisesta yhteensovittamisesta, turvapaikanhakijoiden vastaanotosta ja tilapäistä suojelua saavien vastaanoton suunnittelusta, ohjauksesta, seurannasta sekä muista erikseen säädetyistä tehtävistä. TE-keskuksista säädetään laissa (796/2008) ja valtioneuvoston asetuksessa (832/2008) työ- ja elinkeinokeskuksista sekä työ- ja elinkeinotoimistoista.

TE-keskukset ovat elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden asiantuntijoita. Toiminnan tavoitteena on osaamisen, yrittäjyyden ja kasvun vahvistaminen, työllisyyden parantaminen, tasapainoinen aluerakenne ja elinvoimainen maaseutu. TE-keskuksia on 15.

Alueelliset ympäristökeskukset huolehtivat aluehallinnolle kuuluvista ympäristönsuojelun, luonnonsuojelun, alueiden käytön, rakentamisen ohjauksen, kulttuuriympäristön hoidon sekä vesivarojen käytön ja hoidon tehtävistä. Monet tehtävistä ovat EU-sidonnaisia. Ilmastonmuutoksen johdosta tehtävien merkitys ja painoarvo kasvavat. Ympäristökeskuksia on 13. Alueellisista ympäristökeskuksista säädetään laissa ympäristöhallinnosta (55/1995).

Ympäristölupavirastot toimivat vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisina alueellisina valtion lupaviranomaisina. Ne ratkaisevat ympäristövaikutuksiltaan merkittävimmät ympäristöluvat ja vesilakiin perustuvat luvat eli ns. vesitalousasiat sekä korvausasioita sekä edellä mainittuihin asioihin liittyvät hallintopakkoasiat. Ympäristölupavirastot ovat itsenäisiä ja riippumattomia päätöksenteossaan. Ympäristölupavirastoja on kolme. Ympäristölupavirastoista säädetään laissa ympäristölupavirastoista (87/2000).

Tiehallinto on liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toimiva asiantuntijavirasto, jota ohjaa ja valvoo valtioneuvoston tehtävään nimittämä johtokunta. Suomi on jaettu yhdeksään tiepiiriin. Tiepiiri vastaa tienpidosta alueellaan Tiehallinnon toimintaperiaatteiden ja -linjojen sekä piirille asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Tiepiirien tehtävänä on huolehtia tieverkon kunnosta sekä liikenteen turvallisuudesta ja sujuvuudesta sekä kehittämistarpeista. Osa tiepiirien tehtävistä hoidetaan keskitetysti yhden yksikön tai tiepiirien muodostamien kolmen yhteistyöalueen toimesta. Tiehallinnosta säädetään laissa (568/2000) ja valtioneuvoston asetuksessa (659/2000) tiehallinnosta. Turussa toimiva Merenkululaitoksen yhteysalusliikenneyksikkö hoitaa liikenneyhteyksiä 12 yhteysalusreitillä. Lisäksi Merenkululaitos avustaa liikennettä Kotka-Pyhtään, Porvoon, Sipoon ja Tammisaaren saaristoissa sekä Saariston Rengasteillä.

Työsuojelun piirihallinto koostuu kahdeksasta työsuojelupiiristä. Työsuojelupiirien kahdeksan työsuojelutoimiston lisäksi piireillä on noin alueellista 20 sivutoimipistettä, joiden sijaintipaikoista päättää kunkin työsuojelupiirin työsuojelutoimisto. Työsuojelupiirien tehtävänä on työsuojelua koskevien säädösten ja määräysten valvonta ja ohjaus. Työsuojeluviranomaisten valvottavana on yli sata säädöstä koskien työsuojelua ja muita työelämän lainalaisuuksia, esim. työaika-, työsopimus- ja vuosilomalaki. Ammattientarkastus aloitettiin maassamme vuonna 1889 ja tätä edelsi vuonna 1868 voimaan tullut laki, mikä sisälsi yksityiskohtaisia määräyksiä työväensuojelusta. Työsuojeluhallinto on riippumaton valvontatehtävää suorittaessaan. Suomi on ratifioinut Kansainvälisen työjärjestön ILO:n yleissopimuksen numero 81 "Ammattientarkastus teollisuudessa ja kaupassa" (1947). Työsuojelupiirien toiminta on työpaikkoihin kohdistuvaa valvonta-, kehittämisen- ja asiakaspalvelutyötä, joka on luonteeltaan pääosin kenttätyötä. Työsuojeluhallinnosta säädetään laissa (16/1993) ja asetuksessa (176/1993) työsuojeluhallinnosta.

Aluehallintoviranomaisissa henkilöstövoilyymi henkilötyövuosina mitattuna on ollut yhteensä 8 055 vuonna 2007. Henkilötyövuodet jakautuvat Valtion työmarkkinalai-

tokselta, maakunnan liitoilta ja Metsäkeskuksesta saatujen tietojen mukaan viranomaisittain seuraavasti: maakunnan liitot 682, lääninhallitukset 1230, TE-keskukset 1902, alueelliset ympäristökeskukset 1991, ympäristölupavirastot 90, työsuojelupiirit 450, tiepiirit 703 ja metsäkeskukset 1007 henkilötyövuotta.

2.1.3 Nykyiset valtion aluehallintomallit

Yleistä

Aluehallinnon uudistamishankkeen valmistelun yhteydessä tehdyn selvityksen mukaan nykyisessä aluehallinnossa on kaksi moniohjattua mallia, erillisohjattu malli, hajautettu malli sekä erikoistunut ja verkostoitunut aluehallinto. Työ- ja elinkeinokeskukset sekä lääninhallitukset edustavat moniohjattuja aluehallintoviranomaisia, joissa yhtä viranomaista ohjaavat useat keskushallinnon tahot. Ympäristöministeriön aluehallinto on erillisohjattu malli, jossa ympäristöministeriö on pääasiallinen ohjaaja ja maa- ja metsätalousministeriö toisena ohjaajana. Hajautettua aluehallintomallia edustaa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala, jossa on useita viranomaisia keskus- ja aluetasolla.

Kaikilla näillä voi olla ja onkin piirteitä erikoistuneesta ja verkostoituneesta hallinnosta. Sille tyypillistä on viranomaisten työnjako myös tehtävittäin, ei pelkästään alueellisesti ja yhteistyö eri alueiden viranomaisten välillä.

Valtion nykyisistä aluehallintoviranomaisista monialaisia ovat erityisesti lääninhallitukset sekä työ- ja elinkeinokeskukset. Lääninhallituksia ohjaa tällä hetkellä kahdeksan ministeriötä ja eräät keskusvirastot kokonaisuutuuksiin ja resurssiohjauksen kuuluessa valtiovarainministeriölle. Työ- ja elinkeinokeskuksia ohjaavat työ- ja elinkeinoministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, sisäasiainministeriö, Tekes, Evira ja maaseutuvirasto. Työ- ja elinkeinoministeriön kautta välittyvät sekä resurssit että tulostavoitteet. Puhtaasti yhden ministeriön ohjauksessa toimivat tällä hetkellä muun muassa työsuojelupiirit.

Seuraavassa kuvataan tarkemmin eräitä aluehallinnossa käytettäviä ohjausmalleja.

Lääninhallitusten ohjausmalli

Lääninhallituksen yleishallinnollinen johto ja valvonta kuuluvat valtiovarainministeriölle. Lääninhallitus toimii eri hallinnonalojen tehtäviä hoitaessaan asianomaisen ministeriön ohjauksessa ja valvonnassa. Lääninhallitus on erikseen säädetyissä asioissa myös sen keskushallinnon viraston tai laitoksen ohjauksessa, jonka toimialaan kuuluvia tehtäviä se hoitaa.

Valtiovarainministeriö hyväksyy lääninhallituksen keskeiset yleishallinnolliset tulostavoitteet neuvoteltuaan lääninhallituksen kanssa. Muut ohjaavat ministeriöt ja keskusvirastot hyväksyvät lääninhallituksen asianomaisen tulosalueen keskeiset tavoitteet.

Lääninhallitusta johtaa maaherra, joka vastaa lääninhallituksen tulostavoitteiden saavuttamisesta ja toiminnan tuloksellisuudesta. Maaherran nimittää tasavallan presidentti. Lääninhallituksen sosiaali- ja terveystieteiden, sivistysosaston, poliisiosaston ja pelastusosaston osastopäällikön nimittää asianomainen ”substanssiohjaava” ministeriö. Lääninhallituksella on johtoryhmä.

Lääninhallitus on päällikkövirasto, jossa viraston sisäinen toimintavapaus on suuri. Viraston jakautuminen toimialoihin ja osastoihin on säädelty. Viraston johto päättää toimintamäärärahojen jakautumisesta eri osastoille ja vastaa tulostavoitteiden toteutumisesta kokonaisuutena. Osastot/toimialat saavat käyttöönsä hankekohtaisia ja käyttökohteeltaan määrättyjä määrärahoja, joiden suuntaamisesta osastot vastaavat ja joita virasto hallinnoi tiliteknisesti. Substanssiministeriö tai keskusvirasto antaa tarvittavia yksityiskohtaisia menettelytapaohteita.

Työ- ja elinkeinokeskusten ohjausmalli

Työ- ja elinkeinokeskuksista sekä työ- ja elinkeinotoimistoista annetun lain (796/2008) mukaan keskuksen yleishallinnollinen ohjaus ja valvonta kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriölle. Työ- ja elinkeinoministeriö, sisäasiainministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, Tekes, Evira ja maaseutuvirasto ohjaavat keskuksen toimintaa omalla toimialallaan. Työ- ja elinkeinoministeriö sovittaa yhteen ohjauksen.

Työ- ja elinkeinokeskuksella on johtaja, joka johtaa keskuksen toimintaa ja vastaa työ- ja elinkeinoministeriön sille asettamien tulostavoitteiden saavuttamisesta. Johtajan nimittää valtioneuvosto. TE -keskuksen muut virkamiehet nimittää sekä työsopimussuhteisen henkilöstön ottaa keskus. TE -keskuksella on johtoryhmä.

Viraston jakautuminen toimialoihin, osastoihin tai prosesseihin on säädelty ja yleinen organisoituminen heijastaa keskustason organisoitumista. TE- keskuksessa on vastuualueet työllisyyttä ja yrittäjyyttä, innovaatioita ja kansainvälistyvää liiketoimintaa sekä maaseutua ja energiaa varten. Lisäksi TE -keskuksessa on vastuualueet yhdistäviä ja muita yksikköjä.

Ympäristökeskusten ohjausmalli

Alueelliset ympäristökeskukset ovat yleishallinnollisesti ympäristöministeriön ohjauksessa, mutta vesivarojen käyttö- ja hoitotehtävien osalta maa- ja metsätalousministeriön tulosohjauksessa. Toiminta- ja taloussuunnitelmat sekä tulosohjaukset laaditaan kummankin ministeriön toimialan osalta samanaikaisesti mutta erillisinä asiakirjoina. Alueelliset ympäristökeskukset käyvät tulosneuvottelut erikseen kummankin ohjaavan ministeriön kanssa.

Tiepiirien ohjausmalli

Liikenne- ja viestintäministeriö ohjaa Tiehallintoa ja asettaa sille virastotasoiset tulostavoitteet. Tiehallinnossa on strategiseen ohjaukseen ja tulosohjaukseen keskittyvä pääkonttori ja yksitoista tulosyksikköä. Pääkonttorin edustajat käyvät tulosneuvottelut ministeriön kanssa. Tiehallinnon pääkonttori asettaa tulostavoitteet Tiehallinnon tulosyksiköille. Tulosyksiköitä ovat yhdeksän tiepiiriä, asiantuntijapalvelut -yksikkö ja liikennekeskus. Tiepiirit vastaavat alueensa tienpidosta. Tiehallinnon pääjohtaja käy tulosneuvottelut tiepiirien tiejohtajien kanssa. Tiehallinnossa on käytössä tulospalkkausjärjestelmä.

2.1.4 Aluehallinnon tehtävät

Tehtävryhmät

Aluehallinnon keskeisten viranomaisten eli lääninhallitusten, työ- ja elinkeinokeskusten, ympäristökeskusten, tiepiirien, työsuojelupiirien, maakunnan liittojen ja metsäkeskusten tehtävät voidaan jakaa niiden luonteen mukaan viiteen eri tehtäväluokkaan: strategiset kehittämistehtävät, ohjaustehtävät, täytäntöönpanotehtävät, täytäntöönpanon valvonta ja oikeusturvatehtävät.

Strategisiksi kehittämistehtäviksi voidaan lukea alueelliset strategiat, alueelliset kehittämistehtävät, suunnittelutehtävät ja muut kehittämistehtävät. Ohjaustehtäviin kuuluvat tulosohjaus, informaatio-ohjaus, koordinaatio ja yhteistyö sekä muut ohjaustehtävät. Täytäntöönpanotehtäviä ovat palvelujen hankkiminen ja palvelujen tuottaminen, joka voidaan jakaa edelleen päätöksiin, rekisteröintiin ja asiakaspalvelutehtäviin sekä muihin täytäntöönpanotehtäviin. Täytäntöönpanon valvontatehtäviin kuuluvat tarkastukset ja valvontatehtävät. Valvontatehtävät voidaan jakaa edelleen alaisen hallinnon valvontaan, kuntien valvontaan, yksityisten palvelutuottajien valvontaan ja muihin valvontatehtäviin. Oikeusturvatehtävät ovat pääosin kantelujen ja valitusten käsittelyä.

Täytäntöönpanotehtävät ovat suurin ryhmä kaikista edellä mainittujen aluehallinnon viranomaisten tehtävistä niin tehtävänimikkeiden kuin niihin sitoutuvien henkilötyövuosien osalta. Strategiset kehittämistehtävät, joihin kuuluvat mm. rakennerahastotehtävät, ovat toiseksi suurin tehtävryhmä. Täytäntöönpanon valvonta on kolmanneksi suurin tehtävryhmä. Neljäntenä tehtävryhmänä ovat ohjaustehtävät. Pienin tehtävryhmistä on oikeusturvatehtävät. Kaikilla viranomaisilla ei ole tehtäviä kaikissa tehtävryhmissä.

Edellä mainituille aluehallinnon viranomaisille säädetyistä tehtävistä säädetään asianomaisissa erityislaeissa sekä valtioneuvoston, tasavallan presidentin ja ministeriöiden asetuksissa ja päätöksissä. Lakeja, jotka sisältävät säännöksiä näille viranomaisille kuuluvista tehtävistä, on noin 250 ja asetustason säädöksiä arviolta saman verran.

Aluehallinnon tehtävien painottuminen viranomaisittain

Maakunnan liittojen tehtävät ovat pääosin kehittämistehtäviä, joiden osuus on 92 % kaikista tehtävistä. Ohjaustehtävien osuus on 8 %.

Lääninhallitusten tehtävistä 30 % on ohjaustehtäviä ja 28 % täytäntöönpanotehtäviä. Strategisten kehittämistehtävien osuus on 16 % ja oikeusturvatehtäviä on samoin 16 % kaikista tehtävistä.

TE- keskusten tehtävistä kaikkein suurin osa, 37 %, on strategisia kehittämistehtäviä. Täytäntöönpanotehtävien osuus on 33 %, täytäntöönpanon valvontatehtävien osuus on 19 % ja ohjaustehtävien osuus on 8 %. Oikeusturvatehtäviä TE- keskuksilla on 3 %.

Ympäristökeskusten tehtävistä suurin osa, 63 %, on täytäntöönpanotehtäviä. Ohjaustehtäviä on 16 % tehtävistä. Täytäntöönpanon valvontatehtävien osuus on 14 %. Strategisia kehittämistehtäviä on 5 % ja oikeusturvatehtäviä 2 %.

Ympäristölupavirastojen tehtävät ovat täytäntöönpanotehtäviä.

Tiepiirien tehtävistä on 38 % täytäntöönpanotehtäviä ja niiden valvontaa on 23 % tehtävistä. Ohjaustehtävien osuus on 20 %. Strategisten kehittämistehtävien osuus on 19 %.

Työsuojelupiirien tehtävät painottuvat täytäntöönpanon valvontatehtäviin, sillä niiden osuus on 96 % kaikista tehtävistä. Täytäntöönpanotehtävien osuus on 4 %.

Strategisia kehittämistehtäviä on eniten maakunnan liitoilla ja TE- keskuksilla, ohjaustehtäviä ja täytäntöönpanotehtäviä lääninhallituksilla ja alueellisilla ympäristökeskuksilla, täytäntöönpanon valvontaan liittyviä tehtäviä työsuojelupiireillä ja TE- keskuksilla sekä oikeusturvatehtäviä lääninhallituksilla.

Valtion aluehallintoviranomaisten erikoistumistehtävät

Valtion aluehallintoviranomaiset hoitavat joitakin tehtäviä erikoistuen koko maassa tai useamman viranomaisen alueella. Tällaisista tehtävistä kuvataan seuraavassa eräitä.

Lääninhallitukset hoitavat tehtäviä erikoistuen siten, että Itä-Suomen lääninhallituksel-

le kuuluvat valtakunnallinen maistraattien kehittäminen ja tulosohejaus (Lapin, Oulun ja Itä-Suomen läänien alueella), työajanseuranta-järjestelmän kehittämistyö, lääninhallitusten ja maistraattien palkkausjärjestelmien kehittämis- ja ylläpitotyö, Etelä-Suomen lääninhallitukselle kuuluvat mm. yhteispalvelun kehittäminen, lupa- ym. palveluiden sähköistämisen, lääninhallinnon tilivirastotehtävät, useamman kuin yhden kihlakunnan alueella toimeenpantavan rahankeräyksen lupa, eläin-koelautakunta, perintätoimistojen luvat ja valvonta sekä rahanpesulain mukainen valvonta, Oulun lääninhallitukselle kuuluvat peruspalveluiden arvioinnin kehittäminen ja Länsi-Suomen lääninhallitukselle venerekisterin tietotekninen hoito sekä sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämissuunnitelman (KASTE) toimeenpanoon liittyvät valtionavustusten hallinnointi-, maksatus- ja valvontatehtävät.

Osa ympäristökeskuksista on erikoistunut hoitamaan niille alueellistettuja valtakunnallisia ohjaus- ja asiantuntijatehtäviä. Uudenmaan ympäristökeskuksessa hoidetaan meluasioita, Pirkanmaan ympäristökeskuksessa jätehuollon tuottajavastuutehtäviä, Keski-Suomen ympäristökeskuksessa ympäristökasvatusta ja -valistusta, Lounais-Suomen ympäristökeskuksessa kalankasvatuksen ympäristönsuojelua, Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskuksessa turvetuotannon ympäristöasioita, Lapin ympäristökeskuksessa arktisia asioita ja Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksessa metsäteollisuuden ympäristökysymyksiä.

Ympäristörakennuttamista ja patoturvallisuustehtäviä on keskitetty joihinkin ympäristökeskuksiin. Koko hallinnon alan tiedonhallinnon palveluja hoidetaan Länsi-Suomen ympäristökeskuksessa ja henkilöstö- ja taloushallinnon tukipalveluja Etelä-Savon ympäristökeskuksen yhteydessä olevassa ympäristöhallinnon palveluyksikössä.

Tiepiirien tehtävistä muutamia tehtäviä hoidetaan erikoistumistehtävinä. Näitä ovat esimerkiksi asiakaspalveluyksikkö Hämeen tiepiirissä neuvonnan ja lupien osalta, lauttoiminta Turun tiepiirissä, vahingonkorvausasiat Lapin tiepiirissä, telematiikka ja raja-aluekysymykset Kaakkois-Suomen tiepiirissä sekä hoidon ja ylläpidon kilpailuttami-

nen Oulun, Savo-Karjalan ja Hämeen tiepiireissä.

Työsuojelupiirit hoitavat erikoistumistehtäviä siten, että Uudenmaan työsuojelupiirille kuuluu mm. ns. tilaajavastuulain valvonta koko maan alueella ja VR:n liikkuvan henkilöstön työolosuhteisiin liittyvä työsuojeluvallonta koko maan alueella. Lisäksi Uudenmaan työsuojelupiiri hoitaa satamien työsuojeluvallannon Kaakkois-Suomen työsuojelupiirin alueella. Hämeen työsuojelupiirin erikoistumistehtävänä on panostajan pätevyyskirjojen (panostajalaki 219/2000, 2 §) myöntäminen. Lisäksi Hämeen työsuojelupiirin tehtäviin kuuluu työsuojelupiirien henkilöstön yhteisen koulutuksen suunnittelu ja toteutus, työsuojelupiirien yhteinen viestintä, työsuojelupiirien yhteisten julkaisujen laadinta, painatus ja myynti, työsuojelunäyttely TAPS- rekisterin ylläpito, työsuojelupiirien yhteisen tietoverkon ylläpito sekä eräitä henkilöstöhallinnon erityistehtäviä. Keski-Suomen työsuojelupiirin erikoistumistehtävänä on sisävesiliikenteen ja ahtaustyön valvonta sisävesialueella lukuun ottamatta Pohjois-Suomen työsuojelupiirin aluetta.

Myös TE- keskusten tehtävistä muutamia hoidetaan erikoistuen koko maassa. Esimerkkinä tästä voidaan mainita maahanmuuttoasioista elinkeinonharjoittajan oleskelulupa-asiat, joita hoidetaan keskitetysti Uudenmaan TE- keskuksessa. Tilivirasto- ja tietohallinnon kehittämispalvelut on keskitetty Mikkelin toimipisteeseen. Tietohallinnon asiantuntijat työskentelevät eri puolilla maata. Tekesin palveluja tarjotaan innovaatiot ja kansainvälistyvä liiketoiminta – vastualueen taholta. Klusterihankinnat on keskitetty muutamaankin toimipisteeseen. Maakuntien yhteistyöasiakirjojen valmisteluun liittyvät ja muut yhteistä koordinaatiota vaativat tehtävät on keskitetty suuralueittain. Raja-alueohjelmien hallinnointi on myös keskitetty. Suomen lähialueyhteistyö on vastuutettu kutakin lähialuetta maantieteellisesti lähimpänä olevalle TE- keskukselle.

Asiakasryhmät

Merkittävimmät asiakasryhmät TE- keskuksilla ovat yritykset, yhteisöt ja yksityiset elinkeinonharjoittajat sekä kunnat ja kansa-

laiset; lääninhallituksilla kunnat sekä yritykset, yhteisöt ja yksityiset elinkeinonharjoittajat; alueellisilla ympäristökeskuksilla näiden lisäksi myös kansalaiset sekä ympäristölupa- virastoilla myös valtion ja kuntien viranomaiset ja liikelaitokset. Tiepiireillä merkittävin asiakasryhmä on yhteiskunta kokonaisuutena, ja muita merkittäviä asiakasryhmiä ovat yritykset, yhteisöt ja yksityiset elinkeinonharjoittajat sekä kansalaiset. Työsuojelupiirien ja metsäkeskusten merkittävimmät asiakasryhmät ovat yritykset ja yhteisöt sekä työsuojelupiireillä lisäksi yksittäiset työntekijät ja henkilöstön edustajat sekä metsäkeskuksilla yksityiset elinkeinonharjoittajat. Maakunnan liittojen merkittävimmät asiakasryhmät ovat kunnat, yritykset, yhteisöt ja yksityiset elinkeinonharjoittajat ja muu aluehallinto.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Yleistä Pohjoismaista

Aluehallinto Pohjoismaissa koostuu valtiotason yksiköistä ja kuntaperusteisista alue- ja paikallishallinnon yksiköistä. Pohjoismailla on yhteistä kunnallisen itsehallinnon pitkä perinne ja vahva asema. Kunnat vastaavat suurimmasta osasta hyvinvointi- ja peruspalveluja ja siten kansallinen hyvinvointipolitiikka on painotetusti kuntien vastuulla. Kunnallisella tuloverolla on kuntien rahoituksessa huomattava asema. Kuntia on lukumääräisesti paljon, mutta ne ovat keskimäärin maantieteellisesti suuria. Tanskassa hallintouudistus on vähentänyt kuntien määrää huomattavasti.

Pohjoismaissa on lääneillä pitkä ja vahva historia. Tanskassa lopetettiin vuoden 2007 hallintouudistuksessa maakuntaläänit. Läänit ovat olleet valtion keskushallinnon edustajia kattavine toimivaltuuksineen ja tätä perinnettä ne kantavat Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa edelleen. Lääninhallinto hoitaa ohjaus-, valvonta- ja kehittämistehtäviä alueillaan. Siltä osin kuin aluehallinto vastaa valvonnasta, valvonnan päämäärässä korostuu kansalaisten yhdenvertaisuuden takaaminen ja toimintavarmuus. Aluehallinnon virastojen

ohjaus ja valvonta perustuvat tulossopimukseen ja tulohajauksen käytäntöihin. Käytännöt ovat poikkeuksellisen yhtenevät Pohjoismaissa. Ohjauksen ja valvonnan tavoitteena on taata tuottavuus, tehokkuus, vaikuttavuus ja laatu julkisissa toiminnoissa. Suomessa ministeriöt vastaavat pääosin valtion aluehallinnon ohjauksesta. Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa ohjauksen pääpaino on keskushallinnon vahvoissa asiantuntijavirastoissa.

Alueellisessa kehittämisessä korostuu Pohjoismaissa maakuntapohjaisuus ja kehittämistehtäviä on pyritty siirtämään valtiotason hallinnolta itsehallinnolliselle maakuntahallinnolle. Aluekehittäminen noudattaa kuitenkin osaltaan valtion sektorihallintoa. Tämä näkyy vastuuorganisaatioiden suurena määränä.

Pohjoismaissa vaalit ovat kansalaisten ensisijainen vaikuttamiskanava. Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa maakuntien päättävät elimet valitaan suoralla kansanvaalilla. Suomessa maakunnallinen vaali on käytössä vain Kainuun maakunnassa. Muissa maakunnissa maakuntien liittojen päättävät elimet valitaan kuntien edustajakokouksissa. Vaalitapaan vaikuttaa ensi sijassa aluehallintojen tehtävien erilaisuus. Aluekehittämistehtävät ovat olleet Pohjoismaissa viimeisen vuosikymmenen aikana merkittävien organisatoristen muutosten kohteena. Tehtäviä on siirretty kunta- ja valtio-organisaatioiden välillä ja hallintojärjestelmien sisällä. Keskitetystä aluekehittämisestä on siirrytty monitahoiseen malliin. Laaja osallistuminen koskee viranomaisia ja käytännön toteutuksesta vastaavia yksityisiä ja julkisia organisaatioita.

Erityisesti avoimuus ja hallinnon läpinäkyvyys koetaan pohjoismaisena menestystarinana. Se näkyy kaikkien Pohjoismaiden hallintojen pyrkimyksenä parempaan tiedottamiseen, laajana asiakirjajulkisuutena, kattavana valitusoikeutena ja mahdollisuutena saada apua oikaisupyyntöihin.

Norja

Nykyinen hallitus tähtää vuonna 2010 toteutuvaan alue- ja kuntatason uudistukseen. Maakuntien uusjako perustuu vapaaehtoisuuteen ja maakunnat ovatkin päätymässä ennemmin erilaisiin yhteistyöjärjestelyihin kuin varsinaisiin liitoksiin. Yhteistyötä johtamaan

ja koordinoimaan on perustettu maakuntien edustajista koostuvia alueneuvostoja. Alue- ja kuntaministeriö yhdessä kuntaliiton kanssa toteutti vuonna 2003–2005 kehittämishankkeen, jossa arvioitiin kuntalähtöisesti muutostarpeita kuntarakenteessa ja jonka tavoitteiksi asetettiin vahvempi paikallisdemokratia ja elinvoimaisemmat kunnat. Merkittävin tulos oli se, että kaikilla kunnilla ei tarvitse olla samoja tehtäviä, vaan tehtävät valikoituvat alueellisten ja yhteiskunnallisten tarpeiden mukaan. Osaltaan tehtävien siirto alueellisille toimijoille on herättänyt kritiikkiä; alueellistettu hallinto ei aina tarkoita, että kaikki alueet ja niiden toimijat tulevat kuulluksi yhtäläisesti. Toiseksi, kehitys usein viittaa alueelliseen eriytymiseen ja erikoistumiseen, ja siten edellyttää aluetason toimijoilta uudenlaisia valmiuksia kuten strategista suunnittelua ja voimavarojen jakamista.

Maakuntasuunnitelmajärjestelmän kautta maakuntien asemaa on pyritty vahvistamaan aluekehittämisessä ja huomioimaan alueelliset erot. Maakuntasuunnitelmien sitovuutta on pyritty lisäämään, koska suunnitelma nähdään koordinointi-instrumenttina valtion keskushallinnon, valtion aluehallintoviranomaiset, asiantuntijavirastojen ja kuntasektorin välillä.

Tulosohjausta sovelletaan sekä valtion virastoihin ja hallitukseen että ministeriön alaisuudessa toimiviin aluetason yksiköihin. Ministeriöt tekevät vuosittaiset tulossopimukset alue- ja paikallisyksiköiden ja virastojensa kanssa. Valtion ja kuntien välinen tulosneuvottelusopimuskäytäntö alkoi Norjassa keuhkuna 2001 joka on nyttemmin vakiinnutettu. Sopimuksessa neuvotellaan valtion ja kuntien välinen tehtäväjako sekä taloudelliset ja poliittiset tavoitteet kuntasektorille. Neuvottelujärjestelmän myötä kuntien toimintavapaus tehtävien ja niiden toteuttamistapojen suhteen on kasvanut. Neuvottelujärjestelmä on vakauttanut taloutta ja vähentänyt valtion yksityiskohtaista ohjausta.

Ministeriöt ovat suhteellisen pieniä kun taas keskusvirastot merkittäviä toimijoita. Jännitteitä lääninhallinnon ja maakunnallisen hallinnon välillä on pyritty vähentämään uusilla yhteishallintojärjestelyillä ja tehtäväjako kuntien ja alueellisen tason välillä on tehty suhteellisen joustavaksi. Aluepolitiikkaa

luonnehtii tavoite nykyisen yhdyskuntarakenteen säilyttämisestä ja tasa-arvoisten elinolosuhteiden varmistaminen maan kaikissa osissa. Aluepolitiikkaa onkin sävyttänyt kah-tiajako syrjäseutujen aluepolitiikkaan ja muuhun aluepolitiikkaan.

Kommunal-og regionaldepartementet vastaa alue- ja maaseutupolitiikasta, paikallishallinnosta, paikallishallinnon rahoitusky-symyksistä ja vaalien järjestämisestä. Muut ministeriöt toteuttavat alueellisesti painottuneita policyja alueorganisaatioidensa kautta ja monet taloudelliseen kasvuun, työllisyyteen, yritystoimintaan, asumiseen ja hyvinvointiin tähtäävät policyt on yhdistetty aluepolitiikkaan. Maakuntahallinto vastaa aluepolitiikasta aluetasolla.

Stortinget päättää vuosittain maksimi- ja minimitasot kunta- ja aluetason verotukselle. Lääninhallinto ja maaherrat toimivat For-nyingsog administrasjonsdepartementet:in, Statsforvaltningsavdelingen -yksikön ohjauksessa. Lääninhallinto on muiden pohjoismaiden tapaan monialainen viranomais, joka on usean ministeriön sektoriohjauksessa. Kuntien ohjaus ja valvonta on suurelta osin delegoitu lääninhallinnolle. Ministeriöt ovat delegoineet lähes kaikki kuntia koskevat valvonta- ja ohjaustehtävät läänitasolle.

Ruotsi

Ruotsissa ministeriöt ovat suhteellisen pieniä ja keskusvirastot merkittäviä toimijoita. Maakuntahallinnon asemaa on pyritty vahvistamaan kun taas lääninhallintoa on heikennetty ja tehtäviä on siirretty peruskunnilta maakuntahallinnolle. Tehtävänjaon muutokset ovat vähäisempiä kunta- ja valtiosektorin välillä kuin Norjassa tai Tanskassa. Samalla tehtävämuutokset ovat olleet haastavampia.

Kuntayhteistyötä on useissa eri muodoissa: kuntayhtymiä, yhteisiä viranomaisia, taloudellisia yhteisöjä, osakeyhtiöitä ja säätiöitä. Haasteet ovat tulleet erityisesti sektorilainsäädännöstä, joka on hankaloittanut pitkäaikaisen ja laajapohjaisten yhteistyömuotojen toteuttamista. Valtionohjaus ja -valvonta ovat heikentyneet uusien organisaatiomuotojen johdosta. Demokraattiset ohjauskeinot ovat heikentyneet erityisesti osakeyhtiöiden ja yhteisöjen kohdalla.

Kokemuksia tehtävien keskittämiseen alueetasolla on haettu Västra Götalandista: kolme läänää yhdistettiin vuonna 1998, ja samassa poliisin, läänin työllisyyslautakunta ja veroviranomaisten aluejako täsmätettiin perustettuun lääninhallintoon. Vastuu aluekehittämisestä siirrettiin lääninhallitukselta maakunnalle.

Aluekehittämistä ovat sävyttäneet kaupunkituminen ja demografinen keskittyminen, kaupunki-maaseutujako sekä vastakkainasettelut keskisuurten ja suurten kaupunkien välillä. Aluekehittämiskeskustelussa painoa ovat saaneet työmarkkina-alueet. Näitä aluejaoituksia on vaadittu sovellettavaksi kehittämiskeinojen ja -policyjen valinnassa, mutta myös aluehallinnon järjestämisessä. Kansallisessa aluepolitiikassa keskeinen instrumentti ovat ohjelmat, jotka kehitettiin alueellisten kasvusopimusten pohjalta. Ohjelmissa korostetaan toimintatapana hajautettua hallintoa ja kumppanuutta. Keskeinen strategia on edistää kestävästä kasvua, työllisyyttä ja yrittäjyyttä alueiden omista lähtökohdista. Alueiden kehittämiseen tähtävien ohjelmien hallinnoinnista vastaavat lääninhallitukset, valtion virastot ja alueelliset itsehallinto- ja yhteistyöelimet. Ministeriötasolla yleinen vastuu aluekehittämisestä on Näringsdepartementilla.

Alueetasolla tärkeimmät toimijat ovat maakäräjät ja läänit. Seudullinen kehittämistyö jakautuu periaatteessa kahteen osaan. Kehitystehtävistä huolehtivat maakäräjät ja kunnat. Viranomais tehtävät ovat lääninhallitusten vastuulla. Alueilla on suoraan valittu alueellinen päätöksentekoeelin, maakäräjien valtuusto. Alueellinen yhteistyöorganisaatio johtaa ja koordinoi kehitystyötä alueellaan, laatii oman aluekehitysohjelman ja alueellisen kasvun ohjelman, hallinnoi alueellista kehitysmäärärahaa, päättää valtiontuesta alueellisille kulttuurilaitoksille ja antaa lausuntoja EU:n rakennerahastojen tavoitteista. Myöhemmin aluekunnille mahdollisesti siirtyy useampia tehtäviä.

Keskeinen ongelma on ollut EU:n rakennerahasto-ohjelmien heikko yhteensopivuus valtionhallinnon rakenteiden kanssa. Lääninhallitukset eivät ole täysin onnistuneet koordinoitavissaan EU-varojen osalta. Kunnat ovat Ruotsissa pitkälti vastanneet

alueellisesta suunnittelusta ja paikallisten hankkeiden rahoittamisesta. Kolmanneksi, valtion virastohallinnon aluejako ei kaikilta osin ole kohdannut alueellisia erityistarpeita, ja virastojen päättämä EU-rahoitus ei ole soveltunut alueiden erilaisiin tarpeisiin. Lisäksi rahoituspäätösten valmistelua on hankaloitanut monien virastojen poikkeava aluejako lääninhallituksista ja maakäräjistä.

Toinen selvä kehityspolku on ollut hallintoviranomais tehtävien siirto asiantuntijaorganisaatioille. Osa näistä on perustettu ainoastaan rakennerahastotehtävää varten tai tietyn rahaston hallinnointiin. Ruotsissa sosiaalirahaston hallinnoinnista vastaa ESF-Rådet, joka toimii arbetsmarknadsdepartementet:in ohjauksessa. Useimmat näistä erityisorganisaatioista ovat alueellisia asiantuntijaelimiä.

Ruotsissa yleisvastuu alue- ja kuntahallinnosta on valtiovarainministeriöllä. Ministeriön tehtäväkenttä on laaja verrattuna muihin Pohjoismaihin ja se on Ruotsin ministeriöistä suurin. Ministeriön alaan kuuluvat aluehallinnon osalta lääninhallitukset, maakunnat ja kunnat. Muut sektoriministeriöt ohjaavat lääninhallintoa niiltä osin kun asiat koskevat niitä.

Osaltaan myös Regeringskansliet kantaa vastuu aluehallinnon organisaatioiden yleisestä johtamisesta ja koordinoinnista. Valtion asioita alue- ja paikallistasolla valvoo, ohjaa ja ohjeistaa noin 70 keskushallinnon viranomaista ja 21 lääninhallitusta. Regeringskanslietilla on keskeinen koordinoijan rooli. Lait, asetukset ja viranomaiskohtaiset säännökset luovat yleiset raamit tulostulosohjaukselle. Tarkempien tulosopimusten sisältö on kunkin hallinnonalan päätettävissä. Kuntien ohjauksessa on menty osaltaan yleiseen tulos- ja tavoiteohjaukseen, jossa tärkeänä instrumenttina ovat edelleen yleiset valtiontuet.

Ruotsissa on kokeiltu aluehallinnossa ns. prosessinäkökulmaa, jossa pyritään sektorihallinnon toimet yhdistämään yhdeksi asiakasprosessiksi. Viranomaiset vastaavat asiasta yhdessä ja asiakas voi toimia yhden kontaktihenkilön kautta. Samankaltaisia ns. 'yhden luukun' palveluja on Ruotsissa toteutettu alueetasolla aluekehittämisessä, siirtolaispolitiikassa ja elinkeinopolitiikassa.

Tanska

Tanskassa toteutettiin merkittävä kuntauudistus vuonna 2007. Uudistus muutti hallinnon tyystin: kuntien määrä laski 290:sta 98:een. Merkittävä uudistus oli viiden regionin perustaminen vuonna 2007. Samalla lopetettiin 14 maakuntalääniä. Tavoite oli saavuttaa suurtuotannon etuja paikallistasolla ja keventää väliportaan hallintoa.

Ministeriöillä on keskeinen asema politiikkalohkojen strategisena ohjaajana. Vuoden 2007 uudistuksen jälkeen Tanska poikkeaa muista Pohjoismaista selvemmin. Kunnat vastaavat sosiaalivakuutettujen hallinnosta, kun muissa nämä ovat valtion viranomaisten tehtävä. Toinen suuri tehtäväalue on työnvälitys, josta Tanskassa vastaavat kunnat ja muissa pohjoismaissa valtio.

Tanskan kuntien välisen yhteistyön perustaksi on otettu vähintään 30 000 asukasphoja. Kuntia on kannustettu pysyvään yhteistyöhön työllisyysasioissa, sosiaalipalveluiden tarkastuksessa, erityisopetuksessa, luonnonsuojelussa ja ympäristöasioissa. Organisoitumistoina ovat sopimukset ja tilaaja-tuottaja -mallit sekä yhtymät ja yhtiöt.

Regioneilla on kolme päätehtäväaluetta. Ne ovat terveydenhuolto, alueellinen kehittäminen ja kuntien omistamien sosiaali- ja opetuslaitosten ylläpito. Kutakin regionia johtaa regionsråd, jossa on 41 vaaleilla valittua alueen edustajaa. Regionien palveluksessa on noin 110 000 työntekijää.

Aluekehittämistä luonnehtii aluesuunnittelun vahva asema ja kaupunki-maaseutuulottuvuus. Poikkeavaa muihin Pohjoismaihin on se, että Tanska leikkasi aluepolitiikan kansallista rahoitusta 1990-luvun alussa, ja aluetuet määrittyivät pitkälti EU:n rakennerahasto-ohjelmien rahoitustarpeiden mukaan.

Aluekehittämisessä ministeriötasolla merkittävimmän osan mukana Økonomi- og Erhvervsministeriet ja Indenrigs- og Sundhedsministeriets. Aluekehittämistoimista yleisvastuu kansallisella tasolla on keskitetty pitkälti Økonomi- og Erhvervsministerietin alaiseen asiantuntijavirastoon. Viraston rooli aluekehittämisessä on kansallisen tason ohjeistus, toimenpiteiden analysointi ja EU:n rakennerahastojen koordinointi. Aluepoliittinen ministerivaliokunta koostuu kahdeksasta

ministeriöstä ja sihteeristönä toimii Økonomi- og Erhvervsministeriet. Valiokunta koordinoi kansallisia aluekehittämistoimia ja kehittämisstrategioita. Økonomi- og Erhvervsministerietin alaisuudessa toimii Danmarks Vækstråd, joka koordinoi ja yhteensovittaa alueellisia, kansallisia ja EU:n tukimuotoja ja kehittämisstrategioita. Se koordinoi alueellisten kehittämissuunnitelmia ja vastaa näiden sopivuudesta EU:n aluekehittämisohjelmien tavoitteisiin.

Aluekehitystehtävät ovat maakuntien tehtävä. Tehtävä on ensisijaisesti maakunnan strategisen kehittämissuunnitelman laatimista ja työllisyysstrategian, ja suunnittelu kattaa laajalti julkiset toimet alueella. Aluekehittäminen rahoitetaan valtion ja kuntien keskinäisellä rahoituksella.

EU-varojen hallintovastuu keskitettiin kokonaan valtiolle: yleinen hallinnointi ja maksatus siirtyivät rakenneuudistuksessa Erhvervs- og Byggestyrelsen:in, joka on Økonomi- og Erhvervsministeriet:in ohjaama asiantuntijavirasto. Keskittämällä tavoiteltiin parempaa kokonaiskuvaa ja yhtä vastuuta-hoa.

Rakenneuudistuksessa alueet menettivät oikeuden veronkantoon. Regionit saavat vuosittaisen rahoituksen valtion ja kuntien kanssa tehtyjen sopimusten perusteella eri tehtäviä varten. Tärkeimpänä tulolähteenä on valtion verotuksen yhteydessä perittävä noin kahdeksan prosentin ”terveysvero”.

Indenrigs- og Sundhedsministerietin vastuulla on kunta- ja aluelainsäädäntö, kunnallispoliittinen suunnittelu sekä yleiset kysymykset koskien kuntien ja regionien organisaatiota, hallintoa ja valvontaa. Kumpikin ministeriö osallistuu kuntien ja regionien taloussuunnitteluun ja verovalmisteluun. Finansministeriet vastaa regionien ja kuntien taloudellisista puitteista, valtionavuista ja julkisen sektorin kehittämisestä. Vastaavasti uudet viisi Regionale statslige kontorer toimivat Indenrigs- og Sundhedsministerietin ohjauksessa. Nämä viisi toimistoa korvasivat lääninhallinnon ja maaherrojen tehtävät niiltä osin kun tehtäviä ei siirretty Regionille tai kunnille. Kontoreiden päätehtävät ovat perhe- ja kansalaisoikeuskysymykset, lakineuvonta ja oikeusapu. Ne sijoittuvat regionien pääpaikoille.

Tulosohjaus kattaa valtion yksiköt muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Valtiovarainministeriö on julkaissut ohjekirjaisen 'Kontrakstyring i staten', jossa kuvataan tulosohjausprosessi vaiheineen.. Tanskan tulosohjauksessa on siirrytty sektorikohtaisiin, detaljoituihin sopimuksiin. Muutosta tulosopimuskäytännössä on edesauttanut politiikka, jossa ovat korostuneet pyrkimys palvelutehtävien desentralisointiin. Lisäksi kunnilla on ollut halu luopua yleisestä tulosopimisen mallista. Toisaalta, Tanskassa desentralisointi ja tulosopimusten laajempi sisältö ovat lisänneet kuntiin kohdistuvaa sääntelyä, erityisesti erityislakeja ja -normeja.

Uudistuksen jälkeen kunnat ovat saaneet vapaammin priorisoida tehtäviään ja valita toteuttamistavat. Kuntatason yhteistyö- ja palvelujen tuottamistavat ovat kuntien päätettävissä. Maan aluehallinnossa vaikutukset ovat vielä selkeämmät. Osa tehtävistä jaettiin valtion sektoriviranomaisten ja kuntien välillä. Merkittävänä osana tätä muutosta terveydenhoito siirtyi viiden regionin vastuulle, ja ohjauksesta vastaavat suorilla vaaleilla valitut poliitikot. Terveystenhoito rahoituksesta vastaavat valtio ja kunnat yhdessä.

Viro

Aluehallinnolta puuttuu yhtenäinen ja itsenäinen hallinnon toimija. Aluehallinnossa yhtyy paikallisen politiikan koordinointi ja valtion hallinnonalojen politiikkaohjelmien toteutus ja niiden keskinäinen yhteys. Hallintoaluejako perustuu maakuntiin, kaupunkihin ja kuntiin. Maakuntajaosta päättää eduskunta kun taas kuntajaosta päättää hallitus. Aluetasolla kuntien yhteistyö toimii maakunnallisten kuntaliittojen kautta. Näiden tehtävät ovat hallinnon hajautuksen edistäminen, informaation vaihto, palvelujen tarjoaminen ja edunvalvonta maakunnan kestävän kehityksen edistämiseksi.

Valtionhallinnon tehtäviä toimeenpannaan alueellisella tasolla sekä hallinnonaloittain substanssiministeriöiden alaisten piiriviranomaisten kautta, että lääninhallitusten kautta, jotka täyttävät monialaisia tehtäviä alueellisesti.

Virossa on 227 kaupunkia ja kuntaa. Kuntien lukumäärä maakunnissa vaihtelee 5 – 24

välillä. Puolessa kunnista on alle 2000 asukasta. Maakuntia on 15, jotka vastaavat Suomen läänejä. Niissä kussakin on maaherran johtama lääninhallitus, joka kuuluu sisäministeriön hallinnonalalle. Sisäministeriö koordinoi lääninhallitusten toimintaa ja valvoo lääninhallitusten tehtävien suorittamista yhteistyössä substanssiministeriöiden kanssa. Kunnat voivat kuulua maakunnallisiin kuntaliittoihin.

Maaherra edustaa valtion etua maakunnassa ja huolehtii maakunnan kehityksestä sekä täyttää yhtäältä keskushallinnon hänelle annettuja tehtäviä ja toisaalta koordinoi kuntien yhteistyötä maakunnassa. Maaherra raportoi toiminnastaan alueministerille. Maaherran tehtävistä ja erityisesti kuntien toiminnan valvontaoikeuksista on säädetty laissa. Lääninhallitusten eri hallinnonalojen tehtävät on mainittu hallinnonalojen substanssilainsäädännössä. Lääninhallituksen toimipaikan ja organisaation vahvistaa alueministeri.

Kuntaliittojen tehtävät ovat rajatumpia kuin maakunnan liitoilla Suomessa. Maakunnalliset kuntaliitot voivat jäsenkuntien suostumuksella hoitaa kunnille kuuluvia tehtäviä. Yleisimmin tämä tapahtuu niin, että maakuntaliitto on yhteistyön järjestäjä tai osapuoli osakeyhtiössä, säätiössä tai liitossa, jonka tarkoituksena on esimerkiksi jätehuollon, julkisen liikenteen tai koulutuspalveluiden järjestäminen tai alueellisten kehittämispalveluiden tai terveystalveluiden tuottaminen. Maakunnalliseen kuntaliittoon kuuluminen on kunnalle vapaaehtoista. Muutamit yksittäiset kunnat ovat jättäytyneet maakunnallisen organisaation ulkopuolelle. Kuntien itsehallinnosta on säädetty perustuslaissa.

2.3 Nykytilan arviointi

Aluehallinnon asemaan vaikuttavat toimintaympäristön muutokset

Viimeaikaisen kehityksen tuloksena on erityisesti valtionhallinnon kehityksessä nousmassa esiin uusia kehityskulkuja, jotka vaikuttavat aluehallinnon asemaan. Aluehallinnon selkeän erottumisen sijaan keskushallinnon, aluehallinnon ja paikallishallinnon rajalinjat ovat jatkuvassa liikkeessä. Valtion

paikallishallinnon rakenne on kokenut suuren muutoksen.

Valtion paikallishallinnon johtamisalueita on suurennettu. Kihlakunnanvirastot on lakkautettu ja näihin virastoihin kuuluneiden toimijoiden, jotka olivat ulosotto, syyttäjä, poliisi ja maistraatti, toimialueita on laajennettu. Toimialueet ovat uudistusten jälkeen lähes nykyisten maakuntien laajuisia. Palveluyksiköitä ja -toimistoja on toistaiseksi vähennetty melko vähän. Poliisilla on valmistelussa kymmenien toimipaikkojen palvelujen siirtäminen yhteispalveluun ja maistraateilla muutamien. Myös muilla valtion paikallistason toimijoilla on suunnitelmia toimipaikkojen vähentämisestä.

Paras- hankkeen myötä on käynnistynyt vapaaehtoisten kuntaliitosten aalto, joka muuttaa kunnalliseen itsehallintoon perustuvan paikallishallinnon rakennetta. Vuonna 2005 kuntien lukumäärä oli 432, ja vuoden 2009 alusta kuntien lukumäärä on 348. Myös kuntayhtymien määrä vähenee.

Keskusvirastoja pyrittiin vähentämään Suomessa 1990-luvulla keskushallinnon rationalisointihankkeen myötä. Viimeaikainen kehitys kuitenkin näyttää siltä, että keskusvirastoja jatkuvasti perustetaan hallinnonalojen erityistehtäviä varten. Henkilöstön määrä keskushallinnon yksiköissä on noussut 2000-luvun aikana 23 %:sta 25%:iin, kun väliasteen yksiköiden henkilöstömäärä on laskenut 33,8 %:sta 29,2 %:iin, ja paikallistason yksiköiden henkilöstömäärä on vähentynyt 13,4 %:sta 11,1 %:iin valtion henkilöstöstä.

Ministeriöistä irrotettuja ja irrotettavia operatiivisia tehtäviä ja uusia tehtäviä on viime aikoina keskitetty ja suunniteltu keskitettäväksi uusiin keskusvirastoihin. Syyttäjäorganisaatiossa keskusvirastona toimii valtakunnansyyttäjänvirasto, ulosotolle ja poliisitoimelle keskusvirastoa valmistellaan. Myös maistraatteja koskien ohjauksen keskusyksikköä on pidetty välttämättömänä, mutta se on tarkoitus organisoida tulevan aluehallintoviranomaisen osaksi.

Toimialueet ovat muuttumassa myös toisella tavalla, verkostomaisen alueellisen erikoistumisen kautta. Aluehallinnolla olleita tehtäviä ja alueille viime vuosina annettuja tehtäviä on organisoitu tehtäväksi siten, että yksi alue tai muutamat alueet ovat tehneet ao. teh-

täviä myös toisten samantasoisten viranomaisten puolesta. Näin on toisaalta tehostettu resurssien käyttöä, kun niitä ei ole tarvinnut sitoa kaikkiin aluehallintoviranomaisiin, ja toisaalta parannettu palvelutasoa, kun erikoistuneella henkilöstöllä on edellytykset tuntea tehtäväalueensa entistä paremmin ja se on harjaantunut ratkaisujen tekemiseen.

Alueellistaminen on vakiintunut yhdeksi hallinnon kehittämisen mekanismiksi. Kun keskushallinnon toimintoja alueellistetaan, ei toiminnon hierarkkista ja organisatorista asemaa muuteta, vaan viraston tai sen osan toiminta siirretään pääkaupunkiseudulta alueille. Ei ole myöskään estettä sille, että yksittäinen toiminto siirretään aluehallintoviranomaisen hoidettavaksi valtakunnallisessa laajuudessa, jolloin organisatorisen raja-aidan merkitys käytännössä häviää.

Asiakaspalvelujen rakenne ja kanavat ovat myös kehittymässä. Sähköiset asiakaspalvelut ja call center-tyyppisten puhelinpalvelujen kehittyminen sekä yhteispalvelut helpottavat asiointia ja vähentävät etäisyyksien merkitystä hallinnon asiakaspalveluissa. Kansalaisten kannalta ei pidetä olennaisena, mikä viranomainen julkisen palvelun välittömästi tuottaa, vaan sitä, että palvelun saatavuus ja laatu on turvattu.

Alueellisen hallinnon rooli muuttuu, kun paikallishallinnon alueet suurenevät. Kun paikallishallinnon toimialueiden lukumäärä vähenee, myös aluehallinnon toimialuekoot tulevat harkittaviksi. Toisaalta paikallishallinnosta "nousee" aluehallinnon hoidettavaksi tehtäviä, jotka luonteeltaan on mielletty välittömästi kansalaisia palveleviksi tehtäviksi. Keskushallinnosta puolestaan "laskeutuu" luontevasti sellaisia aikaisemmin valtakunnallisiksi miellettyjä tehtäviä, jotka verkostomaisen erikoistumisen kautta on mahdollista hoitaa muutamalla alueella tai tietyillä alueilla.

Aluehallinto ja alueiden kehittäminen

Alueiden kehittämisessä maakunnan liitoilla on aluekehitysviranomaisina kokonaisvastuu alueensa kehittämistyöstä, siihen liittyvästä yhteistyöstä muun muassa valtion aluehallinnon kanssa ja laajat suunnittelu- ja

koordinaatiotehtävät. Maakunnan liitot myös rahoittavat, hallinnoivat ja käynnistävät kehittämishankkeita sekä hoitavat alueensa edunvalvontaa.

Aluekehittämisen viranomaisen asemaan vaikuttaa keskeisesti, että suuri osa alueiden kehittämisen voimavaroista on valtion talousarviossa ja ne tulevat alueille valtion hallinnon kautta. Tämä aiheuttaa maakunnan liitoille runsaasti koordinoitavuutta, kun rahavirrat kulkevat useilla eri hallinnonaloilla ja virastoissa ennen päätymistään kohteisiinsa alueille. Monimutkainen järjestelmä aiheuttaa helposti keskenään ristiriitaisia tilanteita kehittämistyöhön.

Maakunnan liittojen keskeiset työvälineet alueiden kehittämistehtävässä ovat maakuntasuunnitelmat ja maakuntaohjelmat ja niiden toteuttamissuunnitelmat. Näiden mahdollisuuksia määrärahojen ohjaamisessa alueille ja alueille ei ole täysimääräisesti hyödynnetty, vaikka lainsäädäntö on tarjonnut siihen mahdollisuuksia.

Aluehallinnon viranomaisten roolit ja työnjako

Suomalainen aluehallinto rakentuu kahden pilarin järjestelmälle eli ministeriökohtaisen valtionhallinnon ja kunnallishallintoon pohjautuvien maakunnan liittojen samanaikaiselle läsnäololle ja toiminnalle vailla selkeää organisoitua yhteensovitusta.

Aluehallinnon tehtäviin voidaan kahden pilarin ajatusta soveltaen määritellä kuuluvaksi päälinjoina alueelliset kehittämistehtävät ja yhdenvertaisuustehtävät.

Alueellisiin kehittämistehtäviin kuuluu muun muassa:

- huolehtia siitä, että alueen omat kehittämisedellytykset ja kehittämistahto tulevat huomioon otetuiksi valtakunnallisissa kehittämissuunnitelmissa ja kehittämisresurssien jakamisessa

- huolehtia aluelähtöisestä kansalaisten elinympäristön, yhdyskuntarakenteen, koulutuksen ja kulttuurielämän kehittämisestä

- huolehtia siitä, että kansalaisten näkemykset oman alueensa kehittämisestä kannavoidsaan alueen kehittämissuunnitteluun ja valtakunnalliseen kehittämistyöhön.

Aluehallinnon yhdenvertaisuustehtäviin kuuluu muun muassa:

- huolehtia siitä, että lainsäädäntöä sovelletaan yhdenmukaisesti ja tasavertaisesti maan eri osissa

- huolehtia siitä, että lainsäädännön soveltamisessa otetaan huomioon alueiden erilaiset olosuhteet

- ohjata valtion paikallishallinnon ja kuntien viranomaisia eri tavoin niiden tehtävien toteuttamisessa

Aluehallinnon tehtävien työnjakoa valtion aluehallinnon ja maakunnan liittojen muodostaman kuntaperusteisen hallinnon välillä on tarvetta selkeyttää pääsääntöisesti kahden pilarin mallia toteuttaen. Tällöin alueelliset kehittämistehtävät ovat niitä, joissa alhaalta ylöspäin tapahtuvan vaikuttamisen osuus on vahva. Yhdenvertaisuustehtävät tapahtuvat enemmän ylhäältä alaspäin tapahtuvan ohjauksen varassa.

Aluehallinnon viranomaisten roolit ja työnjako voidaan määritellä edellä mainituilla perusteilla seuraavasti: Valtion aluehallinto vastaa valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtävistä sekä täytäntöönpanon ohjauksesta alueille sekä lainsäädännön toteutumisen valvonnasta ja eräiltä osin oikeusturvasta alueille. Maakunnan liitto on vetovastuussa alueiden strategiaperusteisesta kehittämisestä sekä vastaa eräistä alueiden kehittämiseen liittyvistä lakisääteisistä tehtävistä ja kuntien maakunnille antamista tehtävistä.

Valtion aluehallinnon ja maakunnan liittojen tulee toimia rooliensa puitteissa tiiviissä verkostomaisessa yhteistyössä erityisesti aluekehittämiseen liittyvien tehtävien osalta. Maakunnan liittojen toimivallan keskeisimmät välineet ovat maakuntaohjelma ja maakuntakaava. Maakunnan liittojen toimivaltaa on tarvetta lisätä aluekehitystyön kokoavana ja yhteen sovittavana viranomaisena.

Valtion aluehallintoviranomaisten tehtävät eivät nykyisin määräydy riittävästi tehtävien luonteen perusteella. Esimerkiksi strategisia kehittämistehtäviä hoidetaan tällä hetkellä valtion aluehallinnossa lääninhallituksissa, työ- ja elinkeinokeskuksissa, ympäristökeskuksissa ja tiepiireissä. Täytäntöönpanotehtäviä on lääninhallituksilla, työ- ja elinkeinokeskuksilla, ympäristökeskuksilla, ympäris-

töluovavirastoilla, tiepiireillä ja työsuojelupiireillä.

Valtion aluehallinnon työnjakoa tulisi siten selkeyttää ja koota tietyn tyyppiset tehtävät hoidettavaksi yhdessä organisaatiossa samalla nykyisten lukuisten viranomaisten määrää vähentäen. Alueellista kehittämistä tukevat valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtävät alueilla tulisi koota toiseen viranomaiseen ja alueellista yhdenvertaisuutta tukevat lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus- ja valvontatehtävät alueilla toiseen viranomaiseen.

Valtion aluehallinnon ohjaus

Nykyisessä valtion aluehallinnossa on ohjausmallina kaksi moniohjattua mallia, erillisohjattu malli ja hajautettu malli. Lisäksi on pyritty erikoistuneeseen ja verkostoituneeseen aluehallintoon. Työ- ja elinkeinokeskukset sekä lääninhallitukset edustavat moniohjattuja aluehallintoviranomaisia, joissa yhtä viranomaista ohjaavat useat keskushallinnon tahot. Ympäristöministeriön aluehallinto on erillisohjattu malli, jossa ympäristöministeriö on pääasiallinen ohjaaja. Hajautettua aluehallintomallia edustaa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala, jossa on useita viranomaisia keskus- ja aluetasolla.

Valtion aluehallinnon nykyisten ohjausmallien etuja ja ongelmia on arvioitu uudistusta valmisteltaessa. Nykyisessä lääninhallitusten ohjausmallissa hyvinä puolina ovat, että virasto on itsenäinen ja yhtenäisesti järjestetty, vastuusuhteet ovat selkeät, malli tukee toimialojen yhteistoimintaa ja voimavarojen yhteiskäyttöä ja malli on keskustason kannalta kevyt ohjattava. Mallin huonoina puolina ja haasteina ovat, että matriisiohjaus on virastotasolla vaikea toteuttaa, valtakunnallinen yhtenäisyys jää puutteelliseksi, toimialakohtaisia tavoitteita asetetaan usein liian paljon, tavoitteiden ja resurssien eriyttäminen on rajoite erityisesti suurten valtakunnallisten hankkeiden kannalta sekä se, että valtion nykyinen kehysmenettely ei tue tätä moniala-mallia. Työ- ja elinkeinokeskusten ohjausmallissa hyvinä puolina ovat, että tärkeimmät tavoitteet koordinoidaan keskustasolla yhdensuuntaisiksi, keskustusten saama ohjaus on yhtenäistä ja vahvaa, keskukselle ja

substanssiohjaajalle jää operatiivista toimintavapautta ja että viraston johdolla on merkittävä, kokonaisuudesta vastaava rooli. Mallin huonoina puolina ja haasteina ovat, että mallia ei valmistelun aikana vielä täysinmääräisesti ollut käytössä eikä siitä ole kaikin osin käytännön kokemuksia, viraston päällikön ja toimialojen asiantuntija-johtajien oikean roolin löytäminen on haaste, sekä että viraston sisällä on aikaperspektiiviltään ja luonteeltaan erilaisia tehtäviä, joiden voimavaroista huolehtiminen on haasteellista.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Aluehallinnon uudistamisen lähtökohtana on pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmaan sisältyvä linjaus: ”Hallintoa uudistetaan ja kansanvaltaistetaan. Lääninhallitusten, työvoima- ja elinkeinokeskusten, muiden piirihallintoviranomaisten ja maakunnan liittojen työnjako täsmennetään, päällekkäisyydet poistetaan ja vähennetään hallintoviranomaisten määrää. Samassa yhteydessä arvioidaan niiden aluejakoja. Nyky- muotoisen lääninhallinnon tehtävät organisoidaan uudelleen. Uudistetaan valtion aluehallintoa kokoamalla lupa-, valvonta- ja oikeusturvatehtäviä yhteen. Siirretään kehittämispoliittista toimivaltaa kansanvaltaiseen ohjaukseen. Selvitetään aluekehittämisen voimavarojen kokoamista valtion talousarviossa maakunnittain ja ministeriöittäin yhdelle momentille ja niiden päättämisestä siirtämistä alueille. Valmistelu käynnistetään välittömästi ja uudistukset toteutetaan vuoteen 2010 mennessä.”

Hallitusohjelman mukaan myös valtion keskushallintoa tulee uudistaa muun muassa siirtämällä alue- ja paikallishallintoon muita kuin valtakunnallisia kehittämistehtäviä sekä ministeriöiden toimeenpanotehtäviä.

Aluehallinnon uudistamisessa on lisäksi otettava huomioon toimintaympäristössä tapahtuvien nopeiden muutosten asettamat uudet vaatimukset, jotka edellyttävät uusien toimintamallien ja työvälineiden kehittämistä ja käyttöönottoa. Yleisesti tunnistettu kehittämistarve on muun muassa kasvava tarve

poikkihallinnolliseen yhteistyöhön verkostomaisesti ja myös organisatorisia rakenteita kehittäen ja uudistaen. Toteutettuja ja vireillä olevia kehittämishankkeita, jotka vaikuttavat myös aluehallinnon uudistamiseen, ovat ainakin kunta- ja palvelurakennehanke, alueellistaminen, yhteispalvelujen kehittäminen, tietoyhteiskuntastrategia, julkisen hallinnon sähköisten palvelujen ja asiointin kehittämistyö ja valtionhallinnon tuottavuusohjelma, joka nyttemmin on osa kehysmenettelyä.

Edellä mainitut seikat huomioon ottaen asetettiin uudistuksen yleistavoitteeksi saada aikaan kansalais- ja asiakaslähtöisesti, tehokkaasti ja tuloksellisesti toimiva aluehallinto.

Uudistuksen valmistelemiseksi valtiovarainministeriö asetti vuonna 2007 aluehallinnon uudistamishankkeen, jonka työn tuloksena muun muassa edellä mainitut linjaukset ja periaatteet täsmentyivät seuraaviksi tavoitteiksi.

Maakunnan liittojen toimivallan keskeisimmät työvälitteet ovat maakuntasuunnitelma, maakuntaohjelma ja maakuntakaava. Maakunnan liittoja koskevien ehdotusten painopiste esityksessä on liittojen toimivallan lisäämisessä aluekehitystyön kokoavana ja yhteen sovittavana viranomaisena, jonka toiminta perustuu kuntien ohjaukseen ja kunnallisvaalien tuloksena syntyvään kansanvaltaiseen päätöksentekoon. Esityksen tavoitteena on vahvistaa maakuntaohjelman koostavaa ja yhteen sovittavaa roolia yhdistämällä nykyistä tiiviimmin sen laadintaan erityisohjelmat ja hallinnonaloittain laadittavat kehittämissuunnitelmat. Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma on tarkoituksenaan kytkeä nykyistä tiiviimmin osaksi keskushallinnon ja alueiden välistä tulosohjausprosessia. Tavoitteena on myös lisätä maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman säädösperusteista vaikuttavuutta valtion alueviranomaisiin nähden sekä maakunnan liittojen päätösvaltaa aluekehittämisrahoituksen käytössä. Maakunnan liittojen tehtävien laajentaminen koskisi sellaisia tehtäväkokonaisuuksia, joilla on merkitystä aluekehittämistyön vaikuttavuuden lisäämisessä ja toteuttamisen edistämässä, ja jotka soveltuvat kokoavan ja yhteen sovittavan aluekehitysviranomaisen rooliin. Tarkoituksena on laajentaa maakunnan liittojen nykyisiä yhteensovittamiseen liitty-

viä kehittämistehtäviä muun muassa säätämällä maakunnan liitoille vetovastuu pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden alueellisessa ennakoinnissa, laadittaessa alueellista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa osana valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnittelua sekä laadittaessa laaja-alaisia luonnonvarojen ja ympäristöä koskevia alueellisia suunnitelmia osana valtakunnallista alan kehittämissuunnittelua. Lisäksi esityksen tavoitteena on laajentaa maakunnan liittojen aluekehityksen edistämistehtäviä muun muassa siirtämällä maakunnan liitoille eräitä nykyisin lääninhallituksille kuuluvia opetus- ja sosiaali- ja terveystoimen rakennerahastotehtäviä.

Voimassa olevan alueiden kehittämislain 10 a §:n mukainen menettely on tarkoitus korvata vahvistamalla maakunnan liittojen asemaa uusien aluehallintoviranomaisten ohjausprosessissa sekä korottamalla ohjelmiin sitomatonta maakunnan kehittämisrahaa.

Aluehallinnon viranomaisten tehtävien ja toimivaltuuksien kehittämisen osalta tavoitteena on aluehallinnon viranomaisten tehtäväkokonaisuuksia koskevien selvitysten perusteella selkiyttää aluehallinnon viranomaisten työnjakoa kokoamalla yhteen toisaalta lupa-, valvonta- ja oikeusturvatehtäviä ja toisaalta alueellisia kehittämistehtäviä sekä keskittämällä aluekehittämisen voimavaroihin liittyvää päätösvaltaa maakunnan liitoille toimivaksi aluekehittämisen kokonaisuudeksi. Uudistamisen tavoitteena on myös luoda selkeä työnjako aluehallinnon sekä ministeriöiden ja muun keskushallinnon välillä muun muassa siirtämällä ministeriöistä toimeenpanotehtäviä ja muita kuin valtakunnallisia kehittämistehtäviä alue- ja paikallishallinnolle. Lisäksi uudistuksella pyritään luomaan mahdollisuuksia toteuttaa aluekehitystä ja -rakennetta sekä kansalaisten vaikuttamis- ja mahdollisuuksia vahvistavia alueellisia hallintokokeiluja maakuntien ja kuntien niin halutessa. Tavoitteena on myös karsia lainsäädännön, hallinnon ja tietotekniikan kehittämisen myötä tarpeettomiksi käyneitä ja käyviä tehtäviä.

Aluejakojen ja viranomaisten määrän kehittämisen osalta uudistuksen tavoitteena on muodostaa aluejaot siten, että niistä muodostuu viranomaisten, kansalaisten, yritysten ja

yhteisöjen kannalta selkeitä ja tarkoituksenmukaisia kokonaisuuksia erityisesti talous- ja työssäkäyntialueet huomioon ottaen. Uudistamisen yhteydessä pyritään myös yhtenäistämään aluejakoja siten, että aluehallinnon viranomaisten toiminta-alueet vastaavat toisiaan tai suuremmat alueet koostuvat kokonaisista pienemmistä alueista. Tavoitteena on lisäksi vähentää merkittävästi viranomaisten määrää ja organisoida aluehallinto selkeisiin tehtäväkokonaisuuksiin ja saada tällä tavoin aikaan synergisiä vaikuttavuushyötyjä esimerkiksi erityisasiantuntemuksen käytössä. Asiakasnäkökulman korostamiseksi ja resurssien käytön tehostamiseksi hyödynnetään aluehallintoviranomaisten, muiden viranomaisten ja sidosryhmien välisessä yhteistyössä verkostomaisia toimintamalleja.

Edellä mainittujen tavoitteiden lisäksi aluehallinnon uudistamisella pyritään valtion aluehallinnon ohjauksesta muodostamaan toimiva osa koko hallinnon ohjauksen kokonaisuutta siten, että aluehallinto on sovitettavissa yhteen ja tukee valtion paikallishallinnon kehittämistä. Aluehallinnon viranomaisia pyritään ohjaamaan ministeriöiden yhteistyönä yhtenäisin menettelytavoin ja samalla joustavasti hallinnonaloittain. Ohjausta koskevana tavoitteena on myös vahvistaa ministeriöiden verkostomaista strategista ohjausta ja alueilta tulevan kehittämistahdon kanavoitinta. Pyrkimyksenä on, että aluehallinnon tuottavuus ja tuloksellisuus paranevat ja, että aluehallintoa organisoitaessa otetaan huomioon hallinnon kehittämisen tutkimustieto ja eurooppalaisen kehityksen suuntaviivat. Asiakasnäkökulmasta uudistuksella pyritään järjestämään ja tuottamaan palvelut entistä tehokkaammin sekä luomaan edellytyksiä sille, että aluehallinto voi kanavoida kansalaisten tahdon aikaisempaa paremmin toiminnaksi ja palveluiksi. Asiakaslähtöisen aluehallinnon tavoitteena on vastata asiakkaiden monimutkaisiin palvelutarpeisiin nykyistä paremmin ja kehittää palvelujen saatavuutta uusien keinoin. Kielellisten vaikutusten arvioinnilla ja huomioon ottamisella taataan kansalaisten palvelut virallisilla kotimaisilla kielillä.

Asian valmistelun yhteydessä tehtyjen linjausten mukaisesti uudistuksen tavoitteena on myös ollut määritellä aluehallinnon viran-

omaisten roolit ja työnjako seuraavia pääperiaatteita noudattaen. Valtion aluehallinto vastaa toisaalta valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtävistä ja täytäntöönpanon ohjauksesta alueilla sekä toisaalta lainsäädännön toteutumisen valvonnasta ja eräiltä osin oikeusturvasta alueilla. Maakunnan liitot ovat vetovastuussa alueiden strategiaperusteisesta kehittämisestä sekä vastaavat eräistä alueiden kehittämiseen liittyvistä lakisääteisistä tehtävistä ja kuntien maakunnan liitoille antamista tehtävistä.

Esityksessä on kysymys aluehallinnon laajasta uudistamisesta, joka lähtökohtaisesti koskee koko aluehallintoa. Eräitä aluehallintoviranomaisia ja keskushallinnon alueyksiköjä sekä välilliseen julkishallintoon kuuluvia viranomaistehtäviä alueilla hoitavia organisaatioita jäisi kuitenkin edelleen tässä esityksessä tarkoitetun uudistuksen ulkopuolelle. Tarkoituksena on jatkaa aluehallinnon uudistamista niin, että näitä tämän uudistuksen ulkopuolelle jääneitä organisaatioita tai niille kuuluvia viranomaistehtäviä voidaan myöhemmin kytkeä osaksi nyt perustettavaa valtion aluehallinnon viranomaisorganisaatiota, jos asian jatkovalmistelussa päädytään tähän. Jatkotyö on tarkoitus käynnistää aluehallintouudistuksen tultua voimaan.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Yleistä

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki aluehallintovirastoista, laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä laki ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa. Lisäksi esityksessä ehdotetaan tehtäväksi muutoksia taiteen edistämisen järjestelystä annettuun lakiin, työsuojeluhallinnosta annettuun lakiin, valtion virkamieslakiin, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettuun lakiin, liikuntalakiin ja alueiden kehittämislakiin. Lääninhallituslaki, laki työ- ja elinkeinokeskuksista sekä työ- ja elinkeinotoimistoista, laki ympäristöhallinnosta sekä laki ympäristölupavirastoista ehdotetaan kumottavaksi. Lainsäädäntökokonaisuuden voimaantulosta ja uudistuksen siirtymäkauden järjestelyistä ehdotetaan säädettäväksi erillisessä voimaantulolaissa.

Edellä mainittujen säädösten lisäksi esityskokonaisuus koskee aluehallinnon viranomaisten tehtäviä koskevaa noin 250 lakia ja näissä laeissa noin 1200 säännöstä. Myös nämä lait ehdotetaan muutettavaksi. Näitä lakeja koskevat muutosehdotukset annetaan tähän esitykseen liittyen erillisenä hallituksen esityksenä tai niitä koskevat muutosehdotukset on sisällytetty tämän esityksen rinnalla annettaviin erillisiin toimialakohtaisiin hallituksen esityksiin.

Valtion aluehallinnon viranomaisten tehtäviä koskevia erityislakeja on tarkoitus muuttaa uudistuksen yhteydessä siten, että niissä olevat maininnat nykyisistä aluehallinnon viranomaisista korvattaisiin maininnalla aluehallintovirastosta tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta. Lisäksi erityislakeihin tehtäisiin muut aluehallinnon uudistuksesta välittömästi johtuvat välttämättömät teknisluonteiset muutokset. Samalla muutettavat säännökset saatetaan myös muutoin ajantasalle siten, että säännöksiin tehdään muista aikaisemmista lainsäädännön muutoksista johtuvat välttämättömät tekniset muutokset. Erityislaeissa aluehallinnon viranomaisille säädettyjen tehtävien aineelliseen sisältöön sinänsä ei ole tässä yhteydessä tarkoitus tehdä muutoksia tai uudistuksia.

Valtion aluehallinto

Esitys on laaja koko valtion aluehallintoa koskeva uudistus. Esityksessä valtion aluehallintoviranomaisista lääninhallitukset, työ- ja elinkeinokeskukset, alueelliset ympäristökeskukset, ympäristölupavirastot, tiepiirit, Merenkululaitoksen yhteysalusliikennesikkö ja työsuojelupiirien työsuojelutoimistot ehdotetaan koottavaksi kahteen monialaiseen viranomaiseen, joita olisivat aluehallintovirastot sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Ahvenanmaan maakunnassa toimisi valtion aluehallinnon viranomaisena Ahvenanmaan valtionvirasto.

Aluehallintoviraston pääasiallisena tehtävänä olisi tukea alueellista yhdenvertaisuutta hoitamalla lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus- ja valvontatehtäviä alueilla. Virasto edistäisi perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista, peruspalvelujen saatavuutta, ympäristönsuojelua, ympäristön kestävää käyt-

töä, sisäistä turvallisuutta sekä terveellistä ja turvallista elin- ja työympäristöä alueilla. Viraston ympäristölupa-, kilpailu- ja työsuojeluasioiden käsittelyn riippumattomuuden turvaamisesta sisältyisi esitykseen erityissäännökset, jotka johtuvat näiden toimialojen oikeudellisesta erityisasemasta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen pääasiallisena tehtävänä olisi tukea alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla. Keskus edistäisi yrittäjyyttä, työmarkkinoiden toimintaa, osaamista ja kulttuuria, liikennejärjestelmän toimivuutta ja liikenteen turvallisuutta, hyvää ympäristöä sekä luonnon ja luonnonvarojen kestävää käyttöä sekä maahanmuuttoa, maahanmuuttajien kotouttamista ja työllistymistä alueilla.

Ehdotetussa laissa aluehallinnon viranomaisten tehtävät luettelaisiin toimialoittain yleisellä tasolla. Viranomaisten tehtävien yksityiskohtainen määrittely tapahtuisi esityksen mukaan erityislainsäädännön kautta. Kysymys olisi tehtävistä, joita voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti on hoidettu lääninhallituksissa, työ- ja elinkeinokeskuksissa, tiepiireissä, alueellisissa ympäristökeskuksissa, ympäristölupavirastoissa ja työsuojelupiirien työsuojelutoimistoissa tai, joita on hoidettu keskushallinnossa, mutta ehdotetaan nyt siirrettäväksi aluehallintoon. Paikallishallintoviranomaisista aluehallintovirastojen ohjaukseen kuuluisivat maistraatit sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ohjaukseen työ- ja elinkeinotoimistot. Erityisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset toimisivat kiinteässä yhteistyössä maakunnan liittojen ja kuntien kanssa.

Aluehallintovirastojen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten lukumäärästä, toimialueista, nimistä ja toimipaikoista sekä vastuualueista ehdotetaan säädettäväksi valtioneuvoston asetuksella. Vaikka aluehallintovirasto ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus huolehtisi pääsäännön mukaan sille säädettyjen tehtävien hoitamisesta toimialueellaan, voisi aluehallintovirasto ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kuitenkin hoitaa tehtäviä myös useamman kuin yhden viraston tai keskuksen toimialueella, jos toimialueen laajentamisella voitaisiin tehostaa virastojen ja keskusten toimintaa ja valtion

henkilöstö- ja muiden valtion voimavarojen käyttöä, parantaa palvelujen saatavuutta tai turvata tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuus taikka jos toimialueen laajentaminen olisi tarkoituksenmukainen muun vastaavan syyn vuoksi. Voimassa olevan lääninhallituslain 3 §:n 3 momentin mukaan Ahvenanmaan lääninhallituksen tehtäviä ei ole voitu määrätä hoidettavaksi toisessa lääninhallituksessa. Tämä voimassa olevaan lakiin sisältyvä rajoitus huomioon ottaen olisi tarkoituksenmukaista, että myös jatkossa Manner-Suomen aluehallintovirastot tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset vain poikkeustapauksissa voitaisiin määrätä hoitamaan tehtäviä Ahvenanmaan valtioturvaviraston toimialueella.

Esityksen valmistelun yhteydessä on suunniteltu, että aluehallintovirastoja olisi kuusi ja virastoilla olisi viisi vastuualuetta: 1) peruspalvelut, oikeusturva ja luvat, 2) poliisitoimi, 3) pelastustoimi ja varautuminen, 4) ympäristöluvat sekä 5) työsuojelu. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia olisi kaikkiaan viisitoista, joista yhdeksässä keskuksessa on suunniteltu olevan kaikki kolme keskuksen vastuualuetta: 1) elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri, 2) liikenne- ja infrastruktuuri sekä 3) ympäristö ja luonnonvarat.

Aluehallintovirastojen yleishallinnollinen ohjaus kuuluisi valtiovarainministeriölle sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yleishallinnollinen ohjaus työ- ja elinkeinoministeriölle. Viranomaisten varsinaista toimintaa koskeva ohjaus jakautuisi kahteen osaan: strategiseen ja toiminnalliseen ohjaukseen.

Strateginen ohjaus tapahtuisi asianomaisten ministeriöiden yhteistyönä ja sitä koordinoisi aluehallintovirastojen osalta valtiovarainministeriö sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta työ- ja elinkeinoministeriö. Maakunnan liitot osallistuisivat tarvittavien osin yhteistyössä edellä mainittujen ministeriöiden tai keskushallinnon virastojen sekä aluehallintovirastojen kanssa strategisten tulostavoiteasiakirjojen valmisteluun sekä niitä koskeviin neuvotteluihin.

Sen sijaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten strategiseen ohjaukseen maakunnan liitot osallistuisivat aina. Strategisen ohjauksen kautta sovitettaisiin yhteen viran-

omaisissa edustettuina olevien eri hallinnonalojen tavoitteet ja pyrittäisiin varmistamaan aluehallinnon toimintaedellytykset sekä muodostamaan ohjaavien viranomaisten yhteinen näkemystä siitä, miten valtakunnalliset eri hallinnonalojen tavoitteet sovitetaan alueelliseen toimintaan. Tavoitteiden saavuttamiseksi ja alueiden näkemysten huomioonottamiseksi virastoille ja keskuksille esitetään laadittavaksi strategia-asiakirjat ja jokaiselle viranomaiselle erilliset strategiset tulostavoiteasiakirjat. Strategista ohjausta koordinoiva ministeriö laatisi asiakirjat yhteistyössä muiden keskuksia ohjaavien ministeriöiden tai keskushallinnon virastojen sekä asianomaisten aluehallinnon viranomaisten kanssa. Maakunnan liitot osallistuisivat näiden asiakirjojen valmisteluun aina elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta ja tarvittaessa aluehallintovirastojen osalta. Nämä asiakirjat muodostaisivat strategisen ohjauksen perustan. Aluehallintoviraston strategiseen ohjaukseen liittyisi poikkeusmenettelyjä poliisitoimen, työsuojelun ja ympäristölupaasioiden osalta.

Aluehallintovirastojen toiminnallisesta ohjauksesta vastaisivat omilla toimialoillaan oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, opetusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö sekä Poliisihallitus tai se keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus on erikseen säädetty. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisesta ohjauksesta vastaisivat omilla toimialoillaan sisäasiainministeriö, opetusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö tai se keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus olisi säädetty. Toiminnallisessa ohjauksessa olisi kysymys virastolle kuuluvien eri hallinnonalojen tehtävien ja toimintojen hoitamista sekä palvelujen tuottamista koskevasta sektorikohtaisesta ohjauksesta. Toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi laadittaisiin asianomaisten ministeriön tai keskushallinnon viraston johdolla toiminnallinen tulostavoiteasiakirja, tulosopimus, jossa sovitettaisiin aluehallinnon viranomaisten käytettävissä olevista resursseista ja operatiivisista tulostavoitteista.

Esityksen mukaan aluehallintovirastoa johtaisi viraston johtaja, jonka valtioneuvosto nimittäisi valtiovarainministeriön esityksestä virkaan määrääjäksi. Ahvenanmaan valtionvirastoa johtaisi esityksen mukaan maaherra, jonka nimittämisestä säädetään Ahvenanmaan itsehallintolain 52 §:ssä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta johtaisi keskuksen johtaja, jona toimisi keskuksen yhden vastuualueen johtaja oman toimensa ohella. Valtioneuvosto määräisi keskuksen johtajan määrääjäksi tehtävään työ- ja elinkeinoministeriön esityksestä. Johtaja vastaisi aluehallinnon viranomaisen toiminnan tuloksellisuudesta ja sille asetettujen yhteisten tulostavoitteiden saavuttamisesta. Viraston ja keskuksen vastuualuetta johtaisi vastuualueen päällikkö, jonka toiminnallisesta ohjauksesta päävastuussa oleva ministeriö tai keskushallinnon virasto nimittäisi. Päällikkö vastaisi vastuualueen toiminnan tuloksellisuudesta ja tulostavoitteiden saavuttamisesta ohjaavalle ministeriölle tai keskushallinnon virastolle. Poliisitoimen tehtäviä hoitavan vastuualueen päällikön tehtävistä ja vastuista päättäisi kuitenkin Poliisihallitus. Poliisihallituksen tehtävistä säädetäisiin poliisin hallinnosta annetussa laissa ja sitä koskevassa asetuksessa.

Esityksen valmistelun yhteydessä selvitetiin myös välilliseen valtionhallintoon kuuluvien metsäkeskusten nykyistä tiiviimmän toiminnallisen yhteyden aikaansaamista valtion aluehallinnon kanssa. Tähän esitykseen sisältyy säännösehdotus, jonka mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen johtoryhmätyöhön osallistuisi asiantuntijajäsenenä myös asianomaisen metsäkeskuksen johtaja. Metsäkeskusten toiminnallista yhteyttä aluehallintoon pyritään tiivistämään myös muilla toimenpiteillä. Metsäkeskukset osallistuisivat muiden aluehallintoviranomaisten tavoin aluetason strategisen tulosohtausprosessiin. Maa- ja metsätalousministeriö sisällyttäisi aluetta koskevat tavoitteet asianomaisen metsäkeskuksen tulosopimukseen, johon otettaisiin muun muassa maakunnan liittojen ja keskusten yhteistyön tiivistämistä koskeva maininta sekä viittaus metsäohjelman asemaan osana maakuntaohjelmaa. Alueellisten metsäohjelmien valmistelu kytkettäisiin maakunnan liittojen johdolla tapahtuvaan suunnitteluun ja ohjelmat kä-

siteltäisiin valmistelun aikana maakunnan liittojen toimitelmissä. Metsäkeskusten olisi tarkoitus osallistua myös maakuntaohjelman ja sen toteuttamissuunnitelman valmisteluun. Keskusten tulostavoitteeksi otettaisiin myös maakunnan liittojen avustaminen maakunta-kaavan metsätaloutta koskevan osuuden valmistelussa. Lisäksi metsäkeskusten johtokuntien kokoonpanoa on tarkoitus uudistaa siten, että niissä olisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä maakunnan liiton edustus. Metsäkeskusten toiminnallista yhteyttä aluehallinnon kanssa pyritään tiivistämään myös siten, että yhteisten toimitilojen ja tietojärjestelmien yhteiskäyttöä lisättäisiin. Viimeksi mainitut ehdotukset eivät kuitenkaan edellytä sellaisia lainsäädäntötoimenpiteitä, jotka olisi sisällytettävä tähän esitykseen. Tarkempi arviointi metsäkeskusten asemasta ja suhteesta muuhun aluehallintoon tehdään vuoden 2009 loppuun mennessä.

Aluehallintovirastoja sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia koskevissa laeissa olisi edellä mainittujen seikkojen lisäksi säännökset asioiden ratkaisuvallasta, työjärjestyksestä, virkojen täyttämisestä, valtion edustamisesta, suoritteiden maksullisuudesta ja muutoksenhausta. Laissa aluehallintovirastoista olisi myös säännökset valtion aluehallinnosta Ahvenanmaan maakunnassa, virkaavusta ja pakkokeinoista. Lakiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sisältyisi puolestaan säännökset yhteistyöstä maakunnan liittojen ja kuntien kanssa sekä omana lukunaan säännökset työ- ja elinkeinotoimistoista, joissa säädettäisiin toimistojen tehtävistä, toimivallan määräytymisestä, ohjauksesta, johtamisesta, ratkaisuvallasta, työjärjestyksestä sekä virkoihin nimittämisestä.

Esityksen mukaan Ahvenanmaan maakunnassa olisi valtion aluehallinnon viranomaisena nykyisen lääninhallituksen sijasta Ahvenanmaan valtionvirasto, jota johtaisi maaherra. Tämän johdosta Ahvenanmaan itsehallintolakiin ehdotetaan tehtäväksi viraston nimen muuttumisesta aiheutuva tekninen muutos. Uudistuksessa ei ehdoteta muutoksia Ahvenanmaan itsehallinnolliseen asemaan.

Maakunnan liittojen asema ja tehtävät

Edellä mainittujen seikkojen lisäksi maakunnan liittojen aseman ja tehtävien uudistamiseksi esityksessä ehdotetaan myös alueiden kehittämislakia muutettavaksi. Muutokset koskisivat maakunnan liittojen tehtäviä, yhteistoiminta-alueita ja niiden puitteissa hoidettavia tehtäviä, päätöksenteon järjestämistä yhteistoiminta-alueilla, yhteistoimintaelintä ja sen valitsemista, yhteistoiminnasta sopimista ja siihen velvoittamista, maakuntaohjelmien vaikuttavuuden lisäämistä alueiden kehittämisessä sekä muutoksenhakua yhteistoimintaelimen päätöksiin.

Maakunnan liittojen tehtäviä esitetään laajennettavaksi niin, että niiden vastuulle tulisi käynnistää suunnitteluprosessit ja johtaa niihin liittyvää yhteistyötä alueellisten pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakointia, liikennejärjestelmää sekä laajalaisia luonnonvaroja ja ympäristöä koskevien suunnitelmien laatimiseksi. Ehdotuksen tarkoituksena ei ole siirtää päätösvaltaa, vaan maakunnan liitto koordinoisi näiden suunnitelmien alueellista laatimista. Maakunnan liittojen vastuulle kuuluva yhteensovittaminen tarkoittaisi suunnitteluprosessien käynnistämistä ja siihen liittyvän yhteistyön johtamista.

Maakunnan liittojen yhteistoiminnan järjestämiseksi maa jaettaisiin esityksen mukaan maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueisiin. Yhteistoiminta-alueiden tulisi muodostaa toiminnallisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukainen kokonaisuus tehtävien hoitamiseksi. Yhteistoiminta-aluejako tulisi esityksen mukaan ottaa huomioon, kun muodostetaan sellaisten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimialueita, joissa hoidetaan kaikkia keskuksen toimialaan kuuluvia tehtäviä.

Yhteistoiminnan piiriin kuuluisivat esityksen mukaan tehtävät, jotka olisivat alueen pitkäjänteisen kehittämisen kannalta merkittäviä, sisältyisivät maakuntaohjelmiin ja niiden toteuttamissuunnitelmiin tai muihin alueiden kehittämiseen merkittävästi vaikuttaviin suunnitelmiin sekä koskisivat yhteistoiminta-aluetta yhteisesti. Tietyin laissa säädettyin edellytyksin yhteistoiminnan piiriin voitaisiin ottaa muitakin edellä mainitun kalta-

sia tehtäviä. Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen jäsenkuntien olisi sovittava yhteistoiminnan piiriin kuuluvien asioiden käsittelyn ja päätöksenteon järjestämisestä joko yhteisessä toimielimessä tai siten, että päätösvaltaa käyttäisivät maakunnan liitot yhtäpitävin päätöksin.

Maakunnan liitot ja niiden jäsenkunnat vastaisivat yhteistoiminnan järjestämisestä ja yhteistoiminta-alueiden muodostamisesta. Jos ne eivät saisi sovittua näistä asioista, voisi valtioneuvosto esityksen mukaan velvoittaa asianomaiset maakunnan liitot aloittamaan yhteistoimintaa koskevat neuvottelut ja määrätä muista tähän liittyvistä asioista. Valtioneuvoston määräys olisi voimassa vain siihen saakka, kunnes yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen jäsenkunnat olisivat toisin sopineet.

Esitykseen sisältyy myös alueiden kehittämislain muuttamista koskevat säännökset maakuntaohjelmien ja niiden toteuttamissuunnitelmien vaikuttavuuden lisäämisestä alueiden kehittämisessä. Esityksen mukaan viranomaisten tulisi ottaa toiminnassaan huomioon maakuntaohjelmat ja niiden toteuttamissuunnitelmat, edistää niiden toteuttamista ja arvioida toimenpiteidensä vaikutuksia aluekehitykseen sekä huolehtia, ettei toimenpiteillä vaikeutettaisi niiden toteuttamista. Lisäksi viranomaisten olisi pyydettävä maakunnan liitolta lausunto sellaisista alueen kehittämisen kannalta merkittävistä suunnitelmista ja toimenpiteistä, jotka merkittävästi poikkeaisivat maakuntaohjelmasta tai eivät sisältyisi maakuntaohjelmaan, sekä arvioitava niiden vaikutuksia alueen kehitykseen. Jos viranomainen aikoo poiketa maakunnan liiton lausunnosta, sen olisi perusteltava poikkeaminen neuvoteltuaan sitä ennen asiasta maakunnan liiton kanssa.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset julkiseen talouteen

Aluehallintouudistuksen piiriin kuuluvien valtion viranomaisten kehysmääräraha valtion talousarviossa on noin 260 miljoonaa euroa. Suurin osa uudistuksen taloudellista vai-

kutusta on tämän määrärahan uudelleen kohdistamista valtion talousarviossa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille ja aluehallintovirastoille. Uudelleen kohdennettavat määrärahat määritellään yksityiskohtaisesti valtion talousarvion valmistelun yhteydessä. Maakunnan liittojen tehtäväksi siirtyy lääninhallituksista opetusministeriön hallinnonalan Euroopan aluekehitysrahaston rakennerahastotehtävien hoito ja samalla tehtäviä hoitanut henkilöstö. Tämän henkilöstön palkkaukset on kuitenkin maksettu hankkeiden teknisen tuen määrärahasta, joten tällä siirrolla ei ole talousarviovaikutusta. Lisäksi maakunnan liitoille ehdotetaan siirrettäväksi eräitä tehtäviä, joissa tulee siirtää valtion viranomaisen toimintamenomomentilta rahoitus tarvittavan henkilöstön palkkauksiin ja toiminnan ylläpitokustannuksiin. Tällainen tehtävä on esimerkiksi ehdotettu yhteispalvelun edistämisvastuun siirto maakunnan liitoille.

Uudistus vaatii suhteellisen suuria tietoteknisiä uudistuksia ja investointeja järjestelmien yhtenäistämiseksi ja virastojen tarkoituksenmukaisen organisoitumisen mahdollistamiseksi. Aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten perustamisen edellyttämät kertaluonteiset vuosille 2009 - 2012 ajoittuvat IT- kustannukset ovat noin 6 miljoonaa euroa. Muutoshankkeen kustannukset muodostuvat henkilöstökustannuksista, konsultointikustannuksista sekä laite-, tietoliikenne- ja ohjelmistoinvestoinneista. Kustannukset ajoittuvat pääosin vuosille 2009 ja 2010. Ennen uusien virastojen toiminnan käynnistämistä tarvittaviin IT- investointeihin on myönnetty vuosille 2008 ja 2009 yhteensä 3 180 000 euroa. Perustamisvaiheen jälkeen IT-toimintojen yhtenäistämällä, tietovarantojen ja järjestelmien integroinnilla sekä henkilöstöresurssien käytön tehostumisella saavutetaan reaalisia kustannussäästöjä nykytilanteeseen verrattuna.

Myös toimitilajärjestelyistä aiheutuu muutokustannuksia ja kalustehankintoja. Toimitilajärjestelyjen osalta kustannukset eivät kuitenkaan ole suuria ja pitemmällä tähtäyksellä toimitiloissakin päästään entistä tiiviimpiin ja tarkoituksenmukaisiin ratkaisuihin, joista koituu säästöjä. Sekä IT- että toimitilamuu- toksista aiheutuvat kertaluonteiset kustan-

nukset on tarkoitus hoitaa valtion menokehysten puitteissa määrärahoja uudelleen kohdentamalla ja käyttämällä hyväksi tuottavuustavoitteiden saavuttamisesta syntyviä säästöjä.

Aluehallintouudistukselle on asetettu tuottavuustavoite. Tavoitteen mukaisesti vuosina 2012-2015 uudistuksen piiriin kuuluvasta valtion aluehallinnosta vähenee henkilöstö 640 henkilötyövuoden verran. Lisäksi uusiin aluehallintoviranomaisiin koottaviin virastoihin ja toimintoihin kohdennetut vuoteen 2011 mennessä toteutettavat henkilötyövuosien vähennykset siirtyvät uusille aluehallintoviranomaisille. Tämä merkitsee sitä, että uusiin aluehallintoviranomaisiin kohdentuva tuottavuustavoite on vuosina 2010-2015 yhteensä 1 136 henkilötyövuotta. Osa säästyvistä henkilöstömenoista käytetään mm. tuottavuutta ja palvelukykyä parantaviin toiminnan kehittämisen- ja tietoteknisiin hankkeisiin. Valtiontaloudellinen vaikutus tulee silloin olemaan vuoden 2015 tasolla noin 25 miljoonan euron menotason vähennys vuodessa.

Keskushallinnosta siirtyy suunnitelmien mukaan aluehallintoon tehtäviä noin 28 henkilötyövuoden verran. Vastaavasti määrärahoja siirtyy valtion talousarviossa noin 900000 euroa. Osa siirtyvistä tehtävistä on rakennerahastoihin liittyviä ja siten osittain hankkeiden teknisellä tuella rahoitettuja.

Uudistukseen liittyy myös maakunnan liittojen roolin kasvu alueellisten kehittämismäärärahojen suuntaamisessa sekä yhteispalvelun kehittämisessä. Maakunnan liitoille aiheutuvien kustannusten kattaminen tapahtuisi kehysten puitteissa ja kustannusneutraalisti.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Yleistä

Valtion aluehallinto kootaan esityksen mukaan kahteen viranomaiseen, aluehallintovirastoon sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen. Nykyisten lääninhallitusten, työ- ja elinkeinokeskusten, alueellisten ympäristökeskusten, ympäristölupavirastojen, tiepiirien, Merenkulkulaitoksen yhteisalusliikenneyksikön ja työsuojelupiirien tehtävät

organisoidaan osaksi näitä virastoja. Tämä tarkoittaa, että edellä mainittujen viranomaisen johtamis- ja ohjausjärjestelmä, tehtävät ja rakenteet organisoidaan uudelleen. Myös viranomaisten aluejaot sekä toimipaikkaverkosto muuttuvat. Hanke aiheuttaa näin ollen valtion aluehallinnossa merkittävän organisaatorakenteellisen muutoksen, jolla on vaikutuksia viranomaisten toimintaan, tehtäviin ja henkilöstöön.

Aluehallintovirastolla olisi kuusi päätoimipaikkaa ja kuusi muuta toimipaikkaa Manner-Suomessa. Aluehallintovirastoissa ympäristölupavastuualue sijoittuisi neljään, poliisin vastuualue kolmeen ja työsuojelun vastuualue viiteen aluehallintovirastoon. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella olisi 15 päätoimipaikkaa ja kaksi muuta toimipaikkaa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista rakentuisi erilaisia sen mukaan miten kyseiseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen tehtäviä sijoitettaisiin. Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueen tehtävät hoidettaisiin yhdeksästä keskuksista, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen tehtävät 13 keskuksista sekä elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri -vastuualueen tehtävät 15 keskuksista. Kuuteen elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukseen muodostettaisiin maahanmuuttoyksiköt. Niissä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa, joissa ei olisi kaikkia kolmea vastuualueita, olisi kuitenkin tarvittava määrä puuttuvien vastuualueiden palveluja tarjoavaa henkilöstöä. Henkilöstön työskentelypaikkakunnat päätettäisiin ao. viranomaisen vastuualueen työjärjestyksellä.

Ruotsinkielisen asioinnin turvaamiseksi Etelä-Pohjanmaalle perustettavan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat-päävastuualueen sekä liikenne- ja infrastruktuuri-päävastuualueen palveluja olisi tarkoitus kehittää niin, että asiakkaita palvellaan tulevaisuudessakin sekä Seinäjoella että Vaasassa. Palvelutarjonnasta tehdään jatkovalmistelussa erillinen suunnitelma. Palvelut pyritään tulevaisuudessa tuottamaan ensisijaisesti sillä henkilöstöllä, joka on jo paikkakunnalla. Vaikka ympäristö ja luonnonvarat- sekä liikenne ja infrastruktuuri-päävastuualueet ovat Seinäjoella, integroidaan Vaasaan jäävä henkilöstö toiminnalli-

seksi osaksi Pohjanmaalle perustettavaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta siten, että voidaan parantaa asiakaspalvelua ja tuotavuutta.

Nykyisten valtion aluehallinnon viranomaisten kokoaminen kahteen monialaiseen viranomaiseen merkitsee näille viranomaisille kuuluvien tehtävien hoitamista jatkossa organisatorisesti ja hallinnollisesti monipuolisemmassa ja laajemmassa toimintaympäristössä kuin aiemmin. Uudistuksella on mahdollista saada aikaan synergiahyötyjä, kun eri alojen toimijoita kootaan yhteen viranomaiseen. Uudistus mahdollistaisi eri toimialojen hyvän vuorovaikutuksen ja yhteistyön jo asioiden valmisteluvaiheessa.

Valtion aluehallinnon viranomaisten uusi ohjausmalli tulee lisäämään merkittävästi strategiseen ja toiminnalliseen ohjaukseen osallistuvien ministeriöiden ja keskusvirastojen välistä yhteistyötä sekä maakunnan liittojen osallistumista aluehallinnon viranomaisten strategiseen suunnitteluun ja ohjaukseen. Eri hallinnonalan tavoitteiden yhteensovittaminen ja aluehallinnon toimintaedellytysten parantaminen edellyttää ministeriöiden yhteistyössä muodostamaa näkemystä siitä, miten valtakunnalliset tavoitteet sovelletaan alueelliseen toimintaan.

Opetusministeriön ja ympäristöministeriön opetusalun tehtävien ja asiantuntemuksen ja kautuminen aluehallintovirastoille ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille tulee edellyttämään kiinteää yhteistyötä alueen viranomaisten välillä.

Aluehallintovirastoihin sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin koottavissa viranomaisissa on jo nyt sängen laajassa käytössä toimintamalli, jossa yksi tai useampi virasto hoitaa määrättyä tehtävää oman alueensa lisäksi laajemmalla alueella tai valtakunnallisesti. Kyseiset tehtävät ovat joko alueellisia tai valtakunnallisia, keskushallinnosta siirrettyjä tehtäviä. Tämä toimintamalli voisi erityisasiantuntemusta edellyttävien tehtävien lisäksi koskea tukitehtäviä, kuten esimerkiksi talous- ja henkilöstöhallinnon, tietohallinnon, tietopalvelun, viestinnän, toimitilahallinnon ja hankintatoimen tukitehtäviä. Toimintamalli voisi koskea myös työntasausta koskevia järjestelyjä. Vakiintuneita ja hyväksi havaittuja erikoistumisratkaisuja on tarkoitus

edelleen käyttää. Toimintamallin käyttöä on myös tarkoitettu mahdollisuuksien mukaan laajentaa uusissa aluehallinnon viranomaisissa.

Nykyisillä aluehallintoviranomaisilla on käytössä kaikkiaan noin 310 tietojärjestelmää. Aluehallinnon kokoaminen luo edellytykset tietojärjestelmien yhtenäistämiseksi ja yhteiskäytön lisäämiselle sekä yhteistyölle tietojärjestelmien hankinnassa, kehittämisessä ja ylläpidossa.

Aluehallintovirastot sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset voivat monitoimialaisina viranomaisina, joiden henkilökunnalla on laaja eri alojen asiantuntemus ja joiden sidosryhmäverkostot ovat alueellisesti varsin kattavat, nykyistä paremmin neuvoa, ohjata ja palvelua asiakkaitaan näiden eri elämäntilanteissa. Aluehallintovirastoissa sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa tullaan soveltamaan monikanavaisuutta palvelujen tarjonnassa asiakkaille. Palveluita tarjotaan asiakkaille asiointipalveluna, sähköisenä palveluna ja asiantuntijapalveluna. Monikanavaisuus vaatii sitä tukevaa selkeää työpäiväjakoa ja työn organisointia. Se vaatii myös henkilöstöltä laaja-alaista osaamista. Erityisesti se vaatii tietoteknisiä valmiuksia, joita tulee lisätä, sillä palvelutarjonta siirtyy tulevaisuudessa entistä voimakkaammin sähköisiin palvelukanaviin. Sähköisen asioinnin käyttö ja siihen liittyvien palvelujen rakentaminen vaatii organisaatiolta myös taloudellisia resursseja. Monikanavaisuus voi aiheuttaa asiakkaille myös ongelmatilanteita, joiden vähentämiseksi ja välttämiseksi viranomaiselta vaaditaan ennakoivaa ja aktiivista tiedottamista sekä asiakkaiden neuvontaa.

Palvelukanavien tehokas hyödyntäminen asettaa tietojärjestelmät keskeiseen rooliin, erityisesti edellytetään toimivia asianhallinnan ja sähköisten palveluiden järjestelmiä.

Aluehallintovirastoissa sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa tullaan soveltamaan myös laadun kehittämisen menetelmiä. CAF-arviointimallin käyttöönotto tuottaa tärkeää tietoa menettelytapojen kehittämiseen ja sitä kautta sillä on vaikutusta myös asiakastytytyväisyyden myönteiseen kehittämiseen. Prosessityön avulla ymmärretään paremmin toimintaa, selkeytetään vastuita ja yhdenmukaistetaan toimintatapoja.

Prosessien parantamisen kautta päästään myös toiminnan tehostamiseen ja laadun parantamiseen.

Vaikutukset henkilöstöön

Aluehallinnon uudistamishankkeella vastataan viranomaistoiminnan tulevaisuuden haasteisiin. Muutos on mahdollisuus myös henkilöstölle. Laajemman toimialan omaavat viranomaiset tarjoavat henkilöstölle mahdollisuuden monipuolisiin työtehtäviin sekä osaamisen ja asiantuntijuuden kehittämiseen ja siten uralla etenemiseen.

Aluehallinnon uudistuksen yhteydessä noudatetaan hyvää henkilöstöpolitiikkaa ja johtamista valtion yhteistoimintalain (651/1988) ja -sopimuksen mukaisesti. Henkilöstön tiedonsaannista ja vaikutusmahdollisuuksista huolehditaan uudistusta toteutettaessa.

Uudistuksessa mukana olevien viranomaisten henkilöstömäärä oli hankkeessa tehdyn henkilöstökartoituksen mukaan vuoden 2007 lopussa noin 5 900 henkilötyövuosina mitattuna. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin tulee siirtymään noin 4 400 henkilötyövuotta lääninhallituksesta, tiepiireistä, työ- ja elinkeinokeskuksista ja alueellisista ympäristökeskuksista. Aluehallintovirastoihin tulee siirtymään noin 1 500 henkilötyövuotta lääninhallituksesta, työsuojelupiireistä, alueellisista ympäristökeskuksista ja ympäristölupavirastoista. Erityisesti muutos kohdistuu niiden viranomaisten henkilöstöön, joissa nykyisten viranomaisten tehtävät jakaantuvat osin kumpaankin viranomaiseen ja mahdollisesti maakunnan liittoihin. Näitä viranomaisia ovat lääninhallitukset, ja ympäristökeskukset.

Aluehallinnon uudistamishankkeen välittömänä seurauksena ei ole henkilöstön määrän supistuminen. Toisaalta hankkeen seurauksena ei kokonaisuutta tarkastellen synny myöskään henkilöstön lisästarpeita.

Määräaikaisissa palvelussuhteissa olevaa henkilöstöä kohdellaan tasapuolisesti ja yhdenvertaisesti vakinaisessa virka- tai työsuhteessa olevien kanssa muutoksen toteutuksessa. Muutos ja tehtävien siirtäminen uusiin viranomaisiin ei ole peruste olla jatkamatta määräaikaista palvelussuhdetta.

Aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskusten osalta määritellään sen henkilöstön tehtävät, joka tarjoaa palveluja niissä aluehallintovirastoissa ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa, joissa ei ole kaikkien vastuualueiden tehtäväkonaisuuksia. Tältä osin henkilöstövaikutukset voidaan arvioida näiden tehtävämäärittelyiden jälkeen. Aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimipaikkojen sijoittuminen ja niiden välinen työnjako tulee aiheuttamaan jonkin verran henkilöstön siirtymistarvetta.

Asetustason säännöksiin toteutettavat aluejaot saattavat vaikuttaa joidenkin alueiden aluehallintoviranomaisten henkilöstöresurssitarpeeseen. Tämä koskisi erityisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta tiepiirien ja ympäristökeskusten toimintoja ja aluehallintovirastojen osalta nykyisten lääninhallitusten toimintoja ja ympäristölupa-asioita.

Aluehallintoviranomaisille suunnitellut erikoistumistehtävät olisivat pääosin jo nykyisissä aluehallintoviranomaisissa erikoistumistehtävinä hoidettuja ja sijoittuisivat siihen organisaatioon, joka perustetaan niitä nykyisin hoitavan organisaation tilalle. Erikoistumistehtäviin käytettävien henkilötyövuosien määrä aluehallintovirastoissa olisi 45-48 henkilötyövuotta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa 185 henkilötyövuotta. Uusien erikoistumistehtävien sijoittamisessa yksi ratkaiseva tekijä on henkilöstön osaaminen. Erikoistumisessa on tarkoitus edetä mallillisesti.

Ydintoimintoja tukevien tehtävien (tukitehtävät - talous- ja henkilöstöhallinto, tietohallinto, tietopalvelu, viestintä, toimitilahallinto ja hankintatoimen tuki) hoitamiseen käytetyt henkilötyövuodet ovat 960. Tukitehtäviä on tarkoitus koota toisaalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa ja toisaalta aluehallintovirastoissa. Koottaviin tukitehtäviin käytettävien henkilötyövuosien määrä aluehallintovirastoissa olisi 33-37 henkilötyövuotta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa 65 henkilötyövuotta, jonka lisäksi alueellisen tietohallintopalvelut-yksikön henkilötyövuosien määrä olisi 155 henkilötyövuotta. Osa näihin toimintoihin kuuluvista tehtävistä hoidettaisiin kussakin virastossa. Kus-

sakin aluehallintovirastossa hoidettavat tukitehtävät sijoitettaisiin pääsääntöisesti viraston päätoimipaikkaan ottaen huomioon asetetut tuottavuustavoitteet ja erikoisoasamisen säilyminen.

Tarvittavat siirtymiset toiselle työssäkäyntialueelle eivät ole uudistuksen laajuuteen nähden merkittäviä. Tavoitteena on, että kolmen vuoden siirtymäkauden aikana tarvittava henkilöstön sijoittuminen uusiin toimipaikkoihin voidaan tehdä hallitusti ja henkilöstösiirrot paikkakuntien välillä voidaan tehdä vapaaehtoisuuden pohjalta ja eläköitymistä hyödyntäen siirtämällä avoimiksi tulevia virkoja tai tehtäviä. Tehtävien hoitamisessa hyödynnettäisiin myös verkostomaista toimintatapaa. Tehtäviä voitaisiin hoitaa aikaisemmassa toimipaikassa enintään kolmen vuoden ajan aluehallintouudistuksen voimaan tulosta lukien. Näistä viranomaisten sisäisistä tehtävien siirroista ja siirtymäajan käytöstä päättäisi perustettava virasto.

Organisoitaessa Etelä-Pohjanmaalle ja Pohjanmaalle perustettavien elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintaa eri toimipaikkoihin palvelut pyrittäisiin tuottamaan ensisijaisesti sillä henkilöstöllä, joka on jo paikkakunnalla ja mahdolliset henkilöstösiirrot paikkakuntien välillä toteuttamaan vapaaehtoisuuden pohjalta sekä eläköitymistä hyödyntäen.

Aluehallinnon uudistuksen vaikutuksesta ylimmän johdon määrä aluehallintovirastoissa ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa tulee vähenemään. Samoin ylimmän johdon alaisten päälliköiden määrä uusissa aluehallintoviranomaisissa tulee vähene- mään. Nykyisten osastopäälliköiden ja yksiköiden päälliköiden virkojen nimet tullaan muuttamaan vastaamaan näiden henkilöiden tehtäviä perustettavissa aluehallintoviranomaisissa.

Välillisesti aluehallinnon uudistaminen aiheuttaa henkilöstön määrän vähenemistä aluehallinnossa, sillä se on yksi vuoden 2009 kehyspäätöksen sisältämistä valtionhallinnon tuottavuutta lisäävistä toimenpiteistä. Aluehallinnon uudistus ja siinä toteutettavat toiminta-alue- ja organisatoriset muutokset sekä toimintatapojen kehittäminen mahdollistavat tuottavuustavoitteiden saavuttamisen. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille ja

aluehallintovirastoille siirtyä uudistuksessa mukana olevilta virastoilta ensimmäiseltä tuottavuusohjelmakaudelta vuosina 2010 ja 2011 436 henkilötyövuoden vähennystavoite. Lisäksi aluehallinnon uudistamishankkeelle on kohdennettu vuosille 2010 ja 2011 60 henkilötyövuoden tuottavuustavoite. Tämän lisäksi tavoitteena on henkilöstötarpeen aleneminen vuosien 2012–2015 välisenä aikana aluehallintovirastoissa (valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonaloilla) ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa (työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala) yhteensä 640 henkilötyövuodella. Nämä vähennysvelvoitteet merkitsevät uusien virastojen käynnistymisen jälkeisen viiden vuoden aikana lähes 20 %:n henkilötyövuosivähennystä virastojen nykyhenkilöstön määrään verrattuna.

Kokonaisuudessaan vanhuuseläkepoistuma vuosina 2008–2015 vaihtelee viranomaisten välillä. Kun TE- keskusten nykyisistä tehtävistä poistuu vajaa 20 % henkilöstöstä, niin sitä vastoin työsuojelupiirien poistuma on lähes kaksinkertainen eli 37 % henkilöstöstä. Tehdyn kartoituksen mukaan hankkeessa mukana olevissa valtion aluehallintoviranomaisissa eläkepoistuma (64 vuotta täyttävät) on vuosina 2008–2011 yhteensä 721 henkilöä ja vuosina 2012 – 2015 yhteensä 838 henkilöä. Yhteensä vuosien 2008 – 2015 aikana hankkeessa mukana olevasta henkilöstöstä poistuu 1599 henkilöä, joka tarkoittaa noin 27 % nykyhenkilöstöstä.

Esityksen kohteena olevien viranomaisten virka- ja työsopimussuhteinen henkilöstö sekä vastaavat virat ja tehtävät, lukuun ottamatta lakkautettavia erittelyvirkoja ja muita lakkautettavia johtajanvirkoja, siirtyisivät asianomaiseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen, aluehallintovirastoon tai maakunnan liittoon. Lakkautettavien virkojen tilalle perustettaisiin uudet virat, joihin kyseinen henkilöstö suostumuksensa mukaan nimitettäisiin. Määräaikaisia tehtäviä hoitava henkilöstö siirtyisi asianomaiseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai aluehallintoviraston tai maakunnan liiton palvelukseen määräaikaisen palvelussuhteen keston ajaksi. Virkojen siirtymiseen tarvittaisiin virkamiehen suostumus, mikäli virka siirtyisi työssäkäyntialueelta toiselle. Siirtyvä henki-

löstö säilyttäisi siirtymähetkellä palvelussuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet sekä euromääräisen palkkansa. Muutoin uudistuksen yhteydessä muutoksen johtaminen ja muutosturva toteutettaisiin sekä nykyisen henkilöstön asema järjestettäisiin ja palvelussuhteen pysyvyys turvattaisiin siten kuin 6.11.2007 annetussa valtiovarainministeriön päätöksessä ja valtioneuvoston 23 päivänä maaliskuuta 2006 antamassa periaatepäätöksessä todetaan.

4.3 Ympäristövaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä vaikutuksia ympäristöön. Ympäristölupa-asioiden keskitäminen aluehallintovirastoon parantaisi kuitenkin päätösten laatua ja mahdollistaisi resurssien joustavan käytön. Muiden ympäristöasioiden hoitaminen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa parantaisi ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen mahdollisuuksia keskuksen toimialoilla. Koska elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset olisivat kiinteässä yhteistyössä maakunnan liittojen ja alueen muiden toimijoiden kanssa, ympäristönäkökohdat voitaisiin ottaa jo suunnittelun varhaisessa vaiheessa huomioon. Lisäksi se mahdollistaisi eri toimialojen nykyistä paremman yhteistyön jo asioiden valmisteluvaiheessa. Tätä kautta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toiminta tehostuisi ja asiakkaiden palvelu parantuisi.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Vaikutukset valtion aluehallintoviranomaisten asiakkaisiin

Esityksellä on vaikutuksia kansalaisten asiointiin viranomaisten kanssa. Eri aluehallintoviranomaisten toimintojen kokoaminen aluehallintovirastoon sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen mahdollistaa nykyistä laadukkaampien ja tehokkaampien monikanavaisten ja paikasta riippumattomien palvelumallien kehittämisen. Asiakassegmentoinnin ja yhteisten asiakkuuksien kautta on mahdollista löytää synergiaetuja asiakkaille suunnattujen palvelukokonaisuuksien rakentamisessa.

Monikanavaisuuden kehittäminen tarjoaa valtion aluehallinnon viranomaisten asiakkaille selkeät palvelukanavat, joiden kautta he saavat palveluja. Monimuotoinen palvelurakenne varmentaa osaltaan uudistuksen onnistumista asiakkaan näkökulmasta. Verkkopalvelun osuuden kasvaminen parantaa palveluiden saatavuutta niiden asiakkaiden osalta, joilla on mahdollisuus ja osaaminen verkkopalveluiden käyttöön. Verkkopalvelu mahdollistaa usein asiakkaalle myös nopeamman, helpomman ja kustannuksiltaan alhaisemman asioinnin. Lisäksi verkkopalvelut ovat käytettävissä silloin, kun asiakas niitä tarvitsee. Verkkopalvelujen tarjonta tukee myös kestävä kehityksen tavoitteita.

Elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskusten alaiset työ- ja elinkeinotoimistot palvelevat yrityksiä, henkilöasiakkaita ja yhteisöjä. Viimeksi mainittuja ovat lähinnä kunnat ja kolmannen sektorin toimijat. Toimistojen tehtävänä on edistää työvoiman saatavuuden turvaamista ja työllisyyden parantamista, toimeenpanna julkinen työvoimapalvelu, edistää maahanmuuttajien kotoutumista, tarjota yrityspalveluihin liittyvää neuvontaa sekä hoitaa muut sille määrättyt tehtävät. Työ- ja elinkeinotoimistoverkoston olisi mahdollista käyttää tarvittaessa hyväksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten palvelukanavana.

Työ- ja elinkeinotoimistot tuottavat palvelunsa joko itse tai kumppanuus- tai verkostotoiminnan kautta taikka ostopalveluina ulkopuolisilta palvelutuottajilta. Monikanavainen palvelumalli, verkko-, puhelin- ja CC-palvelut sekä henkilökohtainen palvelu, hyödynnetään täysimääräisesti. Työnvälitys on työ- ja elinkeinotoimistojen ydinpalvelu. Toimistot toimivat seudullisten yrityspalvelujen verkostossa työmarkkinoiden asiantuntijana ja huolehtivat erityisesti osaavan työvoiman saamisesta yritysten ja yhteisöjen käyttöön.

Uudistuksen täytäntöönpanon yhteydessä on tarkoitus tukeutua julkisen hallinnon yhteispalvelusta (223/2007) annetussa laissa tarkoitettuun yhteispalveluun ja ottaa huomioon myös yhteispalvelun laajentamissuunnitelmien antamat mahdollisuudet. Aluehallinnon viranomaisten omat fyysiset työpisteet vähennevät, mutta niitä voidaan korvata yh-

teispalvelupisteillä, joiden merkitys kasvaa asiointi- ja asioiden vireille tulopaikkoina. Yhteispalvelupisteissä työskentelevien palvelusihteereiden avulla kyetään parantamaan asiakkaiden neuvontaa myös sähköisessä asiointissa. Sähköisen ajanvarausjärjestelmän avulla asiakkaalla on mahdollisuus varata aika asiantuntijan tapaamiselle yhteispalvelupisteessä.

Vaikutukset yrityksiin

Esityksen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toiminta-ajatuksena olisi tukea alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla. Tässä tarkoituksessa keskus edistäisi muun muassa yrittäjyyttä.

Asiakaslähtöisesti, tehokkaasti ja tulokselisesti toimivalla aluehallinnolla on keskeinen merkitys yritysten toimintaedellytysten parantamisen ja kehittämisen kannalta. Esityksen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävänä kuulusivat kaikki keskeiset yritysten toimintaympäristöön vaikuttavat asiat. Keskuksen elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuurivastuualueeseen kuuluvien, suoraan yrittäjyyttä edistävien ja elinkeinotoimintaa tukevien tehtävien lisäksi keskuksen toimialaan kuulusivat yritysten toimintaan olennaisesti vaikuttavat tehtäväkokonaisuudet liikenne ja infrastruktuuri- sekä ympäristö ja luonnonvaravastuualueilta. Tällaisia yritysten toimintaan vaikuttavia tehtäväkokonaisuuksia olivat esimerkiksi tie- ja liikenneolojen suunnittelu, liikennelupa-asiat, julkisen liikenteen järjestämiseen liittyvät tehtävät sekä alueiden käyttöön ja ympäristönsuojeluun liittyvät tehtävät.

Edellä mainittujen toimintojen yhdistämisen ja siitä saatavan synergiahyödyn voidaan arvioida luovan perustettaviksi ehdotettaville elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille mahdollisuuden muodostaa selkeä näkemys alueensa tilanteesta ja alueen yritysten toimintaedellytyksiä koskevista tarpeista. Tämän voidaan puolestaan arvioida edistävän keskuksen mahdollisuuksia edistää toiminta-ajatuksensa mukaisesti alueensa yrittäjyyttä.

Vaikutukset työllisyyteen ja työelämään

Eri aluehallintoviranomaisten toimintojen kokoaminen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen luo parempia edellytyksiä elinkeinoelämän ja työllisyyden kehittämiseksi. Esimerkiksi nykyisten, lääninhallituksissa ja työ- ja elinkeinokeskuksissa koulutustarpeiden ennakointiin ja aikuiskoulutukseen liittyvien tehtävien kokoamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen voidaan arvioida saatavan työllisyyteen vaikuttavia synergiaetuja.

Aluekehitysvaikutukset

Esitys tukee alueiden omiin vahvuuksiin ja erityispiirteisiin perustuvaa aluekehittämistä vahvistamalla elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä maakunnan liittojen yhteistyötä. Kohdistamalla kehittämistyötä ja voimavaroja yhteisesti valittuihin strategisiin tavoitteisiin parannetaan alueiden kilpailukykyä ja alueilla toimivien yritysten mahdollisuutta vastata globaalin kilpailun haasteisiin. Samalla tunnistetaan aikaisempaa paremmin alueet, joiden avulla parannetaan myös kansantalouden kilpailukykyä kasvua.

Esitys vaikuttaa alueiden kehittämisen hallintoon ja sitä kautta alueilla tehtävään kehitystyöhön. Maakunnan liittojen asema alueiden kehittämisen viranomaisina vahvistuu uusien yhteensovittamis- ja muiden tehtävien kautta sekä maakuntaohjelmien ja niiden toteuttamissuunnitelmien merkityksen lisäämisen kautta. Maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueet varmistavat, että alueista lähtevää suunnittelua ja valtion päätöksentekoa voidaan koordinoita samoilla aluejaoilla. Näin maakunnan liitot voivat helpommin hallita rahoituksen ja päätöksenteon alueellista kokonaisuutta.

Maakunnan liittojen uudet tehtävät liittyvät alueiden kehittämisen kannalta tärkeisiin koulutukseen ja kulttuuriin, liikenteeseen sekä luonnonvaroihin ja ympäristöön. Maakunnan liiton tehtävät kattavat entistä paremmin alueiden kehittämiseen oleellisesti vaikuttavat asiat ja suunnittelukokonaisuus on helpommin niiden hallittavissa.

Maakuntaohjelman ja sen toteuttamissuunnitelman merkityksen vahvistaminen lisää alueellisen näkökulman vaikuttavuutta aluei-

den kehittämässä ja erityisesti valtion päätöksenteossa ja hallinnossa. Toimenpiteiden alueellinen koordinaatio paranee kokonaisuutena.

Kielelliset vaikutukset

Tästä hallituksen esityksestä ei seuraa välittömiä kielellisiä vaikutuksia. Uudistuksen seurauksena valtion aluehallinnon viranomaisten toimialueet määritellään uudelleen. Viranomaisten toimialueista säädettäisiin esityksen mukaan valtioneuvoston asetuksilla. Näiden asetusten täytäntöönpanosta mahdollisesti aiheutuvat kielelliset vaikutukset otetaan huomioon asetuksia valmisteltaessa.

Hallituksen esitykseen sisältyy eräitä säännöksiä, joilla pyritään turvaamaan kielellisten oikeuksien toteutumista sekä kieliryhmien tasapuolista kohtelua. Näitä säännöksiä ovat virastojen ja keskusten toimialuetta ja sen laajentamista sekä kielivähemmistön palvelusikköä koskevat säännökset. Säännösten tavoitteena on täydentää kielilain sääntelyä asiasta, joten esitys ei millään tavoin vähennä kielilain mukaisia oikeuksia kansalaisille tai sen asettamia velvoitteita viranomaisille.

Aluehallintovirastoja koskevan lakiehdotuksen 5 §:ssä sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia koskevan lakiehdotuksen 5 §:ssä säädettäisiin virastojen ja keskusten toimialueista ja niiden laajentamisesta. Pykäläehdotusten sisältämän pääsäännön mukaan virastot ja keskuksat huolehtisivat niille säädettyjen tehtävien hoitamisesta toimialueellaan.

Mainittuihin säännösehdotuksiin sisältyisivät lisäksi säännökset virastojen ja keskusten toimialueiden laajentamisesta. Tällä tarkoitettaisiin viraston tai keskuksen mahdollisuutta tiettyjen edellytysten täytyessä hoitaa tehtäviä myös useamman kuin yhden viraston tai keskuksen toimialueella. Pykäläehdotuksissa määriteltäisiin toimialueen laajentamisen edellytykset. Tämän mukaisesti viraston tai keskuksen toimialuetta voitaisiin laajentaa, jos sillä voitaisiin tehostaa viraston tai keskuksen toimintaa ja resurssien käyttöä, parantaa palvelujen saatavuutta, edistää alueen suomen-, ruotsin- ja saamenkielisen vähemmistön kielellisten oikeuksien toteutumista, turvata tehtävissä tarvittavan erityis-

asiantuntemuksen saatavuus taikka jos laajentaminen olisi tarkoituksenmukaista muun vastaavan syyn vuoksi.

Aluehallintovirastoja koskevan lakiehdotuksen 18 §:ssä sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia koskevan lakiehdotuksen 23 §:ssä säädettäisiin kielivähemmistön palveluyksiköistä. Säännösehdoitusten mukaan virastolla tai keskuksella voisi niiden toimialaan kuuluvien tehtävien hoitamiseksi olla erillinen alueen suomen, ruotsin tai saamen kielivähemmistöjä palveleva yksikkö. Palveluyksikkö voitaisiin perustaa myös useamman kuin yhden viraston tai keskuksen yhteiseksi yksiköksi. Palveluyksikön perustamisesta, tehtävistä, nimestä, toimialueesta ja toimipaikasta sekä henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin lakiehdotusten mukaan valtioneuvoston asetuksella.

Säännösehdoitusten tavoitteena on, että niiden nojalla perustettavat palveluyksiköt voisivat hoitaa esim. vain tietyn toimialan, kuten esim. opetustoimen, palveluja, mutta yksikön palveluntarjontaan voisi kuulua myös viraston tai keskuksen useamman tai kaikkien toimialojen palveluja. Asetuksella säädettäisiin tarkemmin palveluyksikön henkilöstön kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista.

Kielilain 6 §:n 2 momentin mukaan voidaan erityisistä syistä kielivähemmistöjä varten perustaa yksikielisiä yksiköitä tai osastoja. Tällaisten yksikielisten perustaminen ei kuitenkaan saisi johtaa siihen, että alueen suomen-, ruotsin- tai saamenkielisen väestön tarpeista ei huolehdittaisi samanlaisten perusteiden mukaan.

Kielilain 10 §:n mukaan jokaisella yksityishenkilöllä on oikeus käyttää valtion viranomaisissa ja kaksikielisissä kunnallisissa viranomaisissa suomea tai ruotsia.

Kielilain 23 §:n mukaan viranomaisen tulee toiminnassaan oma-aloitteisesti huolehtia siitä, että yksityishenkilön kielelliset oikeudet toteutuvat käytännössä. Kaksikielisen viranomaisen tulee palvella yleisöä suomeksi ja ruotsiksi. Viranomaisen tulee sekä palvelussaan että muussa toiminnassaan osoittaa yleisölle käyttävänsä molempia kieliä. Edelleen, kaksikielisen viranomaisen tulee yhteydenottoissaan yksityishenkilöihin ja oikeushenkilöihin käyttää näiden kieltä, suomea tai

ruotsia, jos se on tiedossa tai kohtuudella selvitettävissä, taikka molempia. Perustettavien aluehallintovirastojen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten johdon olisi huolehdittava siitä, että henkilöstöllä on kielilain edellyttämä kielitaito myös käytännössä.

Valtion viranomaiset ovat yksikielisiä, jos niiden virka-alueeseen kuuluu vain samankielisiä kuntia. Valtion keskushallintoviranomaiset ovat kaksikielisiä samoin kuin muut viranomaiset, joiden virka-alueeseen kuuluu sekä suomen- että ruotsinkielisiä tai kaksikielisiä kuntia.

Ehdotettuun lainsäädäntöön liittyy myös asetuksia, joissa muun muassa säädetään uusien viranomaisten toimialueista. Näiden kielelliset vaikutukset arvioidaan erikseen niitä annettaessa. Asetuksien antovaiheessa on uusien viranomaisten käytännön suunnittelu nykyistä selvästi pitemmällä ja vaikutuksia voidaan arvioida yksityiskohtaisemmin. Suunnittelussa otetaan huomioon yhtenä merkittävänä tekijänä vaatimukset virastojen kielellisiin palveluihin.

Vaikutukset eri sukupuolten kannalta

Aluehallintohankkeessa mukana olevien viranomaisten henkilöstön sukupuolijakaumat on selvitetty työnantajan henkilötietojärjestelmästä (Tahti) saatujen tietojen avulla. Järjestelmästä saatuja tietoja käytettiin myös pohjätietona viranomaisille lähetetyssä kyselyssä, jossa viranomaisten tuli tarkentaa sukupuolijakaumaa eri tehtäväryhmien sisällä ja erityisesti niissä tehtävissä, joihin hankkeesta johtuvat muutokset erityisesti kohdistuvat. Samalla viranomaiset tarkensivat syitä sukupuolijakautumiinsa.

Työnantajan henkilötietojärjestelmän (Tahti) mukaan hankkeessa mukana olevien viranomaisten henkilötyövuosista noin 47 % koostuu miesten ja noin 53 % naisten henkilötyövuosista. Vaikka kokonaistasolla viranomaisten henkilötyövuodet jakaantuvat miesten ja naisten välillä lähes tasan, sukupuolijakauma vaihtelee huomattavasti viranomaisten välillä.

Suurin epätasapaino miesten ja naisten henkilötyövuosien määrässä on lääninhallituksilla. Lääninhallituksissa yli kaksi kolmasosaa henkilötyövuosista koostuu naisten

ja alle kolmannes miesten henkilötyövuosista. Myös työ- ja elinkeinokeskusten ja ympäristölupavirastojen henkilötyövuodet painottuvat naisten enemmistöön. Tiepiireillä, työsuojelupiireillä ja ympäristökeskuksilla miehet ovat enemmistönä henkilötyövuosissa.

Eri viranomaistyypeissä henkilötyövuosien sukupuolijakauma eri virastojen välillä vaihtelee huomattavasti. Kun esimerkiksi lääninhallituksilla ja TE-keskuksilla jokaisessa virastossa on selkeä naisenemmistö henkilötyövuosijakaumassa, niin sitä vastoin ympäristökeskuksilla jakauma vaihtelee Hämeen ympäristökeskuksen noin 62 %:n naisenemmistöstä Kainuun ympäristökeskuksen lähes 74 %:n miesenemmistöön.

Pääsääntöisesti lähes jokaisella esitykseen sisältyvällä viranomaisella viraston johdossa ja esimiestehtävissä on yli kaksi kolmasosaa miehiä. Lääninhallituksilla asiantuntijatehtävissä työskentelee lähes kaksinkertainen määrä naisia miehiin verrattuna. Sitä vastoin ympäristökeskuksilla, ympäristölupavirastoilla, tiepiireillä ja työsuojelupiireillä asiantuntijatehtävissä ja toimeenpanotehtävissä jakauma on vastakkainen. Viranomaisten tukitehtävissä työskentelevistä lähes kahdeksan henkilöä kymmenestä on naisia.

Yleisimpänä syynä tehtäväryhmien sisäiseen sukupuolijakaumaan pidetään töiden luonteen jakaantumista töihin, joihin joko miehet tai naiset hakeutuvat vastakkaista sukupuolta useammin esimerkiksi koulutustaustansa takia.

Lääninhallitusten sosiaali- ja terveysosastoilla ja sivistysosastoilla asiantuntijatehtävissä toimivista enemmistö on naisia. Syynä asiantuntijatehtävien naisvaltaisuuteen pidetään sitä, että näihin tehtäviin hakeutuu henkilöitä, joiden koulutustausta on naisvaltaiselta alalta. Aluehallintouudistuksessa mukana olevien viranomaisten tukitehtävissä työskentelevät ovat pääosin naisia. Perusteluna pidetään tukitehtäviin vaadittavan koulutuksen naisvaltaisuutta.

Ympäristökeskusten kenttätöissä sukupuolijakauma painottuu selkeästi miehiin. Jakaumaa selittää töiden luonne, joka on esimerkiksi fyysistä maastotyötä tai rakentamista. Työsuojelupiirien tarkastajien miesvaltaisuutta selittää se, että työsuojelun valvonta on keskittynyt aiemmin teknisiin puitteisiin

työpaikalla ja tehtäviin valittiin lähinnä teknisen koulutuksen saaneita henkilöitä. Tiehallinnon osalta miesvaltaiseen henkilöstöön on syynä henkilöstöltä vaaditun osaamisen painottuminen tekniseen osaamiseen.

Määräaikaisuudet kohdistuvat tasaisesti uudistuksen piiriin kuuluviin miesvaltaisiin ja naisvaltaisiin viranomaisiin. Kuitenkin suurin osa henkilöistä, jotka useimmissa viranomaisissa hoitavat määräaikaisuuksia, on naisia. Jotta sukupuolten välinen tasa-arvo voitaisiin tulevaisuudessa turvata, rekrytoitaessa työvoimaa poistuvan henkilöstön tilalle, tulee ottaa huomioon, että naisia ei aseteta sukupuolensa tai ikänsä takia epätasa-arvoiseen asemaan vakinaisia työpaikkoja täytettäessä.

Talous- ja henkilöstöhallintoa, tietohallintoa, tietopalvelua, viestintää, toimitilahallintoa ja hankintatoimen tukea pyritään kokoomaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa ja aluehallintovirastoissa.

Yleisesti hyvänä sukupuolijakaumana pidetään 40-60-jakaumaa ja riittävän tasaisena jakaumana pidetään vielä jakaumaa 30-70. Näin ollen kaikki esitykseen sisältyvät viranomaiset täyttävät vähintään riittävän tasaisen jakauman ehdot. Koska kyseisten viranomaisten tehtävät ja henkilöstö siirtyvät uusiin viranomaisiin, voidaan olettaa, että sukupuolijakaumassa ei tule olemaan merkittävää eroa nykytilanteeseen.

Tasa-arvoa pyritään ylläpitämään turvamalla yhtäläiset mahdollisuudet miehille ja naisille sekä uusien aluehallintoviranomaisten muodostettaessa että myös niiden perustamisen jälkeen. Uusien aluehallintoviranomaisten on laadittava tasa-arvolain 6 §:n mukainen tasa-arvosuunnitelma.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Hallinto- ja kuntaministeri Mari Kiviniemi asetti 29.6.2007 aluehallinnon uudistamishankkeen, jonka tavoitteena oli hallitusohjelman mukaisesti kansalais- ja asiakaslähtöisesti, tehokkaasti ja tuloksellisesti toimiva aluehallinto. Hankkeen valmistelu organisoitiin ohjausryhmään ja valmisteluryhmään, jotka vastaavat työstään hallinnon ja alueke-

hityksen ministerityöryhmälle. Ohjausryhmä muodostuu ministereiden valtiosihteereistä. Valmisteluryhmä muodostuu eri ministeriöiden ja aluehallinnon edustajista. Maakunnan liitoilla, TE-keskuksilla, ympäristölupavirastoilla, työsuojelupiireillä, tiehallinnolla ja lääninhallituksilla sekä henkilöstöjärjestöillä on edustus valmisteluryhmässä.

Hankkeen toimikaudeksi asetettiin 29.6.2007 - 31.3.2009. Joulukuussa 2008 ohjausryhmän ja valmisteluryhmän määräämää jatkettiin 31.12.2009 saakka hankkeessa hyväksytyjen linjausten jatkovalmistelua varten. Uudistukset on tarkoitus toteuttaa kokonaisuudessaan vuoteen 2010 mennessä.

Aluehallinnon uudistamishankkeen ohjausryhmä asetti valmisteluryhmälle seuraavat alatyöryhmät: aluehallinnon tehtäviä selvittävä ryhmä, aluekehittämisen voimavarojen kokoamista ja niihin liittyvän päätösvallan siirtämistä selvittävä ryhmä, keskushallinnosta siirrettäviä tehtäviä selvittävä työryhmä ja valtionhallinnon tehtäviä Ahvenanmaalla selvittävä työryhmä. Lisäksi Vaasan yliopistosta tilattiin aluehallintojen kansainvälinen vertailuselvitys.

Edellä mainittujen selvitysryhmien toimikausi päättyi 31.12.2007. Selvitysryhmien raporttien antaminen tammikuussa 2008 päätti aluehallinnon uudistamishankkeen selvitysvaiheen. Hankkeen tehtävänä oli laatia väliraportti, jonka tuli sisältää ehdotukset ja mahdollisia vaihtoehtoja muun muassa aluehallintoviranomaisten tehtäväkokonaisuudeksi ja niiden määrän vähentämiseksi ja aluejakojen muutoksiksi sekä mahdollisiksi uusiksi valtion aluehallintoviranomaisiksi maaliskuun 2008 loppuun mennessä.

Aluehallinnon uudistamishankkeen väliraportti annettiin 2.4.2008. Raportin keskeisenä ehdotuksena oli, että valtion aluehallinto koottaisiin kahteen viranomaiseen siten, että nykyisten lääninhallitusten, työ- ja elinkeinokeskusten, alueellisten ympäristökeskusten, ympäristölupavirastojen, tiepiirien ja työsuojelupiirien tehtävät organisoitaisiin uudelleen elinkeino-, liikenne- ja luonnonvarakeskukseksi ja aluehallintovirastoksi. Myöhemmin valmistelun aikana elinkeino-, liikenne- ja luonnonvarakeskuksen nimeksi vahvistettiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Väliraportissa ehdotettiin maakunnan liittojen aseman vahvistamista usealla tavalla. Maakuntaohjelmien kokoavaa ja yhteensovittavaa merkitystä ehdotettiin vahvistettavaksi yhdistämällä nykyistä tiiviimmin niiden laadintaan erityisohjelmat ja hallinnonaloittaiset kehittämisohjelmat. Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma ehdotettiin kytkettäväksi nykyistä tiiviimmin osaksi keskushallinnon ja alueiden välistä tulosohjausprosessia. Lisäksi ehdotettiin maakunnan liittojen päätösvaltaa aluekehittämisrahoituksen käytössä lisättäväksi terävöittämällä alueiden kehittämislain 10 a §:n soveltamista.

Väliraportissa ehdotettiin myös maakunnan liittojen yhteensovittamiseen liittyvien kehittämistehtävien laajentamista antamalla niille vetovastuu pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden alueellisesta ennakoinnista sekä alueellisen koulutuksen ja tutkimustoiminnan kehittämissuunnittelusta osana valtakunnallista koulutuksen ja tutkimustoiminnan kehittämissuunnittelua. Samanlainen vetovastuu maakunnan liitoille ehdotettiin alueellisten liikennejärjestelmäsuunnitelmien ja laaja-alaisten luonnonvarojen ja ympäristön koskevien suunnitelmien laadinnassa.

Maakunnan liittojen aluekehityksen edistämistehtävän laajentamiseksi liitoille ehdotettiin siirrettäväksi opetusministeriön hallinnonalan rakennerahastotehtäviä, säätämällä niille vetovastuu valtion rahoittamien alueellisten liikenneinvestointien ja muiden merkittävien valtion tukemien hankkeiden kokoamisesta ja asettamisesta tärkeysjärjestykseen. Maakunnan liitoille ehdotettiin säädettäväksi myös vetovastuu yhteispalvelujen kehittämisestä alueellaan.

Aluehallinnon uudistamishankkeen valmistelua jatkettiin väliraportin ehdotusten pohjalta niitä muuttaen, tarkentaen ja täydentäen hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmän päätöksen 8.5.2008 mukaisesti. Ministerityöryhmän linjaukset koskivat valtion aluehallinnon tehtävien järjestämistä, viranomaisten organisoimista, viranomaisten toiminta-alueita ja toimipaikkaverkostoa sekä valtion ja kuntien aluekehitysvastuun järjestämistä.

Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmän päätöksen mukaisesti hallinto- ja kuntaministeri Mari Kiviniemi ja aluehallin-

non uudistamishankkeen ohjausryhmä asettivat 22.5.2008 kaksitoista alatyöryhmää uudistuksen jatkovalmistelua varten. Työryhmät olivat lainsäädännön muutoksia valmisteleva työryhmä, aluejakotyöryhmä, organisaatio-, ohjaus- ja tuottavuustyöryhmä, henkilöstötyöryhmä, taloustyöryhmä, palvelurakenteen kehittämistyöryhmä, aluehallinnosta paikallishallintoon siirrettäviä tehtäviä selvittävä työryhmä, keskushallinnosta aluehallintoon siirrettäviä tehtäviä selvittävä työryhmä, Ahvenanmaa-työryhmä, Metsäkeskusten integroimista muuhun aluehallintoon valmisteleva työryhmä, viestintätyöryhmä ja tietojärjestelmätyöryhmä.

Alatyöryhmissä oli ministeriöiden, muun keskushallinnon ja aluehallintoviranomaisten edustajia. Kaikissa alatyöryhmissä oli henkilöstöjärjestöjen edustus. Alatyöryhmissä mukana olevien edustajien lukumäärä oli yhteensä noin 250. Alatyöryhmien työtä ohjasi hankkeen ohjausryhmä ja työtä koordinoi hankkeen valmisteluryhmä. Alatyöryhmät tekivät tiivistä yhteistyötä keskenään.

Metsäkeskusten integroimista muuhun aluehallintoon valmistelevan työryhmän raportti valmistui 30.9.2008. Aluejakotyöryhmän, organisaatio-, ohjaus- ja tuottavuustyöryhmän, henkilöstötyöryhmän, palvelurakenteen kehittämistyöryhmän, taloustyöryhmän, tietojärjestelmätyöryhmän, keskushallinnosta aluehallintoon siirrettäviä tehtäviä selvittävän työryhmän sekä aluehallinnosta paikallishallintoon siirrettäviä tehtäviä selvittävän työryhmän määräaika päättyi 31.10.2008. Lainsäädäntötyöryhmän toimikausi päättyi 30.11.2008. Viestintätyöryhmän ja Ahvenanmaa-työryhmän työskentely jatkui 31.3.2009 asti.

Alatyöryhmien raportit, jotka olivat luonteeltaan ehdotuksia, julkaistiin hankkeen www-sivuilla. Alatyöryhmien ehdotuksiin sisältyivät mm. ehdotukset aluehallinnon organisoimista, tehtävistä, aluejaoista, ohjauksesta ja tuottavuudesta, henkilöstöasioista, talousasioista, palvelurakenteista ja tietojärjestelmistä. Ehdotuksia käsiteltiin hankkeen valmisteluryhmässä ja ohjausryhmässä sekä hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmässä. Joulukuussa 2008 ministerityöryhmä päätti, että valmistelutyötä jatketaan ministe-

rityöryhmälle tehtyjen ehdotusten pohjalta niitä täydentäen, tarkentaen ja muuttaen.

Vuonna 2009 hankkeen jatkovalmistelun painopiste siirtyi alueilla tehtävään valmistelutyöhön. Alueille perustettiin muutosryhmät jokaista uutta aluehallintovirastoa (6) ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta (15) varten. Muutosryhmät valmistelevat muutosprosessia alueilla ja laativat hankkeen linjauksia toteuttavan muutossuunnitelman. Kusakin muutosryhmässä on tarvittavat niiden toimialojen edustajat kustakin viranomaisesta, joiden tehtäviä siirtyy uusiin viranomaisiin, henkilöstön edustajat kustakin edellä todetusta viranomaisesta sekä viestinnän edustaja. Lisäksi uusien virastojen virkamiesten keskuudesta on nimetty henkilöstökoordinaattorit edistämään henkilöstön tukitoimenpiteiden valmistelua ja toteuttamista. Valtakunnalliset työryhmät, joita ovat aluehallintovirastojen organisaatio- ja ohjausryhmä, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten organisaatio- ja ohjaus-työryhmä, talous- ja toiminnansuunnittelutyöryhmä, henkilöstötyöryhmä, palkkausjärjestelmätyöryhmä, viestintätyöryhmä ja tietojärjestelmätyöryhmä, valmistelevat valtakunnallisia kysymyksiä sekä koordinoivat ja tukevat alueellista valmistelua.

Säädösehdotukset on valmisteltu lainsäädännön muutoksia valmistelevässä työryhmässä ja jatkovalmisteltu työryhmän määräjän päätyttyä valtionvarainministeriön johdolla yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, ympäristöministeriön, sisäasiainministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, tiehallinnon, opetusministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Työryhmän jäsenenä ja jatkovalmistelussa asiantuntijajäsenenä ovat olleet lisäksi Suomen Kuntaliiton, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:n, Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry:n sekä Pardin edustajat.

Esityksestä on pidetty saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 9 §:ssä tarkoitettu neuvottelu saamelaiskäräjien kanssa. Lisäksi esitys on kuntalain (365/1995) 8 §:ssä säädetyn neuvottelumenettelyn mukaisesti käsitelty kunnallistalouden ja -hallinnon neuvottelukunnassa.

Uudistushankkeen sidosryhmille järjestettiin infotilaisuus 20.11.2008 Helsingissä. Tilaisuuteen osallistui noin 60 sidosryhmien edustajaa. Tilaisuudessa esiteltiin hankkeen alatyöryhmien keskeiset ehdotukset liittyen aluejakoihin, organisaatioon ja toimipaikkoihin, palvelurakenteeseen sekä henkilöstön asemaan. Tilaisuuden jälkeen käynnistyi kuuleminen, joka toteutettiin sähköisellä kyselyllä. Kyselyn tulokset käsiteltiin hankkeen valmisteluryhmässä joulukuussa 2008 ja toimitettiin tiedoksi vastanneille.

Aluehallinnon uudistamishankkeesta järjestettiin lausuntokierroksen aikana keväällä 2009 neljä alueellista kutsuseminaaria, jotka pidettiin Hämeenlinnassa, Rovaniemellä, Mikkelissä ja Vaasassa. Tilaisuudet olivat tarkoitettu alueellisten muutostyöryhmien jäsenille, aluehallintoviranomaisille, viestinnän edustajille sekä maakuntien yhteistyöryhmissä edustettuina olevien sidosryhmien ja kuntien edustajille. Kutsuseminaareissa käsiteltiin uudistuksen etenemistä valtakunnallisesti ja alueellisesti.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Hallinnon ja aluekehityksen ministeriryhmä käsittelee hallituksen esitysluonnosta kokouksessaan 29.1.2009 ja hyväksyi sen lähettämisen lausuntokierrokselle. Esitysehdotuksista pyydettiin lausunnot seuraavilta tahoilta: valtioneuvoston kanslia, ministeriöt (pl. ulkoasiainministeriö), lääninhallitukset, työ- ja elinkeinokeskukset, alueelliset ympäristökeskukset, ympäristölupavirastot, tiepiirit, työsuojelupiirit, TEKES, metsäkeskukset, maakunnan liitot, Kieliainministeriö, Ahvenanmaan maakuntahallitus, kunnat, Suomen Kuntaliitto, Saamelaiskäräjät, Finnvera, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Kunnallinen työmarkkinalaitos, Valtion työmarkkinalaitos, henkilöstöä edustavat pääsopijajärjestöt ja keskusjärjestöt, Suomen Yrittäjät, Keskuskauppakamari, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry, Ammatillisten oppilaitosten rehtoriliitto ARL ry, Ammatillisten Aikuskoulutuskeskusten Liitto ry, Linja-autoliitto, Suomen Taksiliitto ry, Suomen luonnonsuojeluliitto SLL, Luontoliitto, Nais-

järjestöjen keskusliitto ry, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto (STKL), Svenska Finlands Folkting, Sydkustens Landskapsförbund, Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur, Suomen Rehtorit ry, Koulutuksen järjestäjien yhdistys ry, Suomen liikunta ja urheilu ry SLU, Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi, Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry, yliopistot ja ammatikorkeakoulut.

Ministeriöitä pyydettiin kokoamaan lausunnot hallinnonalansa keskushallinnon virastoilta, jos uudistus liittyy niiden toimintaan sekä hankkeen ulkopuolelle jääneiltä aluetason toimijoilta. Lääninhallituksia pyydettiin kuulemaan alaisiaan maistraatteja sekä työ- ja elinkeinokeskuksia alaisiaan työ- ja elinkeinotoimistoja tarpeelliseksi katsomassaan laajuudessa.

Lausunnoissa pyydettiin muun ohella arvioimaan paitsi ehdotettua Keski-Pohjanmaan sijoittumista samaan yhteistoimintaluueeseen Pohjois-Pohjanmaan kanssa, myös sitä vaihtoehtoa, että Keski-Pohjanmaa sijoituisi samaan luueeseen Pohjanmaan kanssa.

Lausuntoja saatiin lausuntopyyntöön kohteena olleiden lisäksi myös noin 20 muulta taholta. Yhteensä lausuntoja saatiin yli 300, joista kuntien lausuntoja oli runsaat puolet. Valtaosassa lausuntoja uudistuksen tavoitteita pidettiin hyvinä ja kannatettavina. Osa lausunnonantajista kuitenkin katsoi, että ehdotetut toteutuskeinot eivät tue asetettuja tavoitteita. Erityisesti uudistuksen toteuttamisen aikataulu koettiin hyvin monissa lausunnoissa liian tiukaksi.

Uudistuksen kohteena olevat nykyiset valtion aluehallinnon viranomaiset sekä maakunnan liitot pitivät uudistuksen keskeisiä tavoitteita ja toteutusmallia kannatettavina. Osa kiinnitti huomiota uudistuksen käytännön toteutukseen, jonka onnistumisesta pidettiin hyvin haasteellisena ja vaativana tehtävänä. Enemmistö lausunnon antaneista kunnista suhtautui myönteisesti ehdotuksiin maakunnan liittojen aseman vahvistamisesta; suurimmat kunnat suhtautuivat ehdotuksiin kuitenkin pääsäännön mukaan kielteisesti tai varauksellisesti. Kuntien lausunnoissa tuotiin esille myös huoli aluehallinnon resurssien ja palvelutason sekä lisäksi paikallishallinnon yksiköiden ja palvelujen tason säilymisestä.

Enemmistö lausunnon antaneista kunnista piti kuitenkin uudistuksen tavoitteita sinänsä oikeasuuntaisina ja valtion aluehallinnon kokoamista kahteen viranomaiseen perusteltuna.

Uudistuksen laajuuteen otettiin kantaa muutamassa lausunnossa, joissa asiasta esitettiin vastakkaisia mielipiteitä. Joidenkin lausuntojen mukaan esityksen perusteluissa ei tulisi ottaa ennakoivasti kantaa uudistuksen tulevaan laajentamiseen muuhun valtion aluehallintoon; joissakin lausunnoissa sen sijaan esitettiin, että nyt uudistuksen ensimmäisessä vaiheessa ulkopuolelle jäävien viranomaisten osalta selvitystyötä tulisi jatkaa sovitun mukaisesti, jotta ulkopuolelle jääneet voitaisiin ottaa uudistuksen piiriin mahdollisimman nopeasti mukaan ja näin selkiyttää alueellista yhteistoimintaa ja työnjakoa kokonaisuudessaan. Lausuntojen johdosta on esityksen perusteluita tältä osin täsmennetty ja korjattu.

Keski-Pohjanmaan sijoittumisvaihtoehtoihin kantaa ottaneista lausunnonantajista pääosa suhtautui kielteisesti tai varautuneesti Keski-Pohjanmaan sijoittumiseen samaan yhteistoiminta-alueeseen Pohjois-Pohjanmaan kanssa.

Ministeriöistä tähän asiaan ottivat kantaa oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, puolustusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö sekä ympäristöministeriö. Ministeriöiden lausunnoissa asiaa erivoitiin kutakin hallinnonalaa koskevien erityiseikkojen kannalta ja näistä lähtökohdista nämä ministeriöt suhtautuivat myönteisimmin vaihtoehtoon, jossa Keski-Pohjanmaa sijoittuisi samaan yhteistoiminta-alueeseen Pohjanmaan maakunnan kanssa. Ministeriöiden lausunnoissa esille tuotuja seikkoja on kuitenkin voitu ottaa huomioon uudistuksen jatkovalmistelussa.

Aluehallinnon viranomaisista Pohjois-Suomen ympäristölupavirasto, Etelä-Pohjanmaan TE-keskus, Pohjanmaan TE-keskus, Pohjois-Pohjanmaan TE-keskus, Vaasan tiepiiri ja työsuojelupiirit olivat samalla kannalla kuin edellä mainitut ministeriöt sekä kunnista Kaskinen, Kinnula, Kokkola, Korsnäs, Kristiinankaupunki, Kruunupyö, Luoto, Maalahti, Mustasaari, Närpiö, Oravainen, Pedersöre, Pietarsaari, Uusikaarlepyy, Vaasa ja Vöyri-Maksamaa. Tällä

kannalla olivat myös Pohjanmaan liitto, Svenska Österbottens förbund, Pietarsaaren alueen yhteistyölautakunta, Kieliain neuvottelukunta ja Svenska Finlands Folkting. Ne kolme maakunnan liittoa, jotka tulisivat kuulumaan suunniteltuun Pohjois-Suomen yhteistoiminta-alueeseen, eli Keski-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Pohjanmaan liitto ja Kainuun maakunta-kuntayhtymä, suhtautuivat myönteisesti Keski-Pohjanmaan sijoittumiseen samaan yhteistoiminta-alueeseen Pohjois-Pohjanmaan kanssa. Kunnista Kannus, Kaustinen, Perho, Toholampi ja Veteli olivat samalla kannalla kuin edellä mainitut maakunnan liitot.

Eräissä lausunnoissa tuotiin esille toiminnallisia ongelmia, joita aiheutuisi Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan kuulumisesta samaan alueeseen. Ongelmat liittyvät viranomaisten kielelliseen asemaan sekä Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan maakuntien nykyiseen yhteistyörakenteeseen. Asia tullaan ratkaisemaan lopullisesti asetuksella. Asian valmisteluvaiheessa on kiinnitetty erityistä huomiota maakunnan liittojen omaan tahtoon yhteistoiminta-alueita muodostettaessa.

Eräissä lausunnoissa kiinnitettiin huomiota tarpeeseen tämentää esitykseen sisältyvää arviointia uudistukseen liittyvistä kielellisistä vaikutuksista. Lausunnoissa tuotiin esille erityisesti ongelmat, joita aiheutuu aikaisemmin yksikielisen alueen muuttumisesta kaksikieliseksi. Lausunnoissa korostettiin, että hallintoa kehitettäessä tulisi pyrkiä aluejaotuksiin, joissa turvataan suomen- ja ruotsinkielisen väestön mahdollisuudet saada palvelua omalla kielellään. Lausuntojen johdosta esityksen säädösehdotuksia on täsmennetty ja perustelujen asianomainen kohta on uusittu. Kielellisiin vaikutuksiin liittyviä kysymyksiä käsitellään lisäksi esityksen yksityiskohtaisiin perusteluihin sisältyvässä, esityksen suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä koskevassa kohdassa.

Valtion henkilöstöä edustavat järjestöt edellyttivät lausunnoissaan, että uudistusta toteutettaessa tulee noudattaa hyvää henkilöstöpolitiikkaa. Akava ja JUKO katsoivat lausunnoissaan, että aluehallinnon uudistamishankkeelle asetetut tuottavuustavoitteet estävät hankkeen toteuttamista ja että tavoit-

teita tulee tarkastella uudelleen uusien virastojen toiminnan käynnistymisen jälkeen. Akavan, JHL:n, JUKO:n ja Pardian lausunnoissa kiinnitettiin huomiota siihen, että lakiluonnokseen ei ole sisällytetty varsinaista henkilöstöä koskevaa siirtymäaikaa ja järjestöt edellyttivät, että henkilöstöä koskevan siirtymäkauden pituus tulisi olla viisi vuotta. JUKO ja Pardia painottivat launnossaan myös sitä, että henkilöstön työhyvinvointiin ja jaksamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota aluehallintouudistusta toteutettaessa. Esitykseen ei ole sisällytetty henkilöstöä koskevaa siirtymäaikaa, koska uudistuksessa noudatetaan valtioneuvoston periaatepäätöstä valtion henkilöstön aseman järjestämisestä organisaation muutostilanteissa sekä valtiovarainministeriön antamia periaatepäätöksen soveltamisohjeita. Ohjeiden mukaan muutosturvatoimenpiteissä voidaan noudattaa siirtymäaikaa, jolla tarkoitetaan enintään kolmen vuoden pituista aikaa.

Esityksessä kirjasto-, liikunta- ja nuoriso-toimet on sijoitettu pääosin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin. Ainoastaan näiden toimialojen peruspalveluiden arviointi olisi aluehallintovirastoissa. Opetusministeriö, lääninhallitukset, Lapin TE-keskus ja Lapsiasiainvaltuutettu ovat launnoissaan esittäneet, että kirjasto-, liikunta- ja nuorisoasiat siirrettäisiin aluehallintovirastoihin, lisäksi Suomen Urheilu ja Liikunta ry on esittänyt vastaavaa siirtoa liikuntatoimen tehtävien osalta.

Esityksen mukaan Euroopan aluekehitysrahastotehtävät (EAKR) siirtyisivät lääninhallituksilta maakunnan liitoille. Lääninhallitukset, TE-keskukset, opetusministeriö ja AKAVA katsoivat launnoissaan, että nämä tehtävät tulisi siirtää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille.

Launnoissa esitettiin kaiken kaikkiaan lukuisia yksittäisiä ja suurelta osin teknisluonteisia muutosehdotuksia pykäläehdotuksiin ja niiden yksityiskohtaisiin perusteluihin sekä esityksen yleisperusteluihin, jotka on pyritty mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon jatkovalmistelussa.

Yksittäisistä pykäläehdotuksista eniten kantaa otettiin säännökseen, joka koskee elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten johtajan tehtävän hoitamista oman toimen

ohella. Valtaosa asiaan kantaa ottaneista lausunnonantajista katsoi, että johtajan tulisi olla päätoiminen. Säännöstä ei ole kuitenkaan muutettu, koska uudistuksen yhteydessä ei ole haluttu perustaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin uutta johtamisen tasoa.

Lausuntojen johdosta on tehty seuraavia muutoksia esitykseen sisältyviin lakiehdotuksiin. Aluehallintovirastoista annettavaa lakia ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettavaa lakia koskevia pykäläehdotuksia on täsmennetty siten, että lakeihin sisältyvien toiminta-ajatusta koskevien pykälien sisältöä on tiivistetty ja aluehallintovirastojen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimialueiden laajentamisperusteeksi on lisätty alueiden kielivähemmistöjen tarpeiden toteutumisen edistäminen. Strategista ohjausta koskevia pykäläitä on täsmennetty siten, että maakunnan liitoilla ei ole ministeriöihin rinnasteista roolia aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten strategisessa ohjauksessa. Lisäksi kumpaankin lakiehdotukseen on lisätty säännökset kollisio- ja esteellisyys-tilanteiden ratkaisemisesta aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sisällä sekä säännös virastojen ja keskusten yhteistyöstä aluetta koskevissa keskeisissä asioissa.

Edellä mainittujen muutosten lisäksi ehdotukseen aluehallintovirastoista annettavaksi laiksi on lisätty säännös Ahvenanmaan maaherran nimittämisestä ja säännös yleistoimivallasta ottaa vastaan haasteita valtion edustajana. Lisäksi on täsmennetty säännöstä, joka koskee aluehallintoviraston varautumista koskevan tehtävän sisältöä.

Ehdotukseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettavaksi laiksi on lisätty uusi ympäristö- ja vesiasioiden valvontaa ja muita näihin liittyviä tehtäviä koskeva kohta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille kuuluvia tehtäviä koskevaan pykälään. Lisäksi tehtävien organisointia koskevaan pykälään on lisätty säännös ympäristönsuojeluasioita hoitavalle vastuualueelle kuuluvien valvontatehtävien käsittelyn puolueettomuuden varmistamisesta. Asioiden ratkaisovaltaa koskevaan säännökseen on lisätty maininta siitä, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen johtajalla on oikeus ottaa ratkais-

tavakseen keskuksen yhteiset rakennerahasto- ohjelmatyötä koskevat asiat. Lisäksi valtion edustamista koskevaan pykälään on lisätty säännös asianomistajan puhevallan käyttämisestä.

Ehdotukseen laiksi ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa on lisätty säännös mahdollisuudesta turvata erityisasiantuntemus monijäsenisessä kokoonpanossa määräämällä siihen jäsen toisesta aluehallintovirastosta. Lisäksi ympäristöministeriössä valmistellaan uusi Suomen ympäristökeskusta koskeva erityislaki, joka annetaan eduskunnalle erillisenä tätä hallituksen esitystä täydentävänä esityksenä.

Työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamista koskevaan ehdotukseen on lisätty säännös mahdollisuudesta määrätä työsuojelun virkamies hoitamaan tehtäviä tilapäisesti toisen aluehallintoviraston työsuojelun vastualueella tai ministeriössä.

Alueiden kehittämislain muuttamista koskevaa lakiehdotusta on muutettu siten, että maakunnan liittojen tehtäviä koskevaa säännöstä on täsmennetty. Lisäksi yhteistoiminnasta sopimista ja siihen velvoittamista koskevaa säännöstä on korjattu siten, että valtioneuvosto ei voi päättää yhteistoiminnassa hoidettavista tehtävistä velvoittaessaan maakunnan liitot yhteistoimintaan, vaan tehtävät määrittyisivät lakiehdotukseen sisältyvän, yhteistoiminnassa hoidettavia tehtäviä koskevan säännöksen mukaisesti.

Voimaanpanolakiehdotukseen eli lakiin valtion aluehallinnon uudistamista koskevan lainsäädännön voimaanpanosta on lisätty uusi säännös eräiden virkojen perustamisesta.

Joissakin lausunnoissa esitettiin epäilyksiä tai kiinnitettiin muutoin huomiota eräiden esitykseen sisältyvien ehdotusten perustuslainmukaisuuteen ja esitettiin, että esityksestä tulisi pyytää perustuslakivaliokunnan lausunto. Tällaisina ehdotuksina mainittiin muun muassa alueiden kehittämislaisissa valtioneuvostolle annettava toimivalta ja maakunnan liittojen alueellinen yhteistoimintapakko, aluehallintoviranomaisten alueellisen toimivallan järjestelyyn liittyvät ehdotukset sekä suunniteltujen aluejakojen suhde perustuslailla turvattuihin kielellisiin oikeuksiin. Nämä asiat käsitellään esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa sekä esityksen suhdetta

perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä koskevassa kohdassa. Lisäksi esitykseen lisätään maininta siitä, että esityksestä ehdotetaan pyydettyä perustuslakivaliokunnan lausunto.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Aluehallinnon uudistuksen johdosta muutetaan myös aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtäviä koskevien erityislakien asianomaiset säännökset. Lakeja on noin 250 ja ne sisältävät noin 1200 muutettavaa säännöstä. Näitä lakeja koskevat muutosehdotukset annetaan tähän esitykseen liittyen erillisenä hallituksen esityksenä tai niitä koskevat muutosehdotukset on sisällytetty tämän esityksen kanssa annettaviin rinnakkaisiin toimialakohtaisiin hallituksen esityksiin.

Ympäristöministeriössä valmistellaan laki Suomen ympäristökeskuksesta. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle siten, että laki voi tulla voimaan samanaikaisesti tähän esitykseen sisältyvien lainsäädännön muutosten kanssa.

Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmistella alueiden kehittämislain (602/2002) uudistaminen. Uudistuksen tavoitteena on vahvistaa alueiden kehittämisjärjestelmää, koota siihen käytettävissä olevia voimavaroja ja selkeyttää alueiden kehittämisen roolia valtioneuvoston ja eri hallinnonalojen päätöksenteossa. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle keväätuntokaudella 2009 ja uudistusten olisi tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010. Aluehallinnon uudistamisen yhteydessä valmistellut maakunnallista yhteistyötä koskevat muutokset sekä maakunnan liittoja koskevat tehtävämuutokset sisältyvät kuitenkin tähän hallituksen esitykseen. Sen sijaan aluehallinnon uudistamisen tavoitteena olevaa alueiden kehittämisen rahoituksen kokoamista ja siihen liittyvää päätöksentekoa koskevat alueiden kehittämislain muutokset valmistellaan työ- ja elinkeinoministeriössä alueiden kehittämislakia koskevan hallituksen esityksen yhteydessä.

Sisäasiainministeriössä valmistellaan hallituksen esitystä eräiden tehtävien siirtämistä Maahanmuuttovirastoon koskevaksi lainsäädä-

dännöksi. Esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistuntokaudella 2009. Lainmuutoksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2009 kuluessa, kuitenkin viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2010. Maahanmuuttovirastolle ehdotetaan siirrettäväksi toimivalta turvapaikanhakijoiden ja tilapäistä suojelua saavien vastaanoton käytännön toiminnan ohjauksesta ja suunnittelusta, ulkomaalaisten säilönnötoyksikön käytännön toiminnan ohjauksesta sekä ihmiskaupan uhrien auttamisen toimeenpanon ohjauksesta. Esityksessä ehdotetaan muutoksia kotouttamislakiin ja säilönnötoyksikön käytännön toiminnan ohjauksesta ja suunnittelusta, ulkomaalaisten säilönnötoyksiköstä annettuun lakiin (116/2002) Osittain nämä muutokset kohdistuvat samoihin pykäliin, joihin tässä esityksessä ehdotetaan muutoksia.

Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa eduskunnan käsiteltäväksi on tulossa hallituksen esitys laiksi poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Esityksen mukaan poliisin uudessa hallintomallissa operatiivista poliisi-toimintaa ohjaisi sekä poliisilaitosten ja poliisin valtakunnallisten yksiköiden tulosohjauksesta vastaisi nykyisestä poliisin ylijohdosta ja poliisin lääninjohdoista koostuva uusi poliisin keskushallintoviranomainen, poliisihallitus. Sisäasiainministeriö vastaisi poliisi-toimen strategisesta ohjauksesta sekä poliisihallituksen tulosohjauksesta. Aluehallinnon uudistuksesta johtuvat muutokset poliisin tehtäviä koskeviin lakeihin otetaan tämän sisäasiainministeriössä valmisteltavan hallituksen esityksen yhteyteen.

Esityksiin liittyvät ehdotukset aluehallintovirastojen ja poliisihallituksen perustamisesta liittyvät toisiinsa siten, että tietyissä aluehallintovirastoissa olisi poliisitoimen tehtäviä hoitava vastuualue. Toiminnallisesti aluehallintovirastojen poliisin vastuualueet olisivat osa poliisihallitusta, mutta organisatorisesti osa aluehallintovirastoa. Aluehallintovirastojen poliisin vastuualueiden yleisinä tehtävinä olisivat alueellinen viranomaisyhteistyö, varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittaminen sekä peruspalvelujen arviointi poliisitoimen osalta. Näistä tehtävistä säädettäisiin aluehallintovirastosta annettavassa laissa. Muista poliisin vastuualueiden tehtävistä, kuten osallistumisesta poliisilaitosten toiminnalliseen ohjaukseen ja tulosohjaukseen osana poliisihallitusta säädettäisiin poliisin hallinnosta annetussa laissa ja asetuksessa. Vastuualueita koskeva virkamiesoikeudellinen toimivalta ja rahoitustoimivalta olisivat poliisihallituksella tai sisäasiainministeriöllä.

Hallitusohjelmassa todetaan, että ”hallitus selvittää väylävirastojen yhdistämisestä väylänpidon tuottavuudelle koituvia etuja ottaen huomion merenkulun erityistarpeet”. Hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti ja kirjausta laajentaen on 8.5.2008 päätetty käynnistää liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla väylävirasto- ja turvallisuusvirastot selvitykset.

Liikennehallinnon virastouudistuksen tarkoituksena on yhdistää Merenkulkulaitoksen väylätoiminnot, Tiehallinto ja Ratahallintokeskus uudeksi väylävirastoksi sekä Ajoneuvohallintokeskus, Rautatievirasto, Ilmailuhallinto ja Merenkulkulaitoksen meriturvallisuus toiminto uudeksi liikenteen turvallisuusvirastoksi. Tarkoitus on, että uudet Väylävirasto sekä Liikenteen turvallisuusvirasto voivat aloittaa toimintansa 1.1.2010 eli samanaikaisesti aluehallintouudistuksen kanssa. Liikenne- ja viestintäministeriössä valmistellaan virastouudistuksesta johtuvat lainsäädäntömuutokset, jotka on tarkoitus antaa syyskuussa 2009 budjettilakeina eduskunnan käsiteltäviksi. Samassa yhteydessä liikennehallinnon tehtäväkohtaisiin lakeihin valmistellaan myös aluehallinnon uudistamisesta johtuvat muutokset.

Hallituksen esitys (HE 17/2009) laiksi merellä toimivien kalastus- ja vesiviljelyalusten rekisteröinnistä sekä hallituksen esitys (HE 214/2009) patoturvallisuuslaiksi, jotka on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä, sisältävät säännöksiä eräistä tehtävistä, jotka tulevat koskemaan myös valtion aluehallinnon viranomaisia. Esityksissä on ehdotettu, että ensin mainittu laki tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010 ja viimeksi mainittu vuoden 2009 kevään lopussa.

Lisäksi maa- ja metsätalousministeriössä valmistellaan useita lainsäädäntöuudistuksia, joihin tulee sisältymään valtion aluehallinnon viranomaisia koskevia säännöksiä. Ministeriössä valmistellaan seuraavia hallituksen esityksiä:

Lisäksi maa- ja metsätalousministeriössä valmistellaan useita lainsäädäntöuudistuksia, joihin tulee sisältymään valtion aluehallinnon viranomaisia koskevia säännöksiä. Ministeriössä valmistellaan seuraavia hallituksen esityksiä:

- Hallituksen esitys eläinlääkintähuolto-laiksi, joka korvaisi voimassa olevan eläinlääkintähuoltolain (685/2990). Tarkoitus on, että laki tulisi voimaan 1 päivänä syyskuuta.

- Hallituksen esitys laiksi eläintunnistusjärjestelmästä. Hallituksen esitys tullaan antamaan eduskunnalle kevätistunto-kauden 2009 aikana ja lain tulla voimaan heti kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

- Hallituksen esitys laiksi muuntogeenisestä kasvintuotannosta sekä muuntogeenisen, tavanomaisen ja luonnonmukaisen maataloustuotannon rinnakkaiselosta. Hallituksen esitys tullaan antamaan eduskunnalle kevätistunto-kauden 2009 aikana ja lain tulla voimaan heti kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

- Hallituksen esitys laiksi elintarvikelain (23/2006) muuttamisesta sekä laiksi Euroopan yhteisön yhteisen kalatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain (1139/1994) muuttamisesta. Tarkoituksena on, että hallituksen esitys annetaan eduskunnalle syysistunto-kauden 2009 aikana ja että laki tulisi

voimaan viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2010.

- Hallituksen esitys laiksi tulvariskien hallinnasta, jolla pantaisiin täytäntöön EU:n tulvadirektiivi. Hallituksen esitys valmistellaan syksyn 2009 aikana.

- Hallituksen esitys laiksi, jolla toteutetaan porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakenetukiudistus. Lailla korvataan voimassa oleva porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslaki (45/2000). Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kevätistunto-kauden 2009 aikana.

- Hallituksen esitys laiksi maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) muuttamisesta. Tarkoitus on antaa hallituksen esitys eduskunnalle kevään 2009 aikana.

- Hallituksen esitys laiksi maataloushallinnon tehtävien järjestämisestä kunnissa. Tarkoitus on, että laki tulisi voimaan vuoden 2010 alusta lukien.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki aluehallintovirastoista

Lain nimike ja rakenne

Ehdotetun lain nimike olisi laki aluehallintovirastoista. Ehdotetussa laissa olisi kolme lukua. Luvussa 1 olisivat lain yleiset säännökset, joissa määriteltäisiin lain soveltamisala, aluehallintovirastojen toiminta-ajatus, suhde muuhun lainsäädäntöön, virastojen tehtävät, virastojen organisointi sekä niiden toimialueiden määräytyminen. Lain 2 luku käsittelisi aluehallintovirastojen ohjausta ja johtamista. Luku sisältäisi säännökset virastojen yleishallinnollisesta ohjauksesta, virastojen strategisesta ja toiminnallisesta ohjauksesta, virastojen johtamisesta, asioiden ratkaisuvallasta, työjärjestyksestä ja virkojen täyttämisestä. Lain 3 luvussa olisivat erinäiset säännökset, joissa säädettäisiin mahdollisten viraston sisäisten esteellisyytilanteiden ratkaisemisesta, valtion aluehallinnosta Ahvenanmaan maakunnassa, yhteistyöstä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa, kielivähemmistöjen palveluyksiköistä, virka-avusta, pakkokeinoista, valtion edustamisesta, suoritteiden maksullisuudesta ja muutoksenhausta sekä voimaantulosta, josta säädettäisiin erillisessä voimaantulolaissa.

1 luku Yleiset säännökset

1 §. *Lain soveltamisala.* Pykälässä määriteltäisiin soveltamisala. Tavoitteena on luoda lainsäädännöllinen perusta aluehallintovirastojen organisoinnille sekä toiminnan ja tehtävien järjestämiselle.

Pykälän ensimmäisen lauseen mukaan ehdotetussa laissa säädettäisiin valtion aluehallinnon viranomaisina toimivista aluehallintovirastoista. Virastoihin koottaisiin niitä tehtäviä, joita nykyisin on hoidettu lääninhalli-

tuksissa, alueellisissa ympäristökeskuksissa, ympäristölupavirastoissa ja työsuojelutoimistoissa ja jotka koskevat perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista, peruspalvelujen saatavuutta, ympäristönsuojelua, ympäristön kestävää käyttöä, sisäistä turvallisuutta sekä terveellistä ja turvallista elin- ja työympäristöä alueilla.

Pykälän toisen lauseen mukaan muista valtion aluehallinnon tehtäviä hoitavista viranomaisista säädettäisiin erikseen. Siten toisesta uudesta ja keskeisestä valtion aluehallinnon viranomaisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta säädettäisiin omassa erillisessä laissa.

2 §. *Aluehallintovirastojen toiminta-ajatus.* Pykälässä määriteltäisiin aluehallintovirastojen toiminta-ajatus. Säännös antaisi yleiskuvan virastojen toiminnan tarkoituksesta. Säännöksen tarkoituksena olisi toisaalta kuvata yleisellä tasolla viraston roolia ja asemaa valtionhallinnon viranomaiskokonaisuudessa. Toisaalta se loisi myös pohjan niille strategisille suuntaviivoille, joiden perusteella virastojen toimintaa voitaisiin tulevaisuudessa kehittää ja uudistaa.

Pykälän mukaan aluehallintovirastot edistäisivät alueellista yhdenvertaisuutta hoitamalla lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus- ja valvontatehtäviä alueilla. Tämän tarkoituksen toteuttamiseksi virastojen tulisi edistää muun muassa perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista, peruspalvelujen saatavuutta, ympäristönsuojelua, ympäristön kestävää käyttöä, sisäistä turvallisuutta sekä terveellistä ja turvallista elin- ja työympäristöä alueilla. Säännöstä tulkittaessa olisi luonnollisesti otettava huomioon myös ehdotetun lain 4 §:n säännökset viraston varsinaisesta toimialasta ja tehtävistä.

Aluehallintovirasto toimisi merkittävässä roolissa valtion ja kuntien vastuulle yhteisesti kuuluvassa aluehallinnon viranomaiskokonaisuudessa. Tämän johdosta olisi tärkeää,

että virasto järjestäisi sekä sisäiset prosessinsa että ulkoiset suhteensa laaja-alaista yhteistyötä tukevalla tavalla ja pyrkisi aktiivisesti tukemaan ja ottamaan osaa alueelliseen yhteistoimintaan sen eri muodoissa.

3 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Pykälässä määriteltäisiin ehdotetun lain suhde muuhun valtion aluehallintoviranomaisten hallinnon ja toiminnan organisointia koskevaan lainsäädäntöön.

Pykälän mukaan aluehallintovirastojen toiminnan ja tehtävien järjestämiseen sovellettaisiin, jollei ehdotetussa laissa toisin säädettäisi, työsuojeluhallinnosta annettua lakia (16/1993), ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annettua lakia (/), poliisin hallinnosta annettua lakia (110/1992) ja pelastuslakia (468/2003). Ehdotettu laki olisi siis ensisijainen ja pykälässä mainitut lait tulisivat sovellettaviksi vain silloin, kun ehdotettu laki ei sisältäisi jostakin toiminnan ja tehtävien järjestämiseen ja organisointiin liittyvästä asiasta erityissäännöksiä. Luonnollisesti myös edellä mainittujen lakien perusteella annettu asetustasoinen sääntely tulisi ottaa täydentävänä huomioon.

4 §. *Aluehallintovirastojen toimiala ja tehtävät.* Pykälä sisältäisi aluehallintovirastojen toimialan ja tehtävien yleisluonteisen määrittelyn. Koska viraston koko tehtäväkenttä ja sitä koskeva lainsäädäntö on erittäin laaja, tapahtuisi viraston tehtävien ja niitä koskevan toimivallan yksityiskohtainen määrittely erityislainsäädännön kautta.

Ehdotettu säännös on kolmitasoinen. Ensinnäkin siinä määriteltäisiin toimialakohtaisesti ne tehtäväkokonaisuudet tai -ryhmät, jotka kuuluisivat aluehallintovirastojen toimivaltaan ja joista säädettäisiin tarkemmin erityislainsäädännössä. Toiseksi säännöksessä määriteltäisiin aluehallintovirastoille tiettyjä tehtäviä, joista ei ole muualla lainsäädännössä säädetty erikseen tai joita koskevat toimivaltasäännökset tulisivat kumotuiksi uudistuksen yhteydessä. Kolmanneksi säännöksessä todettaisiin, että virastoilla voisi olla edellä mainittujen tehtävien lisäksi myös muita laissa säädettyjä tehtäviä. Säännöksen rakenteeseen on vaikuttanut erityisesti se, että aluehallintovirastot olisivat esityksen mukaan usean eri ministeriön hallinnonalalla

toimivia monitoimialaisia valtion aluehallinnon viranomaisia.

Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintovirastot hoitaisivat niille erikseen säädettyjä tehtäviä seuraavilla toimialoilla: sosiaali- ja terveydenhuolto, ympäristöterveydenhuolto, koulutus- ja muu sivistystoimi, oikeusturvan edistäminen ja toteuttaminen, ympäristönsuojelu- ja vesilainsäädännön alaan kuuluvat lupa- ja muut hakemusasiat, pelastustoimi, työsuojelun valvontaa ja kehittäminen, työssä käytettävien tuotteiden tuotevalvontaa sekä työsuojelulainsäädännön noudattamisen valvontaa työsuojeluviranomaisena sekä kuluttaja- ja kilpailuhallintoa. Kysymys on tehtävistä, joita voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti on hoidettu lääninhallituksissa, alueellisissa ympäristökeskuksissa, ympäristölupavirastoissa ja työsuojelupiirien työsuojelutoimistoissa. Ehdotettu sääntely koskisi myös eräitä yksittäisiä tehtäviä, jotka esityksessä ehdotetaan siirrettäväksi keskushallinnosta aluehallintoon. Viraston tehtävät ja niitä koskeva toimivalta on määritelty yksityiskohtaisesti erityislainsäädännössä. Esityksen valmistelun yhteydessä on selvitetty, että näitä uudistuksen piiriin kuuluvia aluehallintovirastolle tulevia tehtäviä koskevia erityislakeja on kaikkiaan noin 140 ja näissä kaikkiaan noin 640 säännöstä. Näitä lakeja koskevat muutosehdotukset sisältyvät tähän esityskokonaisuuteen ja annetaan tähän esitykseen liittyen erillisenä hallituksen esityksenä tai niitä koskevat muutosehdotukset on sisällytetty tämän esityksen kanssa rinnakkaisiin toimialakohtaisiin hallituksen esityksiin.

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin aluehallintovirastoille lisäksi tiettyjä tehtäviä, joista ei ole säädetty erikseen tai joita koskevat säännökset tulisivat kumotuiksi uudistuksen yhteydessä.

Aluehallintoviraston tehtävänä olisi momentin 1 kohdan mukaan peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointi. Vastaavan sisältöinen tehtävä on lääninhallituslain 2 §:n mukaan kuulunut lääninhallituksille. Peruspalvelujen arviointia ohjaavat omilla toimialoillaan asianomaiset ministeriöt ja keskushallinnon virastot. Kuntien peruspalvelujen arviointi liittyy kuntalain mukaiseen peruspalveluohjelmamenettelyyn. Aluehallin-

toviraston peruspalvelujen alueellisen saataavuuden arviointi tuottaa osaltaan aineistoa tähän prosessiin. Ehdotetulla sääntelyllä ei ole tarkoitus muuttaa tehtävää ja siihen liittyviä toimivaltajakoa. Myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset osallistuisivat niitä koskevan tähän esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 4 §:n 2 momentin mukaan liikenteen sekä kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimen peruspalvelujen alueellisen saataavuuden arvioinnin valmisteluun.

Momentin 2 kohdan mukaan aluehallintoviraston tehtävänä olisi rekisterihallintolaissa (166/1996) tarkoitettujen maistraattien ohjaus, valvonta ja kehittäminen. Ahvenanmaan maakunnassa maistraatille säädettyjä tehtäviä hoitaa rekisterihallintolain 3 §:n 2 momentin mukaan lääninhallitus ja tämän uudistuksen seurauksena tehtävä siirtyisi Ahvenanmaan valtionvirastolle.

Momentin 3 kohdan mukaan aluehallintoviraston tehtävänä olisi lisäksi varautumisen yhteensovittaminen alueella ja siihen liittyvän yhteistoiminnan järjestäminen, valmiussuunnittelun yhteensovittaminen, alueellisten maanpuolustuskurssien järjestäminen, kuntien valmiussuunnittelun tukeminen, valmiusharjoitusten järjestäminen sekä alue- ja paikallishallinnon turvallisuussuunnittelun edistäminen. Kohdassa säädettäisiin aluehallintoviraston tehtävistä poikkeusoloihin varautumisessa. Varautumiseen liittyvät lääninhallitusten tehtävät siirtyisivät aluehallintovirastolle. Nykyisin lääninhallitukset sovittavat lääninhallituslain 2 §:n 2 momentin mukaan yhteen valmiuslaissa (1080/1991) tarkoitettua poikkeusoloihin varautumista huolehtimalla sen edellyttämän yhteistoiminnan järjestämisestä läänissä. Varautumista koskeva säännös vastaisi lääninhallituslain 2 §:n 2 momentin säännöstä täydennettynä luettelolla varautumiseen liittyvistä keskeisistä tehtävistä. Varautumisella tarkoitetaan esityksessä kaikkia niitä hallinnon ja elinkeinoelämän toimenpiteitä, joilla varmistetaan tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen ja selviytyminen kaikissa turvallisuustilanteissa. Kukin aluehallintovirasto, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä muut aluehallinnon toimijat huolehtivat omista varautumistehtävistään eri turvallisuustilanteisiin. Aluehallintovirasto olisi vastuussa varautumisen

yhteensovittamisesta alue- ja paikallistasolla. Aluehallintovirastojen johdolla toimisi eri päätöksin perustettavat alueelliset valmius-toimikunnat, joissa olisi laajasti edustettuna kaikki keskeiset aluehallinnon toimijat. Ehdotetulla säännöksellä ei ole tarkoitus muuttaa valtioneuvoston ohjesäännön (262/2003) 16 §:ssä tarkoitettua kokonaisuomaanpuolustuksen yhteensovittamisen tehtävää, joka on säädetty puolustusministeriölle.

Momentin 4 kohdan mukaan aluehallintoviraston tehtävänä olisi lisäksi viranomaisten johtaessa turvallisuuteen liittyviä tilanteita alueella tukea toimivaltaisia viranomaisia ja tarvittaessa sovittaa yhteen toimintaa niiden kesken. Tilanteenmukaisessa toiminnassa aluehallintoviraston tehtävänä olisi ensinnäkin tukea toimivaltaisia viranomaisia ja sitä kautta myös mahdollisia muita toimijoita alueella. Tukemistehtävään liittyen aluehallintovirasto sovittaisi tarvittaessa yhteen toimintaa alueella eri alojen toimivaltaisten viranomaisten kesken. Tehtävä koskisi turvallisuuteen liittyviä tilanteita poikkeusoloissa ja normaalioloissa. Yhteensovittamisessa aluehallintovirastolla ei olisi toimivaltaisiin viranomaisiin nähden määräysvaltaa ilman erillistä nimenomaista lainsäätösäännöstä.

Lisäksi aluehallintoviraston tehtävänä olisi momentin 5 kohdan mukaan poliisitoimen alueellinen viranomaisyhteistyö sekä varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittaminen poliisitoimintaa koskien. Poliisitoimi osallistuisi myös momentin 1 kohdassa tarkoitettuun peruspalvelujen alueellisen saataavuuden arviointiin poliisitoimen osalta. Muista poliisitoimen tehtävistä aluehallintovirastossa, kuten osallistumisesta poliisilaitosten toiminnalliseen ohjaukseen ja tulosohtaukseen osana Poliisihallitusta säädettäisiin poliisin hallinnosta annetussa laissa ja asetuksessa.

Pykälän 3 momentin mukaan aluehallintovirastolla voisi olla myös muita erikseen säädettyjä tehtäviä.

Pykälän 4 momentti sisältäisi asetuksenantovaltuutta koskevan säännöksen, jonka mukaan edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen peruspalvelujen alueellisen saataavuuden arviointimenettelystä voitaisiin säätää valtiovarainministeriön asetuksella.

Ehdotetun lain 16 § sisältäisi säännökset valtion aluehallinnosta Ahvenanmaan maakunnassa.

5 §. Aluehallintovirastojen organisointi. Pykälässä säädettäisiin aluehallintovirastojen sekä niiden tehtävien ja toimintojen organisointia koskevista kysymyksistä. Siinä säädettäisiin ensinnäkin virastojen lukumäärää, toimialueita, toimipaikkoja ja nimiä koskevasta asetuksenantovallasta. Lisäksi pykälä sisältäisi säännöksen aluehallintovirastojen vastuualueiden muodostamisesta sekä tiettyjen vastuualueiden tehtävien ja toimintojen järjestämistä koskevista erityisvaatimuksista.

Tavoitteena on organisoida virastot toiminnallisesti siten, että tehtävien kokoamisella saavutetaan synergia- ja tuottavuushyötyjä, ja että toiminnan tuloksellisuus ja asiakaspalvelu paranevat. Virastojen organisoinnilla pyritään välttämään uusia organisaatio- tai johtamistasoja, jotka vaikeuttaisivat käytännössä viraston vastuualueiden tehokasta toimintaa. Organisoinnilla tulisi lisäksi edistää erityisesti aluehallinnolle asetettujen strategisten tulostavoitteiden saavuttamista.

Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintovirastojen lukumäärästä, toimialueista, nimistä ja toimipaikoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Lähtökohtaisesti on suunniteltu, että aluehallintovirastojen päätoimipaikkoja olisi kuusi. Suunnitelmien mukaan nämä sijoittuisivat Rovaniemelle, Ouluun, Mikkeliin, Hämeenlinnaan, Turkuun ja Vaasaan. Päätoimipaikkojen lisäksi olisi kuusi toimipaikkaa, jotka sijoittuisivat Tampereelle, Jyväskylään, Kuopioon, Kouvolaan, Helsinkiin ja Joensuuhun. Lisäksi Ahvenanmaan maakunnassa olisi ehdotetussa laissa tarkoitettuna valtionhallinnon viranomaisena Ahvenanmaan valtionvirasto. Virastot voisivat tarvittaessa sijoittaa henkilökuntaansa myös edellä mainittujen toimipaikkojen ulkopuolella sijaitseville työskentelypaikakunnille. Tällainen järjestely on nykyisen käytännön mukainen ja se on jatkossakin tarpeellinen esimerkiksi työsuojelun valvontatarkastuksiin ja -käynteihin liittyvien tehtävien hoitamiseksi. Näistä työskentelypaikakunnista voitaisiin määrätä ehdotetun lain 13 §:n 2 momentin mukaan virastojen työjärjestyksessä.

Pykälän 2 momentin mukaan aluehallintovirasto jakautuisi sille kuuluvien tehtävien hoitamista varten vastuualueisiin. Ehdotetun säännöksen mukaan viraston vastuualueista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella on tarkoitus säätää viraston vastuualueiksi viisi vastuualuetta: 1) peruspalvelut, oikeusturva ja luvat, 2) poliisitoimi, 3) pelastustoimi ja varautuminen, 4) ympäristöluvat sekä 5) työsuojelu. Kaikissa viraston toimipaikoissa ei välttämättä hoidettaisi viraston kaikkien vastuualueiden tehtäviä.

Pykälän 3 momentti sisältäisi säännökset työsuojelun valvontatehtävien organisointia koskevista erityisvaatimuksista. Ehdotetun säännöksen mukaan aluehallintoviraston työsuojelun tehtäviä hoitava vastuualue olisi riippumaton valvontatehtävää hoitaessaan. Sen toiminta olisi järjestettävä siten, että riippumattomuus ja puolueettomuus työsuojelun valvontatehtävässä olisi turvattu. Työsuojelun aseman riippumattomuuden turvaaminen perustuu Suomen ratifioiman (SopS 44/1949) kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleisen konferenssin vuonna 1947 hyväksymän ammattientarkastusta teollisuudessa ja kaupassa koskevan sopimuksen (yleissopimuksen nro 81) 6 artiklaan. Vastaava säännös on nykyisin työsuojelun hallinnosta annetun lain (16/1993) 2 §:ssä. Yleissopimus edellyttää paitsi riippumatonta asemaa myös sitä, että työsuojelutarkastajille annetut muut mahdolliset tehtävät eivät saa häiritä heidän ensisijaisia tehtäviään eivätkä haitata heidän arvoaltaansa ja puolueettomuuttansa suhteessa työnantajiin ja työntekijöihin. Tästä syystä pykälässä säädettäisiin myös siitä, että työsuojelun tehtäviä hoitavalle vastuualueelle ei saisi antaa sellaisia muita tehtäviä, jotka voisivat vaarantaa työsuojelun valvontatehtävien asianmukaisen hoitamisen tai riippumattomuuden.

Lisäksi pykälän 4 momentin mukaan aluehallintoviraston ympäristölupa-asioita hoitava vastuualue olisi lupa- ja muita hakemusasioita hoitaessaan sekä viraston kilpailuasioita hoitava vastuualue kilpailuasioita hoitaessaan riippumaton. Näiden vastuualueiden toiminta olisi järjestettävä siten, että riippumattomuus ja puolueettomuus edellä mainituissa tehtävissä olisi turvattu. Viraston ympäristölupa-asioita hoitavalle vastuualueelle

ei saisi myöskään antaa sellaisia muita tehtäviä, jotka voisivat vaarantaa lupa- ja muiden hakemusasioiden käsittelyn riippumattomuuden. Erityisesti ympäristölupa-asioiden, mutta myös kilpailuasioiden käsittelyssä noudatetaan tietyin osin riippumatonta lainkäyttöelintä koskevia periaatteita. Tämän johdosta näiden asioiden käsittelylle olisi myös turvattava riippumaton asema.

6 §. *Aluehallintovirastojen toimivalta sekä toimialueet ja niiden laajentaminen.* Pykälä sisältäisi aluehallintovirastojen toimivaltaa sekä toimialueen määräytymistä ja sen laajentamista koskevat säännökset.

Aluehallintovirastolle kuuluvista tehtävistä säädettäisiin 4 §:n 1 momentin pääsäännön mukaan erityislaeissa ja lisäksi eräistä sille kuuluvista tehtävistä säädetään 4 §:n 2 momentissa sekä 19, 20 ja 21 §:ssä. Aluehallintovirasto olisi toimivaltainen huolehtimaan sille säädetyistä tehtävistä toimialueellaan. Aluehallintovirastojen toimialueista ja niiden laajentamisesta säädettäisiin 6 §:ssä. Aluehallintoviraston toimivalta määräytyisi siten sille erityislaeissa ja tämän lain 4 §:n 2 momentissa sekä 19, 20 ja 21 §:ssä säädettyjen tehtävien ja kunkin viraston 6 §:n mukaan määräytyvän toimialueen kautta.

Pykälän 1 momentin ensimmäinen lause sisältäisi viraston toimivallan ja toimialueen määräytymistä koskevan pääsäännön, jonka mukaan aluehallintovirasto huolehtisi sille säädettyjen tehtävien hoitamisesta toimialueellaan ja käyttäisi sille kuuluvaa toimivaltaa siten kuin siitä ehdotetussa tai muussa laissa säädettäisiin. Virastojen toimivalta olisi alueellinen ja se noudattaisi käytännössä virastojen toimialuejakoa. Virastojen toimialueista säädettäisiin ehdotetun lain 5 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella.

Momentin toisessa lauseessa säädettäisiin siitä, millä edellytyksillä edellä mainitusta pääsäännöstä olisi mahdollista poiketa ja tehdä viraston toimialuetta koskevia järjestelyjä aluehallintovirastojen välillä. Säännöksen mukaan aluehallintovirasto voisi hoitaa tehtäviä myös useamman kuin yhden viraston toimialueella, jos toimialueen laajentamisella voitaisiin tehostaa virastojen toimintaa ja valtion henkilöstö- ja muiden voimavarojen käyttöä, parantaa palvelujen saatavuutta, edistää alueen suomen- ja ruotsinkielisen se-

kä saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitettulla saamelaisten kotiseutualueella saamenkielisen vähemmistön kielellisten oikeuksien toteutumista tai turvata tehtävissä tarvittavan erityisasiantunteumuksen saatavuus taikka toimialueen laajentaminen olisi tarkoituksenmukainen muun vastaavan syyn vuoksi.

Kysymykseen tulisivat muun muassa järjestelyt, joilla kootaan erikoistumis- tai tukitehtäviä taikka edesautetaan työntasausta virastojen välillä. Aluehallintovirastoihin kootavissa viranomaisissa on jo nyt käytössä toimintamalli, jossa yksi tai useampi virasto hoitaa määrättyä tehtävää oman alueensa lisäksi laajemmalla alueella tai valtakunnallisesti. Tällainen järjestely on mahdollista tehdä esimerkiksi työsuojeluhallinnosta annetun lain 3 §:n 2 momentin perusteella. Kyseiset tehtävät ovat joko alueellisia tai valtakunnallisia tehtäviä. Ehdotetun säännöksen tavoitteena on tukea tämän toimintamallin käyttöä edelleen uusissa aluehallintovirastoissa.

Aluehallintovirastoja on suunniteltu olevan kuusi. Näiden lisäksi Ahvenanmaan maakunnassa olisi ehdotetussa laissa tarkoitettuna valtionhallinnon viranomaisena Ahvenanmaan valtionvirasto, josta säädettäisiin ehdotetun lain 16 §:ssä. Pykälän perusteella olisi ensinnäkin mahdollista tarvittaessa määrittellä aluehallintovirastojen alueellinen toimivalta siten, että vain osassa virastoista hoitettaisiin kaikkia aluehallintovirastoille säädettyjä tehtäviä. Toiseksi pykälän antaisi tarvittaessa mahdollisuuden myös siihen, että niin sanottujen erikoistumistehtävien sekä talous-, henkilöstö- ja toimitilahallinnon, tietohallinnon, tietopalvelun, viestinnän ja hankintatoimen tai muiden vastaavien tukitehtävien hoitaminen voitaisiin keskittää yhteen tai muutamaaan aluehallintovirastoon. Säännösehdotus antaisi mahdollisuuden siinä säädetyin edellytyksin tehdä myös muita vastaavan kaltaisia toimivaltajärjestelyjä aluehallintovirastojen välillä. Erillisestä kielivähemmistön palveluyksiköstä sisältyisi ehdotetun lain 18 §:ään erityissäännös.

Pykälän 1 momentin viimeinen lause sisältää asetuksenantovaltuutta koskevan säännösehdotuksen, jonka mukaan vastuualueiden sijoittumisesta aluehallintovirastoihin ja virastojen toimialueen laajentamisesta sää-

dettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksenantovaltuuden säätäminen valtioneuvostotasolle on tässä tapauksessa perusteltua, koska kysymys on laajakantoisesta ja periaatteellisesti merkittävästä asiasta, joka koskee yleensä usean ministeriön hallinnonalan viranomaisia ja niihin kuuluvien tehtävien järjestelyä.

Pykälän 2 momentti sisältää edellä mainittua asetuksenantovaltuutta koskevan poikkeussäännöksen, joka liittyy poliisitoimen, työsuojelun ja ympäristölupa-asioiden tehtävien ja toimivallan järjestämiseen. Toimialueen laajentamisesta poliisitoimen tehtävissä säädetään sisäasiainministeriön asetuksella, työsuojelun tehtävissä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella ja ympäristölupa-asioiden tehtävissä ympäristöministeriön asetuksella. Pykälän 1 momentissa tarkoitettuihin toimialueen laajentamisen edellytykset olisi otettava huomioon myös tässä momentissa tarkoitetuissa tapauksissa. Asetuksenantovaltuuden säätäminen ministeriötasolle on katsottu tarpeelliseksi näiden toimialojen erityisaseman ja niiden ohjausta koskevien erityistarpeiden johdosta. Tämä seikka ilmenee muun muassa ehdotetun lain 5 §:n 3 ja 4 momentin ja 9 §:n säännöksistä. Esimerkiksi poliisitoimen vastuualueelle kuuluvat tehtävät on suunniteltu hoidettavaksi kolmessa, työsuojelun vastuualueelle kuuluvat tehtävät viidessä ja ympäristölupa-asiat neljässä aluehallintovirastossa. Näiden virastojen alueellinen toimivalta tulisi näitä tehtäviä koskien määritellä niin laajaksi, että niiden toimialueet yhdessä kattaisivat myös sellaisten aluehallintovirastojen toimialueet, joissa ei olisi poliisitoimen, työsuojelun tai ympäristölupa-asioiden tehtäviä hoitavaa itsenäistä vastuualuetta.

2 luku **Aluehallintovirastojen ohjaus ja johtaminen**

7 §. Yleishallinnollinen ohjaus. Pykälässä määriteltäisiin aluehallintovirastojen yleishallinnollinen ohjaus ja asema. Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintovirastojen yleishallinnollinen ohjaus kuuluisi valtiovarainministeriölle. Ehdotetun lain 15 §:n perusteella tämä koskisi myös Ahvenanmaan valtionvirastoa. Säännös tarkoittaisi, että aluehallintovirastot kuuluisivat valtiovarain-

ministeriön toimialalle siinä merkityksessä, kuin ministeriöiden välisestä toimialajaosta säädetään valtioneuvostosta annetussa laissa (175/2003) ja sen perusteella annetussa valtioneuvoston ohjesäännössä. Tämä koskisi esimerkiksi viraston hallintoa ja sen järjestämistä koskevaa normiohjausta. Yleishallinnollinen ohjaus pitäisi sisällään myös sen, että valtiovarainministeriö vastaisi ehdotetun lain 8 §:n mukaisesti aluehallintovirastojen strategisen ohjauksen koordinoinnista sekä lain 10 §:n mukaisesti virastojen yhteisiä toimintoja ja muita virastojen yhtenäisen toiminnan kannalta tarpeellisia toimenpiteitä koskevasta toiminnallisesta ohjauksesta.

8 §. Strateginen suunnittelu ja ohjaus. Pykälä sisältäisi säännökset aluehallintovirastojen toiminnan strategisesta suunnittelusta ja ohjauksesta. Pykälässä olisi myös strategisen suunnittelun ja ohjauksen sisältöä ja menettelytapoja koskeva asetuksenantovaltuus. Ehdotetun lain 9 § sisältäisi poliisitoiminta, työsuojelua ja ympäristölupa-asioita koskevat poikkeukset strategiseen suunnitteluun ja ohjaukseen.

Esityksen mukaan aluehallintovirastot olisivat usean eri ministeriön hallinnonalojen tehtäviä hoitavia monitoimialaisia valtion aluehallinnon viranomaisia. Tämän johdosta tarvittaisiin aluehallintovirastoissa edustettuina olevien eri hallinnonalojen tavoitteiden yhteensovittamiseksi ja aluehallinnon toimintaedellytysten parantamiseksi asianomaisten ministeriöiden yhteistyössä muodostama näkemys siitä, miten valtion hallintoa koskevia valtakunnallisia tavoitteita sovelletaan ja kanavoitetaan alueelliseen toimintaan. Aluehallintovirastojen strateginen suunnittelu ja ohjaus tapahtuisi asianomaisten ministeriöiden yhteistyönä. Myös maakunnan liitoilla olisi rooli suunnittelu- ja ohjausprosessissa. Ministeriöiden suunnittelu ja ohjaus välitettäisiin aluehallintovirastoille yhtenäisessä muodossa koordinoivana ministeriönä toimivan valtiovarainministeriön kautta.

Valtion koko aluehallinnon ohjauksessa tulisi kiinnittää huomiota myös siihen, että aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten strategisessa ohjauksessa asetettavat tavoitteet ja päämäärät olisivat yleisiltä perusteiltaan samansuuntaiset molempien aluehallintoviranomaisten kes-

ken. Tämän johdosta viranomaisten suunnittelua ja ohjausta koordinoivien valtiovarainministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön tehtävänä olisi huolehtia tavoitteiden ja menettelytapojen yhteensovittamisesta siten, että valtionhallinnon alueille suuntaama suunnittelu ja ohjaus näkyisi alueille ristiriidattomana ja tukisi aluehallinnon viranomaisten keskinäistä yhteistyötä.

Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintovirastojen toimintaa koskevien yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi sekä alueiden näkemysten huomioonottamiseksi laadittaisiin aluehallintovirastoille niiden toiminnan yleistä suunnittelua, ohjausta ja järjestämistä varten yhteinen strategia-asiakirja ja jokaiselle virastolle erilliset strategiset tulostavoiteasiakirjat. Strategia-asiakirja ja strategiset tulostavoiteasiakirjat laadittaisiin hallituksen toimikaudeksi ja niiden sisältö tarkistettaisiin tarvittaessa vuosittain.

Strategisella suunnittelulla ja ohjauksella tarkoitettaisiin ehdotetussa säännöksessä aluehallintovirastoissa edustettuina olevien eri hallinnonalojen valtakunnallisten tavoitteiden ja niitä koskevien resurssien yhteensovittamista sekä aluehallintovirastojen yleisten toimintaedellytysten ylläpitämistä ja kehittämistä koskevaa toimintaa. Tässä toiminnassa aluehallintovirastoille määriteltäisiin hallituksen toimikautta tai muuta vastaavaa ajanjaksoa koskevat toiminnan yleiset strategiset tavoitteet sekä resursseja koskevat kehukset sektoreittain. Säännöksessä tarkoitettu strateginen suunnittelu ja ohjaus olisi osa valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 12 §:ssä ja valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 2 luvussa tarkoitettua pitkäjänteistä toiminta- ja taloussuunnittelua.

Strategia-asiakirjalla tarkoitettaisiin ehdotetussa säännöksessä suunnitteluasiakirjaa, joka sisältäisi hallitusohjelmasta, hallituksen strategia-asiakirjasta, valtioneuvoston kehyspäätöksestä, maakuntaohjelmista, hallituksen politiikkaohjelmista, muista vastaavista poikkihallinnollisista ohjelmista sekä lainsäädännöstä ja kansainvälisistä sopimuksista johdettavia tavoitteita ja suunnitelman resurssien kohdentamisesta näiden tavoitteiden toteuttamiseen. Strategia-asiakirja olisi kaikille aluehallintovirastoille yhteinen.

Strategisilla tulostavoiteasiakirjoilla tarkoitettaisiin asiakirjoja, jotka perustuvat strategia-asiakirjassa asetettuihin yleisiin tavoitteisiin ja päämääriin sekä alueen maakuntaohjelmiin ja niiden toteuttamissuunnitelmiin ja joissa määriteltäisiin kullekin aluehallintovirastolle toiminnan painopisteet, keskeiset toimintalinjat, yhteistyökysymykset ja määrärahaehykset alueittain ja sektoreittain. Strategiset tulostavoiteasiakirjat laadittaisiin jokaiselle virastolle erikseen. Tulostavoiteasiakirjasta on säädetty valtion talousarviosta annetun asetuksen 11 §:ssä. Käytännössä kysymys on niin sanotusta strategisesta tulosopimuksesta, joka solmitaan ohjaavan ministeriön ja aluehallintoviraston kesken.

Pykälän 2 momentin mukaan valtiovarainministeriö laatisi yhdessä ehdotetun lain 9 §:ssä mainittujen ministeriöiden tai keskushallinnon virastojen kanssa sekä yhteistyössä aluehallintovirastojen ja tarvittavilta osin maakunnan liittojen kanssa strategia-asiakirjan ja strategiset tulostavoiteasiakirjat aluehallintovirastoille. Jos strategia-asiakirjan sisällöstä ei saavutettaisi yksimielisyyttä ministeriöiden kesken, ratkaisisi asian ehdotetun säännöksen mukaan valtioneuvosto. Asia tulisi viedä valtioneuvoston yleisistunnon ratkaistavaksi.

Strategia-asiakirjan sisältö käsiteltäisiin asianomaisten ministeriöiden yhteisessä neuvottelussa tavoitteena yksimielisyys. Neuvottelun järjestämisvastuu olisi valtiovarainministeriöllä. Neuvottelusta laadittaisiin pöytäkirja, jossa todettaisiin yksimielisyys ja mahdolliset avoimeksi jääneet asiat. Kukaan neuvotteluun osallistuva ministeriö hyväksyisi aluehallinnon strategia-asiakirjan ministerin päätöksellä. Mikäli ministeriöt eivät saavuttaisi neuvotteluissa yksimielisyyttä, asia viettäisiin valtioneuvoston päätettäväksi valtiovarainministeriön esittelystä. Valtiovarainministeriön tehtävänä olisi välittää strategia-asiakirjan sisältö aluehallintovirastoille.

Strategisista tulostavoiteasiakirjoista neuvoteltaisiin valtiovarainministeriön, muiden asianomaisten ministeriöiden tai keskushallinnon virastojen sekä aluehallintovirastojen ja tarvittavin osin maakunnan liittojen edustajien kesken. Valtiovarainministeriö ja asianomaisen aluehallintoviraston johtaja allekirjoittaisivat strategisen tulostavoiteasiakir-

jan, joka käytännössä toimisi viraston strategisena tulossopimuksena.

Pykälän 3 momentin mukaan aluehallintovirastojen toiminnan strategisen suunnittelun ja ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Asetuksenantovaltuuden säätäminen valtioneuvostotasolle on tässä tapauksessa perusteltua, koska kysymys on laajakantoisesta ja periaatteellisesti merkittävästä asiasta, joka koskee usean ministeriön hallinnonalaa.

9 §. Strategisen suunnittelun ja ohjauksen järjestäminen eräissä tapauksissa. Pykälä sisältäisi aluehallintovirastojen poliisitoimen, työsuojelun ja ympäristölupa-asioiden tehtäviä koskevat poikkeusmenettelyt ehdotetun lain edellisessä pykälässä tarkoitettuun strategiseen suunnitteluun ja ohjaukseen. Näitä toimialoja koskisi aluehallintoviraston muusta suunnittelu- ja ohjausjärjestelmästä poikkeava ratkaisu, joka merkitsisi edellä mainittujen toimialojen itsenäisyyttä suhteessa aluehallintovirastoon ja aluehallintoviraston suunnittelun ja ohjauksen koordinoinnista vastaavaan ministeriöön. Ehdotettu sääntely on katsottu tarpeelliseksi näitä toimialoja koskevan erityisaseman tai erityistarpeiden johdosta. Pykälä sisältäisi myös näiden toimialojen strategisen suunnittelun ja ohjauksen sisältöä ja menettelytapoja koskevat asetusantovaltuudet.

Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintovirastojen strategia-asiakirjassa olisi omat osuudet poliisitoimen, työsuojelun ja ympäristölupa-asioita koskevien tehtävien suunnittelua ja ohjausta varten. Poliisitoimen osuus strategia-asiakirjasta sisältäisi strategisia linjauksia poliisitoimen tehtäviä hoitavalle vastualueelle kuuluvasta viranomaisyhteistyöstä sekä poliisin varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittamisesta. Aluehallintovirastojen poliisitoimen ja työsuojelun tehtävien ohjausta varten ei ehdotetun säännöksen mukaan laadittaisi strategisia tulosta-voiteasiakirjoja.

Poliisin hallintorakenneuudistuksessa on tarkoitus muun muassa keventää aluetason rakenteita ja yhtenäistää ohjaussuhteita. Ehdotetussa aluehallintovirastomallissa toteutetaan poliisihallituksen aluetason tehtävien sijoittuminen aluehallintovirastoon siten, että

poliisi on organisatorisesti osa aluehallintovirastoa, mutta samalla turvataan poliisin toiminnallisen johtamisen tarpeet. Koska poliisin toimintamäärärahat tulisivat pääosin omalta toimintamenomomentilta, olisi poliisitoimen osuuden merkitys strategia-asiakirjassa ensisijassa se, että sen toiminnalliset painopisteet ja voimavarat olisivat lähinnä informaatiota viraston muille yksiköille. Lisäksi asiakirjan tästä osasta voitaisiin todeta se, kuinka paljon poliisitoimi käyttää viraston yhteisiä palveluja koskevia voimavaroja. Strategia-asiakirjaan sisältyisi poliisin osalta vain sen vastuulle kuuluvan alueellisen viranomaisyhteistyön sekä varautumisen ja valmiussuunnittelun painopisteet ja tavoitteet.

Myös työsuojelun toimintamäärärahat tulisivat pääosin omalta toimintamenomomentilta. Tämän johdosta työsuojelun osuus strategia-asiakirjassa rajoittuisi siihen, että ensinnäkin sen toiminnalliset painopisteet ja voimavarojen käyttö olisivat lähinnä informaatiota viraston muille yksiköille ja toiseksi asiakirjan tästä osasta voitaisiin todeta se, kuinka paljon työsuojelu käyttää viraston yhteisiä palveluja koskevia voimavaroja. Sosiaali- ja terveysministeriö huolehtisi siitä, että työsuojelua koskeva osio strategia-asiakirjassa valmisteltaisiin yhteistyössä työmarkkinaosapuolien kanssa ja että asia käsiteltäisiin työsuojeluneuvottelukunnassa tai vastaavassa yhteistyöelimessä. Tarkoitus on, että työsuojelua koskevien periaatekysymysten käsittelyä, työsuojelun yhtenäistämistä ja edistämistä sekä alan yhteistoiminnan edistämistä varten aluehallintoviraston työsuojelun vastualueen yhteydessä tulisi tämän johdosta olla kuten nykyisinkin työsuojelulautakunta, jonka kokoonpanon määräisi asianomainen työsuojelun tehtäviä hoitava vastualue.

Ympäristölupa-asioita koskevat tehtävät sisällytettäisiin aluehallintovirastojen strategia-asiakirjaan myös omana osionaan. Sen valmistelussa ympäristöministeriö olisi yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön kanssa. Strategia-asiakirjassa olisivat ympäristölupa-asioiden hoitamista koskevat toiminnalliset painopisteet ja ympäristöministeriön strategiasta johdettuja painopisteitä. Painopisteitä koskevia asioita olisivat esimerkiksi

luonnehdinnat suunnittelukauden keskeisistä asiaryhmistä ja vireille tulevien asioiden määrän kehityksestä sekä mahdollisista toimintaympäristömuutoksista.

Ympäristölupa-asioiden strategista suunnittelua ja ohjausta rajoittaisi kuitenkin se, että käsiteltävät asiat ovat luonteeltaan lainkäyttöasioiden kaltaisia. Tämän johdosta esimerkiksi hallitusohjelmasta tulevat tavoitteet välittyisivät ympäristölupa-asioita käsittelevän vastuualueen toimintaan säädösohjauksen kautta. Lisäksi on otettava huomioon, että ympäristöpolitiikka ja -lainsäädäntö ovat vahvasti EU-sidonnaisia ja jatkuvien muutosten alaisia asioita.

Pykälän 2 momentin mukaan aluehallintovirastojen työsuojelun tehtäviä koskevan strategisen suunnittelun ja ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä sosiaali- ja terveysministeriön sekä ympäristölupa-asioita koskevan strategisen suunnittelun ja ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista ympäristöministeriön asetuksella. Pykälän viimeisen lauseen mukaan aluehallintovirastojen poliisitoimen tehtäviä koskevan suunnittelun ja ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista säädettäisiin muutoin poliisin hallinnosta annetussa laissa.

10 §. Toiminnallinen ohjaus. Pykälä sisältäisi säännökset aluehallintovirastojen toiminnallisesta ohjauksesta. Kysymys on virastojen sektorikohtaista operatiivista toimintaa koskevasta ohjauksesta, josta vastaisivat toimialoittain asianomaiset ministeriöt tai näiden sijasta keskushallinnon virastot.

Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintovirastojen toimintaa ohjaisivat omilla toimialoillaan oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, opetusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö sekä poliisihallitus tai se keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus olisi erikseen säädetty tai määrätty. Tätä toimintaa kutsuttaisiin ehdotetussa laissa toiminnalliseksi ohjaukseksi. Aluehallintovirastojen toiminnallista ohjausta olisi säännöksen mukaan myös toiminta, jossa valtiovarainministeriö huolehtii viraston yhteisiä toimintoja ja muita viraston yhtenäisen toiminnan kannalta tarpeellisia toimenpiteitä koskevasta toiminnallisesta ohjauksesta.

Toiminnallisella ohjauksella tarkoitettaisiin ehdotetussa säännöksessä virastolle kuuluviin eri hallinnonalojen tehtävien ja toimintojen hoitamista sekä palvelujen järjestämistä ja tuottamista koskevaa sektorikohtaista ohjausta. Toimivaltainen ministeriö tai keskushallinnon virasto määräytyisi erityislainsäädännön ja ministeriöiden osalta myös valtioneuvoston ohjesäännön toimialajaon mukaisesti. Ohjaustehtävään sisältyisi myös toimintojen valvonta. Toiminnallinen ohjaus koskisi strategista ohjausta lyhyempää aikaväliä, yleensä vuositason tapahtuvaa tavoitteiden asettamista. Toiminnallisesta ohjauksesta vastaisivat toimialakohtaisesti asianomaiset ministeriöt tai keskushallinnon virastot, jos tehtävä olisi erikseen säädetty keskushallinnon viraston toimivaltaan kuuluvaksi. Säännöksessä tarkoitettu toiminnallinen ohjaus olisi osa valtion talousarviosta annetun lain 12 §:ssä ja valtion talousarviosta annetun asetuksen 2 luvussa tarkoitettua vuositason toiminta- ja taloussuunnittelua.

Toiminnallisella ohjauksella tarkoitettaisiin lisäksi sellaisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena olisi varmistaa yhdenmukainen palvelu- ja laatutaso virastoille kuuluvien sektorikohtaisten tehtävien ja -toimintojen hoitamisessa sekä palvelujen tuottamisessa. Tällaisia ohjaustoimenpiteitä olisivat muun muassa virastojen sektorikohtaisten toimintojen ja palvelujen laatutason määrittäminen, tarvittavien standardien ja ohjeiden antaminen sekä menettelytapoja ja niiden kehittämistä koskeva ohjaus.

Aluehallintoviraston yhteisiä toimintoja ja muita viraston yhtenäisen toiminnan kannalta tarpeellisia toimenpiteitä koskevalla toiminnallisella ohjauksella tarkoitettaisiin esimerkiksi talous-, henkilöstö- ja toimitilahallinnon, tietohallinnon, tietopalvelun, viestinnän tai hankintatoimen taikka muita vastaavia yhteisiä tukitehtäviä. Ehdotetun säännöksen mukaan valtiovarainministeriö huolehtisi tässä tarkoitettua toiminnallisesta ohjauksesta.

Pykälän 2 momentin mukaan aluehallintovirastojen toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi laadittaisiin 1 momentissa tarkoitettun ministeriön tai keskushallinnon viraston johdolla tarvittaessa viraston toiminnan ja tehtävien ohjausta ja järjestämistä varten toiminnallinen tulostavoiteasiakirja. Toi-

minnallisen tulostavoiteasiakirjan keskeiseen sisältöön kuuluisivat vuosittaisia tai muita lyhyen aikavälin toimintaa ja tehtäviä koskevat tulostavoitteet sekä näitä pääasiassa koskevat taloudelliset resurssit. Toiminnallinen tulostavoiteasiakirja olisi laadittava vain tarvittaessa. Asiakirjoja voisi olla useampia, esimerkiksi hallinnonala- tai toimialakohtaisesti. Asianomaisten ministeriöiden ja keskushallinnon virastojen tulisi toimia tulostavoiteasiakirjoja laatiessaan tiiviissä yhteistyössä keskenään. Tulostavoiteasiakirjoja laatiessaan ministeriöiden ja keskushallinnon virastojen tulisi neuvotella myös aluehallintovirastojen kanssa ennen tulostavoitteiden asettamista. Tulostavoiteasiakirjasta on säädetty valtion talousarviosta annetun asetuksen 11 §:ssä. Käytännössä kysymys on niin sanotusta toiminnallisesta tulossopimuksesta.

Aluehallintoviraston työsuojelun ja poliisitoimen toiminnalliseen ohjauksen toteuttamiseen käytännössä liittyisi eräitä erityispiirteitä. Työsuojelun varsinaiset toimintamenot ohjautuisivat alueetasolle sosiaali- ja terveysministeriön kautta ja poliisitoimen vastaavat toimintamenot poliisihallituksen kautta. Työsuojelu ja poliisitoimi saisivat aluehallintovirastolta toimitilat ja muut normaalit virastopalvelut, joita koskevat menoerät olisivat valtion talousarviossa valtiovarainministeriön pääluokassa. Sosiaali- ja terveysministeriö kävisi työsuojelun valvontaa koskevat vuosittaiset tulosneuvottelut kunkin aluehallintoviraston työsuojelun tehtäviä hoitavan vastuualueen kanssa. Neuvottelumenettely vastaisi nykyistä menettelyä. Keskeinen tulostavoiteasiakirjan sisältö olisivat resurssit sekä strategiset ja toiminnalliset tulostavoitteet. Aluehallintoviraston poliisin vastuualue on toiminnallisesti osa poliisihallitusta ja hoitaa sen lisäksi mitä ehdotetun lain 4 §:n 2 momentin 5 kohdassa säädetään, poliisihallituksen määräämiä tehtäviä.

Tarpeen mukaan muitakin toimialoja voitaisiin ohjata varsin yksityiskohtaisesti toiminnallisen tulostavoiteasiakirjan avulla. Esimerkiksi ympäristölupa-asioissa ympäristöministeriön ohjaus olisi hyvin tiivistä. Kaikkien toimialojen osalta tärkeimmät toimintamäärärahat eriteltäisiin valtion talousarvion selvitysosassa olevalla käyttösuunni-

telmalla, mikä vahvistaisi viraston taloudellisen ohjauksen läpinäkyvyyttä.

Aluehallintovirastojen toiminnallisen ohjauksen menettelytavoista voitaisiin pykälän 3 momentin mukaan säätää valtioneuvoston asetuksella. Asetuksenantovaltuuden säätäminen valtioneuvostotasolle on tässä tapauksessa perusteltua, koska kysymys on laajakantoisesta ja periaatteellisesti merkittävästä asiasta, jolla on merkitystä koko aluehallintoviraston toiminnalle.

11 §. Johtaminen. Pykälä sisältäisi säännökset aluehallintoviraston ja sen vastuualueiden johtamisesta ja siihen välittömästi liittyvistä tehtävistä ja vastuista. Ehdotettu pykälä sisältäisi myös säännökset viraston johtoryhmästä.

Aluehallintoviraston sisäinen organisaatio muodostuisi ehdotetun lain mukaan useista eri ministeriöiden toiminnallisessa ohjauksessa olevista vastuualueista, joista eräiden vastuualueiden asema olisi lisäksi varsin itsenäinen myös suhteessa aluehallintovirastoon ja sen muihin vastuualueisiin. Tämän johdosta tulisi viraston käytännön toiminoissa pyrkiä korostamaan sisäisen yhteistyön merkitystä kaikilla tasoilla. Esimerkiksi viraston laaja asiantuntemus eri hallinnonaloilta tulisi pyrkiä ottamaan käyttöön mahdollisimman joustavasti ja tehokkaasti. Viraston sisäiset toimintoprosessit tulisi myös suunnitella ja toteuttaa mahdollisimman joustaviksi ja tehokkaiksi. Tältä osin keskeisiä toimijoita ovat erityisesti viraston johto ja johtoryhmä.

Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintovirastoa johtaisi viraston johtaja. Viraston johtaja vastaisi ehdotetun säännöksen mukaan viraston toiminnan tuloksellisuudesta ja viraston yhteisten tulostavoitteiden saavuttamisesta. Ehdotetun lain 14 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto nimittäisi viraston johtajan määrääjäksi. Aluehallintoviraston johtaja vastaisi viraston toiminnan tuloksellisuudesta ja yhteisten tulostavoitteiden saavuttamisesta ensisijassa valtiovarainministeriölle, joka huolehtisi ehdotetun lain 8 §:n 2 momentin mukaan viraston strategisen ohjauksen koordinoinnista.

Pykälän 2 momentin mukaan aluehallintoviraston vastuualueetta johtaisi vastuualueen päällikkö. Vastuualueen päällikkö vastaisi

ehdotetun säännöksen mukaan vastualueen toiminnan tuloksellisuudesta ja tulostavoitteiden saavuttamisesta. Poliisitoimen tehtäviä hoitavan vastualueen päällikön tehtävistä ja vastuista päättäisi poliisihallitus. Aluehallintoviraston vastualueen päälliköt vastaisivat vastuualueensa toiminnan tuloksellisuudesta ja tulostavoitteiden saavuttamisesta ehdotetun lain 10 §:n 1 momentissa tarkoitetulle ministeriölle tai keskushallinnon virastolle sekä aluehallintoviraston johtajalle. Aluehallintoviraston vastualueiden päälliköiden nimittämisestä säädettäisiin ehdotetun lain 14 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin viraston johtoryhmästä. Aluehallintovirastolla olisi johtoryhmä, joka huolehtisi viraston toimintojen yhteensovittamisesta. Johtoryhmän puheenjohtajana toimisi viraston johtaja. Johtoryhmän muusta kokoonpanosta määrättäisiin viraston työjärjestyksessä. Poliisitoimen edustaja osallistuisi johtoryhmän työhön silloin, kun johtoryhmässä käsiteltäisiin poliisitoimen asioita, tai sisäisen turvallisuuden viranomaisyhteistyötä. Poliisihallitus päättäisi poliisitoimen edustajasta aluehallintoviraston johtoryhmässä.

Viraston johtoryhmä sovittaisi yhteen eri vastualueiden johtamista viraston kokonaisjohtamiseen. Johtoryhmätyöskentelyllä olisi mahdollista myös tukea viraston eri toimialojen yhteistyötä ja edistää tiedonkulkua. Näiden seikkojen johdosta olisi tarkoituksenmukaista, että johtoryhmän kokoonpano määriteltäisiin viraston työjärjestyksessä riittävän edustavaksi. Johtoryhmän jäseniä olisivat viraston johtajan lisäksi vastualueiden päälliköt. Johtoryhmässä tulisi olla myös viraston henkilöstön ja viestinnän edustus. Johtoryhmän jäsenenä voisi lisäksi olla koottuja tukitehtäviä hoitavan yksikön päällikkö siinä tai niissä aluehallintovirastoissa, johon tai joihin näitä toimintoja sijoitetaan. Poliisin vastualueen päällikkö osallistuisi myös niiden aluehallintovirastojen johtoryhmätyöskentelyyn, joissa ei ole omaa poliisin vastuualuetta. Osallistuminen koskisi kuitenkin vain niitä tehtäviä, jotka koskettavat poliisitointa joko suoraan tai kiinteästi yhteistyöroolin kautta. Niissä aluehallintovirastoissa, joissa ei ole työsuojelun ja ympäristölupien vastuualuetta, johtoryhmään kuuluisivat näiden vastuualu-

eiden edustajat siitä aluehallintovirastosta, joka hoitaa tehtäviä näiden virastojen toimialueella.

12 §. *Asioiden ratkaisuvallasta.* Pykälässä säädettäisiin asioiden ratkaisuvallasta aluehallintovirastossa. Lähtökohtaisesti aluehallintovirasto on niin sanottu päällikkövirasto. Ehdotettu säännös sisältäisi kuitenkin viraston tiettyjä toimialoja koskevia poikkeuksia tähän pääsääntöön.

Pykälän 1 momentti sisältäisi säännökset siitä kenelle viraston toimivaltaan kuuluvien asioiden ratkaisutoimivalta kuuluu ja kuinka sitä voidaan järjestellä. Aluehallintoviraston johtaja ratkaisisi ehdotetun säännöksen mukaan viraston toimivaltaan kuuluvat asiat, jollei niitä olisi säädetty tai työjärjestyksessä määrätty viraston muun virkamiehen ratkaistaviksi. Poliisitoimen, työsuojelun, ympäristölupa-asioiden ja pelastustoimen tehtäviä hoitavan vastualueen toimivaltaan kuuluvat asiat ratkaisisi kuitenkin asianomaisen vastualueen päällikkö, jollei niitä olisi säädetty tai vastualueen työjärjestyksessä määrätty vastualueen muun virkamiehen ratkaistaviksi taikka jollei päätöksenteosta ole toisin säädetty.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niin sanotusta pidätysoikeudesta. Viranomaisten ratkaisuvallan käyttämistä koskevien yleisten periaatteiden mukaan viraston johtaja voi ottaa ratkaistavakseen asian, jonka viraston työjärjestyksen mukaan saisi ratkaista myös viraston muu virkamies. Tämä koskisi ehdotettuun pykälään sisältyvän pääsäännön mukaan myös aluehallintoviraston johtajaa. Viraston johtaja ei kuitenkaan voisi ottaa ratkaistavakseen asiaa, joka kuuluu viraston poliisitoimen, työsuojelun tai ympäristölupa-asioiden tehtäviä hoitavan vastualueen toimivaltaan tai joka kuuluu pelastustoimen tehtäviä hoitavan vastualueen toimivaltaan ja koskee pelastuslaissa tarkoitettuja asioita.

Poikkeuksen tekeminen pykälän 1 ja 2 momenteissa tarkoitetuissa tapauksissa perustuu säännöksissä mainittujen toimialojen erityisasemaan aluehallintoviraston sisällä tai toiminnan luonteesta johtuviin erityistarpeisiin. Lisäksi poliisitoimen vastualueen erityisasemaa koskevia seikkoja on selvitetty tarkemmin edellä 9 §:n perusteluissa sekä työsuojelun ja ympäristölupa-asioiden eri-

tyisasemaa koskevia seikkoja edellä 5 §:n perusteluissa.

Viraston vastuualueiden välisestä tehtäväjaosta säädettäisiin ehdotetun lain 5 §:n nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella.

13 §. Aluehallintovirastojen työjärjestys. Pykälässä säädettäisiin viraston ja sen vastuualueiden työjärjestyksestä.

Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintoviraston hallinnon ja toimintojen järjestämisestä sekä asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta määrättäisiin viraston työjärjestyksessä, josta päättäisi viraston johtaja. Viraston työjärjestyksessä ei voi kuitenkaan määrätä poliisitoimen, ympäristölupa-asioiden ja työsuojelun tehtäviä hoitavien vastuualueiden hallinnon ja toimintojen järjestämisestä sekä asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta. Poikkeuksen tekeminen työjärjestyksen antamisessa näiltä osin perustuu näiden toimialojen erityisasemaan aluehallintoviraston sisällä tai toiminnan luonteesta johtuviin erityistarpeisiin. Poliisitoimen tehtäviä hoitavan vastuualueen erityisasema perustuu edellä 9 §:n perusteluissa mainittuihin syihin sekä työsuojelun ja ympäristölupa-asioiden erityisasema edellä 5 §:n perusteluissa mainittuihin syihin.

Pykälän 2 momentin mukaan aluehallintoviraston vastuualueella voisi tarvittaessa olla oma työjärjestys, jolla voitaisiin määrätä tarkemmin vastuualueen toimintojen järjestämisestä sekä henkilökunnan tehtävistä ja työskentelypaikkakunnista. Vastuualuekohtaisesta työjärjestyksestä päättäisi vastuualueen päällikkö. Poliisitoimen tehtäviä hoitavan vastuualueen työjärjestyksestä päättäisi kuitenkin Poliisihallitus. Poliisitoimen tehtäviä hoitavalla vastuualueella poikkeuksen tekeminen perustuu edellä 9 §:n perusteluissa mainittuihin syihin.

14 §. Virkojen täyttäminen. Pykälässä säädettäisiin aluehallintoviraston virkojen täyttämistä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin viraston johtajan ja vastuualueiden päällikön ja 2 momentissa muiden viraston virkojen täyttämistä. Ehdotetun säännöksen 3 momentti sisältäisi virkojen kelpoisuusvaatimuksia koskevan asetuksenantovaltuuden.

Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintoviraston johtajan nimittäisi määrääjäksi val-

tioneuvosto valtiovaraministeriön esityksestä. Viraston vastuualueiden päälliköiden nimittämisvalta johdettaisiin viraston vastuualuejaosta. Poliisin ja työsuojelun tehtäviä hoitavia vastuualueita lukuun ottamatta vastuualueiden päälliköt nimitettäisiin määrääjäksi ja nimittämisestä päättäisi kunkin vastuualueen toiminnallisesta ohjauksesta päävastuussa oleva ministeriö tai se keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus on erikseen säädetty. Siten peruspalvelu-, oikeusturva- ja lupa-asioita koskevia tehtäviä hoitavan vastuualueen päällikön ja työsuojelun tehtäviä hoitavan vastuualueen päällikön nimittäisi sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaali- ja terveysministeriö pyytäisi ennen nimitystä lausunnot niiltä muilta ministeriöiltä, joiden toimialan tehtäviä kyseisellä vastuualueella hoidetaan. Työsuojelun tehtäviä hoitavan vastuualueen päällikön nimittäisi sosiaali- ja terveysministeriö. Pelastustoimen ja varautumisen tehtäviä hoitavan vastuualueen päällikön nimittäisi sisäasiainministeriö. Poliisitoimen tehtäviä hoitavan vastuualueen päällikön nimittäisi poliisihallitus virkaan toistaiseksi. Tämän viran kelpoisuusehdoista säädettäisiin poliisihallinnosta annetussa laissa ja asetuksessa. Ympäristölupa-asioita koskevia tehtäviä hoitavan vastuualueen päällikön nimittäisi ympäristöministeriö.

Momentin viimeisen lauseen mukaan nimittävän ministeriön tai keskushallinnon viraston tulisi kuulla muita vastuualueen toiminnalliseen ohjaukseen osallistuvia ministeriöitä tai keskushallinnon virastoja sekä aluehallintovirastoa ennen päätöksentekoa.

Aluehallintoviraston johtaja ja vastuualueen päällikkö, poliisitoimen ja työsuojelun vastuualueen päällikköä lukuun ottamatta, nimitettäisiin virkaan määrääjäksi. Määrääjän pituus voisi olla esimerkiksi viisi vuotta. Määrääjäksi virkaan nimittämisestä säädetään valtion virkamieslain 9 §:ssä. Työsuojelun valvontaa hoitavalle henkilöstölle taatun riippumattoman aseman turvaamiseksi työsuojelun vastuualueen päällikköä ei kuitenkaan nimitettäisi virkaansa määrääjäksi vaan toistaiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan aluehallintoviraston työsuojelun ja ympäristölupa-

asioiden sekä pelastustoimen ja varautumisen tehtäviä hoitavan vastuualueen päälliköt nimittäisivät vastuualueensa henkilöstön. Poliisihallitus nimittäisi poliisitoimen tehtäviä hoitavan vastuualueen henkilöstön. Viraston muun henkilöstön nimittäisi viraston johtaja, jollei viraston työjärjestyksessä toisin määrättäisi.

Pykälän 3 momentti sisältää asetuksenantovaltuuden, jonka mukaan aluehallintoviraston virkojen kelpoisuusehdoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

3 luku Erinäiset säännökset

15 §. *Asioiden ratkaiseminen eräissä tapauksissa.* Pykälä sisältäisi säännökset aluehallintoviraston toimialan laajuudesta ja sen sisäisestä tehtävien järjestelystä mahdollisesti johtuvien esteellisyys- ja kollisiotilanteiden ratkaisemiseksi. Tällainen tilanne saattaisi syntyä esimerkiksi silloin, kun viraston työsuojelun vastuualueen tulisi käsitellä omaa virastoaan koskevaa työsuojeluasiasia.

Jos aluehallintovirasto olisi esteellinen käsittelemään sen toimialaan kuuluvan asian, olisi viraston ehdotetun säännöksen mukaan pyydettävä toiminnallisesta ohjauksesta vastaava ministeriötä määräämään toinen aluehallintovirasto käsittelemään tämän asian. Ministeriön päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla.

16 §. *Valtion aluehallinto Ahvenanmaan maakunnassa.* Pykälässä säädettäisiin valtion aluehallinnon järjestämisestä Ahvenanmaan maakunnassa. Ahvenanmaan itsehallintolaisa (1144/91) lainsäädäntövalta on jaettu valtakunnan ja maakunnan kesken. Itsehallintolain 18 §:ssä luetellaan maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat asiat ja 27 §:ssä valtakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluvat asiat. Hallintovalta Ahvenanmaalla jakautuu valtakunnan ja maakunnan kesken pääsääntöisesti sen mukaan, kummalla on lainsäädäntövalta tietyllä oikeudenalalla (itsehallintolain 23 ja 30 §). Itsehallintolain 27 §:n 3 kohdan mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat valtion viranomaisten järjestysmuotoa ja toimintaa. Säännös kattaa muun ohessa valtion viranomaisten hallinnollisen organisaation ja toiminnan sääntelyn.

Pykälän 1 momentin mukaan Ahvenanmaan maakunnassa olisi ehdotetussa laissa tarkoitettuna valtionhallinnon viranomaisena Ahvenanmaan valtionvirasto. Manner-Suomessa toimivista aluehallintovirastoista poiketen Ahvenanmaan valtionviraston johtajan nimikkeenä säilyisi maaherra. Ahvenanmaan valtionvirasto hoitaisi sellaisia ehdotetun lain 4 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä, jotka Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan kuuluvat valtakunnan toimivaltaan. Ahvenanmaan valtionvirastossa ei kuitenkaan olisi tarkoitus hoitaa kaikkia sellaisia tehtäviä, joita hoidettaisiin Manner-Suomen aluehallintovirastoissa, vaan joidenkin tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaan maakunnassa vastaisi Manner-Suomessa sijaitseva aluehallintovirasto. Tällaisia tehtäviä olisivat esimerkiksi työsuojelun valvontaa ja kehittämistä koskevat tehtävät. Tämän kaltaiset toimivaltajärjestelyt toteutettaisiin ehdotetun lain 5 §:n säännösten nojalla.

Pykälän 2 momentin mukaan Ahvenanmaan valtionviraston tehtävistä on muutoin voimassa, mitä niistä erikseen säädetään. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan Ahvenanmaan lääninhallitukselle on kuulunut eräitä sellaisia tehtäviä, jotka Manner-Suomessa ovat kuuluneet muiden viranomaisten kuin lääninhallituksen toimivaltaan. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi alusrekisteriviranomaistehtävät, ajoneuvoveron kantoa koskevat tehtävät, eräät maataloustukia koskevat tehtävät, eräät Ahvenanmaan valtuuskuntaa koskevat tehtävät, julkisen notarin tehtävät sekä maistraatille kuuluvat tehtävät. Ehdotetun lain tarkoituksena ei ole tehdä muutoksia näitä tehtäviä koskevaan toimivaltajärjestelyyn.

Voimassa olevan lääninhallituslain 4 §:n mukaan Tasavallan presidentti nimittää maaherran valtioneuvoston ratkaisuehdotuksesta. Lääninhallituslaki ehdotetaan tässä esityksessä kumottavaksi. Koska Ahvenanmaan valtionviraston johtajana tulisi myös tulevaisuudessa olemaan maaherra ehdotetaan Ahvenanmaan erityisasemasta johtuen pykälän 3 momenttiin otettavaksi tästä asiasta erityissäännös. Ehdotetun säännöksen mukaan Ahvenanmaan valtionviraston johtajana toimivasta maaherrasta säädettäisiin Ahvenan-

maan itsehallintolaissa. Lain 52 § sisältää säännökset maaherran nimittämisestä.

17 §. *Yhteistyö elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa.* Pykälä sisältäisi säännökset aluehallintovirastojen yhteistyövelvoitteesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa. Ehdotetun säännöksen mukaan aluehallintovirastojen olisi valtion aluehallintoa koskeissa asioissa toimittava yhteistyössä toimialueensa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa. Vastaava säännös sisältyisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettuun lakiin.

Yhteistyötä saattaisi olla tarpeellista tehdä käytännön tasolla esimerkiksi siten, että virastot ja keskusasettaisivat yhteisiä neuvottelukuntia tai vastaavia toimielimiä käsittelemään asioita, joilla on molempien viranomaisten tehtävien kannalta merkitystä. Tarvittaessa näistä voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

18 §. *Kielivähemmistön palveluyksikkö.* Pykälässä säädettäisiin aluehallintoviraston kielivähemmistön palveluyksiköstä. Se sisältäisi myös asiaa koskeva asetuksenantovaltuuden. Voimassa olevan lääninhallitusasetuksen (120/1997) 13 §:ssä on erityissäännös ruotsinkielisen opetustoimen yksiköstä. Kielilain (423/2003) 6 §:n 2 momentin mukaan voidaan erityisistä syistä virka-alueen kielivähemmistön tarpeita varten perustaa yksikielisiä yksiköitä tai osastoja. Ehdotettu pykälä täydentäisi ja täsmäntäisi edellä mainittua kielilain säännöstä asiasta. Myös ehdotetun lain 6 § sisältää kielivähemmistöjä koskevan säännöksen, jonka mukaan eräänä aluehallintoviraston toimialueen laajentamisperusteena voisi olla alueen kielivähemmistöjen oikeuksien edistäminen.

Säännösehdotuksen tavoitteena on, että sen nojalla perustettava palveluyksikkö voisi esimerkiksi hoitaa vain tietyn toimialan, kuten opetustoimen, palveluja, mutta yksikön palveluntarjontaan voisi kuulua myös viraston useamman tai kaikkien toimialojen palveluja. Erityissääntelyn tarkoituksena on, että yksikkö voisi tarvittaessa tarjota asiakkailleen kokonaispalvelua näiden äidinkielellä. Tällaisen yksikön perustaminen ei saisi kuitenkaan johtaa siihen, että alueen vähemmistökielisen väestön tarpeista ei olisi huolehdittu samanlaisten perusteiden mukaan.

Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintovirastolla voisi sen toimialaan kuuluvien tehtävien hoitamiseksi olla erillinen alueen suomen- tai ruotsinkielistä taikka saamelaiskäräjistä annetussa laissa tarkoitettulla saamelaisen kotiseutualueella saamenkielistä vähemmistöä palveleva yksikkö. Palveluyksikkö voitaisiin perustaa myös yhtä useamman aluehallintoviraston yhteiseksi yksiköksi. Yksikön perustaminen ei edellyttäisi sitä, että näitä tehtäviä hoitava henkilöstö joutuisi työskentelemään sillä paikkakunnalla, jonne näitä tehtäviä hoitava yksikkö sijoittuisi. Yksikön tehtäviä voitaisiin siten hoitaa verkotuneesti eri paikkakunnilla.

Pykälän 2 momentin mukaan kielivähemmistön palveluyksikön perustamisesta, tehtävistä, nimestä, toimialueesta ja toimipaikasta sekä henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Voimassa olevan lainsäädännön mukainen erillinen ruotsinkielinen palveluyksikkö olisi tarpeellista perustaa ainakin ruotsinkielisen opetustoimen tehtävien hoitamista varten. Asetuksenantovaltuuden osoittaminen valtioneuvostotasolle olisi perusteltua, koska kysymys on merkittävästä viraston toimialuetta koskevasta järjestelystä.

19 §. *Virka-apu.* Pykälässä säädettäisiin aluehallintoviraston velvollisuudesta antaa virka-apua muille viranomaisille ja sen oikeudesta saada virka-apua muilta viranomaisilta. Säännös vastaisi pääosin voimassa olevan lääninhallituslain 7 §:n sääntelyä.

Pykälän mukaan aluehallintoviraston olisi annettava muille viranomaisille virka-apua, jos sen antamisesta olisi erikseen säädetty. Ehdotettu sääntely tarkoittaisi sitä, että virastolla olisi toimivalta antaa virka-apua toiselle viranomaiselle, mutta vain niissä tapauksissa, joissa virka-apua pyytävällä olisi erityislainsäädäntöön perustuva oikeus saada sitä nimenomaan aluehallintovirastolta. Pykälän toisen lauseen mukaan aluehallintovirastolla olisi vastaavasti oikeus saada virka-apua muilta viranomaisilta.

20 §. *Pakkokeinot.* Pykälässä säädettäisiin aluehallintoviraston pakkokeinoista, joita olisivat sakon uhka, teettämisuuhka tai keskeyttämisuuhka. Näitä pakkokeinoja käytettäisiin velvoittamaan asianomainen noudattamaan käskyä tai kieltoa, jonka aluehallintovirasto

tai siltä pakkokeinoasiassa virka-apua pyytävä muu viranomaisena, on antanut.

Lääninhallitusten nykyinen, lääninhallituslain 8 §:n mukainen, pakkokeinojen käyttöoikeus on samansisältöinen kuin aluehallintovirastoille nyt ehdotetaan. Ehdotettu säännös antaisi aluehallintovirastoille pakkokeinoasiassa yleistoimivallan. Aluehallintovirastoilla olisi myös muiden lakien nojalla oikeus käyttää pakkokeinoja. Tällainen laki on esimerkiksi pelastuslaki (468/2003).

Työsuojelun valvontaan liittyvistä pakkokeinoista säädetään laissa työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoinnista (44/2006). Ympäristölupa-asioita koskevista pakkokeinoista säädetään ympäristönsuojelulaissa ja vesilaissa.

21 §. Valtion edustaminen. Pykälässä säädettäisiin aluehallintovirastojen tehtävästä edustaa tuomioistuimissa ja viranomaisissa valtion etua ja oikeutta.

Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintovirasto kantaisi ja vastaisi valtion puolesta sekä valvoisi tuomioistuimissa ja viranomaisissa valtion etua ja oikeutta kaikissa toimialaansa kuuluvissa asioissa sekä sellaisissa asioissa, joissa toimivaltaista viranomaista ei olisi laissa erikseen määrätty, lukuun ottamatta asioita, joista säädetään 4 §:n 1 momentin 5 kohdassa, jollei toiminnallisesta ohjauksesta vastaavan ministeriön tai keskushallinnon viraston edustaja sitä tekisi. Lain 4 §:n 1 momentin 5 kohdassa mainittujen asioiden osalta valtion puhevaltaa käyttäisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Ehdotettu säännös antaisi aluehallintovirastoille erityistoimivallan lisäksi yleistoimivallan edustaa valtiota. Vastaavat säännökset ovat nykyisin aluehallinnon viranomaisia koskevassa erityislainsäädännössä. Säännös yhtenäistäisi menettelyä, mutta ei muuttaisi tehtävän asiallista sisältöä.

Jos aluehallintoviraston toimivaltaan kuuluvan asian vaikutukset koskisivat merkittävästi kahden tai useamman viraston toimialuetta, toiminnallisesta ohjauksesta vastaava ministeriö päättäisi pykälän 2 momentin mukaan, mikä virasto toimisi valtion edustajana asiassa. Ministeriön päätökseen ei saisi valittamalla hakea muutosta.

22 §. Suoritteiden maksullisuus. Pykälä sisältäisi yleissäännökset aluehallintoviraston

suoritteiden maksujen määräytymisestä sekä asetuksenantovaltaa koskevan säännöksen.

Pykälän 1 momentin mukaan aluehallintoviraston suoritteiden maksullisuudesta ja maksujen suuruudesta olisi voimassa, mitä valtion maksuperustelaisissa säädettäisiin. Tämän perusteella määriteltäisiin mitkä aluehallintovirastojen suoritteet tai suoriteryhmittäisivät maksullisia ja mistä suoritteesta tai suoriteryhmästä maksu määrättäisiin omakustannusarvon perusteella sekä mitkä suoritteet hinnoiteltaisiin liiketaloudellisin perustein.

Pykälän 2 momentin mukaan aluehallintoviraston suoritteiden maksuista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Ehdotettu säännös poikkeaisi toimivaltaisen viranomaisen osalta maksuperustelain 8 §:n säännöksestä, jonka mukaan asetuksenantotoimivalta kuuluu normaalitilanteessa asianomaiselle ministeriölle. Asetusantovaltuuden säätäminen valtioneuvostotasolle on tässä tapauksessa katsottu tarpeelliseksi, koska aluehallintovirastot ovat monitoimialaisia ja usean ministeriön ohjauksessa toimivia viranomaisia ja koska kysymys on myös laajakantoisesta ja periaatteellisesti merkittävästä asiasta. Esimerkiksi ympäristöhallinnon kannalta menojen kattamisessa suoritteiden maksullisuudella on erityistä merkitystä.

23 §. Muutoksenhaku. Pykälä sisältäisi säännökset aluehallintoviraston päätösten muutoksenhakuoikeudesta. Ehdotetun säännöksen mukaan aluehallintoviraston antamaan päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muutoksenhausta säädettäisi muualla lainsäädännössä toisin.

Hallintolainkäyttölain 7 §:n 2 momentin mukaan pääsääntönä on, että valtioneuvoston alaisen viranomaisen päätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen. Muutoksenhakuoikeutta ei säännöksessä rajoitettaisi, vaan mahdolliset rajoitukset määräytyisivät aluehallintoviraston tehtäviä koskevan erityislainsäädännön mukaisesti.

24 §. Voimaantulo. Tämän lain voimaantulosta säädettäisiin tähän esitykseen sisältyvässä voimaantuloa.

1.2 Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista

Lain nimike ja rakenne

Ehdotetun lain nimike olisi laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista. Ehdotetussa laissa olisi 4 lukua. Luvussa 1 olisivat lain yleiset säännökset, joissa määriteltäisiin lain soveltamisala, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminta-ajatus, keskusten tehtävät, keskusten organisointi sekä niiden toimialueiden määräytyminen. Lain 2 luku käsittelee elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ohjausta ja johtamista. Luku sisältäisi säännökset yleishallinnollisesta ohjauksesta, strategisesta ja toiminnallisesta ohjauksesta, johtamisesta, asioiden ratkaisuvallasta, työjärjestyksestä ja virkojen täyttämisestä. Luku 3 koskisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten alaisina paikallishallinnon viranomaisina toimivia työ- ja elinkeinotoimistoja. Luvussa säädettäisiin työ- ja elinkeinotoimistoista, niiden tehtävistä, alueellisen toimivallan määräytymisestä, ohjauksesta, johtamisesta ja ratkaisuvallasta sekä työjärjestyksestä. Lain 4 luku sisältäisi erinäiset säännökset, joissa säädettäisiin mahdollisten keskuksen sisäisten esteellisyystilanteiden ratkaisemisesta, keskusten yhteistyöstä aluehallintovirastojen sekä maakunnan liittojen ja kuntien kanssa, kielivähemmistöjen palveluyksiköistä, valtion edustamisesta, suoritteiden maksullisuudesta ja muutoksenhausta sekä voimaantulosta, josta säädettäisiin erillisessä voimaantulolaissa.

1 luku Yleiset säännökset

1 §. *Lain soveltamisala.* Pykälässä määriteltäisiin lain soveltamisala. Tavoitteena on luoda lainsäädännöllinen perusta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten organisoinnille sekä toiminnan ja tehtävien järjestämiselle. Ehdotettu laki koskisi myös keskusten alaisina paikallishallinnon viranomaisina toimivia työ- ja elinkeinotoimistoja.

Pykälän ensimmäisen lauseen mukaan ehdotetussa laissa säädettäisiin valtion aluehallinnon viranomaisina toimivista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä niiden alaisista työ- ja elinkeinotoimistoista. Kes-

kuksiin koottaisiin niitä tehtäviä, joita nykyisin on hoidettu lääninhallituksissa, työ- ja elinkeinokeskuksissa, tiepiireissä sekä alueellisissa ympäristökeskuksissa ja jotka koskevat yrittäjyyttä, työmarkkinoiden toimintaa, osaamista ja kulttuuria, maaseudun kehittämistä, liikennejärjestelmän toimivuutta ja liikenteen turvallisuutta, hyvää ympäristöä sekä luonnon ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä maahanmuuttoa, kotouttamista ja hyviä etnisiä suhteita alueilla. Ehdotettu laki koskisi myös keskusten alaisia työ- ja elinkeinotoimistoja, joista säädettäisiin ehdotetun lain 3 luvussa.

Pykälän toisen lauseen mukaan muista valtion alue- ja paikallishallinnon tehtäviä hoitavista viranomaisista säädettäisiin erikseen. Siten toisesta uudesta ja keskeisestä valtion aluehallinnon viranomaisesta aluehallintovirastosta säädettäisiin omassa erillisessä laissa.

2 §. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminta-ajatus.* Pykälässä määriteltäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminta-ajatus. Säännös antaisi yleiskuvan keskusten toiminnan tarkoituksesta. Säännöksen tarkoituksena olisi toisaalta kuvata yleisellä tasolla keskuksen koko toimintasektoria ja asemaa valtionhallinnon viranomaiskokonaisuudessa. Toisaalta se loisi myös pohjan niille strategisille suuntaviivoille, joiden perusteella keskusten toimintaa voitaisiin tulevaisuudessa kehittää ja uudistaa.

Pykälän mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset edistäisivät alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämistehtäviä alueilla. Tämän tarkoituksen toteuttamiseksi keskusten tulisi edistää muun muassa yrittäjyyttä, työmarkkinoiden toimintaa, osaamista ja kulttuuria, maaseudun kehittämistä, liikennejärjestelmän toimivuutta ja liikenteen turvallisuutta, hyvää ympäristöä sekä luonnon ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä sekä maahanmuuttoa, maahanmuuttajien kotouttamista ja työllistymistä alueilla. Toiminta-ajatuksen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminta painottuisi ensisijaisesti alueellisiin kehittämistehtäviin. Säännöstä tulkittaessa olisi luonnollisesti otettava huomioon myös ehdotetun lain 3 §:n

säännökset keskuksen varsinaisesta toimialasta ja tehtävistä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toimisi merkittävässä roolissa valtion ja kuntien vastuulle yhteisesti kuuluvassa aluehallinnon viranomaiskokonaisuudessa. Tämän johdosta olisi tärkeää, että keskus järjestäisi sekä sisäiset prosessinsa että ulkoiset suhteensa laaja-alaista yhteistyötä tukevalla tavalla ja pyrkiisi aktiivisesti tukemaan ja ottamaan osaa alueelliseen yhteistoimintaa sen eri muodoissa.

3 §. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimiala ja tehtävät.* Pykälä sisältäisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimialan ja tehtävien yleisluonteisen määrittelyn. Koska keskuksen koko tehtäväkenttä ja sitä koskeva lainsäädäntö on erittäin laaja, tapahtuisi keskuksen tehtävien ja niitä koskevan toimivallan yksityiskohtainen määrittely erityislainsäädännön kautta.

Ehdotettu säännös on kolmitasoinen. Ensimmäkin siinä määriteltäisiin toimialakohtaisesti ne tehtäväkokonaisuudet tai -ryhmät, jotka kuuluisivat keskusten toimivaltaan ja joista säädettäisiin tarkemmin erityislainsäädännössä. Toiseksi säännöksessä määriteltäisiin keskuksille tiettyjä tehtäviä, joita koskevat toimivaltasäännökset tulisivat kumotuiksi uudistuksen yhteydessä. Kolmanneksi säännöksessä todettaisiin, että keskuksilla voisi olla edellä mainittujen tehtävien lisäksi myös muita laissa säädettyjä tehtäviä. Säännöksen rakenteeseen on vaikuttanut erityisesti se, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset olisivat esityksen mukaan usean eri ministeriön hallinnonalalla toimivia monitoimialaisia valtion aluehallinnon viranomaisia.

Pykälän 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset hoitaisivat niille erikseen säädettyjä tehtäviä seuraavilla toimialoilla: yrittäjyyden ja elinkeinotoiminnan edistäminen, innovaatiot ja kansainvälistyvä liiketoiminta, työmarkkinoiden toimivuus, työvoiman saataavuus ja työllisyys, koulutus ja osaaminen, kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimi, maahanmuutto, kotouttaminen ja hyvät etniset suhteet, maatilatalous, kalatalous, maaseudun kehittäminen ja muut maaseutuelinkeinot, eläintunnistusjärjestelmä sekä maa- ja metsätalouden tuotantotarvikkeiden turvallisuus ja kasvinterveys, energia ja sen

tuotanto, liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, maanteiden pito sekä julkisen liikenteen järjestäminen, ympäristönsuojelu, alueiden käyttö, rakentamisen ohjaus, kulttuuriympäristön hoito, luonnon monimuotoisuuden suojeleminen ja kestävä käyttö sekä vesivarojen käyttö ja hoito, palkkaturva-asiat sekä eräät edellä mainittuihin tehtäviin liittyvät rakennerrahasto- ja aluekehitystehtävät. Viimeksi mainittuun tehtäväkokonaisuuteen eivät kuitenkaan kuuluisi sellaiset rakennerrahastolain (1401/2006) 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettut Euroopan aluekehitysrahastotehtävät, joita on hoidettu lääninhallitusten sivistysosastoilla tai sosiaali- ja terveysosastoilla. Nämä tehtävät siirtyisivät maakunnan liitoille.

Kysymys on tehtävistä, joita voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti on hoidettu lääninhallituksissa, työ- ja elinkeinokeskuksissa, alueellisissa ympäristökeskuksissa ja tiepiireissä. Ehdotettu sääntely koskisi myös eräitä yksittäisiä tehtäviä, jotka esityksessä ehdotetaan siirrettäväksi keskushallinnosta aluehallintoon. Keskuksen tehtävät ja niitä koskeva toimivalta on määritelty yksityiskohtaisesti erityislainsäädännössä. Esityksen valmistelun yhteydessä on selvitetty, että näitä uudistuksen piiriin kuuluvia elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille tulevia tehtäviä koskevia erityislakeja on kaikkiaan noin 110 ja näissä kaikkiaan noin 520 säännöstä. Näitä lakeja koskevat muutosehdotukset sisältyvät tähän esityskokonaisuuteen ja annetaan tähän esitykseen liittyen erillisenä hallituksen esityksenä tai niitä koskevat muutosehdotukset on sisällytetty tämän esityksen kanssa rinnakkaisesti toimialakohtaisesti hallituksen esityksiin.

Pykälän 2 momentissa määriteltäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille lisäksi tiettyjä tehtäviä, joista ei ole säädetty erikseen tai joita koskevat säännökset tulisivat kumotuiksi uudistuksen yhteydessä.

Momentin 1 kohdan mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtävänä olisi ehdotetun lain 3 luvussa tarkoitettujen työ- ja elinkeinotoimistojen ohjaus ja valvonta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtävänä olisi momentin 2 kohdan mukaan lisäksi valmistella liikenteen sekä kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimen peruspalvelu-

lujen alueellisen saatavuuden arviointia. Esi-tyksen mukaan aluehallintoviraston tehtävänä olisi sitä koskevan tähän esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen 4 §:n 2 momentin mukaan muun muassa peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointi. Arvioitavia peruspalveluja olisivat myös liikenteen sekä kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimen palvelut, joita koskevat valmistelutehtävät kuuluisivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Näitä palveluja koskevan arvioinnin valmistelisivat esityksen mukaan asianomaisen aluehallintoviraston käyttöön sen toimialueella toimivat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset.

Pykälän 3 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen muista tehtävistä säädettäisiin erikseen.

4 §. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten organisointi.* Pykälässä säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä niiden tehtävien ja toimintojen organisoimista koskevista kysymyksistä. Siinä säädettäisiin ensinnäkin keskusten lukumäärää, toimialueita, toimipaikkoja ja nimiä koskevasta asetuksenantovallasta. Lisäksi pykälä sisältäisi säännöksen keskusten vastuualueiden muodostamisesta sekä tiettyjen vastuualueiden tehtävien ja toimintojen järjestämistä koskevista erityisvaatimuksista.

Pykälä sisältäisi valtuutuksen säätää keskuksen tarkemmasta organisoinnista valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella on tarkoitus säätää keskuksen perusorganisaatioksi kolme vastuualuetta: 1) elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri, 2) liikenne ja infrastruktuuri sekä 3) ympäristö ja luonnonvarat.

Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri-vastuualueeseen kuuluisivat tehtävät, jotka koskevat työllisyyttä, yrittäjyyttä ja osaamista, rakennerahastoja, innovaatioita ja kansainvälistyvää liiketoimintaa, kirjastoja sekä liikunta- ja nuorisotoimintaa, kansainvälisiä tehtäviä ja lähialueyhteistyötä, sekä maaseutua ja energiaa. Maahanmuuttoon, maahanmuuttajien kotouttamiseen ja hyviin etnisiin suhteisiin liittyvät tehtävät on tarkoitus organisoida omaan yksikköön tämän vastuualueen sisälle.

Liikenne ja infrastruktuuri-vastuualueelle kuuluisivat tehtävät, jotka koskevat tie- ja liikenneolojen suunnittelua, tienpidon han-

kintoja, asiakas- ja viranomaispalveluja, julkisen liikenteen järjestämistä sekä muuta liikennettä ja infrastruktuuria koskevat tehtävät.

Ympäristö ja luonnonvarat-vastuualueelle kuuluisivat tehtävät, jotka koskevat ympäristönsuojelua, alueiden käyttöä, vesien hoitoa ja ympäristön tilan seurantaa, kehittämistä ja lähialueyhteistyötä, sekä vesivarojen käyttöä ja hoitoa.

Keskukset voisivat tarvittaessa sijoittaa henkilökuntaansa myös säännöksessä tarkoitettujen varsinaisten toimipaikkojen ulkopuolella sijaitseville työskentelypaikkakunnille. Näistä työskentelypaikkakunnista määrättäisiin ehdotetun lain 11 §:n 2 momentin mukaan keskuksen vastuualueen työjärjestyksessä.

Pykälän 3 momentin mukaan olisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen 3 §:n 1 momentin 10 kohdassa tarkoitettujen valvontatehtävien hoitaminen järjestettävä siten, että asioiden käsittelyn puolueettomuus varmistettaisiin. Sääntely vastaa ympäristöhallinnosta annetun lain 4 §:n 5 momentin säännöksiä asiasta.

5 §. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimivalta sekä toimialueet ja niiden laajentaminen.* Pykälä sisältäisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimivaltaa sekä toimialueen määräytymistä ja sen laajentamista koskevat säännökset.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuskelle kuuluvista tehtävistä säädettäisiin 3 §:n 1 momentin pääsäännön mukaan erityislaeissa ja lisäksi eräistä sille kuuluvista tehtävistä säädetään 3 §:n 2 momentissa ja 24 §:ssä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimialueista ja niiden laajentamisesta säädettäisiin 5 §:ssä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimivalta määräytyisi siten sille erityislaeissa ja ehdotetun lain 3 §:n 2 momentissa ja 24 §:ssä säädettyjen tehtävien ja kunkin keskuksen 5 §:n mukaan määräytyvän toimialueen kautta.

Pykälän ensimmäinen lause sisältäisi keskuksen toimivallan ja toimialueen määräytymistä koskevan pääsäännön, jonka mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus huolehtisi sille säädettyjen tehtävien hoitamisesta toimialueellaan ja käyttäisi sille kuuluvaa toimivaltaa siten kuin siitä ehdotetussa tai

muussa laissa säädettäisiin. Keskusten toimivalta olisi alueellinen ja se noudattaisi käytännössä keskusten toimialuejakoa. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimialueista säädettäisiin ehdotetun lain 4 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän toisessa lauseessa säädettäisiin siitä, millä edellytyksillä edellä mainitusta pääsäännöstä olisi mahdollista poiketa ja tehdä keskuksen alueellista toimivaltaa koskevia järjestelyjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten välillä. Säännöksen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi hoitaa tehtäviä myös useamman kuin yhden keskuksen toimialueella, jos toimialueen laajentamisella voitaisiin tehostaa keskusten toimintaa ja valtion henkilöstö- ja muiden voimavarojen käyttöä, parantaa palvelujen saatavuutta, edistää alueen suomen- ja ruotsinkielisen sekä saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitetulla saamelaisten kotiseutualueella saamenkielisen vähemmistön kielellisten oikeuksien toteutumista tai turvata tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuus taikka toimialueen laajentaminen olisi tarkoituksenmukainen muun vastaavan syyn vuoksi.

Kysymykseen tulisivat muun muassa järjestelyt, joilla kootaan erikoistumis- tai tukitehtäviä taikka edesautetaan työntasausta virastojen välillä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin koottavissa viranomaisissa on jo nyt sangen laajassa käytössä toimintamalli, jossa yksi tai useampi virasto hoitaa määrättyä tehtävää oman alueensa lisäksi laajemmalla alueella tai valtakunnallisesti. Kyseiset tehtävät ovat joko alueellisia tai valtakunnallisia, keskushallinnosta siirrettyjä tehtäviä. Ehdotetun säännöksen tavoitteena olisi tukea tämän toimintamallin käyttöä edelleen uusissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia on suunniteltu olevan viisitoista. Pykälän perusteella olisi ensinnäkin mahdollista tarvittaessa määrittellä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten alueellinen toimivalta siten, että vain osassa virastoista hoidettaisiin kaikkia keskuksille säädetyjä tehtäviä. Toiseksi pykälän antaisi tarvittaessa mahdollisuuden myös siihen, että niin sanottujen erikoistu-

mistehtävien sekä talous-, henkilöstö- ja toimitilahallinnon, tietohallinnon, tietopalvelun, viestinnän ja hankintatoimen tai muiden vastaavien tukitehtävien hoitaminen voitaisiin keskittää yhteen tai muutamaaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen. Säännösehdotus mahdollistaisi siinä säädetyin edellytyksin tehdä myös muita vastaavan kaltaisia toimivaltajärjestelyjä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten välillä. Tavoitteena on muun muassa, että yhdeksässä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa olisi kaikki kolme keskuksen päävastuualuetta, jonka johdosta niiden alueellinen toimivalta tietyissä tehtävissä olisi normaalia laajempi. Erillisestä kielivähemmistön palveluyksiköstä sisältyisi ehdotetun lain 23 §:ään erityissäännös.

Pykälän viimeinen lause sisältää asetuksenantovaltuutta koskevan säännösehdotuksen, jonka mukaan vastuualueiden sijoittumisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin ja keskusten toimialueen laajentamisesta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksenantovaltuuden säätäminen valtioneuvostotasolle on tässä tapauksessa perusteltua, koska kysymys on laajakantoisesta ja periaatteellisesti merkittävästä asiasta, joka koskee yleensä usean ministeriön hallinnon alaa ja niihin kuuluvien tehtävien järjestelyä.

2 luku **Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ohjaus ja johtaminen**

6 §. Yleishallinnollinen ohjaus. Pykälässä määriteltäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yleishallinnollisesta ohjauksesta ja asemasta. Pykälän mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yleishallinnollinen ohjaus kuuluisi työ- ja elinkeinoministeriölle. Säännös tarkoittaisi, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset kuuluisivat työ- ja elinkeinoministeriön toimialalle siinä merkityksessä, kuin ministeriöiden välisestä toimialajaosta säädetään valtioneuvostosta annetussa laissa (175/2003) ja sen perusteella annetussa valtioneuvoston ohjesäännössä. Tämä koskisi esimerkiksi keskuksen hallintoa ja sen järjestämistä koskevaa normiohjausta. Yleishallinnollinen ohja-

us pitäisi sisällään myös sen, että työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi ehdotetun lain 8 §:n mukaisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten strategisen ohjauksen koordinoinnista sekä lain 9 §:n mukaisesti keskusten yhteisiä toimintoja ja muita keskusten yhtenäisen toiminnan kannalta tarpeellisia toimenpiteitä koskevasta toiminnallisesta ohjauksesta.

7 §. Strateginen suunnittelu ja ohjaus. Pykälä sisältäisi säännökset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnan strategisesta suunnittelusta ja ohjauksesta. Pykälässä olisi myös strategisen suunnittelun ja ohjauksen sisältöä ja menettelytapoja koskeva asetuksenantovaltuus.

Esiteksen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset olisivat usean eri ministeriön hallinnonalojen tehtäviä hoitavia monitoimialaisia valtion aluehallinnon viranomaisia. Tämän johdosta tarvittaisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa edustettuina olevien eri hallinnonalojen tavoitteiden yhteensovittamiseksi ja aluehallinnon toimintaedellytysten parantamiseksi asianomaisten ministeriöiden yhteistyössä muodostama näkemys siitä, miten valtion hallintoa koskevat valtakunnalliset tavoitteet sovelletaan ja kanavoidaan alueelliseen toimintaan. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten strateginen suunnittelu ja ohjaus tapahtuisi asianomaisten ministeriöiden yhteistyönä. Myös maakunnan liitoilla olisi rooli ohjausprosessissa. Ministeriöiden suunnittelu ja ohjaus välitettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille yhtenäisessä muodossa koordinoivana ministeriönä toimivan työ- ja elinkeinoministeriön kautta.

Valtion koko aluehallinnon suunnittelussa ja ohjauksessa tulisi kiinnittää huomiota myös siihen, että aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten strategisessa suunnittelussa ja ohjauksessa asetettavat tavoitteet ja päämäärät olisivat yleisiltä perusteiltaan samansuuntaiset molempien aluehallintoviranomaisten kesken. Tämän johdosta viranomaisten suunnittelua ja ohjausta koordinoivien valtiovarainministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön tehtävänä olisi huolehtia tavoitteiden ja menettelytapojen yhteensovittamisesta siten, että valtionhallinnon alueille suuntaama suunnittelu

ja ohjaus näkyisi alueille ristiriidattomana ja tukisi aluehallinnon viranomaisten keskinäistä yhteistyötä.

Pykälän 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintaa koskevien yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi sekä alueiden näkemysten huomioonottamiseksi laadittaisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille niiden toiminnan yleistä suunnittelua, ohjausta ja järjestämistä varten yhteinen strategia-asiakirja ja jokaiselle keskukselle erilliset strategiset tulostavoiteasiakirjat. Strategia-asiakirja ja strategiset tulostavoiteasiakirjat laadittaisiin hallituksen toimikaudeksi ja niiden sisältö tarkistettaisiin tarvittaessa vuosittain.

Strategisella suunnittelulla ja ohjauksella tarkoitettaisiin ehdotetussa säännöksessä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa edustettuina olevien eri hallinnonalojen valtakunnallisten tavoitteiden ja niitä koskevien resurssien yhteensovittamista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yleisten toimintaedellytysten ylläpitämistä ja kehittämistä koskevaa toimintaa. Tässä toiminnassa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille määriteltäisiin hallituksen toimikautta tai muuta vastaavaa ajanjaksoa koskevat toiminnan yleiset strategiset tavoitteet sekä resursseja koskevat kehykset sektoreittain. Säännöksessä tarkoitettu strateginen suunnittelu ja ohjaus olisi osa valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) 12 §:ssä ja valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 2 luvussa tarkoitettua pitkäjänteistä toiminta- ja taloussuunnittelua. Keskuksen kaikkien toimialojen osalta tärkeimmät toimintamäärärahat eriteltäisiin valtion talousarvion selvitysosassa olevalla käyttösuunnitelmalla, mikä vahvistaisi keskuksen taloudellisen suunnittelun ja ohjauksen läpinäkyvyyttä.

Strategia-asiakirjalla tarkoitettaisiin ehdotetussa säännöksessä suunnitteluasiakirjaa, joka sisältäisi hallitusohjelmasta, hallituksen strategia-asiakirjasta, valtioneuvoston kehyspäätöksestä, valtakunnallisista alueiden kehittämistavoitteista, maakuntaohjelmista, hallituksen politiikkaohjelmista, muista vastaavista poikkialuehallinnollisista ohjelmista sekä lainsäädännöstä ja kansainvälisistä sopimuksista johdettavia tavoitteita ja suunnitelman

resurssien kohdentamisesta näiden tavoitteiden toteuttamiseen. Strategia-asiakirja olisi kaikille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille yhteinen.

Strategisilla tulostavoiteasiakirjoilla tarkoitettaisiin asiakirjoja, jotka perustuvat strategia-asiakirjassa asetettuihin yleisiin tavoitteisiin ja päämääriin sekä alueen maakuntaohjelmiin ja niiden toteuttamissuunnitelmiin ja joissa määriteltäisiin kullekin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle toiminnan painopisteet, keskeiset toimintalinjat, yhteistyökysymykset ja määräraha-kehitykset alueittain ja sektoreittain. Strategiset tulostavoiteasiakirjat laadittaisiin jokaiselle keskukselle erikseen. Tulostavoiteasiakirjasta on säädetty valtion talousarviosta annetun asetuksen 11 §:ssä. Käytännössä kysymys on niin sanotusta strategisesta tulossopimuksesta, joka solmitaan ohjaavan ministeriön ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kesken.

Pykälän 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö laatii yhdessä ehdotetun lain 8 §:ssä mainittujen ministeriöiden tai keskushallinnon virastojen sekä yhteistyössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja maakunnan liittojen kanssa strategia-asiakirjan ja strategiset tulostavoiteasiakirjat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Jos strategia-asiakirjan sisällöstä ei saavuteta yksimielisyyttä ministeriöiden kesken, ratkaisisi asian ehdotetun säännöksen mukaan valtioneuvosto. Asia tulisi viedä valtioneuvoston yleisistunnon ratkaistavaksi.

Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma otettaisiin huomioon valtion elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten strategisten tulostavoiteasiakirjojen sekä muiden maakuntaohjelman toteuttamiseen osallistuvien tahojen vastaavien suunnitteluasiakirjojen laadinnassa. Ne otettaisiin huomioon myös keskusten tulosneuvotteluissa sovitettaessa yhteen alueen tarpeita ja valtion toimenpiteiden toteuttamista.

Strategia-asiakirjan sisältö käsiteltäisiin asianomaisten ministeriöiden yhteisessä neuvottelussa tavoitteena yksimielisyys. Neuvottelun järjestämisvastuu olisi työ- ja elinkeinoministeriöllä. Neuvottelusta laadittaisiin pöytäkirja, jossa todettaisiin yksimielisyys ja mahdolliset avoimeksi jääneet asiat. Kukin neuvotteluun osallistuva ministeriö hyväk-

syisi aluehallinnon strategia-asiakirjan ministerin päätöksellä. Mikäli ministeriöt eivät saavuttaisi neuvotteluissa yksimielisyyttä, asia vietäisiin valtioneuvoston päätettäväksi työ- ja elinkeinoministeriön esittelystä. Työ- ja elinkeinoministeriön tehtävänä olisi välittää strategia-asiakirjan sisältö elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille.

Strategiset tulostavoiteasiakirjat valmistettaisiin työ- ja elinkeinoministeriön, muiden asianomaisten ministeriöiden tai keskushallinnon virastojen, maakunnan liittojen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yhteistyönä.

Valmisteluprosessin on suunniteltu olevan seuraavan sisältöinen. Työ- ja elinkeinoministeriö antaisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille ohjeen valmistella esitys strategiseksi tulostavoiteasiakirjaksi. Ohje perustuisi strategia-asiakirjaan ja ministeriöiden kanssa valmisteltuun yhteiseen näkemykseen. Työ- ja elinkeinoministeriö antaisi valmisteluohjeen myös maakunnan liitoille. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valmistelisi yhdessä maakunnan liiton kanssa esityksen strategiseksi tulostavoiteasiakirjaksi. Valmistelun lähtökohtana olisi valtion strategia-asiakirja sekä maakuntaohjelma ja sen toteuttamissuunnitelma. Pyrkimyksenä olisi saavuttaa asiasta yhteinen näkemys. Esitys käsiteltäisiin maakunnan yhteistyöryhmässä ja maakuntahallituksessa, joka antaisi esityksestä lausunnon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Keskus toimittaisi esityksensä työ- ja elinkeinoministeriöön, joka neuvottelisi sitä muiden ministeriöiden kanssa tavoitteena päästä siitä yksimielisyyteen. Työ- ja elinkeinoministeriön johdolla tapahtuvaan tulosneuvotteluun osallistuisivat alueilta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen johtaja ja muu johto sekä maakunnan liiton tai maakuntien yhteistoiminta-alueen ja asianomaisten ministeriöiden edustajat. Neuvottelusta laadittaisiin pöytäkirja, johon kirjattaisiin neuvottelun tulokset sekä ministeriöiden ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä maakunnan liiton kannanotot esityksiin. Työ- ja elinkeinoministeriö ja asianomaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen johtaja allekirjoittaisivat strategisen tulostavoiteasiakirjan, joka käytännössä

toimisi keskuksen strategisena tulossopimuksena.

Pykälän 3 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnan strategisen ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Asetusantovaltuuden säätäminen valtioneuvostotasolle on tässä tapauksessa perusteltua, koska kysymys on laajakantoisesta ja periaatteellisesti merkittävästä asiasta, joka koskee usean ministeriön hallinnonala.

8 §. Toiminnallinen ohjaus. Pykälä sisältäisi säännökset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisesta ohjauksesta. Kysymys on keskusten sektorikohtaista operatiivista toimintaa koskevasta ohjauksesta, josta vastaisivat toimialoittain asianomaiset ministeriöt tai näiden sijasta keskushallinnon virastot.

Pykälän 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintaa ohjaisivat omilla toimialoillaan sisäasiainministeriö, opetusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö ja ympäristöministeriö tai se keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus olisi erikseen säädetty tai määrätty. Tätä toimintaa kutsuttaisiin ehdotetussa laissa toiminnalliseksi ohjaukseksi. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallista ohjausta olisi säännöksen mukaan myös toiminta, jossa työ- ja elinkeinoministeriö huolehtisi keskuksen yhteisiä toimintoja ja muita keskuksen yhtenäisen toiminnan kannalta tarpeellisia toimenpiteitä koskevasta toiminnallisesta ohjauksesta.

Toiminnallisella ohjauksella tarkoitettaisiin ehdotetussa säännöksessä keskukselle kuuluvien eri hallinnonalojen tehtävien ja toimintojen hoitamista sekä palvelujen järjestämistä ja tuottamista koskevaa sektorikohtaista ohjausta. Toimivaltainen ministeriö tai keskushallinnon virasto määräytyisi erityislainsäädännön ja ministeriöiden osalta myös valtioneuvoston ohjesäädännön toimialajaon mukaisesti. Ohjaustehtävään sisältyisi myös toimintojen valvonta. Toiminnallinen ohjaus koskisi strategista ohjausta lyhyempää aikaväliä, yleensä vuositasolla tapahtuvaa tavoitteiden asettamista. Toiminnallisesta ohjauksesta vastaisivat toimialakohtaisesti asian-

omaiset ministeriöt tai keskushallinnon virastot, jos tehtävä olisi erikseen säädetty keskushallinnon viraston toimivaltaan kuuluvaksi. Säännöksessä tarkoitettu toiminnallinen ohjaus olisi osa valtion talousarviosta annetun lain 12 §:ssä ja valtion talousarviosta annetun asetuksen 2 luvussa tarkoitettua vuosiatason toiminta- ja taloussuunnittelua.

Toiminnallisella ohjauksella tarkoitettaisiin lisäksi sellaisia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena olisi varmistaa yhdenmukainen palvelu- ja laatutaso keskuksille kuuluvien sektorikohtaisten tehtävien ja -toimintojen hoitamisessa sekä palvelujen tuottamisessa. Tällaisia ohjaustoimenpiteitä olisivat muun muassa keskusten sektorikohtaisten toimintojen ja palvelujen laatutason määrittäminen, tarvittavien standardien ja ohjeiden antaminen sekä menettelytapoja ja niiden kehittämistä koskeva ohjaus.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yhteisiä toimintoja ja muita keskuksen yhtenäisen toiminnan kannalta tarpeellisia toimenpiteitä koskevalla toiminnallisella ohjauksella tarkoitettaisiin esimerkiksi keskuksen yhteistä strategiaa ja ennakointia, keskuksen aluekehitystyötä, EU-rakennerahasto-ohjelmia ja asiakaspalveluprosesseja. Lisäksi sillä tarkoitettaisiin talous-, henkilöstö- ja toimitilahallinnon, tietohallinnon, tietopalvelun, viestinnän tai hankintatoimen taikka muita vastaavia yhteisiä tukitehtäviä. Ehdotetun säännöksen mukaan työ- ja elinkeinoministeriö huolehtisi tässä tarkoitettusta toiminnallisesta ohjauksesta.

Pykälän 2 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi laadittaisiin 1 momentissa tarkoitettun ministeriön tai keskushallinnon viraston johdolla tarvittaessa keskuksen toiminnan ja tehtävien ohjausta ja järjestämistä varten toiminnallinen tulostavoiteasiakirja. Toiminnallisen tulostavoiteasiakirjan keskeiseen sisältöön kuuluisivat käytettäviä taloudellisia resursseja sekä vuositavallisia tai muita lyhyen aikavälin toimintaa ja tehtäviä koskevat tulostavoitteet. Toiminnallinen tulostavoiteasiakirja laadittaisiin vain tarvittaessa. Asiakirjoja voisi olla useampia, esimerkiksi hallinnonala- tai toimialakohtaisesti. Asianomaisten ministeriöiden ja keskushallinnon virastojen tulisi toimia tu-

lostavoiteasiakirjoja laatiessaan tiiviissä yhteistyössä keskenään. Tulostavoiteasiakirjoja laatiessaan ministeriöiden ja keskushallinnon virastojen tulisi neuvotella myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa ennen tulostavoitteiden asettamista. Maahanmuuttoa koskevissa asioissa sisäasiainministeriö laatisi toiminnalliset tulostavoiteasiakirjat näitä tehtäviä hoitavan yksikön kanssa oman toimialueensa osalta. Asiakirjan allekirjoittaisivat asianomaisen vastuualueen päällikkö ja maahanmuuttoyksikön päällikkö. Tulostavoiteasiakirjasta on säädetty valtion talousarviosta annetun asetuksen 11 §:ssä. Kysymys on niin sanotusta toiminnallisesta tulossopimuksesta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisen ohjauksen menettelytavoista voitaisiin pykälän 3 momentin mukaan säätää valtioneuvoston asetuksella. Asetuksenantovaltuuden säätäminen valtioneuvostotasolle on tässä tapauksessa perusteltua, koska kysymys on laajakantoisesta ja periaatteellisesti merkittävästä asiasta, jolla on merkitystä koko aluehallintoviraston toiminnalle.

9 §. Johtaminen. Pykälä sisältäisi säännökset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja sen vastuualueiden johtamisesta ja siihen välittömästi liittyvistä tehtävistä ja vastuista. Ehdotettu pykälä sisältäisi myös säännökset keskuksen johtoryhmästä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sisäinen organisaatio muodostuisi ehdotetun lain mukaan useista eri ministeriöiden toiminnallisissa ohjauksessa olevista vastuualueista, joista eräiden vastuualueiden asema olisi lisäksi varsin itsenäinen myös suhteessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen ja sen muihin vastuualueisiin. Tämän johdosta tulisi keskuksen käytännön toiminnoissa pyrkiä korostamaan sisäisen yhteistyön merkitystä kaikilla tasoilla. Esimerkiksi keskuksen laaja asiantuntemus eri hallinnonaloilta tulisi pyrkiä ottamaan käyttöön mahdollisimman joustavasti ja tehokkaasti. Keskuksen sisäiset toimintoprosessit tulisi myös suunnitella ja toteuttaa mahdollisimman joustaviksi ja tehokkaiksi. Tältä osin keskeisiä toimijoita ovat erityisesti keskuksen johto ja johtoryhmä.

Pykälän 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta johtaisi kes-

kuksen johtaja, jona toimisi keskuksen yhden vastuualueen päällikkö oman toimensa ohella. Keskuksen johtaja vastaisi keskuksen toiminnan tuloksellisuudesta ja keskuksen yhteisten tulostavoitteiden saavuttamisesta. Valtioneuvosto määräisi johtajan määrääjäksi tehtävään työ- ja elinkeinoministeriön esityksestä. Määräajan pituus voisi olla kolmesta viiteen vuotta. Keskuksen johtaja johtaisi keskuksen toimintaa sekä vastaisi työ- ja elinkeinoministeriön asettamien koko keskuksen yhteisten strategisten ja muiden tulostavoitteiden saavuttamisesta.

Pykälän 2 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuualuetta johtaisi vastuualueen päällikkö. Ehdotetun säännöksen mukaan vastuualueen päällikkö vastaisi vastuualueen toiminnan tuloksellisuudesta ja tulostavoitteiden saavuttamisesta. Tämän mukaisesti vastuualueen päälliköt vastaisivat vastuualueensa toiminnan tuloksellisuudesta ja tulostavoitteiden saavuttamisesta ehdotetun lain 8 §:n 1 momentissa tarkoitettulle ministeriölle tai keskushallinnon virastolle sekä keskuksen johtajalle. Keskuksen vastuualueiden päälliköiden nimittämisestä virkaan säädettäisiin ehdotetun lain 12 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen johtoryhmästä. Keskuksella olisi johtoryhmä, joka huolehtisi keskuksen toimintojen yhteensovittamisesta sekä eri vastuualueiden johtamisen sovittamisesta viraston kokonaisujohtamiseen. Johtoryhmän puheenjohtajana toimisi keskuksen johtaja. Keskuksen toimialueella toimivan metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämissäkeskuksesta annetussa laissa (1474/1995) tarkoitetun metsäkeskuksen johtaja osallistuisi asiantuntijajäsenenä johtoryhmän työhön silloin, kun johtoryhmässä käsiteltäisiin asioita, jotka koskevat metsätaloutta. Johtoryhmän muusta kokoonpanosta määrättäisiin ehdotetun momentin mukaan keskuksen työjärjestyksessä.

Johtoryhmätyöskentelyllä olisi mahdollista tukea keskuksen eri toimialojen yhteistyötä ja edistää tiedonkulkua. Näiden seikkojen johdosta olisi tarkoituksenmukaista, että johtoryhmän kokoonpano määriteltäisiin keskuksen työjärjestyksessä riittävän edustavaksi. Johtoryhmän jäseniä olisivat keskuksen

johtajan lisäksi vastuualueiden päälliköt. Keskuksen maahanmuuttoa, maahanmuuttajien kotouttamista ja hyviä etnisiä suhteita sekä maaseutu- ja energia-asioita hoitavan yksikön päällikkö olisi johtoryhmän jäsen. Osaamisen ja kulttuuritoimen edustajan tulisi myös aina olla johtoryhmän jäsen. Johtoryhmään kuuluisi myös henkilöstön ja viestinnän edustus. Niissä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa, joissa ei ole kaikkia kolmea vastuualuetta, johtoryhmään kuuluisivat ympäristö ja luonnonvarat- sekä liikenne ja infrastruktuuri-vastuualueiden tehtäviä hoitavien keskusten asianomaiset edustajat. Johtoryhmän jäsenenä olisi lisäksi koottuja tukitehtäviä hoitavan yksikön päällikkö siinä tai niissä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa, johon tai joihin näitä toimintoja sijoitetaan.

10 §. Asioiden ratkaisuvallta. Pykälässä säädettäisiin asioiden ratkaisuvallasta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa. Lähtökohtaisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on niin sanottu päällikkövirasto. Ehdotettu säännös sisältäisi kuitenkin tiettyjä poikkeuksia tähän pääsääntöön.

Pykälän 1 momentti sisältäisi säännökset siitä kenelle viraston toimivaltaan kuuluvien asioiden ratkaisutoimivalta kuuluu ja kuinka sitä voidaan järjestellä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen johtaja ratkaisisi ehdotetun säännöksen mukaan keskuksen toimivaltaan kuuluvat asiat, jollei niitä olisi säädetty tai työjärjestyksessä määrätty keskuksen muun virkamiehen ratkaistaviksi.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin niin sanotusta pidätysoikeudesta. Ehdotetun säännöksen mukaan johtaja voisi ottaa ratkaistavakseen asian, joka koskee keskuksen yhteisiä toimintoja sekä asian, joka koskee keskuksen yhteistä rakennerrahasto-ohjelmatyötä. Momentin viimeisen lauseen mukaan keskuksen johtaja ei kuitenkaan voisi ottaa ratkaistavakseen asiaa, joka kuuluu keskuksen vastuualueen tehtäviin ja toimivaltaan. Poikkeuksen tekeminen ratkaisuvallan käyttämisessä näiltä osin perustuu näiden toimialojen itsenäiseen asemaan keskuksen sisällä tai toiminnan luonteesta johtuviin erityistarpeisiin. Ratkaisuun on vaikuttanut myös se, että keskuksen johtajana toimisi sen

yhden vastuualueen päällikkö oman toimensa ohella.

Keskuksen vastuualueiden välisestä tehtävajaosta säädettäisiin ehdotetun lain 4 §:n nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella.

11 §. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten työjärjestys. Pykälässä säädettäisiin keskuksen ja sen vastuualueiden työjärjestyksestä.

Pykälän 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hallinnon ja toimintojen järjestämisestä sekä asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta määrättäisiin keskuksen työjärjestyksessä, josta päättäisi viraston johtaja. Työjärjestyksellä säädettäisiin asioiden valmistelusta ja esittelymenettelyn käytöstä sekä mahdollisesti tarvittavista yhtein sovittavista toimielimistä johtoryhmän lisäksi.

Pykälän 2 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuualueella voisi tarvittaessa olla oma työjärjestys, jolla voitaisiin määrätä tarkemmin vastuualueen toimintojen järjestämisestä sekä henkilökunnan tehtävistä ja työskentelypaikkakunnista. Vastuualuekohtaisesta työjärjestyksestä päättäisi vastuualueen päällikkö.

12 §. Virkojen täyttäminen. Pykälässä säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen virkojen täyttämisestä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin keskuksen vastuualueiden päällikön ja 2 momentissa muiden viraston virkojen täyttämisestä. Ehdotetun säännöksen 3 momentti sisältäisi virkojen kelpoisuusvaatimuksia koskeva asetuksenantovaltuuden. Keskuksen johtajan määräämisestä tehtävään säädettäisiin ehdotetun lain 9 §:ssä.

Pykälän 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuualueen päällikkö nimitettäisiin aina määräajaksi. Keskuksen vastuualueiden päälliköiden nimittämisvalta johdettaisiin keskuksen vastuualuejaosta. Päällikön nimittäisi vastuualueen toiminnallisesta ohjauksesta päävastuussa oleva ministeriö tai se keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus olisi erikseen säädetty. Nimittävän ministeriön tai keskushallinnon viraston tulisi kuulla muita vastuualueen toiminnalliseen ohjaukseen osallistuvia ministeriöitä tai keskushallinnon viras-

toja sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta ennen päätöksentekoa. Elinkeino, työvoima, osaaminen ja kulttuuri-vastuualueen päällikön nimittäisi työ- ja elinkeinoministeriö, liikenne- ja infrastruktuuri-vastuualueen päällikön nimittäisi liikenne- ja viestintäministeriö (väylävirasto) sekä ympäristö ja luonnonvarat-vastuualueen päällikön nimittäisi ympäristöministeriö.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten vastuualueen päällikkö nimitettäisiin virkaan määräajaksi. Määräajan pituus voisi olla esimerkiksi viisi vuotta. Määräajaksi virkaan nimittämisestä säädetään valtion virkamieslain 9 §:ssä.

Maahanmuuttoa, maahanmuuttajien kotoittamista ja hyviä etnisiä suhteita hoitavan yksikön päällikön määräisi tähän tehtävään asianomaisen vastuualueen päällikkö. Ennen määräyksen antamista tulisi asiasta pyytää sisäasiainministeriön lausunto. Jos vastuualue olisi erimielinen sisäasiainministeriön kanssa tehtävään määrättävästä henkilöstä, tulisi asiasta järjestää neuvottelu vastuualueen ja ministeriön välillä ennen päätöksen tekemistä. Neuvottelun tavoitteena on yksimielisyyteen pääseminen.

Pykälän 2 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuualueen henkilökunnan nimittäisi vastuualueen päällikkö.

Pykälän 3 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen muun henkilökunnan nimittäisi viraston johtaja, jollei viraston työjärjestyksessä toisin määrättäisi. Keskuksen muulla henkilökunnalla tarkoitetaan henkilöstöä, jonka pääasialliset tehtävät koskevat ja hyödyttävät koko keskusta eivätkä ole säännönmukaisesti kohdistettavissa vain keskuksen yhdelle vastuualueelle. Tällaisia tehtäviä ovat esimerkiksi talous-, henkilöstö- ja toimitilahallinnon, tietohallinnon, tietopalvelun, viestinnän ja hankintatoimen tehtävät.

Pykälän 4 momentti sisältää asetuksenantovaltuuden, jonka mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen virkojen kelpoisuusehdoista säädetäisiin valtioneuvoston asetuksella.

3 luku Työ- ja elinkeinotoimistot

13 §. Työ- ja elinkeinotoimistot. Pykälässä säädetäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen alaisesta paikallishallinnosta. Työ- ja elinkeinotoimistoja koskevat säännökset otettaisiin lakiin pääsääntöisesti sen sisältöisinä, kuin ne ovat 1 päivänä tammi-kuuta 2009 voimaan tullessa laissa työ- ja elinkeinokeskuksista sekä työ- ja elinkeinotoimistoista.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten alaisina paikallishallinnon viranomaisina toimisi työ- ja elinkeinotoimistoja. Organisaatorakenne pysyisi samana kuin nykyinen työ- ja elinkeinoministeriön paikallishallinnon rakenne. Ehdotuksen mukaan työ- ja elinkeinotoimistot ja niiden johtajien virat perustaisi ja lakkauttaisi keskus sekä määräisi työ- ja elinkeinotoimistojen nimet, toimipaikat ja toimialueet.

14 §. Työ- ja elinkeinotoimistojen tehtävät. Pykälässä säädetäisiin työ- ja elinkeinotoimistojen tehtävistä. Työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät olisivat pääsääntöisesti samat kuin nykyisten työ- ja elinkeinotoimistojen tehtävät. Toimisto vastaisi työvoiman saataavuuden turvaamisesta ja työllisyyden parantamisesta, julkisen työvoimapalvelun toimeenpanosta, maahanmuuttajien kotoutumisesta sekä yrityspalveluihin liittyvästä neuvonnasta. Lisäksi toimiston tulisi hoitaa muut sille säädetty tai keskuksen sille määräämät tehtävät. Ehdotetun lain 15 §:n nojalla myös työ- ja elinkeinoministeriö voisi eräissä tapauksissa määrätä toimistoille tehtäviä.

15 §. Työ- ja elinkeinotoimistojen alueellisen toimivallan määräytyminen. Pykälä sisältäisi työ- ja elinkeinotoimistojen alueellisen toimivallan määräytymistä ja sen järjestämistä koskevat säännökset silloin kun on tarpeen, että toimisto toimii oman toimialueensa ulkopuolellakin. Työ- ja elinkeinotoimistoissa on nykyisin jonkin verran käytössä toimintamalli, jossa virasto hoitaa tehtävää oman alueensa lisäksi laajemmalla alueella työ- ja elinkeinokeskuksen toimialueella tai valtakunnallisesti. Kysymys on tehtävistä, joilla kootaan erikoistumis- tai tukitehtäviä taikka edesautetaan työntasausta toimistojen välillä. Ehdotetun säännöksen tavoitteena olisi tukea

tämän toimintamallin laajentamista edelleen työ- ja elinkeinotoimistoissa.

Pykälän ensimmäinen lause sisältäisi toimivallan määräytymisen pääsäännön, jonka mukaan toimisto huolehtisi sille säädettyjen tehtävien hoitamisesta toimialueellaan. Toimiston toimialueen määräisi pääsääntöisesti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus samalla, kun se perustaa toimistot 13 §:n mukaisesti.

Pykälän toisessa lauseessa säädettäisiin siitä, millä edellytyksillä mainitusta pääsäännöstä olisi mahdollista poiketa. Säännöksen kolmannessa lauseessa säädettäisiin siitä, milloin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi tehdä alueellista toimivaltaa koskevia järjestelyjä keskuksen toimialueen sisällä. Jos olisi tarpeen tehdä järjestelyjä, jotka ulottuvat keskuksen toimialueen ulkopuolelle, asiasta määrättäisiin työ- ja elinkeinoministeriön päätöksellä.

16 §. Työ- ja elinkeinotoimiston ohjaus. Pykälässä säädettäisiin työ- ja elinkeinotoimistojen ohjauksesta. Keskus ohjaisi toimistoa työ- ja elinkeinoministeriön vahvistaman strategian ja tavoitteiden sekä sen antamien ohjeiden mukaisesti. Keskus neuvottelisi toimiston kanssa tulostavoitteista ja vahvistaisi toimistolle toimiston kanssa neuvotellut tulostavoitteet.

17 §. Työ- ja elinkeinotoimistojen johtaminen ja ratkaisuvallat. Pykälässä säädettäisiin työ- ja elinkeinotoimistojen johtamisesta ja ratkaisuvallan käyttämisestä.

Toimiston päällikkönä olisi ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan työ- ja elinkeinotoimiston johtaja. Työ- ja elinkeinotoimiston johtaja johtaisi toimiston toimintaa ja vastaisi keskuksen sille asettamien tulostavoitteiden saavuttamisesta.

Pykälän 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinotoimiston johtaja ratkaisisi toimiston päätettävät asiat. Työ- ja elinkeinotoimiston johtaja voisi työjärjestyksellä siirtää ratkaisuvallan muille virkamiehille.

Pykälän 3 momentin mukaan työ- ja elinkeinotoimiston johtaja voisi pidättää itsellään päätösvallan asiassa, jonka virkamies työjärjestyksen mukaan saisi ratkaista.

18 §. Työ- ja elinkeinotoimiston työjärjestykset. Pykälä sisältäisi säännökset työ- ja elinkeinotoimistojen työjärjestyksestä. Työ- ja

elinkeinotoimiston johtaja vahvistaisi toimiston työjärjestyksen. Samoin kuin keskusten työjärjestyksellä myös toimiston työjärjestyksen piiriin kuuluvilla asioilla olisi tarkoitus parantaa työ- ja elinkeinotoimiston johtajan mahdollisuuksia järjestää toimiston hallinto vastaamaan tulostavoitteista, toimintaympäristön muutoksista ja alueellisista tarpeista johtuvia vaatimuksia. Toimiston työjärjestyksellä annettaisiin tarkemmat määräykset toimiston organisaatiosta, ratkaisuvallan käytöstä, esittelymenettelyn käyttämisestä tai ilman esittelyä tapahtuvasta päätöksentekomenettelystä sekä muista sisäiseen hallintoon kuuluvista asioista.

19 §. Tarkemmat säännökset toimiston virkoihin nimittämisestä. Pykälä sisältäisi tarkemmat säännökset toimiston virkoihin nimittämisestä. Ehdotetun säännöksen mukaan työ- ja elinkeinotoimiston virkojen kelpoisuusvaatimuksista ja virkoihin nimittämisestä olisi voimassa, mitä valtion virkamieslaissa säädetään. Kelpoisuusvaatimuksista, nimitämisestä, virkavapauden myöntämisestä ja muista vastaavista asioista säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

4 luku Erinäiset säännökset

20 §. Asioiden ratkaiseminen eräissä tapauksissa. Pykälä sisältäisi säännökset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialan laajuudesta ja sen sisäisestä tehtävien järjestelystä mahdollisesti johtuvien esteellisyys- ja kollisiotilanteiden ratkaisemiseksi. Tällainen tilanne saattaisi syntyä esimerkiksi silloin, kun viraston ympäristö ja luonnonvarat-vastuualueen tulisi käsitellä asiaa, joka on vireillä saman keskuksen liikenne ja infrastruktuuri-vastuualueella.

Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus olisi esteellinen käsittelemään sen toimialaan kuuluvan asian, olisi keskuksen ehdotetun säännöksen mukaan pyydetävä toiminnallisesta ohjauksesta vastaavaa ministeriötä määräämään toinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus käsittelemään tämän asian. Ministeriön päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla.

21 §. Yhteistyö aluehallintovirastojen kanssa. Pykälässä säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen yhteistyövelvoit-

teesta aluehallintovirastojen kanssa. Ehdotetun säännöksen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen olisi valtion aluehallintoa koskevilla asioilla toimittava yhteistyössä toimialueensa aluehallintovirastojen kanssa. Vastaava säännös sisältyisi aluehallintovirastoista annettuun lakiin.

Nykyisin Etelä-Suomen lääninhallituksen ja Länsi-Suomen lääninhallituksen sivistysosastossa on erillinen ruotsinkielinen opetustoimen yksikkö. Aluehallintovirastoon on suunniteltu perustettavaksi ruotsinkielinen opetustoimen palveluyksikkö, johon lääninhallitusten ruotsinkielisten yksikköjen henkilöstö on tarkoitus sijoittaa kokonaisuudessaan. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla tulee kuitenkin olemaan lakiin perustuvia perustamishankkeisiin liittyviä tehtäviä, jotka koskevat myös ruotsinkielistä opetustoimea ja edellyttävät siihen liittyvää asiantuntemusta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tulee tästä syystä perustamishankkeisiin liittyvässä valmistelussa toimia yhteistyössä aluehallintoviraston ruotsinkielisen palveluyksikön kanssa. Lisäksi on tarkoitus, että aluehallintoviraston ruotsinkielinen palveluyksikkö toimii asiantuntijana elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtäväalueella koskevilla ruotsinkielisen väestön osaamiseen ja koulutukseen liittyvissä asioissa.

Muilla osin yhteistyötä aluehallintoviraston kanssa saattaisi olla tarpeellista tehdä käytännön tasolla esimerkiksi siten, että keskuksien ja virastot asettaisivat yhteisiä neuvottelukuntia tai vastaavia toimielimiä käsittelemään asioita, joilla on molempien viranomaisten tehtävien kannalta merkitystä. Tarvittaessa näistä voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

22 §. *Yhteistyö maakunnan liittojen ja kuntien kanssa.* Pykälässä säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen velvollisuudesta osallistua alueiden kehittämislaisissa (602/2002) tarkoitettuun kehittämistyöhön työhön.

Alueiden kehittämislakia sovelletaan alueiden kehittämiseen, alueiden kehittämistä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien valmisteluun ja toimenpanoon sekä suunnitelmien ja ohjelmien yhteensovittamiseen ja seurantaan. Lain mukaisina aluekehittämisi-

ranomaisina toimivat maakunnan liitot. Alueiden kehittämistä ohjaavat valtakunnalliset alueiden kehittämisen tavoitteet, jotka valtion viranomaiset ottavat huomioon toiminnassaan. Alueiden kehittämistä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien valmistelusta vastaa yleisesti maakunnan liitto, mutta valmistelu tapahtuu yhteistyössä alueen muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen eri hallinnonalan alueviranomaisena on merkittävä toimija alueiden kehittämisessä alueellaan. Ehdotetun säännöksen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus osallistuu edellä mainittuihin aluekehittämisen tehtäviin niissä tehtävissään, jotka liittyvät alueiden kehittämiseen. Alueiden kehittämislakiin ehdotetaan aluekehittämisen viranomaiselle uusia tehtäviä esimerkiksi koulutuksen, liikenteen ja ympäristön suunnittelun yhteensovittamisessa ja osallistumisvelvollisuus koskisi myös näitä tehtäviä.

23 §. *Kielivähemmistön palveluyksikkö.* Pykälässä säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kielivähemmistön palveluyksiköstä. Ehdotettu säännös koskisi perustuslain 17 §:ssä tarkoitettuja suomen, ruotsin ja saamen kieliä tasapuolisesti. Se sisältäisi myös asiaa koskeva asetuksenantovaltuuden. Kielilain 6 §:n 2 momentin mukaan voidaan erityisistä syistä virka-alueen kielivähemmistön tarpeita varten perustaa yksiköllisiä yksiköitä tai osastoja. Ehdotettu pykälä täydentäisi ja täsmentäisi edellä mainittua kielilain säännöstä asiasta. Myös ehdotetun lain 5 § sisältää kielivähemmistöjä koskevan säännöksen, jonka mukaan eräänä keskuksen toimialueen laajentamisperusteena voisi olla alueen kielivähemmistöjen oikeuksien edistäminen.

Säännösehdotuksen tavoitteena on, että sen nojalla perustettava palveluyksikkö voisi esimerkiksi hoitaa vain tietyn toimialan, kuten opetustoimen, palveluja, mutta yksikön palveluntarjontaan voisi kuulua myös keskuksen useamman tai kaikkien toimialojen palveluja. Erityissääntelyn tarkoituksena on, että yksikkö voisi tarvittaessa tarjota asiakkailleen kokonaispalvelua näiden äidinkielellä. Tällaisen yksikön perustaminen ei saisi kuitenkaan johtaa siihen, että alueen vähem-

mistökielisen väestön tarpeista ei olisi huolehdittu samanlaisten perusteiden mukaan.

Pykälän 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella voisi sen toimialaan kuuluvien tehtävien hoitamiseksi olla erillinen alueen suomen- tai ruotsinkielistä taikka saamelaiskäräjistä annetussa laissa tarkoitettulla saamelaisten kotiseutualueella saamenkielistä vähemmistöä palveleva yksikkö. Palveluyksikkö voitaisiin perustaa myös yhtä useamman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen yhteiseksi yksiköksi.

Pykälän 2 momentin mukaan kielivähemmistön palveluyksikön perustamisesta, tehtävistä, nimestä, toimialueesta ja toimipaikasta sekä henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksenantovaltuuden osoittaminen valtioneuvostotasolle olisi perusteltua, koska kysymys on merkittävästä keskuksen toimivaltaa koskevasta järjestelystä.

24 §. Valtion edustaminen. Pykälässä säädettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtävästä edustaa tuomioistuimissa ja viranomaisissa valtion ja oikeutta.

Pykälän 1 momentin mukaan keskus kantaisi ja vastaisi valtion puolesta sekä valvoisi tuomioistuimissa ja viranomaisissa valtion etua ja oikeutta kaikissa toimialaansa kuuluvissa asioissa, jollei toiminnallisesta ohjauksesta vastaavan ministeriön tai keskushallinnon viraston edustaja sitä tee. Momentin toisen lauseen mukaan keskuksen oikeudesta käyttää valtion puolesta asianomistajan puhevaltaa säädettäisiin erikseen. Tällä tarkoitettaisiin esimerkiksi asianomistajan puhevalan käyttämistä valtion puolesta niin sanotuissa ympäristörikosasioissa. Vastaavia säännöksiä on nykyisin aluehallinnon viranomaisia koskevissa hallintosäädöksissä. Ehdotettu säännös yhtenäistäisi menettelyä, mutta ei muuttaisi tehtävän asiallista sisältöä.

Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimivaltaan kuuluvan asian vaikutukset koskisivat merkittävästi kahden tai useamman keskuksen toimialuetta, toiminnallisesta ohjauksesta vastaava ministeriö päättäisi pykälän 2 momentin mukaan, mikä keskus toimisi valtion edustajana tässä asiassa. Ministeriön päätökseen ei saisi hakea muutosta valittamalla.

Vastaavasti pykälän 3 momentin mukaan työ- ja elinkeinotoimisto kantaisi ja vastaisi valtion puolesta kaikissa tehtäviinsä kuuluvissa asioissa, jollei erityistapauksissa toimistoa ohjaavien viranomaisten edustaja sitä tee.

25 §. Suoritteiden maksullisuus. Pykälä sisältäisi yleissäännökset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimiston suoritteiden maksujen määräytymisestä sekä asetuksenantotoimivaltaa koskevan säännöksen.

Pykälän 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimiston suoritteiden maksullisuudesta ja maksujen suuruudesta olisi voimassa, mitä valtion maksuperustelaisissa säädettäisiin. Tämän perusteella määriteltäisiin mitkä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suoritteet tai suoriteryhmät olisivat maksullisia ja mistä suoritteesta tai suoriteryhmästä maksu määrättäisiin omakustannusarvon perusteella sekä mitkä suoritteet hinnoiteltaisiin liiketaloudellisin perustein.

Pykälän 2 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suoritteiden maksuista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Ehdotettu säännös poikkeaisi toimivaltaisen viranomaisen osalta maksuperustelain 8 §:n säännöksestä, jonka mukaan asetuksenantotoimivalta kuuluu normaalitilanteissa asianomaiselle ministeriölle. Asetuksenantovaltuuden säätäminen valtioneuvostotasolle on tässä tapauksessa katsottu tarpeelliseksi, koska elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ovat monitoimialaisia ja usean ministeriön ohjauksessa toimivia viranomaisia ja koska kysymys on myös laajakantoisesta ja periaatteellisesti merkittävästä asiasta. Esimerkiksi ympäristöhallinnon kannalta menojen kattamisessa suoritteiden maksullisuudella on erityistä merkitystä.

Työ- ja elinkeinotoimiston suoritteiden maksuista säädettäisiin sen sijaan maksuperustelain säännösten mukaisesti työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

26 §. Muutoksenhaku. Pykälä sisältäisi säännökset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimiston päätösten muutoksenhakuoikeudesta. Ehdotetun säännöksen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elin-

keinotoimiston antamaan päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muutoksenhausta säädettäisi muualla lainsäädännössä toisin.

Hallintolainkäyttölain 7 §:n 2 momentin mukaan pääsääntönä on, että valtioneuvoston alaisen viranomaisen päätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen. Lain 10 §:n mukaan oikeudesta valittaa muun viranomaisen päätöksestä tulee säätää erikseen. Muutoksenhaku-oikeutta ei säännöksessä rajoitettaisi, vaan mahdolliset rajoitukset määräytyisivät elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai työ- ja elinkeinotoimiston tehtäviä koskevan erityislainsäädännön mukaisesti.

27 §. Voimaantulo. Tämän lain voimaantulosta säädettäisiin tähän esitykseen sisältyvässä voimaantuloilla.

1.3 Laki ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa

1 §. Lain soveltamisala. Pykälässä määriteltäisiin lain soveltamisala. Lakia olisi tarkoitettu soveltaa käsiteltäessä aluehallintovirastosta annettavan lain 4 §:n 1 momentin 5 kohdassa mainittuja ympäristönsuojelu- ja vesilainsäädännön alaan kuuluvia lupa- ja muita hakemusasioita. Tehtävistä ja aluehallintoviraston toimivallasta on tarkemmin säädetty erityislainsäädännössä.

Aluehallintovirastosta annetun lain mukaan aluehallintovirasto on lähtökohtaisesti päällikkövirasto, jossa asiat ratkaisee viraston johtaja. Lain 12 §:n mukaan ympäristölupavastuualueen toimivaltaan kuuluvat asiat ratkaisee kuitenkin vastuualueen päällikkö, jollei niitä ole säädetty tai vastuualueen työjärjestyksessä määrätty vastuualueen muu virkamiehen ratkaistaviksi taikka jollei päätöksenteosta ole toisin säädetty. Ympäristölupa-asioita hoitavan vastuualueen tehtävät todeetaan ehdotetun aluehallintovirastolain 4 §:n 1 momentin 5 kohdassa.

Lain 1 §:n mukaan tätä lakia sovellettaisiin sellaiseen päätöksentekoon, joka koskee aineellisen lainsäädännön soveltamista. Pykälässä viitattaisiin eräisiin keskeisiin lakeihin, joissa on säädetty ratkaisutoimivallasta. La-

kia sovellettaisiin muissa laeissa säädettyjen asioiden ratkaisemiseen sekä näiden asioiden valmisteluun. Muut vastuualueella ratkaistavat asiat (muun muassa nimitykset ja muut hallinnolliset asiat) ratkaisee aluehallintovirastolain 12 §:n mukaisesti vastuualueen päällikkö tai vastuualueen työjärjestyksessä määrätty virkamies.

2 §. Asioiden käsittely. Pykälässä säädettäisiin ympäristölupavastuualueen toiminnan vaatimasta asiantuntemuksesta. Asioita valmisteltaessa ja niitä ratkaistaessa tulee olla käytettävissä asian laadun edellyttämä oikeudellinen, teknillinen ja luonnontieteellinen asiantuntemus, joka otetaan huomioon sekä valmistelua järjestettäessä että ratkaisukokoonpanoa määrättäessä. Vastaavanlainen vaatimus sisältyy myös nykyisen ympäristölupavirastoista annetun lain 8 §:n 2 momenttiin, jossa on säädetty istunnon kokoonpanosta.

Asiat ratkaistaisiin esittelystä joko yhden ratkaisijan kokoonpanossa tai monijäsenisessä kokoonpanossa.

3 §. Ratkaisukokoonpanot Pykälässä säädettäisiin tarkemmin ratkaisukokoonpanoista ja niiden määräämisestä. Ratkaisukokoonpano päätettäisiin asian laadun ja laajuuden mukaisesti. Lähtökohta olisi, että asiat käsiteltäisiin yhden ratkaisijan kokoonpanossa, jolloin asian ratkaisisi vastuualueen päällikkö tai tämän määräämä vastuualueen muu virkamies.

Laajat ja ympäristö- tai muilta vaikutuksiltaan merkittävät hankkeet käsiteltäisiin kuitenkin laajemmassa ratkaisukokoonpanossa. Muu erityinen syy käsitellä asia monijäsenisessä kokoonpanossa on esimerkiksi asian oikeudellinen merkittävyys, jolloin monijäseninen ratkaisukokoonpano on asianosaisten oikeusturvan kannalta perusteltua.

Ympäristönsuojelulain mukaisista asioista käsiteltäisiin laajemmassa ratkaisukokoonpanossa muun muassa sellaiset hankkeet, joista voi aiheutua merkittäviä päästöjä veteen tai ilmaan taikka joissa on kysymys merkittävistä jätehuollon järjestelyistä tai merkittävästä meluhaitasta tai asiaan liittyvä korvauskysymyksiä. Laajempaa ratkaisukokoonpanoa voisi myös edellyttää asianosaisten tai haitankärsijöiden huomattava määrä. Toimialoja, joissa uusia laitoksia tai nykyis-

ten laitosten merkittäviä muutoksia koskevat lupahakemukset ovat yleensä laadultaan sellaisia, että ne pääsääntöisesti edellyttäisivät laajempaa ratkaisukokoonpanoa, olisivat muun muassa massa- ja paperitehtaat, rauta- ja terästehtaat, muu metallien valmistus, öljynjalostamot, eräät lentoasemat ja satamat sekä ongelmajätteiden käsittely. Lakiin ei ole tarkoituksenmukaista sisällyttää ehdotonta luetteloa laajemmasta ratkaisukokoonpanosta käsiteltävistä asioista, koska hakemuksessa voi olla kysymys esimerkiksi vain vähäisestä lupamääräyksen muuttamisesta. Ratkaisukokoonpano määräytyisi siten aina asian ominaispiirteiden mukaan.

Vesilain mukainen lupaharkinta perustuu intressivertailuun eli hankkeesta aiheutuvien hyötyjen ja haittojen vertailuun. Koska myös hankkeen hyödyt ovat intressivertailussa mukana, on näkökulma jossain määrin ympäristönsuojelulaissa säännellyn toiminnan vaikutusten arviointia laajempi. Hankkeen hyödyt ja haitat eivät ole yleensä yhteismitallisia. Niiden vertailu vaikutuksiltaan monitahoisissa hankkeissa edellyttää hyvää kokonaisnäkemystä. Intressivertailun tekee usein vaativaksi myös se, että vesilain mukaisilla hankkeilla voidaan saavuttaa samanaikaisesti monenlaisia hyötyjä. Esimerkiksi järven vedenkorkeuden nosto voi palvella virkistyskäyttöä, kalataloutta ja luonnonsuojelua. Tällaisia asioita käsiteltäessä huolehditaan siitä, että lupa-asian valmistelussa ja lupaharkinnassa on edustettuna myös intressivertailun kannalta riittävä asiantuntemus. Laadultaan sellaisia hankkeita, jotka pääsääntöisesti edellyttäisivät laajempaa ratkaisukokoonpanoa, olisivat muun muassa merkittävät yhdyskuntien vedenhankintaan liittyvät hankkeet, vedenkorkeuden nostamista merkitsevät kunnostushankkeet, jokien perkaukset, tekojärvien ja voimalaitosten rakentaminen ja vesistön säännöstelyhankkeet.

Käsiteltäessä vesilain mukaisia lupasioita, joihin liittyy erityisiä oikeudellisia kysymyksiä, kuten esimerkiksi pakkotoimioikeuksista tai korvauksista päättämistä, huolehditaan myös siitä, että asian laadun edellyttämä oikeudellinen asiantuntemus tulee turvatuksi.

Laajemmasta ratkaisukokoonpanosta asiat käsiteltäisiin kaksi- tai useampijäsenisessä

kokoonpanossa, josta määrättäisiin asian laadun ja sen ratkaisemisen vaatiman asiantuntemuksen mukaan. Kaksijäsenistä kokoonpanoa voitaisiin käyttää, jos jäsenet olisivat ratkaisusta yksimielisiä. Muussa tapauksessa asia olisi siirrettävä laajempaan kokoonpanoon.

Ympäristölupavastuualueen päällikkö määräisi, missä ratkaisukokoonpanossa asia käsitellään sekä kokoonpanon puheenjohtajan. Käytännössä vastuualueen päällikkö voisi määrätä ratkaisukokoonpanoista joko asiakohteisesti tai vastuualueen työjärjestyksessä pysyväisluonteisemmin. Vastuualueen päällikkö ei kuitenkaan voisi enää ratkaisukokoonpanosta päätettyään ottaa asiaa omaan ratkaisuvaltansa.

Pykälän 4 momentin mukaan monijäseniseen ratkaisukokoonpanoon voitaisiin määrätä jäseniä myös toisesta aluehallintovirastosta. Käytännössä olisi tarkoitus toimia niin, että eräille erityisasiantuntemusta vaativille toimialoille muodostettaisiin valtakunnallisia asiantuntijaryhmiä, joihin kuuluvia asiantuntijoita voitaisiin käyttää eri aluehallintovirastoissa ratkaisukokoonpanoissa. Näin voitaisiin turvata erityisasiantuntemuksen saatavuus kaikessa ratkaisutoiminnassa ja samalla edistää yhtenäistä lupakäytäntöä. Tällaisia toimialoja voisivat olla esimerkiksi metsä- ja paperiteollisuus, raskas metalliteollisuus, suuret kemianteollisuuden laitokset, kaivos-toiminta, suuret energiantuotantolaitokset, jätteenpolttot, suuret kaatopaikat, lentokentät, suuret satamat sekä laajat säännöstelyyn, vesivoiman hyödyntämiseen tai pohjavesiasioihin liittyvät hankkeet. Asiantuntijaosaamisen hyödyntäminen voitaisiin järjestää virkamieslain nojalla. Toimintamalli asiantuntijoiden väliseen ja lupaviranomaisten keskinäiseen yhteistyöhön suunnitellaan yhteistyössä lupaviranomaisten ja ympäristöministeriön kesken.

4 §. Äänestäminen. Äänestämiseen sovellettaisiin hallintolainkäyttölain 52 §:n säännöistä. Pääsääntönä olisi, että äänestyksessä voittaa se kanta, jota ratkaisukokoonpanon jäsenten enemmistö on kannattanut. Äänten mennessä tasan päätökseksi tulisi puheenjohtajan kannattama ratkaisu.

5 §. Voimaantulo. Tämän lain voimaantuloa säädetäisiin tähän esitykseen sisältyvällä voimaantulolailla.

1.4 Laki taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain (328/1967) 1 §:n 2 momentin mukaan alueellisen taide-elämän edistämistä varten on alueellisia taidetoimikuntia, joiden lukumäärästä ja toimialueista valtioneuvosto tarkemmin määrää. Alueellisten taidetoimikuntien yhteiselimenä on taiteen keskustoimikunta ja niiden toiminnan järjestämisestä päätetään keskustoimikunnan työjärjestyksessä. Alueelliset taidetoimikunnat ovat opetusministeriön alaisia. Alueellisen taidetoimikunnan jäsenet määrää nykyisin opetusministeriö. Alueellisten taidetoimikuntien lukumäärästä ja toimialueista määrätään alueellisten taidetoimikuntien lukumäärästä ja toimialueista annetussa valtioneuvoston päätöksessä (817/1997).

Taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain 4 §:n 3 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että opetusministeriön sijasta maakunnan liitot määräisivät toimialueidensa alueellisten taidetoimikuntien jäsenet alueellisia taiteen ja kulttuurin järjestöjä ja laitoksia kuultuaan näiden ehdottamista henkilöistä. Ehdotettu muutos ei vaikuttaisi alueellisten taidetoimikuntien organisatoriseen asemaan eikä tehtäviin. Jos taidetoimikunnan toimialue kuitenkin muodostuu useammasta maakunnan liiton alueesta, jäsenet määräisivät asianomaiset maakunnan liitot yhdessä.

Tämän lain voimaantuloa säädetäisiin tähän esitykseen sisältyvällä voimaantulolailla.

1.5 Laki työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta

2 §. Pykälän 3 momentissa säädetään työsuojeluhallinnon riippumattomuudesta. Riippumattomuus perustuu Kansainvälisen työjärjestön ILO:n yleissopimukseen numero 81 ”Ammattientarkastus teollisuudessa ja kaupassa (1947)”, jonka Suomi on ratifioinut.

Aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen riippumattomuudesta säädetäisiin aluehallintovirastoista annetun lain 6 §:ssä. Sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosaston riippumattomuudesta sen hoitaessa työsuojeluviranomaiselle kuuluvia tehtäviä säädetään ministeriötä koskevan asetuksen 4 §:ssä. Näin ollen säännös ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana tästä laista.

3 §. Nykyisessä pykälässä säädetään maanjakamisesta työsuojelupiireihin sekä mahdollisuudesta tehtävien siirtämiseen työsuojelutoimistojen välillä. Nämä säännökset käyvät tarpeettomiksi tässä esityksessä ehdotetun aluehallintouudistuksen tultua voimaan. Pykälään ehdotetaan otettavaksi nykyisen työsuojeluhallinnosta annetun asetuksen (16/1993) 5 §:n säännös siitä, että ministeriö voi asianomaisia aluehallintovirastoja kuultuaan määrätä aluehallintoviraston työsuojelun tehtäviä hoitavan vastuualueen virkamiehen suostumuksellaan tekemään tilapäisesti toisen aluehallintoviraston työsuojelun tehtäviä hoitavalle vastuualueelle tai ministeriölle kuuluvia tehtäviä. Säännös edellyttää lakituksen sääntelyä.

4 §. Pykälän 2 momentissa säädetään työsuojelupiirien yhteydessä toimivista työsuojelulautakunnista. Aluehallintouudistuksen jälkeen työsuojelulautakunnat toimisivat aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueen yhteydessä. Lautakunnan kokoonpanon määräisi aluehallintoviraston asianomaisen vastuualueen päällikkö. Työsuojelulautakuntaan sovellettaisiin muutoin nykyistä sääntelyä vastaavalla tavalla soveltuvin osin, mitä työsuojeluneuvottelukunnasta on säädetty. Työsuojeluneuvottelukunnasta säädetään saman lainkohdan 1 momentissa sekä asetuksessa työsuojeluneuvottelukunnasta (199/1993).

Työsuojelulautakunnan tehtävistä ja kokoonpanosta voitaisiin säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tällä hetkellä on voimassa valtioneuvoston asetus työsuojelulautakunnista (480/2004). Siihen tehtäisiin aluehallinnon organisaatiouudistuksesta aiheutuvat muutokset.

5 §. Pykälä sisältää yleisvaltuuden antaa asetuksella tarkempia määräyksiä lain täytäntöönpanosta. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. Lain nojalla on annettu, edellä jo mainittu-

jen asetusten lisäksi, asetus työsuojelun hallinnosta (176/1993). Sen keskeisin sisältö olisi aluehallintovirastoista annetussa laissa ja sen nojalla annettavassa asetuksessa valtion aluehallintovirastoista. Esimerkiksi työsuojelun vastuualueen päällikön ja mahdollisesti muiden virkamiesten kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin asetuksessa valtion aluehallintovirastoista. Tähän asetukseen sisällytettäisiin myös nykyisen työsuojelun hallinnosta annetun asetuksen 3 §:n 2 momentissa oleva tarkastushenkilökuntaa koskeva erityisvaatimus. Sen mukaan tarkastushenkilökunnassa tulee olla sellaisia tarkastajia, joilla on useiden vuosien pituinen käytännön ammattityökokemus.

Tämän lain voimaantulosta säädettäisiin tähän esitykseen sisältyvällä voimaantulolailla.

1.6 Laki valtion virkamieslain muuttamisesta

4 §. Valtion virkamieslain (750/1994) 4 §:n 2 momentissa säädetään niin sanotuista eritelyviroista. Momentin 8 kohdan mukaan ympäristölupaviraston johtajan ja ympäristöneuvoksen virat ovat tällaisia virkoja.

Ympäristölupavirastoista annettu laki (87/2000) ehdotetaan tässä esityksessä kumottavaksi ja viraston tehtävät siirrettäväksi perustettaviin aluehallintovirastoihin. Aluehallintovirastoissa nämä tehtävät hoidettaisiin omalla vastuualueella, jonka asema olisi tehtävien luonteen johdosta järjestetty itsenäiseksi ja riippumattomaksi. Uudistuksesta johtuen enää ei olisi tarkoituksenmukaista, että edellä mainitut virat olisivat niin sanottuja erittelyvirkoja. Tämän johdosta kyseinen valtion virkamieslain kohta ehdotetaan kumottavaksi. Momentin 8 kohdan kumoamisen johdosta on momentin 7 kohtaan tehtävä tekninen muutos.

7 §. Lain 7 §:ssä säädetään viroista, joihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen. Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan tällaisia virkoja ovat maaherran, lääninhallituksen osastopäällikön ja lääninvalmiusjohtajan virat.

Lääninhallituslaki ehdotetaan tässä esityksessä kumottavaksi ja lääninhallitusten tehtävät siirrettäväksi perustettaville aluehallintovirastoille sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Maaherran virat tulisivat, lukuun ottamatta perustettavaa Ahvenanmaan valtionvirastoa, lakkautettaviksi. Uusiin virastojen johtajiksi sekä Ahvenanmaan valtionviraston johtajana toimivaksi maaherraksi olisi mahdollista nimittää vain Suomen kansalainen valtion virkamieslain 7 §:n 1 momentin 5 kohdan perusteella.

Aluehallintoviraston pelastustoimen ja varautumisen tehtäviä hoitavan vastuualueen päällikön virkaan tulisi voida nimittää vain Suomen kansalainen. Tämän johdosta 1 momentin 6 kohtaan ehdotetaan tehtäväksi tätä koskeva muutos.

Tämän lain voimaantulosta säädettäisiin tähän esitykseen sisältyvällä voimaantulolailla.

1.7 Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

40 §. *Perustamishankkeiden rahoitussuunnitelma.* Pykälässä säädetään seuraavan neljän vuoden aikana toteutettavaksi suunnitellut perustamishankkeet sisältävän perustamishankkeiden valtakunnallisen rahoitussuunnitelman laadinnasta. Pykälän 2 momentin mukaan lääninhallitus laatii hankkeiden kiireellisyysjärjestyksen toiminnan järjestäjiltä saatujen ehdotusten perusteella. Lain elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista tullessa voimaan tehtävä esitetään siirrettäväksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Perustamishankkeita koskevat tehtävät on tarkoitus antaa erikoistumistehtäväksi osalle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia, jotka hoitaisivat tehtävän myös niille nimettyjen toisten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten puolesta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus laatisi kiireellisyysjärjestyksen koko toimialueelleen.

Alueiden kehittämislakiin esitetyn mukaisesti maakunnan liitot laativat kiireellisyysjärjestyksen kuntien ja muiden koulutuksen järjestäjien hankkeista. Tämän mukaisesti

pykälään esitetään lisättäväksi, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset kokoaivat hankeluettelon oppilaitoshankkeiden osalta maakunnan liittojen laatiman kiireellisyysjärjestyksen pohjalta.

Pykälän mukaan tiedot rahoitussuunnitelmaa varten tulee toimittaa lääninhallitukseen ministeriön määräämään ajankohtaan mennessä. Lähtökohtana on, että toimitettavat hanke-esitykset perustuvat kuntien ja muiden toiminnan järjestäjien talousarvioihin ja taloussuunnitelmiin. Nämä yleisesti hyväksytään vuoden lopulla. Siten ei ole tarvetta siihen, että ministeriö vuosittain päättäisi hanke-esitysten jättämisaikakohdasta. Pykälää esitetään muutettavaksi siten, että ehdotukset toimitetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille vuoden loppuun mennessä seuraavana vuonna laadittavaa rahoitussuunnitelmaa varten.

48 §. Rahoituksen laskemisessa käytettävien suoritteiden laskeminen. Pykälän mukaisesti opetusministeriö vahvistaa vuosittain tiettyjen valtionosuuden perusteena käytettävien suoritteiden määrät seuraavaa vuotta varten valtion talousarvion rajoissa. Pykälän 2 momentin mukaan ministeriön tulee turvata ammatillisen lisäkoulutuksen rahoituksen jakautuminen alueellisesti tasapuolisesti koulutustarpeen mukaan. Ennen asiasta päättämistä ministeriön tulee hankkia lääninhallituksen lausunto siitä, voidaanko koulutuksen järjestäjälle myöntää opiskelijatyövuosiin perustuvaa rahoitusta. Lain elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista tullessa voimaan lausunnon antaminen esitetään siirrettäväksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille.

53 §. Valtionapuviranomainen. Pykälässä säädetään valtionapuviranomaisesta opetus- ja kulttuuritoimen käyttökustannuksia ja perustamishankkeita koskevissa asioissa. Pykälän mukaan lääninhallitus on valtionapuviranomainen opetustoimen ja yleisten kirjastojen perustamishankkeita koskevissa asioissa. Lain elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista tullessa voimaan tämä valtionapuviranomaistehtävä esitetään siirrettäväksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille.

Tämän lain voimaantulosta säädettäisiin tähän esitykseen sisältyvällä voimaantulolailla.

1.8 Laki liikuntalain muuttamisesta

2 §. Vastuut ja yhteistyövelvoitteet. Liikuntalain (1054/1998) 2 §:n 2 momentissa sanonta läänin liikuntatoimi muutettaisiin sanonnaksi alueellinen liikuntatoimi.

3 §. Alueellinen liikuntatoimi. Lain 3 §:ssä säädetään läänin liikuntatoimen hallinnosta. Säännöksen mukaan läänin liikuntatoimella tarkoitetaan lääninhallitusta ja sen asettamia alueellisia liikuntaneuvostoja.

Lääninhallitukselle kuuluva alueellisen liikuntatoimen tehtävä siirrettäisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Maakunnan liitto asettaisi kuitenkin alueellisen liikuntaneuvoston, joka toimisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen asiantuntijaelimenä.

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin alueellisen liikuntatoimen tehtävistä sekä alueellisten liikuntaneuvostojen kokoonpanosta ja lukumäärästä. Tarkoituksena on, että alueellisia liikuntaneuvostoja perustettaisiin yhdeksän. Määrä vastaisi suunniteltujen maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueiden määrää.

6 §. Alueellisen liikuntatoimen rahoitus. Pykälän 1 momentti muutettaisiin siten, että vastaisuudessa opetusministeriö sopisi aluehallinnon liikuntatoimen toimintamäärärahojen käytöstä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa. Tähän saakka määrärahoista on sovittu lääninhallituksen kanssa.

8 §. Liikuntapaikkojen valtionavustukset. Pykälän 4 momentissa lääninhallitus muutettaisiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseksi.

10 §. Valtionapuviranomainen. Pykälän 2 momentissa sanonnat läänin liikuntatoimi ja lääninhallitus muutettaisiin sanonnoiksi alueellinen liikuntatoimi ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Tämän lain voimaantulosta säädettäisiin tähän esitykseen sisältyvällä voimaantulolailla.

1.9 Laki alueiden kehittämislain muuttamisesta

7 §. Maakunnan liittojen tehtävät. Lain 7 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uudet 4 a-d kohdat, jossa säädettäisiin maakunnan liiton

yhteensovittamisvastuusta eräissä alueiden kehittämiseen liittyvissä suunnitteluprosesseissa sekä eräistä muista lääninhallituksilta maakunnan liitoille siirrettävistä aluekehityksen edistämistehtävistä.

Pykälän 4 a kohdan mukaan maakunnan liitto vastaisi alueellisen pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakoinnin yhteensovittamisesta ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelusta osana koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnittelua, alueellisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisen yhteensovittamisesta lukuun ottamatta pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelmaa sekä alueellisten laaja-alaisten luonnonvarojen ja ympäristöä koskevien suunnitelmien laatimisen yhteensovittamisesta.

Kysymys olisi yhteensovittamistehtävästä, jolla tarkoitettaisiin suunnitteluprosessin käynnistämistä ja siihen liittyvän yhteistyön johtamista sekä suunnittelun yhteensovittamista maakunnan suunnittelun kanssa.

Maakunnan liiton tulee sovittaa yhteen alueen kehityksen ja maakunnan kannalta keskeiset intressit maakunnan strategisten tavoitteiden mukaisesti mahdollisimman hyvin. Nämä asiat vaativat vahvaa kytkentää maankäytön suunnitteluun. Tässä kokonaisuudessa tapahtuu jatkuvasti muutoksia niin fyysisessä kuin hallinnollisessakin ympäristössä. Tällä hetkellä maakunnan liiton koordinaation piiriin kuuluivat ainakin alueellinen ympäristöohjelma, alueelliset kulttuuriperintöohjelmat ja alueelliset ympäristötietoisuus- ja ympäristökasvatussuunnitelmat. Muista kuin edellä todetuista suunnitelmista sovitaan erikseen yhteistyössä maakunnan liittojen ja hallinnon kesken.

Tiepiirit ja jatkossa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset toteuttavat alueellaan pieniä liikenneinvestointeja perustienpidon alueellisiin investointeihin osoitetusta määrärahasta. Nämä päätökset valmistellaan ja päätetään yhteistyössä maakunnan liittojen kanssa vakiintuneesti.

Pykälän 4 b kohdan mukaan maakunnan liitto laatii kuntien ja muiden koulutuksen järjestäjien hanke-esitysten kiireellisyysjärjestyksen.

Pykälän 4 c kohdan mukaan maakunnan liitto edistäisi julkisen hallinnon yhteispalve-

lusta annetussa laissa (223/2007) tarkoitettua yhteispalvelua alueellaan.

Lisäksi pykälän 4 d kohdan mukaan maakunnan liitto asettaisi alueelliset taidetoimikunnat ja liikuntaneuvostot.

Kohdissa 4 b - d tarkoitetut tehtävät merkitsivät maakunnan liittojen nykyisten aluekehityksen edistämistehtävien laajentamista.

7 a §. *Maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueet.* Pykälässä säädettäisiin maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueista, niiden muodostamisen perusteista ja merkityksestä valtion aluehallinnon toimialueisiin.

Tarkoituksena on, että maakuntien sekä niiden ja valtion aluehallintoviranomaisten yhteistoiminta maakuntaa laajemmalla alueella ylimaakunnallisissa strategisesti merkittävissä asioissa tapahtuisi enintään yhdeksällä yhteistoiminta-alueella ja että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten aluejako, jossa järjestetään kaikkia sen palveluja, olisi yhtenevä yhteistoiminta-alueisiin. Maakunnan liitto voisi kuulua vain yhteen tällaiseen yhteistoiminta-alueeseen.

Yhteistoiminta-alueen tulisi olla toiminnallisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukainen yhteistoiminnassa hoidettaviin tehtäviin nähden. Yhteistoiminnassa hoidettavista tehtävistä säädettäisiin ehdotetun lain 7 b §:ssä.

Muodostetut yhteistoiminta-alueet tulisi ottaa huomioon muodostettaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten aluejakoa, jolla hoidetaan kaikkia keskuksen tehtäviä. Tarkoituksena on, että valtion viranomaisten toimialueet olisivat kokonaisina yhteistoiminta-alueiden sisällä. Yhteistoiminta-alueella voisi olla myös useampi kaikkia tehtäviä hoitava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

7 b §. *Yhteistoiminnassa hoidettavat tehtävät.* Pykälässä säädettäisiin yhteistoiminnassa hoidettavista tehtävistä.

Yhteistoiminnan piiriin kuuluisi tämän lain 7 §:ssä säädetyistä maakunnan liiton tehtävistä ne, jotka ovat alueen pitkäjänteisen kehittämisen kannalta merkittäviä, sisältyvät maakuntaohjelmiin ja niiden toteuttamissuunnitelmiin tai muihin alueiden kehittämiseen merkittävästi vaikuttaviin suunnitelmiin ja koskevat yhteistoiminta-alueita yhteisesti.

Voimassa olevan alueiden kehittämislain 7 §:n mukaan maakunnan liitto

- vastaa maakunnan yleisestä kehittämisestä ja toimii tällöin yhteistyössä valtion viranomaisten kanssa,

- vastaa maakunnan suunnitteluun kuuluvan maakuntaohjelman laatimisesta ja hyväksy sen,

- valmistelee maakuntaohjelman perusteella vuosittain maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman ja siihen sisältyvän valtion rahoitusta koskevan maakunnan valtionrahoitusesityksenä toimivan osan yhteistyössä valtion viranomaisten, kuntien ja muiden maakuntaohjelman rahoittamiseen osallistuvien kanssa, hyväksyy ne ja neuvottelee valtionrahoitusesityksenä toimivasta osasta 8 §:ssä tarkoitettujen ministeriöiden kanssa,

- päättää 10 a §:n 2 momentin mukaisen käyttötarkoitukseen kohdentamattoman valtion rahoituksen suuntaamisesta maakunnassa,

- vastaa alueellisia rakennerahasto-ohjelmia koskevien ohjelmaehdotusten laatimisesta maakuntaa varten,

- edistää kuntien seudullista ja muuta yhteistyötä sekä maakuntien välistä yhteistyötä ja yhteistyötä alueiden kehittämisen kannalta keskeisten julkis- ja yksityisoikeudellisten oikeushenkilöiden kanssa,

- seuraa maakunnan ja sen osien kehitystä,
- hoitaa tehtäviinsä liittyviä kansainvälisiä asioita ja yhteyksiä, ja

- hoitaa muut tässä laissa säädetyt tehtävänsä.

Tämän esityksen mukaan 7 §:ssä säädettäisiin maakunnan liiton tehtäväksi myös pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakointia, alueellista liikennejärjestelmäsuunnittelua sekä laaja-alaisia luonnonvaroja ja ympäristöä koskevia alueellisia suunnitelmia.

Pykälän 2 momentin mukaan maakunnan liittojen jäsenkunnat voisivat antaa muitakin tehtäviä hoidettavaksi yhteistoiminta-alueilla, mutta pakkoa siihen ei olisi.

7 c §. *Yhteistoiminta-alueen päätöksenteon järjestäminen.* Pykälässä säädettäisiin yhteistoiminta-alueen päätöksenteon järjestämisestä. Maakunnan liittojen jäsenkunnat voisivat järjestää päätöksenteon joko yhteiseen toi-

mielimeen tai päätösvaltaa voisivat käyttää maakunnan liitot yhtäpitävin päätöksin.

Yhteistoiminta-alueen maakunnan liittojen tulisi sopia yhteistoiminnassa käsiteltävien asioiden ja päätettävien asioiden valmistelun vastuukysymyksistä ja järjestelyistä.

7 d §. *Maakunnan liittojen yhteinen toimielin ja sen valitseminen.* Pykälässä säädettäisiin maakunnan liittojen yhteisen toimielimen jäsenien valitsemisesta, yhteisen toimielimen poliittisesta edustavuudesta ja yhteistoimintasopimuksen minimisisällöstä.

Maakunnan liittojen valtuustot voisivat valita yhteisen toimielimen jäsenet, jos siitä olisi sovittu. Muussa tapauksessa maakunnan liittojen jäsenkunnat valitsisivat yhteisen toimielimen jäsenet samassa yhteydessä ja samalla menettelytavalla kuin ne valitsevat edustajansa maakunnan liiton valtuustoon.

Yhteisessä toimielimessä edustettuna olevien poliittisten ryhmien ääniosuuskunsa tulee valittaessa vastata alueen kuntien valtuustoisissa edustettuina olevien ryhmien kunnallisvaaleissa saamaa ääniosuutta.

Jos 1 momentissa tarkoitettu yhteinen toimielin päätettäisiin valita kesken kunnallisvaalien mukaan määräytyvän toimikauden, yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen maakuntavaltuustot valitsisivat sen jäsenet ensimmäisen kerran.

Yhteisen toimielimen jäsenten lukumäärästä ja äänivallan perusteista, muista kuin laissa säädetyistä tehtävistä ja muista yhteistoiminnan kannalta välttämättömistä asioista sovitaisiin yhteistoimintasopimuksessa, jonka hyväksymiseen sovellettaisiin soveltuvin osin kuntalain 79 § 1 momentin säännöksiä kuntayhtymän perussopimuksesta. Kuntalain kyseisen säännöksen mukaan kuntayhtymän perussopimusta voidaan muuttaa, jos vähintään kaksi kolmannelta jäsenkunnasta sitä kannattaa ja niiden asukasluvun on vähintään puolet kaikkien jäsenkuntien yhteenlasketusta asukasluvusta. Tämän ehdon tulisi täyttyä kussakin yhteistoiminta-alueen maakunnassa.

7 e §. *Yhteistoiminnasta sopiminen ja siihen velvoittaminen.* Pykälässä säädettäisiin yhteistoiminnasta sopimisesta, sen aloittamisen määräajasta sekä valtioneuvoston toimivallasta yhteistoiminta-alueiden muodostamisesta ja yhteisen toimielimen perustami-

sessä niissä tapauksissa, joissa maakunnan liitot eivät ole sopineet asiasta.

Maakunnan liittojen jäsenkuntien tulisi sopia yhteistoiminta-alueiden muodostamisesta ja muista niihin liittyvistä asioista viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2010 mennessä. Jos maakunnan liittojen jäsenkunnat eivät pysty sopimaan yhteistoiminnasta edellä tarkoitettussa määräajassa, valtioneuvosto voisi velvoittaa alueen maakunnan liitot ja niiden jäsenkunnat aloittamaan yhteistoimintaa koskevat neuvottelut ja samalla määrätä niistä yhteistoiminnan käynnistämiseksi välttämättömistä asioista. Tällainen määräys olisi voimassa siihen asti, kunnes kunnat olisivat päässeet sopimukseen yhteistoiminnasta.

Jos maakunnan liittojen jäsenkunnat valitsevat yhteistoiminta-alueen päätöksentekomenettelyksi maakunnan liittojen yhtäpitävät päätökset, eikä käytännössä tällaisia päätöksiä saataisi jollain yhteistoiminta-alueella tehtyä ja siitä olisi merkittävää haittaa kuntien ja valtion yhteistyölle alueiden kehittämisessä, valtioneuvosto voisi pykälän 3 momentin nojalla velvoittaa kunnat yhteisen toimielimen perustamiseen.

10 §. Maakuntaohjelma. Pykälän 4 momentin muutosehdotus lisäisi maakuntaohjelmien ja niiden toteuttamissuunnitelmien merkitystä alueiden kehittämisessä. Niiden asema lähenisi maakuntakaavan asemaa. Viranomaisten, joiden ohjelmat ja niiden toteuttamissuunnitelmat tulisi ottaa huomioon, piiri laajenisi valtion viranomaisista myös kuntien viranomaisiin.

Ehdotetussa uudessa 5 momentissa säädettäisiin lausunto- ja neuvottelumenettelystä, jota sovellettaisiin viranomaisten alueiden kehittämisen kannalta merkittäviin suunnitelmiin ja toimenpiteisiin, jotka poikkeavat maakuntaohjelmasta tai eivät siihen sisälly. Viranomaisen tulisi pyytää tällaisista suunnitelmista tai toimenpiteistä lausunto maakunnan liitolta ja perusteltava lausunnosta poikkeaminen neuvoteltuaan maakunnan liiton kanssa. Menettely koskisi valtion ja kuntien viranomaisia.

40 §. *Muutoksenhaku.* Pykälässä säädettäisiin uuden maakunnan liittojen yhteisen toimielimen päätösten valitustiestä samalla tavalla kuin on säädetty maakunnan yhteistyöryhmän osalta.

Tämän lain voimaantulosta säädettäisiin tähän esitykseen sisältyvällä voimaannolla.

1.10 Laki valtion aluehallinnon uudistamista koskevan lainsäädännön voimaannosta

Lain nimike ja rakenne

Ehdotetun lain nimike olisi laki valtion aluehallinnon uudistamista koskevan lainsäädännön voimaannosta. Ehdotettu laki sisältäisi ensinnäkin säännökset, joissa luettelaisiin voimaan tulevat ja kumottavat säädökset. Laissa olisi myös säännökset siirtymäkauden järjestelyistä, jotka koskevat aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtäviä ja toimivaltaa, viireillä olevia asioita ja siirtymäkauden toimipaikkoja; poliisitointa; maaseutuelinkeinojen tukitoimenpiteitä; henkilöstöä; aluejakoja sekä muutoksenhakua.

1 §. *Voimaan tulevat säädökset.* Pykälä sisältäisi säännökset voimaantulevista laeista. Ehdotetulla lailla tulisivat voimaan laki aluehallintovirastoista, laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista, laki ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa, laki taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain 4 §:n muuttamisesta, laki työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta, laki valtion virkamieslain 4 ja 7 §:n muuttamisesta, laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta, laki liikuntalain muuttamisesta sekä laki alueiden kehittämislain muuttamisesta.

Edellä mainittujen säädösten lisäksi uudistuksen piiriin kuuluu aluehallintovirastojen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtäviä koskevia erityislakeja kaikkiaan noin 250 ja nämä sisältävät kaikkiaan noin 1200 muutettavaa säännöstä. Näitä lakeja koskevat muutosehdotukset sisältyvät tähän esityskokonaisuuteen ja annetaan tähän esitykseen liittyen erillisenä hallituksen esityksenä tai niitä koskevat muutosehdotukset on sisällytetty tämän esityksen kanssa rinnakkaisiin erillisiin toimialakohtaisiin hallituksen esityksiin. Selkeyden vuoksi niiden tehtäväkohtaisten erityislakien, jotka sisälty-

vät tähän esitykseen, mutta annetaan erillisenä hallituksen esityksenä, voimaantulosta säädettäisiin kuitenkin säädöskohtaisesti ja ne olisivat tarkoitetut tulemaan voimaan samanaikaisesti tämän esityksen kanssa.

2 §. Kumottavat säädökset. Pykälä sisältäisi säännökset kumottavista laeista. Ehdotetulla lailla kumottaisiin lääninhallituslaki, laki työ- ja elinkeinokeskuksista sekä työ- ja elinkeinotoimistoista, laki ympäristöhallinnosta sekä laki ympäristölupavirastoista niihin tehtyne muutoksineen.

3 §. Aluehallintoviraston tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset. Pykälä sisältäisi aluehallintoviraston tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset. Esityksen valmistelun yhteydessä on pyritty selvittämään ja sen antamisen yhteydessä muuttamaan mahdollisimman kattavasti ja täydellisesti kaikki ne erityislait, jotka koskevat aluehallintovirastoille uudistuksen johdosta siirtyviä tehtäviä. Koska aluehallintovirastojen tehtäväkenttä ja sitä koskeva erityislainsäädäntö on huomattavan laaja, on esityksen valmistelun yhteydessä katsottu kuitenkin tarpeelliseksi ottaa lakiin myös säännökset, joiden perusteella toimivaltainen viranomaisena voidaan selvittää myös niissä tapauksissa, joissa jokin yksittäinen tehtäväkohtainen erityissäännös on jäänyt muuttamatta.

Alueellisesti toimivaltainen aluehallintovirasto määräytyisi esitykseen sisältyvien aluehallintovirastoista annetun lain 5 ja 6 §:n sekä niiden perusteella annettujen asetusten mukaisesti.

Ehdotetun lain 6 § sisältäisi vastaavan säännöksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta.

4 §. Vireillä olevia asioita koskevat siirtymäsäännökset aluehallintovirastojen osalta. Pykälä sisältäisi vireillä olevia asioita koskevat siirtymäsäännökset aluehallintovirastojen osalta. Säännökseen sisältyisi myös vireillä olevia asioita koskeva erityissäännös ympäristölupa-asioiden osalta.

Pykälän 1 momentin mukaan lääninhallituksissa, työ- ja elinkeinokeskuksissa, alueellisissa ympäristökeskuksissa, ympäristölupavirastoissa ja työsuojelupiirien työsuojelutoimistoissa tämä lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat sekä ennen tämän lain voimaantuloa tehty sopimukset ja sitoumukset

samoin kuin niistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet, jotka aluehallintovirastoista annetun lain nojalla kuuluvat aluehallintovirastoille, siirtyisivät vastaavalle alueellisesti toimivaltaiselle aluehallintovirastolle.

Alueellisesti toimivaltainen aluehallintovirasto määräytyisi esitykseen sisältyvien aluehallintovirastoista annetun lain 5 ja 6 §:n sekä niiden perusteella annettujen asetusten mukaisesti.

Ehdotetun lain 7 § sisältäisi vastaavan säännöksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta.

Pykälän 2 momentti sisältäisi ympäristölupa-asioiden vireillä oloa koskevan erityissäännöksen. Sen mukaan ympäristölupavirastossa tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva asia, jonka vireillä olosta on kuulutettu tai joka on annettu muutoin tiedoksi asianosaisille, ratkaistaan siinä aluehallintovirastossa, jonka päätoimipaikka sijaitsee samalla toimialueella kuin missä ympäristölupaviraston toimipaikka sijaitsee asian vireille tullessa. Käytännössä säännös koskisi vain sellaisia tapauksia, jotka ovat tulleet vireille Länsi-Suomen ympäristölupavirastossa, mutta jotka tulisivat ratkaistaviksi Etelä-Suomen aluehallintovirastossa sekä Itä-Suomen ympäristölupavirastossa vireille tulleita asioita, jotka uudistuksen johdosta tulisivat ratkaistaviksi Itä-Suomen aluehallintovirastossa.

5 §. Aluehallintovirastojen toimipaikat siirtymäkaudella. Pykälässä säädettäisiin siirtymäkauden toimipaikoista aluehallintovirastojen osalta. Ehdotetussa säännöksessä säädettäisiin myös viraston tehtävien hoitamisesta siirtymäkauden aikana sellaisessa toimipaikassa, jossa niitä on hoidettu aikaisemmin.

Pykälän tarkoituksena on osaltaan täydentää ehdotetun lain 11 §:ään sisältyviä henkilöitä koskevia siirtymäsäännöksiä. Aluehallintovirastojen varsinaisista toimipaikoista päättäminen kuuluisi esitykseen sisältyvän aluehallintovirastoista annetun lain 5 §:n nojalla valtioneuvostolle. Tässä yhteydessä tulee ottaa lisäksi huomioon, että aluehallintovirastoista annetun lain 6 §:n säännökset antaisivat mahdollisuuden tiettyjen edellytysten täytyessä laajentaa virastojen toimialuetta myös pysyvästi. Lisäksi aluehallintovirastoista annetun lain 13 §:n 2 momentin mukaan voitaisiin perustaa viraston varsinaisten toi-

mipaikkojen ulkopuolisia henkilöstön työskentelypaikkoja.

Jos lääninhallituksella, alueellisella ympäristökeskuksella, ympäristölupavirastolla tai työsuojelupiirin työsuojelutoimistolla on tämän lain voimaan tullessa toimipaikka sellaisella paikkakunnalla, jonne ei perustettaisi aluehallintoviraston toimipaikkaa, voitaisiin toimipaikka pykälän 1 momentin mukaan säilyttää aluehallintoviraston toimipaikkana enintään kolmen vuoden ajan tämän lain voimaan tulosta lukien ja hoitaa siellä niitä tehtäviä, joita siellä tämän lain voimaan tullessa hoidettiin.

Momentin viimeisen lauseen mukaan ehdotetussa säännöksessä tarkoitetuista toimipaikoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetusantovaltuuden säätäminen valtioneuvostotasolle on tässä tapauksessa perusteltua, koska kysymys on laajakantoisesta ja periaatteellisesti merkittävästä asiasta, joka koskee usean ministeriön hallinnonalan viranomaisia ja niihin kuuluvien tehtävien järjestelyä sekä henkilöstön asemaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta hoitaa viraston tehtäviä siirtymäkauden aikana sellaisessa toimipaikassa, jossa niitä hoidettiin aikaisemmin. Jos lääninhallituksen, alueellisen ympäristökeskuksen, ympäristölupaviraston tai työsuojelupiirin työsuojelutoimiston tehtävä siirretään tämän lain täytäntöönpanon yhteydessä hoidettavaksi aluehallintovirastossa toiseen toimipaikkaan kuin, missä se hoidettiin tämän lain voimaan tullessa hoidettu, voitaisiin tehtävä ehdotetun säännöksen mukaan hoitaa aikaisemmassa toimipaikassa enintään kolmen vuoden ajan tämän lain voimaan tulosta lukien. Tehtävien hoitamisesta aikaisemmassa toimipaikassa päättäisi aluehallintovirasto.

Ehdotetun lain 8 § sisältäisi vastaavan säännöksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta.

6 §. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset.* Pykälä sisältäisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset. Esityksen valmistelun yhteydessä on pyritty selvittää ja sen antamisen yhteydessä muuttamaan mahdollisimman kattavasti ja täydellisesti kaikki ne erityislait, jotka koskevat

elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille uudistuksen johdosta siirtyviä tehtäviä. Koska elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtäväkenttä ja sitä koskeva erityislainsäädäntö on huomattavan laaja, on esityksen valmistelun yhteydessä katsottu kuitenkin tarpeelliseksi ottaa lakiin myös säännökset, joiden perusteella toimivaltainen viranomaisen voidaan selvittää myös niissä tapauksissa, joissa jokin yksittäinen tehtäväkohtainen erityissäännös on jäänyt muuttamatta.

Alueellisesti toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus määräytyisi esitykseen sisältyvien elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 4 ja 5 §:n sekä niiden perusteella annettujen asetusten mukaisesti.

Ehdotetun lain 3 § sisältäisi vastaavan säännöksen aluehallintovirastojen osalta.

7 §. *Vireillä olevia asioita koskevat siirtymäsäännökset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta.* Pykälä sisältäisi vireillä olevia asioita koskevat siirtymäsäännökset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta. Ehdotetun säännöksen mukaan lääninhallituksissa, työ- ja elinkeinokeskuksissa, tiepiireissä, Merenkululaitoksen yhteysalusliikenneyksikössä sekä alueellisissa ympäristökeskuksissa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat sekä ennen tämän lain voimaantuloa tehdyt sopimukset ja sitoumukset samoin kuin niistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet, jotka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain nojalla kuuluvat lain voimaan tulon jälkeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille, siirtyvät vastaavalle alueellisesti toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Alueellisesti toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus määräytyisi esitykseen sisältyvien elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 4 ja 5 §:n sekä niiden perusteella annettujen asetusten mukaisesti.

Ehdotetun lain 4 § sisältäisi vastaavan säännöksen aluehallintovirastojen osalta.

8 §. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimipaikat siirtymäkaudella.* Pykälässä säädettäisiin siirtymäkauden toimipaikoista elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta sekä toimipaikkoja koskevasta asetuksenantotoimivallasta. Ehdotetussa

säännöksessä säädettäisiin myös keskuksen tehtävien hoitamisesta siirtymäkauden aikana sellaisessa toimipaikassa, jossa niitä on hoidettu aikaisemmin.

Pykälän tarkoituksena on osaltaan täydentää ehdotetun lain 11 §:ään sisältyviä henkilöitä koskevia siirtymäsäännöksiä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten varsinaisista toimipaikoista päättäminen kuuluisi esitykseen sisältyvän elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 4 §:n nojalla valtioneuvostolle. Tässä yhteydessä tulee ottaa lisäksi huomioon, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 5 §:n säännökset antaisivat mahdollisuuden tiettyjen edellytysten täytyessä laajentaa virastojen toimialuetta myös pysyvästi. Lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 11 §:n 2 momentin mukaan voitaisiin perustaa keskuksen varsinaisten toimipaikkojen ulkopuolisia henkilöiden työskentelypaikkoja.

Jos lääninhallituksella, työ- ja elinkeinokeskuksella, tiepiirillä, Merenkululaitoksen yhteysalusliikennesyksiköllä tai alueellisella ympäristökeskuksella on tämän lain voimaan tullessa ollut toimipaikka sellaisella paikkakunnalla, jonne ei perustettaisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimipaikkaa, voitaisiin toimipaikka pykälän 1 momentin mukaan säilyttää keskuksen toimipaikkana enintään kolmen vuoden ajan tämän lain voimaan tulosta lukien ja hoitaa siellä niitä tehtäviä, joita siellä hoidettiin tämän lain voimaan tullessa.

Momentin viimeisen lauseen mukaan tässä tarkoitetuista toimipaikoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetusantovaltuuden säätäminen valtioneuvostotasolle on tässä tapauksessa perusteltua, koska kysymys on laajakantoisesta ja periaatteellisesti merkittävästä asiasta, joka koskee usean ministeriön hallinnonalan viranomaisia ja niihin kuuluvien tehtävien järjestelyä sekä henkilöstön asemaa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta hoitaa keskuksen tehtäviä siirtymäkauden aikana sellaisessa toimipaikassa, jossa niitä hoidettiin aikaisemmin. Jos lääninhallituksen, työ- ja elinkeinokeskuksen, tiepiirin, Merenkululaitoksen yhteysalusliikennesyksikön tai alueellisen ympäristökes-

kuksen tehtävä siirretään tämän lain täytäntöönpanon yhteydessä hoidettavaksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa toiseen toimipaikkaan kuin, missä se olisi tämän lain voimaan tullessa hoidettu, voitaisiin tehtävä ehdotetun säännöksen mukaan hoitaa aikaisemmassa toimipaikassa enintään kolmen vuoden ajan tämän lain voimaan tulosta lukien. Tehtävien hoitamisesta aikaisemmassa toimipaikassa päättäisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Ehdotetun lain 5 § sisältäisi vastaavan säännöksen aluehallintovirastojen osalta.

9 §. Poliisitointia koskevat siirtymäkauden järjestelyt. Pykälässä säädettäisiin aluehallintoviraston poliisitointia koskevista siirtymäkauden järjestelyistä. Pykälän mukaan ennen Poliisihallituksen toiminnan aloittamista sisäasiainministeriö tekisi aluehallintovirastosta annetun lain toimeenpanon edellyttämät päätökset asioissa, jotka edellä mainitun lain mukaan kuuluvat Poliisihallituksen toimivaltaan. Tällaisia päätöksiä olisivat esimerkiksi Poliisihallituksen toiminnan aloittamiseen liittyvät aluehallintoviraston poliisin vastuualueen henkilöstöön ja organisaatorakenteeseen kohdistuvat päätökset.

10 §. Maaseutuelinkeinojen eräitä tukitoimenpiteitä koskevat siirtymäsäännökset. Pykälä sisältäisi säännökset eräitä maataloushallinnon tukijärjestelmiä koskevien vireillä olevien hakemusten tai monivuotisten hankkeiden käsittelyn toimivallasta tilanteessa, jossa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialue ei vastaa lain voimaan tullessa toimineen työ- ja elinkeinokeskuksen toimialuetta tai, jossa työ- ja elinkeinokeskuksessa on ollut vireillä tai kesken monivuotinen hanke taikka, jossa toimivaltaa on aikaisemmalla lainsäädännöllä jo muutettu.

Maatalousalan tukitoimia koskevassa lainsäädännössä on tavallista, että toimivaltainen viranomaisen määräytyy maatilalla tai maaseutuyrityksen taikka hankkeen toteuttamispaikan sijainnin mukaan. Tukijärjestelmät käsittävät usein myös toimia, jotka edellyttävät monivaiheista yhteydenpitoa tuen hakijan kanssa, usein käyntejä tilalla tai muuta paikallistuntemusta. Tällaisten hakemusten ja muiden asioiden käsittelyssä ei olisi tarkoituksenmukaista, että vireillä oleva asia siirrettäisiin sellaiselle elinkeino-, liikenne- ja

ympäristökeskukselle kesken asian käsittelyn, joka ei aikaisemmin olisi asianomaisen paikkakunnan asioita käsiteltyt. Vastaavalla tavalla käsiteltäisiin loppuun myös monivuotinen hanke, jonka sijaintipaikka siirtyy toisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueeseen kuin sen, jolle hakemuksen vastaanottaneen työ- ja elinkeinokeskuksen asiat ovat muutoin siirtyneet.

Erityisesti maatalouden rakennetuki on perustunut lainsäädäntöön, jonka nojalla on myönnetty useiden vuosikymmenien ajan lainoja ja myyty valtion maata siten, että seurausena on ollut pitkäaikaisia valtion lainoja ja saamia sekä korkotukilainoja. Nämä lait on kumottu, mutta niitä ja niiden nojalla annettuja säädöksiä ja normeja sovelletaan pääsääntöisesti edelleen lainoihin ja saamiin sellaisina, kuin ne ovat olleet lainan tai saamisen syntyessä. Lainoihin ja saamiin voi kesken lainan tai saamisen takaisinmaksun tulla muutoksia maksuvaikeuksien, vakuuksien muuttumisen, velallisen vaihtumisen tai tuen ehtojen noudattamatta jättämisen takia. Nämä seikat yleensä edellyttävät viranomaisen toimenpiteitä. Huolimatta siitä, että luottoon sovelletaan yleensä sen syntymisen lainsäädäntöä, viranomaisen toimivaltasäännöksiä on kuitenkin muutettu jälkepäin myös olemassa olevien lainojen ja saamisten osalta ja niitä voidaan edelleen muuttaa. Pykälän 2 momentin mukaan näihin lainoihin ja saamiin sovellettaisiin edelleen niitä toimivallan määräytymisperusteita, joita asianomaiseen lainsäädäntöön sisältyy.

11 §. *Henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset.* Pykälä sisältäisi henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset. Ehdotetun lain 5, 8, 12 ja 13 §:n säännökset täydentäisivät ja täsmäntäisivät henkilöstöä koskevaa siirtymäkauden sääntelyä.

Pykälän 1 momentin mukaan lääninhallitusten, työ- ja elinkeinokeskusten, työsuojelupiirien työsuojelutoimistojen, tiepiirien, alueellisten ympäristökeskusten ja ympäristölupavirastojen virka- ja työsopimussuhteinen henkilöstö sekä vastaavat virat ja tehtävät siirtyisivät tässä laissa tarkoitetun lainsäädännön voimaan tullessa asianomaiseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen tai aluehallintovirastoon. Henkilöstön siirty-

misestä tehtäisiin kutakin henkilöä koskeva sijoittamissuunnitelma.

Valtion talousarviossa eriteltyt valtion virkamieslain 4 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettavat välittömästi ministeriön alaisen viraston päällikön virat sekä 8 kohdassa tarkoitettavat ympäristölupaviraston johtajan virat lakkaisivat 1 päivästä tammikuuta 2010 lukien. Lakkautettavien virkojen tilalle perustettaisiin uudet virat, joihin kyseinen henkilöstö suostumuksensa mukaan nimitettäisiin.

Poliisihallinnon henkilöstön ja virkojen siirtymisestä säädetään poliisin hallinnosta annetun lain siirtymäsäännöksessä. Poliisihallituksen muodostamisen yhteydessä sisäasiainministeriön poliisiosaston ja lääninhallituksen poliisiosaston virkasuhteinen toistaiseksi nimitetty henkilöstö ja vastaavat virat siirtyisivät sisäasiainministeriöön, Poliisihallitukseen, aluehallinnon viranomaisen poliisin vastuualueelle tai muihin poliisiyksiköihin poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta annetun lain nojalla siten kuin sisäasiainministeriön päätöksellä tarkemmin määrättäisiin. Osa poliisin lääninjohdon henkilöstöstä sijoittuisi Poliisihallitukseen ja osa aluehallinnon viranomaisen poliisin vastuualueille Turkuun, Ouluun ja Mikkeliin. Lisäksi kolmen vuoden siirtymäajalla poliisin lääninjohdon henkilöstöä voi sijoittua myös muihin nykyisiin poliisin lääninjohdon toimipisteisiin (Hämeenlinna, Kouvola, Kuopio, Joensuu, Rovaniemi). Lisäksi henkilöstöä voi siirtyä myös poliisilaitoksiin tai poliisin valtakunnallisiin yksiköihin.

Edellä mainittujen virkojen lakatessa niihin perustuneet virkasuhteet päättyisivät 1 momentin viimeisen lauseen mukaan ilman irtisanomista.

Pykälän 2 momentin mukaan määräaikaista tehtäviä hoitava henkilöstö siirtyisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai aluehallintovirastoon määräaikaisten palvelussuhteensa keston ajaksi.

Pykälän 3 momentin mukaan virkojen ja tehtävien siirtyminen samalla työssäkäyntialueella ei edellyttäisi virkamiehen tai työntekijän suostumusta. Siirtyvä henkilöstö säilyttäisi siirtymähetkellä palvelussuhteeseensa liittyvät oikeudet ja velvollisuudet sekä euromääräisen palkkansa. Palvelussuhteen ehdot, siirtymähetken euromääräistä palkkaa

lukuun ottamatta, määräytyisivät valtiolla voimassa olevien keskustason virka- ja työehtosopimusten mukaisesti.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että jos viran tehtävät muuttuisivat olennaisesti ja tilalle perustettaisiin uusi virka, voitaisiin virka täyttää haettavaksi julistamatta, jos virkaan nimitettäisiin työsuojelupiirissä, tiepiirissä, lääninhallituksessa, TE- keskuksessa, ympäristökeskuksessa tai ympäristölupavirastossa vakinaisessa työ- tai virkasuhteessa työskentelevä henkilö.

Pykälän 5 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö päättäisi henkilöstön sijoittamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin ja valtiovarainministeriö aluehallintovirastoihin. Näiden ministeriöiden tulisi kuulla muita keskusten ja virastojen ohjaukseen osallistuvia ministeriöitä ennen sijoittamispäätösten tekemistä.

12 § Eräiden virkojen perustaminen. Pykälä sisältäisi säännökset niistä toimenpiteistä, joihin ennen ehdotetun lain voimaan tuloa voitaisiin ryhtyä aluehallintovirastojen johtajien nimittämiseksi sekä aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten vastuualueiden päälliköiden nimittämiseksi. Säännös ei koskisi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten johtajia, koska elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 9 §:n mukaan keskuksen johtajana toimisi sen yhden vastuualueen päällikkö oman toimensa ohella.

Pykälän 1 momentin mukaan valtiovarainministeriö voisi ennen tämän lain voimaan tuloa perustaa aluehallintovirastojen johtajien virat. Virat perustettaisiin 1 päivästä tammikuuta 2010 ja niihin sovellettaisiin niiden perustamisen jälkeen valtion virkamieslain säännöksiä.

Pykälän 2 momentin mukaan valtiovarainministeriö voisi ennen tämän lain voimaan tuloa perustaa aluehallintovirastojen sekä työ- ja elinkeinoministeriö elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten vastuualueiden päälliköiden virat ja 11 §:n 1 momentin nojalla lakkaavien virkojen tilalle perustettavat virat. Aluehallintovirastoista annetun lain 10 §:ssä sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 8 §:ssä tarkoitettu ministeriö tai keskushallinnon virasto voisi ennen tämän lain voimaantuloa nimittää vir-

kamiehet edellä tarkoitettuihin virkoihin niitä ensimmäisen kerran täytettäessä. Nämä virat voitaisiin ehdotetun säännöksen mukaan täyttää niitä ensimmäistä kertaa täytettäessä haettavaksi julistamatta.

13 § Maakunnan liittoihin siirtyvää henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset. Pykälä sisältäisi maakunnan liittoihin siirtyvää henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset.

Pykälän 1 momentin mukaan lääninhallitusten palveluksessa olevat alueiden kehittämislaisissa tarkoitettuja Euroopan aluekehitysrahaston rakennerahasto- ja aluekehitystehtäviä hoitavat virkamiehet siirtyisivät tämän lain voimaan tullessa asianomaisten maakunnan liittojen palvelukseen maakunnan liittojen viranhaltijoiksi aikaisempia tehtäviä vastaaviin tehtäviin, jos he ovat antaneet suostumuksensa siirtoon kaksi kuukautta ennen siirtymistä. Heidän virkansa lääninhallituksissa lakkaisivat tämän lain voimaan tullessa. Virkojen lakatessa niihin perustuneet virkasuhteet päättyisivät ilman irtisanomista. Julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain (223/2007) alaan kuuluvat yhteispalvelun edistämistehtävät siirtyisivät myös esitykseen sisältyvän alueiden kehittämislakiin ehdotettavan lisäyksen johdosta maakunnan liittojen tehtäväksi. Tämän muutoksen johdosta tulisi todennäköisesti siirrettäväksi lääninhallituksesta yksi henkilötyövuosi maakunnan liittoon. Koska kysymyksessä olisi ainoastaan yhden henkilötyövuoden siirto, se tehtäisiin yhden viran tai sen perustamiseen tarvittavan määrärahan siirtona lääninhallituksesta maakunnan liittoon.

Säännösehdotuksen mukaan työ- ja elinkeinoministeriö päättäisi henkilöstön sijoittamisesta maakunnan liittoihin. Ministeriön olisi ennen päätöksentekoa kuultava asiasta asianomaisia maakunnan liittoja.

Pykälän 2 momentin mukaan maakunnan liittoihin siirtyvä henkilöstö säilyttäisi palvelussuhteeseen perustuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtymähetkellä. Palvelussuhteen ehtoista siirtymähetkellä säilyisivät erikseen säädetyn mukaisesti valtion keskustason virkaehtosopimukseen perustuvia palvelussuhteen ehtoja vastaavat ehdot sekä siirtymähetken euromääräinen palkka. Tämä vastaisi vaikiintunutta käytäntöä valtion sisäisissä organisaatiomuutostilanteissa. Säännöksellä ei ole

tarkoitus turvata edellä mainittujen sopimusten tasoon perustuvia palvelussuhteen ehtoja pysyvästi. Ehtojen muuttaminen edellyttäisi kuitenkin aina sopimista. Euromääräinen palkka voisi muuttua yleisten työ- ja virkamiesoikeudellisten periaatteiden ja säännösten mukaisesti. Siirtyvän henkilöstön palvelussuhteen ehtojen määräytymisessä otetaan valtiolla hyväksi luettu palveluaika huomioon niin kuin se olisi ollut maakuntien liittojen palvelusta.

14 §. *Aluejaosta johtuvia vaikutuksia koskevat siirtymäsäännökset.* Pykälässä säädettäisiin aikaisemman lääninhallitusten ja työ- ja elinkeinokeskusten aluejaon noudattamisesta sellaisissa tilanteissa, joissa aluejako on vaikuttanut suoraan jonkun oikeuteen, etuuteen tai velvollisuuteen. Tällaisia asioita voisivat olla esimerkiksi metsänhoitoyhdistyksistä annetun lain (534/1998) 8 §:ssä tarkoitettujen metsänhoitomaksut, joiden perusteena on osittain lääni, jonka alueella metsä sijaitsee, ja poronhoitolain (848/1990) 2 §:n mukainen poronhoitoalue, jonka perusteella määräytyy oikeus harjoittaa porotaloutta ja siihen perustuen mahdollisuus päästä osalliseksi porotaloutta koskevista tukijärjestelmistä. Myös maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista annetun lain (1559/2001) nojalla on säädetty tukijärjestelmistä, joissa lääni vaikuttaa tuen perusteeseen. Lisäksi esimerkiksi Euroopan maaseudun kehittämISRahastosta osaksi rahoitettavien maaseudun kehittämistoimenpiteiden tukien valintaan vaikuttavat ohjelmaan sisällytetyt työ- ja elinkeinokeskuksittain laaditut alueelliset kehittämissuunnitelmat. Myös kalastuslakiin (286/1982) liittyy lääneihin perustuva maksujärjestelmä, joka tulee uudelleen tarkasteltavaksi kalastuslainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Lääninhallitusten sekä työ- ja elinkeinokeskusten toimialueiden muutosten vaikutusten huomioon ottaminen jonkun oikeuteen, etuuteen tai velvollisuuteen liittyvässä asiassa vaatii asianomaisen järjestelmän muuttamista tarpeellisin osin. Se taas saattaa edellyttää sellaisia vaikutusselvityksiä, joita ei yksinomaan toimivaltamuutoksia koskevan säädösmuutoksen yhteydessä ole tarkoituksenmukaista tehdä. Sen vuoksi ehdotetaan pykälän 1 momenttiin otettavaksi säännös, että tämän lain voimaan tullessa voimassa ol-

lut aluejako otettaisiin huomioon edellä kuvatun kaltaisissa tapauksissa viiden vuoden ajan ehdotetun lain voimaan tulosta lukien. Tällöin myös maaseutuohjelmaa voitaisiin noudattaa alueellisten suunnitelmien osalta sellaisenaan ilman, että sitä olisi tarpeen aluejakojen vuoksi muuttaa.

Lisäksi pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka perusteella tietynsisältöisen oikeuden alueellisen ulottuvuuden tai velvollisuuden perusteiden määräytyminen voisi tapahtua vanhan lääninjaon mukaisesti. Säännös koskisi esimerkiksi kalastuslaissa tarkoitettua läänikohtaista viehekalastusmaksua ja metsästyslaissa tarkoitettua kuntalaisten oikeutta metsästä valtion alueella.

Mitä pykälän 1 momentissa säädetään hallinnollisen aluejaon noudattamisesta, sovellettaisiin ehdotetun säännöksen mukaan myös silloin, jos jonkun oikeutta, etuutta tai velvollisuutta koskevan asian ratkaisemiseen tai määräytymiseen muutoin vaikuttaisi tämän lain voimaan tullessa voimassa ollut aluejako.

15 §. *Muutoksenhakua koskevat siirtymäsäännökset.* Pykälä sisältäisi muutoksenhakua koskevat siirtymäsäännökset. Koska aluehallintovirastojen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtäväkentät ja niitä koskeva erityislainsäädäntö olisivat huomattavan laajat, olisi oikeusturvanäkökohdista välttämätöntä ja toiminnallisista seikoista johtuen myös tarkoituksenmukaista mahdollistaa voimassa olevaan erityislainsäädäntöön sisältyvien muutoksenhakusäännösten soveltaminen siirtymätilanteissa.

Pykälän 1 momentin mukaan päätökseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaan tulosta, haettaisiin muutosta tämän lain voimaantullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Jos tuomioistuin kumoaa päätöksen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsiteltäisiin ja ratkaistaisiin pykälän 2 momentin mukaan ehdotetulla lailla voimaanpantavien lakien mukaisesti.

16 §. *Voimaantulo.* Pykälässä säädettäisiin ehdotetun lain voimaantulosta. Koska kysymys on erillisestä laajempaan lainsäädäntökokonaisuutta koskevasta voimaantuloista,

tulisivat ehdotetun lain 1 ja 2 §:ssä tarkoitetut säädösmuutokset voimaan samanaikaisesti.

Voimaantulon ajankohdasta säädettäisiin pykälän 1 momentissa. Uudistuksen olisi tultava voimaan kalenterivuoden alusta, jonka vuoksi ehdotetaan, että laki tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Pykälän 2 momentin mukaan ennen ehdotetun lain voimaan tuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2 Tarkemmat säännökset ja mää- räykset

Ehdotettu laki aluehallintovirastoista sisältää eräitä valtuutuksia valtioneuvoston ja ministeriön asetusten antamiseen.

Ehdotuksen mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin, voitaisiin säätää tai voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä seuraavissa tapauksissa:

- aluehallintovirastojen lukumäärästä, toimialueista, nimistä ja toimipaikoista (5 § 1 momentti)
- aluehallintoviraston vastuualueista (5 §:n 2 momentti)
- vastuualueiden sijoittumisesta aluehallintovirastoihin ja virastojen toimialueen laajentamisesta (6 §:n 1 momentti)
- aluehallintovirastojen toiminnan strategisen suunnittelun ja ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista (8 §:n 3 momentti)
- aluehallintovirastojen toiminnallisen ohjauksen menettelytavoista (10 §:n 3 momentti)
- aluehallintoviraston virkojen kelpoisuusvaatimuksista (14 § 3 momentti)
- kielivähemmistön palveluyksikön perustamisesta, tehtävistä, nimistä, toimialueesta ja toimipaikasta sekä henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (18 §:n 2 momentti)
- aluehallintoviraston suoritteiden maksuista (22 §:n 2 momentti).

Ministeriön asetuksella säädettäisiin tai annettaisiin tarkemmat säännökset seuraavissa tapauksissa:

- aluehallintoviraston tehtäviin kuuluvasta peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointiin liittyvästä arviointimenettelystä valtiovarainministeriön asetuksella (4 §:n 4 momentti)

- toimialueen laajentamisesta poliisitoimessa sisäasiainministeriön asetuksella, työsuojeluasioissa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella ja ympäristölupa-asioissa ympäristöministeriön asetuksella (6 §:n 2 momentti)

- aluehallintovirastojen työsuojelun tehtäviä koskevan strategisen suunnittelun ja ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista sosiaali- ja terveysministeriön sekä ympäristölupa-asioita koskevan strategisen suunnittelun ja ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista ympäristöministeriön asetuksella (9 §:n 2 momentti)

Ehdotettu laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sisältää vastaavia valtuutuksia valtioneuvoston asetuksella säätämiseen ja tarkempien säännösten antamiseen kuin laki aluehallintovirastoista. Ehdotuksen mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin, voitaisiin säätää tai voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä seuraavissa tapauksissa:

- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten lukumäärästä, toimialueista, nimistä ja toimipaikoista (4 § 1 momentti)
- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten vastuualueista (4 §:n 2 momentti)
- vastuualueiden sijoittumisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin ja keskusten toimialueen laajentamisesta (5 §)
- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnan strategisen suunnittelun ja ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista (7 §:n 3 momentti)
- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisen ohjauksen menettelytavoista (8 §:n 3 momentti)
- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten virkojen kelpoisuusvaatimuksista (12 § 4 momentti)
- työ- ja elinkeinotoimiston virkojen kelpoisuusvaatimuksista, nimittämisestä, virkavapauden myöntämisestä ja muista vastaavista asioista (19 §)
- kielivähemmistön palveluyksikön perustamisesta, tehtävistä, nimistä, toimialueesta ja toimipaikasta sekä henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (23 §:n 2 momentti)
- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten suoritteiden maksuista (25 §:n 2 momentti).

Työ- ja elinkeinoministeriön päätöksellä määrättäisiin työ- ja elinkeinotoimistojen välisestä tehtäväjaosta ja sitä koskevasta alueellisen toimivallan järjestämisestä silloin, kun kyseessä on muu kuin keskuksen toimialueen sisäinen järjestely (15 §).

Aluehallintovirastoja koskevat valtioneuvoston asetuksella säädettävät asiat on tarkoitettu yhteen asetukseen eli valtioneuvoston asetukseen aluehallintovirastoista ja vastaavasti elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia koskevat valtioneuvoston asetuksella säädettävät asiat valtioneuvoston asetukseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista.

Esityskokonaisuuteen sisältyy ehdotus muuttaa tarvittavilta osin myös niiden voimassa olevien tehtäväkohtaisten erityislakien asianomaiset säännökset, joissa säädetään muutoksen kohteena oleville nykyisille valtionhallinnon viranomaisille kuuluvista tehtävistä. Näitä lakeja koskevat muutosehdotukset annetaan tähän esitykseen liittyen erillisenä hallituksen esityksenä tai niitä koskevat muutosehdotukset on sisällytetty tämän esityksen kanssa rinnakkaisiin toimialakohtaisiin hallituksen esityksiin. Vastaavat muutokset on tarkoitus tehdä myös asetustasoisiiin säädöksiin, joita on arviolta noin 200.

3 Voimaantulo

Lakien voimaantulosta ehdotetaan säädettäväksi erillisessä voimaannpanolaissa, laissa valtion aluehallinnon uudistamista koskevan lainsäädännön voimaannpanosta. Ehdotettu laki sisältäisi muun ohella säännökset, joissa lueteltaisiin voimaan tulevat ja kumottavat säädökset. Laissa olisi myös säännökset siirtymäkauden järjestelyistä, jotka koskevat aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtäviä ja toimivaltaa, vireillä olevia asioita ja siirtymäkauden toimipaikkoja, poliisitointa, maaseutuelinkeinojen eräitä tukitoimenpiteitä, henkilöstöä, aluejakoja sekä muutoksenhakua.

Voimaantulon ajankohdasta säädettäisiin ehdotetun lain 16 §:n 1 momentissa. Tarkoituksena on, että ehdotettu laki tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Valtion aluehallinnon uudistaminen

Esityksen yleisenä tavoitteena on uudistaa laajasti aluehallintoa ja saada aikaan kansalais- ja asiakaslähtöisesti, tehokkaasti ja tuloksellisesti toimiva aluehallinto. Esityksellä vahvistetaan ja lisätään maakunnan liittojen roolia ja asemaa aluekehitystyössä sekä edistetään valtion aluehallinnon ja maakunnan liittojen yhteistyötä. Valtion aluehallintoa ehdotetaan uudistettavaksi siten, että lääninhallitukset, työ- ja elinkeinokeskukset, alueelliset ympäristökeskukset, ympäristölupavirastot, tiepiirit ja työsuojelupiirien työsuojelutoimistot koottaisiin kahteen monialaiseen viranomaiseen, joita olisivat aluehallintovirastot sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset.

Esityksellä luodaan lisäksi lainsäädännöllinen perusta uusille aluehallinnon viranomaisille, joista säädettäisiin laissa aluehallintovirastoista sekä laissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista.

Perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan (HE 1/1998) valtioneuvoston toimielinten yleisinä perusteina on pidettävä valtioneuvoston yksikön nimeä, toimialaa sekä pääasiallisia tehtäviä ja toimivaltuuksia. Julkisen vallan käsite perustuslain 119 §:n 2 momentissa saa sisältönsä perustuslain 2 §:n 3 momentista, jonka mukaan julkisen vallan käytön tulee perustua lakiin ja kaikessa julkisessa toiminnassa on noudatettava tarkoin lakia. Julkisen vallan käyttämisestä olisi siten kysymys esimerkiksi silloin, kun yksikkö voi antaa perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettuja oikeussääntöjä tai tehdä päätöksiä yksilön oikeuksista, velvollisuuksista tai etuuksista taikka käyttää voimakeinoja tai puuttua muuten yksilön perusoikeuksiin. Jos valtioneuvoston toimielimelle kuuluu tämän kaltaisia tehtäviä, toimielimen yleisistä perusteista tulisi säätää lailla.

Edellä mainitun säännöksen mukaan valtion alue- ja paikallishallinnon perusteista säädetään niin ikään lailla. Valtionhallinnon yksiköistä voidaan muutoin säätää asetuksella. Säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan hallinnon perusteilla tarkoitetaan valtion alue- ja paikallishallinnon yleistä rakennetta, kuten hallinnollisen jaotuksen perusteita ja viranomaistyyppejä. Alue- ja paikallishallinnon toimielimistä voitaisiin momentin ensimmäisen ja viimeisen virkkeen mukaisesti säätää joko lailla tai asetuksella.

Perustuslain 119 §:n varsin yleisellä säännöksellä on ollut tarkoitus mahdollistaa valtionhallinnon joustava kehittäminen. Perustuslaissa ei esimerkiksi aiemmin voimassa olleen hallitusmuodon tapaan enää ole säännöstä valtionhallinnon järjestämisestä läänin ja kihlakuntajaon pohjalle (PeVL 42/2006).

Aluehallintovirastot ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset olisivat valtion aluehallinnon yksiköitä. Työ- ja elinkeinotoimistot, jotka toimisivat uudistuksen voimaantumisen jälkeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten alaisina paikallishallinnon viranomaisina, ja maistraatit, jotka toimisivat aluehallintovirastojen alaisina paikallishallinnon viranomaisina, ovat valtion paikallishallinnon yksiköitä. Edellä mainittujen toimielinten tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä.

Ehdotetussa laissa aluehallintovirastoista ja laissa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista säädettäisiin näitä viranomaisia koskevista yleisistä perusteista eli niiden nimestä, toimialasta sekä pääasiallisista tehtävistä ja toimivaltuuksista perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaisesti. Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sisältäisi vastaavat säännökset myös työ- ja elinkeinotoimistoista. Maistraateista säädettäisiin sen sijaan edelleen erikseen voimassa olevassa rekisterihallintolaissa.

Muista uusista aluehallinnon viranomaisia koskevista asioista säädettäisiin valtioneuvoston tai asianomaisen ministeriön asetuksella taikka ministeriön päätöksellä. Esityksen mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää aluehallintovirastojen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten lukumäärästä, toimialueista, nimistä, toimipaikoista, niiden vastuualueista, vastuualuei-

den sijoittumisesta aluehallintovirastoihin sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin, virastojen ja keskusten toiminnan strategisen ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista sekä toiminnalliseen ohjaukseen liittyvistä tarkemmista menettelytavoista, aluehallintoviraston ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen virkojen kelpoisuusvaatimuksista, kielivähemmistön palveluyksikön perustamisesta, tehtävistä, nimistä, toimialueesta ja toimipaikasta ja yksikön henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista sekä suoritteiden maksuista.

Perustuslakivaliokunnan käytännössä on katsottu, että perustuslain 119 §:n säännös mahdollistaa viranomaisten toimialueista säätämisen lakia alemmanasteisin säännöksin (esim. PeVL 42/2006 ja PeVL 5/2008). Esityksen mukaan aluehallintovirasto ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus huolehtisi pääsäännön mukaan sille säädettyjen tehtävien hoitamisesta toimialueellaan ja käyttäisi sille kuuluvaa toimivaltaa siten kuin ehdotetuissa tai muissa laeissa säädettäisiin. Aluehallintovirasto ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voisi kuitenkin hoitaa tehtäviä myös useamman kuin yhden viraston tai keskuksen toimialueella, jos toimialueen laajentamisella voitaisiin tehostaa virastojen ja keskusten toimintaa ja henkilöstö- ja muiden valtion voimavarojen käyttöä, parantaa palvelujen saatavuutta, edistää alueen suomen- ja ruotsinkielisen sekä saamelaisen kotiseutualueella saamenkielisen vähemmistön kielellisten oikeuksien toteutumista tai turvata tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuus taikka jos toimialueen laajentaminen olisi tarkoituksenmukainen muun vastaavan syyn vuoksi. Näille viranomaisille kuuluvia tehtäviä voitaisiin siten esimerkiksi koota yhteen tai useampaan virastoon tai keskukseen. Toimialueen laajentamisen edellytyksistä säädettäisiin lain tasolla.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on käytännössään katsonut niin ikään (PeVL 6/2002 vp, PeVL 29/2006 vp, PeVL 42/2006 vp ja PeVL 5/2008 vp), että perustuslain 119 §:n 2 momentin säännösten tarkoituksena ei ole ollut pidättää valtionhallinnon yksiköitä koskevia ratkaisuja yksinomaan säädös- muodossa tehtäviksi vaan että niitä voidaan tehdä myös yksittäisin hallintopäätöksin. Esi-

tyksen mukaan työ- ja elinkeinoministeriön päätöksellä määrättäisiin työ- ja elinkeinotoimistojen välisestä tehtäväjaosta ja sitä koskevasta alueellisen toimivallan järjestelystä silloin, kun kyseessä on muu kuin keskuksen sisäinen järjestely. Kun kysymyksessä on keskuksen toimialueen sisäinen järjestely, asiasta määrättäisiin elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen päätöksellä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen alaisten työ- ja elinkeinotoimistojen ja niiden johtajien virkojen perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä toimistojen toimialueista, nimistä ja toimipaikoista voitaisiin päättää keskuksen hallintopäätöksellä, vastaavalla tavalla kuin niistä on nykyisin päätetty työ- ja elinkeinokeskuksen hallintopäätöksellä.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan valtioneuvosto ja ministeriö voivat antaa asetuksia perustuslaissa tai muussa laissa säädetyn valtuuden nojalla. Perustuslakivaliokunnan vakiintuneessa käytännössä on esitetty vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta (esim. PeVL 1/2004 vp). Nämä vaatimukset on pyritty ottamaan huomioon lakiehdotuksiin sisältyvissä asetuk-senantovaltuutta koskevissa säännöksissä.

Perustuslain 120 §:n mukaan Ahvenanmaan maakunnalla on itsehallinto sen mukaan kuin Ahvenanmaan itsehallintolaissa erikseen säädetään. Perustuslain 75 §:n 1 momentin mukaan Ahvenanmaan itsehallintolain säätämisyjärjestyksestä on voimassa, mitä siitä mainitussa laissa erikseen säädetään. Itsehallintolain 69 §:n mukaan itsehallintolakia voidaan muuttaa vain eduskunnan ja maakuntapäivien yhtäpitävin päätöksin. Ehdotetussa laissa aluehallintovirastoista säädettäisiin, että Ahvenanmaan maakunnassa olisi laissa tarkoitettuna valtionhallinnon viranomaisena nykyisen lääninhallituksen sijasta Ahvenanmaan valtionvirasto, jota johtaa maaherra. Tämän johdosta Ahvenanmaan itsehallintolain 39 §:ään tullaan tekemään ainoastaan viraston nimen muuttumisesta aiheutuva tekninen muutos. Koska uudistuksella ei ole vaikutusta Ahvenanmaan itsehallinnolliseen asemaan, ei muutos ole merkityksellinen perustuslain kannalta.

Kielelliset oikeudet

Aluehallinnon uudistuksen yhteydessä on tarkoitus muuttaa myös nykyisiä aluejakoja. Perustuslain 122 §:n mukaan hallintoa järjestettäessä tulee pyrkiä yhteensopiviin aluejakoihin, joissa turvataan suomen- ja ruotsinkielisen väestön mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaan. Pykälän yksityiskohtaisten perustelujen mukaan kielellisen jaotuksen osalta on luovuttu aikaisemmasta pyrkimyksestä yksikielisiin hallintoalueisiin. Tärkeää sen sijaan on, että hallintoa järjestettäessä otetaan huomioon perustuslain 17 §:ssä tarkoitettut kielelliset perusoikeudet sekä turvataan suomen- ja ruotsinkielisen väestön mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään. Säännöksessä korostetaan kielellisen yhdenvertaisuuden vaatimusta edellyttämällä näiden mahdollisuuksien turvaamista samanlaisten perusteiden mukaan. Perustuslain 17 §:n 2 momentin mukaan jokaisella on oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimituskirjansa tällä kielellä. Julkisen vallan on huolehdittava maan suomen- tai ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samanlaisten perusteiden mukaan.

Perustuslain 17 §:n 3 momentissa ja 121 §:n 4 momentissa turvataan saamelaiden oikeudet omaan kieleen ja kulttuuriin sekä kulttuuri- itsehallintoon kotiseutualueella. Esitys ei aiheuta muutoksia olemassa olevien valtion aluehallinnon palvelujen sisältöön saamelaisten kotiseutualueella.

Ehdotettuihin lakeihin aluehallintovirastoista ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sisältyy asetuk-senantovaltuutta koskevat säännökset, joiden mukaan aluehallintovirastojen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimialueista ja toimipaikoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Muutokset viranomaisten toimialueissa saattavat vaikuttaa viranomaisen kielelliseen asemaan. Näin myös edellä mainitut valtuutussäännökset voivat vaikuttaa välillisesti perustuslain säännöksissä turvattujen kielellisten oikeuksien toteutumiseen. Toimi-aluejakojen mahdolliset vaikutukset viranomaisten kielelliseen asemaan ja jakojen

suhde väestön kielellisten oikeuksien toteutumiseen tulevat kuitenkin tarkemmin arvioitaviksi valtioneuvostossa edellä mainittujen asetusten antamisen yhteydessä, jolloin on huolehdittava siitä, että perustuslain 17 §:n ja 122 §:n velvoitteet tulevat otetuksi huomioon. Perustuslakivaliokunta on käytännössään korostanut sitä, että viranomaisten toimialueita ja toimipaikkoja järjestettäessä huolehditaan asianomaisen viranomaisen tarjoamien palvelujen saatavuudesta sekä perustuslain 17 §:ssä turvattujen kielellisten oikeuksien toteutumisesta (PeVL 29/2006, PeVL 42/2006). Tämän vuoksi mahdollisuudesta aluehallintovirastojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimialueiden laajentamiseen ja laajentamisen edellytyksistä ehdotetaan säädettäväksi lain tasolla.

Ehdotettuihin uusia valtion aluehallinnon viranomaisia koskeviin lakeihin sisältyy eräitä erityissäännöksiä, jotka edistävät kielellisten oikeuksien toteutumista. Kuten edellä on todettu, lakiehdotusten mukaan aluehallintoviraston tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueen laajentamisen eräänä perusteena voisi olla, että laajentamisella voidaan edistää alueen suomen- ja ruotsinkielisen sekä saamelaisten kotiseutualueella saamenkielisen vähemmistön kielellisten oikeuksien toteutumista. Lisäksi aluehallintovirastoilla sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilla voisi olla niiden toimialaan kuuluvien tehtävien hoitamiseksi erillinen alueen suomen ja ruotsin tai saamelaisten kotiseutualueella saamenkielistä vähemmistöä palveleva yksikkö. Edellä mainituilla säännöksillä pyritään turvaamaan kielellisten oikeuksien toteutumista sekä kieliryhmien tasapuolista kohtelua aluehallinnon viranomaisten toiminnassa.

Maakunnan liittojen tehtävät ja yhteistoiminta

Esitykseen sisältyy alueiden kehittämislakia koskeva muutosehdotus, jonka mukaan maakunnan liitoille ehdotetaan siirrettäväksi valtionhallinnosta eräitä tehtäviä. Maakunnan liitot vastaisivat ensinnäkin niin sanotuista yhteensovittamistehtävistä, joilla esityksessä tarkoitettaisiin koulutusta, liikennejärjestelmiä sekä luonnonvaroja ja ympäristöä kos-

kevien suunnitteluprosessien käynnistämistä ja niihin liittyvän yhteistyön johtamista sekä suunnittelun yhteensovittamista maakunnan suunnittelun kanssa. Toiseksi esityksessä ehdotetaan laajennettavaksi maakunnan liittojen aluekehityksen edistämistehtäviä. Maakunnan liitot laatisivat opetus- ja kulttuuri-toimen rahoituksesta annetussa laissa tarkoitettujen kuntien ja muiden koulutuksen järjestäjien hanke-esitysten kiireellisyysjärjestyksen, edistäisivät julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetussa laissa tarkoitettua yhteispalvelua alueellaan sekä asettaisivat taiteen edistämisen järjestelystä annetussa laissa tarkoitettujen alueellisten taidetoimikuntien ja liikuntalaissa tarkoitettujen alueellisten liikuntaneuvostojen.

Lisäksi esitykseen sisältyy alueiden kehittämislakia koskeva muutosehdotus, jonka mukaan maakuntien yhteistoiminnan järjestämiseksi maa ehdotetaan jaettavaksi maakuntien yhteistoiminta-alueisiin, joissa on tarkoitus hoitaa tehtäviä, joilla on ylimääräinen luonne. Esitykseen sisältyvät myös säännösehdoitukset yhteistoiminnassa hoidettavista tehtävistä, päätöksenteon järjestämisestä yhteistoiminta-alueilla, yhteistoimintaelimestä ja sen valitsemisesta, yhteistoiminnasta sopimisesta ja siihen velvoittamisesta.

Perustuslain 121 § käsittelee kunnallista ja muuta alueellista itsehallintoa. Pykälän 1 momentin mukaan Suomi jakautuu kuntiin, joiden hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon. Kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään pykälän 2 momentin mukaan lailla. Pykälän 4 momentin mukaan itsehallinnosta kuntia suuremmilla hallintoalueilla säädetään niin ikään lailla.

Voimassa olevan alueiden kehittämislain 4 §:n 2 momentin mukaan maakunnan liitto on kuntayhtymä, jossa alueen kuntien on oltava jäsenenä. Esitykseen sisältyy alueiden kehittämislain 7 §:ää koskeva muutosehdotus, jonka mukaan kunnallisille toimielimille - maakunnan liitoille siirrettäisiin edellä mainittuja aluetason tehtäviä valtionhallinnosta. Koska tehtävien siirto valtiolta maakunnan liitoille tapahtuu laintasoisin säännöksin, on esitys tältä osin perustuslain 121 §:n 2 momentissa tarkoitettuna lakivarauksen mukainen.

Yhteistoiminnassa hoidettaisiin esityksen mukaan alueiden kehittämislaissa tarkoitettuja maakunnan liitoille kuuluvien tehtäviä, joilla on ylimaakunnallinen luonne. Kysymys ei siis olisi tehtävien siirrosta kuntatasolta maakuntatasolle. Päätösvaltaa näissä asioissa käyttäisi maakunnan liittojen yhteistoimintaelin tai päätökset tehtäisiin maakunnan liittojen yhtäpitävin päätöksin. Jos maakunnan liittojen jäsenkunnat eivät pääsisi sopimukseen yhteistoiminnan järjestämisestä, voisi valtioneuvosto esityksen mukaan velvoittaa maakunnan liitot ja niiden jäsenkunnat aloittamaan yhteistoimintaa koskevat neuvottelut. Maakuntien yhteistoiminnassa on siis kysymys uudesta kuntien lakisääteisestä ja pakollisesta yhteistoimintamuodosta. Kuntien erilaisista yhteistoimintavelvoitteista voidaan säätää lailla. Perustuslakivaliokunnan käytännössä on pidetty mahdollisena säätää tavallisella lailla pakkokuntayhtymistä ja vastaavista kuntien yhteistoimintaelimistä (PeV 31/1996, 32/2001 ja 65/2002). Tässä yhteydessä valiokunta on kuitenkin kiinnittänyt huomiota esimerkiksi yhteistoimintatehtävien ylikunnalliseen luonteeseen, hallinnon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen niitä hoidettaessa sekä siihen, ettei noudatettava päätöksentekojärjestelmä anna yksittäiselle kunnalle yksipuolisen määräämisvallan mahdollistamaa asemaa (PeVL 32/2001). Merkitystä on annettu myös sille, onko järjestely supistanut oleellisesti yhteistoimintaan velvollisten kuntien yleistä toimialaa (PeVL 11/1984).

Yhteistoimintaelimen tai maakunnan liittojen yhtäpitävin päätöksin tehtävän päätöksenteon piiriin kuuluisi vain alueiden kehittämislaissa tarkoitettuja asioita sekä niitä alueiden kehittämiseen ja maakunnan suunnitteluun liittyviä tehtäviä, joista jäsenkunnat olisivat yksimielisesti sopineet. Näillä tehtävillä on siis aina kuntatasoa laajempi alueellinen ja ylimaakunnallinen sisältö ja vaikutukset, joten niiden hoitaminen on tarkoituksenmukaista järjestää maakunnan liittojen jäsenkuntien yhteistoiminnan kautta. Tämän tehtävien sisältöä koskevan rajauksen johdosta ehdotettu järjestely ei myöskään supistaisi yhteistoimintaan osallistuvien kuntien yleistä toimialaa. Esityksen mukaan yhteistoimintaelimen asettaisivat maakunnan liittojen valtuus-

tot, jos jäsenkunnat ovat sopineet asiasta yhteistoimintasopimuksessa. Jos asiasta ei olisi sovittu, jäsenkunnat asettaisivat yhteisen toimielimen käyttäen samaa menettelyä, jolla jäsenkunnat valitsevat edustajansa maakunnan liittojen valtuustoihin. Näin ollen esitys ei anna yksittäiselle jäsenkunnalle yksipuolisen määräämisvallan mahdollistamaa asemaa. Näiden seikkojen johdosta esitys on tältä osin perustuslain 121 §:n ja perustuslakivaliokunnan sen tukinnasta tekemien linjausten ja kannanottojen mukainen.

Jos maakunnan liitot ja niiden jäsenkunnat eivät pääsisi sopimuksen yhteistoiminnasta, voisi valtioneuvosto esityksen mukaan velvoittaa tietyn alueen maakunnan liitot ja niiden jäsenkunnat aloittamaan yhteistoimintaa koskevat neuvottelut ja samalla määrätä yhteistoiminnan käynnistämiseksi välttämättömistä asioista. Valtioneuvoston määräys olisi voimassa siihen saakka, kunnes maakunnan liittojen jäsenkunnat olisivat sopineet yhteistoiminnasta. Eräs tällainen yhteistoiminnan käynnistämiseksi välttämätön asia on muun muassa yhteistoiminta-aluejako.

Kunnallisten viranomaisten itsenäisyys suhteessa valtion viranomaisiin kuuluu kunnallisen itsehallinnon keskeisiin piirteisiin. Valtion viranomaisilla ei ole puhtaasti hallinto-organisatorisiin seikkoihin perustuvaa ohjaus- ja valvontavaltaa kunnallisiin viranomaisiin nähden. Tällaisen ohjaus- ja valvontavallan tulee lähtökohtaisesti perustua lakiin ja sen kohteen tulee olla riittävän rajattu. Perustuslaki sallii kuitenkin, että tavallisella lailla säädetty valtion viranomaisen ohjaus ja valvonta suhteessa kunnalliseen viranomaiseen on lakisääteisissä tehtävissä laajempi kuin kunnan yleiseen toimialaan kuuluvissa tehtävissä. Tässä esityksessä on kysymys ensiksi mainituista tehtävistä.

Perustuslakivaliokunta on pelastustoimen alueiden muodostamisesta annetun lain käsittelyn yhteydessä (PeVL 32/2001) katsonut, että valtioneuvoston toimivalta määrätä pelastustoimen aluejaosta ei ole valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallinen. Näin ollen on maakunnan liittojen yhteistoiminta-aluejako tulkittava niin ikään valtiosääntöoikeudellisesti ongelmattomaksi.

Valtioneuvoston toimivalta velvoittaa maakunnan liitot ja niiden jäsenkunnat aloit-

tamaan yhteistoimintaa koskevat neuvottelut ja määrätä yhteistoiminnan käynnistämiseksi välttämättömistä asioista ei kaventaisi merkittävästi kunnallista itsehallintoa, koska esityksen mukaan kuntien sopimisvalta ei korvautuisi kokonaisuudessaan valtioneuvoston asettamilla ehdoilla, vaan kunnat voisivat sopia yhteistoiminnan järjestämisen keskeisestä sisällöstä itsenäisesti. Lisäksi on erityisesti otettava huomioon, että valtioneuvoston toimivalta koskisi vain yhteistoiminnan käynnistämiseksi välttämättömiä asioita. Valtioneuvoston toimivaltaa rajoittaisivat myös ehdotetun lain muut yhteistoimintaa koskevat säännökset sekä hallinnon yleiset oikeusperiaatteet. Asiaan vaikuttaa myös se seikka, että

valtioneuvoston päätöstä koskevaa muutoksenhakua ei ole esityksessä ehdotettu rajoitettavaksi. Näiden seikkojen johdosta esitys ei ole tältä osin perustuslaissa taatun kunnallisen itsehallinnon vastainen.

Edellä mainitun johdosta katsotaan, että lakiehdotukset voidaan säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Koska esitykseen liittyy kuitenkin eräitä perustuslain kannalta merkityksellisiä seikkoja, esityksestä ehdotetaan pyydettäväksi perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**aluehallintovirastoista**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään aluehallintovirastoista. Muista valtion aluehallinnon tehtäviä hoitavista viranomaisista säädetään erikseen.

2 §

Aluehallintovirastojen toiminta-ajatus

Aluehallintovirastot edistävät alueellista yhdenvertaisuutta hoitamalla lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus- ja valvontatehtäviä alueilla.

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Aluehallintovirastojen toiminnan ja tehtävien järjestämiseen sovelletaan, jollei tässä laissa toisin säädetä, työsuojeluhallinnosta annettua lakia (16/1993), ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annettua lakia (/), poliisin hallinnosta annettua lakia (110/1992) ja pelastuslakia (468/2003).

4 §

Aluehallintovirastojen toimiala ja tehtävät

Aluehallintovirastot hoitavat niille erikseen säädettyjä tehtäviä seuraavilla toimialoilla:

- 1) sosiaali- ja terveydenhuolto;
- 2) ympäristöterveydenhuolto;
- 3) koulutus- ja muu sivistystoimi;
- 4) oikeusturvan edistäminen ja toteuttaminen;
- 5) ympäristönsuojelu- ja vesilainsäädännön alaan kuuluvat lupa- ja muut hakemusasiat;
- 6) pelastustoimi;
- 7) työsuojelun valvonta ja kehittäminen, työssä käytettävien tuotteiden tuotevalvonta sekä työsuojelulainsäädännön noudattamisen valvonta työsuojeluviranomaisena;
- 8) kuluttaja- ja kilpailuhallinto.

Aluehallintoviraston tehtävänä on lisäksi:

- 1) peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointi;
- 2) maistraattien ohjaus, valvonta ja kehittäminen;
- 3) varautumisen yhteensovittaminen alueella ja siihen liittyvän yhteistoiminnan järjestäminen, valmiussuunnittelun yhteensovittaminen, alueellisten maanpuolustuskurssien järjestäminen, kuntien valmiussuunnittelun tukeminen, valmiusharjoitusten järjestäminen sekä alue- ja paikallishallinnon turvallisuussuunnittelun edistäminen;
- 4) viranomaisten johtaessa turvallisuuden liittyviä tilanteita alueella tukea toimivaltaisia viranomaisia ja tarvittaessa sovittaa yhteen toimintaa niiden kesken;

5) poliisitoimen alueellinen viranomaisyhteistyö sekä varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittaminen poliisitoimintaa koskien.

Aluehallintovirastolla voi olla myös muita erikseen säädettyjä tehtäviä.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointimenettelystä voidaan säätää valtiovarainministeriön asetuksella.

5 §

Aluehallintovirastojen organisointi

Aluehallintovirastojen lukumäärästä, toimialueista, nimistä ja toimipaikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Aluehallintovirasto jakautuu sille kuuluviin tehtävien hoitamista varten vastuualueisiin. Viraston vastuualueista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Aluehallintoviraston työsuojelun tehtäviä hoitava vastuualue on riippumaton valvontatehtävää hoitaessaan. Vastuualueen toiminta on järjestettävä siten, että riippumattomuus ja puolueettomuus työsuojelun valvontatehtävissä on turvattu. Vastuualueelle ei saa antaa sellaisia muita tehtäviä, jotka voivat vaarantaa työsuojelun valvontatehtävien asianmukaisen hoitamisen tai riippumattomuuden.

Aluehallintoviraston ympäristölupa-asioita hoitava vastuualue on lupa- ja muita hakemusasioita hoitaessaan sekä viraston kilpailuasioita hoitava vastuualue kilpailuasioita hoitaessaan riippumaton. Näiden vastuualueiden toiminta on järjestettävä siten, että riippumattomuus ja puolueettomuus edellä mainituissa tehtävissä on turvattu. Viraston ympäristölupa-asioita hoitavalle vastuualueelle ei saa antaa sellaisia muita tehtäviä, jotka voivat vaarantaa lupa- ja muiden hakemusioiden käsittelyn riippumattomuuden.

6 §

Aluehallintovirastojen toimivalta sekä toimialueet ja niiden laajentaminen

Aluehallintovirasto huolehtii sille säädettyjen tehtävien hoitamisesta toimialueellaan ja käyttää sille kuuluvaa toimivaltaa siten kuin

siitä tässä tai muussa laissa säädetään. Aluehallintovirasto voi kuitenkin hoitaa tehtäviä myös useamman kuin yhden viraston toimialueella, jos toimialueen laajentamisella voidaan tehostaa virastojen toimintaa ja valtion henkilöstö- ja muiden voimavarojen käyttöä, parantaa palvelujen saatavuutta, edistää alueen suomen- ja ruotsinkielisen sekä saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitettua saamelaisten kotiseutualueella saamenkielisen vähemmistön kielellisten oikeuksien toteutumista tai turvata tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuus taikka toimialueen laajentaminen on tarkoituksenmukainen muun vastaavan syyn vuoksi. Vastuualueiden sijoittumisesta aluehallintovirastoihin ja virastojen toimialueen laajentamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Toimialueen laajentamisesta poliisitoimen tehtävissä säädetään sisäasiainministeriön asetuksella, työsuojelun tehtävissä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella ja ympäristölupa-asioiden tehtävissä ympäristöministeriön asetuksella.

2 luku

Aluehallintovirastojen ohjaus ja johtaminen

7 §

Yleishallinnollinen ohjaus

Aluehallintovirastojen yleishallinnollinen ohjaus kuuluu valtiovarainministeriölle.

8 §

Strateginen suunnittelu ja ohjaus

Aluehallintovirastojen toimintaa koskevien yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi sekä alueiden näkemysten huomioonottamiseksi laaditaan virastoille niiden toiminnan yleistä suunnittelua, ohjausta ja järjestämistä varten yhteinen strategia-asiakirja (*strateginen suunnittelu*) ja jokaiselle virastolle erilliset strategiset tulostavoiteasiakirjat (*strateginen ohjaus*). Strategia-asiakirja ja strategiset tu-

lostavoiteasiakirjat laaditaan hallituksen toimikaudeksi ja niiden sisältö tarkistetaan tarvittaessa vuosittain.

Valtiovarainministeriö laatii yhdessä 10 §:ssä mainittujen ministeriöiden tai keskushallinnon virastojen sekä yhteistyössä aluehallintovirastojen ja tarvittavin osin maakunnan liittojen kanssa strategia-asiakirjan ja strategiset tulostavoiteasiakirjat aluehallintovirastoille. Jos strategia-asiakirjan sisällöstä ei saavuteta yksimielisyyttä ministeriöiden kesken, ratkaisee asian valtioneuvosto.

Aluehallintovirastojen toiminnan strategisen suunnittelun ja ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

9 §

Strategisen suunnittelun ja ohjauksen järjestäminen eräissä tapauksissa

Aluehallintovirastojen strategia-asiakirjassa on omat osuudet poliisitoimen, työsuojelun ja ympäristölupa-asioita koskevien tehtävien suunnittelua ja ohjausta varten. Poliisitoimen osuus strategia-asiakirjassa sisältää strategisia linjauksia poliisitoimen tehtäviä hoitavalle vastuualueelle kuuluvasta viranomaisyhteistyöstä sekä poliisiin varautumisen ja valmiussuunnittelun yhteensovittamisesta. Aluehallintovirastojen poliisitoimen ja työsuojelun tehtävien ohjausta varten ei laadita strategisia tulostavoiteasiakirjoja.

Aluehallintovirastojen työsuojelun tehtäviä koskevan strategisen suunnittelun ja ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä sosiaali- ja terveysministeriön sekä ympäristölupa-asioita koskevan strategisen suunnittelun ja ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista ympäristöministeriön asetuksella. Aluehallintovirastojen poliisitoimen tehtäviä koskevan suunnittelun ja ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista säädetään muutoin poliisin hallinnosta annetussa laissa.

10 §

Toiminnallinen ohjaus

Aluehallintovirastojen toimintaa ohjaavat omilla toimialoillaan oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, valtiovarainministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, opetusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö sekä poliisihallitus tai keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus on erikseen säädetty tai määrätty (*toiminnallinen ohjaus*). Valtiovarainministeriö huolehtii viraston yhteisiä toimintoja ja muita viraston yhtenäisen toiminnan kannalta tarpeellisia toimenpiteitä koskevasta toiminnallisesta ohjauksesta.

Aluehallintovirastojen toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi laaditaan 1 momentissa tarkoitetun ministeriön tai keskushallinnon viraston johdolla tarvittaessa viraston toiminnan ja tehtävien ohjausta ja järjestämistä varten toiminnallinen tulostavoiteasiakirja.

Aluehallintovirastojen toiminnallisen ohjauksen menettelytavoista voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

11 §

Johtaminen

Aluehallintovirastoa johtaa viraston johtaja. Viraston johtaja vastaa viraston toiminnan tuloksellisuudesta ja viraston yhteisten tulostavoitteiden saavuttamisesta.

Aluehallintoviraston vastuualuetta johtaa vastuualueen päällikkö. Vastuualueen päällikkö vastaa vastuualueen toiminnan tuloksellisuudesta ja tulostavoitteiden saavuttamisesta. Poliisitoimen tehtäviä hoitavan vastuualueen päällikön tehtävistä ja vastuista päättää Poliisihallitus.

Aluehallintovirastolla on johtoryhmä, joka huolehtii viraston toimintojen yhteensovittamisesta. Johtoryhmän puheenjohtajana toimii viraston johtaja. Johtoryhmän muusta kokoonpanosta määrätään viraston työjärjestyksessä. Poliisitoimen edustaja osallistuu johto-

ryhmän työhön silloin, kun johtoryhmässä käsitellään poliisitoimen asioita tai sisäisen turvallisuuden viranomaisyhteistyötä. Poliisihallitus päättää poliisitoimen edustajasta aluehallintoviraston johtoryhmässä.

12 §

Asioiden ratkaisuvallta

Aluehallintoviraston johtaja ratkaisee viraston toimivaltaan kuuluvat asiat, jollei niitä ole säädetty tai työjärjestyksessä määrätty viraston muun virkamiehen ratkaistaviksi. Poliisitoimen, työsuojelun, ympäristölupa-asioiden ja pelastustoimen tehtäviä hoitavan vastuualueen toimivaltaan kuuluvat asiat ratkaisee kuitenkin asianomaisen vastuualueen päällikkö, jollei niitä ole säädetty tai vastuualueen työjärjestyksessä määrätty vastuualueen muun virkamiehen ratkaistaviksi taikka jollei päätöksenteosta ole toisin säädetty.

Aluehallintoviraston johtaja voi ottaa ratkaistavakseen asian, jonka viraston virkamies työjärjestyksen mukaan saa ratkaista. Viraston johtaja ei kuitenkaan voi ottaa ratkaistavakseen asiaa, joka kuuluu viraston poliisitoimen, työsuojelun tai ympäristölupa-asioiden tehtäviä hoitavan vastuualueen toimivaltaan tai joka kuuluu pelastustoimen tehtäviä hoitavan vastuualueen toimivaltaan ja koskee pelastuslaissa tarkoitettuja asioita.

13 §

Aluehallintovirastojen työjärjestys

Aluehallintoviraston hallinnon ja toimintojen järjestämisestä sekä asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta, lukuun ottamatta poliisitoimen, ympäristölupa-asioiden ja työsuojelun tehtäviä hoitavia vastuualueita, määrätään viraston työjärjestyksessä. Aluehallintoviraston työjärjestyksestä päättää viraston johtaja.

Aluehallintoviraston vastuualueella voi tarvittaessa olla työjärjestys. Työjärjestyksessä voidaan antaa tarkempia määräyksiä vastuualueen toimintojen järjestämisestä sekä

henkilöstön tehtävistä ja työskentelypaikkakunnista. Vastuualueen työjärjestyksestä päättää vastuualueen päällikkö. Poliisitoimen tehtäviä hoitavan vastuualueen työjärjestyksestä päättää Poliisihallitus.

14 §

Virkojen täyttäminen

Valtioneuvosto nimittää aluehallintoviraston johtajan määrääjäksi valtiovarainministeriön esityksestä. Aluehallintoviraston vastuualueiden päälliköt, lukuun ottamatta poliisitoimen ja työsuojelun tehtäviä hoitavien vastuualueiden päällikköjä, nimitetään määrääjäksi. Päällikön nimittää vastuualueen toiminnallisesta ohjauksesta päävastuussa oleva ministeriö tai se keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus on erikseen säädetty. Nimittävän ministeriön tai keskushallinnon viraston tulee kuulla muita vastuualueen toiminnalliseen ohjaukseen osallistuvia ministeriöitä tai keskushallinnon virastoja sekä aluehallintovirastoa ennen päätöksentekoa.

Aluehallintoviraston työsuojelun, ympäristölupa-asioiden sekä pelastustoimen ja varautumisen tehtäviä hoitavien vastuualueiden päälliköt nimittävät vastuualueidensa henkilöstön. Poliisihallitus nimittää poliisitoimen tehtäviä hoitavan vastuualueen henkilöstön. Viraston muun henkilöstön nimittää viraston johtaja, jollei viraston työjärjestyksessä toisin määrätä.

Aluehallintoviraston virkojen kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 luku

Erinäiset säännökset

15 §

Asioiden ratkaiseminen eräissä tapauksissa

Jos aluehallintovirasto on esteellinen käsittelemään sen toimialaan kuuluvan asian, vi-

raston on pyydettävä toiminnallisesta ohjauksesta vastaavaa ministeriötä määräämään toinen aluehallintovirasto käsittelemään asia. Ministeriön päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

16 §

Valtion aluehallinto Ahvenanmaan maakunnassa

Ahvenanmaan maakunnassa on tässä laissa tarkoitettuna valtionhallinnon viranomaisena Ahvenanmaan valtionvirasto, jota johtaa maaherra. Virasto hoitaa sellaisia tämän lain 4 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä, jotka Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaan kuuluvat valtakunnan toimivaltaan.

Viraston tehtävistä on muutoin voimassa, mitä niistä erikseen säädetään.

Ahvenanmaan valtionviraston johtajana toimivasta maaherrasta säädetään Ahvenanmaan itsehallintolaissa.

17 §

Yhteistyö elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa

Aluehallintovirastojen on valtion aluehallintoa koskevista asioista toimittava yhteistyössä toimialueensa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa.

18 §

Kielivähemmistön palveluyksikkö

Aluehallintovirastolla voi sen toimialaan kuuluvien tehtävien hoitamiseksi olla erillinen alueen suomen- tai ruotsinkielistä taikka saamelaiskäräjistä annetussa laissa tarkoitettulla saamelaisten kotiseutualueella saamenkielistä vähemmistöä palveleva yksikkö. Palveluyksikkö voidaan perustaa myös yhtä useamman aluehallintoviraston yhteiseksi yksiköksi.

Kielivähemmistön palveluyksikön perustamisesta, tehtävistä, nimestä, toimialueesta ja toimipaikasta sekä henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

19 §

Virka-apu

Aluehallintoviraston velvollisuudesta antaa muille viranomaisille virka-apua säädetään erikseen. Aluehallintovirastolla on oikeus saada virka-apua muilta viranomaisilta.

20 §

Pakkokeinot

Aluehallintovirasto voi sakon uhalla, teettämishallalla tai keskeyttämishallalla velvoittaa asianomaisen noudattamaan käskyä tai kieltä, jonka aluehallintovirasto tai siltä pakkokeinoasiassa virka-apua pyytävä muu viranomaislainen on toimivaltansa mukaisesti antanut. Aluehallintoviraston muusta pakkokeinoista koskevasta toimivallasta säädetään erikseen.

Työsuojelun valvontaan ja ympäristölupa-asioita käsittelevän vastualueen tehtäviin liittyvistä pakkokeinoista, toimivallasta ja menettelyistä säädetään erikseen.

21 §

Valtion edustaminen

Aluehallintovirasto kantaa ja vastaa valtion puolesta sekä valvoo tuomioistuimissa ja viranomaisissa valtion etua ja oikeutta kaikissa toimialaansa kuuluvissa asioissa sekä sellaisissa asioissa, joissa toimivaltaista viranomaista ei ole laissa erikseen määrätty, lukuun ottamatta asioita, joista säädetään 4 §:n 1 momentin 5 kohdassa, jollei toiminnallisesta ohjauksesta vastaavan ministeriön tai keskushallinnon viraston edustaja sitä tee.

Jos aluehallintoviraston toimivaltaan kuuluvan asian vaikutukset koskevat merkittävästi kahden tai useamman viraston toimialuetta, toiminnallisesta ohjauksesta vastaava

ministeriö päättää, mikä virasto toimii valtion edustajana asiassa. Ministeriön päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta.

22 §

Suoritteiden maksullisuus

Aluehallintoviraston suoritteiden maksullisuudesta ja maksujen suuruudesta on voimassa, mitä valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään.

Aluehallintoviraston suoritteiden maksuista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

23 §

Muutoksenhaku

Aluehallintoviraston antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei muutoksenhausta säädetä muualla lain-säädännössä toisin.

24 §

Voimaantulo

Tämän lain voimaantulosta säädetään lailla.

2.

Laki**elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä niiden alaisista työ- ja elinkeinotoimistoista. Muista valtion alue- ja paikallishallinnon tehtäviä hoitavista viranomaisista säädetään erikseen.

2 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminta-ajatus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset edistävät alueellista kehittämistä hoitamalla valtionhallinnon toimeenpano- ja kehittämissä tehtäviä alueilla.

3 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimiala ja tehtävät

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset hoitavat niille erikseen säädettyjä tehtäviä seuraavilla toimialoilla:

- 1) yrittäjyyden ja elinkeinotoiminnan edistäminen;
- 2) innovaatiot ja kansainvälistyvä liiketoiminta;

3) työmarkkinoiden toimivuus, työvoiman saatavuus ja työllisyys;

4) koulutus ja osaaminen;

5) kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimi;

6) maahanmuutto, kotouttaminen ja hyvät etniset suhteet;

7) maatilatalous, kalatalous, maaseudun kehittäminen, eläintunnistusjärjestelmä sekä maa- ja metsätalouden tuotantotarvikkeiden turvallisuus ja kasvinterveys;

8) energia ja sen tuotanto;

9) liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, maanteiden pito sekä julkisen liikenteen järjestäminen;

10) ympäristönsuojelu, alueiden käyttö, rakentamisen ohjaus, kulttuuriympäristön hoito, luonnon monimuotoisuuden suojelu ja kestävä käyttö sekä vesivarojen käyttö ja hoito;

11) palkkaturva-asiat;

12) eräät edellä mainittuihin tehtäviin liittyvät rakennerahasto- ja aluekehitystehtävät.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtävänä on lisäksi:

1) ohjata ja valvoa 3 luvussa tarkoitettuja työ- ja elinkeinotoimistoja;

2) valmistella liikenteen sekä kirjasto-, liikunta- ja nuorisotoimen peruspalvelujen alueellisen saatavuuden arviointia;

3) valvoa yleistä etua ympäristö- ja vesiasioissa, tuottaa ja jakaa ympäristöä koskevaa tietoa sekä parantaa ympäristötietoutta, ehkäistä ja torjua ympäristövahinkoja ja -haittoja, huolehtia valtion vesitaloudellisista luvista ja yksityisoikeudellisista sopimuksista sekä huolehtia ympäristö-, vesihuolto- ja vesistöiden toteuttamisesta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten muista tehtävistä säädetään erikseen.

4 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten organisointi

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten lukumäärästä, toimialueista, nimistä ja toimipaikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus jakautuu sille kuuluvien tehtävien hoitamista varten vastuualueisiin. Keskusten vastuualueista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten 3 §:n 1 momentin 10 kohdassa tarkoitettujen valvontatehtävien hoitaminen on järjestettävä siten, että asioiden käsittelyn puolettomuus varmistetaan.

5 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimivalta sekä toimialueet ja niiden laajentaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus huolehtii sille säädettyjen tehtävien hoitamisesta toimialueellaan ja käyttää sille kuuluvaa toimivaltaa siten kuin siitä tässä tai muussa laissa säädetään. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi kuitenkin hoitaa tehtäviä myös useamman kuin yhden keskuksen toimialueella, jos toimialueen laajentamisella voidaan tehostaa keskusten toimintaa ja valtion henkilöstö- ja muiden voimavarojen käyttöä, parantaa palvelujen saatavuutta, edistää alueen suomen- ja ruotsinkielisen sekä saamelaiskäräjistä annetussa laissa (974/1995) tarkoitetulla saamelaisten kotiseutualueella saamenkielisen vähemmistön kielellisten oikeuksien toteutumista tai turvata tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuus taikka toimialueen laajentaminen on tarkoituksenmukainen muun vastaavan syyn vuoksi. Vastuualueiden sijoittumisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin ja keskusten toimialueen laajen-

tamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

2 luku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ohjaus ja johtaminen

6 §

Yleishallinnollinen ohjaus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten yleishallinnollinen ohjaus kuuluu työ- ja elinkeinoministeriölle.

7 §

Strateginen suunnittelu ja ohjaus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintaa koskevien yleisten tavoitteiden saavuttamiseksi sekä alueiden näkemysten huomioonottamiseksi laaditaan keskuksille niiden toiminnan yleistä suunnittelua, ohjausta ja järjestämistä varten yhteinen strategia-asiakirja (*strateginen suunnittelu*) ja jokaiselle keskukselle erilliset strategiset tulostavoiteasiakirjat (*strateginen ohjaus*). Strategia-asiakirja ja strategiset tulostavoiteasiakirjat laaditaan hallituksen toimikaudeksi ja niiden sisältö tarkistetaan tarvittaessa vuosittain.

Työ- ja elinkeinoministeriö laatii yhdessä 8 §:ssä mainittujen ministeriöiden tai keskushallinnon virastojen sekä yhteistyössä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja maakunnan liittojen kanssa strategia-asiakirjan ja strategiset tulostavoiteasiakirjat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille. Jos strategia-asiakirjan sisällöstä ei saavuteta yksimielisyyttä ministeriöiden kesken, ratkaisee asian valtioneuvosto.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnan strategisen suunnittelun ja ohjauksen sisällöstä ja menettelytavoista voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Toiminnallinen ohjaus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimintaa ohjaavat omilla toimialoillaan sisäasiainministeriö, opetusministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö ja ympäristöministeriö tai keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus on erikseen säädetty tai määrätty (*toiminnallinen ohjaus*). Työ- ja elinkeinoministeriö huolehtii keskuksen yhteisiä toimintoja ja muita keskuksen yhtenäisen toiminnan kannalta tarpeellisia toimenpiteitä koskevasta toiminnallisesta ohjauksesta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi laaditaan 1 momentissa tarkoitetun ministeriön tai keskusviraston johdolla tarvittaessa keskuksen toiminnan ja tehtävien ohjausta ja järjestämistä varten toiminnallinen tulostavoiteasiakirja.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisen ohjauksen menettelytavoista voidaan säätää valtioneuvoston asetuksella.

9 §

Johtaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta johtaa keskuksen johtaja, jona toimii keskuksen yhden vastuualueen päällikkö oman toimensa ohella. Keskuksen johtaja vastaa keskuksen toiminnan tuloksellisuudesta ja keskuksen yhteisten tulostavoitteiden saavuttamisesta. Valtioneuvosto määrää keskuksen johtajan määrääjäksi työ- ja elinkeinoministeriön esityksestä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuualuetta johtaa vastuualueen päällikkö. Vastuualueen päällikkö vastaa vastuualueen toiminnan tuloksellisuudesta ja tulostavoitteiden saavuttamisesta.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on johtoryhmä, joka huolehtii keskuksen toimintojen yhteensovittamisesta. Johtoryhmän puheenjohtajana toimii keskuksen johtaja. Keskuksen toimialueella toimivan

metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta annetussa laissa (1474/1995) tarkoitetun metsäkeskuksen johtaja osallistuu asiantuntijajäsenenä johtoryhmän työhön silloin, kun johtoryhmässä käsitellään asioita, jotka koskevat metsätaloutta. Johtoryhmän muusta kokoonpanosta määrätään keskuksen työjärjestyksessä.

10 §

Asioiden ratkaisuvallta

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen johtaja ratkaisee keskuksen toimivaltaan kuuluvat asiat, jollei niitä ole säädetty tai työjärjestyksessä määrätty keskuksen muun virkamiehen ratkaistaviksi.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen johtaja voi ottaa ratkaistavakseen asian, joka koskee keskuksen yhteisiä toimintoja sekä asian, joka koskee keskuksen yhteistä rakennerahasto-ohjelmatyötä. Keskuksen johtaja ei voi kuitenkaan ottaa ratkaistavakseen asiaa, joka kuuluu keskuksen vastuualueen tehtäviin ja toimivaltaan.

11 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten työjärjestys

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hallinnon ja toimintojen järjestämisestä sekä asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta määrätään keskuksen työjärjestyksessä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen työjärjestyksestä päättää keskuksen johtaja.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuualueella voi tarvittaessa olla työjärjestys. Työjärjestyksessä voidaan antaa tarkempia määräyksiä vastuualueen toimintojen järjestämisestä sekä henkilöstön tehtävistä ja työskentelypaikkakunnista. Vastuualueen työjärjestyksestä päättää vastuualueen päällikkö.

12 §

Virkojen täyttäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuualueen päällikkö nimitetään mää-

rääjäksi. Päällikön nimittää vastualueen toiminnallisesta ohjauksesta päävastuussa oleva ministeriö tai se keskushallinnon virasto, jonka tehtäväksi ohjaus on erikseen säädetty. Nimittävän ministeriön tai keskushallinnon viraston tulee kuulla muita vastualueen toiminnalliseen ohjaukseen osallistuvia ministeriöitä tai keskushallinnon virastoja sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta ennen päätöksentekoa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten vastualueen henkilöstön nimittää vastualueen päällikkö.

Keskuksen muun henkilöstön nimittää keskuksen johtaja, jollei viraston työjärjestyksessä toisin määrätä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten virkojen kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 luku

Työ- ja elinkeinotoimistot

13 §

Työ- ja elinkeinotoimistot

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten alaisina paikallishallinnon viranomaisina toimii työ- ja elinkeinotoimistoja.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus perustaa ja lakkauttaa työ- ja elinkeinotoimistot ja niiden johtajien virat sekä määrää työ- ja elinkeinotoimistojen toimialueet, nimet ja toimipaikat.

14 §

Työ- ja elinkeinotoimistojen tehtävät

Työ- ja elinkeinotoimistojen tehtävänä on:

- 1) edistää työvoiman saatavuuden turvaamista ja työllisyyden parantamista;
- 2) toimeenpanna julkinen työvoimapalvelu;
- 3) edistää maahanmuuttajien kotoutumista;
- 4) tarjota yrityspalveluihin liittyvää neuvontaa;
- 5) hoitaa muut sille säädettyt tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sille määräämät tehtävät.

15 §

Työ- ja elinkeinotoimistojen alueellisen toimivallan määräytyminen

Työ- ja elinkeinotoimisto huolehtii sille säädettyjen tehtävien hoitamisesta toimialueellaan. Työ- ja elinkeinotoimisto voi hoitaa tehtäviä myös useamman kuin yhden toimiston toimialueella, jos järjestelyllä voidaan tehostaa toimistojen toimintaa ja resurssien käyttöä, parantaa palvelujen saatavuutta tai turvata tehtävissä tarvittavan erityisasiantuntemuksen saatavuus taikka järjestely on tarkoituksenmukainen muun vastaavan syyn vuoksi. Työ- ja elinkeinotoimistojen välisestä tehtäväjaosta ja sitä koskevasta alueellisen toimivallan järjestämisestä määrätään elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen päätöksellä, jos kyseessä on keskuksen toimialueen sisäinen järjestely. Muussa tapauksessa asiasta määrätään työ- ja elinkeinoministeriön päätöksellä.

16 §

Työ- ja elinkeinotoimiston ohjaus

Työ- ja elinkeinoministeriö vahvistaa toimintastrategian ja tulostavoitteet sekä antaa ohjeet, joiden mukaisesti keskus ohjaa työ- ja elinkeinotoimistoja.

17 §

Työ- ja elinkeinotoimistojen johtaminen ja ratkaisovalta

Työ- ja elinkeinotoimistoa johtaa toimiston johtaja. Työ- ja elinkeinotoimiston johtaja vastaa toimiston toiminnan tuloksellisuudesta ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sille asettamien tulostavoitteiden saavuttamisesta.

Työ- ja elinkeinotoimiston johtaja tai muu virkamies, jolle on säädetty tai työjärjestyksessä määrätty päätösvalta, ratkaisee toimiston päätettävät asiat. Työjärjestyksellä voidaan siirtää ratkaisovaltaa toimiston muille virkamiehille.

Työ- ja elinkeinotoimiston johtaja voi pitää itsellään päätösvallan asiassa, jonka toimiston virkamies työjärjestyksen mukaan saa ratkaista.

18 §

Työ- ja elinkeinotoimiston työjärjestys

Työ- ja elinkeinotoimiston hallinnon ja toimintojen järjestämisestä sekä asioiden valmistelusta ja ratkaisemisesta määrätään toimiston työjärjestyksessä. Työ- ja elinkeinotoimiston työjärjestyksestä päättää toimiston johtaja.

19 §

Tarkemmat säännökset toimiston virkoihin nimittämisestä

Työ- ja elinkeinotoimiston virkojen kelpoisuusvaatimuksista ja virkoihin nimittämisestä on voimassa, mitä valtion virkamieslaissa (750/1994) säädetään. Kelpoisuusvaatimuksista, nimittämisestä, virkavapauden myöntämisestä ja muista vastaavista asioista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

4 luku

Erinäiset säännökset

20 §

Asioiden ratkaiseminen eräissä tapauksissa

Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on esteellinen käsittelemään sen toimialaan kuuluvan asian, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on pyydettävä toiminnallisesta ohjauksesta vastaavaa ministeriötä määräämään toinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus käsittelemään asia. Ministeriön päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

21 §

Yhteistyö aluehallintovirastojen kanssa

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten on valtion aluehallintoa koskeissa asioissa toimittava yhteistyössä toimialueensa aluehallintovirastojen kanssa.

22 §

Yhteistyö maakunnan liittojen ja kuntien kanssa

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus osallistuu alueiden kehittämissä (602/2002) tarkoitettuun kehittämistyöhön.

23 §

Kielivähemmistön palveluyksikkö

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella voi sen toimialaan kuuluvien tehtävien hoitamiseksi olla erillinen alueen suomen- tai ruotsinkielistä taikka saamelaiskäräjistä annetussa laissa tarkoitettulla saamelaisten kotiseutualueella saamenkielistä vähemmistöä palveleva yksikkö. Palveluyksikkö voidaan perustaa myös yhtä useamman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen yhteiseksi yksiköksi.

Kielivähemmistön palveluyksikön perustamisesta, tehtävistä, nimestä, toimialueesta ja toimipaikasta sekä henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

24 §

Valtion edustaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kantaa ja vastaa valtion puolesta sekä valvoo tuomioistuimissa ja viranomaisissa valtion etua ja oikeutta kaikissa toimialaansa kuuluvissa asioissa, jollei toiminnallisesta ohjauksesta vastaavan ministeriön tai keskushallinnon viraston edustaja sitä tee. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen oikeudesta

käyttää valtion puolesta asianomistajan puhevaltaa säädetään erikseen.

Jos keskuksen toimivaltaan kuuluvan asian vaikutukset koskevat merkittävästi kahden tai useamman keskuksen toimialuetta, toiminnallisesta ohjauksesta vastaava ministeriö päättää, mikä keskus toimii valtion edustajana tässä asiassa. Ministeriön päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Työ- ja elinkeinotoimisto kantaa ja vastaa valtion puolesta sekä valvoo tuomioistuimissa ja viranomaisissa valtion etua ja oikeutta kaikissa toimiston toimialaan kuuluvissa asioissa, jollei toiminnallisesta ohjauksesta vastaavan ministeriön tai keskushallinnon viraston edustaja taikka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen edustaja sitä tee.

25 §

Suoritteiden maksullisuus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimiston suoritteiden maksullisuudesta ja maksujen suuruudes-

ta on voimassa, mitä valtion maksuperusteissa (150/1992) säädetään.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen suoritteiden maksuista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

26 §

Muutoksenhaku

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen sekä työ- ja elinkeinotoimiston antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei muutoksenhausta säädetä muualla lainsäädännössä toisin.

27 §

Voimaantulo

Tämän lain voimaantulosta säädetään lailla.

3.

Laki**ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan ympäristönsuojelulaissa (86/2000), vesilaissa (264/1961), kalastuslaissa (286/1982), merensuojelulaissa (1415/1994) ja muussa laissa aluehallintoviraston toimivaltaan kuuluvaksi säädettyjen ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelyyn aluehallintovirastossa.

2 §

Asioiden käsittely

Edellä 1 §:ssä tarkoitettuja asioita valmisteltaessa ja ratkaistaessa on oltava asian laadun edellyttämä oikeudellinen, tekninen ja luonnontieteellinen asiantuntemus.

Asiat ratkaistaan esittelystä yhden ratkaisijan kokoonpanossa tai monijäsenisessä kokoonpanossa.

3 §

Ratkaisukokoonpanot

Yhden ratkaisijan kokoonpanossa asian ratkaisee vastuualueen päällikkö tai vastuualueen päällikön määräämä vastuualueen muu virkamies.

Jos asian tai hankkeen laatu ja laajuus tai merkittävät vaikutukset taikka muu erityinen syy sitä edellyttää, asia ratkaistaan monijäsenisessä kokoonpanossa. Asia on siirrettävä kolmijäsenisen tai tätä laajemman kokoonpanon ratkaistavaksi, jos kaksijäsenisen kokoonpanon jäsenet ovat asian ratkaisemisesta eri mieltä.

Vastuualueen päällikkö määrää ratkaistavan asian ratkaisukokoonpanon ja tarvittaessa kokoonpanolle puheenjohtajan. Vastuualueen päällikkö ei voi ottaa ratkaistavakseen asiaa, jonka hän on määrännyt muussa kokoonpanossa ratkaistavaksi.

Erityisasiantuntemuksen turvaamiseksi monijäseniseen kokoonpanoon voidaan määrätä jäseniä myös toisesta aluehallintovirastosta.

4 §

Äänestäminen

Äänestämiseen sovelletaan mitä hallintolainkäyttölain (586/1996) 52 §:ssä säädetään.

5 §

Voimaantulo

Tämän lain voimaantulosta säädetään lailla.

4.

Laki**taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan taiteen edistämisen järjestelystä 14 päivänä heinäkuuta 1967 annetun lain (328/1967) 4 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1236/2007, seuraavasti:

4 §

 Alueellisen taidetoimikunnan jäsenet määrää toimikunnan toimialueen maakunnan liitto alueellisia taiteen ja kulttuurin järjestöjä ja laitoksia kuultuaan näiden ehdottamista henkilöistä. Jos taidetoimikunnan toimialue kui-

tenkin muodostuu useammasta maakunnan liiton alueesta, asianomaiset maakunnan liitot määräävät jäsenet yhdessä. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikunta valitsee keskuudestaan.

 Tämän lain voimaantulosta säädetään lailla.

5.

Laki**työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työsuojeluhallinnosta 8 päivänä tammikuuta 1993 annetun lain (16/1993) 2 §:n 3 momentti sekä 5 ja 7 §, sekä
muutetaan 3 § ja 4 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 3 § osaksi laeissa 478/2004 ja 55/2006, seuraavasti:

3 §

Ministeriö voi asianomaisia aluehallintovirastoja kuultuaan määrätä aluehallintoviraston työsuojelun tehtäviä hoitavan vastuualueen virkamiehen suostumuksellaan tekemään tilapäisesti toisen aluehallintoviraston työsuojelun tehtäviä hoitavalle vastuualueelle tai ministeriölle kuuluvia tehtäviä.

4 §

 Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä varten on aluehallintoviraston työsuojelun tehtäviä hoitavan vastuualueen yhteydessä työsuojelulautakunta, jonka kokoonpanon määrää asianomaisen aluehallintoviraston asianomaisen vastuualueen päällikkö. Työsuojelulautakunnista on muutoin soveltuvin

osin voimassa, mitä työsuojeluneuvottelukunnasta säädetään. Työsuojelulautakunnan tehtävistä ja kokoonpanosta voidaan antaa

tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Tämän lain voimaantulosta säädetään lailla.

6.

Laki

valtion virkamieslain 4 ja 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 19 päivänä elokuuta 1994 annetun valtion virkamieslain (750/1994) 4 §:n 2 momentin 8 kohta, sellaisena kuin se on laissa 593/2005, sekä

muutetaan 4 §:n 2 momentin 7 kohta ja 7 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisina kuin ne ovat, ensiksi mainittu mainitussa laissa 593/2005 ja viimeksi mainittu laissa 261/2000, seuraavasti:

4 §

Säännökset virkojen perustamisesta, lakkauttamisesta ja muuttamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Seuraavia virkoja ei saa perustaa, lakkauttaa eikä niiden nimeä muuttaa, ellei kutakin virkaa ole valtion talousarviossa eritelty:

7) rajavartiolaitoksen päällikön ja apulaispäällikön sekä kenraalin tai amiraalin virat.

7 §

Seuraaviin virkoihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen:

6) aluehallintoviraston pelastustoimen ja varautumisen tehtäviä hoitavan vastualueen päällikön virka;

Tämän lain voimaantulosta säädetään lailla.

7.

Laki**opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lain (635/1998) 40 §, 48 §:n 2 momentti ja 53 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 48 §:n 2 momentti laissa 1211/2000 ja 53 §:n 1 momentti laissa 915/2006, seuraavasti:

40 §

Perustamishankkeiden rahoitussuunnitelma

Opetusministeriö laatii vuosittain valtion talousarvion valmistelun yhteydessä seuraavaa neljää vuotta varten opetus- ja kulttuuritoimen perustamishankkeiden valtakunnallisen rahoitussuunnitelman. Rahoitussuunnitelma sisältää suunnittelukautena toteutettaviksi tarkoitetut perustamishankkeet kalenterivuositain toteuttamisjärjestyksessä sekä arvion hankkeiden valtionosuuteen oikeuttavista kustannuksista ja valtionosuuksista.

Perustamishankkeiden rahoitussuunnitelmaa varten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus laatii koulutuksen ja muiden 1 §:ssä mainittujen lakien mukaisen toiminnan järjestäjiltä saatujen ehdotusten perusteella ja oppilaitoshankkeiden osalta maakunnan liiton laatiman kiireellisyysjärjestyksen pohjalta luettelon toiminta-alueellaan toteutettavaksi aiotuista perustamishankkeista. Hankkeet merkitään luetteloon niiden arvioidussa kiireellisyysjärjestyksessä. Ehdotukset luetteloa varten on toimitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle luettelon laatimista edeltävän vuoden loppuun mennessä.

48 §

Rahoituksen laskemisessa käytettävien suoritteiden määrän vahvistaminen

Opetusministeriö voi vahvistaessaan 11 §:n 3 momentissa tarkoitettua ammatillisen lisäkoulutuksen rahoituksen perusteena käytettävää opiskelijatyövuosien määrää antaa koulutuksen järjestäjälle koulutuksen tarjontaa koskevia ohjeita. Ministeriön tulee vahvistaessaan opiskelijatyövuodet koulutuksen järjestäjille turvata ammatillisen lisäkoulutuksen rahoituksen jakautuminen alueellisesti tasapuolisesti koulutustarpeen mukaan. Ennen kuin ministeriö päättää, voidaanko koulutuksen järjestäjälle myöntää opiskelijatyövuosiin perustuvaa rahoitusta, asiasta on hankittava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto.

53 §

Valtionapuviranomainen

Valtionapuviranomainen tässä laissa tarkoitettuja käyttökustannuksia ja 1 §:n 1 momentin 8–12 kohdassa mainittujen lakien mukai-

sia perustamishankkeita koskevissa asioissa on opetusministeriö. Valtionapuviranomaisen 1 §:n 1 momentin 1–7 kohdassa mainittujen lakien mukaisia perustamishankkeita koskevissa asioissa on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Tämän lain voimaantulosta säädetään lailla.

8.

Laki

liikuntalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 18 päivänä joulukuuta 1998 annetun liikuntalain (1054/1998) 2, 3, 6, 8 ja 10 § seuraavasti:

2 §

Vastuut ja yhteistyövelvoitteet

Yleisten edellytysten luominen liikunnalle on valtion ja kuntien tehtävä. Liikunnan järjestämisestä vastaavat pääasiassa liikuntajärjestöt.

Opetusministeriö vastaa liikuntatoimen yleisestä johdosta, kehittämisestä ja yhteensovittamisesta liikunnan yhteistyössä valtionhallinnossa. Alueellisella tasolla nämä tehtävät kuuluvat alueelliselle liikuntatoimelle ja paikallistasolla kunnille.

Kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät

3 §

Alueellinen liikuntatoimi

Alueellisella liikuntatoimella tarkoitetaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta ja

maakunnan liittojen asettamia alueellisia liikuntaneuvostoja. Alueellisen liikuntatoimen tehtävistä sekä alueellisten liikuntaneuvostojen kokoonpanosta ja lukumäärästä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Alueellisen liikuntatoimen rahoitus

Opetusministeriö osoittaa alueellisen liikuntatoimen käyttöön vuosittain toimintamäärärahat, joiden käytöstä sovitaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa. Ministeriö voi osoittaa alueelliselle liikuntatoimelle myös muita määrärahoja edelleen avustuksina myönnettäviksi.

Lisäksi ministeriö voi avustaa muuta alueellista liikunnan kehittämistyötä.

8 §

Liikuntapaikkojen valtionavustukset

Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha avustusten myöntämiseksi liikuntapaikkojen ja niihin liittyvien vapaa-

aikatiilojen perustamishankkeisiin. Avustuksilla edistetään erityisesti laajojen käyttäjäryhmien tarpeisiin tarkoitettujen liikuntapaikkojen rakentamista, hankkimista, peruskorjaamista ja varustamista.

Avustusta myönnetään ensisijaisesti kunnalle tai kuntayhtymälle sekä kunnan tai kuntayhtymän määräämisvallassa olevalle yhteisölle. Avustusta voidaan myöntää myös muille yhteisöille.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista valtionavustuksista säädetään opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa.

Ministeriön on myöntäessään avustuksia liikuntapaikkarakentamiseen pyydettävä asianomaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja valtion liikuntaneuvoston lausunto.

10 §

Valtionapuviranomainen

Valtionapuviranomainen 5–9 §:ssä tarkoitettujen avustusten osalta on opetusministeriö.

Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden osalta ministeriö voi siirtää alueellisen liikuntatoimen valmisteltavaksi ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa päätettäväksi osan lii-kuntapaikkarakentamiseen varatusta määrärahasta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on valtionapuviranomainen ministeriön määräämässä laajuudessa.

Tämän lain voimaantulosta säädetään lailla.

9.

Laki**alueiden kehittämislain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 12 päivänä heinäkuuta 2002 annetun alueiden kehittämislain (602/2002) 10 §:n 4 momentti ja 40 §:n 2 momentti, sekä
lisätään 7 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 954/2005 ja 1402/2006, uusi 4 a – 4 d kohta, lakiin uusi 7 a – 7 e § ja 10 §:ään uusi 5 momentti, jolloin nykyinen 5 momentti siirtyy 6 momentiksi, seuraavasti:

7 §

Maakunnan liiton tehtävät

Maakunnan liitto:

4 a) vastaa alueellisen pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakoinnin yhteensovittamisesta ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelusta osana koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnittelua, alueellisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisen yhteensovittamisesta lukuun ottamatta pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelmaa sekä alueellisten laaja-alaisten luonnonvarojen ja ympäristöä koskevien suunnitelmien laatimisen yhteensovittamisesta;

4 b) laatii kuntien ja muiden koulutuksen järjestäjien hanke-esitysten kiireellisyysjärjestyksen;

4 c) edistää julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetussa laissa (223/2007) tarkoitettua yhteispalvelua alueellaan;

4 d) asettaa alueelliset taidetoimikunnat ja liikuntaneuvostot.

7 a §

Maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueet

Maakunnan liittojen yhteistoiminnan järjestämiseksi maa jaetaan maakuntien yhteistoiminta-alueisiin siten kuin tässä laissa säädetään. Maakunnan liitto voi kuulua 7 b §:ssä tarkoitettujen tehtävien osalta vain yhteen yhteistoiminta-alueeseen.

Maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueen on muodostettava toiminnallisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukainen kokonaisuus yhteistoiminnan kohteena olevien tehtävien hoitamiseksi. Yhteistoiminta-aluejako tulee ottaa huomioon muodostettaessa sellaisten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimialueita, joissa hoidetaan kaikkia keskuksen toimialaan kuuluvia tehtäviä.

7 b §

Yhteistoiminnassa hoidettavat tehtävät

Maakunnan liittojen yhteistoiminnan piiriin kuuluu sellaisten 7 §:ssä tarkoitettujen tehtävien käsittely ja niitä koskeva päätöksenteko, jotka:

1) ovat alueen pitkäjänteisen kehittämisen kannalta merkittäviä;

2) sisältyvät maakuntaohjelmiin ja niiden toteuttamissuunnitelmiin tai muihin alueiden kehittämiseen merkittävästi vaikuttaviin suunnitelmiin; sekä

3) koskevat koko yhteistoiminta-alueita.

Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen jäsenkunnat voivat yhtäpitävin päätöksin tai perussopimuksessa antaa muitakin alueiden kehittämiseen tai maakunnan suunnitteluun liittyviä tehtäviä yhteistoiminnassa käsiteltäviksi ja päätettäviksi.

7 c §

Yhteistoiminta-alueen päätöksenteon järjestäminen

Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen jäsenkuntien on sovittava yhteistoiminnan piiriin kuuluvien asioiden käsittelyn ja päätöksenteon järjestämisestä joko siten, että päätösvaltaa käyttää maakunnan liittojen yhteinen toimielin tai siten, että päätösvaltaa käyttävät maakunnan liitot yhtäpitävin päätöksin.

Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen on sovittava yhteistoiminnassa käsiteltävien ja päätettävien asioiden valmistelusta ja sitä koskevista vastuista.

7 d §

Maakunnan liittojen yhteinen toimielin ja sen valitseminen

Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen valtuustot asettavat yhteisen toimielimen ja valitsevat siihen jäsenet, jos 2 momentissa tarkoitettussa yhteistoimintasopimuksessa niin määrätään. Muussa tapauksessa yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen jäsenkunnat asettavat yhteisen toimielimen ja valitsevat siihen jäsenet samassa yhteydessä ja samaa menettelyä käyttäen kuin ne valitsevat edustajansa maakunnan liittojen valtuustoon. Toimielimessä edustettuina olevien ryhmien ääniosuuksien tulee valittaessa vastata jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien kunnallisvaaleissa saamaa ää-

niosuutta yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen jäsenkuntien alueella vaalilaissa (714/1998) säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.

Jos 1 momentissa tarkoitettu yhteinen toimielin päätetään valita kesken kunnallisvaalien mukaan määräytyvän toimikauden, yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen maakuntavaltuustot valitsevat sen jäsenet ensimmäisen kerran.

Maakuntien yhteisen toimielimen jäsenten lukumäärästä ja äänivallan perusteista, toimielimen muista kuin laissa säädettyistä tehtävistä sekä muista yhteistoiminnan järjestämiseksi välttämättömistä asioista sovitaan yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakuntien yhteistoimintasopimuksessa. Sopimuksen hyväksymisestä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä kuntalain (365/1995) 79 §:n 1 momentissa säädetään kuntayhtymän perussopimuksesta.

7 e §

Yhteistoiminnasta sopiminen ja siihen velvoittaminen

Suunnitellulla yhteistoiminta-alueella olevien maakunnan liittojen jäsenkuntien on sovittava 7 a-d §:ssä tarkoitetuista asioista viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2010.

Jos maakunnan liittojen jäsenkunnat eivät sovi yhteistoiminnan järjestämisestä edellä tarkoitettussa määräajassa, valtioneuvosto voi velvoittaa alueen maakunnan liitot ja niiden jäsenkunnat aloittamaan yhteistoimintaa koskevat neuvottelut ja samalla määrätä yhteistoiminnan käynnistämiseksi välttämättömistä asioista. Valtioneuvoston määräys on voimassa siihen asti, kunnes yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen jäsenkunnat pääsevät sopimukseen yhteistoiminnasta.

Jos 7 c §:n 1 momentissa tarkoitettuja yhtäpitäviä päätöksiä ei saada maakunnan liitoissa tehtyä ja siitä on merkittävää haittaa valtion ja kuntien väliselle yhteistyölle alueiden kehittämisessä, voi valtioneuvosto velvoittaa jäsenkunnat edellä mainitussa lainkohdassa tarkoitettun yhteisen toimielimen perustamiseen.

10 §

Maakuntaohjelma

Viranomaisten tulee ottaa toiminnassaan huomioon maakuntaohjelmat ja niiden toteuttamissuunnitelmat, edistää niiden toteuttamista ja arvioida toimenpiteidensä vaikutuksia aluekehitykseen sekä huolehtia, ettei toimenpiteillä vaikeuteta niiden toteuttamista.

Viranomaisten on pyydettävä maakunnan liitolta lausunto sellaisista alueen kehittämisen kannalta merkittävistä suunnitelmista ja toimenpiteistä, jotka merkittävästi poikkeavat maakuntaohjelmasta tai eivät sisälly maakuntaohjelmaan, sekä arvioitava niiden vaikutuksia alueen kehitykseen. Jos viranomaisen aikoo poiketa maakunnan liiton lausunnosta,

sen on perusteltava poikkeaminen neuvoteltuaan sitä ennen asiasta maakunnan liiton kanssa.

40 §

Muutoksenhaku

Maakunnan yhteistyöryhmän tai maakunnan liittojen yhteisen toimielimen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta kuntayhtymän päätökseen kuntalaissa säädetään.

Tämän lain voimaantulosta säädetään lailla.

10.

Laki**valtion aluehallinnon uudistamista koskevan lainsäädännön voimaanpanosta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Voimaan tulevat säädökset

Seuraavat lait tulevat voimaan päivänä kuuta 20 :

- 1) laki aluehallintovirastoista (/);
- 2) laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (/);
- 3) laki ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa (/);
- 4) laki taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain 4 §:n muuttamisesta (/);
- 5) laki työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta (/);
- 6) laki valtion virkamieslain 4 ja 7 §:n muuttamisesta (/);
- 7) laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta (/);
- 8) laki liikuntalain muuttamisesta (/);
- 9) laki alueiden kehittämislain muuttamisesta (/).

2 §

Kumottavat säädökset

Tällä lailla kumotaan seuraavat lait:

- 1) lääninhallituslaki (22/1997) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen;
- 2) laki työ- ja elinkeinokeskuksista sekä työ- ja elinkeinotoimistoista (796/2008);
- 3) laki ympäristöhallinnosta (55/1995) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen; sekä
- 4) laki ympäristölupavirastoista (87/2000) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

3 §

Aluehallintoviraston tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset

Jos aluehallintoviraston toimialaan kuuluva tehtävä on muualla laissa säädetty lääninhallituksen, alueellisen ympäristökeskuksen, ympäristölupaviraston taikka työsuojelupiirin työsuojelutoimiston tai työsuojeluviranomaisen hoidettavaksi, alueellisesti toimivaltainen aluehallintovirasto hoitaa tehtävän ja käyttää siihen liittyvää toimivaltaa tämän lain tultua voimaan.

4 §

Vireillä olevia asioita koskevat siirtymäsäännökset aluehallintovirastojen osalta

Lääninhallituksissa, alueellisissa ympäristökeskuksissa, ympäristölupavirastoissa ja työsuojelupiirien työsuojelutoimistoissa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat sekä ennen tämän lain voimaantuloa tehdyt sopimukset ja sitoumukset ja niistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet, jotka aluehallintovirastoista annetun lain nojalla kuuluvat aluehallintovirastoille, siirtyvät vastaavalle alueellisesti toimivaltaiselle aluehallintovirastolle.

Ympäristölupavirastossa tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva asia, jonka vireillä olosta on kuulutettu tai joka on annettu muutoin tiedoksi asianosaisille, ratkaistaan siinä aluehallintovirastossa, jonka päätoimipaikka sijaitsee samalla toimialueella, missä

ympäristölupaviraston toimipaikka sijaitsi asian tullessa vireille.

5 §

Aluehallintovirastojen toimipaikat siirtymäkaudella

Jos lääninhallituksella, alueellisella ympäristökeskuksella, ympäristölupavirastolla tai työsuojelupiirin työsuojelutoimistolla on tämän lain voimaan tullessa toimipaikka sellaisella paikkakunnalla, jonne ei perusteta aluehallintoviraston toimipaikkaa, voidaan toimipaikka säilyttää aluehallintoviraston toimipaikkana enintään kolmen vuoden ajan tämän lain voimaan tulosta ja hoitaa toimipaikassa niitä tehtäviä, joita siellä hoidettiin tämän lain voimaan tullessa. Näistä toimipaikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Jos lääninhallituksen, alueellisen ympäristökeskuksen, ympäristölupaviraston tai työsuojelupiirin työsuojelutoimiston tehtävä siirretään tämän lain täytäntöönpanon yhteydessä hoidettavaksi aluehallintovirastossa toiseen toimipaikkaan kuin, missä se hoidettiin tämän lain voimaan tullessa, voidaan tehtävä hoitaa aikaisemmassa toimipaikassa enintään kolmen vuoden ajan tämän lain voimaan tulosta. Tehtävän hoitamisesta aikaisemmassa toimipaikassa päättää aluehallintovirasto.

6 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtäviä ja toimivaltaa koskevat siirtymäsäännökset

Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialaan kuuluva tehtävä on muualla laissa säädetty lääninhallituksen, työ- ja elinkeinokeskuksen, tiepiirin taikka alueellisen ympäristökeskuksen hoidettavaksi, alueellisesti toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus hoitaa tehtävän ja käyttää siihen liittyvää toimivaltaa tämän lain tultua voimaan.

7 §

Vireillä olevia asioita koskevat siirtymäsäännökset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten osalta

Lääninhallituksissa, työ- ja elinkeinokeskuksissa, tiepiireissä, Merenkululaitoksen yhteysalusliikenneyksikössä sekä alueellisissa ympäristökeskuksissa tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat sekä ennen tämän lain voimaantuloa tehdyt sopimukset ja sitoumukset ja niistä johtuvat oikeudet ja velvollisuudet, jotka elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain nojalla kuuluvat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksille, siirtyvät vastaavalle alueellisesti toimivaltaiselle elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

8 §

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimipaikat siirtymäkaudella

Jos lääninhallituksella, työ- ja elinkeinokeskuksella, tiepiirillä, Merenkululaitoksen yhteysalusliikenneyksiköllä tai alueellisella ympäristökeskuksella on tämän lain voimaan tullessa toimipaikka sellaisella paikkakunnalla, jonne ei perusteta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimipaikkaa, voidaan toimipaikka säilyttää keskuksen toimipaikkana enintään kolmen vuoden ajan tämän lain voimaan tulosta ja hoitaa siellä niitä tehtäviä, joita siellä hoidettiin tämän lain voimaan tullessa. Näistä toimipaikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Jos lääninhallituksen, työ- ja elinkeinokeskuksen, tiepiirin, Merenkululaitoksen yhteysalusliikenneyksikön tai alueellisen ympäristökeskuksen tehtävä siirretään tämän lain täytäntöönpanon yhteydessä hoidettavaksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa toiseen toimipaikkaan kuin, missä se hoidettiin tämän lain voimaan tullessa, voidaan tehtävä hoitaa aikaisemmassa toimipaikassa enintään kolmen vuoden ajan tämän lain voimaan tulosta. Tehtävän hoitamisesta aikaisemmassa toimipaikassa päättää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

9 §

Poliisitointia koskevat siirtymäkauden järjestykset

Ennen Poliisihallituksen toiminnan aloittamista sisäasiainministeriö tekee aluehallintovirastoista annetun lain toimeenpanon edellyttämät päätökset asioissa, jotka edellä mainitun lain mukaan kuuluvat Poliisihallituksen toimivaltaan.

10 §

Maaseutuelinkeinojen eräitä tukitoimenpiteitä koskevat siirtymäsäännökset

Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialue ei vastaa tämän lain voimaan tullessa toimineen työ- ja elinkeinokeskuksen toimialuetta, aluejaon muutos on otettava huomioon maaseutuelinkeinojen tukitehtäviin liittyviä asioita hoidettaessa. Asiassa, jossa maatilaa tai maaseutuyrityksen sijaintikunta vaikuttaa viranomaisen toimivaltaan, vireillä olevaa asiaa ei aluejaon muutoksen johdosta siirretä toiseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen, vaan käsitellään loppuun siinä keskuksessa, johon asianomaisen työ- ja elinkeinokeskuksen asiat pääasiassa siirretään. Vastaavalla tavalla käsitellään loppuun myös monivuotinen hanke, jonka toteutusalue ei kuulu sen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen toimialueeseen, johon tukihakemuksen vastaanottaneen työ- ja elinkeinokeskuksen tehtävät siirretään.

Sellainen asia tai tehtävä, johon maaseutuelinkeinojen rahoituslain (329/1999) 69, 69 a, 70-74, 74 a ja 75 §:ssä tai maaseutuelinkeinojen rahoituslain muuttamisesta annetun lain voimaanpanosta annetun lain (1480/2007) mukaan sovelletaan viimeksi mainitun lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, siirtyy tämän lain voimaan tullessa sen alueen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jolle asianomaisen työ- ja elinkeinokeskuksen toimialueen tehtävät siirtyvät. Näitä asioita ja tehtäviä ei kuitenkaan siirretä, jos muussa laissa tai sen nojalla toisin säädetään. Vastaavalla tavalla

menetellään asioissa, joista säädetään porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain (45/2000) 71-76, 76 a ja 78-80 §:ssä ja koltalain (253/1995) 68-70 ja 73 §:ssä.

11 §

Henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset

Lääninhallitusten, työ- ja elinkeinokeskusten, työsuojelupiirien työsuojelutoimistojen, tiepiirien, Merenkulkulaitoksen yhteysalusliikenneyksikön, alueellisten ympäristökeskusten ja ympäristölupavirastojen virka- ja työsuhteinen henkilöstö sekä vastaavat virat ja tehtävät, lukuun ottamatta tämän lain voimaan tullessa lakkaavia valtion virkamieslain (750/1994) 4 §:n 2 momentin 5 kohdassa tarkoitettuja virkoja ja 8 kohdassa tarkoitettuja ympäristölupaviraston johtajan virkoja sekä poliisin lääninjohdon virkoja, siirtyvät tässä laissa tarkoitetun lainsäädännön voimaan tullessa asianomaiseen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen tai aluehallintovirastoon. Poliisin lääninjohdon virkojen järjestämisestä säädetään poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta annetun lain (/) siirtymäsäännöksessä. Lakkaaviin virkoihin perustuvat virkasuhteet päättyvät ilman irtisanomista tämän lain voimaan tullessa.

Määräaikaista tehtäviä hoitava henkilöstö siirtyy asianomaisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tai aluehallintoviraston palvelukseen määräaikaisen palvelusuhteensa keston ajaksi.

Virkojen ja tehtävien siirtymiseen ei tarvita virkamiehen tai työntekijän suostumusta, ellei virka tai tehtävä siirry työssäkäyntialueelta toiselle. Siirtyvä henkilöstö säilyttää siirtymähetkellä palvelussuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet sekä euromääräisen palkkansa.

Jos viran tehtävät muuttuvat olennaisesti ja sen tilalle perustetaan uusi virka, voidaan uusi virka täyttää haettavaksi julistamatta.

Työ- ja elinkeinoministeriö päättää henkilöstön sijoittamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksiin ja valtiovarainministeriö aluehallintovirastoihin.

12 §

Eräiden virkojen perustaminen ja täyttäminen

Valtiovarainministeriö voi ennen tämän lain voimaan tuloa perustaa aluehallintovirastojen johtajien virat. Virat perustetaan 1 päivästä tammikuuta 2010 ja niihin sovelletaan niiden perustamisen jälkeen valtion virkamieslakia.

Valtiovarainministeriö voi ennen tämän lain voimaan tuloa perustaa aluehallintovirastojen sekä työ- ja elinkeinoministeriö elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten vastualueiden päälliköiden virat ja 11 §:n 1 momentin nojalla lakkaavien virkojen tilalle perustettavat virat. Aluehallintovirastoista annetun lain 10 §:ssä sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 8 §:ssä tarkoitettu ministeriö tai keskushallinnon virasto voi ennen tämän lain voimaan tuloa nimittää virkamiehet edellä tarkoitettuihin virkoihin niitä ensimmäisen kerran täyttäessä. Nämä virat voidaan täyttää niitä ensimmäistä kertaa täytettäessä haettavaksi julistamatta.

13 §

Maakunnan liittoihin siirtyvää henkilöstöä koskevat siirtymäsäännökset

Lääninhallitusten palveluksessa olevat alueiden kehittämislaisissa (602/602) tarkoitettuja Euroopan aluekehitysrahaston tehtäviä hoitavat virkamiehet siirtyvät tämän lain voimaan tullessa asianomaisten maakunnan liittojen palvelukseen maakunnan liittojen viranhaltijoiksi aikaisempia tehtäviä vastaaviin tehtäviin, jos he ovat antaneet suostumuksensa siirtoon kaksi kuukautta ennen siirtymistä. Heidän virkansa lääninhallituksissa lakkaavat tämän lain voimaan tullessa. Virkojen lakatessa niihin perustuneet virkasuhteet päättyvät ilman irtisanomista. Työ- ja elinkeinoministeriö päättää henkilöstön sijoittamisesta maakunnan liittoihin. Ministeriön on ennen päätöksentekoa kuultava asiasta asianomaisia maakunnan liittoja.

Siirtyvä henkilöstö säilyttää siirtymähetkellä palvelussuhteeseen perustuvat oikeudet ja

velvollisuudet, valtion keskustason virka- ja työehtosopimukseen perustuvat palvelussuhteen ehdot sekä euromääräisen palkkansa.

14 §

Aluejaosta johtuvia vaikutuksia koskevat siirtymäsäännökset

Jos jonkun oikeutta, etuutta tai velvollisuutta koskevan asian, jonka käsittely tämän lain voimaan tullessa siirtyy aluehallintovirastolle tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, ratkaisemiseen vaikuttaa tämän lain voimaan tullessa voimassa ollut hallinnollinen aluejako, noudatetaan asian ratkaisemisessa tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta aluejakoa viisi vuotta tämän lain voimaan tulosta.

Mitä 1 momentissa säädetään hallinnollisen aluejaon noudattamisesta, sovelletaan myös silloin, jos jonkun oikeutta, etuutta tai velvollisuutta koskevan asian ratkaisemiseen tai määräytymiseen muutoin vaikuttaa tämän lain voimaan tullessa voimassa ollut aluejako.

15 §

Muutoksenhakua koskevat siirtymäsäännökset

Päätökseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaan tuloa, haetaan muutosta tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Jos tuomioistuimien kumoaa päätöksen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tällä lailla voimaanpantavien lakien mukaisesti.

16 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Ennen tämän lain voimaan tuloa voidaan toimenpiteisiin.
ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin _____

Helsingissä 24 päivänä huhtikuuta 2009

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Hallinto- ja kuntaministeri *Mari Kiviniemi*

*Liitteet
Rinnakkaistekstit*

4.

Laki

taiteen edistämisen järjestelystä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan taiteen edistämisen järjestelystä 14 päivänä heinäkuuta 1967 annetun lain (328/1967) 4 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1236/2007, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Alueellisen taidetoimikunnan jäsenet määrää opetusministeriö alueellisia taiteen ja kulttuurin järjestöjä ja laitoksia kuultuaan näiden ehdottamista henkilöistä. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikunta valitsee keskuudestaan.

Ehdotus

4 §

Alueellisen taidetoimikunnan jäsenet määrää *toimikunnan toimialueen maakunnan liitto* alueellisia taiteen ja kulttuurin järjestöjä ja laitoksia kuultuaan näiden ehdottamista henkilöistä. *Jos taidetoimikunnan toimialue kuitenkin muodostuu useammasta maakunnan liiton alueesta, asianomaiset maakunnan liitot määräävät jäsenet yhdessä.* Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan toimikunta valitsee keskuudestaan.

Tämän lain voimaantulosta säädetään lailla.

5.

Laki**työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työsuojeluhallinnosta 8 päivänä tammikuuta 1993 annetun lain (16/1993) 2 §:n 3 momentti sekä 5 ja 7 §, sekä
muutetaan 3 § ja 4 §:n 2 momentti, sellaisena kuin niistä on 3 § osaksi laeissa 478/2004 ja 55/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Työsuojeluhallinto on riippumaton valvontatehtävää suorittaessaan.

(kumotaan)

3 §

Työsuojelun alueellista ohjausta ja tarkastusta varten maa jaetaan työsuojelupiireihin, jotka määrää valtioneuvosto. Kussakin työsuojelupiirissä on työsuojelutoimisto.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi erityisestä toiminnan tehostamisen kannalta merkittäväästä syystä siirtää jonkun toimialan tai määrittelyn tehtävän toistaiseksi tai määräajaksi yhden tai useamman työsuojelupiirin työsuojelutoimiston valvontaan. Muut työsuojelutoimistot ovat velvollisia antamaan näille työsuojelutoimistoille tarvittaessa virka-apua toimialueellaan.

4 §

Edellä 1 momentissa mainittuja tehtäviä varten on työsuojelupiireissä työsuojelulautakunta, jonka kokoonpanon määrää asianomainen työsuojelupiirin toimisto. Työsuojelupiirien työsuojelulautakunnista on muuten soveltuvin osin voimassa, mitä työsuojeluneuvottelukunnasta säädetään.

3 §

Ministeriö voi asianomaisia aluehallintovirastoja kuultuaan määrätä aluehallintoviraston työsuojelun tehtäviä hoitavan vastuualueen virkamiehen suostumuksellaan tekemään tilapäisesti toisen aluehallintoviraston työsuojelun tehtäviä hoitavalle vastuualueelle tai ministeriölle kuuluvia tehtäviä.

4 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä varten on *aluehallintoviraston työsuojelun tehtäviä hoitavan vastuualueen yhteydessä* työsuojelulautakunta, jonka kokoonpanon määrää *asianomaisen aluehallintoviraston asianomaisen vastuualueen päällikkö*. Työsuojelulautakunnista on *muutoin* soveltuvin osin voimassa, mitä työsuojeluneuvottelukunnasta säädetään. *Työsuojelulautakunnan*

tehtävistä ja kokoonpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

5 §
Tarkemmat määräykset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

(kumotaan)

7 §
Mitä muualla on säädetty tai määrätty työsuojeluhallituksesta, koskee tämän lain tultua voimaan vastaavasti työministeriötä.

(kumotaan)

Työsuojeluhallituksessa vireillä olevat asiat siirtyvät tämän lain tullessa voimaan työministeriön käsiteltäviksi. Valvontalautakunta ratkaisee kuitenkin siellä tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat.

Työsuojeluhallituksen virkojen haltijat siirretään suostumuksensa mukaan vastaavaan soveltuvaan työministeriön tai työsuojelun piirihallinnon virkaan.

Tämän lain voimaantulosta säädetään lailla.

6.

Laki**valtion virkamieslain 4 ja 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 19 päivänä elokuuta 1994 annetun valtion virkamieslain (750/1994) 4 §:n 2 momentin 8 kohta, sellaisena kuin se on laissa 593/2005, sekä
muutetaan 4 §:n 2 momentin 7 kohta ja 7 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisina kuin ne ovat, ensiksi mainittu mainitussa laissa 593/2005 ja viimeksi mainittu laissa 261/2000, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

4 §

4 §

Säännökset virkojen perustamisesta, lakkauttamisesta ja muuttamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Seuraavia virkoja ei saa perustaa, lakkauttaa eikä niiden nimeä muuttaa, ellei kutakin virkaa ole valtion talousarviossa eritelty:

Säännökset virkojen perustamisesta, lakkauttamisesta ja muuttamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. Seuraavia virkoja ei saa perustaa, lakkauttaa eikä niiden nimeä muuttaa, ellei kutakin virkaa ole valtion talousarviossa eritelty:

7) rajavartiolaitoksen päällikön ja apulaispäällikön sekä kenraalin tai amiraalin virat;
 8) *ympäristölupaviraston johtajan ja ympäristöneuvoksen virat.*

7) rajavartiolaitoksen päällikön ja apulaispäällikön sekä kenraalin tai amiraalin virat.
 (kumotaan)

7 §

7 §

Seuraaviin virkoihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen:

Seuraaviin virkoihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen:

6) maaherran sekä lääninhallituksen osastopäällikön ja lääninvalmiusjohtajan virka;

6) *aluehallintoviraston pelastustoimen ja varautumisen tehtäviä hoitavan vastuualueen päällikön virka;*

Tämän lain voimaantulosta säädetään lailla.

7.

Laki

opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 21 päivänä elokuuta 1998 annetun lain (635/1998) 40 §, 48 §:n 2 momentti ja 53 §:n 1 momentti,
 sellaisina kuin niistä ovat 48 §:n 2 momentti laissa 1211/2000 ja 53 §:n 1 momentti laissa 915/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

40 §

40 §

Perustamishankkeiden rahoitussuunnitelma

Perustamishankkeiden rahoitussuunnitelma

Asianomainen ministeriö laatii vuosittain valtion talousarvion valmistelun yhteydessä seuraavaa neljää vuotta varten opetus- ja kulttuuritoimen perustamishankkeiden valtakunnallisen rahoitussuunnitelman. Rahoitussuunnitelma sisältää suunnittelukautena toteutettaviksi tarkoitetut perustamishankkeet kalenterivuositain toteuttamisjärjestyksessä sekä arvion hankkeiden valtionosuuteen oikeuttavista kustannuksista ja valtionosuuksista.

Perustamishankkeiden rahoitussuunnitelmaa varten lääninhallitus laatii koulutuksen ja muiden 1 §:ssä mainittujen lakien mukaisen toiminnan järjestäjiltä saatujen ehdotusten perusteella luettelon läänin alueella toteutettaviksi aiotuista perustamishankkeista. Hankkeet merkitään luetteloon lääninhallituksen arvioimassa kiireellisyysjärjestyksessä. Tiedot luetteloa varten on toimitettava lääninhallitukselle vuosittain ministeriön määräämään ajankohtaan mennessä.

Opetusministeriö laatii vuosittain valtion talousarvion valmistelun yhteydessä seuraavaa neljää vuotta varten opetus- ja kulttuuritoimen perustamishankkeiden valtakunnallisen rahoitussuunnitelman. Rahoitussuunnitelma sisältää suunnittelukautena toteutettaviksi tarkoitetut perustamishankkeet kalenterivuositain toteuttamisjärjestyksessä sekä arvion hankkeiden valtionosuuteen oikeuttavista kustannuksista ja valtionosuuksista.

Perustamishankkeiden rahoitussuunnitelmaa varten *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* laatii koulutuksen ja muiden 1 §:ssä mainittujen lakien mukaisen toiminnan järjestäjiltä saatujen ehdotusten perusteella ja *oppilaitoshankkeiden osalta maakunnan liiton laatiman kiireellisyysjärjestyksen pohjalta* luettelon *toiminta-alueellaan* toteutettaviksi aiotuista perustamishankkeista. Hankkeet merkitään luetteloon *niiden arvioidussa* kiireellisyysjärjestyksessä. *Ehdotukset* luette-

loa varten on toimitettava *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle luettelon laatimista edeltävän vuoden loppuun mennessä.*

48 §

Rahoituksen laskemisessa käytettävien suoritteiden määrän vahvistaminen

Asianomainen ministeriö voi vahvistaessaan 11 §:n 3 momentissa tarkoitettua ammatillisen lisäkoulutuksen rahoituksen perusteena käytettävää opiskelijatyövuosien määrää antaa koulutuksen järjestäjälle koulutuksen tarjontaa koskevia ohjeita. Ministeriön tulee vahvistaessaan opiskelijatyövuodet koulutuksen järjestäjille turvata ammatillisen lisäkoulutuksen rahoituksen jakautuminen alueellisesti tasapuolisesti koulutustarpeen mukaan. Ennen kuin ministeriö päättää, voidaanko koulutuksen järjestäjälle myöntää opiskelijatyövuosiin perustuvaa rahoitusta, tulee asiasta hankkia lääninhallituksen lausunto.

48 §

Rahoituksen laskemisessa käytettävien suoritteiden määrän vahvistaminen

Opetusministeriö voi vahvistaessaan 11 §:n 3 momentissa tarkoitettua ammatillisen lisäkoulutuksen rahoituksen perusteena käytettävää opiskelijatyövuosien määrää antaa koulutuksen järjestäjälle koulutuksen tarjontaa koskevia ohjeita. Ministeriön tulee vahvistaessaan opiskelijatyövuodet koulutuksen järjestäjille turvata ammatillisen lisäkoulutuksen rahoituksen jakautuminen alueellisesti tasapuolisesti koulutustarpeen mukaan. Ennen kuin ministeriö päättää, voidaanko koulutuksen järjestäjälle myöntää opiskelijatyövuosiin perustuvaa rahoitusta, asiasta on hankittava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto.

53 §

Valtionapuviranomainen

Valtionapuviranomainen tässä laissa tarkoitettuja käyttökustannuksia ja 1 §:n 1 momentin 8–12 kohdassa mainittujen lakien mukaisia perustamishankkeita koskevissa asioissa on opetusministeriö. Valtionapuviranomainen 1 §:n 1 momentin 1–7 kohdassa mainittujen lakien mukaisia perustamishankkeita koskevissa asioissa on lääninhallitus.

53 §

Valtionapuviranomainen

Valtionapuviranomainen tässä laissa tarkoitettuja käyttökustannuksia ja 1 §:n 1 momentin 8–12 kohdassa mainittujen lakien mukaisia perustamishankkeita koskevissa asioissa on opetusministeriö. Valtionapuviranomainen 1 §:n 1 momentin 1–7 kohdassa mainittujen lakien mukaisia perustamishankkeita koskevissa asioissa on *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.*

Tämän lain voimaantulosta säädetään lailla.

8.

Laki**liikuntalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 18 päivänä joulukuuta 1998 annetun liikuntalain (1054/1998) 2, 3, 6, 8 ja 10 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Vastuut ja yhteistyövelvoitteet

Vastuut ja yhteistyövelvoitteet

Yleisten edellytysten luominen liikunnalle on valtion ja kuntien tehtävä. Liikunnan järjestämisestä vastaavat pääasiassa liikuntajärjestöt.

Ministeriö, jonka toimialaan kuuluu liikuntatoimi, jäljempänä ministeriö, vastaa liikuntatoimen yleisestä johdosta, kehittämisestä ja yhteensovittamisesta liikunnan yhteistyössä valtionhallinnossa. Alueellisella tasolla nämä tehtävät kuuluvat läänin liikuntatoimelle ja paikallistasolla kunnille.

Kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät.

Yleisten edellytysten luominen liikunnalle on valtion ja kuntien tehtävä. Liikunnan järjestämisestä vastaavat pääasiassa liikuntajärjestöt.

Opetusministeriö vastaa liikuntatoimen yleisestä johdosta, kehittämisestä ja yhteensovittamisesta liikunnan yhteistyössä valtionhallinnossa. Alueellisella tasolla nämä tehtävät kuuluvat *alueelliselle* liikuntatoimelle ja paikallistasolla kunnille.

Kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa ottaen huomioon myös erityisryhmät.

3 §

3 §

Läänin liikuntatoimen hallinto

Alueellinen liikuntatoimi

Läänin liikuntatoimella tarkoitetaan lääninhallitusta ja sen asettamia alueellisia liikuntaneuvostoja. Läänin liikuntatoimen tehtävistä säädetään tarkemmin asetuksella.

Alueellisella liikuntatoimella tarkoitetaan *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta ja maakunnan liittojen* asettamia alueellisia liikuntaneuvostoja. *Alueellisen liikuntatoimen*

tehtävistä sekä alueellisten liikuntaneuvostojen kokoonpanosta ja lukumäärästä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Alueellisen liikuntatoimen rahoitus

Ministeriö osoittaa läänin liikuntatoimen käyttöön vuosittain toimintamäärärahat, joiden käytöstä sovitaan lääninhallituksen kanssa. Ministeriö voi osoittaa läänin liikuntatoimelle myös muita määrärahoja edelleen avustuksina myönnettäväksi.

Lisäksi ministeriö voi avustaa muuta alueellista liikunnan kehittämistyötä.

8 §

Liikuntapaikkojen valtionavustukset

Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha avustusten myöntämiseksi liikuntapaikkojen sekä niihin liittyvien vapaa-aikatilojen perustamishankkeisiin. Avustuksilla edistetään erityisesti laajojen käyttäjäryhmien tarpeisiin tarkoitettujen liikuntapaikkojen rakentamista, hankkimista, peruskorjaamista ja varustamista.

Avustusta myönnetään ensisijaisesti kunnalle tai kuntayhtymälle sekä kunnan tai kuntayhtymän määräämisvallassa olevalle yhteisölle. Avustusta voidaan myöntää myös muille yhteisöille.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista valtionavustuksista on voimassa mitä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa säädetään valtionavustuksesta perustamishankkeeseen.

Ministeriön on myöntäessään avustuksia liikuntapaikkarakentamiseen pyydettävä asianomaisen lääninhallituksen ja valtion liikuntaneuvoston lausunto.

6 §

Alueellisen liikuntatoimen rahoitus

Opetusministeriö osoittaa alueellisen liikuntatoimen käyttöön vuosittain toimintamäärärahat, joiden käytöstä sovitaan *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* kanssa. Ministeriö voi osoittaa *alueelliselle* liikuntatoimelle myös muita määrärahoja edelleen avustuksina myönnettäväksi.

Lisäksi ministeriö voi avustaa muuta alueellista liikunnan kehittämistyötä.

8 §

Liikuntapaikkojen valtionavustukset

Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha avustusten myöntämiseksi liikuntapaikkojen ja niihin liittyvien vapaa-aikatilojen perustamishankkeisiin. Avustuksilla edistetään erityisesti laajojen käyttäjäryhmien tarpeisiin tarkoitettujen liikuntapaikkojen rakentamista, hankkimista, peruskorjaamista ja varustamista.

Avustusta myönnetään ensisijaisesti kunnalle tai kuntayhtymälle sekä kunnan tai kuntayhtymän määräämisvallassa olevalle yhteisölle. Avustusta voidaan myöntää myös muille yhteisöille.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista valtionavustuksista *säädetään opetus- ja kulttuuri-toimen rahoituksesta annetussa laissa.*

Ministeriön on myöntäessään avustuksia liikuntapaikkarakentamiseen pyydettävä asianomaisen *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen* ja valtion liikuntaneuvoston lausunto.

10 §

Valtionapuviranomainen

Valtionapuviranomaisena 5–9 §:ssä tarkoitettujen avustusten osalta on ministeriö, jonka toimialaan kuuluu liikuntatoimi.

Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden osalta ministeriö voi siirtää läänin liikunta-toimen valmisteltavaksi ja lääninhallituksessa päätettäväksi osan liikuntapaikkarakentamiseen varatusta määrärahasta. Lääninhallitus on valtionapuviranomaisena ministeriön määräämässä laajuudessa.

10 §

Valtionapuviranomainen

Valtionapuviranomainen 5–9 §:ssä tarkoitettujen avustusten osalta on *opetusministeriö*.

Liikuntapaikkojen perustamishankkeiden osalta ministeriö voi siirtää *alueellisen liikuntatoimen* valmisteltavaksi ja *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa* päätettäväksi osan liikuntapaikkarakentamiseen varatusta määrärahasta. *Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus* on valtionapuviranomainen ministeriön määräämässä laajuudessa.

Tämän lain voimaantulosta säädetään lailla

9.

Laki**alueiden kehittämislain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 12 päivänä heinäkuuta 2002 annetun alueiden kehittämislain (602/2002) 10 §:n 4 momentti ja 40 §:n 2 momentti, sekä
lisätään 7 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 954/2005 ja 1402/2006, uusi 4 a – 4 d kohta, lakiin uusi 7 a – 7 e § ja 10 §:ään uusi 5 momentti, jolloin nykyinen 5 momentti siirtyy 6 momentiksi, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

7 §

7 §

*Maakunnan liiton tehtävät**Maakunnan liiton tehtävät*

Maakunnan liitto:

Maakunnan liitto:

(uusi)

4 a) vastaa alueellisen pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakoinnin yhteensovittamisesta ja alueellisten koulutus- tavoitteiden valmistelusta osana koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnittelua, alueellisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisen yhteensovittamisesta lukuun ottamatta pääkaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelmaa sekä alueellisten laaja-alaisten luonnonvarojen ja ympäristön koskevien suunnitelmien laatimisen yhteensovittamisesta;

(uusi)

4 b) laatii kuntien ja muiden koulutuksen järjestäjien hanke-esitysten kiireellisyysjärjestyksen;

(uusi)

4 c) edistää julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetussa laissa (223/2007) tarkoitettua yhteispalvelua alueellaan;

(uusi)

4 d) asettaa alueelliset taidetoimikunnat ja liikuntaneuvostot.

(uusi)

7 a §

*Maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueet**Maakunnan liittojen yhteistoiminnan jär-*

jestämiseksi maa jaetaan maakuntien yhteistoiminta-alueisiin siten kuin tässä laissa säädetään. Maakunnan liitto voi kuulua 7 b §:ssä tarkoitettujen tehtävien osalta vain yhteen yhteistoiminta-alueeseen.

Maakunnan liittojen yhteistoiminta-alueen on muodostettava toiminnallisesti ja taloudellisesti tarkoituksenmukainen kokonaisuus yhteistoiminnan kohteena olevien tehtävien hoitamiseksi. Yhteistoiminta-aluejako tulee ottaa huomioon muodostettaessa sellaisten elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toimialueita, joissa hoidetaan kaikkia keskuksen toimialaan kuuluvia tehtäviä.

(uusi)

7 b §

Yhteistoiminnassa hoidettavat tehtävät

Maakunnan liittojen yhteistoiminnan piiriin kuuluu sellaisten 7 §:ssä tarkoitettujen tehtävien käsittely ja niitä koskeva päätöksenteko, jotka:

- 1) ovat alueen pitkäjänteisen kehittämisen kannalta merkittäviä;
- 2) sisältyvät maakuntaohjelmiin ja niiden toteuttamissuunnitelmiin tai muihin alueiden kehittämiseen merkittävästi vaikuttaviin suunnitelmiin; sekä

3) koskevat koko yhteistoiminta-alueita.

Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen jäsenkunnat voivat yhtäpitävin päätöksin tai perussopimuksessa antaa muitakin alueiden kehittämiseen tai maakunnan suunnitteluun liittyviä tehtäviä yhteistoiminnassa käsiteltäviksi ja päätettäviksi.

(uusi)

7 c §

Yhteistoiminta-alueen päätöksenteon järjestäminen

Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen jäsenkuntien on sovittava yhteistoiminnan piiriin kuuluvien asioiden käsittelyn ja päätöksenteon järjestämisestä joko siten, että päätösvaltaa käyttää maakunnan liittojen yhteinen toimielin tai siten, että päätösvaltaa käyttävät maakunnan liitot yhtäpitävin päätöksin.

Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen on sovittava yhteistoiminnassa käsiteltävien ja päätettävien asioiden valmistelusta ja sitä koskevista vastuista.

(uusi)

7 d §

Maakunnan liittojen yhteinen toimielin ja sen valitseminen

*Yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen valtuustot asettavat yhteisen toimielimen ja valitsevat siihen jäsenet, jos 2 momentissa tarkoitettussa yhteistoimintasopimuksessa niin määrätään. Muussa tapauksessa yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen jäsenkunnat asettavat yhteisen toimielimen ja valitsevat siihen jäsenet samassa yhteydessä ja samaa menettelyä käyttäen kuin ne valitsevat edustajansa maakunnan liittojen valtuustoon. Toimieli-
messä edustettuina olevien ryhmien ääniosuuksien tulee valittaessa vastata jäsenkuntien valtuustoissa edustettuina olevien eri ryhmien kunnallisvaaleissa saamaa ääniosuutta yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen jäsenkuntien alueella vaalilaissa (714/1998) säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti.*

Jos 1 momentissa tarkoitettu yhteinen toimielin päätetään valita kesken kunnallisvaalien mukaan määräytyvän toimikauden, yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen maakuntavaltuustot valitsevat sen jäsenet ensimmäisen kerran.

Maakuntien yhteisen toimielimen jäsenten lukumäärästä ja äänivallan perusteista, toimielimen muista kuin laissa säädettyistä tehtävistä sekä muista yhteistoiminnan järjestämiseksi välttämättömistä asioista sovitaan yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakuntien yhteistoimintasopimuksessa. Sopimuksen hyväksymisestä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä kuntalain (365/1995) 79 §:n 1 momentissa säädetään kuntayhtymän perussopimuksesta.

(uusi)

7 e §

Yhteistoiminnasta sopiminen ja siihen velvoittaminen

Suunnitellulla yhteistoiminta-alueella olevien maakunnan liittojen jäsenkuntien on sovitettava 7 a-d §:ssä tarkoitetuista asioista viimeistään 31 päivänä maaliskuuta 2010.

Jos maakunnan liittojen jäsenkunnat eivät sovi yhteistoiminnan järjestämisestä edellä tarkoitettussa määräajassa, valtioneuvosto voi velvoittaa alueen maakunnan liitot ja niiden jäsenkunnat aloittamaan yhteistoimintaa koskevat neuvottelut ja samalla määrätä yhteistoiminnan käynnistämiseksi välttämättömistä asioista. Valtioneuvoston määräys on voimassa siihen asti, kunnes yhteistoiminta-alueeseen kuuluvien maakunnan liittojen jäsenkunnat pääsevät sopimukseen yhteistoiminnasta.

Jos 7 c §:n 1 momentissa tarkoitettuja yhtäpitäviä päätöksiä ei saada maakunnan liitoissa tehtyä ja siitä on merkittävää haittaa valtion ja kuntien väliselle yhteistyölle alueiden kehittämisessä, voi valtioneuvosto velvoittaa jäsenkunnat edellä mainitussa lainkohdassa tarkoitettun yhteisen toimielimen perustamiseen.

10 §

Maakuntaohjelma

Valtion viranomaiset ottavat toiminnassaan huomioon maakuntaohjelmat, edistävät niiden toteuttamista ja arvioivat toimenpiteidensä vaikutuksia aluekehitykseen.

(uusi)

10 §

Maakuntaohjelma

Viranomaisten tulee ottaa toiminnassaan huomioon maakuntaohjelmat ja niiden toteuttamissuunnitelmat, edistää niiden toteuttamista ja arvioida toimenpiteidensä vaikutuksia aluekehitykseen sekä huolehtia, ettei toimenpiteillä vaikeuteta niiden toteuttamista.

Viranomaisten on pyydettävä maakunnan liitolta lausunto sellaisista alueen kehittämisen kannalta merkittävistä suunnitelmista ja toimenpiteistä, jotka merkittävästi poikkeavat maakuntaohjelmasta tai eivät sisälly maakuntaohjelmaan, sekä arvioitava niiden vai-

*kuuksia alueen kehitykseen. Jos viranomai-
nen aikoo poiketa maakunnan liiton lausun-
nosta, sen on perusteltava poikkeaminen
neuvoteltuaan sitä ennen asiasta maakunnan
liiton kanssa.*

40 §

Muutoksenhaku

Maakunnan yhteistyöryhmän tämän lain no-
jalla tekemään päätökseen haetaan muutosta
valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin
muutoksenhausta kuntayhtymän päätökseen
kuntalaissa säädetään.

40 §

Muutoksenhaku

Maakunnan yhteistyöryhmän *tai maakun-
nan liittojen yhteisen toimielimen* tämän lain
nojalla tekemään päätökseen haetaan muu-
tosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten
kuin muutoksenhausta kuntayhtymän päätök-
seen kuntalaissa säädetään.

Tämän lain voimaantulosta säädetään lailla.

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagstiftning om revidering av regionförvaltningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om regionförvaltningsverken, en lag om närings-, trafik- och miljöcentralerna och en lag om behandling av miljöskydds- och vattenärenden vid regionförvaltningsverken. I propositionen föreslås dessutom ändringar i lagen om arbetarskyddsförvaltningen, statstjänstemannalagen och regionutvecklingslagen. Det föreslås att länsstyrelselagen, lagen om arbets- och näringscentraler samt arbets- och näringsbyråer, lagen om miljöförvaltningen och lagen om miljötilståndsverken ska upphävas. En separat lag ska stiftas om lagstiftningshelhetens ikraftträdande och reformens övergångsperiod.

Det allmänna målet med propositionen är att i stor utsträckning revidera regionförvaltningen och skapa en medborgar- och kundvänlig regionförvaltning som fungerar effektivt och på ett resultatgivande sätt. Propositionen stärker och ökar landskapsförbundens roll och ställning inom regionutvecklingsarbetet och främjar samarbetet mellan statens regionförvaltning och landskapsförbunden. Genom propositionen skapas dessutom en lagstadgad grund för regionförvaltningsmyndigheternas verksamhet.

Utöver de författningar som nämns ovan omfattar propositionen ca 250 lagar som gäller regionförvaltningsmyndigheternas uppgifter och ca 1 200 bestämmelser i dessa lagar. Också dessa lagar föreslås bli ändrade till behövliga delar. Förslag till ändring av dessa lagar överlämnas som en separat regeringsproposition som kompletterar denna proposition eller i separata regeringspropositioner för olika verksamhetsområden som överlämnas utöver denna proposition.

I propositionen föreslås att statens regionförvaltning (länsstyrelserna, arbetskrafts- och näringscentralerna, de regionala miljöcentralerna, miljötilståndsverken, vägdistrikten

och arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer) ska samlas till två nya övergripande myndigheter, nämligen regionförvaltningsverken samt närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Enligt propositionen ska regionförvaltningsverken främja regional jämlikhet genom att i regionerna sköta verkställighets-, styrnings- och tillsynsuppgifter som har samband med lagstiftningen. I detta syfte främjar verken bl.a. tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och rättsskyddet, tillgången till basservice, miljöskydd, ett hållbart utnyttjande av miljön, intern säkerhet samt en sund och trygg levnads- och arbetsmiljö i regionerna. Närings-, trafik- och miljöcentralerna främjar den regionala utvecklingen genom att i regionerna sköta statsförvaltningens verkställighets- och utvecklingsuppgifter. I detta syfte främjar centralerna bl.a. företagsamhet, arbetsmarknadens funktion, kunnande och kultur, trafiksystemets funktions och trafiksäkerhet, en god miljö och ett hållbart utnyttjande av naturen och naturresurserna samt invandring och invandrarens integration och sysselsättning i regionerna.

Styrningen av statens regionförvaltningsmyndigheter ska ske i närmare och planerligare samarbete mellan berörda ministerier än i dagsläget, och därför föreslås att den strategiska och operativa styrningen av verksamheten ska förstärkas.

De föreslagna reformerna stärker landskapsförbundens behörighet som myndigheter där regionutvecklingsarbetet samlas och samordnas. Landskapsprogrammets inflytande stärks och regionutvecklingsuppgifter överförs till landskapsförbunden från statens regionförvaltning. Det föreslås också att servicestrukturerna inom regionförvaltningen

ska utvecklas särskilt genom införandet av elektronisk ärendehantering och samservice.

Förslagets språkliga konsekvenser har i möjligaste mån beaktats i propositionen så att medborgarna också i framtiden ska kunna ga-

ranteras förvaltningstjänster på de båda nationalspråken och samiska.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2010.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	3
ALLMÅN MOTIVERING	5
1 INLEDNING	5
2 NULÄGE	6
2.1 Lagstiftning och praxis.....	6
2.1.1 Tidigare riktlinjer för utvecklandet av regionförvaltningen	6
2.1.2 De centrala myndigheterna inom regionförvaltningen	8
2.1.3 De nuvarande modellerna för statens regionförvaltning	10
2.1.4 Regionförvaltningens uppgifter.....	11
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen utomlands och inom EU	14
2.3 Nuläge	19
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	22
3.1 Målsättning.....	22
3.2 De viktigaste förslagen.....	25
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	29
4.1 Ekonomiska konsekvenser	29
4.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet.....	30
4.3 Konsekvenser för miljön	34
4.4 Samhälleliga konsekvenser	34
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	38
5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	38
5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats.....	41
6 SAMBAND MED ANDRA PROPOSITIONER.....	44
DETALJMOTIVERING	47
1 LAGFÖRSLAG	47
1.1 Lagen om regionförvaltningsverken	47
1 kap. Allmänna bestämmelser	47
2 kap. Styrning och ledning av regionförvaltningsverken	52
3 kap. Särskilda bestämmelser	59
1.2 Lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna.....	62
1 kap. Allmänna bestämmelser	63
2 kap. Styrning och ledning av närings-, trafik- och miljöcentralerna	66
3 kap. Arbets- och näringsbyråer	72
4 kap. Särskilda bestämmelser	73
1.3 Lagen om behandling av miljöskydds- och vattenärenden vid regionförvaltningsverken	76
1.4 Lagen om ändring av 4 § i lagen om organisering av konstens främjande	78
1.5 Lagen om ändring av lagen om arbetarskyddsförvaltningen	78
1.6 Lagen om ändring statstjänstemannalagen.....	79
1.7 Lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet..	79
1.8 Lagen om ändring av idrottslagen.....	80
1.9 Lagen om ändring av regionutvecklingslagen	81
1.10 Lagen om införande av lagstiftningen om statens regionförvaltningsreform	83
2 NÄRMARE BESTÄMMELSER OCH FÖRESKRIFTER	90
3 IKRAFTTRÄDANDE	91

4	FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	91
	LAGFÖRSLAG	97
	Lagen om regionförvaltningsverken.....	97
	Lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna	103
	Lagen om behandling av miljöskydds- och vattenärenden vid regionförvaltningsverken.....	109
	Lagen om ändring av 4 § i lagen om organisering av konstens främjande	110
	Lagen om ändring av lagen om arbetarskyddsförvaltningen.....	110
	Lagen om ändring av 4 och 7 § i statstjänstemannalagen	111
	Lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	112
	Lagen om ändring av idrottslagen	113
	Lagen om ändring av regionutvecklingslagen.....	115
	Lagen om införande av lagstiftningen om statens regionförvaltningsreform.....	118
	BILAGOR.....	123
	PARALLELLTEXT	123
	Lagen om ändring av 4 § i lagen om organisering av konstens främjande	123
	Lagen om ändring av lagen om arbetarskyddsförvaltningen.....	124
	Lagen om ändring av 4 och 7 § i statstjänstemannalagen	126
	Lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet	127
	Lagen om ändring av idrottslagen	129
	Lagen om ändring av regionutvecklingslagen.....	132

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Under de senaste årtiondena har förvaltningen utvecklats och förnyats genom delreformer, och de prioriterade utvecklingsområdena har varierat. På 1980-talet hörde en smidig och flexibel förvaltning samt serviceförmåga och produktivitet till de centrala temana. Under 1990-talet genomfördes många betydande reformer inom regionförvaltningen. Det kommunala beslutsfattandet stärktes inom regionutvecklingen och statens uppgifter och myndigheter sammanfördes. Då inrättades bl.a. de regionala miljöcentralerna. Vid denna tidpunkt skedde också en övergång till programbaserad regionutveckling. Inom ramen för reformen Regionförvaltning 2000, som genomfördes mot slutet av årtiondet, minskades antalet länsstyrelser betydligt och arbetskrafts- och näringscentralerna inrättades. Att förenhetliga och samla den splittrade myndighets- och uppgiftsstrukturen har varit den mest framträdande gemensamma faktorn vid de senaste reformerna. Så har också antalet myndigheter inom regionförvaltningen minskat betydligt sedan 1980-talet.

En annan gemensam faktor i regionförvaltningsreformerna sedan 1990-talet har varit strävan att öka demokratin i regionförvaltningen och stärka regionernas eget beslutsfattande och egna handlingskapacitet. Den viktigaste faktorn i denna utveckling har varit att landskapsförbunden har fått axla uppgiften som regional utvecklingsmyndighet. Avsikten har varit att ständigt stärka landskapsförbundens ställning i denna kapacitet. Det senaste exemplet på detta är förvaltningsförsoket i Kajanaland, som inleddes 2005.

I arbetet med att utveckla och förnya förvaltningen har under de senaste åren accentuerats i synnerhet behovet av att främja ett tvärsektorielt samarbete i nätverk inom vilket också de organisatoriska strukturerna utvecklas. Förvaltningsreformer av detta slag har genomförts bl.a. i samband med utarbetandet av tvärsektoriella politikprogram i enlighet med de två senaste regeringarnas regeringsprogram samt i samband med utveck-

landet av den interna matrisorganisationen vid det nya arbets- och näringsministerium som inrättades vid ingången av 2008. Genomförda och pågående utvecklingsprojekt som också inverkar på regionförvaltningsreformen och utvecklandet av regionförvaltningen är bl.a. PARAS-projektet, regionaliseringen, utvecklandet av samservicen, utvecklandet av elektronisk service och ärendehantering inom den offentliga förvaltningen samt statsförvaltningens produktivetsprogram, som nu är en del av ramfördraget.

Den reform som föreslås i propositionen utgör en klar fortsättning på den utvecklingslinje som beskrivs ovan. I propositionen rör det sig emellertid om en mer övergripande regionförvaltningsreform än tidigare, eftersom den i princip omfattar hela regionförvaltningen. I fråga om statens regionförvaltning gäller propositionen länsstyrelserna, arbetskrafts- och näringscentralerna, de regionala miljöcentralerna, miljötillståndsverken, vägdistrikten och arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer. Propositionen gäller också landskapsförbunden, som ska få en mer framträdande roll och ställning i synnerhet inom regionutvecklingen. Avsikten är att öka samarbetet mellan statens regionförvaltning och landskapsförbunden och tydliggöra landskapsförbundens roll i den regionala styrningen av samarbetet. Vissa regionförvaltningsmyndigheter och regionala enheter inom centralförvaltningen samt organisationer som på regional nivå sköter myndighetsuppgifter som hör till den indirekta offentliga förvaltningen skulle dock fortfarande förbli utanför den reform som avses i denna proposition. Avsikten är att regionförvaltningsreformen ska föras vidare så att de organisationer som inte omfattas av reformen, eller de myndighetsuppgifter som hör till dem, senare ska kunna tas in i den myndighetsorganisation för statens regionförvaltning som nu inrättas, om detta är den slutsats man kommer till i samband med den fortsatta beredningen av ärendet. Det fortsatta arbetet ska inledas

så snart regionförvaltningsreformen har trätt i kraft.

Utgångspunkten för regionförvaltningsreformen är den linje som ingår i statsminister Matti Vanhanens andra regeringsprogram: ”Förvaltningen revideras och görs mera demokratisk. Länsstyrelsernas, arbetskrafts- och näringscentralernas, övriga distriktsförvaltningsmyndigheters och landskapsförbundens arbetsfördelning preciseras, överlappande verksamhet rationaliseras och antalet förvaltningsmyndigheter minskas. Samtidigt utvärderas deras regionindelning. Den nuvarande länsförvaltningens uppgifter omorganiseras. Statens regionalförvaltning revideras genom att tillstånds-, tillsyns- och rättssäkerhetsuppgifter sammanförs. Utvecklingspolitiska befogenheter överförs till den demokratiska styrningen. En sammanföring av medlen för regional utveckling enligt landskap och enligt ministerium under ett moment i statsbudgeten och en överföring av beslutsfattandet om dem till regionerna utreds. Beredningen inleds omedelbart och reformerna genomförs senast år 2010.”

Enligt regeringsprogrammet ska också statens centralförvaltning revideras bland annat genom att andra än nationella utvecklingsuppgifter samt verkställande uppgifter som kan överföras från ministerierna överförs till regional- och lokalförvaltningen.

I propositionen föreslås att statens regionförvaltning (länsstyrelserna, arbetskrafts- och näringscentralerna, de regionala miljöcentralerna, miljötillståndsverken, vägdistrikten och arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer) ska samlas i två nya sektorsövergripande myndigheter, nämligen regionförvaltningsverken samt närings-, trafik- och miljöcentralerna. Myndighetsstyrningen kan då ske i ett tätare och mer planmässigt samarbete mellan de berörda ministerierna. Det föreslås att den strategiska styrningen och styrningen av verksamheten stärks. De föreslagna reformerna ger landskapsförbunden större behörighet som myndigheter som sammanför och samordnar regionutvecklingsarbetet. Landskapsprogrammen blir mera förpliktande när det gäller styrningen, och regionutvecklingsuppgifter överförs från statens förvaltning till landskapsförbunden. Det föreslås också att servicestrukturerna inom regionför-

valtningen ska utvecklas, särskilt genom införandet av elektronisk ärendehantering och samservice. Enligt propositionen ska vissa enskilda uppgifter överföras från statens centralförvaltning till regionförvaltningen och från regionförvaltningen till lokalförvaltningen. Förslagets språkliga konsekvenser har utvärderats och man har i propositionen försökt beakta dem, så att medborgarna också i framtiden ska kunna garanteras förvaltningstjänster på de officiella inhemska språken.

Med beaktande av vad som sagts ovan föreslås i denna proposition att det stiftas en lag om regionförvaltningsverken, en lag om närings-, trafik- och miljöcentralerna och en lag om förfarandet vid beredning och avgörande av miljötillståndsärenden. I propositionen föreslås dessutom ändringar i lagen om arbetarskyddsförvaltningen (16/1993), statstjänstemannalagen (750/1994) och regionutvecklingslagen (602/2002). Det föreslås att länsstyrelselagen (22/1997), lagen om arbets- och näringscentraler samt arbets- och näringsbyråer (796/2008), lagen om miljöförvaltningen (55/1995) och lagen om miljötillståndsverken (87/2000) ska upphävas. Utöver de författningar som nämns ovan omfattar propositionen ca 250 lagar som gäller regionförvaltningsmyndigheternas uppgifter och ca 1200 bestämmelser i dessa lagar. Också dessa lagar föreslås bli ändrade till behövliga delar. En separat lag om införande ska stiftas om lagstiftningshelhetens ikraftträdande och arrangemangen under reformens övergångsperiod.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

2.1.1 Tidigare riktlinjer för utvecklandet av regionförvaltningen

I början av Finlands självständighet omfattade regionförvaltningen länsstyrelserna, väg- och vattenbyggnadsdistrikten, landskapsarkiven, länsmäterikontoren och militärdistrikten. Också skogsbranschen fick en egen regionförvaltning. I slutet av 1970-talet hade man inrättat arbetskraftsdistrikt, di-

striktsbyråer för yrkesvägledning, vattendistriktens vattenbyråer, lantmäteribyråer och arbetarskyddsdistrikt. Distriktsbyråerna för yrkesvägledning, som hade inrättats på 1960-talet, sammanslogs år 1973 med arbetskraftsbyråerna, som hade inrättats redan på 1940-talet.

Inom kommunförvaltningen grundades de första privaträttsliga landskapsförbunden i slutet av 1920-talet, och det sista landskapsförbundet grundades år 1968. Sammanlagt grundades 18 landskapsförbund. De första regionplaneförbunden uppstod på 1940-talet i syfte att främja samarbete mellan kommunerna och näringslivet samt markanvändningsplanering på bred bas. Totalt grundades 19 regionplaneförbund. Ett system med omfattande, lagstadgade kommunalförbund skapades på 1950-talet.

På 1980-talet fokuserade man inom utvecklandet av regionförvaltningen på en smidig och flexibel förvaltning samt på serviceförmåga och produktivitet. Regionförvaltningen förnyades främst genom små delreformer. Den sektorspecifika regionförvaltningen omfattade bl.a. handels- och industriministeriets företagstjänst, arbetskraftsdistrikten, arbetarskyddsdistrikten, landskapsarkiven, vägdistrikten, sjöfartsdistrikten, militärdistrikten, lantbruksdistrikten, lantmäteribyråerna, vattendistriktet (fr.o.m. 1986 vatten- och miljödistrikt), Tekes konsulteringsenheter, Finlands utrikeshandelsförbunds exportombud samt som regionala domstolar länsrätterna, som avskiljdes från länsstyrelserna år 1989. Dessutom inrättades fiskeridistriktet år 1983 i samband med revideringen av fiskerilagen, samt skogsnämnderna år 1987.

På 1990-talet genomfördes många betydande reformer inom regionförvaltningen. Då stärktes det kommunala beslutsfattandet inom regionutvecklingen och statens uppgifter och myndigheter sammanfördes. Till kommunallagen fogades 1993 ett tillägg om samkommuner, vilket möjliggjorde regionutveckling också på kommunalt initiativ. År 1994 fick landskapsförbunden en lagstadgad uppgift att tillsammans med den statliga regionmyndigheten utveckla regionerna. Då övergick man till en programbaserad regionpolitik och började utarbeta regionala utvecklingsprogram under ledning av landskapsför-

bunden, som är regionutvecklingsmyndigheter. Genom lagen om strukturfonder och regionalutvecklingslagen i början av 2002 fördjupades och preciserades ansvarsfördelningen. Denna utveckling speglar också integreringen i Europa, eftersom utveckling genom skapande av framgångsrika regioner samt programbaserad regionutveckling hör till Europeiska unionens bärande principer.

De regionala miljöcentralerna inrättades år 1995, och vatten- och miljödistrikten samt länsstyrelsernas miljöenheter anslöts till dem. De regionala miljöcentralerna tog också över vissa uppgifter av centralförvaltningen.

Miljötillståndsverken inrättades år 2000 för att ersätta vattendomstolarna och verka som tillståndsmyndigheter enligt miljöskyddslagen och vattenlagen.

Inom landsbygdsförvaltningen omvandlades lantbruksdistrikten till landsbygdsdistrikt. År 1993 sammanslogs landsbygdsdistrikten och fiskeridistrikten till landsbygdsnäringsdistrikt, som senare blev inkorporerade i arbetskrafts- och näringscentraler. De 19 skogsnämnderna omorganiserades i 13 skogscentraler år 1996.

Reformen Regionförvaltning 2000 innebar att antalet länsstyrelser minskade från tolv till sex (inkl. Åland) och att arbetskrafts- och näringscentralerna inrättades. I arbetskrafts- och näringscentralerna samlades den regionala näringsförvaltningen och näringsutvecklingen inom verksamhetsområdet för tre ministerier och 77 olika organisationer. De sex länsstyrelserna och 15 arbetskrafts- och näringscentralerna inledde sin verksamhet den 1 september 1997.

Att förenhetliga och samla den splittrade myndighets- och uppgiftsstrukturen har varit den mest framträdande gemensamma faktorn i de senaste reformerna. Så har också antalet myndigheter i regionförvaltningen minskat betydligt sedan 1980-talet.

En gemensam nämnare i regionförvaltningsreformerna sedan 1990-talet har varit strävan att öka demokratin i regionförvaltningen och stärka regionernas eget beslutsfattande och egna handlingskapacitet. Till de senaste exemplen på denna utveckling hör det åttaåriga förvaltningsförsöket i Kajanaland, som inleddes 2005. Inom ramen för försöket koncentrerade man ett brett spektrum

av kommunala serviceuppgifter till landskapet och ökade betydligt landskapets befogenheter i de regionalförvaltningsuppgifter som avser regionutveckling. Genom direkta val väljs en landskapsfullmäktige för att utöva landskapets ökade beslutanderätt. Bakom förvaltningsförsöket i Kajanaland ligger frågor som hänför sig till själva landskapet (svag ekonomi, hög arbetslöshet) och till den kommunala förvaltningen överlag (ett behov av att förtäta strukturen och koncentrera uppgifterna och finansieringen) samt frågor som mer allmänt rör verksamheten inom regionförvaltningen. Till de senare hörde bl.a. behovet att stärka regionens egen roll och beslutskompetens i regionutvecklingen, att stärka demokratin i regionförvaltningen, att göra regionens särdrag till en faktor i beslutsfattande och att från dessa utgångspunkter effektivisera samordningen i regionförvaltningen.

2.1.2 De centrala myndigheterna inom regionförvaltningen

Regionförvaltningen i Finland består av statens regionförvaltning och den regionförvaltning som omfattas av den kommunala självstyrelsen, d.v.s. landskapsförbunden. De statliga regionförvaltningsmyndigheterna utför uppgifter för centralförvaltningens räkning på regional nivå och styr verksamheten inom statens lokalförvaltning. Landskapsförbunden är lagstadgade myndigheter med uppgift att sköta regional utveckling och landskapsplanering och är sålunda de främsta planerings- och intressebevakningsinstanserna i landskapen.

Landskapsförbunden är lagstadgade samkommuner som verkar enligt principerna för kommunal självstyrelse. Till landskapsförbundens uppgifter hör att göra upp landskapsprogrammen och utarbeta planer och genomförandeplaner för dessa och administrera regionala EU-program, samt att ansvara för markanvändningsplaneringen. Utöver det lagstadgade kompetensområdet finns det också många frivilliga uppgifter som landskapsförbunden tar sig an, och som är definierade på basis av den egna regionens särdrag. Det finns 19 landskapsförbund i Finland.

Länsstyrelsen är den allmänna förvaltningsmyndigheten i länet. Dessutom sköter länsstyrelsen uppgifter i anslutning till justieförvaltningen, räddnings- och polisförvaltningen, utbildnings- och kulturförvaltningen samt idrotts- och ungdomsväsendet och jord- och skogsbruksförvaltningen, trafikförvaltningen, konsument-, konkurrens- och livsmedelsförvaltningen samt social- och hälsovårdsförvaltningen. I skötseln av sina uppgifter lyder länsstyrelsen under åtta ministerier. Bestämmelser om länsstyrelserna finns i länsstyrelselagen (22/1997) och länsstyrelseförordningen (120/1997).

Som sektorsövergripande expertmyndighet sörjer länsstyrelsen för att länsbefolkningens grundläggande fri- och rättigheter tillgodoses. Länsstyrelsen utvärderar bl.a. regionalt basservice inom sitt verksamhetsområde under ledning av vederbörande ministerier. Med basservice avses här sådan service som gäller ett stort antal människor och påverkar deras liv i vardagen. Den består av statliga tjänster, tjänster som kommunerna ska tillhandahålla, och också privata tjänsteproducenters tjänster. Länsstyrelsen samordnar dessutom de förberedelser för undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen genom att se till att det samarbete som detta förutsätter anordnas i länet. En annan viktig del av länsstyrelsernas verksamhet är att sörja för säkerheten. Polisens länsledning finns vid länsstyrelserna, men utöver detta deltar varje avdelning vid länsstyrelserna i säkerhetsarbetet inom sitt eget kompetensområde. På fastlandet finns det fem länsstyrelser med sammanlagt 14 olika verksamhetsställen. Den sjätte länsstyrelsen finns på Åland. Vid länsstyrelserna finns det enligt länsstyrelseförordningen en särskild svenskspråkig serviceenhet som ansvarar för uppgifter i anslutning till det svenskspråkiga undervisningsväsendet.

Arbetskrafts- och näringscentralerna (nedan TE-centralerna) stöder och handleder företag i alla skeden av deras livscykel, deltar i utvecklandet av innovationsmiljöer, sköter regional arbetskraftspolitik, främjar utvecklandet av gårdsbruket och landsbygds- och fiskerinäringarna samt utför sådana myndighetsuppgifter som gäller tillsyn och verkställande som faller inom området för jord- och

skogsbruksministeriets regionförvaltning. Dessutom sörjer TE-centralerna för den regionala samordningen av invandrarintegrationen, för planeringen, styrningen och uppföljningen vid mottagandet av asylsökande och personer som får tillfälligt skydd samt sköter andra uppgifter som särskilt fastställs. Bestämmelser om TE-centralerna finns i lagen (796/2008) och statsrådets förordning (832/2008) om arbets- och näringscentraler samt arbets- och näringsbyråer.

TE-centralerna är sakkunniga i frågor som gäller näringsliv och arbetsmarknader. Verksamheten syftar till att främja kunskande, företagsamhet och tillväxt, att förbättra sysselsättningen samt till att skapa en balanserad regionstruktur och en livskraftig landsbygd. TE-centralerna är 15 till antalet.

De regionala miljöcentralerna sörjer för de uppgifter inom regionförvaltningen som gäller miljövärd, naturskydd, markanvändning, styrning av byggandet, vård av kulturmiljön samt nyttjande och vård av vattentillgångarna. Många av uppgifterna är bundna till EU. Uppgifternas betydelse och relevans ökar till följd av klimatförändringen. Antalet miljöcentraler är 13. Om regionala miljöcentraler föreskrivs det i lagen om miljöförvaltningen (55/1995).

Miljötillståndsverken är regionala, statliga tillståndsmyndigheter enligt vattenlagen och miljöskyddslagen. De beslutar om miljötillstånd för projekt som har stora miljökonsekvenser och om tillstånd enligt vattenlagen, d.v.s. så kallade vattenhushållningsärenden, samt fattar beslut om ersättning och om förvaltningstvång i anslutning till ovan nämnda ärenden. Miljötillståndsverken är självständiga och oavhängiga vid beslutfattandet. Det finns tre miljötillståndsverk. Bestämmelser om miljötillståndsverken finns i lagen om miljötillståndsverken (87/2000).

Vägförvaltningen är en expertmyndighet som lyder under kommunikationsministeriet och styrs och övervakas av en direktion som utnämns av statsrådet. Finland är indelat i nio vägdistrikt. Vägdistriktet ansvarar för väghållningen på det egna området i enlighet med Vägförvaltningens verksamhetsprinciper och riktlinjer samt de mål som uppställts för distriktet. Vägdistriktet har till uppgift att se till att vägnätet hålls i skick och att sörja

för att trafiken löper på ett säkert och smidigt sätt samt att se till utvecklingsbehoven. En del av vägdistriktets uppgifter sköts centraliserat av en enhet eller av något av de tre samarbetsområden som vägdistriktet är uppdelat i. Bestämmelser om Vägförvaltningen finns i lagen (568/2000) och statsrådets förordning (659/2000) om Vägförvaltningen. Sjöfartsverkets enhet för förbindelsefartygs- trafik, som finns i Åbo, sköter trafikförbindelserna på tolv förbindelsefartygsrutter. Dessutom biträder Sjöfartsverket trafiken i Kotka-Pyttis, Borgå, Sibbo och Ekenäs skärgård samt i Skärgårdens Ringväg.

Arbetarskyddets distriktsförvaltning består av åtta arbetarskyddsdistrikt. Vid sidan av de åtta arbetarskyddsbyråerna finns det inom arbetarskyddsdistriktet ca 20 regionala filialer vars geografiska placering bestäms av respektive arbetarskyddsdistrikts arbetarskyddsbyrå. Arbetarskyddsdistriktets uppgift är att övervaka att författningarna och bestämmelserna om arbetarskydd följs samt att styra deras tillämpning. Arbetarskyddsmyndigheterna övervakar efterlevnaden av mer än hundra författningar som gäller arbetarskydd och andra lagbundenheter i arbetslivet, t.ex. arbetstids-, arbetsavtals- och semesterlagen. Arbetsinspektioner började företas i Finland år 1889. Inspektionsförfarandet föregicks av en lag som hade trätt i kraft år 1868 som omfattade detaljerade föreskrifter om skydd för arbetarbefolkningen. Arbetarskyddsförvaltningen är oberoende då den utför sin övervakningsuppgift. Finland har ratificerat Internationella arbetsorganisationen ILO:s konvention nr 81 om arbetsinspektion inom industri och handel (1947). Arbetarskyddsdistriktets verksamhet omfattar tillsyns-, utvecklings- och kundserviceuppgifter på arbetsplatserna. Arbetet består till övervägande del av fältarbete. Bestämmelser om arbetarskyddsförvaltningen finns i lagen (16/1993) och förordningen (176/1993) om arbetarskyddsförvaltningen.

Räknat i årsverken var antalet anställda hos regionförvaltningsmyndigheterna sammanlagt 8 055 år 2007. Enligt uppgifter från Statens arbetsmarknadsverk, landskapsförbunden och skogscentralerna fördelas årsverkerna på myndigheterna på följande sätt: landskapsförbunden 682, länsstyrelserna 1230,

TE-centralerna 1902, de regionala miljöcentralerna 1991, miljötillståndsverken 90, arbetarskyddsdistrikten 450 och vägdistrikten 703 och skogscentralerna 1007 årsverken.

2.1.3 De nuvarande modellerna för statens regionförvaltning

Allmänt

Enligt en utredning som gjordes i samband med beredningen av projektet för att reformera regionförvaltningen tillämpas i regionförvaltningen för närvarande två modeller där styrningen utövas från flera håll, en modell där styrning utövas från ett håll, en decentraliserad modell samt en modell med specialiserad regionförvaltning i nätverksform. Arbetskrafts- och näringscentralerna samt länsstyrelserna är exempel på regionförvaltningsmyndigheter som styrs från flera håll, d.v.s. så att myndigheten styrs av flera olika instanser inom centralförvaltningen. Miljöministeriets regionförvaltning följer en modell där styrningen utövas från ett enda håll så att miljöministeriet har det huvudsakliga styransvaret och biträds av jord- och skogsbruksministeriet. En decentraliserad regionförvaltningsmodell tillämpas inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde, som omfattar flera myndigheter på central och regional nivå.

Alla dessa kan ha, och har också, drag av en specialiserad förvaltning i nätverksform. Typiskt för en sådan förvaltning är att arbetsfördelningen mellan myndigheterna inte enbart sker på regionala grunder utan kan gälla också enskilda arbetsuppgifter, och att samarbete sker mellan myndigheter i olika regioner.

Bland statens regionförvaltningsmyndigheter är i dag i synnerhet länsstyrelserna och arbetarkrafts- och näringscentralerna myndigheter som styrs från flera håll. För närvarande styrs länsstyrelserna av åtta ministerier och av vissa centrala ämbetsverk, medan finansministeriet har det övergripande ansvaret och sköter om resursstyrningen. Arbetskrafts- och näringscentralerna styrs av arbets- och näringsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, inrikesministeriet, Tekes, Evira och landsbygdsverket. Arbets- och när-

ingsministeriet kanaliserar resurserna och fastställer resultatmålen. Till de myndigheter som styrs av ett enda ministerium hör för närvarande bl.a. arbetarskyddsdistrikten.

I det följande beskrivs närmare vissa styrmodeller som används inom regionförvaltningen.

Länsstyrelsernas styrmodell

Finansministeriet ansvarar för den allmänna administrativa ledningen och övervakningen av länsstyrelserna. I skötseln av uppgifter inom de olika förvaltningsområdena styrs och övervakas länsstyrelsen av vederbörande ministerium. I ärenden om vilka det bestäms särskilt styrs länsstyrelsen även av det ämbetsverk eller den inrättning inom centralförvaltningen till vars kompetensområde de uppgifter hör som länsstyrelsen sköter.

Finansministeriet godkänner de viktigaste resultatmålen för länsstyrelsens allmänna administration efter att ha konsulterat länsstyrelsen. De övriga styrande ministerierna och centrala ämbetsverken godkänner de viktigaste målen för länsstyrelsen i fråga om det berörda resultatområdet.

Länsstyrelsen leds av landshövdingen, som svarar för att resultatmålen nås och verksamheten leder till resultat. Landshövdingen utnämns av republikens president. Avdelningschefen för social- och hälsoavdelningen, bildningsavdelningen, polisavdelningen och räddningsavdelningen vid länsstyrelserna utnämns av det berörda ministeriet, som svarar för den s.k. substansstyrningen. Länsstyrelserna har en ledningsgrupp.

Länsstyrelsen är ett chefsämbetsverk med stor intern handlingsfrihet. Ämbetsverkets uppdelning i ansvarsområden och avdelningar är fastslagen. Ämbetsverkets ledning fastställer hur verksamhetsanslagen ska fördelas på de olika avdelningarna och svarar för att samtliga resultatmål nås. Avdelningarna förfogar över projektspecifika anslag med ett specificerat användningssyfte. Avdelningarna svarar för fördelningen av anslagen medan ämbetsverket administrerar dem i räkenskapstekniskt hänseende. Substansministeriet eller det centrala ämbetsverket utfärdar de mer detaljerade anvisningar om förfarandena som behövs.

Arbetskrafts- och näringscentralernas styrmodell

Enligt lagen om arbets- och näringscentraler samt arbets- och näringsbyråer (796/2008) ankommer den allmänna administrativa styrningen och övervakningen av centralen på arbets- och näringsministeriet. Arbets- och näringsministeriet, inrikesministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, Tekes, Evira och landsbygdsverket styr centralens verksamhet inom det egna ansvarsområdet. Arbets- och näringsministeriet samordnar styrningen.

Arbetskrafts- och näringscentralen har en direktör som leder centralens verksamhet och svarar för att de resultatmål som arbets- och näringsministeriet har uppställt för centralen nås. Direktören utnämns av statsrådet. De övriga tjänstemännen vid TE-centralen utnämns av centralen, som också anställer personal i arbetsavtalsförhållande. TE-centralen har en ledningsgrupp.

Ämbetsverkets uppdelning i kompetensområden, avdelningar och processer är reglerad, och den allmänna organiseringen motsvarar organiseringen på central nivå. TE-centralernas ansvarsområden omfattar sysselsättning och företagsamhet, innovationer och internationell affärsverksamhet samt landsbygd och energi. Dessutom finns det vid TE-centralerna enheter som förenar olika ansvarsområden, samt andra enheter.

Miljöcentralernas styrmodell

När det gäller den allmänna förvaltningen styrs de regionala miljöcentralerna av miljöministeriet, medan jord- och skogsbruksministeriet ansvarar för resultatstyrningen i fråga om de uppgifter som gäller användning och vård av vattentillgångarna. Verksamhets- och ekonomiplanerna samt resultatavtalen utarbetas i fråga om vardera ministeriets ansvarsområde samtidigt men som skilda dokument. De regionala miljöcentralerna för resultatförhandlingar skilt med de båda styrande ministerierna.

Vägdistriktens styrmodell

Kommunikationsministeriet styr Vägförvaltningen och ställer upp resultatmål för den på ämbetsverksnivå. Vägförvaltningen har ett huvudkontor som fokuserar på den strategiska styrningen och resultatstyrningen samt elva resultatenheter. Representanter från huvudkontoret för resultatförhandlingar med ministeriet. Vägförvaltningens huvudkontor ställer upp resultatmålen för resultatenheter. Resultatenheter är de nio vägdistrikt, expertenheten samt trafikcentralen. Vägdistriktet svarar för väghållningen på det egna området. Vägförvaltningens generaldirektör för resultatförhandlingar med vägdistriktens vägdirektörer. Vid Vägförvaltningen tillämpas ett resultatlönesystem.

2.1.4 Regionförvaltningens uppgifter

Uppgiftsgrupper

Uppgifterna för regionförvaltningens viktigaste myndigheter, alltså länsstyrelsernas, arbetskrafts- och näringscentralernas, miljöcentralernas, vägdistriktens, arbetarskyddsdistriktens, landskapsförbundens och skogscentralernas uppgifter, kan beroende på uppgiftens art indelas i fem kategorier: strategisk utveckling, styrning, verkställighet, verkställighetsövervakning samt rättsskyddsuppgifter.

Till den strategiska utvecklingen hör bl.a. uppgörandet av regionala strategier, uppgifter inom regional utveckling, planeringsuppgifter och övriga utvecklingsuppgifter. Till styrningsuppgifterna hör resultatstyrning, informationsstyrning, samordning och samarbete samt övriga styrningsuppgifter. Verkställighetsuppgifterna omfattar anskaffning av tjänster samt serviceproduktion, vilka i sin tur omfattar beslut, registrering och kundserviceuppgifter samt övriga verkställighetsuppgifter. Verkställighetsövervakningen omfattar inspektioner och övervakning. Övervakningen kan ytterligare indelas i tillsyn över den underställda förvaltningen, tillsyn som gäller kommunerna, tillsyn över privata serviceproducenter samt övriga övervakningsuppgifter. Rättsskyddsuppgifterna om-

fattar huvudsakligen behandling av klagomål och besvär.

Av de uppgifter som de ovan nämnda regionförvaltningsmyndigheterna ansvarar för utgör verkställighetsuppgifterna den största gruppen både när det gäller uppgiftsbenämningarna och antalet årsverken som är bundna till dem. Den strategiska utvecklingen, som bl.a. omfattar uppgifter som gäller strukturfonderna, är den näst största uppgiftsgruppen. Verkställighetsövervakningen är den tredje största uppgiftsgruppen. På fjärde plats kommer styrningsuppgifterna. Rättsskyddsuppgifterna utgör den minsta gruppen. Alla myndigheter har inte uppgifter i alla uppgiftsgrupper.

Bestämmelser om de uppgifter som föreskrivs för de ovan nämnda regionförvaltningsmyndigheterna har utfärdats i särskilda lagar som gäller de berörda myndigheterna samt i statsrådets, republikens presidents och ministeriernas förordningar och beslut. Bestämmelser om de uppgifter som ankommer på dessa myndigheter finns i cirka 250 lagar och uppskattningsvis lika många författningar på förordningsnivå.

Fördelningen av uppgifterna inom regionförvaltningen på olika myndigheter

Landskapsförbundens uppgifter är huvudsakligen utvecklingsuppgifter, vilka utgör 92 % av alla uppgifter. Styrningsuppgifternas andel är 8 %.

Av länsstyrelsernas uppgifter är 30 % styrningsuppgifter och 28 % verkställighetsuppgifter. Uppgifter som gäller strategisk utveckling utgör 16 % och rättsskyddsuppgifterna likaså 16 % av samtliga uppgifter vid länsstyrelserna.

Av TE-centralernas uppgifter är största delen, d.v.s. 37 %, uppgifter som gäller strategisk utveckling. Verkställighetsuppgifternas andel är 33 % medan verkställighetsövervakningen utgör 19 % och styrningsuppgifterna 8 % av uppgifterna. 3 % av TE-centralernas uppgifter är rättsskyddsuppgifter.

Av miljöcentralernas uppgifter är största delen, d.v.s. 63 %, verkställighetsuppgifter. Styrningsuppgifternas andel är 16 %. Verkställighetsövervakningen utgör 14 % av upp-

gifterna. 5 % av uppgifterna gäller strategisk utveckling och 2 % är rättsskyddsuppgifter.

Miljötillståndsverkens uppgifter är verkställighetsuppgifter.

Av vägdistriktens uppgifter är 38 % verkställighetsuppgifter och 23 % uppgifter som gäller övervakningen av dem. Styrningsuppgifternas andel är 20 %. 19 % av uppgifterna gäller strategisk utveckling.

Vägdistriktens uppgifter är till övervägande del verkställighetsövervakning, vilken utgör 96 % av alla uppgifter. Verkställighetsuppgifternas andel är 4 %.

Landskapsförbunden och TE-centralerna har mest uppgifter som gäller strategisk utveckling, länsstyrelserna och de regionala miljöcentralerna har mest styrningsuppgifter och verkställighetsuppgifter, arbetarskyddsdistrikten och TE-centralerna har mest uppgifter som gäller verkställighetsövervakning och länsstyrelserna har mest rättsskyddsuppgifter.

Specialuppgifter som sköts av statens regionförvaltningsmyndigheter

Statens regionförvaltningsmyndigheter sköter vissa specialiserade uppgifter i hela landet eller på flera myndigheters område. I det följande beskrivs några sådana uppgifter.

Länsstyrelserna sköter specialiserade uppgifter enligt följande: Östra Finlands länsstyrelse sörjer för den riksomfattande utvecklingen och resultatstyrningen i fråga om magistraterna (på områdena för Lapplands, Uleåborgs och Östra Finlands län) och för utvecklandet av systemen för arbetstidsuppföljning samt utvecklandet och upprätthållandet av länsstyrelsernas och magistraternas lönesystem. Södra Finlands länsstyrelse ansvarar för bl.a. utvecklandet av samservicen och utvecklandet av elektroniska tillståndstjänster och andra elektroniska tjänster, för länsstyrelsens uppgifter i dess egenskap av räkenskapsverk, för tillstånd som gäller penninginsamlingar inom ett större område än en härad, för djurförsöksnämnden, för tillstånd för samt övervakning av indrivningsbyråerna samt för tillsynen enligt lagen om penningtvätt. Till Uleåborgs länsstyrelses uppgifter hör att utveckla utvärderingen av basservi-

cen, och Västra Finlands länsstyrelse ansvarar för den datatekniska miljön i båtregistret samt för uppgifter i samband med förvaltningen, utbetalningen och övervakningen av de statsbidrag som hänför sig till verkställandet av det nationella utvecklingsprogrammet för social- och hälsovården (KASTE).

En del av miljöcentralerna har specialiserat sig på riksomfattande styrnings- och sakkunniguppgifter som tilldelats dem i samband med regionaliseringen. Nylands miljöcentral sköter bullerfrågor, Birkalands miljöcentral sköter uppgifter som gäller producentansvar inom avfallshanteringen, Mellersta Finlands miljöcentral sköter miljöfostran och miljöupplysning, Sydvästra Finlands miljöcentral sköter miljöskydd i anslutning till fiskuppfödning, Norra Österbottens miljöcentral sköter miljöfrågor i anslutning till torvproduktion, Lapplands miljöcentral sköter arkitekiska frågor och Sydöstra Finlands miljöcentral miljöfrågor inom skogsindustrin.

Uppgifter som gäller miljöbyggande och dammsäkerhet har koncentrerats till vissa miljöcentraler. Informationsförvaltningstjänster för hela förvaltningsområdet tillhandahålls av Västra Finlands miljöcentral och stödtjänster för personal- och ekonomiförvaltningen av miljöförvaltningens serviceenhet, som finns vid Södra Savolax miljöcentral.

Bland vägdistriktens uppgifter finns det några som utförs som specialuppgifter. Till dem hör exempelvis rådgivningen och tillståndsverksamheten vid enheten för kundtjänst vid Tavastlands vägdistrikt, färjeverksamheten vid Åbo vägdistrikt, skadestandsärendena vid Lapplands vägdistrikt, frågor som gäller telematik och gränsområden vid Sydöstra Finlands vägdistrikt samt konkurrensutsättningen av vägskötsel och vägunderhållet vid Uleåborgs, Savolax-Karelens och Tavastlands vägdistrikt.

Arbetskyddsdistriktet sköter specialuppgifter så att Nylands arbetskyddsdistrikt svarar för tillsynen över den s.k. lagen om beställarens ansvar i hela landet och för tillsynen över arbetskyddet i arbetsförhållandena för VR:s rörliga personal i hela landet. Dessutom sköter Nylands arbetskyddsdistrikt tillsynen över arbetskyddet i de hamnar som ligger inom området för Sydöstra

Finlands arbetskyddsdistrikt. Till specialuppgifterna vid Tavastlands arbetskyddsdistrikt hör att utfärda kompetensbrev för laddare (lagen om laddare 219/2000, 2 §). Till uppgifterna vid Tavastlands arbetskyddsdistrikt hör dessutom att planera och genomföra gemensam utbildning för de anställda vid arbetskyddsdistriktet, att sörja för arbetskyddsdistriktens gemensamma kommunikation, att utarbeta, trycka och sälja arbetskyddsdistriktens gemensamma publikationer, att upprätthålla Arbetskyddsutställningen och TAPS-arbetskyddsregistret, att upprätthålla arbetskyddsdistriktens gemensamma datanät samt att sköta vissa specialuppgifter inom personalförvaltningen. Mellersta Finlands arbetskyddsdistrikt har som sin specialuppgift att övervaka insjötrafiken och stuvandet på de inre vattendragen med undantag för det område som hör till Norra Finlands arbetskyddsdistrikt.

Också TE-centralerna har en del uppgifter som utförs som specialuppgifter i hela landet. Som exempel på detta kan bland migrationsärendena nämnas ärenden som gäller uppehållstillstånd för näringsidkare, vilka sköts centraliserat vid Nylands TE-central. Tjänster som gäller utvecklande av förvaltningen av räkenskapsverket och av informationsförvaltningen har koncentrerats till verksamhetsstället i S:t Michel. De sakkunniga inom informationsförvaltningen arbetar på olika håll i landet. Ansvarsområdet för innovationer och affärsverksamhet under internationalisering tillhandahåller tjänster som Tekes producerar. Klusteranskaffningarna har koncentrerats till ett fåtal verksamhetsställen. De uppgifter som gäller beredningen av landskapens samarbetsdokument och andra uppgifter som kräver samordning mellan landskapen har koncentrerats storområdesvis. Också förvaltningen av gränsregionala program har centraliserats. För närområdessamarbetet i Finland ansvarar den TE-central som i geografiskt hänseende ligger närmast den berörda närregionen.

Kundgrupperna

TE-centralernas viktigaste kundgrupper är företag, sammanslutningar och enskilda näringsidkare samt kommunerna och medbor-

garna, och länsstyrelsernas viktigaste kunder är kommunerna samt företag, sammanslutningar och enskilda näringsidkare. Till de regionala miljöcentralernas kunder hör utöver dessa också medborgarna och till miljötillsynsmyndigheternas kunder dessutom de statliga och kommunala myndigheterna och affärsverken. Vägdistriktens största kundgrupp är hela samhället, och andra viktiga kundgrupper är företag, sammanslutningar och enskilda näringsidkare samt medborgarna. Hos arbetarskyddsdistriktens och skogscentralerna är de viktigaste kundgrupper företag och sammanslutningar, hos arbetarskyddsdistriktens dessutom enskilda arbetstagarer och representanter för de anställda samt och för skogscentralernas vidkommande dessutom enskilda näringsidkare. Landskapsförbundens viktigaste kundgrupper är kommunerna, företag, sammanslutningar och enskilda näringsidkare samt den övriga regionförvaltningen.

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen utomlands och inom EU

Allmänt om de nordiska länderna

Regionförvaltningen i de nordiska länderna består av enheter inom statsförvaltningen och de enskilda kommunbaserade enheter inom region- och lokalförvaltningen. Gemensamt för de nordiska länderna är att den kommunala självstyrelsen har långa traditioner och en stark ställning. Kommunerna ansvarar för största delen av välfärdstjänsterna och basservericen. Den nationella välfärdspolitikerna är således utpräglat på kommunernas ansvar. Den kommunala inkomstskatten har en betydande roll i kommunernas finansiering. Antalet kommuner är stort, men de har i genomsnitt ett stort geografiskt omfång. I Danmark har förvaltningsreformen betydligt minskat antalet kommuner.

Länen har en lång och traditionsrik historia i de nordiska länderna. I Danmark avskaffades landskapslänen (amterna) i förvaltningsreformen 2007. Länen har med sina omfattande befogenheter representerat statens centralförvaltning, och denna tradition bevarar länen fortfarande i Norge, Sverige och Fin-

land. Länsförvaltningen sköter styrnings-, tillsyns- och utvecklingsuppgifter inom sitt område. Till den del som regionförvaltningen sköter tillsynsuppgifter betonas bland målen för tillsynen säkerställande av medborgarnas likvärdiga behandling samt funktionssäkerhet. Styrningen och övervakningen av ämbetsverken inom regionalförvaltningen baserar sig på resultatavtal och resultatstyrningspraxis. Praxis är exceptionellt enhetlig i de nordiska länderna. Styrningen och övervakningen syftar till att garantera produktivitet, effektivitet, verkkningsfullhet och kvalitet i den offentliga verksamheten. I Finland är det huvudsakligen ministerierna som ansvarar för styrningen av statens regionförvaltning. I Norge, Sverige och Danmark ligger tyngdpunkten i styrningen hos de starka expertmyndigheterna inom centralförvaltningen.

Landskapen har en särskild betydelse inom regionutvecklingen i de nordiska länderna, och trenden har varit att överföra utvecklingsuppgifter från statsförvaltningen till den självstyrande landskapsförvaltningen. Också regionutvecklingen är emellertid underställd statens sektorsförvaltning. Detta märks i det stora antalet ansvariga organisationer.

I de nordiska länderna är valen medborgarnas primära påverkningskanal. I Norge, Sverige och Danmark väljs landskapens beslutande organ genom direkt folkval. I Finland hålls landskapsval endast i landskapet Kaj-analand. I de övriga landskapen väljs landskapsförbundens beslutande organ i de kommunala representantförsamlingarna. Val-sättet påverkas i främsta hand av vilka uppgifter de olika regionalförvaltningarna har. Under det senaste årtiondet har det i de nordiska länderna genomförts betydande omorganiseringar av regionutvecklingsuppgifterna. Uppgifter har överförts såväl mellan de kommunala och statliga organisationerna som inom förvaltningssystemen. Från en centraliserad regionutveckling har man övergått till en modell med många aktörer. Det decentraliserade deltagandet gäller myndigheterna och de privata och offentliga organisationer som svarar för genomförandet i praktiken.

I synnerhet öppenhet och förvaltningens genomskådbarhet uppfattas som framgångskriterier för de nordiska länderna. De tar sig

uttryck i en strävan hos samtliga nordiska förvaltningar att ge bättre information samt i en omfattande offentlighet hos handlingar, omfattande besvärsmöjlighet och möjlighet att få hjälp med rättelseyrkanden.

Norge

Den sittande regeringen siktar på en reform på regional och kommunal nivå senast år 2010. Nyordningen inom landskapen sker på frivillig basis. Därför har landskapen (fylken) i själva verket gått in för olika samarbetsarrangemang snarare än egentliga sammanslagningar. Regionala råd som består av representanter från fylken har inrättats för att leda och koordinera samarbetet. Region- och kommunministeriet genomförde åren 2003—2005 tillsammans med kommunförbundet ett utvecklingsprojekt där man med utgångspunkt i de olika kommunerna bedömde behovet av omstruktureringar och som syftade till att skapa starkare lokal demokrati och livskraftigare kommuner. Den viktigaste slutsatsen var den, att alla kommuner inte behöver ha samma uppgifter, utan att uppgifterna väljs ut enligt det regionala och samhällsbehovet. Överföringen av uppgifter till regionala aktörer har delvis väckt kritik. Att förvaltningen är regionaliserad innebär inte att alla regioner och deras aktörer hörs på lika grunder. Dessutom är utvecklingstrenden ofta regional differentiering och specialisering, och därför krävs det av de regionala aktörerna nya slags färdigheter, exempelvis när det gäller strategisk planering och resursfördelning.

Genom systemet med fylkesplaner har man strävat efter att stärka fylkens ställning inom regionutvecklingen och beakta de regionala skillnaderna. Man har försökt göra fylkesplanerna mer bindande, eftersom planerna ses som ett verktyg för samordningen mellan statens centralförvaltning, statens regionförvaltningsmyndigheter, expertmyndigheterna och kommunsektorn.

Resultatstyrning tillämpas såväl på statens ämbetsverk som på de regionala enheter som är underställda ministerierna. Ministerierna gör varje år upp resultatavtal med sina regionala och lokala enheter och ämbetsverk. Förfarandet med avtal som baserar sig på resul-

tatförhandlingar mellan staten och kommunerna togs i bruk i Norge år 2001 som ett försök, och har sedermera permanentats. I avtalet avtalas det om uppgiftsfördelningen mellan staten och kommunerna samt om ekonomiska och politiska mål för den kommunala sektorn. Förhandlingssystemet har ökat kommunernas handlingsfrihet beträffande uppgifterna och de sätt på vilka de verkställs. Systemet har stabiliserat ekonomin och minskat statens detaljstyrning.

Ministerierna är relativt små, medan de centrala ämbetsverken, direktoratet, är betydande aktörer. Genom nya samförvaltningsarrangemang har man försökt minska spänningen mellan länsförvaltningen och fylkesförvaltningen, och man har fått till stånd en relativt flexibel fördelning av uppgifterna mellan den kommunala och den regionala nivån. Regionpolitiken kännetecknas av strävanden att bevara den nuvarande samhällsstrukturen och säkerställa lika levnadsförhållanden i alla delar av landet. Därför har regionpolitiken präglats av en tudelning i regionpolitik för glesbygden och annan regionpolitik.

Kommunal- och regionaldepartementet ansvarar för region- och landsbygdspolitiken, lokalförvaltningen, finansieringen av lokalförvaltningen och ordnandet av val. De övriga ministerierna driver en regionalt inriktad politik via sina regionorganisationer, och många handlingsprinciper som gäller ekonomisk tillväxt, sysselsättning, företagsverksamhet, boende och välfärd har kombinerats med regionpolitiken. Landskapsförvaltningen svarar för regionpolitiken på regional nivå.

Stortinget beslutar varje år om maximi- och miniminivåerna för beskattningen i kommunerna och regionerna. Länsförvaltningens och landshövdingarnas arbete styrs av Statsförvaltningsavdelningen, som lyder under Fornyings- och administrasjonsdepartementet. Liksom i de övriga nordiska länderna är länsstyrelsen (fylkesmannsämbetene) en myndighet som styrs från flera håll, d.v.s. den omfattas av sektorsstyrning från flera olika ministerier. Den kommunala styrningen och övervakningen har till stora delar överförts på länsförvaltningen. Ministerierna har delegerat nästa alla tillsyns- och styrningsuppgifter som gäller kommunerna till länsnivå.

Sverige

I Sverige är ministerierna (departementen) relativt små, och de centrala ämbetsverken är betydande aktörer. Man har försökt stärka landstingsförvaltningens ställning samtidigt som man har minskat länsförvaltningens uppgifter, och uppgifter har överförts från primärkommunerna till landstingsförvaltningen. Uppgiftsfördelningen mellan den kommunala och statliga sektorn har förändrats mindre än vad som är fallet i Norge eller Danmark. Samtidigt har uppgiftsförändringarna inneburit större utmaningar.

Kommunsamarbete sker på många olika sätt, exempelvis i form av samkommuner, gemensamma myndigheter, ekonomiska organisationer, aktiebolag och stiftelser. I synnerhet sektorslagstiftningen har medfört utmaningar eftersom den har gjort det svårare att etablera långsiktiga och breda samarbetsformer. Den statliga styrningen och tillsynen har minskat till följd av de nya organisationsformerna. De demokratiska styrmedlen har försvagats i synnerhet när det gäller aktiebolag och organisationer.

Erfarenheter av en centralisering av uppgifterna på regional nivå finns från Västra Götaland, som bildades år 1998 genom en sammanslagning av tre län. Samtidigt precisades distriktsindelningen för polisen, länsarbetsnämnden och skattemyndigheten inom den nya länsförvaltningen. Ansvar för regionutvecklingen överfördes från länsstyrelsen till landstinget.

Regionutvecklingen har präglats av urbanisering och demografisk koncentration, tudelning i stad och landsbygd samt motsättningar mellan medelstora och stora städer. Arbetsmarknadsregionerna har fått särskild tyngd i regionutvecklingsdebatten. Det har framförts krav på att dessa regionindelningar ska tillämpas vid valet av utvecklingsmedel och utvecklingsprinciper, men också i samband med organiseringen av regionförvaltningen. Ett centralt instrument i den nationella regionpolitiken är programmen, som utvecklades på basis av de regionala tillväxtavtalen. Inom programmen prioriterar man bland arbetssätten en decentraliserad förvaltning och partnerskap. En central strategi är att främja tillväxt, sysselsättning och företagsamhet ut-

ifrån varje regions utgångssituation. För förvaltningen av de program som syftar till att utveckla regionerna svarar länsstyrelserna, statens ämbetsverk och de regionala självstyrelse- och samarbetsorganen. På ministerienivå är det Näringsdepartementet som har det allmänna ansvaret för regionutvecklingen.

På regional nivå är landstingen och länen de viktigaste aktörerna. Utvecklingsarbetet på regional nivå består i princip av två delar. Landstingen och kommunerna sköter utvecklingsuppgifter. Länsstyrelserna ansvarar för myndighetsuppgifterna. Regionerna har ett regionalt beslutsorgan, landstingsfullmäktige, som väljs genom direkta val. De regionala samarbetsorganisationerna leder och samordnar utvecklingsarbetet inom den egna regionen, utvecklar egna regionutvecklingsprogram och program för regional tillväxt, förvaltar regionutvecklingsanslagen, beslutar om statligt stöd till de regionala kulturinstitutionerna och ger utlåtanden om målen för EU:s strukturfonder. I framtiden kommer många uppgifter eventuellt att överföras på regionkommunerna.

Ett centralt problem har varit bristande kompatibilitet mellan EU:s strukturfondsprogram och statsförvaltningens strukturer. När det gäller EU-medlen har länsstyrelserna inte helt lyckats med sitt koordineringsuppdrag. I Sverige har kommunerna i stor utsträckning ansvarat för den regionala planeringen och finansieringen av lokala projekt. Vidare har regionindelningen när det gäller de statliga ämbetsverkens förvaltning inte till alla delar kunnat svara på de regionala specialbehoven, och den EU-finansiering som ämbetsverken beslutar om har inte varit lämplig med tanke på regionernas olika behov. Dessutom har beredningen av finansieringsbesluten försvårats av att ämbetsverkens regionindelning i många fall inte motsvarar länsstyrelsernas och landstingens regionindelning.

En annan tydlig utvecklingslinje har varit att förvaltningsmyndighetsuppgifter har överförts på expertorganisationer. Vissa organisationer har grundats enbart för uppgifter som gäller strukturfonderna eller för att förvalta en viss fond. I Sverige ansvarar ESF-rådet för förvaltningen av socialfonden. ESF-rådet lyder under Arbetsmarknadsdeparte-

mentet. Största delen av dessa specialorganisationer är regionala expertorgan.

I Sverige bär finansministeriet (Finansdepartementet) det allmänna ansvaret för region- och kommunförvaltningen. Ministeriets uppgiftsfält är omfattande jämfört med de övriga nordiska länderna och det är det största ministeriet i Sverige. Ministeriets område omfattar när det gäller regionförvaltningen länsstyrelserna, landskapen och kommunerna. De övriga sektorsministerierna styr länsförvaltningen inom sina respektive ansvarsområden.

Också Regeringskansliet bär en del av ansvaret för den allmänna ledningen och samordningen av organisationerna inom regionförvaltningen. Cirka 70 myndigheter inom centralförvaltningen och 21 länsstyrelser övervakar, styr och ger anvisningar i statliga frågor på regional och lokal nivå. Regeringskansliet har en central roll som koordinator. Lagar, förordningar och myndighetsföreskrifter skapar allmänna ramar för resultatstyrningen. De närmare detaljerna i resultatavtalen beslutar varje förvaltningsområde om. När det gäller styrningen av kommunerna har man gått in för en allmän resultat- och målstyrning, där de allmänna statliga stöden fortfarande är ett viktigt instrument.

I Sverige har man inom regionförvaltningen försöksvis tillämpat ett s.k. processperspektiv, där syftet är att sammanföra sektorsförvaltningens verksamheter i en enda kundprocess. Myndigheterna ansvarar tillsammans för ärendet och kundkontakten sker via en enda kontaktperson. Liknande samcervice har i Sverige genomförts på regional nivå när det gäller regionutvecklingen, invandrapolitiken och näringspolitiken.

Danmark

I Danmark genomfördes en betydande kommunreform år 2007. Reformen innebar en genomgripande omstrukturering av förvaltningen eftersom antalet kommuner minskade från 290 till 98. En betydande reform var inrättandet av fem regioner år 2007. Samtidigt drog man in 14 landskapslän (amter). Målet var att uppnå storproduktionsfördelar på lokal nivå och lätta upp förvaltningen på mellannivå.

Ministerierna har en central ställning i och med att de sköter den strategiska styrningen av politikområdena. Efter 2007 års reform avviker Danmark allt tydligare från de andra nordiska länderna. Kommunerna svarar för förvaltningen av socialförsäkringsförmåner, vilket i de andra nordiska länderna är den statliga myndighetens uppgift. Ett annat stort uppgiftsområde är arbetsförmedlingen, som i Danmark är kommunens uppgift och i de övriga nordiska länderna ankommer på staten.

I Danmark är grunden för interkommunalt samarbete ett befolkningsunderlag på minst 30 000 invånare. Kommunerna har sporrats till kontinuerligt samarbete när det gäller samsättning, kontroll av de sociala tjänsterna, specialundervisningen, miljöskyddet och miljöfrågor. Organisationsformerna är avtal och beställar-utförarmodeller samt sammanslutningar och bolag.

Regionerna har tre primära uppgiftsområden. Dessa är hälsovård, regionutveckling samt upprätthållande av de kommunalt ägda social- och läroinrättningarna. Varje region leds av ett regionsråd, som består av 41 invalda regionala representanter. Antalet anställda i regionerna är ca 110 000.

Regionutvecklingen karaktäriseras av en stark regionplanering och av en stadlandsbyggsdimension. Till skillnad från de övriga nordiska länderna minskade Danmark i början av 1990-talet den nationella finansieringen av regionpolitiken, och de regionala stöden fastställs i stor utsträckning utifrån finansieringsbehovet beträffande EU:s strukturfondsprogram.

På ministerienivå är det Økonomi- og Erhvervsministeriet och Indenrigs- og Sundhedsministeriet som är mest involverade i regionutvecklingen. Det allmänna ansvaret för regionutvecklingsåtgärderna på nationell nivå har i stor utsträckning koncentrerats till en expertmyndighet under Økonomi- og Erhvervsministeriet. Myndighetens roll inom regionutvecklingen omfattar utarbetande av anvisningar på regional nivå, åtgärdsanalys och samordning av EU:s strukturfonder. I det regionpolitiska ministerutskottet ingår representanter för åtta ministerier, och Økonomi- og Erhvervsministeriet fungerar som sekretariat. Utskottet samordnar de nationella regionutvecklingsåtgärderna och utvecklingsstra-

tegierna. Under Økonomi-og Erhvervsministeriet verkar Danmarks Vækstråd, som samordnar regionala, nationella och EU-stödformer och utvecklingsstrategier. Rådet koordinerar de regionala utvecklingsplanerna och ansvarar för att de överensstämmer med målen i EU:s regionutvecklingsprogram.

Landskapen ansvarar för skötseln av regionutvecklingsuppgifterna. Uppgiften omfattar primärt uppgörande av en plan för den strategiska utvecklingen och en sysselsättningsplan för landskapet, och planeringen omfattar ett brett spektrum av offentliga åtgärder i regionen. Regionutvecklingen finansieras med ömsesidig finansiering av staten och kommunerna.

Ansvaret för förvaltningen av EU-medel koncentreras helt på staten: den allmänna förvaltningen och betalningsverksamheten överfördes i samband med omstruktureringen till Ervervs- og Byggestyrelsen, som är en expertmyndighet i Økonomi-og Erhvervsministeriets regi. Syftet med centraliseringen var att skapa en bättre helhetsbild och en enda ansvarig instans.

I samband med omstruktureringen miste regionerna sin skatteuppbördsrätt. Regionerna får varje år finansiering för olika uppgifter på basis av avtal med staten och kommunerna. Den viktigaste inkomstkällan är den s.k. hälsokatten på cirka åtta procent som tas ut i samband med statsbeskattningen.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet svarar för kommunallagstiftningen och den regionala lagstiftningen, den kommunalpolitiska planeringen och allmänna frågor som gäller organiseringen, förvaltningen och övervakningen av kommunerna och regionerna. Vartdera ministeriet deltar i den ekonomiplanering och skatteberedning som gäller kommunerna och regionerna. Finansministeriet svarar för regionernas och kommunernas finansiella ramar, statsbidragen och utvecklandet av den offentliga sektorn. De fem nya Regionale statslige kontorer lyder under Indenrigs- og Sundhedsministeriet. Dessa fem kontor tog över de uppgifter hos länsförvaltningen och landshövdingarna som inte överfördes på regionerna eller kommunerna. Kontorens uppgifter omfattar primärt frågor som gäller familjer och medborgerliga rättigheter samt juridisk rådgivning och rättshjälp.

Kontoren finns i respektive regions huvudsäte.

Resultatstyrningen omfattar statens enheter med vissa undantag. Finansministeriet har publicerat instruktionshäftet 'Kontrakstyrning i staten', i vilken resultatstyrningsprocessen och dess olika skeden beskrivs. Inom resultatstyrningen i Danmark har man gått över till sektorsspecifika, detaljerade avtal. Denna förändring i resultatavtalspraxis har främjats av en politik som prioriterar strävanden att decentralisera serviceuppgifterna. Dessutom har kommunerna varit villiga att frångå den allmänna resultatavtalsmodellen. Å andra sidan har decentraliseringen och det utvidgade innehållet i resultatavtalen i Danmark lett till ökad reglering som avser kommunerna, i synnerhet i form av speciallagar och specialnormer.

Efter reformen har kommunerna haft större frihet att prioritera sina uppgifter och välja hur de genomförs. Det är kommunerna som beslutar om hur samarbetet sker och servicen produceras på kommunal nivå. Inom den regionala förvaltningen avspeglas verkningarna ännu tydligare. En del av uppgifterna delades upp mellan statens sektorsmyndigheter och kommunerna. Som ett betydande led i denna förändring överfördes ansvaret för hälsovården på de fem regionerna, medan direktvalda politiker ansvarar för styrningen. Staten och kommunerna ansvarar tillsammans för finansieringen av hälsovården.

Estland

Inom regionförvaltningen finns ingen enhetlig och självständig administrativ aktör. Samordningen av lokalpolitiken och genomförandet av politikprogrammen inom statens förvaltningsområden sker inom regionförvaltningen. Indelningen i förvaltningsområden baserar sig på landskap, städer och kommuner. Riksdagen beslutar om landskapsindelningen medan regeringen beslutar om kommunindelningen. På regional nivå fungerar det kommunala samarbetet via kommunförbunden på landskapsnivå. Till deras uppgifter hör att främja en decentraliserad förvaltning, utbyta information, tillhandahålla tjänster och sköta intressebevakningen i

syfte att främja en hållbar utveckling i landskapet.

Statsförvaltningens uppgifter utförs på regional nivå både enligt förvaltningsområde via de distriktsmyndigheter som lyder under substansministerierna och via länsstyrelserna, som utför sektorsöverskridande uppgifter på regional nivå.

Det finns 227 städer och kommuner i Estland. Antalet kommuner i landskapen är mellan 5 och 24. Hälften av kommunerna har färre än 2000 invånare. Antalet landskap, som motsvarar länen i Finland, är 15. I varje landskap finns en länsstyrelse som leds av en landshövding och som hör till inrikesministeriets förvaltningsområde. Inrikesministeriet samordnar länsstyrelsernas verksamhet och övervakar tillsammans med substansministerierna hur länsstyrelsernas uppgifter sköts. Kommunerna kan ingå kommunförbund på landskapsnivå.

Landshövdingen företräder statens intressen i landskapet och sörjer för landskapsutvecklingen. Dessutom utför landshövdingen de uppgifter han eller hon har inom centralförvaltningen och samordnar kommunsamarbetet i landskapet. Landshövdingen rapporterar om sin verksamhet till regionministern. Om landshövdingens uppgifter och i synnerhet om rätten att övervaka kommunernas verksamhet föreskrivs i lag. Länsstyrelsernas uppgifter inom de olika förvaltningsområdena nämns i den lagstiftning som gäller respektive förvaltningsområde. Länsstyrelsens verksamhetsställe och organisation fastställs av regionministern.

Kommunförbundens uppgifter är mer begränsade än landskapsförbundens uppgifter i Finland. Kommunförbunden på landskapsnivå kan med medlemskommunernas samtycke sköta uppgifter som hör till kommunerna. I allmänhet sker detta på så sätt att landskapsförbundet organiserar samarbetet eller är en part i ett aktiebolag, en stiftelse eller ett förbund med uppgift att exempelvis organisera avfallshanteringen, kollektivtrafiken eller utbildningsservicen eller producera tjänster för regionutveckling eller hälsovårdstjänster. Medlemskap i ett kommunförbund på landskapsnivå är frivilligt för kommunerna. Ett fåtal kommuner har valt att stå utanför organisationen på landskapsnivå. Bestämmelser

om kommunernas självstyrelse finns i grundlagen.

2.3 Nuläge

Förändringar i verksamhetsmiljön som påverkar regionförvaltningens ställning

Till följd av den senaste utvecklingen har i synnerhet inom utvecklandet av statsförvaltningen nya utvecklingsbanor börjat ta form som påverkar regionförvaltningens ställning. I stället för en klar gräns mellan regionförvaltningen och centralförvaltningen ser vi nu en situation där gränserna för regionförvaltningen och lokalförvaltningen ständigt är i rörelse. Statens lokalförvaltning har genomgått en omfattande omstrukturering.

De områden som leds av den statliga lokalförvaltningen har utvidgats. Häradsämbetena har dragits in och verksamhetsområdena har breddats för de aktörer som hörde till ämbetsverken, d.v.s. utsökningen, åklagarämbetet, polisen och magistraterna. Efter reformen motsvarar verksamhetsområdena till sin omfattning nästan de nuvarande landskapen. Hittills har relativt få serviceenheter och serviceställen lagts ned. Polisen bereder som bäst en överföring av servicen vid tiotals verksamhetsställen till samservicekontor, och magistraterna planerar motsvarande åtgärd vid några av sina verksamhetsställen. Också de andra statliga aktörerna på lokal nivå planerar en minskning av antalet verksamhetsställen.

Paras-projektet har varit upptakten till en våg av frivilliga kommunsammanslagningar, vilket förändrar strukturen för lokalförvaltningen som grundar sig på kommunal självstyrelse. År 2005 var antalet kommuner 432, och vid ingången av år 2009 var antalet 348. Också antalet samkommuner minskar.

På 1990-talet genomförde man i Finland ett rationaliseringsprojekt för centralförvaltningen som syftade till att minska antalet centrala ämbetsverk. Den senaste utvecklingen tyder dock på att det ständigt inrättas centrala ämbetsverk för specialuppgifter inom de olika förvaltningsområdena. Antalet anställda inom centralförvaltningens enheter har under 2000-talet ökat från 23 % till 25 % medan antalet anställda i enheterna på mellannivå

har minskat från 33,8 % till 29,2 % och antalet anställda i enheterna på lokal nivå har minskat från 13,4 % till 11,1 % av det totala antalet statsanställda.

Operativa uppgifter och nya uppgifter som flyttats bort och som ska flyttas bort från ministerierna har under den senaste tiden koncentrerats och planerats bli koncentrerade till de nya centrala ämbetsverken. Inom åklagarorganisationen är riksåklagarämbetet det centrala ämbetsverket, och man bereder som bäst ett centralt ämbetsverk för utsökningen och polisväsendet. Också i fråga om magistraterna har man har ansett det vara nödvändigt med en central styrningsenhet, men avsikten är att den ska organiseras så att den är en del av den nya regionförvaltningsmyndigheten.

Verksamhetsområdena håller också på att förändras på ett annat sätt, nämligen genom regional specialisering i form av nätverk. Uppgifter som hört till regionförvaltningen och uppgifter som under de senaste åren har överförts på regionerna har organiserats så, att en region eller några regioner har skött dessa uppgifter också för andra myndigheters räkning som är på samma nivå. På så sätt har man dels effektiviserat resursanvändningen när resurser inte har behövt bindas till alla regionförvaltningsmyndigheter, och dels förbättrat servicenivån, eftersom den specialiserade personalen har förutsättningar att känna sitt uppgiftsområde bättre än tidigare och har erfarenhet av att fatta beslut.

Regionalisering har blivit en etablerad mekanism för förvaltningsutveckling. Vid regionalisering av funktioner inom centralförvaltningen ändras inte funktionernas hierarkiska och organisatoriska ställning, utan ett ämbetsverks verksamhet eller en del av den flyttas ut från huvudstadsregionen till regionerna. Ingenting hindrar heller att en enskild funktion överförs på en regionförvaltningsmyndighet som sköter den i hela landet. Den organisatoriska gränsens betydelse suddas därmed i praktiken ut.

Också strukturerna och kanalerna för kundservicen håller på att genomgå en utveckling. Elektroniska kundtjänster och telefontjänster av typen call center samt olika former av samservice underlättar kundkontakterna och gör att geografiska avstånd får mindre betydelse

i förvaltningens kundtjänst. Med tanke på medborgarna anses det vara oväsentligt vilken myndighet som direkt tillhandahåller en offentlig service så länge som tillgången till och kvaliteten på servicen kan garanteras.

När de geografiska områdena inom lokalförvaltningen blir större förändras regionalförvaltningens roll. I takt med att antalet verksamhetsområden inom lokalförvaltningen minskar behöver också omfattningen av verksamhetsområdena inom regionförvaltningen ses över. Å ena sidan lyfts det från lokalförvaltningsnivån upp till regionalförvaltningsnivån uppgifter som till sin art anses vara sådana som direkt tjänar medborgarna. Samtidigt "sjunker" det från centralförvaltningen naturligt ner sådana uppgifter som tidigare betraktades som riksomfattande och som genom specialiseringen i nätverksform kan skötas i ett fåtal regioner eller i vissa regioner.

Regionförvaltningen och regionutvecklingen

Som regionutvecklingsmyndigheter har landskapsförbunden det övergripande ansvaret för utvecklandet av den egna regionen, för samarbetet bl.a. med statens regionförvaltning i samband därmed samt omfattande planerings- och koordineringsuppgifter. Dessutom finansierar, administrerar och startar landskapsförbunden utvecklingsprojekt och sköter intressebevakningen på sitt område.

Regionförvaltningsmyndigheternas ställning påverkas i hög grad av att en stor del av regionutvecklingsresurserna anvisas med medel ur statsbudgeten och kommer till regionerna via statsförvaltningen. Detta medför en hel del koordineringsarbete för landskapsförbunden i och med att penningströmmarna passerar via många olika förvaltningsområden och ämbetsverk innan de når sina slutliga mål i regionerna. Det komplicerade systemet förorsakar lätt motstridiga situationer i utvecklingsarbetet.

De mest centrala redskapen i landskapsförbundens utvecklingsarbete är landskapsplanerna och landskapsprogrammen samt deras genomförandeplaner. De möjligheter de medför att styra anslagen inom regionerna och till olika regioner har inte utnyttjats fullt

ut, trots att lagstiftningen ger goda möjligheter till det.

Regionförvaltningsmyndigheternas roll och arbetsfördelningen

Den finska regionförvaltningen är uppbyggd kring ett system med två pelare, d.v.s. en statsförvaltning som är fördelad på ministerierna samt landskapsförbund som bygger på kommunförvaltningen. Dessa pelare existerar och verkar sida vid sida utan någon tydlig, organiserad samordning.

Regionförvaltningens uppgifter kan i analogi med tanken om två pelare indelas i två huvudlinjer, nämligen regionala utvecklingsuppgifter och jämlikhetsuppgifter.

Till de regionala utvecklingsuppgifterna hör bland annat följande:

- att se till att regionens egna förutsättningar att utvecklas och egen utvecklingsvilja beaktas i de riksomfattande utvecklingsplanerna och i samband med fördelningen av utvecklingsresurserna

- att utveckla medborgarnas livsmiljö, samhällsstrukturen, utbildningen och kulturlivet utifrån regionens behov

- att se till att medborgarnas egna åsikter om hur den egna regionen ska utvecklas reflekteras i de riksomfattande utvecklingsplanerna och det riksomfattande utvecklingsarbetet.

Till de regionala jämlikhetsuppgifterna hör bland annat följande:

- att se till att lagstiftningen tillämpas på lika grunder och likvärdigt i alla delar av landet

- att se till att de olika förhållandena i regionerna beaktas vid tillämpandet av lagstiftningen

- att på olika sätt styra myndigheterna i statens lokalförvaltning och de kommunala myndigheterna när de utför sina uppgifter.

Fördelningen av regionalförvaltningens uppgifter mellan statens regionförvaltning och den kommunvisa förvaltning som landskapsförbunden utgör behöver tydliggöras, primärt genom att man genomför modellen med två pelare. Då kommer de regionala utvecklingsuppgifterna att höras till de uppgifter där påverkan till stor del sker nerifrån upp.

Jämlikhetsuppgifterna utförs i högre grad i form av styrning uppifrån ned.

Myndigheternas roll och arbetsfördelning inom regionförvaltningen kan på ovan nämnda grunder definieras på följande sätt: statens regionförvaltning ansvarar för statsförvaltningens verkställighets- och utvecklingsuppgifter och för styrningen av verkställandet i regionerna samt för tillsynen av verkställandet av lagstiftningen och till vissa delar för rättsskyddet i regionerna. Landskapsförbunden har det primära ansvaret för det strategibaserade utvecklandet av regionerna samt ansvarar för vissa lagstadgade uppgifter som hänför sig till regionutvecklingen och för de uppgifter som kommunen ger landskapen.

Statens regionförvaltning och landskapsförbunden ska inom ramen för sina respektive roller arbeta i ett tätt samarbete i nätverksform, särskilt i fråga om uppgifterna inom regionutvecklingen. De viktigaste redskapen för landskapsförbundens behörighet är landskapsprogrammet och landskapsschemat. Landskapsförbundens behörighet som myndigheter där regionutvecklingsarbetet samlas och samordnas behöver stärkas.

I dag bestäms inte statens regionförvaltningsmyndigheters uppgifter i tillräcklig grad utifrån uppgifternas art. Exempelvis uppgifter som gäller strategisk utveckling sköts för närvarande inom statens regionförvaltning vid länsstyrelserna, arbetskrafts- och näringscentralerna, miljöcentralerna och vägdistrikten. Verkställighetsuppgifter sköts vid länsstyrelserna, arbetskrafts- och näringscentralerna, miljöcentralerna, miljötillståndsverken, vägdistrikten och arbetarskyddsdistrikten.

Det föreslås alltså att arbetsfördelningen vid statens regionförvaltning görs tydligare, och att uppgifter av en viss art koncentreras till att skötas av en enda organisation. Samtidigt bör man minska antalet myndigheter, som för närvarande är stort. De verkställighets- och utvecklingsuppgifter som statsförvaltningen sköter i regionerna och som stöder regionutvecklingen ska samlas hos en myndighet, och de verkställighets-, styrnings- och tillsynsuppgifter i regionerna som har samband med lagstiftningen ska samlas hos en annan myndighet.

Styrningen av statens regionförvaltning

Statens nuvarande regionförvaltning tillämpar som styrmodeller två modeller där styrningen utövas från flera håll, en modell där styrningen utövas från ett håll och en decentraliserad modell. Dessutom har man strävat efter att regionförvaltningen ska vara specialiserad och arbeta i nätverk. Arbetskrafts- och näringscentralerna samt länsstyrelserna är exempel på regionförvaltningsmyndigheter som styrs från flera håll så, att en myndighet styrs av flera olika instanser inom centralförvaltningen. Miljöministeriets regionförvaltning följer en modell där styrningen utövas från ett enda håll så, att miljöministeriet har det huvudsakliga styransvaret. En decentraliserad regionförvaltningsmodell tillämpas inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde, som omfattar flera myndigheter på central och regional nivå.

För- och nackdelarna med de nuvarande styrmodellerna inom statens regionförvaltning har bedömts i samband med beredningen av reformen. Länsstyrelsernas nuvarande styrmodell har de fördelarna att ämbetsverket är självständigt och enhetligt organiserat, att ansvarsförhållandena är tydliga, att modellen stöder samarbete och sam användning av resurser mellan olika sektorer samt att modellen är lättstyrd ur centralförvaltningens synvinkel. Nackdelarna och utmaningar i modellen är att matrisstyrningen är svår att genomföra på ämbetsverksnivå, att det finns brister i enhetligheten på riksomfattande nivå, att man ofta ställer upp alltför många sektorsvisa mål, att åtskiljandet av målen och resurserna utgör en begränsning i synnerhet med tanke på stora riksomfattande projekt samt att statens nuvarande ramförfarande inte stöder denna multisektoriella styrning. Fördelarna med arbetskrafts- och näringscentralernas styrmodell är att de viktigaste målen koordineras och likriktas på central nivå, att den styrning som centralerna är föremål för är enhetlig och stark, att centralerna och substansstyrarna har handlingsfrihet på operativ nivå och att ämbetsverkets ledning har en framträdande roll som helhetsansvarig. Till modellens nackdelar och utmaningar hör att den vid tiden för beredningsarbetet inte ännu

hade tillämpats fullt ut och att det alltså saknas praktisk erfarenhet av den till vissa delar, att det är svårt att finna en lämplig roll för ämbetsverkets chef och sakkunnigcheferna inom de olika sektorerna samt att det inom ämbetsverket finns uppgifter som är olika i fråga om tidsperspektiv och art och för vilka det är svårt att ordna resurser.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Utgångspunkten för regionförvaltningsreformen är den riktlinje som ingår i statsminister Matti Vanhanens andra regeringsprogram: "Förvaltningen revideras och görs mera demokratisk. Länsstyrelsernas, arbetskrafts- och näringscentralernas, övriga distriktsförvaltningsmyndigheters och landshöfdingens arbetsfördelning preciseras, överlappande verksamhet rationaliseras och antalet förvaltningsmyndigheter minskas. Samtidigt utvärderas deras regionindelning. Den nuvarande länsförvaltningens uppgifter omorganiseras. Statens regionalförvaltning revideras genom att tillstånds-, tillsyns- och rättssäkerhetsuppgifter sammanförs. Utvecklingspolitiska befogenheter överförs till den demokratiska styrningen. En sammanföring av medlen för regional utveckling enligt landskap och enligt ministerium under ett moment i statsbudgeten och en överföring av beslutsfattandet om dem till regionerna utreds. Beredningen inleds omedelbart och reformerna genomförs senast år 2010."

Enligt regeringsprogrammet ska också statens centralförvaltning reformeras bl.a. genom att utvecklingsuppgifter som inte är nationella samt ministeriernas verkställande uppgifter överförs till regional- och lokalförvaltningen.

I regionförvaltningsreformen bör man dessutom beakta de nya krav som följer av de snabba förändringarna i omvärlden och som kräver att nya verksamhetsmodeller och arbetsredskap utvecklas och tas i bruk. Det allmänt fastställda utvecklingsbehovet består bl.a. av ett ökande behov av tväradministrativt samarbete i nätverksform och utveckling

och förnyande av de organisatoriska strukturerna. Genomförda och pågående utvecklingsprojekt som också inverkar på regionförvaltningsreformen är åtminstone kommun- och servicestrukturprogrammet, regionaliseringen, utvecklandet av samservicen, informationssamhällsstrategin, utvecklandet av elektroniska tjänster och kommunikation inom den offentliga förvaltningen samt statsförvaltningens produktivhetsprogram, som nu är en del av ramförfarandet.

Med beaktande av de ovan nämnda faktorerna ställdes som allmänt mål för reformen att skapa en medborgar- och kundvänlig regionförvaltning som fungerar på ett effektivt och resultatgivande sätt.

För att förbereda reformen tillsatte finansministeriet år 2007 ett projekt för att reformera regionförvaltningen. Som ett resultat av projektarbetet preciserades de ovan nämnda riktlinjerna och principerna i följande mål.

De mest centrala arbetsredskapen för landskapsförbundens behörighet är en landskapsöversikt, ett landskapsprogram och en landskapsplan. Tyngdpunkten för de förslag i propositionen som gäller landskapsförbunden ligger på att öka förbundens behörighet som en myndighet som koncentrerar och samordnar regionutvecklingsarbetet och baserar sin verksamhet på styrning av kommunerna och ett demokratiskt beslutsfattande som uppstår som ett resultat av kommunalval. Målet med propositionen är att stärka landskapsprogrammets koncentrerande och harmoniserande roll genom att intensivare förena uppgörandet av programmet med specialprogram och utvecklingsprogram som utarbetas enligt förvaltningsområde. Avsikten är att planen för genomförandet av landskapsprogrammet ska knytas närmare samman med resultatstyrningsprocessen mellan centralförvaltningen och regionerna. Avsikten är också att göra planen för genomförandet av landskapsprogrammet mera förpliktande enligt lag med avseende på statens regionala myndigheter och öka landskapsförbundens befogenheter när det gäller användningen av regionutvecklingsfinansieringen. Utvidgningen av landskapsförbundens uppgifter gäller sådana uppgiftshelheter som har betydelse för ökandet av regionutvecklingsarbetets effekter och främjandet av genomförandet och som

lämpar sig för regionutvecklingsmyndighetens roll som en koncentrerande och förenhetligande myndighet. Avsikten är att utvidga landskapsförbundens nuvarande utvecklingsuppgifter som hänför sig till samordning bl.a. genom att genom lagstiftning ge landskapsförbunden det primära ansvaret för regionala prognoser berörande utbildningsbehov på lång och medellång sikt, vid utarbetandet av en regional trafiksystemsplan som en del av den riksomfattande trafiksystemsplaneringen samt vid utarbetandet av omfattande regionala planer gällande naturresurser och miljö som en del av den nationella utvecklingsplaneringen inom området. Dessutom är ett mål med propositionen att utvidga landskapsförbundens uppgifter för främjande av regionutvecklingen bl.a. genom att till landskapsförbunden överföra vissa av undervisningsväsendets och social- och hälsovårdsväsendets strukturfondsuppgifter som för närvarande hör till länsstyrelserna.

Avsikten är att förfarandet enligt 10 a § i den gällande regionutvecklingslagen ska ersättas genom att stärka landskapsförbundens ställning i styrningsprocessen för de nya regionförvaltningsmyndigheterna samt genom att höja landskapets obundna utvecklingspengar.

När det gäller att utveckla regionförvaltningsmyndigheternas uppgifter och befogenheter är målet att på basis av utredningarna om regionförvaltningsmyndigheternas uppgiftshelheter klarlägga regionförvaltningsmyndigheternas arbetsfördelning genom att sammanföra å ena sidan tillstånds-, tillsyns- och rättssäkerhetsuppgifterna och å andra sidan de regionala utvecklingsuppgifterna samt genom att koncentrera beslutanderätten om regionutvecklingens resurser till landskapsförbunden så att en fungerande regionutvecklingshelhet bildas. Målet med reformen är också att skapa en klar arbetsfördelning mellan regionförvaltningen och ministerierna och den övriga centralförvaltningen bl.a. genom att överföra verkställande uppgifter och uppgifter som inte är nationella utvecklingsuppgifter från ministerierna till region- och lokalförvaltningen. Dessutom strävar man genom reformen efter att skapa möjligheter att förverkliga regionala förvaltningsförsök som stärker regionutvecklingen och region-

strukturen samt medborgarnas påverkningsmöjligheter om landskapen och kommunerna så önskar. Ett mål är också att gallra bort uppgifter som blivit eller kommer att bli onödiga i takt med utvecklingen av lagstiftningen, förvaltningen och informationstekniken.

När det gäller utvecklandet av regionindelningen och antalet myndigheter är målet med reformen att skapa en regionindelning med klara och ändamålsenliga helheter med tanke på myndigheterna, medborgarna, företagen och sammanslutningarna i synnerhet med beaktande av de ekonomiska regionerna och pendlingsregionerna. I samband med reformen strävar man också efter att förenhetliga regionindelningen på så sätt att regionförvaltningsmyndigheternas ansvarsområden motsvarar varandra eller att större områden består av hela mindre områden. Målet är dessutom att märkbart minska antalet myndigheter och organisera regionförvaltningen i klara uppgiftshelheter och på så sätt få till stånd synergieffekter t.ex. vid utnyttjande av särskild sakkunskap. För att betona kundperspektivet och effektivisera resursanvändningen utnyttjas nätverksbaserade verksamhetsmodeller i samarbetet mellan regionförvaltningsmyndigheterna, andra myndigheter och intressegrupper.

Förutom de ovan nämnda målen strävar man genom regionförvaltningsreformen efter att göra styrningen av statens regionförvaltning till en fungerande del av hela förvaltningens styrning så att regionförvaltningen kan samordnas och stöder utvecklandet av statens lokalförvaltning. Man strävar efter att styra regionförvaltningsmyndigheterna i ministeriesamarbete med gemensamma förfarandesätt och samtidigt flexibelt inom de olika förvaltningsområdena. Ett mål för styrningen är också att stärka ministeriernas strategiska styrning i nätverksform och kanaliseringen av den utvecklingsvilja som kommer från regionerna. Man eftersträvar att regionförvaltningens produktivitet och resultat förbättras och att man vid organiseringen av regionalförvaltningen ska beakta forskningsuppgifter om utvecklandet av förvaltningen och tendenserna i den europeiska utvecklingen. Ur kundperspektiv strävar reformen efter att ordna och producera tjänster effektivare

än tidigare och skapa förutsättningar för att regionförvaltningen bättre ska kunna kanalisera medborgarnas önskemål i verksamheten och servicen. Målet med en kundbaserad regionförvaltning är att bättre möta kundernas komplicerade servicebehov och utveckla tillgången till service med nya metoder. Genom att bedöma och beakta de språkliga konsekvenserna garanteras medborgarservice på de officiella inhemska språken.

I enlighet med de riktlinjer som utstakats i samband med beredningen av ärendet har reformen också haft som mål att definiera regionförvaltningsmyndigheternas roller och arbetsfördelning med iakttagande av följande huvudprinciper. Statens regionalförvaltning svarar å ena sidan för statsförvaltningens verkställighets- och utvecklingsuppgifter samt ledningen av genomförandet i regionerna och å andra sidan för tillsynen av verkställandet av lagstiftningen och till vissa delar för rättsskyddet i regionerna. Landskapsförbunden har det primära ansvaret för det strategibaserade utvecklandet av regionerna samt ansvarar för vissa lagstadgade uppgifter som hänför sig till regionutvecklingen och de uppgifter som kommunen överlåter till landskapsförbunden.

I propositionen rör det sig om en övergripande regionförvaltningsreform som i princip omfattar hela regionförvaltningen. Vissa regionförvaltningsmyndigheter och regionala enheter inom den centrala förvaltningen samt organisationer som på regional nivå sköter myndighetsuppgifter som hör till den indirekta offentliga förvaltningen omfattas dock inte av reformen i denna proposition. Avsikten är att regionförvaltningsreformen ska föras vidare så att de organisationer som inte omfattas av reformen eller de myndighetsuppgifter som hör till dem senare ska kunna tas in i den myndighetsorganisation för statens regionförvaltning som nu inrättas, om detta är den slutsatsen man kommer till i samband med den fortsatta beredningen av ärendet. Det fortsatta arbetet ska inledas så snart regionförvaltningsreformen har trätt i kraft.

3.2 De viktigaste förslagen

Allmänt

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om regionförvaltningsverken, en lag om närings-, trafik- och miljöcentralerna och en lag om behandling av miljöskydds- och vattenärenden vid regionförvaltningsverken. I propositionen föreslås dessutom ändringar i lagen om organisering av konstens främjande, lagen om arbetarskyddsförvaltningen, statstjänstemannalagen, lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, idrottslagen och regionutvecklingslagen. Det föreslås att länsstyrelselagen, lagen om arbets- och näringscentraler samt arbets- och näringsbyråer, lagen om miljöförvaltningen och lagen om miljötillståndsverken upphävs. En separat lag ska stiftas om lagstiftningshelhetens ikraftträdande och reformens övergångsperiod.

Utöver de författningar som nämns ovan omfattar propositionshelheten ca 250 lagar som gäller regionförvaltningsmyndigheternas uppgifter och ca 1 200 bestämmelser i dessa lagar. Det föreslås att också dessa lagar ska ändras. Förslag till ändring av dessa lagar överlämnas som en separat regeringsproposition som hänför sig till denna proposition eller i separata regeringspropositioner för olika verksamhetsområden som överlämnas utöver denna proposition.

I samband med reformen har man för avsikt att ändra de speciallagar som gäller regionförvaltningsmyndigheternas uppgifter så att de nuvarande namnen på regionförvaltningsmyndigheterna byts ut mot regionförvaltningsverk eller närings-, trafik- och miljöcentraler. Dessutom görs i speciallagarna andra nödvändiga ändringar av teknisk karaktär som direkt följer av regionförvaltningsreformen. Samtidigt uppdateras de bestämmelser som ändras även i övrigt, så att i bestämmelserna görs nödvändiga ändringar av teknisk karaktär som följer av tidigare ändringar i lagstiftningen. I detta sammanhang har man inte för avsikt att ändra eller reformera sakinhållet i de bestämmelser om regionförvaltningsmyndigheternas uppgifter som finns i speciallagar.

Statens regionförvaltning

Propositionen är en övergripande reform som omfattar statens hela regionförvaltning. I propositionen om statens regionförvaltningsmyndigheter föreslås att länsstyrelserna, arbetskrafts- och näringscentralerna, de regionala miljöcentralerna, miljötillståndsverken, vägdistrikten, Sjöfartsverkets enhet för förbindelsefartygstrafik och arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer ska vara de statliga regionförvaltningsmyndigheter som samlas till två nya övergripande myndigheter, regionförvaltningsverken samt närings-, trafik- och miljöcentralerna. I landskapet Åland heter statens regionförvaltningsmyndighet statens ämbetsverk på Åland.

Regionförvaltningsverkets främsta uppgift är att stödja den regionala jämlikheten genom att inom regionerna sköta sådana verkställighets-, styrnings- och tillsynsuppgifter som gäller lagstiftningen. Verket främjar förverkligandet av grundläggande rättigheter och rättssäkerhet, tillgången på basservice, miljöskydd, hållbart utnyttjande av miljön, intern säkerhet samt hälsosam och trygg livs- och arbetsmiljö inom regionerna. För att säkerställa att myndighetens behandling av miljötillstånds-, konkurrens- och arbetarskyddsärenden är opartisk finns i propositionen särskilda bestämmelser som hänför sig till den särskilda rättsstatusen hos dessa verksamhetsområden. Närings-, trafik- och miljöcentralens främsta uppgift är att stödja den regionala utvecklingen genom att sköta statsförvaltningens verkställighets- och utvecklingsuppgifter inom regionerna. Centralerna främjar företagsamhet, arbetsmarknadens funktion, kunnande och kultur, trafiksystemets funktion och trafiksäkerhet, en god miljö och ett hållbart utnyttjande av naturen och naturresurserna samt invandring och invandrades integration och sysselsättning i regionerna.

I den föreslagna lagen anges de regionala myndigheternas uppgifter per verksamhetsområde på en allmän nivå. Enligt propositionen specificeras myndigheternas uppgifter närmare genom speciallagstiftning. Det är fråga om sådana uppgifter som i enlighet med gällande lagstiftning har skötts vid länsstyrelserna, arbets- och näringscentralerna, vägdistrikten, de regionala miljöcentralerna,

miljötillståndsverken och arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer eller uppgifter som har skötts av centralförvaltningen men som nu föreslås bli överförda till regionförvaltningen. Av de lokala förvaltningsmyndigheterna ska magistraterna omfattas av regionförvaltningsverkets styrning, medan arbets- och näringsbyråerna ska omfattas av närings-, trafik- och miljöcentralernas styrning. Särskilt närings-, trafik- och miljöcentralerna samarbetar nära med landskapsförbund och kommuner.

Det föreslås att bestämmelser om regionförvaltningsverkens samt närings-, trafik- och miljöcentralernas antal, verksamhetsområden, namn och verksamhetsställen utfärdas genom förordning av statsrådet. Även om regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna enligt huvudregeln inom sitt verksamhetsområde ska sköta de uppgifter som föreskrivits för dem, kan regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna dock sköta uppgifter inom verksamhetsområdet för fler än ett verk eller en central, om utvidgningen av verksamhetsområdet kan effektivisera verkens och centralernas verksamhet och användning av personalresurser och andra statliga resurser, förbättra tillgången på tjänster eller säkerställa tillgången till sådan särskild sakkunskap som behövs för uppgifterna, eller om det av någon annan motsvarande orsak är ändamålsenligt att utvidga verksamhetsområdet. Enligt 3 § 3 mom. i den gällande länsstyrelselagen har uppgifter som länsstyrelsen på Åland ska sköta inte kunnat överföras till att skötas vid en annan länsstyrelse. Med beaktande av denna begränsning i den gällande lagen är det ändamålsenligt att uppgifter som ska skötas inom verksamhetsområdet för statens ämbetsverk på Åland även i fortsättningen endast i undantagsfall kan överföras till regionförvaltningsverk eller närings-, trafik- och miljöcentraler på fastlandet.

I samband med beredningen av propositionen har det planerats att regionförvaltningsverken ska vara sex till antalet och att verken ska ha fem ansvarsområden: 1) basservicen, rättsskyddet och tillstånden, 2) polisväsendet, 3) räddningsväsendet och beredskapen, 4) miljötillstånden och 5) arbetarskyddet. Antalet närings-, trafik- och miljöcentraler är

sammanlagt femton, av vilka nio inkluderar alla tre ansvarsområden: 1) näringarna, arbetskraften, kompetensen och kulturen, 2) trafiken och infrastrukturen och 3) miljön och naturresurserna.

Den allmänna administrativa styrningen av regionförvaltningsverken sköts av finansministeriet, medan motsvarande styrning för närings-, trafik- och miljöcentralernas del sköts av arbets- och näringsministeriet. Styrningen av myndigheternas egentliga verksamhet kan indelas i två delar, den strategiska styrningen och styrningen av verksamheten.

Den strategiska styrningen sker i samarbete mellan de berörda ministerierna och den koordineras för regionförvaltningsverkens del av finansministeriet och för närings-, trafik- och miljöcentralernas del av arbets- och näringsministeriet. Landskapsförbunden deltar till behövliga delar i samarbetet med de ministerier och myndigheter inom centralförvaltningen som nämns ovan samt med regionförvaltningsverken i utarbetandet av strategiska resultatmålhandlingar och i förhandlingarna om dessa.

Däremot deltar landskapsförbunden alltid i den strategiska styrningen av närings-, trafik- och miljöcentralerna. Genom den strategiska styrningen kan målen för de olika förvaltningsområden som är företrädda i myndigheterna samordnas och regionförvaltningens verksamhetsbetingelser säkerställas. Dessutom kan man bilda en gemensam uppfattning för de styrande myndigheterna om hur de riksomfattande målen för de olika förvaltningsområdena kan anpassas till den regionala verksamheten. I syfte att nå målen och beakta regionernas synpunkter föreslås att det utarbetas strategidokument för verken och centralerna, och separata strategiska resultatmålhandlingar för varje myndighet. Det ministerium som koordinerar den strategiska styrningen utarbetar handlingarna i samarbete med de andra ministerier eller myndigheter inom centralförvaltningen som styr centralerna och med regionförvaltningsmyndigheterna i fråga. Landskapsförbunden deltar alltid i utarbetandet av dessa handlingar då det gäller närings-, trafik- och miljöcentralerna och de deltar vid behov då det gäller regionförvaltningsverken. Handlingarna utgör

grunden för den strategiska styrningen. Till den strategiska styrningen av regionförvaltningsverket hör undantagsförfaranden i fråga om polisväsendet, arbetarskyddet och miljötillståndsärenden.

För styrningen av verksamheten vid regionförvaltningsverken svarar, inom sina egna ansvarsområden, justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, undervisningsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet samt polisstyrelsen eller den myndighet inom centralförvaltningen som särskilt ålagts att sköta styrningen. För styrningen av verksamheten vid närings-, trafik- och miljöcentralerna svarar, inom sina egna ansvarsområden, inrikesministeriet, undervisningsministeriet, kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet eller den myndighet inom centralförvaltningen som har ålagts att sköta styrningen. Med styrning av verksamheten avses att inom de olika sektorerna styra skötseln av sådana uppgifter och funktioner inom olika förvaltningsområden som hör till verkets uppgifter samt produktionen av tjänster. För att nå verksamhetsmålen utarbetas under ledning av ministeriet eller myndigheten inom centralförvaltningen en resultatmålhandling för verksamheten, ett resultatavtal, där man avtalar om vilka resurser regionförvaltningsmyndigheterna har till sitt förfogande och vilka deras operativa resultatmål är.

Enligt propositionen leds regionförvaltningsverken av verkets direktör som på föredragning från finansministeriet utnämns till tjänsten av statsrådet för viss tid. Enligt propositionen leds statens ämbetsverk på Åland av landshövdingen om vars utnämnannde det föreskrivs i 52 § i självstyrelselagen för Åland. En närings-, trafik- och miljöcentral leds av centralens direktör som även är direktör för ett av centralens ansvarsområden. Statsrådet utnämner centralens direktör till uppgiften för viss tid på föredragning från arbets- och näringsministeriet. Direktören svarar för att regionförvaltningsmyndighetens verksamhet är resultatrik och för att de gemensamma mål som ställts för den uppfylls. Verkets och centralens ansvarsområden leds av en chef för ansvarsområdet som ut-

nämns av det ministerium eller den myndighet inom centralförvaltningen som bär huvudansvaret för styrningen av verksamheten. Chefen är inför det styrande ministeriet eller den styrande myndigheten inom centralförvaltningen ansvarig för att verksamheten är resultatrik och att de resultatmål som ställts upp nås. Polisstyrelsen beslutar dock om vilka uppgifter och vilket ansvar chefen för ansvarsområdet för polisväsendet har. Bestämmelser om polisstyrelsens uppgifter finns i polisförvaltningslagen och polisförvaltningsförordningen.

I samband med beredningen av propositionen utreddes också om ett närmare praktiskt samarbete kan nås mellan skogscentraler, som hör till den indirekta statsförvaltningen, och statens regionförvaltning. I denna proposition ingår ett förslag till bestämmelse enligt vilken också direktören för skogscentralen ska delta i närings-, trafik- och miljöcentralens ledningsgruppsarbete som sakkunnigmedlem. Man strävar efter att fördjupa det praktiska samarbetet mellan skogscentralerna och regionförvaltningen också genom andra åtgärder. Skogscentralerna ska i likhet med de övriga regionförvaltningsmyndigheterna delta i den strategiska resultatstyrningsprocessen på regional nivå. Jord- och skogsbruksministeriet inkluderar målen för regionen i skogscentralens resultatavtal, i vilket man t.ex. tar in ett omnämmande om ett närmare samarbete mellan landskapsförbunden och centralerna samt en hänvisning till att skogsprogrammet är en del av landskapsprogrammet. Beredningen av de regionala skogsprogrammen blir en del av den planering som sker under ledning av landskapsförbunden, och programmen behandlas i landskapsförbundens organ under beredningen. Avsikten är att skogscentralerna också ska delta i beredningen av landskapsprogrammet och dess genomförandeplan. I centralernas resultatmål inkluderas också att de ska bistå landskapsförbunden vid beredningen av den del av landskapsplanen som gäller skogsbruket. Dessutom ska sammansättningen för skogscentralernas direktioner ses över så att de också har representanter för närings-, trafik- och miljöcentralen och landskapsförbundet. Man strävar efter att fördjupa skogscentralernas praktiska samarbete med regionför-

valtningen också genom att öka användningen av gemensamma lokaler och informationssystem. De sistnämnda förslagen kräver dock inga sådana lagstiftningsåtgärder som borde inkluderas i denna proposition. En närmare utvärdering av skogscentralernas ställning och förhållande till den övriga regionförvaltningen görs före utgången av 2009.

I lagen om regionförvaltningsverk och lagen om närings-, trafik- och miljöcentraler finns bestämmelser inte bara om det som nämns ovan utan också om beslutanderätten, arbetsordningen, tillsättandet av tjänster, företrädande av staten, avgiftsbelagda prestationer och ändringssökande. I lagen om regionförvaltningsverken finns också bestämmelser om statens regionförvaltning i landskapet Åland, handräckning och tvångsmedel. I lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna finns däremot bestämmelser om samarbetet med landskapsförbund och kommuner samt, i ett separat kapitel, bestämmelser om arbets- och näringsbyråer där det föreskrivs om byråernas uppgifter, behörigheten, styrningen, ledningen, beslutanderätten, arbetsordningen samt tillsättandet av tjänster.

Enligt förslaget ska regionförvaltningsmyndigheten i landskapet Åland, i stället för den nuvarande länsstyrelsen, vara statens ämbetsverk på Åland, som leds av landshövdingen. Av denna anledning föreslås i självstyrelselagen för Åland en teknisk ändring som föranleds av att myndighetens namn ändras. I reformen föreslås inga ändringar som påverkar Ålands självstyre.

Landskapsförbundens ställning och uppgifter

I syfte att förnya landskapsförbundens ställning och uppgifter föreslås, utöver de faktorer som nämns ovan, att också regionutvecklingslagen ändras. Ändringarna gäller landskapsförbundens uppgifter, samarbetsområden och de uppgifter som sköts inom ramen för dem, ordnandet av beslutsfattandet i samarbetsområdena, samarbetsorganet och valet av detta, avtal om samarbete samt skyldigheten att samarbeta, ökandet av landskapsprogrammets verkningfullhet i regionutvecklingen samt sökande av ändring i samarbetsorganets beslut.

Det föreslås att landskapsförbundens uppgifter breddas så att landskapsförbunden också ska inleda planeringsprocesser och leda det samarbete som hör samman med dem i syfte att göra upp planer för prognostiseringen av utbildningsbehoven på lång och medellång sikt, planer för trafiksystem och sådana planer gällande naturresurser och miljö som har stor regional räckvidd. Avsikten med propositionen är inte att överföra beslutanderätten, utan att landskapsförbunden ska koordinera det regionala utarbetandet av planerna. Landskapsförbundets samordnande uppgift innebär att förbundet ska inleda planeringsprocesser och leda samarbetet i anslutning till det.

För att organisera landskapsförbundens samarbete indelas landet enligt propositionen i landskapsförbundens samarbetsområden. Samarbetsområdena ska bilda funktionellt och ekonomiskt ändamålsenliga helheter för skötseln av uppgifter. Indelningen i samarbetsområden ska enligt propositionen beaktas vid inrättandet av sådana verksamhetsområden för närings-, trafik- och miljöcentralerna där alla de uppgifter som ingår i centralernas ansvarsområde sköts.

Samarbetet ska enligt propositionen omfatta sådana uppgifter som är viktiga med tanke på den långsiktiga utvecklingen av regionen, som ingår i landskapsprogrammen och i genomförandeplanerna för dessa eller i andra planer som i betydande grad påverkar regionutvecklingen samt uppgifter som är gemensamma för samarbetsområdet. Under vissa förutsättningar som anges i lagen kan även andra liknande uppgifter omfattas av samarbetet. Medlemskommunerna i de landskapsförbund som ingår i samarbetsområdet ska avtala om ordnandet av behandlingen av och beslutsfattandet i de ärenden som omfattas av samarbete, antingen i ett gemensamt organ eller så att beslutanderätten utövas av landskapsförbunden genom överensstämmande beslut.

Landskapsförbunden och deras medlemskommuner svarar för att organisera samarbetet och för att bilda samarbetsområden. Om de inte kan komma överens om dessa frågor, kan statsrådet enligt propositionen ålägga landskapsförbunden att inleda förhandlingar om samarbete och besluta om andra ärenden

i anslutning till detta. Statsrådets bestämmelse gäller bara till dess att medlemskommunerna i de landskapsförbund som ingår i samarbetsområdet avtalar om något annat.

I propositionen finns dessutom bestämmelser om ändring av regionutvecklingslagen när det gäller att öka effekterna av landskapsprogrammen och genomförandeplanerna för dem i regionutvecklingen. Enligt propositionen bör myndigheterna i sin verksamhet beakta landskapsprogrammen och genomförandeplanerna för dem, främja genomförandet av programmen, bedöma och utvärdera sina åtgärders betydelse för regionutvecklingen samt se till att inga åtgärder försvårar genomförandet av dem. Myndigheterna ska dessutom begära landskapsförbundets utlåtande om sådana för regionens utveckling viktiga planer och åtgärder som avsevärt skiljer sig från landskapsprogrammet eller som inte ingår i landskapsprogrammet, samt bedöma planernas och åtgärdernas betydelse för regionens utveckling. Om myndigheten ämnar avvika från ett landskapsförbunds utlåtande, ska den motivera avvikelserna efter att först ha förhandlat om saken med landskapsförbundet.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för den offentliga ekonomin

Ramanslaget i statsbudgeten för de statliga myndigheter som omfattas av regionförvaltningsreformen uppgår till cirka 260 miljoner euro. Största delen av reformens ekonomiska konsekvenser uppstår av omfördelningen av detta anslag i statsbudgeten för närings-, trafik- och miljöcentralerna och regionförvaltningsmyndigheterna. De anslag som ska omfördelas fastställs i detalj i samband med beredningen av statsbudgeten. Skötseln av sådana strukturfondsuppgifter i anslutning till Europeiska regionala utvecklingsfonden som hör till undervisningsministeriets förvaltningsområde samt den personal som skött uppgifterna överförs från länsstyrelserna till landskapsförbunden. Personalens löner har dock betalats ur ett anslag för tekniskt stöd för projekt, varför denna överföring inte har några konsekvenser för budgeten. Dessutom

föreslås det att vissa uppgifter ska överföras till landskapsförbunden för vilka finansiering ska överföras från momentet för statliga myndigheters omkostnader för löner för den personal som behövs samt kostnaderna för upprätthållandet av verksamheten. En sådan uppgift är t.ex. den föreslagna överföringen till landskapsförbunden av ansvaret för främjandet av samservicen.

Reformen kräver relativt stora informationstekniska reformer och investeringar för att förenhetliga systemen och möjliggöra en ändamålsenlig organisering av ämbetsverken. De informationsteknikskostnader av engångsnatur som krävs för inrättandet av regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna för åren 2009-2012 uppgår till cirka 6 miljoner euro. Kostnaderna för reformprojektet består av personalkostnader, konsultkostnader samt kostnader för investering i utrustning, datakommunikation och programvara. Kostnaderna hänförs sig i huvudsak till åren 2009 och 2010. För de IT-investeringar som behövs innan verksamheten vid de nya ämbetsverken inleds har sammanlagt 3 180 000 euro beviljats för åren 2008 och 2009. Genom att samordna IT-funktioner, integrera dataarkiv och system och effektivisera utnyttjandet av personalresurserna efter inrättningsskedet kan man uppnå reella kostnadsinbesparingar jämfört med nuläget.

Också lokalarrangemangen föranleder flyttkostnader och möbelanskaffningar. Kostnaderna för lokalarrangemangen är dock inte stora, och på längre sikt uppnår man mera koncisa och ändamålsenliga lösningar i fråga om lokalerna, vilket innebär inbesparingar. De kostnader av engångsnatur som föranleds av både IT-ändringarna och lokalarrangemangen ska skötas genom en omfördelning av anslagen inom statens utgiftsramar och utnyttjande av de inbesparingar som uppkommer då produktivitetsmålen nås.

Ett nytt produktivitetsmål har ställts för regionförvaltningsreformen. Enligt målet minskar personalen med 640 årsverken åren 2012-2015 inom den statliga regionförvaltning som omfattas av reformen. Dessutom ska de årsverksminskningar som ska förverkligas senast år 2011 och är riktade till de ämbetsverk och funktioner som koncentreras till

de nya regionförvaltningsmyndigheterna överförs till de nya regionförvaltningsmyndigheterna. Detta innebär att det produktivitetsmål som ställs för de nya regionförvaltningsmyndigheterna åren 2010-2015 blir sammanlagt 1 136 årsverken. En del av de inbesparade personalutgifterna ska användas för utvecklingsprojekt och datatekniska projekt som bl.a. ska förbättra produktiviteten och serviceförmågan. Den statsekonomiska konsekvensen kommer då på 2005 års nivå att innebära en minskning i utgiftsnivån på cirka 25 miljoner euro per år.

Enligt planerna överförs uppgifter från centralförvaltningen till regionförvaltningen motsvarande cirka 28 årsverken. På motsvarande sätt överförs anslag på cirka 900 000 euro i statsbudgeten. En del av de uppgifter som överförs hänför sig till strukturfonder och finansieras därför delvis med tekniskt stöd för projekt.

Ökningen av landskapsförbundens betydelse när det gäller att fördela regionala utvecklingsanslag och utveckla samservicen hänför sig också till reformen. De kostnader som föranleds landskapsförbunden täcks inom ramarna och kostnadsneutralt.

4.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Allmänt

Statens regionalförvaltning koncentreras enligt propositionen till två myndigheter, regionförvaltningsverket och närings-, trafik- och miljöcentralen. Uppgifterna vid de nuvarande länsstyrelserna, arbetskrafts- och näringscentralerna, regionala miljöcentralerna, miljötillståndsverken, vägdistrikten, Sjöfartsverkets enhet för förbindelsefartygstrafik och arbetarskyddsdistrikten omorganiseras så att de blir en del av de nya myndigheterna. Detta innebär att de ovan nämnda myndigheternas lednings- och styrsystem, uppgifter och strukturer omorganiseras. Också myndigheternas regionindelningar och nätverk av verksamhetsställen ändras. Projektet innebär alltså en betydande ändring i statens regionförvaltnings organisationsstruktur med konsekvenser för myndigheternas verksamhet, uppgifter och personal.

Regionförvaltningsverket kommer att ha sex huvudsakliga verksamhetsställen och sex andra verksamhetsställen på fastlandet. Ansvarsområdet för miljötillståndsärenden kommer att finnas vid fyra regionförvaltningsverk, polisens ansvarsområde vid tre och ansvarsområdet för arbetarskyddet vid fem. Närings-, trafik- och miljöcentralen ska ha 15 huvudsakliga verksamhetsställen och två andra verksamhetsställen. Närings-, trafik- och miljöcentralerna konstrueras på olika sätt beroende på hur uppgifterna placeras vid respektive centraler. Uppgifterna inom ansvarsområdet för trafik och infrastruktur sköts vid nio centraler, uppgifterna inom ansvarsområdet för miljö och naturresurser vid 13 centraler och uppgifterna inom ansvarsområdet för näringar, arbetskraft, kompetens och kultur vid 15 centraler. Invandrarenheter placeras vid sex centraler. Vid de närings-, trafik- och miljöcentraler som inte har alla tre ansvarsområdena ska det dock finnas tillräckligt med personal som tillhandahåller tjänster som hör till de ansvarsområden som saknas. Personalens arbetsorter bestäms genom arbetsordningen för myndighetens ansvarsområde.

För att garantera att ärenden ska kunna skötas på svenska är avsikten att tjänsterna inom huvudområdena miljö och naturresurser samt trafik och infrastruktur vid den närings-, trafik- och miljöcentral som ska inrättas i Sydösterbotten ska utvecklas på så sätt att kunderna även i fortsättningen betjänas både i Seinäjoki och Vasa. I den fortsatta beredningen utarbetas en särskild plan för utbudet av tjänster. Man strävar efter att i första hand producera tjänsterna i framtiden med den personal som redan finns på orten. Även om huvudansvarsområdena miljö och naturresurser samt trafik och infrastruktur finns i Seinäjoki, integreras den personal som blir kvar i Vasa så att den blir en del av den närings-, trafik- och miljöcentral som inrättas i Österbotten och man på så sätt kan förbättra kundservicen och produktiviteten.

Då de nuvarande statliga regionförvaltningsmyndigheterna koncentreras till två nya övergripande myndigheter, innebär det att de uppgifter som hör till dessa myndigheter i fortsättningen kommer att skötas i en organisatoriskt och administrativt sett mångsidigare

och mera omfattande verksamhetsmiljö än tidigare. Genom reformen möjliggörs synergieffekter, då aktörer från olika områden sammanförs till en myndighet. Reformen möjliggör god växelverkan och gott samarbete mellan de olika ansvarsområdena redan i ärendeberedningsskedet.

De statliga regionförvaltningsmyndigheternas nya styrningsmodell kommer märkbart att öka samarbetet mellan de ministerier och centrala ämbetsverk som deltar i den strategiska styrningen av verksamheten samt öka landskapsförbundens deltagande i den strategiska planeringen och styrningen av regionförvaltningsmyndigheterna. För att de olika förvaltningsområdenas mål ska kunna samordnas och regionförvaltningens verksamhetsförutsättningar förbättras krävs att ministerierna har en gemensam ståndpunkt om hur de nationella målen ska appliceras på den regionala verksamheten.

Fördelningen av uppgifterna och sakkunskapen från undervisningsministeriets och miljöministeriets förvaltningsområde mellan regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna kommer att kräva ett nära samarbete mellan regionens myndigheter.

De myndigheter som sammanslås till regionförvaltningsmyndigheter och närings-, trafik- och miljöcentraler använder redan nu i mycket stor utsträckning en verksamhetsmodell där en eller flera ämbetsverk sköter en viss uppgift både inom sin egen region och inom ett större område eller på riksnivå. Uppgifterna i fråga är antingen regionala eller nationella uppgifter som överförts från den centrala förvaltningen. Denna verksamhetsmodell kan gälla både uppgifter som kräver särskild sakkunskap och stöduppgifter som t.ex. ekonomi- och personalförvaltningens, informationsförvaltningens, informationstjänstens, kommunikationens, lokalitetsförvaltningens och den offentliga upphandlingens stöduppgifter. Verksamhetsmodellen kan också gälla arrangemang för jämn fördelning av arbetet. Avsikten är att man fortfarande ska använda etablerade specialiseringsmodeller som visat sig fungera väl. Användningen av verksamhetsmodellen ska i mån av möjlighet också utvidgas vid de nya regionförvaltningsmyndigheterna.

De nuvarande regionförvaltningsmyndigheterna använder sammanlagt cirka 310 informationssystem. Koncentreringen av regionförvaltningen skapar möjligheter att förenhetliga informationssystemen och öka sam användningen samt samarbeta vid anskaffning, utveckling och upprätthållande av informationssystem.

Regionförvaltningsverken samt närings-, trafik- och miljöcentralerna kan som sektorsövergripande myndigheter, vars personal har omfattande sakkunskap från olika områden och vars nätverk av intressegrupper är regionalt väldigt täckande, bättre än för närvarande ge råd åt samt styra och betjäna sina kunder i deras olika livssituationer. Vid regionförvaltningsverken och närings-, trafik och miljöcentralerna kommer man att utnyttja många olika kanaler för tillhandahållandet av tjänster till kunderna. Tjänsterna tillhandahålls i form av ärendehanteringsservice för kunderna, elektronisk service och sakkunnigtjänster. Kommunikation via många kanaler måste stödas av en klar arbetsfördelning och arbetsorganisation. Det krävs också att personalen har ett brett kunnande. I synnerhet krävs datatekniska färdigheter, vilka bör ökas eftersom serviceutbudet i framtiden mer än tidigare övergår till elektroniska servicekanaler. Användningen av elektronisk kommunikation och uppbyggandet av tjänster som hänför sig till den kräver också ekonomiska resurser för organisationen. Kommunikation via många kanaler kan också orsaka kunderna problemsituationer. För att minska och undvika dem krävs förutseende och aktiv information och kundrådgivning av myndigheterna.

Ett effektivt utnyttjande av servicekanalerna ger informationssystemen en central roll. I synnerhet förutsätts det att systemen för ärendehantering och elektroniska tjänster fungerar.

Vid regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna kommer man också att tillämpa metoder för kvalitetsutveckling. Då CAF-bedömningsmodellen tas i bruk produceras viktig information för utvecklandet av förfaringssätten, vilket också innebär en positiv utveckling av kundtillfredsställelsen. Med hjälp av processarbetet förstår man verksamheten bättre, klarlägger

ansvarsområden och förenhetligar verksamhetssätten. Genom att processerna förbättras, effektiviseras verksamheten och förbättras kvaliteten.

Konsekvenser för personalen

Genom projektet med regionförvaltningsreformen bemöter man myndighetsverksamhetens framtida utmaningar. Ändringen innebär möjligheter också för personalen. Myndigheter med ett bredare ansvarsområde kan erbjuda personalen mångsidiga arbetsuppgifter och möjlighet att utveckla sitt kunnande och sin sakkunskap och på så sätt avancera i karriären.

I samband med regionförvaltningsreformen iakttas en god personalpolitik och ledning i enlighet med lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar (651/1988) och statens samarbetsavtal. Man strävar efter att personalen ska få information och möjlighet att påverka då reformen genomförs.

Enligt den kartläggning av personalen som gjordes inom projektet motsvarade personalens antal vid de myndigheter som omfattas av reformen cirka 5 900 årsverken i slutet av år 2007. Cirka 4 400 årsverken kommer att överföras till närings-, trafik- och miljöcentralerna från länsstyrelserna, vägdistrikten, arbetskrafts- och näringscentralerna och de regionala miljöcentralerna. Till regionförvaltningsverken kommer cirka 1 500 årsverken att överföras från länsstyrelserna, arbetarskyddsdistrikten, de regionala miljöcentralerna och miljötillståndsverken. Ändringen gäller särskilt personalen vid de myndigheter vars nuvarande myndighetsuppgifter delvis övergår till båda myndigheterna och eventuellt också till landskapsförbunden. Sådana myndigheter är länsstyrelserna och miljöcentralerna.

Personalen minskar inte som en direkt följd av regionförvaltningsreformen. Å andra sidan uppstår inte heller något behov av personalökning som en följd av projektet då man ser till helheten.

Personal i visstidsanställning behandlas jämligt med personal i fasta tjänste- eller avtalsförhållanden då reformen genomförs. Omvandlingen och överföringen av uppgifter till de nya myndigheterna är inte någon

grund för att inte fortsätta en visstidsanställning.

När det gäller regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna fastställs den personals uppgifter som tillhandahåller tjänster i de regionförvaltningsverk och närings-, trafik- och miljöcentraler som inte har alla ansvarsområdens uppgiftshelheter. Till denna del kan konsekvenserna för personalen bedömas efter att uppgifterna har fastställts. Placeringen av regionförvaltningsverkens och närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsställen och arbetsfördelningen mellan dem kommer i viss mån att orsaka behov att flytta personal.

Den regionindelning som ska genomföras på basis av förordningsbestämmelser kan inverka på vissa regioners regionförvaltningsmyndigheters behov av personalresurser. Detta gäller särskilt för närings-, trafik- och miljöcentralernas del vägdistriktens och miljöcentralernas funktioner och för regionförvaltningsverkens del de nuvarande länsstyrelsernas funktioner och miljötillståndsärenden.

De specialuppgifter som planerats för regionförvaltningsmyndigheterna sköts i huvudsak redan som specialuppgifter vid de nuvarande regionförvaltningsmyndigheterna och kommer att placeras vid den organisation som nu inrättas i stället för den organisation som nu sköter dem. Antalet årsverken som ska användas för specialuppgifterna är 45-48 vid regionförvaltningsverken och 185 vid närings-, trafik- och miljöcentralerna. En avgörande faktor för placeringen av de nya specialuppgifterna är personalens kunnande. Avsikten är att man ska framskrida måttfullt när det gäller specialisering.

För skötseln av stöduppgifter (ekonomi- och personalförvaltning, informationsförvaltning, informationstjänst, kommunikation, lokalitetsförvaltning, den offentliga upphandlingens stöduppgifter och sekreterartjänster) har 960 årsverken använts. Stöduppgifterna koncentreras till närings-, trafik- och miljöcentralerna och till regionförvaltningsverken. En del uppgifter som hör till dessa funktioner sköts vid varje ämbetsverk. En del av uppgifterna kan koncentreras till ett visst ämbetsverk antingen som en helhet eller skilt (t.ex. ekonomiförvaltningens eller informations-

förvaltningens uppgifter). Under övergångsperioden kan de uppgifter som överförs också skötas på de nuvarande verksamhetsställen. Konsekvenserna för personalen kan till denna del utredas då de överförda uppgifternas placering är klar efter att uppgifterna fastställts närmare i det fortsatta arbetet.

De flyttningar till en annan pendlingsregion som behövs är inte av någon stor betydelse när man ser till reformens omfattning. Målet är att placeringen av personalen vid de nya verksamhetsenheterna under övergångsperioden på tre år ska ske kontrollerat och att personalöverföringar mellan olika orter kan ske på frivillig grund och genom att flytta tjänster eller uppgifter som frigörs på grund av pensionsfall. Vid skötseln av uppgifterna kommer man också att utnyttja ett nätbaserat verksamhetssätt. Uppgifter kan skötas på det tidigare verksamhetsstället i högst tre år efter att regionförvaltningsreformen trätt i kraft. Det ämbetsverk som inrättas beslutar om dessa flyttningar inom myndigheterna och användningen av en övergångstid.

Då verksamheten vid de närings-, trafik- och miljöcentraler som ska inrättas i Sydösterbotten och Österbotten organiseras vid olika verksamhetsställen, strävar man efter att i första hand producera tjänsterna med den personal som redan finns på orten och efter att genomföra eventuella personalöverföringar mellan orterna på frivillig basis och genom att dra nytta av pensioneringarna.

Som en konsekvens av regionförvaltningsreformen kommer antalet personer i den högsta ledningen vid regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna att minska. Likaså kommer antalet chefer som är underställda den högsta ledningen att minska vid de nya regionförvaltningsmyndigheterna. De nuvarande avdelningschefernas och enhetschefernas tjänstebestämmelser kommer att ändras så att de motsvarar dessa personers uppgifter vid de nya regionförvaltningsmyndigheterna.

Indirekt orsakar regionförvaltningsreformen en minskning av personalen inom regionförvaltningen, eftersom den är en av de åtgärder för att öka statsförvaltningens produktivitet som ingår i rambeslutet 2009. Förvaltningsreformen och de verksamhetsområdesändringar och organisatoriska ändringar som

genomförs inom den samt utvecklandet av verksamhetssätten gör det möjligt att uppnå produktivetsmålen. Den målsatta minskningen på 436 årsverken överförs under den första produktivetsprogramperioden åren 2010 och 2011 till närings-, trafik- och miljöcentralerna och regionförvaltningsverken från de ämbetsverk som omfattas av reformen. Dessutom har ett produktivetsmål motsvarande 60 årsverken riktats till projektet för regionförvaltningsreformen för åren 2010 och 2011. Utöver detta är ett mål att personalbehovet vid regionförvaltningsverken (finansministeriets och social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområden) och närings-, trafik- och miljöcentralerna (arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde) ska minska med sammanlagt 640 årsverken under åren 2012-2015. Dessa minskningsskyldigheter innebär att antalet årsverken under en period på fem år efter att de nya ämbetsverken inlett sin verksamhet minskar med nästan 20 procent jämfört med den nuvarande personalmängden vid ämbetsverken.

I sin helhet varierar ålderspensionsavgången åren 2008-2015 mellan myndigheterna. Medan knappt 20 procent av personalen i TE-centralernas nuvarande uppgifter avgår, är avgången inom arbetarskyddsdistrikten nästan dubbelt så stor, dvs. 37 procent av personalen. Enligt den kartläggning som gjorts är pensionsavgången (personer som fyller 64 år) vid de statliga regionförvaltningsmyndigheter som omfattas av projektet åren 2008-2011 sammanlagt 721 personer och åren 2012-2015 sammanlagt 838 personer. Av den personal som omfattas av projektet avgår sammanlagt 1599 personer åren 2008-2015, vilket innebär cirka 27 procent av den nuvarande personalen.

Personalen i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande vid de myndigheter som omfattas av propositionen samt motsvarande tjänster och uppgifter, med undantag för de specificerade tjänster och andra chefstjänster som slopas, övergår till ifrågavarande närings-, trafik- eller miljöcentral, regionförvaltningsverk eller landskapsförbund. I stället för de tjänster som slopas inrättas nya tjänster, till vilka personalen utnämns med sitt samtycke. Anställda som sköter tidsbegränsade uppgifter över-

går i närings-, trafik- och miljöcentralens, regionförvaltningsverkets eller landskapsförbundets tjänst till visstidsanställningens slut. För överföringen av en tjänst behövs tjänstemannens samtycke i de fall där tjänsten överförs från en pendlingsregion till en annan. Anställda som överförs behåller de rättigheter och skyldigheter som gäller vid överföringen enligt deras anställningsvillkor samt sin lön i euro. Ledningen av omställningen och omställningsskyddet i samband med reformen förverkligas, den nuvarande personalens situation ordnas och anställningsförhållandets varaktighet tryggas i övrigt på det sätt som anges i finansministeriets beslut av den 6 november 2007 och statsrådets principbeslut av den 23 mars 2006.

4.3 Konsekvenser för miljön

Propositionen har inga direkta konsekvenser för miljön. Då miljötillståndsfrågorna koncentreras till regionförvaltningsverket förbättras dock beslutens kvalitet och en mera flexibel användning av resurserna blir möjlig. Skötseln av övriga miljöfrågor vid närings-, trafik- och miljöcentralerna förbättrar möjligheterna att beakta miljöaspekter inom centralens ansvarsområden. Eftersom närings-, trafik- och miljöcentralerna står i nära samarbete med landskapsförbunden och regionens övriga aktörer, kan miljöaspekterna beaktas redan i ett tidigt skede av planeringen. Dessutom möjliggörs gott samarbete mellan de olika ansvarsområdena redan i ärendeberedningsskedet. På detta sätt effektivteras närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet och kundbetjäningen förbättras.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

Konsekvenser för de statliga regionförvaltningsmyndigheternas kunder

Propositionen har konsekvenser för medborgarnas kommunikation med myndigheterna. Då vissa av regionförvaltningsmyndigheternas funktioner koncentreras till regionförvaltningsverket samt närings-, trafik- och miljöcentralen blir det möjligt att utveckla servicemodeller som är av högre kvalitet och effektivare än de nuvarande, omfattar

många kanaler och är oberoende av plats. Genom kundsegmentering och gemensamma kundrelationer är det möjligt att finna synergifördelar vid skapandet av serviceenheter som är riktade till kunderna.

Utvecklandet av ett system med många kanaler erbjuder de statliga regionförvaltningsmyndigheternas kunder ett klart utbud av servicekanaler där de kan få service. En mångsidig servicestruktur bidrar till att garantera att reformen blir lyckad ur kundens perspektiv. Då andelen nättjänster ökar, förbättras tillgången på tjänster för de kunder som har möjlighet och kunskap att använda nättjänster. Nättjänsterna gör det ofta snabbare, lättare och förmånligare för kunderna att sköta sina ärenden. Dessutom finns nättjänsterna till förfogande när kunden behöver dem. Utbudet av nättjänster stöder också målen för en hållbar utveckling.

De arbets- och näringsbyråer som lyder under närings-, trafik- och miljöcentralerna betjänar företag, enskilda kunder och sammanslutningar. De sistnämnda är främst kommuner och aktörer inom den tredje sektorn. Byråerna har till uppgift att främja tillgången på arbetskraft och förbättra sysselsättningen, verkställa den offentliga arbetskraftsservicen, främja invandrarnas integration, tillhandahålla råd om företagstjänster samt sköta andra uppgifter som ankommer på dem. Det ska vara möjligt att utnyttja nätverket av arbets- och näringsbyråer som en servicekanal för närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Arbets- och näringsbyråerna producerar sina tjänster antingen själva eller genom partnerskaps- eller nätverksverksamhet eller i form av köptjänster från en utomstående serviceproducent. En servicemodell med både nät-, telefon- och CC-tjänster och personlig service utnyttjas fullt ut. Arbetsförmedlingen är arbets- och näringsbyråernas kärnservice. Byråerna fungerar i de regionala företags-tjänsternas nätverk som arbetsmarknadsexperter och ser i synnerhet till att kunnig arbetskraft når företagen och sammanslutningarna.

I samband med genomförandet av reformen är avsikten att man ska stöda sig på den samservice som avses i lagen om samservice inom den offentliga förvaltningen (223/2007)

och också beakta de möjligheter som planerna på att utvidga samservicen erbjuder. Regionförvaltningsmyndigheternas egna fysiska arbetsställen minskar, men de kan ersättas med samservicekontor, som får allt större betydelse som ställen där man kan sköta ärenden och där det informeras om ärenden. Med hjälp av de servicesekreterare som arbetar vid samservicekontoren kan man förbättra rådgivningen också för kunder som sköter ärenden elektronisk. Med hjälp av ett elektroniskt tidsbeställningssystem har kunderna möjlighet att reservera tid för att träffa en sakkunnig vid samservicekontoret.

Konsekvenser för företagen

Enligt propositionen är närings-, trafik- och miljöcentralens verksamhetsidé att stödja den regionala utvecklingen genom att sköta statsförvaltningens verkställighets- och utvecklingsuppgifter inom regionerna. I detta avseende främjar centralen bl.a. företagsamheten.

En regionförvaltning som är kundbaserad, effektiv och resultatgivande har en central betydelse för förbättrandet och utvecklandet av företagens verksamhetsförutsättningar. Enligt propositionen hör alla centrala frågor som inverkar på företagens verksamhetsmiljö till närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgiftsområde. Förutom de uppgifter som hör till centralens ansvarsområde för närings-, arbetskraft, kompetens och kultur och som direkt främjar företagsamhet och stöder näringsverksamheten omfattar centralens ansvarsområde uppgiftshelheter som i väsentlig grad inverkar på företagens verksamhet inom ansvarsområdena trafik och infrastruktur samt miljö och naturresurser. Sådana här uppgiftshelheter som inverkar på företagens verksamhet är t.ex. planeringen av väg- och trafikförhållanden, trafiktillståndsfrågor, uppgifter som hänför sig till ordnandet av kollektivtrafiken samt uppgifter som hänför sig till markanvändning och miljövard.

Sammanförandet av de ovan nämnda funktionerna och den synerginytta som erhålls på det sättet kan beräknas skapa en möjlighet för de närings-, trafik- och miljöcentraler som föreslås bli inrättade att bilda en klar uppfattning om sin regions situation och regionens behov i fråga om företagens verk-

samhetsförutsättningar. Detta kan i sin tur beräknas främja centralens möjligheter att i enlighet med sin verksamhetsidé främja företagsamheten i regionen.

Konsekvenser för sysselsättningen och arbetslivet

Då vissa av regionförvaltningsmyndigheternas funktioner koncentreras till närings-, trafik- och miljöcentralen, skapas bättre förutsättningar för utvecklandet av näringslivet och sysselsättningen. Man beräknar t.ex. att kunna uppnå synergifördelar som inverkar på sysselsättningen då de nuvarande uppgifter vid länsstyrelserna och arbets- och näringscentralerna som hänför sig till prognostisering av utbildningsbehoven och till vuxenutbildningen koncentreras till närings-, trafik- och miljöcentralen.

Konsekvenser för regional utveckling

Propositionen stöder en regionutveckling som baserar sig på regionernas egna starka sidor och särdrag genom att stärka samarbetet mellan närings-, trafik- och miljöcentralerna och landskapsförbunden. Genom att inrikta utvecklingsarbetet och resurserna på gemensamt valda strategiska mål förbättras regionernas konkurrenskraft och regionens företags möjlighet att möta den globala konkurrensens utmaningar. Samtidigt fastställs bättre än tidigare de regioner med vars hjälp också tillväxten av samhällsekonomin konkurrenskraft förbättras.

Propositionen påverkar förvaltningen av regionutvecklingen och därmed på det utvecklingsarbete som görs i regionerna. Landskapsförbundens ställning som regionernas utvecklingsmyndigheter stärks genom nya samordningsuppgifter och andra uppgifter samt genom att betydelsen av landskapsprogrammen och genomförandeplanerna för dem ökas. Landskapsförbundens samarbetsregioner garanterar att planeringen i regionerna och statens beslutsfattande kan koordineras enligt samma regionindelning. På så sätt kan landskapsförbunden lättare ha kontroll över den regionala helheten av finansiering och beslutsfattande.

Landskapsförbundens nya uppgifter hänför sig till utbildning och kultur, trafik samt naturresurser och miljö som är viktiga för regionutvecklingen. Landskapsförbundets uppgifter täcker bättre än tidigare frågor som i väsentlig grad inverkar på regionutvecklingen och underlättar därmed helhetsplaneringen.

Då betydelsen av landskapsprogrammet och dess genomförandeplan stärks, ökar det regionala perspektivets inflytande inom regionutvecklingen och i synnerhet inom statens beslutsfattande och förvaltning. Den regionala koordineringen av åtgärderna förbättras som en helhet.

Språkliga konsekvenser

Denna regeringsproposition har inga direkta språkliga konsekvenser. Som en följd av reformen omdefinieras verksamhetsområdena för de statliga myndigheterna inom regionförvaltningen. Bestämmelser om myndigheternas verksamhetsområden ska enligt propositionen utfärdas genom förordning av statsrådet. De eventuella språkliga konsekvenserna av verkställandet av dessa förordningar beaktas i samband med beredningen av förordningarna.

I regeringens proposition ingår vissa bestämmelser som syftar till att trygga genomförandet av de språkliga rättigheterna och en jämlik behandling av språkgrupperna. Sådana är exempelvis de bestämmelser som gäller ämbetsverkens och centralernas verksamhetsområden och utvidgningar av dem samt de bestämmelser som gäller en serviceenhet för den språkliga minoriteten. Bestämmelserna syftar till att komplettera språklagens bestämmelser. Förslaget medför alltså inte vare sig en inskränkning av de rättigheter som medborgarna har enligt språklagen eller en begränsning av de skyldigheter som lagen ålägger dessa myndigheter.

I 5 § i det lagförslag som gäller regionförvaltningsverken och i 5 § i det lagförslag som gäller närings-, trafik- och miljöcentraler föreslås bestämmelser om ämbetsverkens och centralernas verksamhetsområden och utvidgningen av dessa. Enligt en huvudregel i de föreslagna paragraferna ska ämbetsverken

och centralerna inom sitt verksamhetsområde sköta de uppgifter som föreskrivits för dem.

I de ovan nämnda bestämmelseförslagen ingår dessutom bestämmelser som gäller en utvidgning av ämbetsverkens och centralernas verksamhetsområden. Med detta avses att ett ämbetsverk eller en central under vissa förutsättningar även ska ha möjlighet att sköta uppgifter inom verksamhetsområdet för fler än ett ämbetsverk eller fler än en central. Förutsättningarna för en utvidgning av verksamhetsområdet fastställs i de föreslagna paragraferna. I enlighet med detta ska ett ämbetsverks eller en centrals verksamhetsområde kunna utvidgas om man på detta sätt kan effektivisera den berörda myndighetens verksamhet och resursanvändning, förbättra tillgången till tjänster, främja förverkligandet av den finsk-, svensk- eller samiskspråkiga minoritetens språkliga rättigheter i regionen, säkerställa tillgången till sådan särskild sakkunskap som behövs för uppgifterna eller om utvidgningen är ändamålsenlig av någon annan orsak.

I 18 § i det lagförslag som gäller regionförvaltningsmyndigheterna och i 23 § i det lagförslag som gäller närings-, trafik- och miljöcentraler föreslås bestämmelser om en serviceenhet för den språkliga minoriteten. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan ämbetsverket eller centralen för uppgifter inom sitt ansvarsområde ha en särskild enhet som betjänar den finskspråkiga, svenskspråkiga eller samiska minoritetsbefolkningen i regionen. En serviceenhet ska också kunna inrättas gemensamt för fler än ett ämbetsverk eller fler än en central. Bestämmelser om inrättandet av serviceenheten och om dess uppgifter, namn, verksamhetsområde och verksamhetsställe samt om personalens behörighetsvillkor ska enligt lagförslagen utfärdas genom förordning av statsrådet.

De föreslagna bestämmelserna syftar till att de serviceenheter som inrättas med stöd av dem ska kunna tillhandahålla tjänster exempelvis bara inom ett visst ansvarsområde, t.ex. undervisningsväsendet, men att enhetens serviceutbud också ska kunna omfatta service inom flera eller samtliga ansvarsområden som hör till ämbetsverket eller centralen. Närmare bestämmelser om vilka språkliga behörighetsvillkor som ska gälla för de

anställda vid en serviceenhet ska utfärdas genom förordning.

Enligt språklagens 6 § 2 mom. kan enspråkiga enheter eller avdelningar av särskilda skäl inrättas för språkliga minoriteter. Inrättandet av sådana enheter får emellertid inte leda till att den finskspråkiga, svenskspråkiga eller samiskspråkiga befolkningens behov inte tillgodoses enligt lika grunder.

Enligt språklagens 10 § har var och en rätt att använda finska eller svenska i kontakter med statliga myndigheter och tvåspråkiga kommunala myndigheter.

Enligt språklagens 23 § ska myndigheterna i sin verksamhet självmant se till att individens språkliga rättigheter förverkligas i praktiken. En tvåspråkig myndighet ska betjäna allmänheten på finska och på svenska. Myndigheten ska både i sin service och i annan verksamhet utåt visa att den använder båda språken. Vidare ska en tvåspråkig myndighet när den tar kontakt med enskilda individer eller juridiska personer använda deras eget språk, om den vet vilket det är eller utan oskäligt besvär kan få reda på det, eller använda både finska och svenska. Ledningen för de regionförvaltningsverk och närings-, trafik- och miljöcentraler som ska inrättas ska se till att de anställda också i praktiken har de språkkunskaper som språklagen förutsätter.

De statliga myndigheterna är enspråkiga om deras ämbetsdistrikt omfattar enbart kommuner med samma språk. Som tvåspråkiga myndigheter räknas statliga centralförvaltningsmyndigheter och också andra myndigheter vilkas ämbetsdistrikt omfattar finskspråkiga och svenskspråkiga kommuner eller tvåspråkiga kommuner.

Till den föreslagna lagstiftningen hänför sig också förordningar i vilka det bland annat föreskrivs om nya myndigheters verksamhetsområden. De språkliga konsekvenserna i fråga om dessa bedöms särskilt i samband med utfärdandet av förordningarna. I det skede då förordningarna utfärdas kommer den praktiska planeringen i fråga om de nya myndigheterna att ha avancerat betydligt längre än vad som är fallet idag, och konsekvenserna kan därför bedömas mer ingående. De språkliga kraven på ämbetsverkens servi-

ce beaktas som en viktig faktor vid planeringen.

Konsekvenser för de olika könen

Könsfördelningen bland personalen vid de myndigheter som deltar i regionförvaltningsprojektet har utretts med hjälp av de uppgifter som erhållits ur arbetsgivarens datasystem för personuppgifter (Tahti). Uppgifter ur systemet användes också som utgångsdata för de för de enkäter som sändes till myndigheterna, där myndigheterna skulle specificera könsfördelningen inom olika uppgiftsgrupper, i synnerhet sådana uppgifter som ändringarna på grund av projektet särskilt riktar sig mot. Samtidigt analyserade myndigheterna orsakerna till könsfördelningen.

Enligt arbetsgivarens persondatasystem (Tahti) utförs årsverken vid de myndigheter som omfattas av projektet till cirka 47 procent av män och cirka 53 procent av kvinnor. Även om myndigheternas årsverken på en helhetsnivå fördelar sig nästan jämnt mellan kvinnor och män, varierar könsfördelningen betydligt myndigheterna emellan.

Den största obalansen i antalet årsverken som utförs av män respektive kvinnor finns vid länsstyrelserna, där över två tredjedelar av årsverken utförs av kvinnor och under en tredjedel av män. Också i årsverken vid arbets- och näringscentralerna och miljötillsättningsverken är kvinnorna i majoritet. I vägdistriktens, arbetarskyddsdistriktens och miljöcentralernas årsverken är däremot männen i majoritet.

Könsfördelningen för årsverken vid olika typer av myndigheter varierar i hög grad mellan olika ämbetsverk. Medan kvinnorna är i tydlig majoritet vid varje ämbetsverk som hör till länsstyrelserna och TE-centralerna, varierar fördelningen vid miljöcentralerna allt mellan en majoritet av kvinnor på cirka 62 procent vid Tavastlands miljöcentral och en majoritet av män på nästan 74 procent vid Kajanalands miljöcentral.

I regel är över två tredjedelar män av dem som arbetar i ett ämbetsverks ledning och förmansuppgifter vid nästan alla de myndigheter som omfattas av propositionen. Vid länsstyrelserna arbetar nästan dubbelt så många kvinnor som män i sakkunniguppgif-

ter. Däremot är fördelningen den motsatta när det gäller sakkunniguppgifter och verkställighetsuppgifter vid miljöcentralerna, miljötillståndsverken, vägdistrikten och arbetarskyddsdistrikten. Av dem som arbetar inom myndigheternas stöduppgifter är nästan åtta av tio kvinnor.

Den vanligaste orsaken till den interna könsfördelningen inom uppgiftsgrupperna anses vara att arbetena enligt sin natur är arbeten som antingen män eller kvinnor oftare söker än det motsatta könet, t.ex. på grund av personens utbildning.

Vid länsstyrelsernas social- och hälsovårdsavdelningar och bildningsavdelningar är majoriteten av dem som arbetar i sakkunniguppgifter kvinnor. Orsaken till kvinnodominansen inom sakkunniguppgifterna anses vara att sådana personer som har utbildning inom en kvinnodominerad bransch söker dessa uppgifter. Av dem som arbetar i stöduppgifter vid de myndigheter som omfattas av regionförvaltningsreformen är majoriteten kvinnor. Som en motivering till detta anses kvinnodominansen inom den utbildning som behövs för stöduppgifterna.

Inom fältarbete vid miljöcentralerna ligger tyngdpunkten i könsfördelningen tydligt på män. Fördelningen förklaras av arbetenas natur, eftersom det t.ex. handlar om fysiskt terrängarbete eller byggande. Mansdominansen bland inspektörerna i arbetarskyddsdistrikten förklaras med att övervakningen av arbetarskyddet tidigare var inriktad på tekniska brister på arbetsplatserna och man därför främst valde personer med teknisk utbildning till uppgifterna. När det gäller vägförvaltningen är orsaken till en mansdominerad personal att den kompetens som krävs av personalen betonas tekniskt kunnande.

Visstidsanställningarna fördelar sig jämnt på mansdominerade och kvinnodominerade myndigheter inom ramen för reformen. Största delen av de personer som är visstidsanställda är dock vid de flesta myndigheter kvinnor. För att jämställdhet mellan könen ska kunna garanteras i framtiden, bör man vid rekryteringen av ny arbetskraft istället för avgående personal beakta att kvinnor inte får försättas i en ojämlig ställning på grund av kön eller ålder då någon får ordinarie anställning.

Man strävar efter att koncentrera ekonomi- och personalförvaltningen, vägförvaltningen, informationstjänsten, kommunikationen, lokalitetsförvaltningen och den offentliga upphandlingens stöduppgifter till närings-, trafik- och miljöcentralerna och regionförvaltningsverken.

I allmänhet anses en könsfördelning på 40-60 vara god och en fördelning på 30-70 fortfarande som en tillräckligt jämn fördelning. Enligt detta uppfyller alla myndigheter som omfattas av propositionen åtminstone villkoren för en tillräckligt jämn fördelning. Eftersom myndigheternas uppgifter och personal överförs till de nya myndigheterna, kan man anta att det inte kommer att medföra några större ändringar i könsfördelningen.

Man strävar efter att upprätthålla jämställdheten genom att garantera män och kvinnor likadana möjligheter både då de nya regionförvaltningsmyndigheterna inrättas och efteråt. De nya regionförvaltningsmyndigheterna ska utarbeta en jämställdhetsplan enligt 6 a § i lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial

Förvaltnings- och kommunminister Mari Kiviniemi tillsatte den 29 juni 2007 ett projekt för förnyande av regionförvaltningen, som hade som mål att i enlighet med regeringsprogrammet skapa en medborgar- och kundvänlig regionförvaltning som fungerar på ett effektivt och resultatgivande sätt. Beredningen av projektet organiserades i en styrgrupp och en beredningsgrupp som ansvarar för sitt arbete inför ministerarbetsgruppen för förvaltning och regionutveckling. Styrgruppen består av ministrarnas statssekreterare. Beredningsgruppen består av representanter för olika ministerier och regionförvaltningen. Landskapsförbunden, TE-centralerna, miljötillståndsverken, arbetarskyddsdistrikten, vägförvaltningen och länsstyrelserna samt personalorganisationer är representerade i beredningsgruppen.

Mandattiden för projektet fastställdes till 29.6.2007 - 31.3.2009. Tidsfristen för styr-

gruppen och beredningsgruppen förlängdes i december 2008 till 31.12.2009 för fortsatt beredning av de riktlinjer som godkänts inom projektet. Avsikten är att reformerna ska genomföras i sin helhet senast år 2010.

Regionförvaltningsreformens styrgrupp tillsatte följande underarbetsgrupper till beredningsgruppen: en grupp som utreder regionförvaltningens uppgifter, en grupp som utreder koncentrerings- och överföringen av regionutvecklingsresurser och överföringen av den beslutanderätt som hänförs till dem, en grupp som utreder de uppgifter som överförs från centralförvaltningen samt en grupp som utreder statsförvaltningens uppgifter på Åland. Från Vasa universitet beställdes dessutom en utredning för internationell jämförelse av regionförvaltningar.

De nämnda utredningsgruppernas mandatid gick ut den 31 december 2007. I och med att utredningsgrupperna lämnade sina rapporter i januari 2008 avslutades utredningsskedet för regionförvaltningsreformsprojektet. Projektdeltagarna skulle före slutet av mars 2008 utarbeta en mellanrapport med förslag och möjliga alternativ till bl.a. regionförvaltningsmyndigheternas uppgiftshelhet och minskningen av deras antal, ändringen av regionindelningen samt eventuella nya statliga regionförvaltningsmyndigheter.

En mellanrapport för regionförvaltningsprojektet gavs den 2 april 2008. Det centrala förslaget i rapporten gick ut på att statens regionförvaltning ska koncentreras till två myndigheter på så sätt att uppgifterna vid de nuvarande länsstyrelserna, arbetskrafts- och näringscentralerna, regionala miljöcentralerna, miljötillståndsverken, vägdistrikten och arbetarskyddsdistrikten omorganiseras och överförs till en närings-, trafik- och miljöcentral och ett regionförvaltningsverk. Senare under beredningen slogs det fast att den förstnämnda nya myndigheten ska heta närings-, trafik- och miljöcentralen.

I mellanrapporten föreslogs det att landskapsförbundens ställning ska stärkas på flera olika sätt. Det föreslogs att landskapsprogrammets koncentrerande och samordnande betydelse ska stärkas genom att man intensivare förenar uppgörandet av landskapsprogrammen med specialprogram och utvecklingsprogram som utarbetas enligt förvalt-

ningsområde. Avsikten är att planen för genomförandet av landskapsprogrammet ska knytas närmare samman med resultatstyrningsprocessen mellan centralförvaltningen och regionerna. Dessutom föreslogs det att landskapsförbundens beslutanderätt i fråga om användningen av regionutvecklingsfinansieringen ökas genom att tillämpningen av 10 a § i regionutvecklingslagen skärps.

I mellanrapporten föreslogs också att landskapsförbundens koordinerade utvecklingsuppgifter utvidgas genom att de får det primära ansvaret för den regionala prognostiseringen av utbildningsbehov på lång och medellång sikt samt för utvecklingsplaneringen av den regionala utbildningen och forskningsverksamheten som en del av den riksomfattande utvecklingsplaneringen berörande utbildning och forskningsverksamhet. Ett likadant primärt ansvar föreslogs för landskapsförbunden vid utarbetandet av regionala trafiksystemsplaner och omfattande planer som gäller naturresurserna och miljön.

I syfte att utvidga landskapsförbundens uppgift att främja regionutvecklingen föreslogs det att strukturfondsuppgifterna inom undervisningsministeriets förvaltningsområde ska överföras till förbunden genom att det föreskrivs att de ska ha det primära ansvaret för koordineringen och prioriteringen av statsfinansierade regionala trafikinvesteringar och andra betydande statsunderstödda projekt. Det föreslogs också att landskapsförbunden ska ha det primära ansvaret för utvecklingen av samservicen inom sitt område.

Beredningen av regionförvaltningsreformsprojektet fortsattes utgående från förslagen i mellanrapporten genom att de ändrades, preciserades och kompletterades i enlighet med det beslut som ministerarbetsgruppen för förvaltning och regional utveckling fattade den 8 maj 2008. Ministerarbetsgruppens riktlinjer gällde ordnandet av de uppgifter som hör till statens regionförvaltning, organiseringen av myndigheterna samt ordnandet av myndigheternas ansvarsområden och verksamhetsställen samt statens och kommunernas regionutvecklingsansvar.

Enligt beslutet av ministerarbetsgruppen för förvaltning och regionutveckling tillsatte förvaltnings- och kommunminister Mari Kiviniemi och styrgruppen för ALKU-projektet

den 22 maj 2008 tolv underarbetsgrupper för den fortsatta beredningen av reformen. Arbetsgrupperna var en arbetsgrupp som bereder lagstiftningsändringar, en arbetsgrupp för regionindelningen, en arbetsgrupp för organisation, styrning och produktivitet, en personalarbetsgrupp, en ekonomiarbetsgrupp, en arbetsgrupp för utveckling av servicestrukturen, en arbetsgrupp för utredande av de uppgifter som överförs från regionförvaltningen till lokalförvaltningen, en arbetsgrupp för utredande av de uppgifter som överförs från centralförvaltningen till regionförvaltningen, en arbetsgrupp för Ålandsfrågor, en arbetsgrupp som bereder Skogscentralernas integration i den övriga regionförvaltningen, en kommunikationsarbetsgrupp och en arbetsgrupp för informationssystem.

I underarbetsgrupperna var ministerierna, den övriga centralförvaltningen och regionförvaltningsmyndigheterna representerade. Alla underarbetsgrupper hade representanter från personalorganisationerna. Antalet representanter i underarbetsgrupperna var sammanlagt cirka 250. Gruppernas arbete leddes av ledningsgruppen för projektet och koordinerades av projektets beredningsgrupp. Underarbetsgrupperna samarbetade intensivt med varandra.

Den arbetsgrupp som beredde skogscentralernas integrering med den övriga regionförvaltningen färdigställde sin rapport den 30 september 2008. Mandattiden för arbetsgruppen för regionindelningen, arbetsgruppen för organisation, styrning och produktivitet, personalarbetsgruppen, arbetsgruppen för utveckling av servicestrukturen, ekonomiarbetsgruppen, arbetsgruppen för informationssystem, arbetsgruppen för utredande av de uppgifter som överförs från centralförvaltningen till regionförvaltningen samt arbetsgruppen för utredande av de uppgifter som överförs från regionförvaltningen till lokalförvaltningen gick ut den 31 oktober 2008. Lagstiftningsarbetsgruppens mandattid gick ut den 30 november 2008. Arbetet i kommunikationsarbetsgruppen och arbetsgruppen för Ålandsfrågor pågick till den 31 mars 2009.

Underarbetsgruppernas rapporter, som till sin natur var förslag, publicerades på projektets webbsidor. I gruppernas förslag ingår

bl.a. förslag i fråga om regionförvaltningens organisering och uppgifter, regionindelningen, styrningen och produktiviteten, personalfrågor, ekonomiska frågor, servicestrukturer och informationssystem. Förslagen behandlades i projektets beredningsgrupp och styrgrupp samt i ministerarbetsgruppen för förvaltningen och regionutvecklingen. I december beslutade ministerarbetsgruppen att beredningsarbetet ska fortsätta utgående från de förslag som ministerarbetsgruppen fått in genom att de ändras, preciseras och kompletteras.

Tyngdpunkten för den fortsatta beredningen av projektet 2009 överfördes till beredningsarbete på regionnivå. Inom regionerna inrättades reformgrupper för varje ny regionförvaltningsmyndighet (6) och varje ny närings-, trafik- och miljöcentral (15). Reformgrupperna bereder reformprocessen i regionerna och utarbetar en reformplan som ska förverkliga riktlinjerna för projektet. I varje reformgrupp finns nödvändiga representanter från respektive myndighet för de ansvarsområden, vars uppgifter överförs till de nya myndigheterna, representanter för personalen från varje ovan nämnd myndighet samt en representant för kommunikationen. Dessutom har en personalkoordinator utsetts bland de nya ämbetsverkens tjänstemän, som ska främja beredningen och genomförandet av personalens stödåtgärder. De riksomfattande arbetsgrupperna, bl.a. arbetsgruppen för organisation och styrning av regionförvaltningsverken, arbetsgruppen för organisation och styrning av närings-, trafik- och miljöcentralerna, arbetsgruppen för ekonomi- och verksamhetsplanering, personalarbetsgruppen, arbetsgruppen för lönesystem, kommunikationsarbetsgruppen och arbetsgruppen för informationssystem, bereder riksomfattande frågor samt koordinerar och stöder den regionala beredningen.

Författningsförslagen har beretts i en arbetsgrupp som ska bereda lagstiftningsändringar. Efter att arbetsgruppens mandattid gick ut har fortsatt beredning under finansministeriets ledning skett i samarbete med arbets- och näringsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, inrikesministeriet, kommunikationsministeriet, vägförvaltningen, undervisningsministeriet

och social- och hälsovårdsministeriet. Dessutom har representanter för Finlands Kommunförbund, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf och löntagarorganisationen Pardia rf varit medlemmar i arbetsgruppen och sakkunnigmedlemmar under den fortsatta beredningen.

Man har förhandlat med sametinget om propositionen på det sätt som avses i 9 § i sametingslagen (974/1995). Dessutom har propositionen behandlats i delegationen för kommunal ekonomi och kommunalförvaltning i sådant samrådsförfarande som avses i 8 § i kommunallagen (365/1995).

Den 20 november 2008 ordnades ett informationsmöte för reformprojektets intressegrupper i Helsingfors. Cirka 60 intressegruppsrepresentanter deltog. Projektets underarbetsgruppers centrala förslag gällande regionindelningen, organisationen och verksamhetsställena, servicestrukturen samt personalens ställning presenterades. Efter informationsmötet inleddes en utfrågning som genomfördes i form av en elektronisk förfrågan. Resultaten av utfrågningen behandlades i projektets beredningsgrupp i december 2008 och meddelades till dem som besvarat utfrågningen.

Under remissrundan våren 2009 ordnades fyra regionala seminarier om regionförvaltningsreformen för särskilt inbjudna. Seminarierna hölls i Tavastehus, Rovaniemi, S:t Michel och Vasa. Seminarierna riktade sig till medlemmarna i de regionala reformarbetsgrupperna, regionförvaltningsmyndigheterna, representanter för kommunikationen samt representanter för de intressegrupper och kommuner som är representerade i landskapsförbundens samarbetsgrupper. På seminarierna behandlades reformens framskridande på både nationell och regional nivå.

5.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Ministerarbetsgruppen för förvaltning och regional utveckling behandlade regeringens utkast till proposition vid ett möte den 29 januari 2009 och godkände att utkastet sänds för utlåtande. Utlåtande om propositionsför-

slagen begärdes av följande instanser: statsrådets kansli, ministerierna (med undantag för utrikesministeriet), länsstyrelserna, arbets- och näringscentralerna, de regionala miljöcentralerna, miljötillståndsverken, vägdistrikten, arbetarskyddsdistrikten, Tekes, skogscentralerna, landskapsförbunden, Delegationen för språkärenden, Ålands landskapsregering, kommunerna, Finlands kommunförbund, Sametinget, Finnvera, Finlands näringsliv EK, Kommunala arbetsmarknadsverket, Statens arbetsmarknadsverk, de huvudavtalsorganisationer och centralorganisationer som företräder personalen, Företagarna i Finland, Centralhandelskammaren, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf, Finlands Transport och Logistik SKAL rf, Ammatillisten oppilaitosten rehtoriiliitto ARL ry, Ammatillisten Aikuis-koulutuskeskusten Liitto ry, Linja-autoliitto, Suomen Taksiliitto ry, Finlands naturskyddsförbund, Luontoliitto, Naisjärjestöjen Keskusliitto - Kvinnoorganisationernas Centralförbund r.y., Centralförbundet för socialskydd och hälsa, Svenska Finlands Folkting, Sydkustens Landskapsförbund, Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur, Finlands rektorer r.f., Koulutuksen järjestäjien yhdistys ry, Finlands Idrott rf, Finlands Ungdomssamarbete – Allians, Finlands studentkårs förbund (FSF) rf, universiteten och yrkeshögskolorna.

Ministerierna ombads samla in utlåtanden från centralförvaltningens ämbetsverk inom sina förvaltningsområden till den del reformen gäller deras verksamhet, liksom även från regionala aktörer som inte ingår i projektet. Man bad länsstyrelserna höra de underlydande magistraterna och arbets- och näringscentralerna de underlydande arbets- och näringsbyråerna i den omfattning som de ansåg vara nödvändig.

I utlåtandena ombads remissinstanserna bl.a. bedöma förslaget att Mellersta Österbotten ska ingå i samma samarbetsområde som Norra Österbotten, liksom även alternativet att Mellersta Österbotten och Österbotten hör till samma område.

Utöver de instanser som utlåtande hade begärts av lämnade också ca 20 andra aktörer sina utlåtanden. Sammanlagt lämnades över 300 utlåtanden, varav drygt hälften gavs av

kommunerna. I största delen av utlåtandena ansågs målen med reformen vara bra och värda att understödjas. En del av remissinstanserna ansåg dock att de föreslagna genomförandesätten inte stöder de uppställda målen. I en stor andel av utlåtandena ansågs i synnerhet tidsplanen för reformen vara alltför snäv.

De instanser som omfattas av reformen, dvs. de nuvarande statliga regionförvaltningsmyndigheterna och landskapsförbunden, ansåg att de viktigaste målen och modellen för genomförandet av reformen kan understödjas. En del fäste uppmärksamhet vid det praktiska genomförandet och ansåg att det är en mycket utmanande och krävande uppgift att genomföra reformen på ett framgångsrikt sätt. Största delen av de kommuner som gav utlåtande förhöll sig positivt till förslagen att landskapsförbundens ställning stärks. De största kommunerna förhöll sig dock huvudsakligen negativt eller kritiskt till förslagen. I kommunernas utlåtanden var man också oroad över hur regionförvaltningens resurser och servicenivå samt lokalförvaltningens enheter och servicenivå ska bibehållas. Största delen av de kommuner som gav utlåtande ansåg dock att reformens mål i sig är ett steg i rätt riktning och att det är motiverat att koncentrera statens regionförvaltning till två myndigheter.

I några utlåtanden tog man ställning till reformens omfattning, som det fanns motsatta åsikter om. Enligt vissa utlåtanden bör motiveringen till propositionen inte innehålla ett föregripande ställningstagande om en framtida utvidgning av reformen, som omfattar statens övriga regionförvaltning. I en del av utlåtandena framfördes det däremot att utredningsarbetet bör fortsätta på överenskommet sätt i fråga om de myndigheter som inte omfattas av den första fasen av reformen så att dessa myndigheter kan omfattas av reformen så snart som möjligt och det regionala samarbetet och arbetsfördelningen göras klarare i sin helhet. Med anledning av utlåtandena har motiveringen till denna del preciserats och ändrats.

Av de remissinstanser som tog ställning till vilket område Mellersta Österbotten ska höra till förhöll sig största delen negativt eller kritiskt till att Mellersta Österbotten skulle höra

till samma samarbetsområde som Norra Österbotten.

De ministerier som tog ställning i frågan var justitieministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet och miljöministeriet. I ministeriernas utlåtanden bedömdes frågan med tanke på de särskilda omständigheter som råder inom de olika förvaltningsområdena och utgående från dessa aspekter var nämnda ministerier mest positivt inställda till alternativet att Mellersta Österbotten hör till samma samarbetsområde som landskapet Österbotten. I den fortsatta beredningen av reformen har man dock kunnat ta hänsyn till de aspekter som fördes fram i ministeriernas utlåtanden.

Av regionförvaltningsmyndigheterna stöddes ministeriernas uppfattning av Norra Finlands miljötillståndsverk, Södra Österbottens TE-central, Österbottens TE-central, Norra Österbottens TE-central, Vasa vägdistrikt och arbetarskyddsdistrikten. De kommuner som var av samma åsikt var Kaskö, Kinnula, Karleby, Korsnäs, Kristinestad, Kronoby, Larsmo, Malax, Korsholm, Närpes, Oravais, Pedersöre, Jakobstad, Nykarleby, Vasa och Vörå-Maxmo. På samma linje var också Österbottens förbund, Svenska Österbottens förbund, samarbetsnämnden i Jakobstadsregionen, Delegationen för språkårenden och Svenska Finlands Folkting. Förslaget att Mellersta Österbotten ska höra till samma samarbetsområde som Norra Österbotten understöddes av Mellersta Österbottens förbund, Norra Österbottens förbund, samkommunen Kainuun maakunta-kuntayhtymä och av kommunerna Kannus, Kaustby, Perho, Toholampi och Vetil.

I utlåtandena nämndes problem som uppstår i verksamheten om Mellersta Österbotten och Norra Österbotten hör till samma område. Problemen gäller myndigheternas språkliga status och den nuvarande samarbetsstrukturen mellan landskapen Mellersta Österbotten och Österbotten. Ärendet avgörs slutligen genom förordning. I samband med beredningen av ärendet fäste man särskild vikt vid landskapsförbundens egna önskemål vid bildande av samarbetsområden.

I vissa utlåtanden uppmärksammade man behovet av att precisera den bedömning av reformens språkliga konsekvenser som ingår

i propositionen. I utlåtandena pekade man särskilt på de problem som uppstår när en enspråkig region blir tvåspråkig. I utlåtandena betonades det att när förvaltningen utvecklas ska man sträva efter en sådan regionindelning att den finskspråkiga och den svenskspråkiga befolkningens möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses. Med anledning av utlåtandena har de föreslagna bestämmelserna preciserats och det berörda avsnittet i motiveringen ändrats. Frågor som gäller de språkliga konsekvenserna behandlas också i detaljmotiveringen i det avsnitt som gäller propositionens förhållande till grundlagen och lagstiftningsordningen.

De organisationer som företräder de statligt anställda förutsatte i sina utlåtanden att reformen genomförs med beaktande av en god personalpolitik. Akava och FOSU ansåg i sina utlåtanden att de produktivetsmål som satts upp för projektet med regionförvaltningsreformen hindrar genomförandet av projektet och att målen bör ses över på nytt efter det att de nya ämbetsverken har inlett sin verksamhet. I utlåtandena från Akava, JHL, FOSU och Pardia fäste man uppmärksamhet vid att utkastet till lag inte innehåller någon egentlig övergångsperiod för personalen och organisationerna förutsatte att denna period ska vara fem år. FOSU och Pardia betonade också att regionförvaltningsreformen bör genomföras så att man särskilt beaktar personalens arbetshälsa och förutsättningar att orka i arbetet. I propositionen anges inte någon övergångsperiod för personalen eftersom reformen genomförs i enlighet med statsrådets principbeslut om ordnande av statsanställdas ställning vid organisationsförändringar och finansministeriets tillämpningsanvisningar för principbeslutet. Enligt anvisningarna kan en övergångsperiod tillämpas på stödåtgärder i samband med förändringar. Med övergångsperiod avses en tidsperiod på högst tre år.

I propositionen har biblioteks-, idrotts- och ungdomsväsendet i huvudsak överförs till närings-, trafik- och miljöcentralerna. Vid regionförvaltningsverken utvärderas basservicen endast inom dessa verksamhetsområden. Undervisningsministeriet, länsstyrelserna, Lapplands TE-central och Barnombudsmannen föreslår i sina utlåtanden att biblio-

teks-, idrotts- och ungdomsväsendena överförs till regionförvaltningsverken. Även Finlands Idrott rf har föreslagit en motsvarande överföring i fråga om uppgifterna inom idrottsväsendet.

Enligt propositionen ska de uppgifter som gäller Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) överföras från länsstyrelserna till landskapsförbunden. Länsstyrelserna, TE-centralerna, undervisningsministeriet och Akava ansåg att uppgifterna bör överföras till närings-, trafik- och miljöcentralerna.

I utlåtandena lämnades överlag ett stort antal enskilda ändringsförslag, som till stor del är av teknisk karaktär. Det föreslogs ändringar av paragraferna, detaljmotiveringen och den allmänna motiveringen. I den fortsatta beredningen har man strävat efter att i möjligaste mån beakta dessa förslag.

Av de enskilda paragrafförslagen framfördes mest synpunkter på bestämmelsen som gäller skötseln av uppdraget som direktör för en närings-, trafik-, och miljöcentral vid sidan av den egna befattningen. Största delen av de remissinstanser som tog ställning i frågan ansåg att direktören bör vara heltidsanställd. Bestämmelsen har dock inte ändrats eftersom man inte har velat införa en ny ledningsnivå vid närings-, trafik- och miljöcentralerna i samband med reformen.

Nedan anges de ändringar av lagförslagen som har gjorts med anledning av utlåtandena. Förslagen till paragrafer i lagarna om regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna har preciserats så att innehållet i de paragrafer som gäller verksamhetsidén har komprimerats. Till grunderna för en utvidgning av regionförvaltningsverkens och närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsområden har man dessutom fogat främjande av de språkliga minoriteternas behov i regionerna. Paragraferna om strategisk styrning har preciserats så att vid den strategiska styrningen av regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna är landskapsförbundens och ministeriernas roller inte likställda. Båda lagförslagen innehåller också bestämmelser om hur konflikt- och jävsituationer ska lösas inom regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna, liksom även en be-

stämmelse om verkens och centralernas samarbete i centrala frågor som gäller regionen.

Utöver de ovan nämnda ändringarna har det till den föreslagna lagen om regionförvaltningsverken fogats en bestämmelse om utnämmandet av landshövdingen på Åland och en bestämmelse om en allmän behörighet att ta emot stämningar på statens vägnar. Dessutom har bestämmelsen om innehållet i de uppgifter som gäller regionförvaltningsverkens beredskap preciserats.

I den föreslagna lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna har det till paragrafen om närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgifter fogats en ny punkt, som gäller övervakning av miljö- och vattenärenden samt andra uppgifter i anslutning till dessa ärenden. Till paragrafen om organiseringen av uppgifterna har det fogats en bestämmelse om att tillsynsuppgifter som hör till ansvarsområdet för miljöskyddsärenden ska organiseras så att en opartisk behandling av ärendena garanteras. Till bestämmelsen om beslutanderätt har det fogats ett omnämmande om att direktören för en närings-, trafik- och miljöcentral kan förbehålla sig beslutanderätten i ärenden som gäller centralens gemensamma arbete med strukturfondsprogram. Dessutom har en bestämmelse om rätt att föra talan i miljöbrottsärenden fogats till paragrafen om företräddande av staten.

Till den föreslagna lagen om behandling av miljöskydds- och vattenärenden vid regionförvaltningsverken har det fogats en bestämmelse om möjligheten att säkerställa den särskilda sakkunskapen i en kollegial sammansättning genom att ledamöter utses till sammansättningen från ett annat regionförvaltningsverk. Vid miljöministeriet bereds en speciell lag om Finlands miljöcentral, som överlämnas till riksdagen som en separat proposition som kompletterar denna proposition.

Till förslaget till ändring av lagen om arbetarskyddsförvaltningen har det fogats en bestämmelse om möjligheten att förordna en tjänsteman inom arbetarskyddet att tillfälligt sköta uppgifter som hör till ett annat regionförvaltningsverks ansvarsområde för arbetarskydd eller ministeriet.

Förslaget till ändring av regionutvecklingslagen har ändrats så att bestämmelsen om

landskapsförbundens uppgifter har preciserats. Dessutom har bestämmelsen om avtal om samarbete samt skyldighet att samarbeta ändrats så att statsrådet inte kan besluta om de uppgifter som samarbetet omfattar när det ålägger landskapsförbunden att samarbeta, utan uppgifterna bestäms i enlighet med den föreslagna bestämmelsen om uppgifter som samarbetet omfattar.

Till den föreslagna lagen om införande av lagstiftningen om statens regionförvaltningsreform har det fogats en ny bestämmelse om inrättande av vissa tjänster.

I några utlåtanden väckte vissa förslags grundlagsenlighet tveksamhet eller uppmärksamhet på något annat sätt. Det föreslogs att ett utlåtande om propositionen begärs av grundlagsutskottet. De förslag som avsågs var bl.a. den behörighet som föreslås för statsrådet i regionutvecklingslagen, landskapsförbundens skyldighet till regionalt samarbete samt förslagen som gäller organiseringen av regionförvaltningsmyndigheternas regionala behörighet och förhållandet mellan de planerade regionindelningarna och de språkliga rättigheter som tryggas i grundlagen. Dessa frågor behandlas i propositionens detaljmotivering och i det avsnitt som gäller förhållandet till grundlagen och lagstiftningsordningen. I propositionen föreslås dessutom ett tillägg om att ett utlåtande om propositionen begärs av grundlagsutskottet.

6 Samband med andra propositioner

På grund av regionförvaltningsreformen ska också ändras ifrågasvarande bestämmelser i de specialförfattningar som gäller regionförvaltningsverkens och närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgifter. Sådana lagar finns ca 250 och de innehåller ca 1 200 bestämmelser som ska ändras. Förslag till ändring av dessa lagar överlämnas som en separat regeringsproposition som hänför sig till denna proposition eller i separata regeringspropositioner för olika verksamhetsområden som överlämnas utöver denna proposition.

Vid miljöministeriet bereds en lag om Finlands miljöcentral. Avsikten är att ge regeringens proposition till riksdagen så att lagen

kan träda i kraft samtidigt med de lagändringar som ingår i denna proposition.

Vid arbets- och näringsministeriet bereds en reform av regionutvecklingslagen (602/2002). Målet med reformen är att stärka systemet för utveckling av regionerna, samla de resurser som står till förfogande inom systemet och klargöra regionutvecklingens roll i beslutsfattandet inom statsrådet och olika förvaltningsområden. Avsikten är att regeringens proposition ska ges till riksdagen under vårsessionen 2009 och att reformerna ska träda i kraft den 1 januari 2010. De ändringar gällande landskapssamarbetet som beretts i samband med regionförvaltningsreformen samt ändringarna av landskapsförbundens uppgifter omfattas dock av denna regeringsproposition. De ändringar i regionutvecklingslagen som var ett mål för regionförvaltningsreformen och som behövs för insamlandet av finansieringen för regionutvecklingen och beslutsfattandet i samband med det bereds däremot vid arbets- och näringsministeriet i samband med regeringens proposition om ändring av regionutvecklingslagen.

Vid inrikesministeriet bereds regeringens proposition med förslag till lagstiftning om överföring av vissa uppgifter till Migrationsverket. Avsikten är att propositionen ska ges till riksdagen under vårsessionen 2009 och träda i kraft den 1 september 2009. Avsikten är att lagändringen träder i kraft under år 2009 och senast den 1 januari 2010. Det föreslås att man till Migrationsverket överför befogenheten att styra och planera den praktiska verksamheten vid mottagningen av asylsökande och personer som får tillfälligt skydd, att styra den praktiska verksamheten vid en förvarsenhet för utlänningar samt att styra verkställigheten av hjälp till personer som blivit offer för människohandel. I propositionen föreslås ändringar i integrationslagen och lagen om bemötande av utlänningar som tagits i förvar och om förvarsenheter (116/2002). Delvis gäller dessa ändringar samma paragrafer som det i denna proposition föreslås ändringar i.

Samtidigt med denna proposition kommer en regeringsproposition att lämnas till riksdagen med förslag till lag om ändring av polisförvaltningslagen och vissa lagar som har

samband med den. Enligt propositionen ska en ny centralförvaltningsmyndighet vid polisen, polisstyrelsen, i polisens nya förvaltningsmodell styra den operativa polisverksamheten samt ansvara för polisinsrättningarnas och polisens riksomfattande enheters resultatstyrning. Den nya myndigheten består av polisens nuvarande högsta ledning och polisens länsledning. Inrikesministeriet ansvarar enligt förslaget för polisväsendets strategiska ledning samt polisstyrelsens resultatstyrning. De ändringar i lagarna om polisens uppgifter som föranleds av regionförvaltningsreformen tas upp i samband med denna regeringsproposition som bereds vid inrikesministeriet.

De förslag om inrättande av regionförvaltningsverken och polisstyrelsen som hänför sig till propositionerna har samband på så sätt att vissa regionförvaltningsverk har ett ansvarsområde som sköter polisväsendets uppgifter. När man ser till verksamheten är polisens ansvarsområden vid regionförvaltningsverken en del av polisstyrelsen, men organisatoriskt sett hör de till regionförvaltningsverket. Till de allmänna uppgifterna inom polisens ansvarsområden vid regionförvaltningsverken hör regionalt myndighets-samarbete, samordnande av beredskapen och beredskapsplaneringen samt utvärdering av bastjänsterna i fråga om polisväsendet. Bestämmelser om dessa uppgifter kommer att finnas i lagen om regionförvaltningsverken. Bestämmelser om andra uppgifter som hör till polisens ansvarsområden, t.ex. deltagande i styrningen av verksamheten vid polisinsrättningarna och resultatstyrningen som en del av polisstyrelsen finns i polisförvaltningslagen och polisförvaltningsförordningen. Den tjänstemannarättsliga befogenhet och finansieringsbefogenhet som gäller ansvarsområdena ska enligt förslaget innehas av polisstyrelsen eller inrikesministeriet.

I regeringsprogrammet konstateras det att ”regeringen utreder vilka fördelarna av en sammanslagning av de ämbetsverk som ansvarar för trafiklederna är för produktiviteten inom trafikledshållningen med beaktande av sjöfartens särskilda behov”. I enlighet med en skrivning i regeringsprogrammet och som en utvidgning av skrivningen beslutades det den 8 maj 2008 att utredningar skulle inledas

kring trafikleds- och säkerhetsverken inom kommunikationsministeriets förvaltningsområde.

Avsikten med trafikförvaltningens ämbetsverksreform är att förena Sjöfartsverkets trafikledsfunktioner, Vägverket och Banförvaltningscentralen till ett nytt trafikledsverk samt Fordonsförvaltningscentralen, Järnvägsverket, Luftfartsförvaltningen och Sjöfartsverkets sjösäkerhetsverksamhet till ett nytt trafiksäkerhetsverk. Avsikten är att det nya trafikledsverket och trafiksäkerhetsverket ska kunna inleda sin verksamhet den 1 januari 2010, dvs. samtidigt som regionförvaltningsverket. Vid kommunikationsministeriet bereds de lagstiftningsändringar som föranleds av ämbetsverksreformen och som ska överlämnas till riksdagen i september 2009 i form av budgetlagar. Samtidigt bereds ändringar till följd av regionförvaltningsreformen i trafikförvaltningens uppgiftsbaserade lagar.

Regeringens proposition (HE 17/2009) till riksdagen med förslag till lag om registrering av fiskefartyg och vattenbruksfartyg som används till havs samt proposition (HE 214/2009) till riksdagen med förslag till dammsäkerhetslag, som har förberetts av jord- och skogsbruksministeriet, innehåller bestämmelser om vissa uppgifter som ska skötas av statens regionförvaltningsmyndigheter. Det har föreslagits att den förstnämnda lagen ska träda i kraft den 1 januari 2010 och den sistnämnda i slutet av våren 2009.

Dessutom bereds vid jord- och skogsbruksministeriet flera lagstiftningsreformer, i vilka kommer att ingå bestämmelser som ska gälla även statens regionförvaltningsmyndigheter. Vid ministeriet är under beredningen följande regeringens propositioner:

- Proposition till lag om veterinärvård som kommer att ersätta den gällande veterinärvårdslagen (685/1990). Avsikten är att lagen ska träda i kraft den 1 september 2009.

- Proposition till lag om system för identifieringen av djur. Propositionen ska ges till riksdagen under vårsessionen 2009 och lagen ska träda i kraft genast efter det att lagen har blivit angiven och stadfäst.

- Proposition till lag om den genetisk modifierade växtproduktionen samt om samexisten av den genetisk modifierade, sedvanliga och biologiska jordbruksproduktionen. Propositionen ska ges till riksdagen under vårsessionen 2009 och lagen ska träda i kraft genast efter det att lagen har blivit angiven och stadfäst.

- Proposition till lag om ändring av lagen om livsmedelslag (23/2006) samt lag om verkställighet av Europeiska gemenskapens gemensamma fiskeripolitik (1139/1994). Avsikten är att ge regeringens proposition till riksdagen under höstsessionsperioden 2009 och att lagen ska träda i kraft senast den 1 januari 2010.

- Proposition till lag om kontroll av översvämningsrisker genom vilken man implementerar EU:s översvämningsdirektiv. Propositionen ska beredas under hösten 2009.

- Proposition till lag genom vilken strukturstödsreform av renhushållning och naturnärningar ska genomföras. Lagen kommer att ersätta den gällande lagen om finansiering av renhushållning och naturnärningar (45/2000). Propositionen ska ges till riksdagen under vårsessionen 2009.

- Proposition till lag om ändring av lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006). Avsikten är att ge regeringens proposition till riksdagen under året 2009.

- Proposition till lag om organisering av landsbygdsförvaltningens uppgifter i kommunerna. Avsikten är att ska träda i kraft vid ingången av år 2010.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om regionförvaltningsverken

Lagens rubrik och struktur

Den föreslagna lagens rubrik är lagen om regionförvaltningsverken. Den föreslagna lagen omfattar tre kapitel. I 1 kap. finns lagens allmänna bestämmelser, såsom lagens tillämpningsområde, regionförvaltningsverkens verksamhetsidé, förhållande till annan lagstiftning, verkens uppgifter, organiseringen av verken och bestämmande av verkens verksamhetsområden. Lagens 2 kap. omfattar styrningen och ledningen av regionförvaltningsverken. I kapitlet finns bestämmelser om allmän administrativ styrning, strategisk styrning och styrning av verksamheten, ledning, beslutanderätt, arbetsordning och tillsättning av tjänster. I 3 kap. finns särskilda bestämmelser om lösandet av eventuella interna fall av jäv vid verken, statens regionförvaltning i landskapet Åland, samarbete med närings- trafik- och miljöcentralerna, serviceenheterna för språkliga minoriteter, handräckning, tvångsmedel, företrädande av staten, avgiftsbelagda prestationer och ändringsökande samt ikraftträdande, om vilket bestäms genom en separat ikraftträdandelag.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde. I paragrafen anges lagens tillämpningsområde. Avsikten är att skapa en lagstadgad grund för organiseringen av regionförvaltningsverken och för ordnandet av deras verksamhet och uppgifter.

Enligt paragrafens första mening finns i den föreslagna lagen bestämmelser om regionförvaltningsverken som är myndigheter inom statens regionförvaltning. Vid regionförvaltningsverken koncentreras sådana uppgifter som för närvarande utförs av länsstyrelserna, de regionala miljöcentralerna, miljötillståndsverken, arbetarskyddsbyråerna och som gäller tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och rättsskyddet, tillgången till basservice, miljöskydd, ett

hållbart utnyttjande av miljön, intern säkerhet samt en sund och trygg levnads- och arbetsmiljö i regionerna.

Enligt paragrafens andra mening föreskrivs det särskilt om övriga myndigheter som sköter uppgifter inom statens regionförvaltning. Följaktligen föreskrivs det i en separat lag om den andra nya, centrala myndigheten inom statens regionförvaltning, dvs. närings-, trafik- och miljöcentralen.

2 §. Regionförvaltningsverkens verksamhetsidé. I paragrafen anges regionförvaltningsverkens verksamhetsidé. Bestämmelsen ger en överblick över avsikten med regionförvaltningsverkens verksamhet. Avsikten med bestämmelsen är å ena sidan att på ett allmänt plan beskriva regionförvaltningsverkens roll och ställning inom statsförvaltningens myndighetshelhet. Å andra sidan skapar bestämmelsen också en grund för de strategiska riktlinjer utifrån vilka verkens verksamhet i framtiden kan utvecklas och förnyas.

Enligt paragrafen främjar regionförvaltningsverken regional jämlikhet genom att i regionerna sköta verkställighets-, styrnings- och tillsynsuppgifter som har samband med lagstiftningen. För att fullfölja denna avsikt främjar regionförvaltningsverken bl.a. tillgodoseendet av de grundläggande fri- och rättigheterna och rättsskyddet, tillgången till basservice, miljöskydd, ett hållbart utnyttjande av miljön, intern säkerhet samt en sund och trygg levnads- och arbetsmiljö i regionerna. Vid tolkningen av bestämmelsen ska man naturligtvis också beakta de bestämmelser i 4 § som gäller verkets egentliga verksamhetsområde och uppgifter.

Regionförvaltningsverken spelar en viktig roll inom den helhet av regionförvaltningsmyndigheter som staten och kommunerna gemensamt ansvarar för. Därför är det viktigt att regionförvaltningsverken ordnar både sina interna processer och sina yttre förbindelser på ett sätt som stödjer övergripande samarbete och att de aktivt strävar efter att stödja och delta i det regionala samarbetet i dess olika former.

3 §. Förhållande till annan lagstiftning. I paragrafen definieras den föreslagna lagens

förhållande till annan lagstiftning som gäller ordnandet av statliga regionförvaltningsmyndigheters förvaltning och verksamhet.

Enligt paragrafen tillämpas i fråga om ordnandet av regionförvaltningsverkens verksamhet och uppgifter lagen om arbetarskyddsförvaltningen (16/1993), lagen om behandling av miljöskydds- och vattenärenden vid regionförvaltningsverken (/), lagen om förfarandet vid beredning och avgörande av miljötillståndsärenden (/), polisförvaltningslagen (110/1992) och räddningslagen (468/2003), om inte något annat föreskrivs i den föreslagna lagen. Den föreslagna lagen är alltså primär, medan de lagar som nämns i paragrafen tillämpas endast om det i den föreslagna lagen inte finns några specialbestämmelser i frågor som gäller organiseringen och ordnandet av verksamheten och uppgifterna. Givetvis ska också bestämmelser på förordningsnivå som utfärdats med stöd av ovan nämnda lagar beaktas som kompletterande.

4 §. Regionförvaltningsverkens verksamhetsområde och uppgifter. I paragrafen finns en allmän definition av regionförvaltningsverkens verksamhetsområde och uppgifter. Eftersom verkens hela arbetsfält och lagstiftningen i anslutning till detta är mycket omfattande, specificeras verkets uppgifter och behörigheten i anslutning till dessa närmare genom speciallagstiftning.

Den föreslagna bestämmelsen har tre nivåer. För det första anges i bestämmelsen för varje verksamhetsområde de uppgiftshelheter eller uppgiftskategorier som omfattas av regionförvaltningsverkens behörighet och som det i speciallagstiftning bestäms närmare om. För det andra anges i bestämmelsen för regionförvaltningsverken vissa uppgifter som det inte särskilt föreskrivs om någon annanstans i lagstiftningen eller i fråga om vilka behörighetsbestämmelserna upphävs i samband med reformen. För det tredje konstateras i bestämmelsen att regionförvaltningsverken, utöver de uppgifter som avses ovan, också kan ha övriga uppgifter enligt lag. Bestämmelsens struktur har speciellt påverkats av att regionförvaltningsverken enligt propositionen är sådana statliga regionförvaltningsmyndigheter med flera olika verksamhetsområden

som är verksamma inom flera olika ministeriers förvaltningsområden.

Enligt 1 mom. sköter regionförvaltningsverken inom följande verksamhetsområden de uppgifter som särskilt föreskrivits för dem: social- och hälsovård, miljö- och hälsoskydd, utbildningsväsendet och det övriga bildningsväsendet, främjande och förverkligande av rättsskyddet, tillståndsärenden och övriga ansökningsärenden som hör till området för miljöskydds- och vattenlagstiftningen, räddningsväsendet, tillsyn över och utvecklande av arbetarskyddet, produkttillsyn över produkter som används i arbetet samt i egenskap av arbetarskyddsmyndighet tillsyn över att arbetarskyddslagstiftningen iakttas samt konsument- och konkurrensförvaltning. Det är fråga om sådana uppgifter som i enlighet med gällande lagstiftning har skötts vid länsstyrelserna, de regionala miljöcentralerna, miljötillståndsverken och arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer. Den föreslagna regleringen gäller också vissa enskilda uppgifter som i propositionen föreslås bli överförda från centralförvaltningen till regionförvaltningen. Närmare bestämmelser om verkens uppgifter och den behörighet som hänför sig till dem finns i speciallagstiftning. I samband med beredningen av propositionen har det utretts att antalet speciallagar om de uppgifter som omfattas av reformen och som ska skötas av regionförvaltningsverken är sammanlagt ca 140 och att antalet bestämmelser i dessa lagar är ca 640. Förslag till ändring av dessa lagar finns i denna propositionshelhet och de överlämnas som en separat regeringsproposition som kompletterar denna proposition eller i sådana regeringspropositioner för olika verksamhetsområden som överlämnas utöver denna proposition.

I 2 mom. anges för regionförvaltningsverken dessutom vissa uppgifter som man inte har föreskrivit särskilt om eller i fråga om vilka bestämmelserna upphävs i samband med reformen.

Regionförvaltningsverken ska enligt 2 mom. 1 punkten utvärdera den regionala tillgången till basservice. En motsvarande uppgift har enligt 2 § i länsstyrelselagen ankommit på länsstyrelserna. Berörda ministerier och myndigheter inom centralförvaltningen styr inom sina egna verksamhetsom-

råden utvärderingen av basservicen. Utvärderingen av kommunernas basservice anknyter till basserviceprogramförandet enligt kommunallagen. Regionförvaltningsverkens utvärdering av den regionala tillgången till basservice bidrar till att producera material för denna process. Avsikten med den föreslagna regleringen är inte att ändra uppgiften och den behörighetsfördelning som anknyter till den. Enligt 4 § 2 mom. i det lagförslag som ingår i denna proposition hör det också till närings-, trafik- och miljöcentralerna att delta i beredningen av en utvärdering av den regionala tillgången till basservice inom trafiken samt biblioteks-, idrotts- och ungdomsväsendet.

Enligt 2 mom. 2 punkten ska regionförvaltningsverken styra, övervaka och utveckla magistrater som avses i lagen om registerförvaltningen (166/1996). I landskapet Åland sköts, enligt 3 § 2 mom. i lagen om registerförvaltningen, de uppgifter som föreskrivs för magistraten av länsstyrelsen och till följd av denna reform överförs uppgiften till statens ämbetsverk på Åland.

Enligt 3 punkten ska regionförvaltningsverken dessutom samordna beredskapen i regionen och ordna regionförvaltningens anknytande samverkan, samordna beredskapsplaneringen, ordna regionala försvarskurser, stödja kommunernas beredskapsplanering, ordna beredskapsövningar och främja säkerhetsplaneringen inom region- och lokalförvaltningen. I punkten finns bestämmelser om regionförvaltningsverkens uppgifter när det gäller förberedelser för undantagsförhållanden. De uppgifter som gäller förberedelserna och som tidigare har hört till länsstyrelserna övergår till regionförvaltningsverken. För tillfället samordnar länsstyrelserna enligt 2 § 2 mom. i länsstyrelselagen de förberedelser för undantagsförhållanden som avses i beredskapslagen (1080/1991) genom att se till att det samarbete som detta förutsätter anordnas i länet. Bestämmelsen om förberedelser motsvarar bestämmelsen i 2 § 2 mom. i länsstyrelselagen kompletterad med en förteckning över de viktigaste uppgifter som gäller förberedelserna. I propositionen avses med förberedelser alla de åtgärder inom förvaltning och näringsliv genom vilka man säkerställer att uppgifter kan skötas och klaras av så stör-

ningsfritt som möjligt i alla säkerhetssituationer. Alla regionförvaltningsverk, närings-, trafik- och miljöcentraler och andra aktörer inom regionförvaltningen sörjer för sina respektive beredskapsåtgärder i olika säkerhetssituationer. Regionförvaltningsverket ansvarar för att samordna förberedelserna på lokal och regional nivå. Regionförvaltningsverken leder de regionala beredskapskommissioner som inrättas med stöd av olika beslut och som består av representanter för alla de viktigaste aktörerna inom regionförvaltningen. Avsikten med den föreslagna bestämmelsen är inte att ändra den uppgift att samordna totalförsvaret som avses i 16 § i reglementet för statsrådet (262/2003) och som hör till försvarsministeriet.

Enligt 2 mom. 4 punkten ska regionförvaltningsverken dessutom, då myndigheterna leder säkerhetssituationen i regionen, stödja de behöriga myndigheterna och vid behov samordna deras verksamhet. I den enligt situationen anpassade verksamheten ska regionförvaltningsverket i första hand stödja de behöriga myndigheterna och därigenom också andra eventuella aktörer i regionen. I anknytning till den stödjande uppgiften ska regionförvaltningsverket vid behov samordna de olika behöriga myndigheternas verksamhet i regionen. Uppgiften gäller säkerhetssituationer i undantagsförhållanden och i normala förhållanden. När det gäller samordningen har regionförvaltningsverken inte bestämmanderätt i förhållande till de behöriga myndigheterna utan en separat, uttrycklig bestämmelse om detta på lagnivå.

Enligt 2 mom. 5 punkten ska regionförvaltningsverken dessutom sköta det regionala myndighetssamarbetet inom polisväsendet samt samordna beredskapen och beredskapsplaneringen för polisväsendet. Polisväsendet deltar också i den utvärdering av den regionala tillgången till basservice som avses i 1 punkten för polisväsendets del. Bestämmelser om regionförvaltningsverkens övriga uppgifter som gäller polisväsendet, såsom deltagande i styrningen av verksamheten vid polisinsättningar och resultatstyrningen som en del av Polisstyrelsen finns i polisförvaltningslagen och polisförvaltningsförordningen.

Enligt paragrafens 3 mom. kan regionförvaltningsverken även ha andra uppgifter om vilka föreskrivs särskilt.

I paragrafens 4 mom. finns en bestämmelse med bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilken det genom förordning av finansministeriet kan föreskrivas om det förfarande för utvärdering av den regionala tillgången till basservice som avses i 2 mom. 1 punkten.

I 16 § i den föreslagna lagen finns bestämmelser om statens regionförvaltning i landskapet Åland.

5 §. *Organisering av regionförvaltningsverken.* I paragrafen finns bestämmelser om frågor som gäller organiseringen av regionförvaltningsverken och deras uppgifter och funktioner. Där föreskrivs till att börja med om bemyndigandet att utfärda förordning om antalet regionförvaltningsverk och deras verksamhetsområden, verksamhetsställen och namn. Vidare innehåller paragrafen en bestämmelse om bildandet av regionförvaltningsverkens ansvarsområden och om specialkrav som gäller ordnandet av vissa uppgifter och funktioner inom ansvarsområdena.

Målet är att funktionellt organisera regionförvaltningsverken så att sammanförandet av uppgifterna medför synergi- och produktivitetseffekter och att resultatet av verksamheten och kundservicen förbättras. Genom denna organisering av verken försöker man undvika nya organisations- och ledningsnivåer som i praktiken försvårar en effektiv verksamhet inom verkets ansvarsområden. Organiseringen ska dessutom särskilt främja uppnåendet av de strategiska resultatmål som uppställts för regionförvaltningen.

Enligt paragrafens 1 mom. föreskrivs om antalet regionförvaltningsverk och deras verksamhetsområden, namn och verksamhetsställen genom förordning av statsrådet. Enligt planerna ska regionförvaltningsverken ha sex huvudsakliga verksamhetsställen. Enligt planerna ska dessa finnas i Rovaniemi, Uleåborg, S:t Michel, Tavastehus, Åbo och Vasa. Förutom de huvudsakliga verksamhetsställena kommer det att finnas sex andra verksamhetsställen. Dessa kommer att finnas i Tammerfors, Jyväskylä, Kuopio, Kouvola, Helsingfors och Joensuu. I landskapet Åland är statens ämbetsverk på Åland dessutom en

sådan myndighet inom statsförvaltningen som avses i den föreslagna lagen. Regionförvaltningsverken kan vid behov placera en del av sin personal på andra tjänstgöringsorter än de orter där de verksamhetsställen som nämns ovan finns. Ett sådant arrangemang följer nuvarande praxis och kommer också i framtiden att vara nödvändigt för t.ex. skötseln av uppgifter som anknyter till tillsynskontroller och tillsynsbesök inom arbetarskyddet. Enligt 13 § 2 mom. kan det i verkens arbetsordning bestämmas om dessa tjänstgöringsorter.

Enligt paragrafens 2 mom. är ett regionförvaltningsverk för skötseln av sina uppgifter indelat i ansvarsområden. Enligt den föreslagna bestämmelsen föreskrivs det om regionförvaltningsverkens ansvarsområden genom förordning av statsrådet. Avsikten är att genom förordningen föreskriva att verken ska ha fem ansvarsområden: 1) basservicen, rättsskyddet och tillstånden, 2) polisväsendet, 3) räddningsväsendet och beredskapen, 4) miljötillstånden och 5) arbetarskyddet. Uppgifter i anknytning till verkens alla ansvarsområden sköts inte nödvändigtvis vid verkens alla verksamhetsställen.

I paragrafens 3 mom. finns bestämmelser om specialkrav som gäller organiseringen av övervakningsuppgifterna inom arbetarskyddet. Enligt den föreslagna bestämmelsen är regionförvaltningsverkets ansvarsområde för arbetarskyddsuppgifter oberoende då det utför sin övervakningsuppgift. Dess verksamhet ska ordnas så att oberoendet och opartiskheten i tillsynen över arbetarskyddet kan tryggas. Tryggandet av en oberoende ställning för arbetarskyddet baserar sig på artikel 6 i den av internationella arbetsorganisationens (ILO) allmänna konferens år 1947 antagna konventionen angående yrkesinspektion inom industri och handel (konvention nr 81) som ratificerats av Finland (FördrS 44/1949). En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 2 § i lagen om arbetarskyddsförvaltningen (16/1993). Förutom en oberoende ställning förutsätts i konventionen också att övriga uppgifter som eventuellt anförtrotts en arbetarskyddsinspektör inte får störa hans eller hennes huvudsakliga uppgifter och inte heller inverka skadligt på inspektörens auktoritet och opartiskhet i förhållande

till arbetsgivare och arbetstagare. Av denna anledning föreskrivs i paragrafen också att det ansvarsområde som svarar för arbetarskyddsuppgifterna inte får tilldelas sådana andra uppgifter som kan äventyra skötandet av eller opartiskheten när det gäller övervakningsuppgifterna inom arbetarskyddet.

Enligt paragrafens 4 mom. är regionförvaltningsverkets ansvarsområde för miljötillståndsärenden oberoende när det sköter tillståndsärenden och övriga ansökningsärenden, och detsamma gäller verkets ansvarsområde för konkurrensärenden när det sköter konkurrensärenden. Ansvarsområdenas verksamhet ska ordnas så att deras oberoende och opartiskhet kan tryggas i de uppgifter som avses ovan. Verkets ansvarsområde för miljötillståndsärenden får inte tilldelas sådana andra uppgifter som kan äventyra oberoendet när det gäller behandlingen av dessa ärenden och övriga tillståndsärenden. I synnerhet vid behandlingen av miljötillståndsärenden, men också vid behandlingen av konkurrensärenden, iakttas till vissa delar principen om oavhängiga rättskipningsorgan. Av denna anledning ska behandlingen av dessa frågor också garanteras en oberoende ställning.

6 §. *Regionförvaltningsverkens behörighet samt deras verksamhetsområden och utvidgningen av dessa.* I paragrafen finns bestämmelser om regionförvaltningsverkens behörighet och om bestämmandet av deras verksamhetsområde och om utvidgningen av det.

Enligt huvudregeln i 4 § 1 mom. finns bestämmelser om regionförvaltningsverkets uppgifter i speciallagar och dessutom finns bestämmelser om vissa av verkets uppgifter i 4 § 2 mom. samt 19, 20 och 21 §. Regionförvaltningsverket är behörigt att inom sitt verksamhetsområde sköta de uppgifter som föreskrivits för det. I 6 § föreskrivs om regionförvaltningsverkens verksamhetsområden och om utvidgningen av dessa. Regionförvaltningsverkets behörighet bestäms således genom de uppgifter som föreskrivs för det i speciallagar och i 4 § 2 mom. samt 19, 20 och 21 § och genom verksamhetsområdet för varje verk enligt 6 §.

I paragrafens 1 mom. finns en huvudregel om bestämmandet av verkets behörighet och verksamhetsområde enligt vilken ett regionförvaltningsverk inom sitt verksamhetsområ-

de sköter de uppgifter som föreskrivits för det och använder den behörighet som tillkommer det så som bestäms i denna lag eller någon annan lag. Regionförvaltningsverkens behörighet är regional och den följer i praktiken verkens verksamhetsområden. Om regionförvaltningsverkens verksamhetsområden föreskrivs enligt 5 § 1 mom. genom förordning av statsrådet.

I momentets andra mening anges under vilka förutsättningar det är möjligt att avvika från ovan nämnda huvudregel och göra arrangemang som gäller den regionala behörigheten mellan regionförvaltningsverken. Enligt bestämmelsen kan ett regionförvaltningsverk sköta uppgifter också inom verksamhetsområdet för fler än ett regionförvaltningsverk, om en utvidgning av verksamhetsområdet kan effektivisera verkens verksamhet och användning av statens personalresurser och andra resurser, förbättra tillgången till tjänster eller säkerställa tillgången till sådan särskild sakkunskap som behövs för uppgifterna, främja tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna för regionens finsk- och svenskspråkiga eller, inom samernas hembygdsområde enligt sametingslagen (974/1995), dess samiska minoritet eller om utvidgningen av verksamhetsområdet är ändamålsenlig av någon annan motsvarande orsak.

Det gäller bl.a. sådana arrangemang som syftar till att koncentrera special- eller stöd- uppgifter eller fördela arbetet jämnt mellan verken. De myndigheter som samlas vid regionförvaltningsverken tillämpar redan nu en verksamhetsmodell där en eller flera myndigheter sköter en viss uppgift, inte bara inom den egna regionen utan också inom ett större område eller på riksnivå. Ett sådant arrangemang är möjligt t.ex. med stöd av 3 § 2 mom. i lagen om arbetarskyddsförvaltningen. Uppgifterna är då antingen regionala eller riksomfattande. Avsikten med den föreslagna bestämmelsen är att stödja användningen av denna verksamhetsmodell också i de nya regionförvaltningsverken.

Regionförvaltningsverken ska enligt planerna vara sex till antalet. Förutom dessa finns i landskapet Åland statens ämbetsverk på Åland som är en sådan myndighet inom statsförvaltningen som avses i 16 § i den fö-

reslagna lagen. Med stöd av paragrafen är det för det första möjligt att vid behov definiera regionförvaltningsverkens regionala behörighet så att endast en del regionförvaltningsverk sköter alla uppgifter som föreskrivits för regionförvaltningsverken. För det andra gör paragrafen det möjligt att vid behov koncentra s.k. specialuppgifter samt ekonomi-, personal- och lokalitetsförvaltningens, informationsförvaltningens, informationstjänstens, informationsförmedlingens och upphandlingsverksamhetens stöduppgifter eller andra motsvarande stöduppgifter till ett eller ett par regionförvaltningsverk. Den föreslagna bestämmelsen gör det möjligt att, under de förutsättningar som anges i den, göra även andra motsvarande behörighetsarrangemang mellan regionförvaltningsverken. I 18 § finns en särskild bestämmelse om en separat serviceenhet för den språkliga minoriteten.

I sista meningen i 1 mom. finns ett förslag till en bestämmelse om ett bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilket det genom förordning av statsrådet föreskrivs om fördelningen av ansvarsområden mellan regionförvaltningsverken och om utvidgningen av verkens verksamhetsområden. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende som i allmänhet omfattar myndigheter inom flera ministeriers förvaltningsområden och ordnandet av uppgifter som hänför sig till dem.

I 6 § 2 mom. finns en undantagsbestämmelse som gäller ovan nämnda bemyndigande att utfärda förordning och som har samband med ordnandet av uppgifterna inom och behörigheten för polisväsendet, arbetarskyddet och miljötillståndsärenden. Bestämmelser om utvidgning av verksamhetsområdet i fråga om uppgifter som gäller polisväsendet utfärdas genom förordning av inrikesministeriet, om utvidgning av verksamhetsområdet i fråga om uppgifter som gäller arbetarskyddet genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet och om utvidgning av verksamhetsområdet i fråga om uppgifter som gäller miljötillståndsärenden genom förordning av miljöministeriet. Förutsättningarna för den utvidgning av verksamhetsområdet som avses i 6 § 1 mom. ska beaktas också i

de fall som avses i detta moment. På grund av dessa verksamhetsområdens särställning och specialbehov som har att göra med styrningen av dem har det ansetts vara nödvändigt att bemyndigandet att utfärda förordning ges ett ministerium. Denna omständighet framgår bl.a. av bestämmelserna i 5 § 3 och 4 mom. och 9 § i den föreslagna lagen. Exempelvis ska uppgifter inom ansvarsområdet för polisväsendet enligt planerna skötas vid tre regionförvaltningsverk, uppgifter inom ansvarsområdet för arbetarskyddet vid fem regionförvaltningsverk och miljötillståndsuppgifter vid fyra regionförvaltningsverk. Den regionala behörigheten för dessa regionförvaltningsverk ska beträffande dessa uppgifter anges så vittgående att deras verksamhetsområden tillsammans täcker också verksamhetsområdena för de regionförvaltningsverk som inte har något självständigt ansvarsområde för polisväsendet, arbetarskyddet eller miljötillståndsärendena.

2 kap. **Styrning och ledning av regionförvaltningsverken**

7 §. Allmän administrativ styrning. I paragrafen anges regionförvaltningsverkens allmänna administrativa styrning och ställning. Enligt 1 mom. ankommer den allmänna administrativa styrningen av regionförvaltningsverken på finansministeriet. Med stöd av 15 § i den föreslagna lagen gäller detta även statens ämbetsverk på Åland. Bestämmelsen innebär att regionförvaltningsverken hör till finansministeriets verksamhetsområde i enlighet med vad som föreskrivs om fördelningen av ansvarsområden mellan ministerierna i lagen om statsrådet (175/2003) och reglementet för statsrådet som givits med stöd av den. Detta gäller t.ex. verkets förvaltning och den normstyrning som gäller organiseringen av den. Den allmänna administrativa styrningen innebär även att finansministeriet i enlighet med 8 § i den föreslagna lagen svarar för koordineringen av den strategiska styrningen av regionförvaltningsverken och att ministeriet i enlighet med 10 § svarar för styrningen av verkens gemensamma funktioner och övriga åtgärder som är nödvändiga med tanke på en enhetlig verksamhet inom verken.

8 §. Strategisk planering och styrning. I paragrafen finns bestämmelser om den strategiska planeringen och styrningen av regionförvaltningsverkens verksamhet. I paragrafen finns också ett bemyndigande att utfärda förordning om innehållet i och förfarandena för den strategiska planeringen och styrningen. I 9 § i den föreslagna lagen finns undantag från den strategiska styrningen beträffande polisväsendet, arbetarskyddet och miljö-tillståndsärenden.

Enligt propositionen är regionförvaltningsverken sådana myndigheter inom statens regionförvaltning som har flera verksamhetsområden och som sköter uppgifter inom flera olika ministeriers förvaltningsområden. I syfte att samordna målen för de olika förvaltningsområden som är representerade inom regionförvaltningsverken och förbättra verksamhetsbetingelserna för regionförvaltningen behövs de berörda ministerierna bilda en gemensam uppfattning om hur de riksomfattande målen för statsförvaltningen kan anpassas och riktas till den regionala verksamheten. Den strategiska planeringen och styrningen av regionförvaltningsverken sker i samarbete med de berörda ministerierna. Också landskapsförbunden har en roll i planerings- och styrningsprocessen. Ministeriernas planering och styrning förmedlas till regionförvaltningsverken i enhetlig form av finansministeriet som är det koordinerande ministeriet.

När det gäller styrningen av statens hela regionförvaltning bör uppmärksamhet också fästas vid att målen och syftena med den strategiska styrningen av regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna till sina allmänna grunder motsvarar varandra i fråga om bägge regionförvaltningsmyndigheter. Av denna anledning ska både finansministeriet och arbets- och näringsministeriet, som koordinerar planeringen och styrningen av myndigheterna, sörja för att samordna målen och förfaringssätten så att planeringen och styrningen av statsförvaltningen i regionerna är konsekvent och stödjer ett samarbete mellan regionförvaltningsmyndigheterna.

För uppnående av de allmänna mål som gäller regionförvaltningsverkens verksamhet och för beaktande av regionernas synpunkter

utarbetas för regionförvaltningsverken enligt 8 § 1 mom. med tanke på den allmänna planeringen, styrningen och ordnandet av verksamheten ett gemensamt strategidokument och för varje verk en separat strategisk resultatmålhandling. Strategidokumentet och de strategiska resultatmålhandlingarna utarbetas för regeringens mandatperiod och deras innehåll ses vid behov över årligen.

Med strategisk planering och styrning avses i den föreslagna bestämmelsen verksamhet gällande samordning av de riksomfattande målen för de olika förvaltningsområden som finns representerade vid regionförvaltningsverken och de resurser som hänför sig till dem, och upprätthållande och utveckling av de allmänna verksamhetsbetingelserna för regionförvaltningsverken. I denna verksamhet anges allmänna strategiska mål för regionförvaltningsverkens verksamhet och ramar för resurserna för varje sektor, vilka gäller under regeringens mandatperiod eller någon annan motsvarande period. Den strategiska planering och styrning som avses i bestämmelsen är en del av den långsiktiga verksamhets- och ekonomiplanering som avses i 12 § i lagen om statsbudgeten (423/1988) och 2 kap. i förordningen om statsbudgeten (1243/1992).

Med strategidokument avses i den föreslagna bestämmelsen en planeringshandling som innehåller mål som bygger på regeringens programmet, regeringens strategidokument, statsrådets rambeslut, landskapsprogrammen, regeringens politikprogram, andra motsvarande tväradministrativa program, lagstiftningen och internationella överenskommelser och en plan över hur resurserna ska fördelas för att målen ska kunna nås. Strategidokumentet är gemensamt för alla regionförvaltningsverk.

Med strategiska resultatmålhandlingar avses handlingar som bygger på de allmänna mål och syften som anges i strategidokumentet och på regionens landskapsprogram och genomförandeplanerna för dessa och i vilka man för varje regionförvaltningsverk definierar verksamhetens tyngdpunkter, centrala riktlinjer, samarbetsfrågor och ramar för anslagen per region och sektor. Strategiska resultatmålhandlingar utarbetas separat för varje regionförvaltningsverk. Bestämmelser om

resultatmålhandlingen finns i 11 § i förordningen om statsbudgeten. I praktiken är det fråga om ett s.k. strategiskt resultatavtal som ingås mellan det styrande ministeriet och regionförvaltningsverket.

Enligt 8 § 2 mom. utarbetar finansministeriet tillsammans med de ministerier eller myndigheter inom centralförvaltningen som nämns i 9 § i den föreslagna lagen samt med regionförvaltningsverken och till behövliga delar med landskapsförbunden ett strategidokument och strategiska resultatmålhandlingar för regionförvaltningsverken. Om ministerierna inte uppnår enhällighet angående strategidokumentets innehåll, avgörs ärendet enligt den föreslagna bestämmelsen av statsrådet. Ärendet bör föras till statsrådets allmänna sammanträde för avgörande.

Innehållet i strategidokumentet behandlas vid en gemensam förhandling mellan de ministerier som saken gäller och avsikten är att nå enhällighet. Finansministeriet har ansvaret för att ordna förhandlingen. I det protokoll som ska upprättas över förhandlingen noterar man enhälligheten och ärenden som eventuellt är oavgjorda. Varje ministerium som deltar i förhandlingen godkänner strategidokumentet för regionförvaltningen genom beslut av ministern. Om ministerierna inte når enhällighet under förhandlingen, avgörs ärendet av statsrådet på föredragning från finansministeriet. Finansministeriet har till uppgift att förmedla strategidokumentets innehåll till regionförvaltningsverken.

Finansministeriet, övriga berörda ministerier eller myndigheter inom centralförvaltningen och företrädare för regionförvaltningsverken och, vid behov, landskapsförbunden förhandlar om de strategiska resultatmålhandlingarna. Finansministeriet och direktören för det berörda regionförvaltningsverket undertecknar den strategiska resultatmålhandlingen som i praktiken fungerar som ett strategiskt resultatavtal för verket.

Enligt 8 § 3 mom. kan det genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om innehållet i och förfarandena för den strategiska planeringen och styrningen av regionförvaltningsverkens verksamhet. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och princi-

piellt betydande ärende som omfattar flera ministeriers förvaltningsområden.

9 §. Ordnande av den strategiska styrningen i vissa fall. Paragrafen innehåller undantagsförfaranden i fråga om regionförvaltningsverkens uppgifter inom polisväsendet, arbetarskyddet och miljötillståndsärenden som hänför sig till den strategiska planering och styrning som avses i 8 § i den föreslagna lagen. För dessa verksamhetsområden gäller en lösning som avviker från det övriga planerings- och styrsystemet och som innebär att ovan nämnda verksamhetsområden är självständiga i förhållande till regionförvaltningsverket och det ministerium som svarar för koordineringen av planeringen och styrningen av regionförvaltningsverket. Den föreslagna regleringen har ansetts vara nödvändig på grund av dessa verksamhetsområdens särställning och specialbehov. I paragrafen finns också bemyndiganden att utfärda förordning om innehållet i och förfarandena för den strategiska planeringen och styrningen av dessa verksamhetsområden.

Enligt 1 mom. finns i regionförvaltningsverkens strategidokument avsnitt om planeringen och styrningen av uppgifter som gäller polisväsendet, arbetarskyddet och miljötillståndsärenden. Strategidokumentets avsnitt om polisväsendet innehåller strategiska riktlinjer angående det myndighetssamarbete som ankommer på ansvarsområdet för polisväsendet samt angående samordningen av polisens beredskap och beredskapsplanering. För styrningen av regionförvaltningsverkens uppgifter inom polisväsendet och arbetarskyddet utarbetas enligt den föreslagna bestämmelsen inte några strategiska resultatmålhandlingar.

Avsikten med reformen av polisens förvaltningsstruktur är bl.a. att lätta på strukturerna på regional nivå och förenhetliga styrförhållandena. Inom den föreslagna modellen med regionförvaltningsverk genomförs placeringen av polisstyrelsens regionala uppgifter inom regionförvaltningsverket så att polisen organisatoriskt är en del av regionförvaltningsverket medan man samtidigt tryggar polisens behov av ledning av verksamheten. Eftersom största delen av polisens verksamhetsanslag kommer från det egna omkostnadsmomentet, är tyngdpunkterna för verk-

samheten och resurserna i strategidokumentets avsnitt om polisväsendet i första hand information till verkets övriga enheter. Utifrån denna del av dokumentet kan man dessutom konstatera i vilken grad polisväsendet använder resurser som hänför sig till verkets gemensamma tjänster. I strategidokumentet ingår i fråga om polisen enbart tyngdpunkterna och målsättningarna för det regionala myndighets-samarbete samt den beredskap och beredskapsplanering som polisen ansvarar för.

Likaså verksamhetsanslagen för arbetarskyddet kommer huvudsakligen från det egna omkostnadsmomentet. Av denna anledning är tyngdpunkterna för verksamheten och resursanvändningen i strategidokumentets arbetarskyddsavsnitt i första hand information till verkets övriga enheter och utifrån denna del av dokumentet kan man konstatera i vilken grad arbetarskyddet använder resurser som hänför sig till verkets gemensamma tjänster. Social- och hälsovårdsministeriet sörjer för att strategidokumentets avsnitt om arbetarskyddet bereds i samarbete med arbetsmarknadsparterna och att ärendet behandlas av arbetarskyddsdelegationen eller motsvarande samarbetsorgan. För behandling av principiella frågor som angår arbetarskyddet, för förenhetligande och främjande av arbetarskyddet samt för främjande av samarbetet på området ska det, liksom för närvarande, i samband med ett regionförvaltningsverks ansvarsområde för arbetarskydd finnas en arbetarskyddsdelegation, vars sammansättning fastställs av berörda ansvarsområde.

Uppgifter som gäller miljötillståndsärenden inkluderas i regionförvaltningsverkens strategidokument också i form av ett eget avsnitt. Miljöministeriet sköter beredningen av det i samarbete med jord- och skogsbruksministeriet. Strategidokumentet innehåller tyngdpunkter för verksamheten som gäller skötseln av miljötillståndsärenden och tyngdpunkter som följer av miljöministeriets strategi. Frågor som gäller tyngdpunkterna är t.ex. skildringar av de centrala kundgrupperna under planeringsperioden och utvecklingen av antalet ärenden som anhängiggörs samt eventuella förändringar i omvärlden.

Den strategiska planeringen och styrningen av miljötillståndsärenden begränsas emeller-

tid av att de ärenden som behandlas till sin karaktär motsvarar rättskipningsärenden. Av denna anledning förmedlas de mål som följer av regeringsprogrammet till ansvarsområdet för miljötillståndsärenden via författningsstyrningen. Vidare bör man beakta att miljöpolitiken och miljölagstiftningen är starkt knutna till EU och utsatta för kontinuerliga ändringar.

Enligt 9 § 2 mom. kan närmare bestämmelser om innehållet i och förfarandena för den strategiska planeringen och styrningen av regionförvaltningsverkens uppgifter inom arbetarskyddet utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet och om innehållet i och förfarandena för den strategiska planeringen och styrningen av miljötillståndsärenden genom förordning av miljöministeriet. Enligt paragrafens sista mening föreskrivs det i övrigt i polisförvaltningslagen om innehållet i och förfarandena för planeringen och styrningen av regionförvaltningsverkens uppgifter som gäller polisväsendet.

10 §. Styrning av verksamheten. I paragrafen finns bestämmelser om styrningen av verksamheten vid regionförvaltningsverken. Det är fråga om den styrning av verkens sektorspecifika operativa verksamhet som ministerierna eller centralförvaltningsmyndigheterna i deras ställe svarar för inom de olika verksamhetsområdena.

Enligt paragrafens 1 mom. styr justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, undervisningsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet och polisstyrelsen, eller en myndighet inom centralförvaltningen som särskilt har ålagts att sköta styrningen, regionförvaltningsverkens verksamhet inom de egna verksamhetsområdena. Denna verksamhet kallas i den föreslagna lagen för styrning av verksamheten. Som styrning av regionförvaltningsverkens verksamhet räknas enligt bestämmelsen även verksamhet där finansministeriet sörjer för styrningen av verkets gemensamma funktioner och övriga åtgärder som är nödvändiga med tanke på en enhetlig verksamhet inom verket.

Med styrning av verksamheten avses i den föreslagna bestämmelsen att inom de olika sektorerna styra skötseln av sådana uppgifter

och funktioner inom olika förvaltningsområden som hör till verkets uppgifter samt ordnandet och produktionen av tjänster. Det behöriga ministeriet eller den behöriga centralförvaltningsmyndigheten bestäms enligt speciallagstiftningen och, för ministeriernas del, också enligt indelningen i ansvarsområden i reglementet för statsrådet. Styrningen omfattar också en tillsyn över verksamheten. Styrningen av verksamheten omfattar en kortare period än den strategiska styrningen, vilket innebär att målen vanligen ses över årligen. För styrningen av verksamheten inom de olika ansvarsområdena svarar de berörda ministerierna eller centralförvaltningsmyndigheterna om det särskilt har bestämts att uppgiften omfattas av centralförvaltningsmyndighetens behörighet. Den styrning av verksamheten som avses i bestämmelsen är en del av den årliga verksamhets- och ekonomiplanering som avses i 12 § i lagen om statsbudgeten och 2 kap. i förordningen om statsbudgeten.

Med styrning av verksamheten avses dessutom sådana åtgärder som syftar till att säkerställa en enhetlig service- och kvalitetsnivå när det gäller skötseln av de olika sektorernas uppgifter och funktioner som hör till verken samt produktionen av tjänster. Dessa styrningsåtgärder omfattar bl.a. fastställandet av kvalitetsnivån av de olika sektorernas funktioner och tjänster, meddelandet av behövliga standarder och anvisningar samt styrning som gäller förfaringsätt och utvecklandet av dem.

Med styrning av regionförvaltningsverkens gemensamma funktioner och övriga åtgärder som är nödvändiga med tanke på en enhetlig verksamhet inom verket avses t.ex. ekonomi-, personal- och lokalitetsförvaltningens, informationsförvaltningens, informationstjänstens och kommunikationens eller upphandlingsverksamhetens stöduppgifter eller andra motsvarande gemensamma stöduppgifter. Enligt den föreslagna bestämmelsen svarar finansministeriet för den styrning av verksamheten som här avses.

Enligt 2 mom. utarbetas, för att regionförvaltningsverkens verksamhetsmål ska uppnås, under ledning av ett ministerium eller en myndighet inom centralförvaltningen som avses i 1 mom. vid behov en resultatmål-

handling för verksamheten för styrning och ordnande av verkets verksamhet och uppgifter. Till det centrala innehållet i resultatmålhandlingen för verksamheten hör årliga eller andra kortvariga resultatmål för verksamheten och uppgifterna samt ekonomiska resurser som i huvudsak avser dessa. En resultatmålhandling för verksamheten utarbetas endast vid behov. Det kan finnas flera handlingar, t.ex. för de olika förvaltnings- eller verksamhetsområdena. Ministerierna och centralförvaltningsmyndigheterna bör samarbeta nära vid utarbetandet av resultatmålhandlingar. Vid utarbetandet av resultatmålhandlingar bör ministerierna och centralförvaltningsmyndigheterna förhandla med regionförvaltningsverken innan resultatmålen ställs upp. Bestämmelser om resultatmålhandlingen finns i 11 § i förordningen om statsbudgeten. I praktiken är det fråga om ett s.k. funktionellt resultatavtal.

Det praktiska genomförandet av styrningen av verksamheten inom ansvarsområdena för arbetarskyddet och polisväsendet är förenat med vissa särskilda drag. De egentliga omkostnaderna för arbetarskyddet styrs till den regionala nivån via social- och hälsovårdsministeriet och motsvarande omkostnader för polisväsendet via polisstyrelsen. Arbetarskyddet och polisväsendet får lokaler och annan normal ämbetsverksservice av regionförvaltningsverket. Utgiftsposterna för dessa finns i statsbudgeten under finansministeriets huvudtitel. Social- och hälsovårdsministeriet för årliga resultatförhandlingar gällande tillsynen över arbetarskyddet med ansvarsområdet för arbetarskyddet vid respektive regionförvaltningsverk. Förhandlingsförfarandet motsvarar nuvarande förfarande. Det centrala innehållet i resultatmålhandlingen är resurserna och de strategiska resultatmålen och resultatmålen för verksamheten. Regionförvaltningsverkets ansvarsområde för polisväsendet är funktionellt en del av polisstyrelsen och sköter dessutom, enligt 4 § 2 mom. 5 punkten i den föreslagna lagen, de uppgifter som polisstyrelsen bestämt.

Vid behov kan också andra verksamhetsområden styras rätt detaljerat med hjälp av en resultatmålhandling för verksamheten. Exempelvis inom miljötillståndsärenden är miljöministeriets styrning mycket stark. De vik-

tigaste verksamhetsanslagen för alla verksamhetsområden specificeras i en dispositionsplan i förklaringsdelen till statsbudgeten, vilket ökar transparensen när det gäller den ekonomiska styrningen av verket.

Enligt 3 mom. kan bestämmelser om förfarandena för styrning av regionförvaltningsverkens verksamhet utfärdas genom förordning av statsrådet. Det är i detta fall motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende som har betydelse för hela regionförvaltningsverkets verksamhet.

11 §. Ledning. I paragrafen finns bestämmelser om ledningen av regionförvaltningsverken och deras ansvarsområden och de uppgifter och det ansvar som direkt anknyter till ledningen. I den föreslagna paragrafen finns även bestämmelser om verkets ledningsgrupp.

Regionförvaltningsverkens interna organisation består enligt den föreslagna lagen av flera ansvarsområden som styrs av olika ministerier. Vissa av ansvarsområdena har dessutom en tämligen självständig ställning också i förhållande till regionförvaltningsverket och dess övriga ansvarsområden. Därför bör man i verkets praktiska verksamhet sträva efter att på alla nivåer framhäva betydelsen av internt samarbete. Den stora sakkunskap från olika förvaltningsområden som finns vid verket bör man t.ex. sträva efter att utnyttja så flexibelt och effektivt som möjligt. Verkets interna funktionsprocesser bör också planeras och genomföras så att de blir så flexibla och effektiva som möjligt. De centrala aktörerna i detta sammanhang är speciellt verkets ledning och ledningsgrupp.

Enligt 1 mom. leds ett regionförvaltningsverk av en direktör. Regionförvaltningsverkets direktör svarar enligt den föreslagna bestämmelsen för att verksamheten leder till resultat och för att verkets gemensamma resultatmål nås. Enligt 14 § 1 mom. utnämner statsrådet verkets direktör för viss tid. Direktören för regionförvaltningsverket svarar i första hand hos finansministeriet för att verksamheten leder till resultat och för att verkets gemensamma resultatmål nås. Finansministeriet sörjer i enlighet med 8 § 2 mom. i den fö-

reslagna lagen för samordningen av den strategiska styrningen av verket.

Enligt 2 mom. leds ett ansvarsområde inom ett regionförvaltningsverk av chefen för ansvarsområdet. Chefen för ansvarsområdet svarar enligt den föreslagna bestämmelsen för att verksamheten inom ansvarsområdet leder till resultat och för att resultatmålen nås. Polisstyrelsen beslutar om vilka uppgifter och vilket ansvar chefen för ansvarsområdet för polisväsendet har. Cheferna för regionförvaltningsverkets ansvarsområden svarar, inför det ministerium eller den myndighet inom centralförvaltningen som avses i 10 § 1 mom. samt verkets direktör, för att verksamheten leder till resultat och för att de resultatmål som ställts upp nås. Bestämmelser om utnämning av cheferna för regionförvaltningsverkens ansvarsområden finns i 14 §.

I 3 mom. finns bestämmelser om regionförvaltningsverkens ledningsgrupp. Ett regionförvaltningsverk har en ledningsgrupp som sörjer för samordningen av verkets funktioner. Regionförvaltningsverkets direktör är ordförande i ledningsgruppen. Om ledningsgruppens övriga sammansättning bestäms i regionförvaltningsverkets arbetsordning. En företrädare för polisväsendet deltar i ledningsgruppens arbete när ledningsgruppen behandlar ärenden som gäller polisväsendet eller myndighetssamarbetet för den inre säkerheten. Polisstyrelsen bestämmer vem som ska företräda polisväsendet i regionförvaltningsverkets ledningsgrupp.

Verkets ledningsgrupp samordnar ledningen av olika ansvarsområden med ledningen av hela verket. Arbetet i ledningsgruppen kan också bidra till att stödja samarbetet mellan verkets olika ansvarsområden och främja informationsflödet. Av dessa anledningar är det ändamålsenligt att man i verkets arbetsordning gör ledningsgruppens sammansättning så representativ som möjligt. Medlemmar i ledningsgruppen är verkets direktör och cheferna för ansvarsområdena. I ledningsgruppen ska också verkets personal och informationsverksamhet vara representerade. Medlem i ledningsgruppen är dessutom chefen för enheten med ansvar för samlade stöduppgifter vid det eller de regionförvaltningsverk till vilka uppgifterna överförs. Chefen för ansvarsområdet för polisväsendet deltar också i

ledningsgruppernas arbete vid de regionförvaltningsverk som inte har något eget ansvarsområde för polisväsendet. Deltagandet gäller emellertid enbart de uppgifter som direkt eller via en nära samarbetsroll gäller polisväsendet. Till ledningsgruppen vid de regionförvaltningsverk som inte har något ansvarsområde för arbetarskydd och miljötillstånd hör företrädare för dessa ansvarsområden vid det regionförvaltningsverk som sköter uppgifterna inom verksamhetsområdena för dessa verk.

12 §. Beslutanderätt. I paragrafen finns bestämmelser om beslutanderätten vid regionförvaltningsverken. Regionförvaltningsverken är i princip s.k. chefsämbetsverk. I bestämmelsen finns dock vissa undantag från denna huvudregel som gäller vissa verksamhetsområden inom verket.

I 1 mom. finns bestämmelser om vem som har beslutanderätt i ärenden som hör till myndighetens behörighet och om hur rätten kan fördelas. Direktören för ett regionförvaltningsverk avgör enligt den föreslagna bestämmelsen ärenden som hör till verkets behörighet, om det inte föreskrivs eller bestäms i arbetsordningen att någon annan tjänsteman vid verket ska avgöra dem. Ärenden som hör till ansvarsområdena för polisväsendet, arbetarskyddet, miljötillståndsärenden och räddningsväsendet avgörs emellertid av chefen för det berörda ansvarsområdet, om det inte föreskrivs eller bestäms i arbetsordningen för ansvarsområdet att någon annan tjänsteman inom ansvarsområdet ska avgöra dem eller om inte något annat föreskrivs om beslutsfattandet.

I 2 mom. finns bestämmelser om det s.k. förbehållandet av beslutanderätt. Enligt de allmänna principerna för myndigheternas beslutanderätt har direktören för ett ämbetsverk rätt att avgöra ärenden som enligt arbetsordningen får avgöras också av en annan tjänsteman. Detta gäller enligt huvudregeln i paragrafen också direktören för ett regionförvaltningsverk. Verkets direktör har emellertid inte rätt att avgöra ärenden som omfattas av behörigheten för verkets ansvarsområde för polisväsendet, arbetarskyddet eller miljötillståndsärenden eller som omfattas av behörigheten för ansvarsområdet för räddningsvä-

sendet och som gäller ärenden som avses i räddningslagen.

Undantag i de fall som nämns i 1 och 2 mom. baserar sig på att de verksamhetsområden som nämns i bestämmelserna har en särställning inom regionförvaltningsverket eller på att verksamhetens karaktär ställer särskilda krav. Dessutom har omständigheter som gäller särställningen för ansvarsområdet för polisväsendet utretts närmare i motiveringen till 9 § och omständigheter som gäller särställningen för miljötillståndsärenden i motiveringen till 5 §.

Bestämmelser om arbetsfördelningen mellan verkets ansvarsområden meddelas genom en förordning av statsrådet som utfärdas med stöd av 5 §.

13 §. Regionförvaltningsverkens arbetsordning. I paragrafen finns bestämmelser om arbetsordningen för ett regionförvaltningsverk och dess ansvarsområden.

Enligt 1 mom. bestäms i arbetsordningen för ett regionförvaltningsverk om hur verkets förvaltning och funktioner ska ordnas samt om beredningen och avgörandet av ärenden. Direktören för verket fastställer arbetsordningen. I arbetsordningen för ett regionförvaltningsverk kan det emellertid inte bestämmas om hur förvaltningen av och funktionerna inom ansvarsområdena för polisväsendet, miljötillståndsärenden och arbetarskyddet ska ordnas och om beredningen och avgörandet av ärenden. Ett undantag från utfärdandet av arbetsordningen till dessa delar grundar sig på dessa ansvarsområdens särställning inom regionförvaltningsverket eller på de särskilda krav som föranleds av verksamhetens karaktär. Särställningen för ansvarsområdet för polisväsendet baserar sig på de skäl som nämns i motiveringen till 9 § och särställningen för arbetarskyddet och miljötillståndsärenden på de skäl som nämns i motiveringen till 5 §.

Enligt 2 mom. kan ett ansvarsområde inom ett regionförvaltningsverk vid behov ha en egen arbetsordning. I arbetsordningen kan det bestämmas närmare om hur funktionerna inom ansvarsområdena ska ordnas och om personalens uppgifter och tjänstgöringsorter. Chefen för ansvarsområdet fastställer arbetsordningen för ansvarsområdet. Polisstyrelsen fastställer emellertid arbetsordningen för po-

lisväsendets ansvarsområde. Undantag inom ansvarsområdet för polisväsendet grundar sig på de skäl som nämns i motiveringen till 9 §.

14 §. Tillsättning av tjänster. I paragrafen finns bestämmelser om tillsättning av tjänster vid regionförvaltningsverken. I 1 mom. finns bestämmelser om utnämning av direktören för ett regionförvaltningsverk och chefen för verkets ansvarsområden och i 2 mom. finns bestämmelser om tillsättning av övriga tjänster vid verket. I 3 mom. finns ett bemyndigande att utfärda förordning om behörighetsvillkoren för tjänsterna.

Enligt 1 mom. utnämner statsrådet direktören för ett regionförvaltningsverk för viss tid på framställning av finansministeriet. Rätten att utnämna cheferna för verkens ansvarsområden följer verkens verksamhetsområden. Chefen för ett ansvarsområde, med undantag av ansvarsområdena för polisväsendet och arbetarskyddet, utnämns för viss tid och om utnämningen bestämmer det ministerium som bär huvudansvaret för styrningen av verksamheten inom respektive ansvarsområde eller av den myndighet inom centralförvaltningen för vilken styrningen särskilt föreskrivits. Således utnämns chefen för det ansvarsområde som sköter basservice-, rättskydds- och tillståndsärenden och det ansvarsområde som sköter uppgifter inom arbetarskyddet av social- och hälsovårdsministeriet. Social- och hälsovårdsministeriet begär före utnämningen utlåtanden av de andra ministerier vars uppgifter sköts inom ansvarsområdet i fråga. Social- och hälsovårdsministeriet utnämner på föredragning från ministeriets arbetarskyddsavdelning chefen för ansvarsområdet för arbetarskyddet för viss tid. Chefen för ansvarsområdet för räddningsväsendet och beredskapen utnämns av inrikesministeriet. Chefen för ansvarsområdet för polisväsendet utnämns för viss tid av polisstyrelsen. Om behörighetsvillkoren för tjänsten föreskrivs i polisförvaltningslagen och polisförvaltningsförordningen. Chefen för ansvarsområdet för miljötillståndsärenden utnämns av miljöministeriet.

Enligt momentets sista mening ska det utnämmande ministeriet eller den utnämmande myndigheten inom centralförvaltningen, innan beslutet fattas, höra andra ministerier eller myndigheter inom centralförvaltningen

som deltar i styrningen av verksamheten inom verksamhetsområdet samt regionförvaltningsverket.

Direktören för ett regionförvaltningsverk och chefen för ett ansvarsområde, med undantag av chefen för ansvarsområdet för polisväsendet och arbetarskyddet, utnämns för viss tid. Med viss tid kan avses t.ex. fem år. Bestämmelser om utnämningar för viss tid finns i 9 § i statstjänstemannalagen. För att trygga den oberoende ställning som den personal som har hand om tillsynen över arbetarskyddet garanteras, utnämns chefen för ansvarsområdet för arbetarskyddet emellertid inte för viss tid utan tills vidare.

Enligt 2 mom. utnämner cheferna för regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskyddet, miljöstillståndsärenden samt räddningsväsendet och beredskapen personalen inom sina ansvarsområden. Polisstyrelsen utnämner personalen inom ansvarsområdet för polisväsendet. Ett regionförvaltningsverks övriga personal utnämns av verkets direktör, om inte något annat bestäms i verkets arbetsordning.

I 3 mom. finns ett bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilket bestämmelser om behörighetsvillkoren för tjänsterna inom regionförvaltningsverken utfärdas genom en förordning av statsrådet.

3 kap. Särskilda bestämmelser

15 §. Avgörandet av ärenden i vissa fall. I paragrafen finns bestämmelser om omfattningen av regionförvaltningsverkets verksamhetsområde och om verkets interna organisering av uppgifter för att lösa eventuella fall av jäv och konflikter. En sådan situation kan uppstå t.ex. när verkets ansvarsområde för arbetarskydd ska behandla ett arbetarskyddsärende som gäller det egna verket.

Om regionförvaltningsverket är jävigt att behandla ett ärende som hör till dess verksamhetsområde ska verket, enligt den föreslagna bestämmelsen, begära att det ministerium som svarar för styrningen av verksamheten ska utse ett annat regionförvaltningsverk att behandla ärendet. Ändring i ministeriets beslut får inte sökas genom besvär.

16 §. Statens regionförvaltning i landskapet Åland. I paragrafen finns bestämmelser

om ordnandet av statens regionförvaltning i landskapet Åland. I självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har lagstiftningsbehörigheten delats upp mellan landskapet och riket. I 18 § i självstyrelselagen räknas upp de frågor som omfattas av landskapets lagstiftningsbehörighet och i 27 § de frågor som omfattas av rikets lagstiftningsbehörighet. Förvaltningsbehörigheten på Åland fördelas mellan riket och landskapet huvudsakligen enligt vilketdera som har lagstiftningsbehörighet inom ett visst rättsområde (23 och 30 § i självstyrelselagen). Enligt 27 § 3 mom. i självstyrelselagen har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om statsmyndigheternas organisation och verksamhet. Bestämmelsen omfattar bl.a. regleringen av statliga myndigheters förvaltningsorganisation och verksamhet.

I landskapet Åland är statens ämbetsverk på Åland enligt paragrafens 1 mom. en sådan myndighet inom statsförvaltningen som avses i den lag som föreslås. Med avvikelse från de regionförvaltningsverk som finns på fastlandet behåller direktören för statens ämbetsverk på Åland titeln landshövding. Statens ämbetsverk på Åland sköter sådana uppgifter som avses i 4 § i den föreslagna lagen och som enligt självstyrelselagen för Åland hör till området för rikets behörighet. Avsikten är emellertid inte att statens ämbetsverk på Åland ska sköta alla uppgifter som sköts av regionförvaltningsverken på fastlandet, utan ett regionförvaltningsverk på fastlandet kan också ansvara för skötseln av vissa uppgifter i landskapet Åland. Sådana uppgifter är bl.a. uppgifter som gäller tillsyn över och utvecklande av arbetarskyddet. Sådana behörighetsarrangemang genomförs med stöd av bestämmelserna i 5 § i den föreslagna lagen.

Enligt paragrafens 2 mom. gäller i fråga om ämbetsverkets uppgifter i övrigt vad som särskilt föreskrivs om dem. Länsstyrelsen på Åland har enligt gällande lagstiftning haft ansvaret för vissa sådana uppgifter som på fastlandet hört till andra myndigheter än länsstyrelserna. Sådana uppgifter är t.ex. fartygsregistermyndighetens uppgifter, uppgifter som gäller uppbörd av fordonsskatt, vissa uppgifter som gäller jordbruksstöd, vissa uppgifter som gäller Ålandsdelegationen, notarius publicus uppgifter och magistratens uppgifter. Avsikten med den föreslagna lagen

är inte att ändra behörighetsarrangemangen kring dessa uppgifter.

Enligt 4 § i den gällande länsstyrelselagen utnämner republikens president landshövdingen utifrån statsrådets förslag till avgörande. Det föreslås i denna proposition att länsstyrelselagen ska upphävas. Eftersom statens ämbetsverk på Åland också i framtiden ska ledas av en landshövding, föreslås det på grund av Ålands särställning att en särskild bestämmelse om detta intas i paragrafens 3 mom. Enligt den föreslagna bestämmelsen föreskrivs det i självstyrelselagen för Åland om landshövding som är direktör för statens ämbetsverk på Åland. Självstyrelselagens 52 § innehåller bestämmelser om utnämning av landshövdingen.

17 §. *Samarbete med närings-, trafik- och miljöcentralerna.* I paragrafen finns bestämmelser om regionförvaltningsverkens skyldighet att samarbeta med närings-, trafik- och miljöcentralerna. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska regionförvaltningsverken i ärenden som gäller statens regionförvaltning samarbeta med närings-, trafik- och miljöcentralerna inom sitt verksamhetsområde. En motsvarande bestämmelse finns i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Det kan vara nödvändigt att i praktiken samarbeta t.ex. genom att verken och centralerna tillsätter gemensamma delegationer eller motsvarande organ för att behandla ärenden som är betydelsefulla för uppgifter för båda myndigheterna. Vid behov kan bestämmelser om dessa utfärdas genom förordning av statsrådet.

18 §. *Serviceenhet för den språkliga minoriteten.* I paragrafen finns bestämmelser om regionförvaltningsverkets serviceenhet för den språkliga minoriteten. I paragrafen finns också ett bemyndigande att utfärda förordning om enheten. I 13 § i den gällande länsstyrelseförordningen (120/1997) finns en särskild bestämmelse om en svenskspråkig enhet för undervisningsväsendet. Enligt 6 § 2 mom. i språklagen (423/2003) kan enspråkiga enheter eller avdelningar av särskilda skäl inrättas för den språkliga minoriteten inom ämbetsdistriktet. Det finns också i 6 § i den föreslagna lagen en bestämmelse om språkliga minoriteter enligt vilken en grund för att utvidga regionförvaltningsverkets verksam-

hetsområde är att främja de språkliga minoriteternas ställning i regionen.

Avsikten med den föreslagna bestämmelsen är att den serviceenhet som inrättas med stöd av den t.ex. kan sköta uppgifterna för ett visst ansvarsområde, exempelvis undervisningsväsendets uppgifter, men att enheten också kan erbjuda flera eller alla tjänster som ingår i verkets ansvarsområde. Målet med denna särskilda reglering är att enheten vid behov kan tillhandahålla alla tjänster på sina kunders modersmål. Inrättandet av en sådan enhet får emellertid inte leda till att den språkliga minoritetens behov inte tillgodoses i regionen på lika grunder.

Enligt 1 mom. kan ett regionförvaltningsverk för uppgifter inom sitt ansvarsområde ha en särskild serviceenhet som betjänar regionens finsk- eller svenskspråkiga eller, inom samernas hembygdsområde enligt samlagslagen (974/1995), dess samiska minoritet. En serviceenhet kan också inrättas gemensamt för flera regionförvaltningsverk. Inrättandet av enheten förutsätter inte att den personal som utför dessa uppgifter måste arbeta på den ort där enheten placeras. Enhetens uppgifter kan således skötas nätverksbaserat på olika orter.

Enligt 2 mom. föreskrivs genom förordning av statsrådet om inrättandet av serviceenheten för den språkliga minoriteten och om dess uppgifter, namn, verksamhetsområde och verksamhetsställe samt om personalens behörighetsvillkor. Enligt den gällande lagstiftningen behöver en särskild svenskspråkig serviceenhet inrättas åtminstone för uppgifter inom det svenskspråkiga undervisningsväsendet. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett betydande arrangemang som gäller verkets verksamhetsområde.

19 §. Handräckning. I paragrafen finns bestämmelser om ett regionförvaltningsverks skyldighet att lämna andra myndigheter handräckning och om verkets rätt att få handräckning av andra myndigheter. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak regleringen i 7 § i den gällande länsstyrelselagen.

Enligt paragrafen ska ett regionförvaltningsverk lämna andra myndigheter handräckning om det föreskrivs särskilt om det. Den föreslagna regleringen innebär att verket

är behörigt att lämna andra myndigheter handräckning, men endast när den som begär handräckning med stöd av speciallagstiftning har rätt att få handräckning uttryckligen av regionförvaltningsverket. Enligt paragrafens andra mening har ett regionförvaltningsverk på motsvarande sätt rätt att få handräckning av andra myndigheter.

20 §. Tvångsmedel. I paragrafen finns bestämmelser om regionförvaltningsverkens tvångsmedel, dvs. föreläggande av vite, hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande. Dessa tvångsmedel används för att ålägga den som saken gäller att iakttäta ett påbud eller förbud som regionförvaltningsverken har meddelat eller som någon annan myndighet som begär handräckning av verket i ett tvångsmedelsärende har meddelat.

Länsstyrelsernas nuvarande rätt att använda tvångsmedel enligt 8 § i länsstyrelselagen har samma innehåll som den som nu föreslås för regionförvaltningsverken. Den föreslagna bestämmelsen ger regionförvaltningsverken allmän behörighet i tvångsmedelsärenden. Regionförvaltningsverken har också med stöd av andra lagar rätt att använda tvångsmedel. Exempelvis räddningslagen (468/2003) är en sådan lag.

Bestämmelser om tvångsmedel i anslutning till tillsynen över arbetarskyddet finns i lagen om tillsynen över arbetarskyddet och om arbetarskyddssamarbete på arbetsplatsen (44/2006). Bestämmelser om tvångsmedel som gäller miljöstillståndsärenden finns i miljöskyddslagen och vattenlagen.

21 §. Företrädande av staten. I paragrafen finns bestämmelser om regionförvaltningsverkens uppgift att i domstolar och andra myndigheter representera statens rätt och fördel.

Enligt 1 mom. kärar och svarar regionförvaltningsverken på statens vägnar samt bevakar vid domstolar och andra myndigheter statens rätt och fördel i alla ärenden som hör till deras verksamhetsområde och i sådana ärenden för vilka ingen behörig myndighet särskilt har angetts i lag, med undantag för ärenden enligt 4 § 1 mom. 5 punkten, om inte en företrädare för det ministerium eller den myndighet inom centralförvaltningen som svarar för styrningen av verksamheten gör det. I fråga om de ärenden som nämns i 4 § 1

mom. 5 punkten förs statens talan av närings-, trafik- och miljöcentralen. Den föreslagna bestämmelsen ger regionförvaltningsverken inte bara särskild behörighet utan också allmän behörighet att företräda staten. Motsvarande bestämmelser finns för närvarande i speciallagstiftning om regionförvaltningsmyndigheter. Bestämmelsen samordnar förfarandet, men påverkar inte uppgiftens innehåll i sak.

Om ett ärende som omfattas av regionförvaltningsverkets behörighet har avsevärda konsekvenser för verksamhetsområdet för två eller flera verk, ska det ministerium som svarar för styrningen av verksamheten besluta vilket verk som ska vara statens representant i ärendet. Ändring i ministeriets beslut får inte sökas genom besvär.

22 §. Avgiftsbelagda prestationer. I paragrafen finns allmänna bestämmelser om avgifterna för regionförvaltningsverkens prestationer samt en bestämmelse om behörigheten att utfärda förordning.

Enligt 1 mom. gäller lagen om grunderna för avgifter till staten i fråga om avgifterna för regionförvaltningsverkens prestationer och storleken på avgifterna. Utifrån detta bestäms vilka av regionförvaltningsverkens prestationer eller prestationsgrupper som är avgiftsbelagda och för vilka prestationer eller prestationsgrupper avgiften bestäms enligt självkostnadsvärdet och vilka som prissätts på företagsekonomiska grunder.

Enligt 2 mom. föreskrivs genom förordning av statsrådet om avgifterna för regionförvaltningsverkens prestationer. Den föreslagna bestämmelsen avviker i fråga om den behöriga myndigheten från den bestämmelse i 8 § i lagen om grunderna för avgifter till staten enligt vilken det ministerium saken gäller vanligen är behörigt att utfärda förordning. Det är nödvändigt att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom regionförvaltningsverken är myndigheter med flera verksamhetsområden som lyder under flera ministeriers styrning, och eftersom det också rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende. De avgiftsbelagda prestationerna är mycket viktiga i synnerhet med tanke på täckandet av t.ex. miljöförvaltningens utgifter.

23 §. Ändringssökande. I paragrafen finns bestämmelser om rätten att söka ändring i beslut av regionförvaltningsverken. Enligt den föreslagna bestämmelsen får i ett beslut av ett regionförvaltningsverk ändring sökas genom besvär på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen, om inte något annat föreskrivs om ändringssökande någon annanstans i lagstiftningen.

Enligt 7 § 2 mom. i förvaltningsprocesslagen är huvudregeln att över beslut av en myndighet som är underställd statsrådet kan besvär anföras hos förvaltningsdomstolen. I bestämmelsen begränsas inte rätten att söka ändring, utan eventuella begränsningar bestäms enligt den speciallagstiftning som gäller regionförvaltningsverkens uppgifter.

24 §. Ikraftträdande. Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom en ikraftträdandelag som ingår i denna proposition.

1.2 Lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna

Lagens rubrik och struktur

Den föreslagna lagens rubrik är lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna. Den föreslagna lagen omfattar 4 kapitel. I 1 kap. finns lagens allmänna bestämmelser där man definierar lagens tillämpningsområde, närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsidé, centralernas uppgifter, organiseringen av centralerna och bestämmande av deras verksamhetsområde. Lagens 2 kap. omfattar styrningen och ledningen av närings-, trafik- och miljöcentralerna. I kapitlet finns bestämmelser om allmän administrativ styrning, strategisk styrning och styrning av verksamheten, ledning, beslutanderätt, arbetsordning och tillsättning av tjänster. Lagens 3 kap. gäller arbets- och näringsbyråerna som är lokalförvaltningsmyndigheter och lyder under närings-, trafik- och miljöcentralerna. I kapitlet finns bestämmelser om arbets- och näringsbyråer, byråernas uppgifter, bestämmande av deras regionala behörighet, styrning, ledning och beslutanderätt samt arbetsordning. I 4 kap. finns särskilda bestämmelser om lösandet av eventuella interna fall av jäv vid centralerna, centralernas samarbete med regionförvaltningsverk och landskaps-

förbund och kommuner, serviceenheten för språkliga minoriteter, företrädande av staten, avgiftsbelagda prestationer och ändringssökande samt ikraftträdande, om vilket bestäms genom en separat ikraftträdandelag.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens tillämpningsområde. I paragrafen anges lagens tillämpningsområde. Avsikten är att skapa en lagstadgad grund för organiseringen av närings-, trafik- och miljöcentralerna och för ordnandet av deras verksamhet och uppgifter. Den föreslagna lagen gäller också arbets- och näringsbyråerna som är lokalförvaltningsmyndigheter och lyder under närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Enligt paragrafens första mening föreskrivs i den föreslagna lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna, som är myndigheter inom statens regionförvaltning, och om arbets- och näringsbyråerna som lyder under dem. I centralerna ska man koncentrera de uppgifter som för närvarande sköts av länsstyrelserna, arbeidskrafts- och näringscentralerna, vägdistriktet och de regionala miljöcentralerna och som gäller företagsamhet, fungerande arbetsmarknader, kunnande och kultur, utvecklande av landsbygden, ett fungerande trafiksystem, trafiksäkerhet, en god miljö och ett hållbart utnyttjande av naturen och naturresurserna samt invandring, integration och goda etniska relationer i regionerna. Den föreslagna lagen omfattar också arbets- och näringsbyråer som lyder under centralerna och om vilka bestäms i 3 kap.

Enligt paragrafens andra mening föreskrivs särskilt om övriga myndigheter som sköter uppgifter inom statens region- och lokalförvaltning. Detta innebär att det i en separat lag föreskrivs om den andra nya, centrala myndigheten inom statens regionförvaltning, regionförvaltningsverket.

2 §. Närings-, trafik- och miljöcentralens verksamhetsidé. I paragrafen anges närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsidé. Bestämmelsen ger en överblick över avsikten med centralernas verksamhet. Avsikten med bestämmelsen är å ena sidan att på ett allmänt plan beskriva centralernas hela verksamhetssektor och ställning inom statsförvaltningens myndighetshelhet. Å andra sidan

skapar bestämmelsen också en grund för de strategiska riktlinjer utifrån vilka centralernas verksamhet kan utvecklas och reformeras i framtiden.

Enligt paragrafen ska närings-, trafik- och miljöcentralerna främja den regionala utvecklingen genom att i regionerna sköta statsförvaltningens verkställighets- och utvecklingsuppgifter. För att förverkliga detta syfte bör närings-, trafik- och miljöcentralerna främja bl.a. företagsamhet, fungerande arbetsmarknader, kunnande och kultur, utvecklande av landsbygden, ett fungerande trafiksystem, trafiksäkerhet, en god miljö och ett hållbart utnyttjande av naturen och naturresurserna samt invandring, invandrarnas integration och sysselsättning i regionerna. Enligt verksamhetsidén koncentreras närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet främst till regionala utvecklingsuppgifter. Vid tolkningen av bestämmelsen ska man förstås också beakta de bestämmelser i 3 § som gäller centralens egentliga verksamhetsområde och uppgifter.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna spelar en viktig roll i den helhet av regionförvaltningsmyndigheter som staten och kommunerna gemensamt svarar för. Därför är det viktigt att centralerna ordnar både sina interna processer och sina yttre förbindelser på ett sätt som stödjer övergripande samarbete och att de aktivt strävar efter att stödja och delta i det regionala samarbetet i dess olika former.

3 §. Närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsområde och uppgifter. I paragrafen finns en allmän definition av närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsområde och uppgifter. Eftersom centralernas hela arbetsfält och lagstiftningen i anslutning till detta är omfattande, specificeras centralernas uppgifter och behörigheten i anslutning till dessa genom speciallagstiftning.

Den föreslagna bestämmelsen har tre nivåer. För det första anges i bestämmelsen för varje ansvarsområde de uppgiftshelheter eller uppgiftskategorier som omfattas av centralernas behörighet och som det i speciallagstiftning bestäms närmare om. För det andra anges i bestämmelsen vissa uppgifter för centralerna. De bestämmelser om behörighet som gäller uppgifterna slopas i samband med reformen. För det tredje konstateras i be-

stämelsen att centralerna, utöver de uppgifter som avses ovan, också kan ha övriga uppgifter enligt lag. Bestämmelsens struktur har speciellt påverkats av att närings-, trafik- och miljöcentralerna enligt förslaget är sådana myndigheter inom statens regionförvaltning som är verksamma inom flera olika ministeriers förvaltningsområde och omfattar många ansvarsområden.

Enligt 1 mom. sköter närings-, trafik- och miljöcentralerna inom följande verksamhetsområden de uppgifter som särskilt föreskrivits för dem: främjande av företagsamhet och näringsverksamhet; innovationer och affärsverksamhet under internationalisering; fungerande arbetsmarknader, tillgången på arbetskraft och sysselsättningen; utbildning och kunskapsutveckling; biblioteks-, idrotts- och ungdomsväsendet; invandring, integration och goda etniska relationer; gårdsbruket, fiskerinäringen, landsbygdsutvecklingen och övriga landsbygdsnärings-, systemet för identifiering av djur samt säkerheten hos jord- och skogsbrukets produktionsförnödenheter och växthälsa; energi- och energiproduktion; trafiksystemets funktion, trafiksäkerheten, väg- och trafikförhållandena, landsvägshållningen och ordnandet av kollektivtrafiken; miljövård, markanvändning, styrning av byggandet, vård av kulturmiljön, skydd och ett hållbart utnyttjande av naturens mångfald samt nyttjande och vård av vattentillgångarna, lönegarantiärenden samt vissa strukturfonds- och regionutvecklingsuppgifter som hänförs sig till ovan nämnda uppgifter. Den sistnämnda uppgiftshelheten omfattar dock inte de uppgifter i 2 § 1 mom. i strukturfondslagen (1401/2006) som gäller Europeiska regionala utvecklingsfonden och som har skötts av länsstyrelsernas bildningsavdelningar eller social- och hälsoavdelningar. Dessa uppgifter överförs till landskapsförbunden.

Det är fråga om sådana uppgifter som i enlighet med gällande lagstiftning har skötts av länsstyrelserna, arbeidskrafts- och näringscentralerna, de regionala miljöcentralerna och vägdistriktet. Den föreslagna regleringen avser också vissa enstaka uppgifter som i propositionen föreslås bli överförda från central- till regionalförvaltningen. Närmare bestämmelser om centralernas uppgifter och den behörighet som hänförs sig till dem utfärdas ge-

nom speciallagstiftning. I samband med beredningen av propositionen har det utretts att antalet speciallagar om de uppgifter som omfattas av reformen och som ska skötas av närings-, trafik- och miljöcentralerna är sammanlagt ca 110 och att antalet bestämmelser i dessa lagar är ca 520. Förslag till ändring av dessa lagar finns i denna propositionshelhet och de överlämnas som en separat regeringsproposition som kompletterar denna proposition eller i sådana regeringspropositioner för olika verksamhetsområden som överlämnas utöver denna proposition.

I 2 mom. anges för närings-, trafik- och miljöcentralerna dessutom vissa uppgifter som man inte har föreskrivit särskilt om eller som blir upphävda i samband med reformen.

Enligt 1 punkten ska närings-, trafik- och miljöcentralerna styra och övervaka de arbets- och näringsbyråer som avses i 3 kap. Enligt 2 punkten ska närings-, trafik- och miljöcentralerna dessutom bereda en utvärdering av den regionala tillgången till basservice inom trafiken samt biblioteks-, idrotts- och ungdomsväsendet. Enligt propositionen hör det till regionförvaltningsverkets uppgifter att enligt 4 § 2 mom. i det förslag till lag om regionförvaltningsverken som ingår i denna proposition bl.a. utvärdera den regionala tillgången till basservice. Den basservice som ska utvärderas omfattar också den service inom trafiken samt biblioteks-, idrotts- och ungdomsväsendet som hör till närings-, trafik- och miljöcentralernas beredningsuppgifter. Enligt propositionen bereds utvärderingen av servicen, för regionförvaltningsverkets syften, av de närings-, trafik- och miljöcentraler som finns inom verkets verksamhetsområde.

Enligt 3 mom. föreskrivs särskilt om närings-, trafik- och miljöcentralernas övriga uppgifter.

4 §. Organisering av närings-, trafik- och miljöcentralerna. I paragrafen finns bestämmelser om organiseringen av närings-, trafik- och miljöcentralerna och deras uppgifter och funktioner. I den bestäms för det första om bemyndigandet att utfärda förordning om centralernas antal, verksamhetsområden, verksamhetsställen och namn. I paragrafen finns dessutom en bestämmelse om bildandet av centralernas ansvarsområden och om sär-

skilda krav för organiseringen av uppgifterna och funktionerna för vissa ansvarsområden.

I paragrafen finns ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet närmare föreskriva om organiseringen av centralerna. Avsikten är att genom förordningen föreskriva om tre huvudansvarsområden som ska utgöra centralens basorganisation: 1) näringarna, arbetskraften, kompetensen och kulturen, 2) trafiken och infrastrukturen och 3) miljön och naturresurserna.

Ansvarsområdet näringarna, arbetskraften, kompetensen och kulturen omfattar uppgifter som gäller sysselsättning, företagsamhet och kompetens; strukturfonder; innovationer och affärsverksamhet under internationalisering; bibliotek samt idrotts- och ungdomsväsendet; internationella uppgifter och närområdes-samarbete samt landsbygd och energi. Avsikten är att de uppgifter som hänförs till invandring, integration av invandrare och goda etniska relationer ska organiseras i en egen enhet inom detta ansvarsområde.

Ansvarsområdet trafiken och infrastrukturen omfattar uppgifter som gäller planeringen av väg- och trafikförhållanden, anskaffningar för väghållningen, kund- och myndighetstjänster, ordnandet av kollektivtrafiken samt annan trafik och infrastruktur.

Ansvarsområdet miljön och naturresurserna omfattar uppgifter som gäller miljövärd, markanvändning, vattenvård och uppföljning och utveckling av miljöns tillstånd, närområdes-samarbete samt nyttjande och vård av vatentillgångarna.

Centralerna kan vid behov placera en del av sin personal på andra tjänstgöringsorter än de orter där de egentliga verksamhetsställen som avses i bestämmelsen finns. Enligt 11 § 2 mom. kan det i arbetsordningen för centralens ansvarsområde bestämmas om dessa tjänstgöringsorter.

Enligt 3 mom. ska skötseln av närings-, trafik- och miljöcentralernas tillsynsuppgifter enligt 3 § 1 mom. 10 punkten organiseras så att en opartisk behandling av ärendena garanteras. Bestämmelsen motsvarar bestämmelserna i 4 § 5 mom. i lagen om miljöförvaltningen.

5 §. Närings-, trafik- och miljöcentralernas behörighet samt verksamhetsområden och utvidgningen av dessa. I paragrafen före-

skrivs om bestämmandet av närings-, trafik- och miljöcentralernas behörighet samt deras verksamhetsområde och utvidgningen av det.

Enligt huvudregeln i 3 § 1 mom. finns bestämmelser om närings-, trafik- och miljöcentralens uppgifter i speciallagar och dessutom finns bestämmelser om vissa av centralens uppgifter i 3 § 2 mom. och 24 §. Bestämmelser om närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsområden och utvidgningen av dessa finns i 5 §. Närings-, trafik- och miljöcentralens behörighet bestäms således genom de uppgifter som föreskrivs för det i speciallagar och i 3 § 2 mom. och 24 § i den föreslagna lagen och genom verksamhetsområdet för varje central enligt 5 §.

I paragrafens första mening finns en huvudregel om bestämmandet av verkets behörighet och verksamhetsområde, enligt vilken en närings-, trafik- och miljöcentral inom sitt område sköter de uppgifter som föreskrivs för den och använder den behörighet som tillkommer den så som bestäms i denna lag eller någon annan lag. Centralernas behörighet är regional och den följer i princip centralernas verksamhetsområden. Enligt 4 § 1 mom. i den föreslagna lagen föreskrivs om närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsområden genom förordning av statsrådet.

I paragrafens andra mening finns bestämmelser om under vilka förutsättningar man kan avvika från denna huvudregel och fördela centralens regionala behörighet mellan de olika närings-, trafik- och miljöcentralerna. Enligt bestämmelsen kan en närings-, trafik- och miljöcentral sköta uppgifter också inom verksamhetsområdet för fler än en närings-, trafik- och miljöcentral, om en utvidgning av verksamhetsområdet kan effektivisera centralernas verksamhet och användning av statens personalresurser och andra resurser, förbättra tillgången till tjänster, främja tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna för regionens finsk- och svenskspråkiga eller, inom samernas hembygdsområde enligt sametingslagen (974/1995), dess samiska minoritet eller säkerställa tillgången till sådan särskild sakkunskap som behövs för uppgifterna, eller om utvidgningen av verksamhetsområdet är ändamålsenlig av någon annan motsvarande orsak.

Det gäller bl.a. sådana arrangemang som syftar till att koncentrera special- eller stöd-uppgifter eller fördela arbetet jämnt mellan centralerna. De myndigheter som samlas vid närings-, trafik- och miljöcentralerna tillämpar redan nu i synnerligen stor utsträckning en verksamhetsmodell där en eller flera myndigheter sköter en viss uppgift, inte bara inom den egna regionen utan också inom ett större område eller på riksnivå. Uppgifterna är då antingen regionala eller riksomfattande. Avsikten med den föreslagna bestämmelsen är att stödja användningen av denna verksamhetsmodell också i de nya närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Enligt planerna ska närings-, trafik- och miljöcentralerna vara femton till antalet. Enligt paragrafen är det för det första möjligt att vid behov definiera närings-, trafik- och miljöcentralernas regionala behörighet så att man endast i en del av centralerna sköter alla uppgifter som föreskrivits för dem. För det andra ger bestämmelsen vid behov möjlighet till att koncentrera skötseln av s.k. special-uppgifter samt ekonomi-, personal- och lokalitetsförvaltningens, informationsförvaltningens, informationstjänstens, informationsförmedlingens och upphandlingsverksamhetens stöduppgifter eller andra motsvarande stöd-uppgifter till en eller ett par närings-, trafik- och miljöcentraler. Förslaget gör det, under de förutsättningar som anges i den, möjligt att även göra motsvarande behörighetsarrangemang mellan närings-, trafik- och miljöcentralerna. Avsikten är bl.a. att alla tre huvudansvarsområden ska finnas representerade vid nio av närings-, trafik- och miljöcentralerna, vilket innebär att centralernas regionala behörighet i vissa uppgifter är större än normalt. En särskild bestämmelse om en separat serviceenhet för den språkliga minoriteten finns i 23 §.

I paragrafens sista mening finns ett förslag till bestämmelse om bemyndigande att utfärda förordning enligt vilken det genom förordning av statsrådet föreskrivs om fördelningen av ansvarsområdena mellan närings-, trafik- och miljöcentralerna och om utvidgningen av centralernas verksamhetsområden. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och princi-

piellt betydande ärende som i allmänhet omfattar flera ministeriers förvaltningsområden och ordnandet av uppgifter som hänför sig till dem.

2 kap. **Styrning och ledning av närings-, trafik- och miljöcentralerna**

6 §. Allmän administrativ styrning. I paragrafen föreskrivs om närings-, trafik- och miljöcentralernas allmänna administrativa styrning och deras ställning. Enligt paragrafen ankommer den allmänna administrativa styrningen av närings-, trafik- och miljöcentralerna på arbets- och näringsministeriet. Bestämmelsen innebär att närings-, trafik- och miljöcentralerna hör till arbets- och näringsministeriets ansvarsområde i enlighet med vad som föreskrivs om fördelningen av ansvarsområden mellan ministerierna i lagen om statsrådet (175/2003) och det reglemente för statsrådet som givits med stöd av den. Detta gäller t.ex. centralens förvaltning och normstyrningen av den. Den allmänna administrativa styrningen omfattar även att arbets- och näringsministeriet i enlighet med 8 § i den föreslagna lagen svarar för koordineringen av den strategiska styrningen av närings-, trafik- och miljöcentralerna och att ministeriet i enlighet med 9 § svarar för styrningen av centralernas gemensamma funktioner och övriga åtgärder som är nödvändiga med tanke på en enhetlig verksamhet inom centralerna.

7 §. Strategisk planering och styrning. I paragrafen finns bestämmelser om den strategiska planeringen och styrningen av närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet. I paragrafen finns också ett bemyndigande att utfärda förordning om innehållet i och förfarandena för den strategiska planeringen och styrningen.

Enligt propositionen är närings-, trafik- och miljöcentralerna myndigheter inom statens regionförvaltning som har flera ansvarsområden och som sköter uppgifter inom flera olika ministeriers förvaltningsområden. I syfte att samordna målen för de olika förvaltningsområden som är representerade i närings-, trafik- och miljöcentralerna och att förbättra verksamhetsbetingelserna för regionförvaltningen behöver de berörda ministe-

rierna bilda en gemensam uppfattning om hur de riksomfattande målen för statsförvaltningen kan anpassas och riktas till den regionala verksamheten. Den strategiska planeringen och styrningen av närings-, trafik- och miljöcentralerna sköts av ministerierna i samarbete. Också landskapsförbunden har en roll i styrningsprocessen. Ministeriernas planering och styrning förmedlas till närings-, trafik- och miljöcentralerna av arbets- och näringsministeriet som är det koordinerande ministeriet.

När det gäller planeringen och styrningen av statens hela regionförvaltning bör uppmärksamhet också fästas vid att målen och syftena med den strategiska planeringen och styrningen av regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna till sina allmänna grunder motsvarar varandra i fråga om bägge regionförvaltningsmyndigheter. Av denna anledning ska både finansministeriet och arbets- och näringsministeriet, som koordinerar planeringen och styrningen av myndigheterna, sörja för att samordna målen och förfaringsätten så att planeringen och styrningen av statsförvaltningen i regionerna är konsekvent och stödjer ett samarbete mellan regionförvaltningsmyndigheterna.

Enligt 1 mom. utarbetas för uppnående av de allmänna mål som gäller närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet och för beaktande av regionernas synpunkter för närings-, trafik- och miljöcentralerna med tanke på den allmänna planeringen, styrningen och ordnandet av verksamheten ett gemensamt strategidokument och för varje central en separat strategisk resultatmålhandling. Strategidokumentet och de strategiska resultatmålhandlingarna utarbetas för regeringens mandatperiod och deras innehåll ses vid behov över årligen.

Med strategisk planering och styrning avses i den föreslagna bestämmelsen verksamhet gällande samordning av de riksomfattande målen för de olika förvaltningsområden som finns representerade i närings-, trafik- och miljöcentralerna och de resurser som hänför sig till dem, och upprätthållande och utveckling av de allmänna verksamhetsförutsättningarna för närings-, trafik- och miljöcentralerna. I denna verksamhet anges allmänna strategiska mål för närings- trafik-

och miljöcentralernas verksamhet och ramar för resurserna för varje sektor, vilka gäller under styrelsens mandatperiod eller någon annan motsvarande period. Den strategiska planering och styrning som avses i bestämmelsen är en del av den långsiktiga verksamhets- och ekonomiplanering som avses i 12 § i lagen om statsbudgeten (423/1988) och 2 kap. i förordningen om statsbudgeten (1243/1992). De viktigaste verksamhetsanslagen för centralernas alla verksamhetsområden specificeras i en användningsplan i förklaringsdelen till statsbudgeten, vilket ökar transparensen när det gäller den ekonomiska planeringen och styrningen av centralen.

Med strategidokument avses i den föreslagna bestämmelsen en planeringshandling som innehåller mål som bygger på regeringsprogrammet, regeringens strategidokument, statsrådets rambeslut, de rikstäckande målen för regionutvecklingen, landskapsprogrammen, regeringens politikprogram, andra motsvarande tväradministrativa program samt lagstiftningen och internationella överenskommelser och en plan över hur resurserna ska fördelas för att målen ska kunna nås. Strategidokumentet är gemensamt för alla närings-, trafik- och miljöcentraler.

Med strategiska resultatmålhandlingar avses handlingar som bygger på de allmänna mål och syften som anges i strategidokumentet samt på regionens landskapsprogram och genomförandeplanerna för dessa, och i vilka man för varje närings-, trafik- och miljöcentral definierar verksamhetens tyngdpunkter, centrala riktlinjer, samarbetsfrågor och ramar för anslagen per region och sektor. Strategiska resultatmålhandlingar utarbetas för varje central. Bestämmelser om resultatmålhandlingar finns i 11 § i förordningen om statsbudgeten. I praktiken är det fråga om ett s.k. strategiskt resultatavtal som ingås mellan det styrande ministeriet och närings-, trafik- och miljöcentralen.

Enligt 2 mom. utarbetar arbets- och näringsministeriet tillsammans med de ministerier eller myndigheter inom centralförvaltningen som nämns i 8 § och i samarbete med närings-, trafik- och miljöcentralerna och landskapsförbunden ett strategidokument och strategiska resultatmålhandlingar för närings-

, trafik- och miljöcentralerna. Om ministerierna inte uppnår enhällighet angående strategidokumentets innehåll, avgörs ärendet av statsrådet enligt den föreslagna bestämmelsen. Ärendet bör föras till statsrådets allmänna sammanträde för avgörande.

Genomförandeplanen för landskapsprogrammet beaktas vid utarbetandet av strategiska resultatmålhandlingar för närings-, trafik- och miljöcentralerna och av motsvarande planeringshandlingar för övriga aktörer som deltar i genomförandet av landskapsprogrammet. De beaktas också vid centralernas resultatsamtal när regionens behov samordnas med genomförandet av statens åtgärder.

Innehållet i strategidokumentet behandlas vid en gemensam förhandling mellan de ministerier som saken gäller och avsikten är att nå enhällighet. Ansvaret för att ordna förhandlingen har arbets- och näringsministeriet. I det protokoll som ska upprättas över förhandlingen noterar man enhälligheten och ärenden som eventuellt är öppna. Varje ministerium som deltar i förhandlingen godkänner strategidokumentet för regionförvaltningen genom beslut av ministern. Om ministerierna inte når enhällighet under förhandlingen, avgörs ärendet av statsrådet på fördragning från arbets- och näringsministeriet. Arbets- och näringsministeriet har till uppgift att förmedla strategidokumentets innehåll till närings-, trafik- och miljöcentralerna.

De strategiska resultatmålhandlingarna bereds i samarbete mellan arbets- och näringsministeriet, övriga berörda ministerier eller centralförvaltningsmyndigheter, landskapsförbund och närings-, trafik- och miljöcentraler.

Beredningsprocessen har planerats omfatta följande. Arbets- och näringsministeriet meddelar närings-, trafik- och miljöcentralerna anvisningar att utarbeta ett förslag till strategisk resultatmålhandling. Anvisningen grundar sig på strategidokumentet och på den gemensamma ståndpunkt som beretts tillsammans med ministerierna. Arbets- och näringsministeriet meddelar anvisningen även till landskapsförbunden. Närings-, trafik- och miljöcentralen bereder tillsammans med landskapsförbundet ett förslag till strategisk resultatmålhandling. Utgångspunkten för utarbetandet är statens strategidokument samt

landskapsprogrammet och genomförandeplanen för det. Avsikten är att nå enhällighet i ärendet. Förslaget behandlas i landskapets samarbetsgrupp och i landskapsstyrelsen som ger ett utlåtande om förslaget till närings-, trafik- och miljöcentralen. Centralen skickar sitt förslag till arbets- och näringsministeriet som förhandlar om det tillsammans med de andra ministerierna i avsikt att nå enhällighet om det. I den resultatförhandling som sker under arbets- och näringsministeriets ledning deltar för regionernas del närings-, trafik- och miljöcentralens direktör och övriga ledning samt representanter för landskapsförbundet eller landskapens samarbetsområden och de ministerier saken gäller. Över förhandlingen upprättas ett protokoll i vilket antecknas resultaten av förhandlingen samt ministeriernas och närings-, trafik- och miljöcentralernas och landskapsförbundets ståndpunkter när det gäller förslagen. Arbets- och näringsministeriet och direktören för närings-, trafik- och miljöcentralen i fråga undertecknar den strategiska resultatmålhandling som i praktiken utgör centralens strategiska resultatavtal.

Enligt 3 mom. kan närmare bestämmelser om innehållet i och förfarandena för den strategiska styrningen av närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet utfärdas genom förordning av statsrådet. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende som omfattar flera ministeriers förvaltningsområden.

8 §. Styrning av verksamheten. I paragrafen finns bestämmelser om styrningen av närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet. Det är fråga om den styrning av centralernas sektorspecifika operativa verksamhet som ministerierna eller centralförvaltningsmyndigheterna i deras ställe svarar för inom de olika verksamhetsområdena.

Enligt 1 mom. styr inrikesministeriet, undervisningsministeriet, kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet, eller en myndighet inom centralförvaltningen som särskilt har ålagts att sköta styrningen, närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet inom sina egna verksam-

hetsområden. Detta kallas i den föreslagna lagen för styrning av verksamheten. Som styrning av närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet räknas även verksamhet där arbets- och näringsministeriet sörjer för styrningen av centralens gemensamma funktioner och övriga åtgärder som är nödvändiga med tanke på en enhetlig verksamhet inom centralen.

Med styrning av verksamheten avses i den föreslagna bestämmelsen att inom de olika sektorerna styra skötseln av sådana uppgifter och funktioner inom olika förvaltningsområden som hör till centralens uppgifter samt ordnandet och produktionen av tjänster. Det behöriga ministeriet eller den behöriga centralförvaltningsmyndigheten bestäms enligt speciallagstiftningen och, för ministeriernas del, också enligt indelningen i ansvarsområden i reglementet för statsrådet. Styrningen omfattar också en tillsyn över verksamheten. Styrningen av verksamheten omfattar en kortare period än den strategiska styrningen, vilket innebär att målen vanligen ses över årligen. För styrningen av verksamheten inom de olika ansvarsområdena svarar de berörda ministerierna eller centralförvaltningsmyndigheterna om det särskilt har bestämts att uppgiften omfattas av centralförvaltningsmyndighetens behörighet. Den styrning av verksamheten som avses i bestämmelsen är en del av den årliga verksamhets- och ekonomiplanering som avses i 12 § i lagen om statsbudgeten och 2 kap. i förordningen om statsbudgeten.

Med styrning av verksamheten avses dessutom sådana åtgärder som syftar till att säkerställa en enhetlig service- och kvalitetsnivå när det gäller skötseln av de olika sektorernas uppgifter och funktioner som hör till centralerna samt produktionen av tjänster. Dessa styrningsåtgärder omfattar bl.a. fastställandet av kvalitetsnivån av de olika sektorernas funktioner och tjänster, meddelandet av behövliga standarder och anvisningar samt styrning som gäller förfaringssätt och utvecklandet av dem.

Den styrning av verksamheten som gäller närings-, trafik- och miljöcentralernas gemensamma funktioner och övriga åtgärder som är nödvändiga med tanke på en enhetlig verksamhet inom centralen omfattar t.ex.

centralens gemensamma strategi och prognostisering, centralens regionutvecklingsarbete, EU:s strukturfondsprogram och kundbetjäningprocesser. Styrningen omfattar även stöduppgifter för ekonomi-, personal och lokalitetsförvaltningen, informationsförvaltningen, informationstjänsten och informationsförmedlingen eller andra motsvarande gemensamma stöduppgifter. Enligt den bestämmelse som föreslås svarar arbets- och näringsministeriet för den styrning av verksamheten som här avses.

Enligt 2 mom. utarbetas, för att närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsmål ska uppnås, under ledning av ett ministerium eller en myndighet inom centralförvaltningen som avses i 1 mom. vid behov en resultatmålhandling för verksamheten för styrning och ordnande av centralens verksamhet och uppgifter. Till det centrala innehållet i resultatmålhandlingen hör resultatmål för de ekonomiska resurserna samt årliga eller andra kortvariga resultatmål för verksamheten och uppgifterna. En resultatmålhandling för verksamheten utarbetas endast vid behov. Det kan finnas flera handlingar, t.ex. för de olika förvaltnings- eller ansvarsområdena. Ministerierna och centralförvaltningsmyndigheterna bör samarbeta nära vid utarbetandet av resultatmålhandlingar. Vid utarbetandet av resultatmålhandlingar bör ministerierna och centralförvaltningsmyndigheterna förhandla med närings-, trafik- och miljöcentralerna innan resultatmålen ställs upp. Bestämmelser om resultatmålhandlingen finns i 11 § i förordningen om statsbudgeten. Det är fråga om ett s.k. funktionellt resultatavtal.

Enligt 3 mom. kan bestämmelser om förfarandena för styrning av närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet utfärdas genom förordning av statsrådet. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende som har betydelse för hela regionförvaltningsmyndighetens verksamhet.

9 §. Ledning. I paragrafen finns bestämmelser om ledningen av närings-, trafik- och miljöcentralen och dess ansvarsområden och de uppgifter och det ansvar som direkt anknyter till ledningen. I den föreslagna pa-

ragrafen finns även bestämmelser om centralens ledningsgrupp.

Närings-, trafik- och miljöcentralens interna organisation består enligt den föreslagna lagen av flera ansvarsområden som styrs av olika ministerier. Vissa av ansvarsområdena har dessutom en tämligen självständig ställning också i förhållande till närings-, trafik- och miljöcentralen och dess övriga ansvarsområden. Därför bör man i centralens praktiska verksamhet sträva efter att på alla nivåer framhäva betydelsen av internt samarbete. Den stora sakkunskap från olika förvaltningsområden som finns vid centralen bör man t.ex. sträva efter att utnyttja så flexibelt och effektivt som möjligt. Centralens interna funktionsprocesser bör också planeras och genomföras så att de blir så flexibla och effektiva som möjligt. De centrala aktörerna i detta sammanhang är speciellt centralens ledning och ledningsgrupp.

Enligt 1 mom. leds en närings-, trafik- och miljöcentral av en direktör. Chefen för ett av centralens ansvarsområden är direktör för närings-, trafik- och miljöcentralen vid sidan av sin egen befattning. Centralens direktör svarar för att verksamheten leder till resultat och för att centralens gemensamma resultatmål nås. Statsrådet utnämner direktören till uppgiften för viss tid på framställning av arbets- och näringsministeriet. Med viss tid avses en period på mellan tre och fem år. Centralens direktör leder centralens verksamhet och svarar för att centralens gemensamma strategiska och andra resultatmål, vilka arbets- och näringsministeriet har ställt upp, nås.

Enligt 2 mom. leds ett ansvarsområde inom en närings-, trafik- och miljöcentral av chefen för ansvarsområdet. Enligt den föreslagna bestämmelsen svarar chefen för ansvarsområdet för att verksamheten inom ansvarsområdet leder till resultat och för att resultatmålen nås. I enlighet med detta svarar chefen för ansvarsområdet, inför det ministerium eller den myndighet inom centralförvaltningen som avses i 8 § 1 mom. samt centralens direktör, för att verksamheten leder till resultat och för att de resultatmål som ställts upp nås. Bestämmelser om utnämning av cheferna för ansvarsområdena finns i 12 §.

I 3 mom. finns bestämmelser om närings-, trafik- och miljöcentralernas ledningsgrupp. Centralen har en ledningsgrupp som sørjer för samordningen av centralens funktioner samt för att ledningen av de olika ansvarsområdena anpassas efter ledningen av hela centralen. Närings-, trafik- och miljöcentralens direktör är ordförande i ledningsgruppen. Direktören för en skogscentral och skogsbrukets utvecklingscentral (1474/1995) och som är verksam inom centralens verksamhetsområde deltar som sakkunnigmedlem i ledningsgruppens arbete när ledningsgruppen behandlar ärenden som gäller skogsbruket. Om ledningsgruppens övriga sammansättning bestäms, enligt det föreslagna momentet, i centralens arbetsordning.

Arbetet i ledningsgruppen kan bidra till att stödja samarbetet mellan centralens olika ansvarsområden och främja informationsflödet. Av dessa anledningar är det ändamålsenligt att man i centralens arbetsordning gör ledningsgruppens sammansättning så representativ som möjligt. Medlemmar i ledningsgruppen är centralens direktör och cheferna för ansvarsområdena. Chefen för den enhet vid centralen som svarar för invandring, integration och goda etniska relationer samt landsbygds- och energifrågor är medlem i ledningsgruppen. Representanten för kunande och kultur bör också alltid vara medlem av ledningsgruppen. I ledningsgruppen ska också personalen och informationsverksamheten vara representerade. I de närings-, trafik- och miljöcentraler som inte har alla tre ansvarsområden ska representanter för ansvarsområdena för miljö och naturresurser och trafik och infrastruktur ingå i ledningsgruppen. Medlem i ledningsgruppen är dessutom chefen för enheten med ansvar för samlade stöduppgifter vid den eller de närings-, trafik- och miljöcentraler till vilka uppgifterna överförs.

10 §. Beslutanderätt. I paragrafen finns bestämmelser om beslutanderätten vid närings-, trafik- och miljöcentralerna. Närings-, trafik- och miljöcentralerna är i princip s.k. chefsämbetsverk. I bestämmelsen finns dock vissa undantag från denna huvudregel.

I 1 mom. finns bestämmelser om vem som har beslutanderätt i ärenden som hör till

myndighetens behörighet och hur rätten kan fördelas. Enligt den föreslagna bestämmelsen avgör direktören för en närings-, trafik- och miljöcentral ärenden som hör till centralens behörighet, om det inte föreskrivs eller bestäms i arbetsordningen att någon annan tjänsteman vid centralen ska avgöra dem.

I 2 mom. finns bestämmelser om rätten att förbehålla sig beslutanderätt. Enligt den föreslagna bestämmelsen har centralens direktör rätt att avgöra ärenden som gäller centralens gemensamma funktioner och ärenden som gäller utarbetandet av centralens gemensamma strukturfondsprogram. Enligt momentets sista mening har centralens direktör emellertid inte rätt att avgöra ärenden som omfattas av ett ansvarsområdes uppgifter och behörighet. Ett sådant undantag från användningen av beslutanderätt grundar sig på att dessa ansvarsområden har en självständig ställning i centralen eller på att verksamhetens karaktär ställer särskilda krav. Denna lösning har också påverkats av att centralens direktör även är direktör för ett av centralens ansvarsområden vid sidan av sin egen befattning.

Bestämmelser om arbetsfördelningen mellan centralens ansvarsområden meddelas genom en förordning av statsrådet som utfärdas med stöd av 4 §.

11 §. Närings-, trafik- och miljöcentralernas arbetsordning. I paragrafen finns bestämmelser om arbetsordningen för centralen och dess ansvarsområden.

Enligt 1 mom. bestäms i arbetsordningen för en närings-, trafik- och miljöcentral om hur centralens förvaltning och funktioner ska ordnas samt om beredningen och avgörandet av ärenden. Direktören för centralen fastställer arbetsordningen. I arbetsordningen bestäms om beredningen av ärenden och användningen av föredragning samt om behovet av eventuella samordnande organ vid sidan av ledningsgruppen.

Enligt 2 mom. kan ett ansvarsområde inom en närings-, trafik- och miljöcentral vid behov ha en arbetsordning. I arbetsordningen kan det bestämmas närmare om hur ansvarsområdenas verksamhet ska ordnas och om personalens uppgifter och tjänstgöringsorter. Chefen för ansvarsområdet fastställer arbetsordningen för ansvarsområdet.

12 §. Tillsättning av tjänster. I paragrafen finns bestämmelser om tillsättning av tjänster vid närings-, trafik- och miljöcentralerna. I 1 mom. finns bestämmelser om utnämningen av chefen för centralens ansvarsområden, medan det i 2 mom. finns bestämmelser om tillsättningen av övriga tjänster. I 4 mom. finns ett bemyndigande att utfärda förordning om behörighetsvillkoren för tjänsterna. Bestämmelser om utnämning av centralens direktör finns i 9 §.

Enligt 1 mom. utnämns chefen för ett ansvarsområde inom en närings-, trafik- och miljöcentral för viss tid. Rätten att utnämna cheferna för centralernas ansvarsområden följer centralernas verksamhetsområden. Chefen utnämns av det ministerium som bär huvudansvaret för styrningen av verksamheten inom ansvarsområdet eller av den myndighet inom centralförvaltningen för vilken styrningen särskilt föreskrivits. Det utnämmande ministeriet eller den utnämmande myndigheten inom centralförvaltningen bör innan beslutet fattas höra andra ministerier eller myndigheter inom centralförvaltningen som deltar i styrningen av verksamheten inom ansvarsområdet samt närings-, trafik- och miljöcentralen. Chefen för ansvarsområdet näringarna, arbetskraften, kompetensen och kulturen utnämns av arbets- och näringsministeriet, chefen för ansvarsområdet trafiken och infrastrukturen utnämns av kommunikationsministeriet (farledsverk) och chefen för ansvarsområdet miljön och naturresurserna utnämns av miljöministeriet.

Chefen för ett ansvarsområde inom en närings-, trafik- och miljöcentral utnämns till tjänsten för viss tid. Med viss tid kan avses t.ex. fem år. Bestämmelser om utnämningar för viss tid finns i 9 § i statstjänstemannalagen.

Chefen för den enhet som svarar för invandring, integration och goda etniska relationer utnämns till sin uppgift av chefen för det berörda ansvarsområdet. Innan utnämningen görs bör inrikesministeriets utlåtande i ärendet begäras. Om ansvarsområdet och inrikesministeriet är oeniga om vem som ska förordnas till uppgiften, bör en förhandling i ärendet ordnas mellan ansvarsområdet och ministeriet innan beslutet fattas. Avsikten med förhandlingen är att nå enhällighet.

Enligt 2 mom. utnämns personalen för ett ansvarsområde inom en närings-, trafik- och miljöcentral av chefen för ansvarsområdet.

Enligt 3 mom. utnämns närings-, trafik- och miljöcentralens övriga personal av centralens direktör, om inte något annat bestäms i centralens arbetsordning. Med centralens övriga personal avses personal som i huvudsak sköter sådana uppgifter som gäller och gagnar hela centralen och vanligen inte gäller endast ett av centralens ansvarsområden. Till dessa uppgifter hör t.ex. ekonomi-, personal- och lokalitetsförvaltningens, informationsförvaltningens, informationstjänstens, kommunikationens och upphandlingsverksamhetens uppgifter.

I 4 mom. finns ett bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilket bestämmelser om behörighetsvillkoren för tjänsterna i närings-, trafik- och miljöcentralen utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 kap. Arbets- och näringsbyråer

13 §. Arbets- och näringsbyråer. I paragrafen finns bestämmelser om den lokalförvaltning som lyder under närings-, trafik- och miljöcentralen. Bestämmelserna om arbets- och näringsbyråerna tas in i lagen i stort sett i den form de har i den lag om arbets- och näringscentraler samt arbets- och näringsbyråer som trädde i kraft den 1 januari 2009.

Arbets- och näringsbyråerna är lokalförvaltningsmyndigheter som lyder under närings-, trafik- och miljöcentralerna. Organisationsstrukturen motsvarar den nuvarande strukturen på arbets- och näringsministeriets lokalförvaltning. Enligt förslaget är det centralen som inrättar och lägger ner arbets- och näringsbyråer och direktörstjänster inom dem, och fattar beslut om arbets- och näringsbyråernas namn, verksamhetsställen och verksamhetsområden.

14 §. Arbets- och näringsbyråernas uppgifter. I paragrafen finns bestämmelser om arbets- och näringsbyråernas uppgifter. Arbets- och näringsbyråerna har i princip samma uppgifter som de nuvarande arbeidskrafts- och näringsbyråerna. Byrån ska arbeta för att trygga tillgången på arbeidskraft och förbättra sysselsättningen, verkställa den offentliga arbeidskraftsservicen, främja invandras integ-

ration samt tillhandahålla rådgivning i fråga om företagstjänster. Dessutom bör byrån sköta övriga uppgifter som byrån har enligt lag eller som centralen har ålagt den. Med stöd av 15 § i den föreslagna lagen kan arbets- och näringsministeriet i vissa fall ålägga byråerna uppgifter.

15 §. Bestämmande av arbets- och näringsbyråernas regionala behörighet. I paragrafen finns bestämmelser om hur arbets- och näringsbyråernas regionala behörighet bestäms och hur den ordnas då det är nödvändigt att byrån sköter uppgifter också utanför sitt verksamhetsområde. Arbets- och näringsbyråerna tillämpar redan nu i viss mån en verksamhetsmodell där en myndighet sköter en viss uppgift både inom sin egen region och inom ett större område antingen inom arbets- och näringscentralens verksamhetsområde eller på riksnivå. Det är fråga om sådana uppgifter genom vilka man koncentrerar special- eller stöduppgifter eller främjar en jämn fördelning av arbetet mellan byråerna. Avsikten med den föreslagna bestämmelsen är att stödja en utvidgning av verksamhetsmodellen i arbets- och näringsbyråerna.

I paragrafens första mening finns en huvudregel för hur behörigheten bestäms, och enligt den sköter byrån inom sitt verksamhetsområde de uppgifter som föreskrivits för den. Byråns verksamhetsområde bestäms i regel av närings-, trafik- och miljöcentralen samtidigt som centralen inrättar byråerna i enlighet med 13 §.

I paragrafens andra mening finns bestämmelser om under vilka förutsättningar man kan avvika från denna huvudregel. I den tredje meningen i paragrafen finns bestämmelser om när närings-, trafik- och miljöcentralen kan fördela den regionala behörigheten inom centralens verksamhetsområde. Om det finns behov av arrangemang som sträcker sig utanför centralens verksamhetsområde bestäms frågan genom beslut av arbets- och näringsministeriet.

16 §. Styrning av arbets- och näringsbyråerna. I paragrafen finns bestämmelser om styrningen av arbets- och näringsbyråerna. Centralen styr byrån i enlighet med den strategi och de mål som fastställts av arbets- och näringsministeriet samt i enlighet med ministeriets anvisningar. Centralen förhandlar

med byrån om resultatmålen och fastställer för byrån de resultatmål som förhandlats fram med byrån.

17 §. Arbets- och näringsbyråernas ledning och beslutanderätt. I paragrafen finns bestämmelser om arbets- och näringsbyråernas ledning och beslutanderätt.

Enligt paragrafens 1 mom. är arbets- och näringsbyråns direktör chef för byrån. Arbets- och näringsbyråns direktör leder byråns verksamhet och svarar för att de resultatmål som centralen uppställt för byrån nås.

Enligt 2 mom. avgörs de ärenden som ska avgöras vid arbets- och näringsbyrån av byråns direktör. Arbets- och näringsbyråns direktör kan i arbetsordningen delegera beslutanderätt till övriga tjänstemän.

Enligt 3 mom. får arbets- och näringsbyråns direktör dock förbehålla sig beslutanderätten i ett ärende som enligt arbetsordningen får avgöras av en tjänsteman.

18 §. Arbets- och näringsbyråernas arbetsordning. I paragrafen finns bestämmelser om arbets- och näringsbyråernas arbetsordning. Byråns arbetsordning fastställs av arbets- och näringsbyråns direktör. Med stöd av de frågor som regleras i byråns arbetsordning ska arbets- och näringsbyråns direktör ges bättre möjligheter att organisera byråns förvaltning så att den motsvarar de krav som följer av resultatmålen, förändringar i verksamhetsbetingelserna och de regionala behoven. Syftet är detsamma som med centralens arbetsordning. I byråns arbetsordning meddelas närmare bestämmelser om byråns organisation, utövande av beslutanderätten, när besluten fattas på föredragning och när beslutsfattandet sker utan föredragning, samt övriga frågor som hör till byråns interna förvaltning.

19 §. Närmare bestämmelser om besättande av byråns tjänster. I paragrafen finns närmare bestämmelser om besättandet av byråns tjänster. Enligt den föreslagna bestämmelsen gäller, i fråga om behörighetsvillkoren för tjänsterna vid arbets- och näringsbyråerna och besättandet av tjänsterna, stats-tjänstemannalagen (750/1994). Om behörighetsvillkor, utnämning, beviljande av tjänstledighet och övriga motsvarande frågor föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet.

4 kap. Särskilda bestämmelser

20 §. Avgörandet av ärenden i vissa fall. I paragrafen finns bestämmelser om omfattningen av närings-, trafik- och miljöcentralens verksamhetsområde och om centralens interna organisering av uppgifter för att lösa eventuella fall av jäv och konflikter. En sådan situation kan uppstå t.ex. när centralens ansvarsområde för miljö och naturresurser ska behandla ett ärende som har inletts vid ansvarsområdet för trafik och infrastruktur vid det egna verket.

Om närings-, trafik- och miljöcentralen är jävigt att behandla ett ärende som hör till dess verksamhetsområde ska centralen, enligt den föreslagna bestämmelsen, begära att det ministerium som svarar för styrningen av verksamheten ska utse en annan närings-, trafik- och miljöcentral att behandla ärendet. Ändring i ministeriets beslut får inte sökas genom besvär.

21 §. Samarbete med regionförvaltningsverken. I paragrafen bestäms om närings-, trafik- och miljöcentralens skyldighet att samarbeta med regionförvaltningsverken. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska närings-, trafik- och miljöcentralerna i ärenden som gäller statens regionförvaltning samarbeta med regionförvaltningsverken inom sitt verksamhetsområde. En motsvarande bestämmelse finns i lagen om regionförvaltningsverken.

Vid bildningsavdelningen vid länsstyrelsen i Södra Finlands län och länsstyrelsen i Västra Finlands län finns för närvarande en separat svenskspråkig enhet för undervisningsväsendet. Det har planerats att en svenskspråkig serviceenhet för undervisningsväsendet ska inrättas vid regionförvaltningsverket och vid den enheten ska hela personalen från länsstyrelsernas svenskspråkiga enheter placeras. Närings-, trafik- och miljöcentralerna kommer dock att ha lagstadgade uppgifter i anknytning till anläggningsprojekt som också gäller det svenskspråkiga undervisningsväsendet och som kräver tillhörande sakkunskap. Närings-, trafik- och miljöcentralerna ska därför i samband med beredningen av anläggningsprojekten samarbeta med den svenskspråkiga serviceenheten vid regionförvaltningsverket. Avsikten är också att den

svenskspråkiga serviceenheten vid regionförvaltningsverket ska vara sakkunnig i sådana frågor om den svenskspråkiga befolkningens kunnande och utbildning som gäller närings-, trafik- och miljöcentralens uppgiftsområde.

I övrigt kan det vara nödvändigt att i praktiken samarbeta med regionförvaltningsverken t.ex. genom att centralerna och verken tillsätter gemensamma delegationer eller motsvarande organ för att behandla ärenden som är betydelsefulla för uppgifter för båda myndigheterna. Vid behov kan bestämmelser om dessa utfärdas genom förordning av statsrådet.

22 §. Samarbete med landskapsförbund och kommuner. I paragrafen bestäms att närings-, trafik- och miljöcentralerna ska delta i det utvecklingsarbete som avses i regionutvecklingslagen (602/2002).

Regionutvecklingslagen tillämpas på utvecklingen av regionerna, på utarbetandet och genomförandet av planer och program för utveckling av regionerna samt på samordningen och övervakningen av planerna och programmen. Landskapsförbunden är de regionutvecklingsmyndigheter som avses i lagen. Utvecklingen av regionerna styrs av de rikstäckande mål för regionutvecklingen som de statliga myndigheterna beaktar i sin verksamhet. Landskapsförbunden svarar för utarbetandet av planer och program för utveckling av regionerna, men utarbetandet sker i samverkan med övriga myndigheter och aktörer inom regionen.

Närings-, trafik- och miljöcentralen är regional myndighet för flera olika förvaltningsområden och en viktig aktör i utvecklingen av den egna regionen. Enligt den föreslagna bestämmelsen deltar närings-, trafik- och miljöcentralen genom de av sina uppgifter som gäller regionutveckling i de uppgifter för regionutvecklingsmyndigheten som avses ovan. I regionutvecklingslagen föreslås nya bestämmelser för regionutvecklingsmyndigheten, t.ex. vid samordnandet av planeringen av utbildningen, trafiken och miljön, och skyldigheten att delta gäller också dessa uppgifter.

23 §. Serviceenhet för den språkliga minoriteten. I den föreslagna paragrafen finns bestämmelser om närings-, trafik- och miljö-

centralens serviceenhet för den språkliga minoriteten. Den föreslagna bestämmelsen gäller lika för de språk som avses i 17 § i grundlagen: finska, svenska och samiska. I paragrafen finns också ett bemyndigande att utfärda förordning om enheten. Enligt 6 § 2 mom. i språklagen kan enspråkiga enheter eller avdelningar av särskilda skäl inrättas för den språkliga minoriteten inom ämbetsdistriktet. Den föreslagna paragrafen kompletterar och preciserar den bestämmelse i språklagen som avses ovan. Det finns också i 5 § i den föreslagna lagen en bestämmelse om språkliga minoriteter enligt vilken en grund för att utvidga centralens verksamhetsområde är att främja de språkliga minoriteternas ställning i regionen.

Avsikten med den föreslagna bestämmelsen är att den serviceenhet som inrättas med stöd av den t.ex. kan sköta uppgifterna för bara ett visst ansvarsområde, exempelvis undervisningsväsendets uppgifter, men att enheten också kan erbjuda flera eller alla tjänster som ingår i centralens ansvarsområde. Målet med denna särskilda reglering är att enheten vid behov kan tillhandahålla alla tjänster på sina kunders modersmål. Inrättandet av en sådan enhet får emellertid inte leda till att den språkliga minoritetens behov inte tillgodoses i regionen på lika grunder.

Enligt 1 mom. kan en närings-, trafik- och miljöcentral för uppgifter inom sitt ansvarsområde ha en särskild serviceenhet som betjänar regionens finsk- eller svenskspråkiga eller, inom samernas hembygdsområde enligt sametingslagen (974/1995), dess samiska minoritet. En serviceenhet kan också inrättas gemensamt för flera närings-, trafik- och miljöcentraler.

Enligt 2 mom. föreskrivs genom förordning av statsrådet om inrättandet av serviceenheten för den språkliga minoriteten och om dess uppgifter, namn, verksamhetsområde och verksamhetsställe samt om personalens behörighetsvillkor. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett betydande arrangemang som gäller centralens behörighet.

24 §. Företrädande av staten. I paragrafen finns bestämmelser om närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgift att i domstolar och

andra myndigheter bevaka statens rätt och fördel.

Enligt 1 mom. ska centralen kära och svara på statens vägnar samt vid domstolar och andra myndigheter bevaka statens rätt och fördel i alla ärenden som hör till deras verksamhetsområde, om inte en företrädare för det ministerium eller den myndighet inom centralförvaltningen som svarar för styrningen av verksamheten gör det. Enligt momentets andra mening föreskrivs särskilt om centralens rätt att på statens vägnar föra målsägandes talan. Med detta avses t.ex. att på statens vägnar föra målsägandes talan i s.k. miljöbrott. Motsvarande bestämmelser finns för närvarande i förvaltningsstadgar om regionförvaltningsmyndigheter. Den föreslagna bestämmelsen samordnar förfarandet, men påverkar inte uppgiftens innehåll i sak.

Om ett ärende som omfattas av närings-, trafik- och miljöcentralens behörighet har avsevärda konsekvenser för två eller flera centralers verksamhetsområde, ska det ministerium som svarar för styrningen av verksamheten enligt 2 mom. besluta vilken central som ska vara statens representant i ärendet. Ändring i ministeriets beslut får inte sökas genom besvär.

Enligt 3 mom. kärar och svarar arbets- och näringsbyråerna på motsvarande sätt på statens vägnar i alla ärenden som hör till deras uppgifter, om inte en företrädare för den myndighet som styr byråerna gör det i specialfall.

25 §. Avgiftsbelagda prestationer. I paragrafen finns allmänna bestämmelser om avgifterna för närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas prestationer samt en bestämmelse om behörigheten att utfärda förordning.

Enligt 1 mom. gäller lagen om grunderna för avgifter till staten i fråga om avgifterna för närings-, trafik- och miljöcentralernas och arbets- och näringsbyråernas prestationer och storleken på avgifterna. Utifrån detta bestäms vilka av närings-, trafik- och miljöcentralens prestationer eller prestationsgrupper som är avgiftsbelagda och för vilka prestationer eller prestationsgrupper avgiften bestäms enligt självkostnadsvärdet och vilka som prissätts på företagsekonomiska grunder.

Enligt 2 mom. föreskrivs genom förordning av statsrådet om avgifterna för närings-, trafik- och miljöcentralernas prestationer. Den föreslagna bestämmelsen avviker i fråga om den behöriga myndigheten från den bestämmelse i 8 § i lagen om grunderna för avgifter till staten enligt vilken det ministerium saken gäller vanligen är behörigt att utfärda förordning. Det är nödvändigt att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom närings-, trafik- och miljöcentralerna är myndigheter som omfattar flera ansvarsområden och lyder under flera ministeriers styrning, och eftersom det också rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende. De avgiftsbelagda prestationerna är mycket viktiga i synnerhet med tanke på täckandet av t.ex. miljöförvaltningens utgifter.

Om avgifterna för arbets- och näringsbyråernas prestationer föreskrivs däremot, i enlighet med bestämmelserna i lagen om grunderna för avgifter till staten, genom förordning av arbets- och näringsministeriet.

26 §. Ändringssökande. I paragrafen finns bestämmelser om rätten att söka ändring i beslut av närings-, trafik- och miljöcentralerna och arbets- och näringsbyråerna. Enligt den föreslagna bestämmelsen får, i ett beslut av en närings-, trafik- och miljöcentral och av en arbets- och näringsbyrå, ändring sökas genom besvär på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen, om inte något annat föreskrivs om ändringssökande någon annanstans i lagstiftningen.

Enligt 7 § 2 mom. i förvaltningsprocesslagen är huvudregeln att över beslut av en myndighet som är underställd statsrådet kan besvär anföras hos förvaltningsdomstolen. Enligt 10 § i nämnda lag ska det bestämmas särskilt om rätten att anföras besvär över andra myndigheters beslut. I bestämmelsen begränsas inte rätten att söka ändring, utan eventuella begränsningar bestäms enligt den speciallagstiftning som gäller närings-, trafik- och miljöcentralens eller arbets- och näringscentralens uppgifter.

27 §. Ikraftträdande. Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom lag.

1.3 Lagen om behandling av miljöskydds- och vattenärenden vid regionförvaltningsverken

1 §. Lagens tillämpningsområde. I paragrafen anges lagens tillämpningsområde. Avsikten är att lagen ska tillämpas på behandlingen av de tillstånds- och övriga ansökningsärenden som hör till området för miljöskydds- och vattenlagstiftningen som nämns i 4 § 1 mom. 5 punkten i lagen om regionförvaltningsverken. Närmare bestämmelser om regionförvaltningsverkens uppgifter och befogenheter finns i speciallagstiftningen.

Enligt den föreslagna lagen om regionförvaltningsverken är regionförvaltningsverken i princip chefsämbetsverk, där ärendena avgörs av ämbetsverkets direktör. Enligt lagens 12 § ska emellertid de ärenden som hör till ansvarsområdet för miljötillståndsärenden avgöras av chefen för ansvarsområdet, om det inte föreskrivs eller bestäms i arbetsordningen för ansvarsområdet att någon annan tjänsteman inom ansvarsområdet ska avgöra dem, eller om inte något annat föreskrivs om beslutsfattandet. De uppgifter som hör till ansvarsområdet för miljötillståndsärenden anges i 4 § 1 mom. 5 punkten i den föreslagna lagen om regionförvaltningsverken.

Enligt lagens 1 § ska denna lag tillämpas på beslutfattande som gäller tillämpningen av materiell lagstiftning. I paragrafen finns hänvisningar till vissa centrala lagar som omfattar bestämmelser om behörighet att fatta beslut. Avsikten är att lagen ska tillämpas på beslutfattandet i fråga om de ärenden som det föreskrivs om i de övriga lagarna samt på beredningen av dessa ärenden. De övriga ärenden som hör till ansvarsrådets behörighet (bl.a. utnämningar och andra förvaltningsärenden) avgörs i enlighet med 12 § i lagen om regionförvaltningsverken av chefen för ansvarsområdet eller av den tjänsteman som enligt arbetsordningen för ansvarsområdet ska avgöra dem.

2 §. Behandling av ärenden. I paragrafen föreslås bestämmelser om den sakkunskap som krävs för verksamheten inom ansvarsområdet för miljötillståndsärenden. Den som bereder och avgör ärenden ska ha tillgång till den juridiska, tekniska och naturvetenskapliga sakkunskap som ärendets art förutsätter.

Denna sakkunskap ska beaktas både i förberedelserna inför beredningen och när man fastställer sammansättningen vid avgörande. Ett motsvarande krav ingår också i 8 § 2 mom. i den gällande lagen om miljötillståndsverken, där det bestäms om sammansättningen av sammanträdet.

Det föreslås att ärendena avgörs på föredragning antingen i sammansättning med en enda avgörare eller i en kollegial sammansättning.

3 §. Sammansättning vid avgörande. I paragrafen föreslås närmare bestämmelser om sammansättningen vid avgörande och om hur den bestäms. Det föreslås att sammansättningen vid avgörandet ska bestämmas med utgångspunkt i ärendets art och omfattning. Ärenden ska i regel behandlas i en sammansättning med en enda avgörare. I det fallet avgörs ärendet av chefen för ansvarsområdet eller av någon annan tjänsteman inom ansvarsområdet som chefen har förordnat.

Mer omfattande ärenden och ärenden som har betydande miljö- eller andra konsekvenser ska däremot behandlas i en utvidgad sammansättning. En annan särskild orsak att behandla ett ärende i en kollegial sammansättning är exempelvis om ärendet är juridiskt betydelsefullt. I detta fall är en kollegial sammansättning motiverad med tanke på parternas rättsskydd.

När det gäller ärenden enligt miljöskyddslagen ska bl.a. sådana projekt som kan medföra betydande utsläpp i vattnet eller luften eller som föranleder omfattande avfallshanteringsarrangemang eller betydande bullerolägenheter eller projekt som ger upphov till ersättningsfrågor i samband med ärendet behandlas i en utvidgad sammansättning. En utvidgad sammansättning kan också vara motiverad i situationer där antalet parter eller parter som orsakats olägenhet är stort. Till de verksamhetsområden inom vilka tillståndsansökningar som gäller nya anläggningar eller omfattande modifieringar av existerande anläggningar ofta är av sådan beskaffenhet att de i regel skulle förutsätta en utvidgad sammansättning vid avgörandet hör bl.a. anläggningar inom massa- och pappersindustrin, anläggningar inom järn- och stålindustrin, övrig metallframställning, oljeraffinaderier, vissa flygplatser och hamnar samt

hantering av problemavfall. Det är inte ändamålsenligt att i lagen ta in en slutgiltig förteckning över ärenden som ska behandlas och avgöras i en utvidgad sammansättning, eftersom en ansökan kan gälla exempelvis endast en smärre ändring av ett tillståndsvillkor. Vilken sammansättning som ska användas vid avgörandet bestäms därmed med utgångspunkt i varje enskilt ärende och dess speciella karaktär.

Tillståndsprövning enligt vattenlagen görs på basis av en intressejämförelse, d.v.s. man jämför nyttan och olägenheterna av projektet. Eftersom också nyttan av ett projekt tas med i en intressejämförelse är perspektivet i någon mån bredare än vad det är vid den bedömning av verksamhetens konsekvenser som föreskrivs i miljöskyddslagen. Nyttan och olägenheterna av ett projekt är sällan sinsemellan jämförbara. För att man ska kunna göra en jämförelse av dem i projekt med komplexa konsekvenser krävs en bra helhetssyn. En intressejämförelse blir också ofta krävande eftersom projekt enligt vattenlagen kan ge många slags nytta samtidigt. Exempelvis en höjning av vattenståndet i en sjö kan vara till nytta för användningen av området för rekreation, för fiskerihushållningen och för naturskyddet i området. När sådana ärenden behandlas ska man se till att en sakkunskap som är tillräcklig också med tanke på en intressejämförelse är företrädd vid beredningen av tillståndsärendet och vid tillståndsprövningen. Projekt som är av sådan art att de i regel förutsätter en utvidgad sammansättning vid avgörandet är bl.a. omfattande projekt som gäller samhällenas vattenförsörjning, istandsättningsprojekt som innebär att vattenståndet höjs, flodrensning, anläggning av konstgjorda sjöar och kraftverk samt vattenregleringsprojekt.

Vid behandlingen av sådana tillståndsärenden enligt vattenlagen som är behäftade med särskilda rättsliga frågor, som exempelvis beslut om rätt till tvångsåtgärder eller beslut som gäller ersättningar, ska man också sörja för att den juridiska sakkunskap som ärendets art förutsätter säkerställs.

I en utvidgad sammansättning avgörs ärendet av en sammansättning med två eller flera ledamöter. Sammansättningen bestäms beroende på ärendets art och den sakkunskap som

krävs för avgörandet. En sammansättning med två ledamöter ska kunna användas när ledamöterna är eniga om avgörandet. I annat fall ska ärendet överföras till en utvidgad sammansättning för avgörande.

Det föreslås att chefen för ansvarsområdet för miljötillståndsärenden ska bestämma i vilken sammansättning ett ärende ska behandlas och avgöras och utse ordföranden för sammansättningen. I praktiken ska chefen för ansvarsområdet kunna bestämma sammansättningarna antingen särskilt för varje ärende eller mer permanent i arbetsordningen för ansvarsområdet. Chefen kan emellertid inte återta beslutanderätten i ett ärende efter det att han eller hon har bestämt sammansättningen.

Enligt 4 mom. kan ledamöterna i en kollegial sammansättning utses också från ett annat regionförvaltningsverk. I praktiken har man för avsikt att skapa riksomfattande sakkunnigrupper för vissa verksamhetsområden som kräver särskild sakkunskap. Dessa sakkunniga kan sedan användas i sammansättningar vid avgörande vid de olika regionalförvaltningsverken. På så sätt säkerställs tillgången till särskild sakkunskap i alla avgöranden samtidigt som man främjar enhetlig tillståndspraxis. Verksamhetsområden som kräver sådan särskild sakkunskap är exempelvis skogs- och pappersindustrin, den tunga metallindustrin, stora anläggningar inom den kemiska industrin, gruvdriften, stora energiproduktionsanläggningar, avfallsförbränningen, stora deponier, flygplatser, stora hamnar samt omfattande projekt som gäller vattenreglering, utnyttjande av vattenkraft eller grundvattenfrågor. Utnyttjandet av sakkunskapen kan organiseras med stöd av tjänstemannalagen. Tillståndsmyndigheterna och miljöministeriet utarbetar tillsammans en verksamhetsmodell för samarbetet mellan de sakkunniga och samarbetet mellan de olika tillståndsmyndigheterna.

4 §. Omröstning. På omröstningen tillämpas bestämmelserna i 52 § i förvaltningsprocesslagen. Som en huvudregel föreslås att omröstningen ska avgöras enligt den åsikt som majoriteten av ledamöterna i sammansättningen vid avgörande har omfattat. Vid lika röstetal avgör den åsikt som ordföranden har omfattat.

5 §. Ikraftträdande. Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom den ikraftträdandelag som ingår i denna proposition.

1.4 Lagen om ändring av 4 § i lagen om organisering av konstens främjande

Enligt 1 § 2 mom. i lagen om organisering av konstens främjande (328/1967) finns, för främjande av det regionala konstlivet, regionala konstkommissioner. Statsrådet bestämmer närmare om deras antal och verksamhetsområden. Centralkommissionen för konst är samorgan för de regionala konstkommissionerna. I den arbetsordning som centralkommissionen för konst har fastställt anges hur konstkommissionernas verksamhet ska ordnas. De regionala konstkommissionerna lyder under undervisningsministeriet. Medlemmarna av en regional konstkommission förordnas numera av undervisningsministeriet. Bestämmelser om antalet regionala konstkommissioner och deras verksamhetsområden finns för närvarande i statsrådets beslut om antalet regionala konstkommissioner och deras verksamhetsområden (817/1997).

Det föreslås att 4 § 3 mom. i lagen om organisering av konstens främjande ändras så att landskapsförbunden, i undervisningsministeriets ställe, förordnar medlemmarna av den regionala konstkommissionen inom sitt verksamhetsområde bland dem som har föreslagits av regionala organisationer och inrättningar för konst och kultur. Den föreslagna ändringen påverkar inte de centrala konstkommissionernas organisatoriska ställning eller uppgifter. Om konstkommissionens verksamhetsområde emellertid består av områdena för flera landskapsförbund, förordnas medlemmarna av landskapsförbunden tillsammans.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom den ikraftträdandelag som ingår i denna proposition.

1.5 Lagen om ändring av lagen om arbetarskyddsförvaltningen

2 §. I 3 mom. föreskrivs om arbetarskyddsförvaltningens oberoende ställning. Oberoendet grundar sig på Internationella arbetsorganisationen ILO:s konvention nr 81 om ar-

betsinspektion inom industri och handel (1947), som Finland har ratificerat. Bestämmelser om oberoendet hos regionförvaltningsverkets ansvarsområde för arbetarskydd finns i 6 § i lagen om regionförvaltningsverken. Bestämmelser om oberoendet hos social- och hälsovårdsministeriets arbetarskyddsavdelning när den sköter uppgifter som bestämts för arbetarskyddsmyndigheten finns i 4 § i förordningen om ministeriet. Det föreslås således att bestämmelsen upphävs såsom onödig i lagen.

3 §. I den nuvarande paragrafen bestäms om indelningen av landet i arbetarskyddsdistrikt samt om möjligheten att överföra uppgifter mellan arbetarskyddsbyråer. Dessa bestämmelser blir onödiga när den regionförvaltningsreform som föreslås i denna proposition träder i kraft. Det föreslås att i paragrafen tas in bestämmelsen i den gällande 5 § i förordningen om arbetarskyddsförvaltningen (176/1993), enligt vilken ministeriet efter att ha hört de berörda regionförvaltningsverken kan bestämma att en tjänsteman vid regionförvaltningsverkets ansvarsområde för arbetarskydd med sitt samtycke tillfälligt ska sköta uppgifter som hör till ett annat regionförvaltningsverks ansvarsområde för arbetarskydd eller ministeriet. Bestämmelsen förutsätter reglering på lagnivå.

4 §. I 2 mom. bestäms om arbetarskyddsnämnder som finns i samband med arbetarskyddsdistrikt. Efter regionförvaltningsreformen finns arbetarskyddsnämnderna i samband med regionförvaltningsverkets ansvarsområde för arbetarskydd. Nämndens sammansättning bestäms av chefen för regionförvaltningsverkets ansvarsområde för arbetarskydd. På arbetarskyddsnämnden tillämpas i övrigt, på motsvarande sätt som i den gällande lagstiftningen, i tillämpliga delar vad som bestäms om arbetarskyddsdelegationen. Bestämmelser om arbetarskyddsdelegationen finns i 1 mom. i nämnda paragraf samt i förordningen om arbetarskyddsdelegationen (199/1993).

Närmare bestämmelser om arbetarskyddsnämndens uppgifter och sammansättning kan utfärdas genom förordning av statsrådet. För tillfället gäller statsrådets förordning om arbetarskyddsnämnderna (480/2004). I förord-

ningen görs de ändringar som föranleds av reformprojektet inom regionförvaltningen.

5 §. I paragrafen finns en allmän behörighet att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om lagens ikraftträdande. Det föreslås att paragrafen upphävs. Med stöd av lagen har man, utöver de förordningar som nämns ovan, utfärdat förordningen om arbetarskyddsförvaltningen (176/1993). Förordningens viktigaste innehåll finns i lagen om regionförvaltningsverken eller i den förordning om statens regionförvaltningsverk som utfärdas med stöd av den. Bestämmelser om t.ex. behörighetsvillkoren för chefen för ansvarsområdet för arbetarskyddet och eventuellt andra tjänstemän utfärdas i förordningen om statens regionförvaltningsverk. I paragrafen inkluderas också det särskilda krav på den personal som utför inspektionsuppgifter som finns i 3 § 2 mom. i den gällande förordningen om arbetarskyddsförvaltningen. Enligt momentet ska bland den personal som utför inspektionsuppgifter finnas sådana inspektörer som har flera års erfarenhet av praktiskt yrkesarbete.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom den ikraftträdandelag som ingår i denna proposition.

1.6 Lagen om ändring statstjänstemannalagen

4 §. I 4 § 2 mom. i statstjänstemannalagen (750/1994) finns bestämmelser om tjänster som specificeras i statsbudgeten. Enligt 2 mom. 8 punkten är tjänsterna som direktör för och miljøråd vid ett miljötillståndswerk sådana tjänster.

I denna proposition föreslås att lagen om miljötillståndsverken (87/2000) upphävs och att verkets tjänster överförs till de regionförvaltningsverk som ska inrättas. Vid regionförvaltningsverken sköts dessa uppgifter inom ett eget ansvarsområde, vars ställning till följd av uppgifternas natur är självständig och oberoende. Till följd av reformen är det inte längre ändamålsenligt att de tjänster som avses ovan ska vara tjänster som specificeras i statsbudgeten. Av denna anledning föreslås att denna punkt i statstjänstemannalagen upphävs. Till följd av att 8 punkten upphävs måste en teknisk ändring göras i 7 punkten.

7 §. I 7 § bestäms om tjänster till vilka endast finska medborgare kan utnämnas. Enligt 1 mom. 6 punkten hör tjänster som landshövding samt avdelningschef och länsberedskapsdirektör vid en länsstyrelse till sådana tjänster.

I denna proposition föreslås att länsstyrelselagen upphävs och att länsstyrelsernas uppgifter överförs till de regionförvaltningsverk och närings-, trafik- och miljöcentraler som ska inrättas. Landshövdingarnas tjänster dras in, med undantag för vid statens ämbetsverk på Åland, som ska inrättas. Enligt 7 § 1 mom. 5 punkten i statstjänstemannalagen kan endast finska medborgare utnämnas till tjänsterna som direktör för de nya regionförvaltningsverken och tjänsten som landshövding, till vars åligganden det hör att vara direktör för statens ämbetsverk på Åland.

Till tjänsterna som chef för regionförvaltningsverkets ansvarsområde för räddningsväsendet och beredskapen bör endast finska medborgare kunna utnämnas. Det föreslås därför att i 1 mom. 6 punkten görs en ändring om detta.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom den ikraftträdandelag som ingår i denna proposition.

1.7 Lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

40 §. *Finansieringsplan för anläggningsprojekt.* I paragrafen bestäms om uppgörandet av en riksomfattande finansieringsplan för anläggningsprojekt som ska genomföras under de fyra följande åren. Enligt 2 mom. lägger länsstyrelsen projekten i prioritetsordning enligt de förslag som inkommit från verksamhetsanordnare. Det föreslås att uppgiften överförs till närings-, trafik- och miljöcentralerna när lagen om närings-, trafik- och miljöcentraler träder i kraft. Avsikten är att de uppgifter som gäller anläggningsprojekt ska överföras till vissa närings-, trafik- och miljöcentraler som en specialuppgift och att centralerna ska sköta uppgifter också för namngivna, andra närings-, trafik- och miljöcentraler. Närings-, trafik- och miljöcentralen sköter prioriteringen i hela sitt verksamhetsområde.

Enligt den ändring som föreslås i regionutvecklingslagen ska landskapsförbunden göra upp en prioritetsordning över projekt som ska genomföras av kommunerna och andra utbildningsanordnare. I enlighet med detta föreslås att det till paragrafen fogas ett omnämnande om att närings-, trafik- och miljöcentralerna ska göra upp en projektförteckning för läroanstaltsprojekten på basis av landskapsförbundens prioritetsordning.

Enligt paragrafen ska uppgifterna för finansieringsplanen tillställas länsstyrelsen senast vid den tidpunkt som ministeriet bestämt. Utgångspunkten är att de projektförslag som sänds in grundar sig på kommunernas och de andra verksamhetsanordnarnas budgetar och ekonomiplaner. Dessa godkänns i allmänhet i slutet av året. Det finns således inget behov för ministeriet att varje år fatta beslut om när projektförslagen ska lämnas in. Det föreslås att paragrafen ändras så att förslagen ska tillställas närings-, trafik- och miljöcentralerna före utgången av det år som föregår utarbetandet av finansieringsplanen.

48 §. Fastställande av antalet prestationer som används vid beräkning av finansieringen. Enligt paragrafen fastställer undervisningsministeriet årligen antalet prestationer som används vid beräkning av finansieringen för följande år inom ramen för statsbudgeten. Enligt 2 mom. ska ministeriet säkerställa en regionalt opartisk fördelning av finansieringen av den yrkesinriktade tilläggsutbildningen enligt utbildningsbehovet. Innan ministeriet beslutar om en utbildningsanordnare kan beviljas finansiering utifrån antalet studerandeårsverken, ska länsstyrelsens utlåtande inhämtas. När lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna träder i kraft ska utlåtandet inhämtas av närings-, trafik- och miljöcentralerna.

53 §. Statsbidragsmyndighet. I paragrafen bestäms om statsbidragsmyndigheten i ärenden som gäller undervisnings- och kulturverksamhetens driftskostnader och anläggningsprojekt. Enligt paragrafen är länsstyrelsen statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller anläggningsprojekt för undervisningsväsendet och de allmänna biblioteken. Det föreslås att uppgiften som statsbidragsmyndighet överförs till närings-, trafik- och mil-

jöcentralerna när lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna träder i kraft.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom den ikraftträdandelag som ingår i denna proposition.

1.8 Lagen om ändring av idrottslagen

2 §. Ansvar och samarbetsförpliktelser. I 2 § 2 mom. i idrottslagen (1054/1998) byts uttrycket länsidrottsväsendet ut mot uttrycket det regionala idrottsväsendet.

3 §. Det regionala idrottsväsendet. I 3 § föreskrivs om förvaltningen av länsidrottsväsendet. Enligt bestämmelsen avses med länsidrottsväsendet länsstyrelsen och regionala idrottsråd som den tillsätter.

Det föreslås att länsstyrelsens uppgift som det regionala idrottsväsendet överförs till närings-, trafik- och miljöcentralen. Landskapsförbunden tillsätter dock de regionala idrottsråden, som är närings-, trafik- och miljöcentralernas sakkunnigorgan.

Genom förordning av statsrådet utfärdas närmare bestämmelser om uppgifterna för det regionala idrottsväsendet och om de regionala idrottsrådets sammansättning och antal. Avsikten är att inrätta nio regionala idrottsråd. Antalet motsvarar antalet planerade samsamarbetsområden för landskapsförbunden.

6 §. Finansiering av det regionala idrottsväsendet. Det föreslås att 1 mom. ändras så att undervisningsministeriet i fortsättningen avtalar med närings-, trafik- och miljöcentralen om användningen av anslagen för det regionala idrottsväsendet. Fram till nu har ministeriet avtalat om anslagen med länsstyrelsen.

8 §. Statsunderstöd för idrottsanläggningar. I 4 mom. byts uttrycket länsstyrelsen ut mot uttrycket närings-, trafik- och miljöcentralen.

10 §. Statsbidragsmyndighet. I 2 mom. byts uttrycken länsidrottsväsendet och länsstyrelsen ut mot uttrycken det regionala idrottsväsendet och närings-, trafik- och miljöcentralen.

Om lagens ikraftträdande bestäms genom den ikraftträdandelag som ingår i denna proposition.

1.9 Lagen om ändring av regionutvecklingslagen

7 §. Landskapsförbundens uppgifter. Det föreslås att 7 § kompletteras med nya 4 a—4 d punkter, där det finns bestämmelser om landskapsförbundets samordningsansvar i samband med vissa planeringsprocesser som avser regionutveckling och om vissa andra uppgifter för främjande av regionutveckling som överförs från länsstyrelserna till landskapsförbunden.

Enligt 4 a-punkten svarar landskapsförbunden för samordningen av den regionala prognostiseringen av utbildningsbehoven på lång och medellång sikt och för beredningen av de regionala utbildningsmålen som en del av utvecklingsplaneringen för utbildningen och forskningen, för samordningen av utarbetandet av en regional trafiksystemplan, med undantag för huvudstadsregionens trafiksystemplan, samt för samordningen av utarbetandet av omfattande regionala planer för naturresurser och miljö.

Det är fråga om en samordningsuppgift som innebär att landskapsförbundet ska inleda planeringsprocesser och leda samarbetet i anslutning till det samt koordinera sin planering med landskapets planering.

Landskapsförbundet ska så väl som möjligt och i enlighet med landskapets strategiska mål samordna regionutvecklingen och landskapets strategiska intressen. Dessa kräver ett nära samband med markanvändningsplaneringen. I denna helhet sker ständigt förändringar i både den fysiska och administrativa miljön. För tillfället omfattas åtminstone det regionala miljöprogrammet, de regionala kulturplanerna och de regionala planerna för miljömedvetenhet och miljöfostran av landskapsförbundets koordinering. Om andra planer än de som nämns ovan bestäms separat i samarbete mellan landskapsförbunden och det aktuella förvaltningsområdet.

Vägdistriktet och i framtiden närings-, trafik- och miljöcentralerna gör inom sin region små trafikinvesteringar av det anslag som anvisats för de regionala investeringarna inom basväghållningen. Dessa beslut bereds och fattas av hävd i samarbete med landskapsförbunden.

Enligt 4 b-punkten ska landskapsförbunden lägga kommunernas och andra utbildningsanordnares projektförslag i prioritetsordning.

Enligt 4 c-punkten ska landskapsförbunden i sin region främja samservice enligt lagen om samservice inom den offentliga förvaltningen (223/2007).

Enligt 4 d-punkten ska landskapsförbunden dessutom tillsätta de regionala konstkommissionerna och de regionala idrottsråden.

De uppgifter som avses i 4 b—4 d punkterna innebär att landskapsförbundens nuvarande uppgifter för främjande av regionutvecklingen utvidgas.

7 a §. Landskapsförbundens samarbetsområden. I paragrafen finns bestämmelser om landskapsförbundets samarbetsområden, om grunderna för inrättandet av dem och om deras betydelse för verksamhetsområdena för statens regionförvaltning.

Avsikten är att samarbetet mellan landskapen och även mellan landskapen och de statliga regionförvaltningsmyndigheterna inom ett större område än landskapet i sådana ärenden som sträcker sig över landskapsgränserna och som är strategiskt betydande ska ske inom högst nio samarbetsområden och att regionindelningen för närings-, trafik- och miljöcentralerna, där all den service som de erbjuder ordnas, ska motsvara samarbetsområdena. Ett landskapsförbund kan endast höra till ett samarbetsområde.

Samarbetsområdet bör vara funktionellt och ekonomiskt ändamålsenligt med tanke på de uppgifter som sköts i samarbete. Bestämmelser om dessa uppgifter finns i 7 b §.

De samarbetsområden som bildats bör beaktas vid regionindelningen för närings-, trafik- och miljöcentralerna där centralernas alla uppgifter sköts. Avsikten är att de statliga myndigheternas verksamhetsområden i sin helhet ska finnas inom samarbetsområdena. Inom ett samarbetsområde kan det också finnas flera närings-, trafik- och miljöcentraler som sköter alla uppgifter.

7 b §. Uppgifter som samarbetet omfattar. I paragrafen finns bestämmelser om de uppgifter som samarbetet omfattar.

Samarbetet ska omfatta de av landskapsförbundets uppgifter enligt 7 § som är viktiga med tanke på den långsiktiga utvecklingen av regionen, ingår i landskapsprogrammen och i

genomförandeplanerna för dessa eller i andra planer som i betydande grad påverkar regionutvecklingen samt är gemensamma för samarbetsområdet. Enligt 7 § i den gällande regionutvecklingslagen ska landskapsförbunden

- svara för landskapets allmänna utveckling i samverkan med de statliga myndigheterna,

- svara för utarbetandet av det till landskapets planering hörande landskapsprogrammet samt godkänna det,

- på basis av landskapsprogrammet årligen i samverkan med de statliga myndigheterna, kommunerna och andra som deltar i finansieringen av landskapsprogrammet utarbeta en genomförandeplan för landskapsprogrammet och den del av planen som gäller den statliga finansieringen och som fungerar som förslag till statlig finansiering för landskapet, godkänna dessa och förhandla om den del som gäller den statliga finansieringen med de ministerier som avses i 8 §,

- i enlighet med 10 a § 2 mom. besluta om allokeringen av icke-specificerad statlig finansiering i landskapet,

- svara för utarbetande av förslag till regionala strukturfondsprogram för landskapet,

- främja kommunernas regionala och övriga samarbete samt samverkan mellan landskapen och med de offentligrättsliga och privaträttsliga juridiska personer som är centrala med hänsyn till regionutvecklingen,

- följa utvecklingen i landskapet och dess delar,

- sköta till sina uppgifter anslutna internationella ärenden och kontakter, och

- sköta sina övriga uppgifter enligt denna lag.

Enligt propositionen ska i 7 § föreskrivas att det också hör till landskapsförbundens uppgifter att göra upp regionala planer för prognostiseringen av utbildningsbehoven på kort och medellång sikt, planer för regionala trafiksystem och sådana regionala planer för naturresurser och miljö som har stor räckvidd.

Enligt 2 mom. kan medlemskommunerna i landskapsförbunden överföra även andra uppgifter till att skötas av samarbetsområdena, men det är inget måste.

7 c §. *Ordnanandet av beslutsfattandet i samarbetsområdet.* I paragrafen finns bestämmelser

om hur beslutsfattandet ordnas inom samarbetsområdet. Medlemskommunerna i landskapsförbunden kan ordna beslutsfattandet antingen så att det sker i ett gemensamt organ eller så att beslutanderätten utövas av landskapsförbunden genom överensstämmande beslut.

Landskapsförbunden inom samarbetsområdet bör avtala om ansvarsfrågorna och arrangemangen i anslutning till beredningen av de ärenden som ska behandlas och avgöras i samarbete.

7 d §. *Landskapsförbundets gemensamma organ och val av detta.* I paragrafen finns bestämmelser om valet av ledamöter till landskapsförbundets gemensamma organ, den politiska representativiteten i det gemensamma organet och minimiinnehållet i samarbetsavtalet.

Landskapsförbundens fullmäktige kan välja ledamöter till det gemensamma organet om man avtalat om detta. I annat fall väljer medlemskommunerna i landskapsförbunden ledamöter till det gemensamma organet samtidigt och med iakttagande av samma förfarande som då medlemskommunerna väljer sina representanter till landskapsförbundets fullmäktige.

Röstandelarna för de politiska grupperingar som är representerade i det gemensamma organet ska vid valet svara mot den andel röster som de olika grupperingar som är representerade i kommunerna i regionen fått i kommunalvalet.

Om man beslutar att välja ett sådant gemensamt organ som avses i 1 mom. mitt under den mandatperiod som bestäms enligt kommunalvalet, väljs dess ledamöter första gången av landskapsfullmäktige för de landskapsförbund som ingår i samarbetsområdet.

I samarbetsavtalet bör avtalas om antalet ledamöter i det gemensamma organet och grunderna för rösträtten, med undantag för de uppgifter som föreskrivs i lag och andra ärenden som är nödvändiga för ordnandet av samarbetet. För godkännande av samarbetsavtalet gäller i tillämpliga delar vad som i 79 § 1 mom. i kommunallagen bestäms om grundavtal för samkommuner. Enligt den nämnda bestämmelsen i kommunallagen kan samkommunens grundavtal ändras om minst två tredjedelar av medlemskommunerna un-

derstöder en ändring och deras invånarantal är minst hälften av det sammanräknade invånarantalet i samtliga medlemskommuner. Detta villkor bör uppfyllas i varje landskap inom samarbetsområdet.

7 e §. *Avtal om samarbete samt skyldighet att samarbeta.* I paragrafen finns bestämmelser om avtal om samarbete, tidsfristen för när samarbetet senast ska inledas samt statsrådets behörighet när det gäller inrättandet av samarbetsområden och ett gemensamt organ i de fall landskapsförbunden inte har kommit överens.

Medlemskommunerna i landskapsförbunden bör avtala om inrättandet av samarbetsområden och om andra ärenden i anslutning till detta senast den 31 mars 2010. Om medlemskommunerna i landskapsförbunden inte kan komma överens om samarbete inom den ovan föreskrivna tiden, får statsrådet ålägga regionens landskapsförbund och deras medlemskommuner att inleda förhandlingar om samarbete och samtidigt besluta om inledandet av andra för samarbetet nödvändiga ärenden. Denna bestämmelse gäller till dess att kommunerna kommit överens om samarbete.

Om medlemskommunerna i landskapsförbunden beslutar att samarbetsområdets beslutsförfarande ska ske genom överensstämmande beslut av landskapsförbunden och sådana beslut inte i praktiken kan fattas inom något samarbetsområde och detta är till betydande skada för samarbetet mellan stat och kommun när det gäller regionutvecklingen, får statsrådet enligt 3 mom. ålägga kommunerna att inrätta ett gemensamt organ.

10 §. *Landskapsprogram.* Den föreslagna ändringen av 4 mom. ökar betydelsen av landskapsprogrammen och genomförandeplanerna för dessa när det gäller regionutvecklingen. Deras ställning närmas till landskapsplanens. Kretsen av myndigheter, vars program och genomförandeplaner för dessa bör tas i beaktande, utvidgas från statliga myndigheter till att även omfatta kommunala myndigheter.

I det nya 5 mom. som föreslås finns bestämmelser om det utlåtande- och förhandlingsförfarande som tillämpas på de av myndigheternas planer och åtgärder som är viktiga med tanke på regionutvecklingen och som skiljer sig från landskapsprogrammet eller

som inte ingår i det. Myndigheterna bör begära landskapsförbundets utlåtande om sådana planer eller åtgärder och motivera en avvikelse från utlåtandet efter att ha förhandlat om saken med landskapsförbundet. Förfarandet gäller de statliga och kommunala myndigheterna.

40 §. *Sökande av ändring.* I paragrafen bestäms om besvärsvägen för beslut av landskapsförbundens nya gemensamma organ på samma sätt som det bestäms om detta för landskapets samarbetsgrupp.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom den ikraftträdandelag som ingår i denna proposition.

1.10 Lagen om införande av lagstiftningen om statens regionförvaltningsreform

Lagens rubrik och struktur

Den föreslagna lagens rubrik är lagen om införande av lagstiftningen om statens regionförvaltningsreform. I den föreslagna lagen finns för det första en uppräkningslista av de författningar som träder i kraft och de författningar som upphävs. I lagen finns också bestämmelser om arrangemang under övergångsperioden som gäller regionförvaltningsverkens och närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgifter och behörighet, hänförelse ärenden och verksamhetsställen under övergångsperioden; polisväsendet; stödåtgärder för landsbygdsnäringsarna; personalen; regionindelning och ändringssökande.

1 §. *Författningar som träder i kraft.* I paragrafen finns bestämmelser om de lagar som träder i kraft. Genom den föreslagna lagen träder lagen om regionförvaltningsverken, lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna, lagen om behandling av miljöskydds- och vattenärenden vid regionförvaltningsverken, lagen om ändring av 4 § i lagen om organisering av konstens främjande, lagen om ändring av lagen om arbetarskyddsförvaltningen, lagen om ändring av 4 och 7 § i statstjänstemannalagen, lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, lagen om ändring av idrottslagen och lagen om ändring av regionutvecklingslagen i kraft.

Utöver de författningar som nämns ovan omfattar reformen totalt ca 250 speciallagar som gäller regionförvaltningsverkens och närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgifter, och dessa innehåller i sin tur sammanlagt ca 1 200 bestämmelser som ska ändras. Förslag till ändring av dessa lagar finns i denna propositions helhet och de överlämnas som en separat regeringsproposition som kompletterar denna proposition eller i sådana regeringspropositioner för olika verksamhetsområden som överlämnas utöver denna proposition. För tydlighetens skull bestäms separat för varje författning om ikraftträdandet av de speciallagar om de enskilda uppgifterna som finns i denna proposition men som överlämnas separat, och de avses träda i kraft samtidigt med denna proposition.

2 §. Författningar som upphävs. I paragrafen finns bestämmelser om de lagar som upphävs. Genom den föreslagna lagen upphävs länsstyrelselagen, lagen om arbets- och näringscentraler samt arbets- och näringsbyråer, lagen om miljöförvaltningen och lagen om miljötillståndsärenden med ändringar.

3 §. Övergångsbestämmelser om regionförvaltningsverkens uppgifter och behörighet. I paragrafen finns övergångsbestämmelser om regionförvaltningsverkens uppgifter och behörighet. I samband med beredningen och överlämnandet av propositionen har man strävat efter att på ett så fullständigt och genomgripande sätt som möjligt utreda och ändra de speciallagar som gäller uppgifter som till följd av reformen överförs till regionförvaltningsverken. Eftersom regionförvaltningsverkens arbetsfält och speciallagstiftningen i anslutning till detta är anmärkningsvärt omfattande, har man i samband med beredningen av propositionen dock ansett det vara nödvändigt att i lagen också ta in bestämmelser med stöd av vilka den behöriga myndigheten kan fastställas också då en enskild, särskild bestämmelse om de enskilda uppgifterna har förblivit oförändrad.

Det regionalt behöriga regionförvaltningsverket bestäms enligt 5 och 6 § i den lag om regionförvaltningsverken som finns som bilaga till denna proposition och de förordningar som utfärdats med stöd av dem.

En motsvarande bestämmelse för närings-, trafik- och miljöcentralerna finns i 6 § i den föreslagna lagen.

4 §. Övergångsbestämmelser om anhängiga ärenden när det gäller regionförvaltningsverk. I paragrafen finns övergångsbestämmelser om anhängiga ärenden när det gäller regionförvaltningsverk. I den finns också en särskild bestämmelse om anhängiga miljötillståndsärenden.

Enligt 1 mom. övergår, när denna lag träder i kraft, ärenden som är anhängiga vid länsstyrelserna, de regionala miljöcentralerna, miljötillståndsverken och arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer samt före lagens ikraftträdande ingångna avtal och förbindelser liksom de rättigheter och skyldigheter som följer av dem, vilka enligt lagen om regionförvaltningsverken hör till regionförvaltningsverken, till det motsvarande, regionalt behöriga regionförvaltningsverket.

Det regionalt behöriga regionförvaltningsverket bestäms enligt 5 och 6 § i lagen om regionförvaltningsverken och de förordningar som har utfärdats med stöd av dem.

En motsvarande bestämmelse för närings-, trafik- och miljöcentralerna finns i 7 § i den föreslagna lagen.

I 2 mom. finns en specialbestämmelse om miljötillståndsärenden som är anhängiga. Enligt den ska ärenden som, när denna lag träder i kraft, är anhängiga vid miljötillståndsverken och som har kungjorts vara anhängiga eller som på något annat sätt har delgivits parterna, avgöras av det regionförvaltningsverk vars huvudsakliga verksamhetsställe ligger inom samma verksamhetsområde som miljötillståndsverkets verksamhetsställe när ärendet inleddes. I praktiken gäller bestämmelsen endast sådana fall som har blivit anhängiga vid Västra Finlands miljötillståndsverk men som ska avgöras vid regionförvaltningsverket i Södra Finland samt ärenden som har blivit anhängiga vid Östra Finlands miljötillståndsverk men som till följd av reformen ska avgöras vid regionförvaltningsverket i Östra Finland.

5 §. Regionförvaltningsverkens verksamhetsställen under övergångsperioden. I paragrafen finns bestämmelser om regionförvaltningsverkens verksamhetsställen under övergångsperioden. I den föreslagna paragrafen

föreskrivs också om möjligheten att under en övergångsperiod sköta verkens uppgifter vid det verksamhetsställe där sköttes tidigare.

Avsikten med paragrafen är att för sin del komplettera de övergångsbestämmelser för personalen som finns i 11 §. Enligt 5 § i den lag om regionförvaltningsverken som finns som bilaga till denna proposition ska beslut om regionförvaltningsverkens egentliga verksamhetsställen fattas av statsrådet. I detta sammanhang ska man dessutom beakta att verkens verksamhetsområde, under vissa förutsättningar, även kan utvidgas permanent enligt bestämmelserna i 6 § i lagen om regionförvaltningsverken. Enligt 13 § 2 mom. i lagen om regionförvaltningsverken kan det dessutom inrättas arbetsplatser för personalen på andra orter än dem där verkens egentliga verksamhetsställen finns.

Om länsstyrelserna, de regionala miljöcentralerna, miljötillståndsverken eller arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer när denna lag träder i kraft har verksamhet på en ort på vilken inget verksamhetsställe för regionförvaltningsverk inrättas, kan det enligt 1 mom. användas som regionförvaltningsverkets verksamhetsställe i högst tre år från lagens ikraftträdande och där kan de uppgifter skötas som vid lagens ikraftträdande sköttes vid verksamhetsstället.

Enligt momentets sista mening föreskrivs genom förordning av statsrådet om de verksamhetsställen som avses i den föreslagna bestämmelsen. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom det rör sig om ett vittgående och principiellt betydande ärende som omfattar myndigheterna för flera ministeriers förvaltningsområden och ordnandet av uppgifter som hänför sig till dem samt personalens ställning.

I 2 mom. föreskrivs om möjligheten att under en övergångsperiod sköta verkens uppgifter vid det verksamhetsställe där de sköttes tidigare. Om de uppgifter som sköts av länsstyrelserna, de regionala miljöcentralerna, miljötillståndsverken eller arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer i samband med verkställigheten av lagen överförs till regionförvaltningsverken för att skötas vid ett annat verksamhetsställe än där de sköttes vid lagens ikraftträdande, kan uppgifterna enligt

den föreslagna bestämmelsen skötas på det tidigare verksamhetsstället i högst tre år från lagens ikraftträdande. Beslut om att uppgifterna ska skötas vid det tidigare verksamhetsstället fattas av regionförvaltningsverket.

En motsvarande bestämmelse för närings-, trafik- och miljöcentralerna finns i 8 §.

6 §. Övergångsbestämmelser om närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgifter och behörighet. I paragrafen finns övergångsbestämmelser om närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgifter och behörighet. I samband med beredningen och överlämnandet av propositionen har man strävat efter att på ett så fullständigt och genomgripande sätt som möjligt utreda och ändra de speciallagar som gäller uppgifter som till följd av reformen överförs till närings-, trafik- och miljöcentralerna. Eftersom närings-, trafik- och miljöcentralernas arbetsfält och speciallagstiftningen i anslutning till detta är anmärkningsvärt omfattande, har man i samband med beredningen av propositionen dock ansett det vara nödvändigt att i lagen också ta in bestämmelser med stöd av vilka den behöriga myndigheten kan bestämmas också då en enskild, särskild bestämmelse om de enskilda uppgifterna har förblivit oförändrad.

Den regionalt behöriga närings-, trafik- och miljöcentralen bestäms enligt 4 och 5 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna och de förordningar som utfärdats med stöd av dem.

En motsvarande bestämmelse för regionförvaltningsverken finns i 3 §.

7 §. Övergångsbestämmelser om anhängiga ärenden när det gäller närings-, trafik- och miljöcentraler. I paragrafen finns övergångsbestämmelser om anhängiga ärenden när det gäller närings-, trafik- och miljöcentraler. Enligt den föreslagna bestämmelsen övergår, när denna lag träder i kraft, ärenden som är anhängiga vid länsstyrelserna, arbets- och näringscentralerna, vägdistriktet och de regionala miljöcentralerna samt före lagens ikraftträdande ingångna avtal och förbindelser liksom de rättigheter och skyldigheter som följer av dem, vilka enligt lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna efter lagens ikraftträdande hör till närings-, trafik- och miljöcentralerna, till den motsvarande,

regionalt behöriga närings-, trafik- och miljöcentralen.

Den regionalt behöriga närings-, trafik- och miljöcentralen bestäms enligt 4 och 5 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna och de förordningar som utfärdats med stöd av dem.

En motsvarande bestämmelse för regionförvaltningsverken finns i 4 §.

8 §. Närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsställen under övergångsperioden. I paragrafen finns bestämmelser om närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsställen under övergångsperioden och om behörigheten att utfärda förordning om verksamhetsställena. I den föreslagna paragrafen föreskrivs också om möjligheten att under en övergångsperiod sköta centralens uppgifter vid det verksamhetsställe där sköttes tidigare.

Avsikten med paragrafen är att för sin del komplettera de övergångsbestämmelser för personalen som finns i 11 §. Enligt 4 § i den lag om närings-, trafik- och miljöcentralerna som finns som bilaga till denna proposition ska beslut om närings-, trafik- och miljöcentralernas egentliga verksamhetsställen fattas av statsrådet. I detta sammanhang ska det dessutom beaktas att centralernas verksamhetsområde, under vissa förutsättningar, även kan utvidgas permanent enligt bestämmelserna i 5 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna. Enligt 11 § 2 mom. i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna kan det dessutom inrättas arbetsplatser för personalen på andra orter än dem där centralernas egentliga verksamhetsställen finns.

Om länsstyrelserna, arbets- och näringscentralerna, vägdistriktet eller de regionala miljöcentralerna vid lagens ikraftträdande har haft verksamhet på en ort på vilken inget verksamhetsställe för närings-, trafik- och miljöcentraler inrättas, kan det tidigare verksamhetsstället enligt 1 mom. användas som centralens verksamhetsställe i högst tre år från lagens ikraftträdande och där kan de uppgifter skötas som vid lagens ikraftträdande sköttes vid verksamhetsstället.

Enligt momentets sista mening föreskrivs genom förordning av statsrådet om de verksamhetsställen som här avses. Det är motiverat att bemyndigandet att utfärda förordning i detta fall ges statsrådet, eftersom det rör sig

om ett vittgående och principiellt betydande ärende som omfattar myndigheterna vid flera ministeriers förvaltningsområden och ordnandet av uppgifter som hänför sig till dem samt personalens ställning.

I 2 mom. föreskrivs om möjligheten att under en övergångsperiod sköta centralernas uppgifter vid det verksamhetsställe där de sköttes tidigare. Om uppgifter som sköts av länsstyrelserna, arbets- och näringscentralerna, vägdistriktet eller de regionala miljöcentralerna i samband med verkställigheten av lagen överförs till närings-, trafik- och miljöcentralerna för att skötas vid ett annat verksamhetsställe än där de sköttes vid lagens ikraftträdande, kan uppgifterna enligt den föreslagna bestämmelsen skötas på det tidigare verksamhetsstället i högst tre år från lagens ikraftträdande. Beslut om att uppgifterna ska skötas vid det tidigare verksamhetsstället fattas av närings-, trafik- och miljöcentralen.

En motsvarande bestämmelse för regionförvaltningsverken finns i 5 §.

9 §. Arrangemang för polisväsendet under övergångsperioden. I paragrafen finns bestämmelser om arrangemang för polisväsendet under övergångsperioden. Enligt paragrafen ska inrikesministeriet, innan Polisstyrelsen inleder sin verksamhet, fatta de beslut som verkställigheten av lagen om regionförvaltningsverken kräver i ärenden som enligt nämnda lag omfattas av Polisstyrelsens behörighet. Till besluten räknas t.ex. sådana beslut som hänför sig till inledandet av Polisstyrelsens verksamhet och som gäller personalen vid och organisationsstrukturen för polisens ansvarsområde inom regionförvaltningsverket.

10 §. Övergångsbestämmelser om vissa stödåtgärder för landsbygdsnäringsar. I paragrafen finns bestämmelser om behörigheten att behandla ansökningar eller mångåriga projekt som gäller vissa stödssystem inom lantbruksförvaltningen i en situation där närings-, trafik- och miljöcentralens verksamhetsområde inte motsvarar verksamhetsområdet för den arbets- och näringscentral som var verksam vid lagens ikraftträdande eller där ett mångårigt projekt har varit anhängigt eller oavslutat vid arbets- och näringscentralen eller där behörigheten redan har ändrats genom tidigare lagstiftning.

I lagstiftningen om stödåtgärder inom jordbruksbranschen är det vanligt att den behöriga myndigheten bestäms enligt var gårdsbruksenheter eller landsbygdsföretagen är belägna eller var projekten genomförs. Stödsystemen inbegriper också ofta åtgärder som kräver en mångfasetterad kontakt till stödtagaren, upprepade besök på gårdsbruksenheten eller annan lokalkännedom. I behandlingen av sådana ansökningar och andra ärenden är det oändamålsenligt att överföra ett anhängigt ärende som är under behandling till en sådan närings-, trafik- och miljöcentral som inte tidigare har behandlat ärenden från orten i fråga. På motsvarande sätt slutförs också mångåriga projekt som genomförs på orter som överförs till en annan närings-, trafik- och miljöcentraler verksamhetsområde än dit den arbetskrafts- och näringscentral som tagit emot stödansökningen annars har överförts.

I synnerhet har strukturstödet till jordbruket grundat sig på lagstiftning med stöd av vilken man under flera decennier har beviljat lån och sålt statens mark så att det uppstått långfristiga statliga lån och fordringar samt räntestödslån. Dessa lagar har upphävts men lagarna och de författningar och normer som utfärdats med stöd av dem tillämpas i princip fortfarande på lån och fordringar sådana de löd då lånet eller fordringen uppstod. Lån och fordringar kan, under återbetalningen av lånen eller fordringarna, ändras om det uppstår betalningssvårigheter, säkerheterna ändras, gäldenären byts ut eller stöd villkoren inte följs. Dessa faktum kräver vanligen åtgärder från myndigheternas sida. Trots att den lagstiftning som gällde vid kreditens uppkomsttidpunkt vanligen tillämpas på den, har bestämmelserna om myndigheternas behörighet dock ändrats efteråt också i fråga om gällande lån och fordringar och de kan fortfarande ändras. Enligt 2 mom. ska de grunder för bestämmandet av behörigheten som finns i lagstiftningen fortfarande tillämpas på dessa lån och fordringar.

11 §. Övergångsbestämmelser för personalen. I paragrafen finns övergångsbestämmelser för personalen. Bestämmelserna i 5, 8 och 13 § i den föreslagna lagen kompletterar och preciserar regleringen om övergångsperioden för personalen.

Enligt 1 mom. överförs personalen i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande vid länsstyrelser, arbetskrafts- och näringscentraler, arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer, vägdistrikt, regionala miljöcentraler och miljötillståndsverk samt motsvarande tjänster och uppgifter till närings-, trafik- och miljöcentralen eller regionförvaltningsverket när den lagstiftning som avses i denna lag träder i kraft. För överföringen av personal görs en placeringsplan upp för varje person.

De i statsbudgeten specificerade tjänster som chefer för under ett ministerium lydande ämbetsverk som avses i 4 § 2 mom. 5 punkten i statstjänstemannalagen och som direktör för ett miljötillståndsverk som avses i 4 § 2 mom. 8 punkten i statstjänstemannalagen dras in före den 1 januari 2010. I stället för de tjänster som dras in inrättas nya tjänster, till vilka personalen utnämns med sitt samtycke.

Bestämmelser om överföringen av personalen och tjänsterna vid polisförvaltningen finns i övergångsbestämmelserna i polisförvaltningslagen. I samband med inrättandet av polisstyrelsen överförs den personal i tjänsteförhållande vid inrikesministeriets polisavdelning och länsstyrelsens polisavdelning som har utnämnts tills vidare och motsvarande tjänster till inrikesministeriet, polisstyrelsen, polisens ansvarsområde vid regionförvaltningsmyndigheten eller andra polisenheter med stöd av polisförvaltningslagen så som det bestäms närmare genom inrikesministeriets beslut. En del av personalen placeras vid polisstyrelsen medan en annan del placeras vid polisens ansvarsområde vid regionförvaltningsmyndigheten i Åbo, Uleåborg och S:t Michel. Dessutom kan personalen i polisens länsledning under en övergångsperiod på tre år också placeras vid de nuvarande verksamhetsställena för polisens länsledning (Joensuu, Kouvola, Kuopio, Rovaniemi och Tavastehus). Personal kan dessutom överföras till polisrättningar eller till polisens riksomfattande enheter.

Vid indragningen av de tjänster som avses ovan upphör de tjänsteförhållanden som baserat sig på dem utan uppsägning enligt sista meningen i 1 mom.

Enligt 2 mom. övergår anställda som sköter tidsbegränsade uppgifter till närings-, trafik-

och miljöcentralen eller regionförvaltningsverket till visstidsanställningens slut.

Enligt 3 mom. förutsätter en överföring av tjänsterna och uppgifterna inom samma pendlingsregion inte tjänstemännens eller arbetstagarnas samtycke. Personalen som överförs bibehåller de rättigheter och skyldigheter som vid övergångstidpunkten hänför sig till deras anställningsförhållande och sin lön i euro. Anställningsvillkoren, med undantag för lönen i euro vid övergångstidpunkten, fastställs med stöd av statens gällande tjänste- och arbetskollektivavtal på central nivå.

Om de uppgifter som hör till en tjänst ändras väsentligt och en ny tjänst inrättas i stället för den tidigare, kan den nya tjänsten enligt 4 mom. tillsättas utan att den förklaras ledig om den som utnämns har ett ordinarie arbets- eller tjänsteförhållande vid arbetarskyddsdistrikt, vägdistrikt, länsstyrelser, TE-centraler, miljöcentraler eller miljötillståndsverk.

Enligt 5 mom. beslutar arbets- och näringsministeriet om placeringen av personal vid närings-, trafik- och miljöcentraler, medan finansministeriet beslutar om placeringen av personal vid regionförvaltningsverk. Ministerierna bör höra andra ministerier som deltar i styrningen av centralerna och verken innan placeringsbeslutet fattas.

12 §. Inrättande och tillsättning av vissa tjänster. I paragrafen finns bestämmelser om de åtgärder som innan lagen träder i kraft kan vidtas för att utnämna direktörer för regionförvaltningsverken och chefer för regionförvaltningsverkens och närings-, trafik- och miljöcentralernas ansvarsområden. Bestämelsen gäller inte direktörerna för närings-, trafik- och miljöcentralerna eftersom chefen för ett av ansvarsområdena, enligt 9 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna, är direktör vid sidan av sin egen befattning.

Enligt 1 mom. kan finansministeriet, innan denna lag träder i kraft, inrätta tjänsterna som direktör för ett regionförvaltningsverk. Tjänsterna inrättas den 1 januari 2010 och på dem tillämpas efter inrättandet bestämmelserna i statstjänstemannalagen.

Enligt 2 mom. kan finansministeriet innan denna lag träder i kraft inrätta tjänsterna som chef för ett ansvarsområde vid ett regionförvaltningsverk och arbets- och näringsministeriet inrätta tjänsterna som chef för ett an-

svarsområde vid en närings-, trafik- och miljöcentral och de tjänster som inrättas i stället för de tjänster som dras in enligt 11 § 1 mom. De ministerier eller myndigheter inom centralförvaltningen som avses i 10 § i lagen om regionförvaltningsverken och 8 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna kan, innan denna lag träder i kraft, utnämna tjänstemännen till de tjänster som avses ovan när tjänsterna första gången tillsätts. När tjänsterna tillsätts för första gången får de tillsättas utan att de förklaras lediga.

13 §. Övergångsbestämmelser om överföring av personal till landskapsförbunden. I paragrafen finns övergångsbestämmelser om den personal som överförs till landskapsförbunden.

Enligt 1 mom. överförs de tjänstemän som är anställda hos länsstyrelserna och sköter sådana strukturfonds- och regionutvecklingsuppgifter i anslutning till Europeiska regionala utvecklingsfonden som avses i regionutvecklingslagen, när lagen träder i kraft, till landskapsförbunden som tjänsteinnehavare vid landskapsförbunden i uppgifter som motsvarar de tidigare, om de har samtyckt till överföringen två månader före det. Deras tjänster vid länsstyrelserna dras in när denna lag träder i kraft. Vid indragningen av tjänsterna upphör de tjänsteförhållanden som baserat sig på dem utan uppsägning. De uppgifter för främjande av samservice som omfattas av lagen om samservice inom den offentliga förvaltningen (223/2007) överförs till landskapsförbunden till följd av det tillägg som föreslås till regionutvecklingslagen som också ingår i propositionen. Till följd av denna ändring bör ett årsverke sannolikt överföras från länsstyrelsen till landskapsförbundet. Eftersom det är fråga om att överföra endast ett årsverke, görs det genom att ett så stort anslag som behövs för en tjänst eller för inrättandet av en tjänst överförs från länsstyrelsen till landskapsförbundet.

Enligt förslaget till bestämmelse beslutar arbets- och näringsministeriet om placeringen av personal vid landskapsförbunden. Ministeriet ska höra de berörda landskapsförbunden före beslutsfattandet.

Enligt 2 mom. behåller personalen som överförs till landskapsförbunden de rättigheter och skyldigheter som vid övergångstid-

punkten hänför sig till deras anställningsförhållande. Av de anställningsvillkor som gäller vid övergångstidpunkten bibehålls, enligt vad som särskilt föreskrivs, de villkor som motsvarar statens gällande tjänstekollektivavtal på central nivå och lönen i euro. Detta motsvarar praxis vid statens interna organisationsförändringar. Avsikten är inte att genom bestämmelsen permanent säkerställa anställningsvillkor som grundar sig på nivån i de avtal som nämns ovan. En ändring av villkoren förutsätter dock alltid en överenskommelse. Lönen i euro kan ändras i enlighet med allmänna arbets- och tjänstemannarättsliga principer och bestämmelser. Vid fastställandet av anställningsvillkoren för den personal som blir överförd beaktas den tjänstgöringstid som räknats till godo inom staten som om den hade tjänats in vid landskapsförbunden.

14 §. Övergångsbestämmelser om följderna av regionindelning. I paragrafen finns bestämmelser om iakttagandet av länsstyrelsernas och arbets- och näringscentralernas tidigare regionindelning i fall där regionindelningen direkt har påverkat någons rätt, intresse eller skyldighet. Till sådana kan man t.ex. räkna de skogsvårdsavgifter som avses i 8 § i lagen om skogsvårdsföreningar (534/1998) och som delvis grundar sig på det län inom vilket skogen finns, och de renkötselområden som avses i 2 § i renköstsellagen (848/1990) och som utgör grunden för rätten att bedriva renkötsel och därigenom för möjligheten att bli delaktig av stödsystemen för renhushållning. Det har även med stöd av lagen om nationella stöd till jordbruket och trädgårdsodlingen (1559/2001) föreskrivits om stödsystem där länet påverkar grunderna för stödet. Dessutom påverkas t.ex. valet av de stöd till åtgärder för utveckling av landsbygden som delfinansieras ur Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling av de regionala utvecklingsplaner som utarbetats vid de enskilda arbetskrafts- och näringscentralerna och som ingår i programmet. Även till lagen om fiske (286/1982) hänför sig ett betalningssystem som grundar sig på länen. Systemet ska ses över i samband med en totalrevision av fiskerilagstiftningen.

För att beakta följderna av ändringarna i länsstyrelsernas och arbets- och näringscen-

tralernas verksamhetsområden för ett ärende som gäller någons rättighet, intresse eller skyldighet ska systemet ändras i nödvändig omfattning. Detta kan i sin tur förutsätta sådana konsekvensbedömningar som det inte är ändamålsenligt att göra enbart med tanke på de författningsändringar som gäller ändrade befogenheter. Det föreslås därför att i 1 mom. föreskrivs om att den regionindelning som gällde vid lagens ikraftträdande beaktas under fem år räknat från ikraftträdandet av den föreslagna lagen. Då kan också landsbygdsprogrammet följas när det gäller de regionala planerna, utan att programmet behöver ändras till följd av regionindelningen.

Det föreslås också att det i 2 mom. ska tas in en bestämmelse med stöd av vilken fastställandet av grunderna för en viss rättighet eller skyldighet med regional utsträckning kan ske enligt den gamla länsindelningen. Bestämmelsen omfattar t.ex. de länsvisa spöfiskeavgifterna enligt lagen om fiske och kommunmedlemmarnas jakträtt på statens områden enligt jaktlagen.

Vad som i 1 mom. bestäms om iakttagandet av den administrativa regionindelningen tillämpas också, enligt den föreslagna bestämmelsen, när avgörandet av ett ärende som gäller någons rättighet, intresse eller skyldighet eller fastställandet av någons rättighet, intresse eller skyldighet i övrigt påverkas av den regionindelning som gällde vid lagens ikraftträdande.

15 §. Övergångsbestämmelser om ändringssökande. I paragrafen finns övergångsbestämmelser om ändringssökande. Eftersom regionförvaltningsverkens och närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsfält och speciallagstiftningen i anslutning till detta är mycket omfattande, är det med hänsyn till rättsskyddsaspekterna nödvändigt och, till följd av de funktionella aspekterna, också ändamålsenligt att tillåta att de bestämmelser om ändringssökande som ingår i den gällande speciallagstiftningen tillämpas i en övergångssituation.

Enligt 1 mom. söks ändring i ett beslut som har fattats före ikraftträdandet av denna lag enligt de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Om en domstol upphäver ett beslut, som har fattats före lagens ikraftträdande, och återförvisar ärendet att i sin helhet

behandlas på nytt, ska ärendet enligt 2 mom. behandlas och avgöras enligt de lagar som införs genom denna lag.

16 §. Ikraftträdande. I paragrafen finns bestämmelser om lagens ikraftträdande. Efter som det är fråga om en separat lag om ikraftträdande som ingår i en större lagstiftningshelhet träder de författningsändringar som avses i 1 och 2 § i kraft samtidigt.

I 1 mom. finns bestämmelser om tidpunkten för ikraftträdandet. Reformen borde träda i kraft vid ingången av kalenderåret. På grund av detta föreslås att den föreslagna lagen träder i kraft den 1 januari 2010.

Enligt 2 mom. får åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter vidtas innan lagen träder i kraft.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

I den föreslagna lagen om regionförvaltningsverken finns vissa bemyndiganden att utfärda statsråds- och ministerieförordningar.

Enligt förslaget genom förordning av statsrådet föreskrivs om, kan föreskrivas om eller utfärdas närmare bestämmelser om

- antalet regionförvaltningsverk och deras verksamhetsområden, namn och verksamhetsställen (5 § 1 mom.)

- regionförvaltningsverkens ansvarsområden (5 § 2 mom.)

- fördelningen av ansvarsområden mellan regionförvaltningsverken och utvidgningen av verkens verksamhetsområde (6 § 1 mom.)

- innehållet i och förfarandena för den strategiska planeringen och styrningen av regionförvaltningsverkens verksamhet (8 § 3 mom.)

- förfarandena för styrning av regionförvaltningsverkens verksamhet (10 § 3 mom.)

- behörighetsvillkoren för tjänsterna inom regionförvaltningsverken (14 § 3 mom.)

- inrättandet av en serviceenhet för den språkliga minoriteten och om dess uppgifter, namn, verksamhetsområde och verksamhetsställe samt om personalens behörighetsvillkor (18 § 2 mom.)

- avgifterna för regionförvaltningsverkens prestationer (22 § 2 mom.).

Genom förordning av ministeriet bestäms om eller meddelas närmare bestämmelser om

- det förfarande för utvärdering av den regionala tillgången till basservice som hör till regionförvaltningsverkets uppgifter föreskrivs genom förordning av finansministeriet (4 § 4 mom.)

- om utvidgning av polisväsendets verksamhetsområde genom förordning av inrikesministeriet, om utvidgning av verksamhetsområdet för arbetarskyddsärenden genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet och om utvidgning av miljötillståndsärenden genom förordning av miljöministeriet (6 § 2 mom.)

- innehållet i och förfarandena för den strategiska planeringen och styrningen av regionförvaltningsverkens uppgifter som gäller arbetarskyddet utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet och om innehållet i och förfarandena för den strategiska planeringen och styrningen av miljötillståndsärenden genom förordning av miljöministeriet (9 § 2 mom.).

I den föreslagna lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna finns motsvarande bemyndiganden att utfärda statsrådsförordningar, föreskriva om och utfärda närmare bestämmelser som i lagen om regionförvaltningsverken. Enligt förslaget genom förordning av statsrådet föreskrivs om, kan föreskrivas om eller utfärdas närmare bestämmelser om

- antalet närings-, trafik- och miljöcentraler och deras verksamhetsområden, namn och verksamhetsställen (4 § 1 mom.)

- närings-, trafik- och miljöcentralernas ansvarsområden (4 § 2 mom.)

- fördelningen av ansvarsområden mellan närings-, trafik- och miljöcentralerna och utvidgningen av centralernas verksamhetsområden (5 §)

- innehållet i och förfarandena för den strategiska planeringen och styrningen av närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet (7 § 3 mom.)

- förfarandena för styrning av närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet (8 § 3 mom.)

- behörighetsvillkoren för tjänsterna inom närings-, trafik- och miljöcentralerna (12 § 4 mom.)

- behörighetsvillkor, utnämning, beviljande av tjänstledighet och övriga motsva-

rande frågor när det gäller tjänsterna vid arbets- och näringsbyråerna (19 §)

- inrättandet av en serviceenhet för den språkliga minoriteten och om dess uppgifter, namn, verksamhetsområde och verksamhetsställe samt om personalens behörighetsvillkor (23 § 2 mom.)

- avgifterna för närings-, trafik- och miljöcentralernas prestationer (25 § 2 mom.).

Om arbetsfördelningen mellan arbets- och näringsbyråerna och om ordnandet av den regionala behörigheten i anslutning därtill bestäms genom beslut av arbets- och näringsministeriet, om det är fråga om något annat arrangemang än ett arrangemang inom centralens verksamhetsområde (15 §).

Avsikten är att koncentrera de frågor om vilka bestäms genom förordning av statsrådet och som gäller regionförvaltningsverk i en förordning, dvs. i statsrådets förordning om regionförvaltningsverken, på motsvarande sätt som de frågor om vilka bestäms genom förordning av statsrådet och som gäller närings-, trafik- och miljöcentraler ska samlas i en förordning, dvs. i statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralerna.

I propositionshelheten ingår även ett förslag att man också till behövliga delar ändrar de bestämmelser där det föreskrivs om de uppgifter som sköts av de nuvarande myndigheterna inom statsförvaltningen och som finns i speciallagar om de enskilda uppgifterna. Förslag till ändring av dessa lagar överlämnas som en separat regeringsproposition eller i separata regeringspropositioner för olika verksamhetsområden som överlämnas utöver denna proposition. Motsvarande ändringar ska också göras i författningar på förordningsnivå och de är ca 200 till antalet.

3 Ikraftträdande

Det föreslås att det stiftas en separat lag om ikraftträdandet av lagarna, lagen om införande av lagstiftningen om statens regionförvaltningsreform. I den föreslagna lagen finns bl.a. en förteckning över de författningar som träder i kraft och de som upphävs. I lagen finns också bestämmelser om de arrangemang under övergångsperioden som gäller regionförvaltningsverkens och närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgifter och be-

hörighet, anhängiga ärenden och verksamhetsställen under övergångsperioden; polisväsendet; vissa stödåtgärder för landsbygdsnäringar; personalen; regionindelningen och ändringssökande.

Bestämmelser om tidpunkten för ikraftträdandet finns i 16 § 1 mom. i den föreslagna lagen. Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2010.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Statens regionförvaltningsreform

Det allmänna målet med propositionen är att i stor utsträckning revidera regionförvaltningen och skapa en medborgar- och kundvänlig regionförvaltning som fungerar effektivt och ger goda resultat. Propositionen stärker landskapsförbundens roll och ställning inom regionutvecklingsarbetet och främjar samarbetet mellan statens regionförvaltning och landskapsförbunden. Det föreslås att statens regionförvaltning reformeras så att länsstyrelserna, arbets- och näringscentralerna, de regionala miljöcentralerna, miljötillsynsverken, vägdistrikten och arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer samlas till två nya övergripande myndigheter, regionförvaltningsverken samt närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Genom propositionen skapas också en lagstiftningsgrund för de nya regionförvaltningsmyndigheterna, om vilka ska föreskrivas i lagen om regionförvaltningsverken och i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Enligt detaljmotiveringen till denna bestämmelse (RP 1/1998) avses med de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ närmast enhetens namn, bransch och huvudsakliga uppgifter samt dess behörighet. Begreppet offentlig makt i 119 § 2 mom. i grundlagen får sin innebörd av 2 § 3 mom. i grundlagen, enligt vilket all utövning av offentlig makt ska bygga på lag och lag ska iaktas noggrant i all offentlig verksamhet. Det är således fråga

om utövning av offentlig makt t.ex. när en enhet kan utfärda sådana föreskrifter som avses i 80 § 2 mom. i grundlagen eller fatta beslut om enskilda individers rättigheter, skyldigheter och förmåner, använda maktmedel samt på andra sätt ingripa i de grundläggande fri- och rättigheterna. Om ett organ vid statsförvaltningen har sådana uppgifter, ska de allmänna grunderna för organet regleras genom lag.

Enligt ovan nämnda bestämmelse ska om grunderna för statens regional- och lokalförvaltning likaså bestämmas genom lag. I övrigt kan bestämmelser om statsförvaltningens enheter utfärdas genom förordning. Enligt detaljmotiveringen till denna bestämmelse avses med grunderna för förvaltningen den statliga regional- och lokalförvaltningens allmänna struktur, t.ex. grunderna för den administrativa indelningen och olika myndighetstyper. Enligt momentets första och sista mening kan bestämmelser om organen inom lokal- och regionalförvaltningen utfärdas antingen genom lag eller förordning.

Tanken bakom den här mycket allmänna bestämmelsen i 119 § i grundlagen har varit att möjliggöra en flexibel utveckling av statsförvaltningen. I grundlagen finns t.ex. inte längre som i den tidigare regeringsformen någon bestämmelse om att statsförvaltningen grundar sig på härads- och länsindelningen (GrUU 42/2006).

Regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna ska vara enheter inom statens regionförvaltning. Arbets- och näringsbyråerna, som efter det att reformen genomförts ska fungera som lokalförvaltningsmyndigheter under närings-, trafik- och miljöcentralerna, samt magistraterna, som ska fungera som lokalförvaltningsmyndigheter under regionförvaltningsverken, är enheter inom statens lokalförvaltning. Uppgifterna för ovan nämnda organ omfattar utövning av offentlig makt.

I förslaget till lag om regionförvaltningsverken och i förslaget till lag om närings-, trafik- och miljöcentralerna ska föreskrivas om de allmänna grunderna för dessa myndigheter, dvs. deras namn, bransch och huvudsakliga uppgifter samt behörighet enligt 119 § 2 mom. i grundlagen. Lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna ska inne-

hålla motsvarande bestämmelser även om arbets- och näringsbyråerna. Om magistraterna ska däremot fortfarande bestämmas i den särskilda gällande lagen om registerförvaltningen.

Om övriga ärenden som gäller de nya regionförvaltningsmyndigheterna ska föreskrivas genom statsrådets eller berörda ministeriums förordning eller genom ministeriets beslut. Enligt propositionen ska genom statsrådets förordning kunna föreskrivas om regionförvaltningsverkens och närings-, trafik- och miljöcentralernas antal, verksamhetsområden, namn, verksamhetsställen, ansvarsområden, ansvarsområdenas placering vid regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna, innehållet i och förfarandena för den strategiska styrningen av verken och centralerna samt förfarandena för styrningen av verksamheten, behörighetsvillkoren för tjänsterna inom regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna, inrättandet av en serviceenhet för språkminoriteten och dess uppgifter, namn, verksamhetsområde och verksamhetsställe samt om personalens behörighetsvillkor samt om avgifterna för prestationer.

I grundlagsutskottets praxis har det ansetts att bestämmelsen i 119 § i grundlagen ger en möjlighet att föreskriva om myndigheters verksamhetsområde genom bestämmelser på lägre nivå än lag (t.ex. GrUU 42/2006 och GrUU 5/2008). Enligt propositionen ska regionförvaltningsverket och närings-, trafik- och miljöcentralen enligt huvudregeln inom sitt verksamhetsområde sköta de uppgifter som föreskrivits för det och utöva sin behörighet på det sätt som föreskrivs i de föreslagna lagarna eller i någon annan lag. Ett regionförvaltningsverk och en närings-, trafik- och miljöcentral ska dock kunna sköta uppgifter också inom verksamhetsområdet för fler än ett verk eller en central, om utvidgningen av verksamhetsområdet kan effektivisera verkens och centralernas verksamhet och användning av personalresurser och andra statliga resurser, förbättra tillgången på tjänster, främja genomförandet av de språkliga rättigheterna för den finskspråkiga och den svenskspråkiga minoritetsbefolkningen i regionen eller för den samiskspråkiga minoriteten på samernas hembygdsområ-

de eller säkerställa tillgången till sådan särskild sakkunskap som behövs för uppgifterna, eller om det av någon annan motsvarande orsak är ändamålsenligt att utvidga verksamhetsområdet. De uppgifter som hör till dessa myndigheter kunde således till exempel samlas till ett eller flera verk eller centraler. Om förutsättningarna för en utvidgning av verksamhetsområdet ska föreskrivas i lag.

Även riksdagens grundlagsutskott har i sin praxis (GrUU 6/2002 rd, GrUU 29/2006 rd, GrUU 42/2006 rd och GrUU 5/2008 rd) ansett att syftet med 119 § 2 mom. i grundlagen inte har varit att beslut om enheter inom statsförvaltningen uteslutande ska regleras i författning, utan att de också ska kunna göras genom enskilda förvaltningsbeslut. Enligt förslaget ska om arbetsfördelningen mellan arbets- och näringsbyråerna och om ordnandet av den regionala behörigheten i anslutning därtill bestämmas genom beslut av arbets- och näringsministeriet, om det är fråga om något annat arrangemang än ett internt arrangemang inom centralen. När det är fråga om ett arrangemang inom centralens verksamhetsområde, bestäms om detta genom beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen. Om inrättande och indragning av tjänsterna vid arbets- och näringsbyråerna under en närings-, trafik- och miljöcentral och tjänsterna som deras chefer samt om byråernas verksamhetsområden, namn och verksamhetsställen ska kunna beslutas genom centralens förvaltningsbeslut, på motsvarande sätt som om dem för närvarande har beslutats genom arbets- och näringscentralens förvaltningsbeslut.

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen kan statsrådet och ministerierna utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Grundlagsutskottet har av hävd framfört krav på regleringens exakthet och noggranna avgränsning (t.ex. GrUU 1/2004 rd). Dessa krav har man försökt beakta i de bestämmelser om bemyndigande att utfärda förordning som ingår i lagförslagen.

Enligt 120 § i grundlagen har landskapet Åland självstyrelse enligt vad som särskilt bestäms i självstyrelselagen för Åland. Enligt 75 § 1 mom. i grundlagen gäller angående lagstiftningsordningen för självstyrelselagen

för Åland det som särskilt bestäms i nämnda lag. Enligt 69 § i självstyrelselagen för Åland kan självstyrelselagen inte ändras annat än genom överensstämmande beslut av riksdagen och lagtinget. I den föreslagna lagen om regionförvaltningsverken föreskrivs att i landskapet Åland är statens ämbetsverk på Åland, som leds av landshövdingen, i stället för nuvarande länsstyrelse en sådan myndighet inom statsförvaltningen som avses i lagen. Av denna anledning kommer man att göra en teknisk ändring som endast föranleds av att verkets namn ändras i 39 § i självstyrelselagen för Åland. Eftersom reformen inte påverkar Ålands självstyrelse, är ändringen inte av betydelse med tanke på grundlagen.

Språkliga rättigheter

I samband med regionförvaltningsreformen har man även för avsikt att ändra den nuvarande regionindelningen. Enligt 122 § i grundlagen ska en indelning i sinsemellan förenliga områden eftersträvas när förvaltningen organiseras, så att den finsk- och svenskspråkiga befolkningens möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder. Enligt detaljmotiveringen till denna paragraf har man i fråga om den språkliga indelningen frångått den tidigare strävan efter enspråkiga förvaltningsområden. Däremot är det viktigt att förvaltningen organiseras med beaktande av de grundläggande språkliga rättigheterna som avses i 17 § samt att den tryggar den svensk- och finskspråkiga befolkningens möjligheter att bli betjänad på sitt eget språk. I bestämmelsen betonas kravet på språklig jämställdhet genom att det förutsätts att dessa möjligheter ska tillgodoses enligt lika grunder. Enligt 17 § 2 mom. i grundlagen har var och en rätt att hos domstol och andra myndigheter i egen sak använda sitt eget språk, antingen finska eller svenska, samt att få expeditioner på detta språk. Det allmänna ska tillgodose landets finskspråkiga och svenskspråkiga befolkningens kulturella och samhälleliga behov enligt lika grunder.

I 17 § 3 mom. och 121 § 4 mom. i grundlagen tryggas samernas rätt till sitt språk och sin kultur och till kulturell autonomi inom sitt hembygdsområde. Propositionen medför

inga ändringar till innehållet i de befintliga tjänsterna inom statens regionförvaltning i samernas hembygdsområde.

I de föreslagna lagarna om regionförvaltningsverken och närings-, trafik- och miljöcentralerna ingår bestämmelser med bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilka om regionförvaltningsverkens och närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsområden och verksamhetsställen ska föreskrivas genom förordning av statsrådet. Ändringar i myndigheters verksamhetsområden kan påverka myndighetens språkliga ställning. Således kan också ovan nämnda bemyndiganden indirekt påverka genomförandet av de språkliga rättigheter som tryggas i grundlagen. De eventuella verkningar som indelningen i verksamhetsområden har för myndigheternas språkliga ställning och indelningarnas förhållande till genomförandet av befolkningens språkliga rättigheter kommer emellertid att utvärderas närmare av statsrådet i samband med att ovan nämnda förordningar utfärdas, varvid man måste se till att skyldigheterna i 17 och 122 § i grundlagen beaktas. Grundlagsutskottet har i sin praxis betonat att när myndigheters verksamhetsområden och verksamhetsställen organiseras ska det ses till att tillgången till den berörda myndighetens tjänster fungerar och att de språkliga rättigheterna enligt grundlagens 17 § tillgodoses (GrUU 29/2006, GrUU 42/2006). Av denna anledning föreslås det att om möjligheten att utvidga regionförvaltningsverkens och närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsområden och om förutsättningarna för en sådan utvidgning ska föreskrivas i lag.

I de föreslagna lagarna om statens nya regionförvaltningsmyndigheter ingår vissa specialbestämmelser som främjar genomförandet av de språkliga rättigheterna. Såsom ovan har konstaterats kunde en grund för utvidgning av ett regionförvaltningsverks eller en närings-, trafik- och miljöcentralers verksamhetsområde enligt lagförslagen vara att man genom utvidgningen kan främja genomförandet av de språkliga rättigheterna för den finskspråkiga och den svenskspråkiga minoriteten i regionen eller för den samiskspråkiga minoriteten på samernas hembygdsområde. Dessutom kunde regionförvaltningsver-

ken och närings-, trafik- och miljöcentralerna för uppgifter inom sitt verksamhetsområde ha en särskild enhet som betjänar den finskspråkiga och den svenskspråkiga minoritetsbefolkningen i regionen eller den samiskspråkiga minoriteten på samernas hembygdsområde. Genom ovan nämnda bestämmelser försöker man trygga genomförandet av de språkliga rättigheterna och en jämlik behandling av språkgrupperna i regionförvaltningsmyndigheternas verksamhet.

Landskapsförbundens uppgifter och samarbete

I propositionen ingår ett förslag till ändring av regionutvecklingslagen, enligt vilket det föreslås att vissa uppgifter ska överföras från statsförvaltningen till landskapsförbunden. Landskapsförbunden ska för det första ansvara för så kallade samordningsuppgifter, med vilket i propositionen avses inledande av planeringsprocesser gällande utbildning, trafiksystem och naturresurser och miljö och ledande av det samarbete som hör samman med dem samt koordinering av planeringen med landskapets planering. För det andra föreslås i propositionen att landskapsförbundens uppgifter för främjande av regionutvecklingen ska utvidgas. Landskapsförbunden ska sätta kommunernas och andra utbildningsanordnares projektförslag som avses i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet i prioritetsordning, främja samservice enligt lagen om samservice inom den offentliga förvaltningen samt tillsätta de regionala konstkommissionerna som avses i lagen om organisering av konstens främjande och de regionala idrottsråden som avses i idrottslagen.

I propositionen ingår dessutom ett förslag till ändring av regionutvecklingslagen, enligt vilket landet för att organisera landskapens samarbete ska indelas i samarbetsområden för att sköta de uppgifter som är av landskapsöverskridande karaktär. I propositionen ska även ingå förslag till bestämmelser om de uppgifter som samarbetet omfattar, ordnandet av beslutsfattandet i samarbetsområdena, samarbetsorganet och valet av detta, avtal om samarbete samt skyldigheten att samarbeta.

Grundlagens 121 § behandlar kommunal och annan regional självstyrelse. Enligt paragrafens 1 mom. är Finland indelat i kommuner, vilkas förvaltning ska grunda sig på självstyrelse för kommunens invånare. Bestämmelser om de allmänna grunderna för kommunernas förvaltning och om uppgifter som åläggs kommunerna utfärdas enligt paragrafens 2 mom. genom lag. Enligt paragrafens 4 mom. bestäms om självstyrelse på större förvaltningsområden än kommuner liksom genom lag.

Enligt 4 § 2 mom. i den gällande regionutvecklingslagen är landskapsförbunden samkommuner, som regionens kommuner ska vara medlemmar i. Vidare ingår i propositionen ett förslag till ändring av 7 § i regionutvecklingslagen, enligt vilket till de kommunala organen – landskapsförbunden – ska överföras ovan nämnda regionala uppgifter från statsförvaltningen. Eftersom överföringen av uppgifter från staten till landskapsförbunden sker genom lag, stämmer propositionen till denna del överens med kravet i 121 § 2 mom. i grundlagen.

Inom ramen för samarbetet ska enligt propositionen skötas i regionutvecklingslagen avsedda uppgifter av landskapsöverskridande karaktär som hör till landskapsförbunden. Det är alltså inte fråga om en överföring av uppgifter från kommunal nivå till landskapsnivå. Beslutanderätten i dessa ärenden ska innehas av landskapsförbundens samarbetsorgan eller besluten fattas genom överensstämmande beslut av landskapsförbunden. Om landskapsförbundens medlemskommuner inte kommer överens om hur samarbetet ska organiseras, ska statsrådet enligt propositionen få ålägga landskapsförbunden och dess medlemskommuner att inleda förhandlingar om samarbetet. Landskapets samarbete är alltså en ny lagstadgad och obligatorisk samarbetsform mellan kommunerna. Om kommunernas olika samarbetskyldigheter kan föreskrivas genom lag. I grundlagsutskottets praxis har man ansett det vara möjligt att stifta lagar i vanlig lagstiftningsordning om tvångsbildade samkommuner och motsvarande samverkansorgan (GrUU 31/1996, GrUU 32/2001 och GrUU 65/2002). I detta sammanhang har utskottet emellertid fäst uppmärksamhet vid bland an-

nat samverkansuppgifternas överkommunala karaktär, en rationell förvaltning av uppgifterna och utifrån det faktum att beslutsmekanismen inte ger någon enskild kommun möjlighet att få ensidig beslutanderätt (GrUU 32/2001). En annan sak som tillmätts betydelse är om arrangemanget väsentligt inskränkt medlemskommunernas allmänna verksamhetsområde (GrUU 11/1984).

Det beslutsfattande som sker genom samarbetsorganets eller landskapsförbundens överensstämmande beslut ska endast omfatta de ärenden som avses i regionutvecklingslagen samt de uppgifter som ansluter till regionutveckling eller landskapets planering, som medlemskommunerna enhälligt kommit överens om. Innehållet i och verkningarna av dessa uppgifter är alltså alltid mera omfattande, regionalt och landskapsöverskridande snarare än enbart kommunalt, varför det är ändamålsenligt att ordna skötseln av dem i form av samarbete mellan landskapsförbundens medlemskommuner. På grund av denna begränsning i fråga om uppgifternas innehåll kommer det föreslagna arrangemanget inte heller att inskränka det allmänna verksamhetsområdet för de kommuner som deltar i samarbetet. Enligt propositionen ska samarbetsorganet tillsättas av landskapsförbundets fullmäktige, om medlemskommunerna har avtalat om det i samarbetsavtalet. Om de inte har avtalat om detta, tillsätter medlemskommunerna ett gemensamt organ med hjälp av samma förfarande genom vilket medlemskommunerna väljer sina representanter till landskapsförbundets fullmäktige. Således ger propositionen inte någon enskild kommun möjlighet att få ensidig beslutanderätt. Av dessa anledningar stämmer propositionen till denna del överens med 121 § i grundlagen och de riktlinjer och ställningstaganden som grundlagsutskottet meddelat om tolkningen av denna paragraf.

Om landskapsförbunden och deras medlemskommuner inte kommer överens om samarbetet, kan statsrådet enligt propositionen ålägga landskapsförbunden i en viss region och dess medlemskommuner att inleda förhandlingar om samarbetet och samtidigt fatta nödvändiga beslut för inledande av samarbetet. Statsrådets bestämmelse ska gälla tills medlemskommunerna i landskapsför-

bunden avtalar om samarbetet. Ett sådant för inledande av samarbetet nödvändigt ärende är bland annat indelningen i samarbetsområden.

De kommunala myndigheternas oberoende i förhållande till de statliga myndigheterna hör till de centrala dragen för den kommunala självstyrelsen. De statliga myndigheterna har inte på rent förvaltningsorganisatoriska faktorer grundad styrnings- och tillsynsmakt i förhållande till de kommunala myndigheterna. Sådan styrnings- och tillsynsmakt ska i princip vara baserad på lag och föremålet för den ska vara tillräckligt begränsat. Grundlagen tillåter dock att en statlig myndighets styrning och tillsyn i förhållande till en kommunal myndighet som föreskrivs genom en vanlig lag är mera omfattande i lagstadgade uppgifter än i uppgifter som hör till kommunens allmänna verksamhetsområde. I denna proposition är det fråga om förstnämnda uppgifter.

Grundlagsutskottet har i samband med behandlingen av lagen om bildande av räddningsområden (GrUU 32/2001) ansett att statsrådets behörighet att bestämma om indelningen av landet i räddningsområden inte är något konstitutionellt problem. Således ska även landskapsförbundens indelning i samarbetsområden tolkas som konstitutionellt oproblematiskt.

Statsrådets behörighet att ålägga landskapsförbunden och deras medlemskommuner att

inleda förhandlingar om samarbetet och fatta nödvändiga beslut för inledande av samarbetet inskränker inte den kommunala självstyrelsen nämnvärt, eftersom kommunernas rätt att ingå avtal enligt propositionen inte ersätts i sin helhet med villkor som uppställs av statsrådet, utan kommunerna självständigt kan avtala om det viktigaste innehållet i ordnandet av samarbetet. Dessutom bör det särskilt beaktas att statsrådets behörighet endast ska gälla frågor som är nödvändiga för inledandet av samarbetet. Statsrådets behörighet begränsas även av den föreslagna lagens övriga bestämmelser om samarbetet samt förvaltningens allmänna rättsprinciper. Även det faktum att det i propositionen inte föreslås att sökandet av ändring i statsrådets beslut ska begränsas påverkar denna fråga. Av dessa anledningar strider propositionen till denna del inte mot den kommunala självstyrelse som garanteras i grundlagen.

Med hänvisning till det ovanstående anses att de föreslagna lagarna kan stiftas i vanlig lagstiftningsordning. Eftersom det dock ansluter vissa faktorer som är av betydelse med tanke på grundlagen till propositionen föreslås det att grundlagsutskottets utlåtande ska inhämtas om propositionen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om regionförvaltningsverken**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om regionförvaltningsverken. Om övriga myndigheter som sköter uppgifter inom statens regionförvaltning föreskrivs särskilt.

2 §

Regionförvaltningsverkens verksamhetsidé

Regionförvaltningsverken främjar regional jämlikhet genom att i regionerna sköta verkställighets-, styrnings- och tillsynsuppgifter som har samband med lagstiftningen.

3 §

Förhållande till annan lagstiftning

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, tillämpas i fråga om ordnandet av regionförvaltningsverkens verksamhet och uppgifter lagen om arbetarskyddsförvaltningen (16/1993), lagen om behandling av miljö-

vårds- och vattenärenden vid regionförvaltningsverken (/), polisförvaltningslagen (110/1992) och räddningslagen (468/2003).

4 §

Regionförvaltningsverkens verksamhetsområde och uppgifter

Regionförvaltningsverken sköter inom följande verksamhetsområden de uppgifter som särskilt föreskrivs för dem:

- 1) social- och hälsovård,
 - 2) miljö- och hälsoskydd,
 - 3) utbildningsväsendet och det övriga bildningsväsendet,
 - 4) främjande och förverkligande av rättskyddet,
 - 5) tillståndsärenden och övriga ansökningsärenden som hör till området för miljöskydds- och vattenlagstiftningen,
 - 6) räddningsväsendet,
 - 7) tillsyn över och utvecklande av arbetarskyddet, produkttillsyn över produkter som används i arbetet samt i egenskap av arbetarskyddsmyndighet tillsyn över att arbetarskyddslagstiftningen iakttas,
 - 8) konsument- och konkurrensförvaltning.
- Regionförvaltningsverken ska dessutom
- 1) utvärdera den regionala tillgången till basservice,

2) styra, övervaka och utveckla magistraterna,

3) samordna beredskapen i regionen och ordna anknytande samverkan, samordna beredskapsplaneringen, ordna regionala försvarskurser, stödja kommunernas beredskapsplanering, ordna beredskapsövningar och främja säkerhetsplaneringen inom region- och lokalförvaltningen,

4) stödja de behöriga myndigheter då myndigheterna leder säkerhetssituationer i regionen och vid behov samordna deras verksamhet,

5) sköta det regionala myndighetssamarbetet inom polisväsendet samt samordna beredskapen och beredskapsplaneringen för polisväsendet.

Regionförvaltningsverken kan även ha andra uppgifter om vilka föreskrivs särskilt.

I fråga om det förfarande för utvärdering av den regionala tillgången till basservice som avses i 2 mom. 1 punkten kan föreskrivas genom förordning av finansministeriet.

5 §

Organisering av regionförvaltningsverken

I fråga om antalet regionförvaltningsverk och deras verksamhetsområden, namn och verksamhetsställen föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Ett regionförvaltningsverk är för skötseln av sina uppgifter indelat i ansvarsområden. Om regionförvaltningsverkens ansvarsområden föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Regionförvaltningsverkets ansvarsområde för arbetarskyddsuppgifter är oberoende då det utför sin övervakningsuppgift. Ansvarsområdets verksamhet ska ordnas så att oberoendet och opartiskheten i tillsynen över arbetarskyddet är tryggad. Ansvarsområdet får inte tilldelas sådana andra uppgifter som kan äventyra utövandet av tillsynen över arbetarskyddet eller oberoendet vid fullgörandet av denna uppgift.

Regionförvaltningsverkets ansvarsområde för miljötillståndsärenden är oberoende när det sköter tillståndsärenden och övriga ansökningsärenden, och detsamma gäller verkets ansvarsområde för konkurrensärenden

när det sköter konkurrensärenden. Ansvarsområdenas verksamhet ska ordnas så att deras oberoende och opartiskhet kan tryggas i de uppgifter som avses ovan. Verkets ansvarsområde för miljötillståndsärenden får inte tilldelas sådana andra uppgifter som kan äventyra oberoendet när det gäller behandlingen av tillståndärenden och övriga ansökningsärenden.

6 §

Regionförvaltningsverkens behörighet samt deras verksamhetsområden och utvidgningen av dessa

Ett regionförvaltningsverk sköter inom sitt verksamhetsområde de uppgifter som föreskrivits för det och använder den behörighet som tillkommer det, så som om detta bestäms i denna lag eller någon annan lag. Ett regionförvaltningsverk kan dock sköta uppgifter också inom verksamhetsområdet för fler än ett regionförvaltningsverk, om en utvidgning av verksamhetsområdet kan effektivisera verkens verksamhet och användning av statens personalresurser och andra resurser, förbättra tillgången till tjänster, främja tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna för regionens finsk- och svenskspråkiga minoritet eller, inom samernas hembygdsområde enligt sametingslagen (974/1995), dess samiska minoritet eller säkerställa tillgången till sådan särskild sakkunskap som behövs för uppgifterna, eller om utvidgningen av verksamhetsområdet är ändamålsenlig av någon annan motsvarande orsak. Bestämmelser om hur ansvarsområden placeras i regionförvaltningsverken och om hur verkens verksamhetsområden utvidgas utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om utvidgning av verksamhetsområdet i fråga om uppgifter som gäller polisväsendet utfärdas genom förordning av inrikesministeriet, om utvidgning av verksamhetsområdet i fråga om uppgifter som gäller arbetarskyddet genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet och om utvidgning av verksamhetsområdet i fråga om uppgifter som gäller miljötillståndsärenden genom förordning av miljöministeriet.

2 kap.

Styrning och ledning av regionförvaltningsverken

7 §

Allmän administrativ styrning

Den allmänna administrativa styrningen av regionförvaltningsverken ankommer på finansministeriet.

8 §

Strategisk planering och styrning

För uppnående av de allmänna mål som gäller regionförvaltningsverkens verksamhet och för beaktande av regionernas synpunkter utarbetas för regionförvaltningsverken med tanke på den allmänna planeringen, styrningen och ordnandet av verksamheten ett gemensamt strategidokument (*strategisk planering*) och för varje verk en separat strategisk resultatmålshandling (*strategisk styrning*). Strategidokumentet och de strategiska resultatmålshandlingarna utarbetas för regeringens mandatperiod och deras innehåll ses vid behov över årligen.

Finansministeriet utarbetar tillsammans med de ministerier eller myndigheter inom centralförvaltningen som nämns i 10 § och i samarbete med regionförvaltningsverken och till behövliga delar med landskapsförbunden ett strategidokument och strategiska resultatmålshandlingar för regionförvaltningsverken. Om ministerierna inte uppnår enhällighet angående strategidokumentets innehåll, avgörs ärendet av statsrådet.

Närmare bestämmelser om innehållet i och förfarandena för den strategiska planeringen och styrningen av regionförvaltningsverkens verksamhet kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 §

Ordnanande av den strategiska styrningen i vissa fall

I regionförvaltningsverkens strategidokument finns avsnitt som gäller planeringen och styrningen av uppgifter som gäller polisväsendet, arbetarskyddet och miljötillståndsärenden. Strategidokumentets avsnitt om polisväsendet innehåller strategiska riktlinjer angående det myndighetssamarbete som ankommer på ansvarsområdet för polisväsendet samt angående samordningen av polisens beredskap och beredskapsplanering. För styrningen av regionförvaltningsverkens uppgifter som gäller polisväsendet och arbetarskyddet utarbetas inte några strategiska resultatmålshandlingar.

Närmare bestämmelser om innehållet i och förfarandena för den strategiska planeringen och styrningen av regionförvaltningsverkens uppgifter som gäller arbetarskyddet kan utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet och om innehållet i och förfarandena för den strategiska planeringen och styrningen av miljötillståndsärenden genom förordning av miljöministeriet. I fråga om innehållet i och förfarandena för planering och styrning av regionförvaltningsverkens uppgifter som gäller polisväsendet föreskrivs i övrigt i polisförvaltningslagen.

10 §

Styrning av verksamheten

Justitieministeriet, inrikesministeriet, finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, undervisningsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet och polisstyrelsen, eller en myndighet inom centralförvaltningen som särskilt har ålagts att sköta styrningen, styr regionförvaltningsverkens verksamhet inom sina egna verksamhetsområden (*styrning av verksamheten*). Finansministeriet sörjer för styrningen av verksamheten när det gäller regionförvaltningsverkets gemensamma funktioner och övriga åtgärder som är nödvändiga med tanke på en enhetlig verksamhet inom verket.

För att regionförvaltningsverkens verksamhetsmål ska uppnås utarbetas under ledning av ett ministerium eller en myndighet inom centralförvaltningen som avses i 1 mom. vid behov en resultatmålshandling för verksamheten för styrning och ordnande av verkets verksamhet och uppgifter.

Bestämmelser om förfarandena för styrning av regionförvaltningsverkens verksamhet kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

11 §

Ledning

Ett regionförvaltningsverk leds av en direktör. Regionförvaltningsverkets direktör svarar för att verksamheten leder till resultat och för att verkets gemensamma resultatmål nås.

Ett ansvarsområde inom ett regionförvaltningsverk leds av chefen för ansvarsområdet. Chefen för ansvarsområdet svarar för att verksamheten inom ansvarsområdet leder till resultat och för att resultatmålen nås. Polisstyrelsen beslutar om vilka uppgifter och vilket ansvar chefen för ansvarsområdet för polisväsendet har.

Ett regionförvaltningsverk har en ledningsgrupp som sörjer för samordningen av verkets funktioner. Regionförvaltningsverkets direktör är ordförande i ledningsgruppen. Om ledningsgruppens övriga sammansättning bestäms i regionförvaltningsverkets arbetsordning. En företrädare för polisväsendet deltar i ledningsgruppens arbete när ledningsgruppen behandlar ärenden som gäller polisväsendet eller myndighetssamarbetet för den inre säkerheten. Polisstyrelsen bestämmer vem som ska företräda polisväsendet i regionförvaltningsverkets ledningsgrupp.

12 §

Beslutanderätt

Direktören för ett regionförvaltningsverk avgör ärenden som hör till verkets behörighet, om det inte föreskrivs eller bestäms i arbetsordningen att någon annan tjänsteman vid verket ska avgöra dem. Ärenden som hör till ansvarsområdena för polisväsendet, arbetarskyddet, miljötillståndsärenden och rädd-

ningsväsendet avgörs emellertid av chefen för det berörda ansvarsområdet, om det inte föreskrivs eller bestäms i arbetsordningen för ansvarsområdet att någon annan tjänsteman inom ansvarsområdet ska avgöra dem eller om inte något annat föreskrivs om beslutsfattandet.

Direktören för ett regionförvaltningsverk har rätt att avgöra ärenden som en tjänsteman vid verket enligt arbetsordningen får avgöra. Verkets direktör har emellertid inte rätt att avgöra ärenden som omfattas av behörigheten för verkets ansvarsområde för polisväsendet, arbetarskyddet eller miljötillståndsärenden eller som omfattas av behörigheten för ansvarsområdet för räddningsväsendet och som gäller ärenden som avses i räddningslagen.

13 §

Regionförvaltningsverkens arbetsordning

I arbetsordningen för ett regionförvaltningsverk bestäms om hur regionförvaltningsverkets förvaltning och funktioner ska ordnas och om beredningen och avgörandet av ärenden, med undantag av ansvarsområdena för polisväsendet, miljötillståndsärenden och arbetarskyddet. Regionförvaltningsverkets direktör beslutar om arbetsordningen.

Ett ansvarsområde inom ett regionförvaltningsverk kan vid behov ha en arbetsordning. I arbetsordningen kan det bestämmas närmare om hur funktioner inom ansvarsområdet ska ordnas och om personalens uppgifter och tjänstgöringsorter. Chefen för ansvarsområdet beslutar om arbetsordningen för ansvarsområdet. Polisstyrelsen beslutar om arbetsordningen för polisväsendets ansvarsområde.

14 §

Tillsättning av tjänster

Statsrådet utnämner direktören för ett regionförvaltningsverk för viss tid på framställning av finansministeriet. Cheferna för ett regionförvaltningsverks ansvarsområden, med undantag av cheferna för ansvarsområdena för polisväsendet och arbetarskyddet, utnämns för viss tid. Chefen utnämns av det

ministerium som bär huvudansvaret för styrningen av verksamheten inom ansvarsområdet eller av den myndighet inom centralförvaltningen för vilken styrningen särskilt föreskrivits. Det utnämmande ministeriet eller den utnämmande myndigheten inom centralförvaltningen ska innan beslutet fattas höra andra ministerier eller myndigheter inom centralförvaltningen som deltar i styrningen av verksamheten inom ansvarsområdet samt regionförvaltningsverket.

Cheferna för regionförvaltningsverkens ansvarsområden för arbetarskyddet, miljöstillståndsärenden samt räddningsväsendet och beredskapen utnämner personalen inom sina ansvarsområden. Polisstyrelsen utnämner personalen inom ansvarsområdet för polisväsendet. Regionförvaltningsverkets övriga personal utnämns av verkets direktör, om inte något annat bestäms i verkets arbetsordning.

I fråga om behörighetsvillkoren för tjänsterna inom regionförvaltningsverken föreskrivs genom förordning av statsrådet.

3 kap.

Särskilda bestämmelser

15 §

Avgörande av ärenden i vissa fall

Om ett regionförvaltningsverk är jävigt att behandla ett ärende som hör till dess verksamhetsområde, ska verket begära att det ministerium som svarar för styrningen av verksamheten utser ett annat regionförvaltningsverk att behandla ärendet. Ändring i ministeriets beslut får inte sökas genom besvär.

16 §

Statens regionförvaltning i landskapet Åland

I landskapet Åland är statens ämbetsverk på Åland, som leds av landshövdingen, en sådan myndighet inom statsförvaltningen

som avses i denna lag. Ämbetsverket sköter sådana uppgifter som avses i 4 § i denna lag och som enligt självstyrelselagen för Åland (1144/1991) hör till området för rikets behörighet.

I fråga om ämbetsverkets uppgifter gäller i övrigt vad som särskilt föreskrivs om dem.

Om landshövdingen som är direktör för statens ämbetsverk på Åland föreskrivs i självstyrelselagen för Åland.

17 §

Samarbete med närings-, trafik- och miljöcentralerna

I ärenden som gäller statens regionförvaltning ska varje regionförvaltningsverk samarbeta med närings-, trafik- och miljöcentralerna inom sitt verksamhetsområde.

18 §

Serviceenhet för den språkliga minoriteten

Ett regionförvaltningsverk kan för uppgifter inom sitt verksamhetsområde ha en särskild serviceenhet som betjänar regionens finsk- eller svenskspråkiga minoritet eller, inom samernas hembygdsområde enligt samlingslagen, dess samiska minoritet. En serviceenhet kan också inrättas gemensamt för flera regionförvaltningsverk.

Om inrättandet av serviceenheten för den språkliga minoriteten och om dess uppgifter, namn, verksamhetsområde och verksamhetsställe samt om personalens behörighetsvillkor föreskrivs genom förordning av statsrådet.

19 §

Handräckning

I fråga om ett regionförvaltningsverks skyldighet att lämna andra myndigheter handräckning föreskrivs särskilt. Regionförvaltningsverket har rätt att få handräckning av andra myndigheter.

20 §

Tvångsmedel

Genom föreläggande av vite, hot om tvångsutförande eller hot om avbrytande kan ett regionförvaltningsverk ålägga den som saken gäller att iaktta ett påbud eller förbud som regionförvaltningsverket har meddelat eller som någon annan myndighet som har begärt handräckning av verket i ett tvångsmedelsärende har meddelat enligt sin behörighet. Om regionförvaltningsverkens behörighet i övrigt att använda tvångsmedel föreskrivs särskilt.

I fråga om tvångsmedel, behörighet och förfaranden i anslutning till ansvarsområdena för tillsynen över arbetarskyddet och miljö-tillståndsärenden föreskrivs särskilt.

21 §

Företrädande av staten

Ett regionförvaltningsverk kärar och svarar på statens vägnar samt bevakar vid domstolar och andra myndigheter statens rätt och fördel i alla ärenden som hör till dess verksamhetsområde och i sådana ärenden för vilka ingen behörig myndighet särskilt har angetts i lag, med undantag för ärenden enligt 4 § 1 mom. 5 punkten, om inte en företrädare för det ministerium eller den myndighet inom centralförvaltningen som svarar för styrningen av verksamheten gör det.

Om ett ärende som omfattas av regionförvaltningsverkets behörighet har avsevärda konsekvenser för verksamhetsområdet för två

eller flera verk, ska det ministerium som svarar för styrningen av verksamheten besluta vilket verk som ska vara statens representant i ärendet. Ändring i ministeriets beslut får inte sökas genom besvär.

22 §

Avgiftsbelagda prestationer

I fråga om regionförvaltningsverkens avgiftsbelagda prestationer och storleken på avgifterna gäller lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

I fråga om avgifterna för regionförvaltningsverkens prestationer föreskrivs genom förordning av statsrådet.

23 §

Ändringssökande

I ett beslut av ett regionförvaltningsverk får ändring sökas genom besvär på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996), om inte något annat föreskrivs om ändringssökande någon annanstans i lagstiftningen.

24 §

Ikraftträdande

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom lag.

2.

Lag**om närings-, trafik- och miljöcentralerna**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om närings-, trafik- och miljöcentralerna, som är myndigheter inom statens regionförvaltning, och om arbets- och näringsbyråerna som lyder under dem. Om övriga myndigheter som sköter uppgifter inom statens regionförvaltning föreskrivs särskilt.

2 §

Närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsidé

Närings-, trafik- och miljöcentralerna främjar den regionala utvecklingen genom att i regionerna sköta statsförvaltningens verkställighets- och utvecklingsuppgifter.

3 §

Närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsområde och uppgifter

Närings-, trafik- och miljöcentralerna sköter inom följande verksamhetsområden de uppgifter som särskilt föreskrivits för dem:

- 1) främjande av företagsamhet och näringsverksamhet,
 - 2) innovationer och affärsverksamhet under internationalisering,
 - 3) fungerande arbetsmarknader, tillgången på arbetskraft och sysselsättningen,
 - 4) utbildning och kunnande,
 - 5) biblioteks-, idrotts- och ungdomsväsendet,
 - 6) invandring, integration och goda etniska relationer,
 - 7) gårdsbruket, fiskerinäringen och landsbygdsutvecklingen, systemet för identifiering av djur samt säkerheten hos produktionsförnödenheterna och växthälsan inom jord- och skogsbruket,
 - 8) energi och energiproduktion,
 - 9) trafiksystemets funktion, trafiksäkerheten, väg- och trafikförhållandena, landsväghållningen och ordnandet av kollektivtrafiken,
 - 10) miljövård, markanvändning, styrning av byggandet, vård av kulturmiljön, skydd och ett hållbart nyttjande av naturens mångfald samt nyttjande och vård av vattentillgångarna,
 - 11) lönegarantiärenden,
 - 12) vissa strukturfonds- och regionutvecklingsuppgifter som hänför sig till ovan nämnda uppgifter.
- Närings-, trafik- och miljöcentralerna ska dessutom
- 1) styra och övervaka de arbets- och näringsbyråer som avses i 3 kap.,

2) bereda en utvärdering av den regionala tillgången till basservice inom trafiken samt biblioteks-, idrotts- och ungdomsväsendet,

3) bevaka allmänt intresse i miljö- och vattenärenden, producera och distribuera miljöinformation och förbättra miljömedvetenheten, förebygga och bekämpa miljöskador och miljöolägenheter, sköta statens vattenrättsliga tillstånd och privaträttsliga avtal och sörja för genomförandet av miljö-, vattenförsörjnings- och vattendragsarbeten.

I fråga om närings-, trafik- och miljöcentralernas övriga uppgifter föreskrivs särskilt.

4 §

Organisering av närings-, trafik- och miljöcentralerna

Ifråga om antalet närings-, trafik- och miljöcentraler och deras verksamhetsområden, namn och verksamhetsställen föreskrivs genom förordning av statsrådet.

En närings-, trafik- och miljöcentral är för skötseln av sina uppgifter indelad i ansvarsområden. I fråga om centralernas ansvarsområden föreskrivs genom förordning av statsrådet.

Skötseln av närings-, trafik- och miljöcentralernas tillsynsuppgifter enligt 3 § 1 mom. 10 punkten ska organiseras så att en opartisk behandling av ärendena tryggas.

5 §

Närings-, trafik- och miljöcentralernas behörighet samt deras verksamhetsområden och utvidgningen av dessa

En närings-, trafik- och miljöcentral sköter inom sitt verksamhetsområde de uppgifter som föreskrivits för den och använder den behörighet som tillkommer den, så som om detta bestäms i denna lag eller någon annan lag. En närings-, trafik- och miljöcentral kan dock sköta uppgifter också inom verksamhetsområdet för fler än en central, om en utvidgning av verksamhetsområdet kan effektivisera centralernas verksamhet och användning av statens personalresurser och andra resurser, förbättra tillgången till tjänster, främja tillgodoseendet av de språkliga rättig-

heterna för regionens finsk- och svenskspråkiga minoritet eller, inom samernas hembygdsområde enligt sametingslagen (974/1995), dess samiska minoritet eller säkerställa tillgången till sådan särskild sakkunskap som behövs för uppgifterna, eller om utvidgningen av verksamhetsområdet är ändamålsenligt av någon annan motsvarande orsak. Bestämmelser om hur ansvarsområden placeras i närings-, trafik- och miljöcentralerna och om hur centralernas verksamhetsområden utvidgas utfärdas genom förordning av statsrådet.

2 kap

Styrning och ledning av närings-, trafik- och miljöcentralerna

6 §

Allmän administrativ styrning

Den allmänna administrativa styrningen av närings-, trafik- och miljöcentralerna ankommer på arbets- och näringsministeriet.

7 §

Strategisk styrning

För uppnående av de allmänna mål som gäller närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet och för beaktande av regionernas synpunkter utarbetas för närings-, trafik- och miljöcentralerna med tanke på den allmänna planeringen, styrningen och ordnandet av verksamheten ett gemensamt strategidokument (*strategisk planering*) och för varje central en separat strategisk resultatmålshandling (*strategisk styrning*). Strategidokumentet och de strategiska resultatmålshandlingarna utarbetas för regeringens mandatperiod och deras innehåll ses vid behov över årligen.

Arbets- och näringsministeriet utarbetar tillsammans med de ministerier eller myndigheter inom centralförvaltningen som nämns i 8 § och i samarbete med närings-, trafik- och miljöcentralerna och landskapsförbunden ett strategidokument och strategiska resultatmålshandlingar för närings-,

trafik- och miljöcentralerna. Om ministerierna inte uppnår enhällighet angående strategidokumentets innehåll, avgörs ärendet av statsrådet.

Närmare bestämmelser om innehållet i och förfarandena för den strategiska planeringen och styrningen av närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

8 §

Styrning av verksamheten

Inrikesministeriet, undervisningsministeriet, kommunikationsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, arbets- och näringsministeriet och miljöministeriet, eller en myndighet inom centralförvaltningen som särskilt har ålagts att sköta styrningen, styr närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet inom sina egna verksamhetsområden (*styrning av verksamheten*). Arbets- och näringsministeriet sörjer för styrningen av centralens gemensamma funktioner och övriga åtgärder som är nödvändiga med tanke på en enhetlig verksamhet inom centralen.

För att närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsmål ska uppnås utarbetas under ledning av ett ministerium eller en myndighet inom centralförvaltningen som avses i 1 mom. vid behov en resultatmålshandling för verksamheten för styrning och ordnande av centralens verksamhet och uppgifter.

Bestämmelser om förfarandena för styrning av närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhet kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

9 §

Ledning

En närings-, trafik- och miljöcentral leds av en direktör. Chefen för ett av centralens ansvarsområden är direktör för närings-, trafik- och miljöcentralen vid sidan av sin egen befattning. Centralens direktör svarar för att verksamheten leder till resultat och för att centralens gemensamma resultatmål nås. Statsrådet förordnar centralens direktör för

viss tid på framställning av arbets- och näringsministeriet.

Ett ansvarsområde inom en närings-, trafik- och miljöcentral leds av chefen för ansvarsområdet. Chefen för ansvarsområdet svarar för att verksamheten inom ansvarsområdet leder till resultat och för att resultatmålen nås.

En närings-, trafik- och miljöcentral har en ledningsgrupp som sörjer för samordningen av centralens funktioner. Centralens direktör är ordförande i ledningsgruppen. Direktören för en skogscentral som avses i lagen om skogscentraler och skogsbrukets utvecklingscentral (1474/1995) och som är verksam inom närings-, trafik- och miljöcentralens verksamhetsområde deltar som sakkunnigmedlem i ledningsgruppens arbete när ledningsgruppen behandlar ärenden som gäller skogsbruket. Om ledningsgruppens övriga sammansättning bestäms i centralens arbetsordning.

10 §

Beslutanderätt

Direktören för en närings-, trafik- och miljöcentral avgör ärenden som hör till centralens behörighet, om det inte föreskrivs eller bestäms i arbetsordningen att någon annan tjänsteman vid centralen ska avgöra dem.

Direktören för en närings-, trafik- och miljöcentral har rätt att avgöra ärenden som gäller centralens gemensamma funktioner samt ärenden som gäller centralens gemensamma strukturfondsprogramarbete. Centralens direktör har emellertid inte rätt att avgöra ärende som omfattas av ett ansvarsområdes uppgifter och behörighet.

11 §

Närings-, trafik- och miljöcentralernas arbetsordning

I arbetsordningen för en närings-, trafik- och miljöcentral bestäms om hur centralens förvaltning och funktioner ska ordnas samt om beredningen och avgörandet av ärenden. Direktören för närings-, trafik- och miljöcentralen beslutar om arbetsordningen.

Ett ansvarsområde inom en närings-, trafik- och miljöcentral kan vid behov ha en arbetsordning. I arbetsordningen kan det bestämmas närmare om hur funktionerna inom ansvarsområdet ska ordnas och om personalens uppgifter och tjänstgöringsorter. Chefen för ansvarsområdet beslutar om arbetsordningen för ansvarsområdet.

12 §

Tillsättning av tjänster

Chefen för ett ansvarsområde inom en närings-, trafik- och miljöcentral utnämns för viss tid. Chefen utnämns av det ministerium som bär huvudansvaret för styrningen av verksamheten inom ansvarsområdet eller av den myndighet inom centralförvaltningen för vilken styrningen särskilt föreskrivits. Det utnämmande ministeriet eller den utnämmande myndigheten inom centralförvaltningen ska innan beslutet fattas höra andra ministerier eller myndigheter inom centralförvaltningen som deltar i styrningen av verksamheten inom ansvarsområdet samt närings-, trafik- och miljöcentralen.

Personalen inom ett ansvarsområde vid en närings-, trafik- och miljöcentral utnämns av chefen för ansvarsområdet.

Närings-, trafik- och miljöcentralens övriga personal utnämns av centralens direktör, om inte något annat bestäms i centralens arbetsordning.

I fråga om behörighetsvillkoren för tjänsterna inom närings-, trafik- och miljöcentralerna föreskrivs genom förordning av statsrådet.

3 kap

Arbets- och näringsbyråer

13 §

Arbets- och näringsbyråer

Arbets- och näringsbyråerna är lokalförvaltningsmyndigheter som lyder under närings-, trafik- och miljöcentralerna.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna inrättar och lägger ner arbets- och näringsbyråer och direktörstjänster inom dem och fattar beslut om arbets- och näringsbyråernas verksamhetsområden, namn och verksamhetsställen.

14 §

Arbets- och näringsbyråernas uppgifter

Arbets- och näringsbyråerna ska

- 1) arbeta för att trygga tillgången på arbetskraft och förbättra sysselsättningen,
- 2) verkställa den offentliga arbetskraftsservicen,
- 3) främja invandrares integration,
- 4) tillhandahålla rådgivning i fråga om företagstjänster, och
- 5) sköta övriga uppgifter som byrån har enligt lag eller som närings-, trafik- och miljöcentralen har ålagt dem.

15 §

Bestämmande av arbets- och näringsbyråernas regionala behörighet

En arbets- och näringsbyrå sköter inom sitt verksamhetsområde de uppgifter som föreskrivits för den. En arbets- och näringsbyrå kan sköta uppgifter också inom verksamhetsområdet för fler än en arbets- och näringsbyrå, om arrangemanget kan effektivisera byråernas verksamhet och resursanvändning, förbättra tillgången till tjänster eller säkerställa tillgången till sådan särskild sakkunskap som behövs för uppgifterna, eller om arrangemanget är ändamålsenligt av någon annan motsvarande orsak. Om arbetsfördelningen mellan arbets- och näringsbyråerna och om ordnandet av den regionala behörigheten i anslutning därtill bestäms genom beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen, om det är fråga om ett arrangemang inom centralens verksamhetsområde. I annat fall bestäms om frågan genom beslut av arbets- och näringsministeriet.

16 §

Styrning av arbets- och näringsbyråerna

Arbets- och näringsministeriet fastställer verksamhetsstrategin och resultatmålen och meddelar anvisningar för centralen när den styr arbets- och näringsbyråerna.

17 §

Arbets- och näringsbyråernas ledning och beslutanderätt

En arbets- och näringsbyrå leds av en direktör. Arbets- och näringsbyråns direktör svarar för att verksamheten leder till resultat och för att de resultatmål som närings-, trafik- och miljöcentralen uppställt för byrån nås.

De ärenden som ska avgöras vid en arbets- och näringsbyrå avgörs av byråns direktör eller av någon annan tjänsteman som har beslutanderätt enligt lag eller enligt arbetsordningen. I arbetsordningen kan beslutanderätt delegeras till byråns övriga tjänstemän.

Direktören för en arbets- och näringsbyrå får förbehålla sig beslutanderätten i ett ärende som enligt arbetsordningen får avgöras av en tjänsteman vid byrån.

18 §

Arbets- och näringsbyråernas arbetsordning

I arbetsordningen för en arbets- och näringsbyrå bestäms om hur förvaltningen och funktionerna ska ordnas och om beredningen och avgörandet av ärenden. Arbets- och näringsbyråns direktör beslutar om arbetsordningen.

19 §

Närmare bestämmelser om besättande av byråns tjänster

I fråga om behörighetsvillkoren för tjänsterna vid arbets- och näringsbyråerna och besättandet av tjänsterna gäller statstjänstemannalagen (750/1994). Om behörighetsvillkor, utnämning, beviljande av tjänstledighet och

övriga motsvarande frågor föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet.

4 kap.

Särskilda bestämmelser

20 §

Avgörandet av ärenden i vissa fall

Om en närings-, trafik- och miljöcentral är jävig att behandla ett ärende som hör till dess verksamhetsområde, ska centralen begära att det ministerium som svarar för styrningen av verksamheten utser en annan närings-, trafik- och miljöcentral att behandla ärendet. Ändring i ministeriets beslut får inte sökas genom besvär.

21 §

Samarbete med regionförvaltningsverken

I ärenden som gäller statens regionförvaltning ska varje närings-, trafik- och miljöcentral samarbeta med regionförvaltningsverken inom sitt verksamhetsområde.

22 §

Samarbete med landskapsförbund och kommuner

Närings-, trafik- och miljöcentralerna deltar i det utvecklingsarbete som avses i regionutvecklingslagen (602/2002).

23 §

Serviceenhet för den språkliga minoriteten

En närings-, trafik- och miljöcentral kan för uppgifter inom sitt verksamhetsområde ha en särskild serviceenhet som betjänar regionens finsk- eller svenskspråkiga minoritet eller, inom samernas hembygdsområde enligt sametingslagen, dess samiska minoritet. En serviceenhet kan också inrättas gemensamt för flera närings-, trafik- och miljöcentraler.

I fråga om inrättandet av serviceenheten för den språkliga minoriteten och om dess upp-

gifter, namn, verksamhetsområde och verksamhetsställe samt om personalens behörighetsvillkor föreskrivs genom förordning av statsrådet.

24 §

Företrädande av staten

En närings-, trafik- och miljöcentraler kärar och svarar på statens vägnar samt bevakar vid domstolar och andra myndigheter statens rätt och fördel i alla ärenden som hör till dess verksamhetsområde, om inte en företrädare för det ministerium eller den myndighet inom centralförvaltningen som svarar för styrningen av verksamheten gör det. Bestämmelser om närings-, trafik- och miljöcentralernas rätt att föra målsägandens talan på statens vägnar föreskrivs särskilt.

Om ett ärende som omfattas av centralens behörighet har avsevärda konsekvenser för två eller flera centralers verksamhetsområde, ska det ministerium som svarar för styrningen av verksamheten besluta vilken central som ska vara statens representant i ärendet. Ändring i ministeriets beslut får inte sökas genom besvär.

Arbets- och näringsbyråerna kärar och svarar på statens vägnar samt bevakar vid domstolar och andra myndigheter statens rätt och fördel i alla ärenden som hör till byråns verksamhetsområde, om inte en företrädare för det ministerium eller den myndighet inom centralförvaltningen som svarar för styrning-

en av verksamheten eller en företrädare för en närings-, trafik- och miljöcentral gör det.

25 §

Avgiftsbelagda prestationer

I fråga om närings-, trafik- och miljöcentralernas och arbets- och näringsbyråernas avgiftsbelagda prestationer och storleken på avgifterna gäller lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992).

Om avgifterna för närings-, trafik- och miljöcentralernas prestationer föreskrivs genom förordning av statsrådet.

26 §

Ändringssökande

I ett beslut av en närings-, trafik- och miljöcentral och av en arbets- och näringsbyrå får ändring sökas genom besvär på det sätt som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen (586/1996), om inte något annat föreskrivs om ändringssökande någon annanstans i lagstiftningen.

27 §

Ikraftträdande

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

3.

Lag**om behandling av miljöskydds- och vattenärenden vid regionförvaltningsverken**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på behandlingen i regionförvaltningsverket av miljöskyddsärenden och vattenärenden som enligt miljöskyddslagen (86/2000), vattenlagen (264/1961), lagen om fiske (286/1982), havsskyddslagen (1415/1994) eller någon annan lag hör till regionförvaltningsverkets behörighet.

2 §

Behandling av ärenden

Den som bereder och avgör de ärenden som avses i 1 § ska ha den juridiska, tekniska och naturvetenskapliga sakkunskap som ärendets art förutsätter.

Ärendena avgörs på föredragning i sammansättning med en enda avgörare eller i en kollegial sammansättning.

3 §

Sammansättning vid avgörande

I en sammansättning med en enda avgörare avgörs ärendet av chefen för ansvarsområdet eller av någon annan tjänsteman inom ansvarsområdet som chefen har förordnat.

Om ärendets eller projektets art och omfattning eller dess betydande konsekvenser

eller andra särskilda orsaker kräver det, ska ärendet avgöras i en kollegial sammansättning. Om ledamöterna i en sammansättning med två ledamöter är oeniga om avgörandet av ett ärende, ska ärendet överföras för avgörande i en sammansättning med tre eller flera ledamöter.

Chefen för ansvarsområdet bestämmer sammansättningen vid avgörandet av ärenden och utser vid behov en ordförande för sammansättningen. Chefen kan inte överta avgörandet av ett ärende som han eller hon har bestämt att ska avgöras i en annan sammansättning.

För att säkerställa den särskilda sakkunskapen i en kollegial sammansättning kan ledamöter utses också från andra regionförvaltningsverk.

4 §

Omröstning

På omröstning tillämpas bestämmelserna i 52 § i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

5 §

Ikraftträdande

Om ikraftträdandet av denna lag föreskrivs genom lag.

4.

Lag**om ändring av 4 § i lagen om organisering av konstens främjande**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 14 juli 1967 om organisering av konstens främjande (328/1967) 4 § 3 mom., sådant det lyder i lag 1236/2007, som följer:

4 §

Medlemmarna av en regional konstkommission förordnas av landskapsförbundet i kommissionens verksamhetsområde bland dem som har föreslagits av regionala organisationer och inrättningar för konst och kultur, sedan dessa har hörts. Om konstkommissio-

nens verksamhetsområde emellertid består av områdena för flera landskapsförbund, förordnas medlemmarna av landskapsförbunden tillsammans. Kommissionen väljer inom sig en ordförande och en vice ordförande.

Om ikraftträdandet av denna lag föreskrivs genom lag.

5.

Lag**om ändring av lagen om arbetarskyddsförvaltningen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 8 januari 1993 om arbetarskyddsförvaltningen (16/1993) 2 § 3 mom. samt 5 och 7 §, och
ändras 3 § och 4 § 2 mom., av dem 3 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 478/2004 och 55/2006, som följer:

3 §

Ministeriet kan, efter att ha hört de berörda regionförvaltningsverken, bestämma att en tjänsteman vid regionförvaltningsverkets ansvarsområde för arbetarskyddsuppgifter med sitt samtycke tillfälligt ska sköta uppgifter som hör till ett annat regionförvaltningsverks ansvarsområde för arbetarskyddsuppgifter eller ministeriet.

svarsområde för arbetarskyddsuppgifter en arbetarskyddsnämnd, vars sammansättning bestäms av chefen för regionförvaltningsverkets ansvarsområde för arbetarskyddsuppgifter. I övrigt gäller angående arbetarskyddsnämnderna i tillämpliga delar vad som bestäms om arbetarskyddsdelegationen. Närmare bestämmelser om arbetarskyddsnämndens uppgifter och sammansättning kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

4 §

För de uppgifter som avses i 1 mom. finns i samband med ett regionförvaltningsverks an-

Om ikraftträdandet av denna lag föreskrivs genom lag.

6.

Lag**om ändring av 4 och 7 § i statstjänstemannalagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i statstjänstemannalagen av den 19 augusti 1994 (750/1994) 4 § 2 mom. 8 punkten, sådan den lyder i lag 593/2005, och
ändras 4 § 2 mom. 7 punkten och 7 § 1 mom. 6 punkten, sådana de lyder, den förstnämnda i nämnda lag 593/2005 och den sistnämnda i lag 261/2000, som följer:

4 §

Bestämmelser om inrättande, indragning och ändring av tjänster utfärdas genom förordning av statsrådet. Följande tjänster får inte inrättas eller dras in eller deras benämning ändras, om de inte har specificerats särskilt i statsbudgeten:

7) tjänsterna som chef och biträdande chef för gränsbevakningsväsendet samt som general eller amiral vid gränsbevakningsväsendet.

7 §

Till följande tjänster kan endast finska medborgare utnämnas:

6) tjänsterna som chef för regionförvaltningsverkets ansvarsområde för räddningsväsendet och beredskapen,

Om ikraftträdandet av denna lag föreskrivs genom lag.

7.

Lag**om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 21 augusti 1998 om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (635/1998) 40 §, 48 § 2 mom. och 53 § 1 mom., av dem 48 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1211/2000 och 53 § 1 mom. sådant det lyder i lag 915/2006, som följer:

40 §

Finansieringsplan för anläggningsprojekt

Undervisningsministeriet uppgör varje år i samband med beredningen av statsbudgeten för de följande fyra åren en riksomfattande finansieringsplan för anläggningsprojekt som gäller undervisnings- och kulturverksamhet. Finansieringsplanen inkluderar de anläggningsprojekt som ska genomföras under planeringsperioden, i ordningsföljd kalenderårsvis samt en beräkning av de projektkostnader som berättigar till statsandel och av statsandelarna.

För finansieringsplanen för anläggningsprojekten ska närings-, trafik- och miljöcentralen på basis av förslag som inkommit från utbildningsanordnare och andra anordnare av verksamhet enligt de lagar som nämns i 1 § och, för läroanstaltsprojekt, utgående från landskapsförbundens prioritetsordning göra upp en förteckning över de anläggningsprojekt som det är meningen att genomföra inom verksamhetsområdet. Projekten antecknas i förteckningen i prioritetsordning. Förslagen till förteckning ska tillställas närings-, trafik- och miljöcentralen före utgången av det år som föregår utarbetandet av förteckningen.

48 §

Fastställande av antalet prestationer som används vid beräkning av finansieringen

Undervisningsministeriet kan vid fastställandet av det antal studerandeårsverken enligt 11 § 3 mom. som läggs till grund för finansieringen av yrkesinriktad tilläggsutbildning ge utbildningsanordnaren anvisningar i fråga om utbildningsutbudet. När ministeriet fastställer studerandeårsverkerna för utbildningsanordnarna ska det säkerställa en regionalt opartisk fördelning av finansieringen av den yrkesinriktade tilläggsutbildningen enligt utbildningsbehovet. Innan ministeriet beslutar om huruvida en utbildningsanordnare kan beviljas finansiering utifrån antalet studerandeårsverken, ska närings-, trafik- och miljöcentralens utlåtande i saken inhämtas.

53 §

Statsbidragsmyndighet

Statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller driftskostnader som avses i denna lag och anläggningsprojekt enligt de lagar som nämns i 1 § 1 mom. 8–12 punkten är under-

visningsministeriet. Statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller anläggningsprojekt enligt de lagar som nämns i 1 § 1 mom. 1–7 punkten är närings-, trafik- och miljöcentralen.

Om ikraftträdandet av denna lag föreskrivs genom lag.

8.

Lag

om ändring av idrottslagen

I enlighet med riksdagens beslut ändras i idrottslagen av den 18 december 1998 (1054/1998) 2, 3, 6, 8 och 10 § som följer:

2 §

Ansvar och samarbetsförpliktelser

Staten och kommunerna ska skapa de allmänna förutsättningarna för idrott. Idrottsverksamheten ska i huvudsak skötas av idrottsorganisationerna.

Undervisningsministeriet ska svara för idrottsväsendets allmänna ledning och utveckling och samordningen i idrottssamarbetet inom statsförvaltningen. På det regionala planet ankommer dessa uppgifter på det regionala idrottsväsendet och på det lokala planet på kommunerna.

Kommunen ska skapa förutsättningar för kommuninvånarnas idrottsutövning genom att utveckla det lokala och regionala samarbetet samt en hälsofrämjande idrott, genom att stödja medborgarverksamhet, tillhandahålla idrottsanläggningar samt ordna idrottsverksamhet med beaktande även av grupper med särskilda behov.

3 §

Det regionala idrottsväsendet

Med det regionala idrottsväsendet avses närings-, trafik- och miljöcentralen och regionala idrottsråd som landskapsförbunden tillsetter. Om uppgifterna för det regionala id-

rottsväsendet och om de regionala idrottsrådets antal och sammansättning bestäms närmare genom förordning av statsrådet.

6 §

Finansiering av det regionala idrottsväsendet

Undervisningsministeriet anvisar årligen verksamhetsanslag för det regionala idrottsväsendet och avtalar med respektive närings-, trafik- och miljöcentral om hur anslagen ska användas. Ministeriet kan anvisa det regionala idrottsväsendet också andra anslag som fördelas vidare i form av understöd.

Dessutom kan ministeriet understödja annat regionalt idrottsligt utvecklingsarbete.

8 §

Statsunderstöd för idrottsanläggningar

I statsbudgeten tas årligen in ett anslag för beviljande av understöd för anläggningsprojekt som avser idrottsanläggningar och tillhörande fritidslokaliteter. Med understöden främjas i synnerhet uppförande, förvärv, sanering och utrustning av idrottsanläggningar avsedda för behov i breda användargrupper.

Understöd beviljas i första hand kommuner eller samkommuner samt sammanslutningar där en kommun eller samkommun har be-

stämmanderätten. Understöd kan även beviljas andra sammanslutningar.

Bestämmelser om de statsunderstöd som avses i 1 mom. finns i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.

Ministeriet ska vid beviljande av understöd för uppförande av idrottsanläggningar begära utlåtande av närings-, trafik- och miljöcentralen och av statens idrottsråd.

10 §

Statsbidragsmyndighet

Undervisningsministeriet är statsbidragsmyndighet i fråga om de understöd som avses i 5—9 §.

I fråga om anläggningsprojekt som avser idrottsanläggningar kan ministeriet överföra en del av det anslag som reserverats för byggande av idrottsanläggningar så att beredningen handhas av det regionala idrottsväsendet och besluten fattas av närings-, trafik- och miljöcentralen. Närings-, trafik- och miljöcentralen är statsbidragsmyndighet i den omfattning som ministeriet bestämmer.

Om ikraftträdandet av denna lag föreskrivs genom lag.

9.

Lag**om ändring av regionutvecklingslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i regionutvecklingslagen av den 12 juli 2002 (602/2002) 10 § 4 mom. och 40 § 2 mom. samt
fogas till 7 § 1 mom., sådant det lyder i lag 954/2005 och 1402/2006, nya 4 a-4 d punkter, till lagen nya 7 a-7 e § och till 10 § ett nytt 5 mom., varvid det nuvarande 5 mom. blir 6 mom., som följer:

7 §

Landskapsförbundens uppgifter

Landskapsförbunden

4 a) svarar för samordningen av den regionala prognostiseringen av utbildningsbehoven på lång och medellång sikt och för beredningen av de regionala utbildningsmålen som en del av utvecklingsplaneringen för utbildningen och forskningen, för samordningen av utarbetandet av en regional trafiksystemplan, med undantag för huvudstadsregionens trafiksystemplan, samt för samordningen av utarbetandet av omfattande regionala planer för naturresurser och miljö,

4 b) utarbetar en prioritetsordning för kommunernas och andra utbildningsanordnares projektförslag,

4 c) främjar samservice i sin region enligt lagen om samservice inom den offentliga förvaltningen (223/2007),

4 d) tillsätter de regionala konstkommissionerna och de regionala idrottsråden.

7 a §

Landskapsförbundens samarbetsområden

För att organisera landskapsförbundens samarbete indelas landet i landskapsförbundens samarbetsområden så som föreskrivs i

denna lag. Ett landskapsförbund kan i fråga om de uppgifter som avses i 7 b § endast höra till ett samarbetsområde.

Landskapsförbundens samarbetsområde ska bilda funktionellt och ekonomiskt ändamålsenliga helheter med tanke på skötseln av de uppgifter som samarbetet gäller. Indelningen i samarbetsområden ska beaktas vid inrättandet av sådana verksamhetsområden för närings-, trafik- och miljöcentralerna där alla de uppgifter som ingår i centralernas verksamhetsområde sköts.

7 b §

Uppgifter som samarbetet omfattar

Landskapsförbundens samarbete ska omfatta behandlingen av och beslutsfattandet i sådana uppgifter som avses i 7 § och som

1) är viktiga med tanke på den långsiktiga utvecklingen av regionen,

2) ingår i landskapsprogrammen och i genomförandeplanerna för dessa eller i andra planer som i betydande grad påverkar regionutvecklingen, och

3) är gemensamma för samarbetsområdet.

Medlemskommunerna i de landskapsförbund som hör till samarbetsområdet kan genom överensstämmande beslut eller grundavtalet överföra även andra uppgifter i anslutning till regionutveckling eller landskapets planering till att behandlas och avgöras i samarbete.

7 c §

Ordnandet av beslutsfattandet i samarbetsområdet

Medlemskommunerna i de landskapsförbund som hör till samarbetsområdet ska avtala om ordnandet av behandlingen av och beslutsfattandet i de ärenden som omfattas av samarbete antingen så att beslutanderätten utövas av landskapsförbundets gemensamma organ eller så att beslutanderätten utövas av landskapsförbunden genom överensstämmande beslut.

De landskapsförbund som hör till samarbetsområdet ska komma överens om beredningen av de ärenden som ska behandlas och avgöras och om ansvaret i fråga om beredningen.

7 d §

Landskapsförbundets gemensamma organ och dess val

Fullmäktige i de landskapsförbund som hör till samarbetsområdet tillsätter ett gemensamt organ och väljer ledamöter till det, om så bestäms i samarbetsavtalet enligt 2 mom. I annat fall ska medlemskommunerna i de landskapsförbund som hör till samarbetsområdet tillsätta ett gemensamt organ och välja ledamöter till det samtidigt och med iakttagande av samma förfarande som då de väljer sina representanter till landskapsförbundets fullmäktige. Röstandelarna för de grupperingar som är representerade i det gemensamma organet ska vid valet av ledamöter svara mot den andel röster som de olika grupper som är representerade i medlemskommunernas fullmäktige fått i medlemskommunerna i de landskapsförbund som hör till samarbetsområdet vid kommunalvalen med iakttagande av proportionalitetsprincipen enligt vallagen (714/1998).

Om man beslutar att välja ett sådant gemensamt organ som avses i 1 mom. mitt under den mandatperiod som bestäms enligt kommunalvalet, väljs dess ledamöter första gången av landskapsfullmäktige för de landskapsförbund som hör till samarbetsområdet.

I samarbetsavtalet för de landskap som hör till samarbetsområdet ska det avtalas om antalet ledamöter i landskapens gemensamma organ och grunderna för rösträtten, organets andra än i lag föreskrivna uppgifter samt andra ärenden som är nödvändiga för ordnandet av samarbetet. I fråga om godkännande av avtalet gäller i övrigt i tillämpliga delar vad som bestäms om grundavtal för samkommuner i 79 § 1 mom. i kommunallagen (365/1995).

7 e §

Avtal om samarbete samt skyldighet att samarbeta

Medlemskommunerna i de landskapsförbund som finns inom det planerade samarbetsområdet ska ingå avtal om de ärenden som avses i 7 a—7 d § senast den 31 mars 2010.

Om medlemskommunerna i landskapsförbunden inte inom den ovan föreskrivna tiden kommer överens om hur samarbetet ska organiseras, får statsrådet ålägga regionens landskapsförbund och dess medlemskommuner att inleda förhandlingar om samarbete och samtidigt besluta om inledandet av andra för samarbetet nödvändiga ärenden. Statsrådets föreläggande gäller till dess att medlemskommunerna i de landskapsförbund som hör till samarbetsområdet kommer överens om samarbete.

Om landskapsförbunden inte kan fatta överensstämmande beslut genom det förfarande som avses i 7 c § 1 mom. och detta är till betydande skada för samarbetet mellan stat och kommuner när det gäller regionutvecklingen, får statsrådet ålägga medlemskommunerna att inrätta ett gemensamt organ enligt ovan nämnda lagrum.

10 §

Landskapsprogram

Myndigheterna ska i sin verksamhet beakta landskapsprogrammen och genomförandeplanerna för dessa, främja genomförandet av

programmen, bedöma och utvärdera sina åtgärders betydelse för regionutvecklingen samt se till att inga åtgärder försvårar genomförandet av dem.

Myndigheterna ska begära landskapsförbundets utlåtande om sådana för regionens utveckling viktiga planer och åtgärder som avsevärt avviker från landskapsprogrammet eller som inte ingår i landskapsprogrammet, samt bedöma planernas och åtgärdernas betydelse för regionens utveckling. Om myndigheten ämnar avvika från ett landskapsförbunds utlåtande, ska den motivera avvikelsen efter att först ha förhandlat om saken med landskapsförbundet.

40 §

Sökande av ändring

—————
I ett beslut som landskapets samarbetsgrupp eller landskapsförbundens gemensamma organ har fattat med stöd av denna lag söks ändring genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som i kommunallagen föreskrivs om sökande av ändring i beslut av samkommuner.

—————
Om ikraftträdandet av denna lag föreskrivs genom lag.

10.

Lag**om införande av lagstiftningen om statens regionförvaltningsreform**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Författningar som träder i kraft

Följande lagar träder i kraft den 20 :

- 1) lagen om regionförvaltningsverken (/),
- 2) lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (/),
- 3) lagen om behandling av miljöskydds- och vattenärenden vid regionförvaltningsverken (/);
- 4) lagen om ändring av 4 § i lagen om organisering av konstens främjande (/),
- 5) lagen om ändring av lagen om arbetarskyddsförvaltningen (/),
- 6) lagen om ändring av 4 och 7 § i stats-tjänstemannalagen (/),
- 7) lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (/),
- 8) lagen om ändring av idrottslagen (/), och
- 9) lagen om ändring av regionutvecklingslagen (/).

2 §

Författningar som upphävs

Genom denna lag upphävs följande lagar:

- 1) länsstyrelselagen (22/1997) jämte ändringar,
- 2) lagen om arbets- och näringscentraler samt arbets- och näringsbyråer (796/2008),

3) lagen om miljöförvaltningen (55/1995) jämte ändringar, och

4) lagen om miljötillståndsverken (87/2000) jämte ändringar.

3 §

Övergångsbestämmelser om regionförvaltningsverkens uppgifter och behörighet

Om en uppgift som hör till regionförvaltningsverkets verksamhetsområde någon annanstans i lag har ålagts länsstyrelsen, de regionala miljöcentralerna, miljötillståndsverket, arbetarskyddsdistriktets arbetarskyddsbyrå eller arbetarskyddsmyndigheten, ska det regionalt behöriga regionförvaltningsverket, efter lagens ikraftträdande, sköta uppgiften och utöva den behörighet som hänför sig till den.

4 §

Övergångsbestämmelser om anhängiga ärenden när det gäller regionförvaltningsverk

När denna lag träder i kraft övergår ärenden som är anhängiga vid länsstyrelserna, de regionala miljöcentralerna, miljötillståndsverken och arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer samt före lagens ikraftträdande ingångna avtal och förbindelser liksom de rättigheter och skyldigheter som följer av dem, vilka enligt lagen om regionförvaltningsverken hör till regionförvaltningsver-

ken, till det motsvarande, regionalt behöriga regionförvaltningsverket.

Ärenden som, när denna lag träder i kraft, är anhängiga vid miljötillståndsverken och som har kungjorts vara anhängiga eller som på annat sätt har delgivits parterna, avgörs av det regionförvaltningsverk vars huvudsakliga verksamhetsställe ligger inom samma verksamhetsområde som miljötillståndsverkets verksamhetsställe när ärendet inleddes.

5 §

Regionförvaltningsverkens verksamhetsställen under övergångsperioden

Om länsstyrelserna, de regionala miljöcentralerna, miljötillståndsverken eller arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer vid lagens ikraftträdande har verksamhetsställe på en ort på vilken inget verksamhetsställe för regionförvaltningsverk inrättas, kan det tidigare verksamhetsstället användas som regionförvaltningsverkets verksamhetsställe i högst tre år från lagens ikraftträdande och där kan de uppgifter skötas som vid lagen ikraftträdande sköttes vid verksamhetsstället. Bestämmelser om dessa verksamhetsställen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Om de uppgifter som sköts av länsstyrelserna, de regionala miljöcentralerna, miljötillståndsverken eller arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer i samband med verkställigheten av denna lag överförs till regionförvaltningsverken för att skötas vid ett annat verksamhetsställe än där de sköttes vid lagens ikraftträdande, kan uppgifterna skötas på det tidigare verksamhetsstället i högst tre år från lagens ikraftträdande. Beslut om att uppgifterna ska skötas vid det tidigare verksamhetsstället fattas av regionförvaltningsverket.

6 §

Övergångsbestämmelser om närings-, trafik- och miljöcentralernas uppgifter och behörighet

Om en uppgift som hör till närings-, trafik- och miljöcentralens verksamhetsområde någon annanstans i lag har ålagts länsstyrelsen,

arbets- och näringscentralen, vägdistriktet eller den regionala miljöcentralen, ska den regionalt behöriga närings-, trafik- och miljöcentralen, efter lagens ikraftträdande, sköta uppgiften och utöva den behörighet som hänförs till den.

7 §

Övergångsbestämmelser om anhängiga ärenden när det gäller närings-, trafik- och miljöcentraler

När denna lag träder i kraft övergår ärenden som är anhängiga vid länsstyrelserna, arbets- och näringscentralerna, vägdistrikten, Sjöfartsverkets enhet för förbindelsefartygs trafik och de regionala miljöcentralerna samt före lagens ikraftträdande ingångna avtal och förbindelser liksom de rättigheter och skyldigheter som följer av dem, vilka enligt lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna hör till närings-, trafik- och miljöcentralerna, till den motsvarande, regionalt behöriga närings-, trafik- och miljöcentralen.

8 §

Närings-, trafik- och miljöcentralernas verksamhetsställen under övergångsperioden

Om länsstyrelserna, arbets- och näringscentralerna, vägdistriktet, Sjöfartsverkets enhet för förbindelsefartygs trafik eller de regionala miljöcentralerna vid lagens ikraftträdande har verksamhetsställe på en ort på vilken inget verksamhetsställe för närings-, trafik- och miljöcentraler inrättas, kan det tidigare verksamhetsstället användas som centralens verksamhetsställe i högst tre år från lagens ikraftträdande och där kan de uppgifter skötas som vid lagens ikraftträdande sköttes vid verksamhetsstället. Bestämmelser om dessa verksamhetsställen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Om uppgifter som sköts av länsstyrelserna, arbets- och näringscentralerna, vägdistriktet, Sjöfartsverkets enhet för förbindelsefartygs trafik eller de regionala miljöcentralerna i samband med verkställigheten av denna lag överförs till närings-, trafik- och miljöcentralerna för att skötas vid ett annat verksamhets-

ställe än där de sköttes vid lagens ikraftträdande, kan uppgifterna skötas på det tidigare verksamhetsstället i högst tre år från lagens ikraftträdande. Beslut om att uppgifterna ska skötas vid det tidigare verksamhetsstället fattas av närings-, trafik- och miljöcentralen.

9 §

Arrangemang för polisväsendet under övergångsperioden

Innan Polisstyrelsen inleder sin verksamhet fattar inrikesministeriet de beslut som verkställigheten av lagen om regionförvaltningsverken kräver i ärenden som enligt nämnda lag omfattas av Polisstyrelsens behörighet.

10 §

Övergångsbestämmelser om vissa stödåtgärder för landsbygdsnäringsar

Om närings-, trafik- och miljöcentralens verksamhetsområde inte motsvarar verksamhetsområdet för den arbets- och näringscentral som var verksam vid lagens ikraftträdande, ska ändringen i regionindelningen beaktas vid skötseln av stöduppgifter i fråga om landsbygdsnäringsar. I ärenden där myndighetens behörighet påverkas av i vilken kommun gårdsbruksenheter eller landsbygdsföretagen är belägna, ska ett anhängigt ärende inte överföras till någon annan närings-, trafik- och miljöcentral till följd av ändringen i regionindelningen, utan behandlingen ska slutföras vid den central till vilken ärendena från arbets- och näringscentralen i huvudsak överförs. På motsvarande sätt slutförs också mångåriga projekt som inte genomförs inom det verksamhetsområde för närings-, trafik- och miljöcentralen till vilket uppgifterna för den arbets- och näringscentral som tagit emot stödansökningen överförs.

Ärenden eller uppgifter på vilka man enligt 69, 69 a, 70—74, 74 a och 75 § i lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar (329/1999) eller lagen om införande av en lag om ändring av lagen om finansiering av landsbygdsnäringsar (1480/2007) ska tillämpa de bestämmelser som gällde när sistnämnda lag trädde i kraft, överförs vid denna lags

ikraftträdande till den närings-, trafik- och miljöcentral till vilken arbets- och näringscentralens uppgifter överförs genom denna lag. Ärendena och uppgifterna överförs dock inte om det föreskrivs något annat i eller med stöd av någon annan lag. På motsvarande sätt förfars i ärenden om vilka föreskrivs i 71–76, 76 a och 78–80 § i lagen om finansiering av renhushållning och naturnäringsar (45/2000) och i 68-70 och 73 § i skollagen (253/1995).

11 §

Övergångsbestämmelser för personalen

Personalen i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande vid länsstyrelser, arbets- och näringscentraler, arbetarskyddsdistriktens arbetarskyddsbyråer, vägdistrikt, Sjöfartsverkets enhet för förbindelsefartygstrafik, regionala miljöcentraler och miljötillståndsverk samt motsvarande tjänster och uppgifter, med undantag för de tjänster som avses i 4 § 2 mom. 5 punkten i statstjänstemannalagen (750/1994) och de tjänster som direktör för ett miljötillståndsverk som avses i 4 § 2 mom. 8 punkten i nämnda lag, vilka dras in i samband med lagens ikraftträdande, samt tjänsterna vid polisens länsledning, överförs till närings-, trafik- och miljöcentralen eller regionförvaltningsverket när den lagstiftning som avses i denna lag träder i kraft. Bestämmelser om tjänstearrangemangen vid polisens länsledning finns i övergångsbestämmelserna i lagen om ändring av polisförvaltningslagen (/). Tjänsteförhållanden som grundar sig på tjänster som dras in avslutas utan uppsägning när lagen träder i kraft.

Anställda som sköter tidsbegränsade uppgifter övergår till närings-, trafik- och miljöcentralen eller regionförvaltningsverket till visstidsanställningens slut.

Överföringen av tjänsterna och uppgifterna förutsätter inte tjänstemännens eller arbetstagarernas samtycke, utom när tjänsten eller uppgiften flyttar till en annan pendlingsregion. Personalen som överförs bibehåller de rättigheter och skyldigheter som vid övergångstidpunkten hänförs till anställningsvillkoren samt sin lön i euro.

Om de uppgifter som hör till en tjänst ändras väsentligt och en ny tjänst inrättas i stället

för den tidigare, kan den nya tjänsten tillsättas utan att den förklaras ledig.

Arbets- och näringsministeriet beslutar om placeringen av personal vid närings-, trafik- och miljöcentraler, medan finansministeriet beslutar om placeringen av personal vid regionförvaltningsverk.

12 §

Inrättande och tillsättning av vissa tjänster

Innan lagen träder i kraft kan finansministeriet inrätta tjänsterna som direktör för ett regionförvaltningsverk. Tjänsterna inrättas den 1 januari 2010 och på dem tillämpas efter inrättandet statstjänstemannalagen.

Innan denna lag träder i kraft kan finansministeriet inrätta tjänsterna som chef för ett ansvarsområde vid ett regionförvaltningsverk och arbets- och näringsministeriet inrätta tjänsterna som chef för ett ansvarsområde vid en närings-, trafik- och miljöcentral och de tjänster som inrättas i stället för de tjänster som dras in enligt 11 § 1 mom. De ministerier eller myndigheter inom centralförvaltningen som avses i 10 § i lagen om regionförvaltningsverken och i 8 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna kan innan denna lag träder i kraft utnämna tjänstemännen till de tjänster som avses ovan när tjänsterna första gången tillsätts. När tjänsterna tillsätts första gången får de tillsättas utan att de förklaras lediga.

13 §

Övergångsbestämmelser om överföring av personal till landskapsförbund

De tjänstemän som är anställda hos länsstyrelserna och sköter sådana uppgifter i anslutning till Europeiska regionala utvecklingsfonden som avses i regionutvecklingslagen (602/2002) överförs, när denna lag träder i kraft, till landskapsförbunden som tjänsteinnehavare vid landskapsförbunden i uppgifter som motsvarar de tidigare, om de har samtyckt till överföringen två månader före det. Deras tjänster vid länsstyrelserna dras in när denna lag träder i kraft. Vid indragningen av tjänsterna upphör de tjänsteförhållanden som

baserat sig på dem utan uppsägning. Arbets- och näringsministeriet beslutar om placeringen av personal vid landskapsförbunden. Ministeriet ska höra de berörda landskapsförbunden före beslutsfattandet.

Personalen som överförs bibehåller de rättigheter och skyldigheter som vid övergångstidpunkten hänför sig till deras anställningsförhållande, de anställningsvillkor som gäller enligt statens tjänste- och arbetskollektivavtal på centralnivå och sin lön i euro.

14 §

Övergångsbestämmelser om följderna av regionindelning

Om avgörandet av ett ärende som gäller någons rättighet, intresse eller skyldighet och som vid denna lags ikraftträdande överförs till att behandlas av ett regionförvaltningsverk eller en närings-, trafik- och miljöcentral påverkas av den administrativa regionindelning som gäller vid lagens ikraftträdande, ska den tidigare regionindelningen tillämpas vid avgörandet av ärendet i fem år från lagens ikraftträdande.

Vad som i 1 mom. bestäms om iakttagandet av den administrativa regionindelningen tillämpas också när avgörandet av ett ärende som gäller någons rättighet, intresse eller skyldighet eller bestämmandet av någons rättighet, intresse eller skyldighet i övrigt påverkas av den regionindelning som gäller vid lagens ikraftträdande.

15 §

Övergångsbestämmelser om ändringsökande

Ändring i ett beslut som har fattats före lagens ikraftträdande söks enligt de bestämmelser som gäller vid ikraftträdandet.

Om en domstol upphäver ett beslut, som har fattats före lagens ikraftträdande, och återförvisar ärendet att i sin helhet behandlas på nytt, ska ärendet behandlas och avgöras enligt de lagar som införs genom denna lag.

16 §
Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.
Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan lagen träder i
kraft.

Helsingfors den 24 april 2009

Republikens President

TARJA HALONEN

Förvaltnings- och kommunminister *Mari Kiviniemi*

*Bilagor
Parallelltext*

4.

Lag

om ändring av 4 § i lagen om organisering av konstens främjande

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 14 juli 1967 om organisering av konstens främjande (328/1967) 4 § 3 mom., sådant det lyder i lag 1236/2007, som följer:

Gällande lydelse

4 §

Medlemmarna av en regional konstkommission förordnas av undervisningsministeriet bland dem som har föreslagits av regionala organisationer och inrättningar för konst och kultur, sedan dessa har hörts. Kommissionen väljer inom sig en ordförande och en vice ordförande.

Föreslagen lydelse

4 §

Medlemmarna av en regional konstkommission förordnas av *landskapsförbundet i kommissionens verksamhetsområde* bland dem som har föreslagits av regionala organisationer och inrättningar för konst och kultur, sedan dessa har hörts. *Om konstkommissionens verksamhetsområde emellertid består av områdena för flera landskapsförbund, förordnas medlemmarna av landskapsförbunden tillsammans.* Kommissionen väljer inom sig en ordförande och en vice ordförande.

Om ikraftträdandet av denna lag föreskrivs genom lag.

5.

Lag**om ändring av lagen om arbetarskyddsförvaltningen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen av den 8 januari 1993 om arbetarskyddsförvaltningen (16/1993) 2 § 3 mom.
 samt 5 och 7 §, och
ändras 3 § och 4 § 2 mom., av dem 3 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 478/2004 och
 55/2006, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 §

Arbetarskyddsförvaltningen är oberoende (upphävs)
då den utför sin övervakningsuppgift.

3 §

För den regionala handledningen och inspektionen av arbetarskyddet indelas landet i arbetarskyddsdistrikt, vilka bestäms av statsrådet. I varje arbetarskyddsdistrikt finns en arbetarskyddsbyrå.

Social- och hälsovårdsministeriet kan av särskilda orsaker som är betydande med tanke på verksamhetens effektivitet tills vidare eller för viss tid överföra tillsynen över någon bransch eller någon angiven uppgift på ett eller flera arbetarskyddsdistrikts arbetarskyddsbyrå. De övriga arbetarskyddsbyråerna är skyldiga att vid behov inom sitt verksamhetsområde ge dessa arbetarskyddsbyråer handräckning.

4 §

 För de uppgifter som nämns i 1 mom. finns i arbetarskyddsdistrikten en arbetarskyddsnämnd, vars sammansättning bestäms av arbetarskyddsdistriktets byrå. I övrigt gäller angående *arbetarskyddsdistriktens* arbetarskyddsnämnder i tillämpliga delar vad som stadgas om arbetarskyddsdelegationen.

3 §

Ministeriet kan, efter att ha hört de berörda regionförvaltningsverken, bestämma att en tjänsteman vid regionförvaltningsverkets ansvarsområde för arbetarskyddsuppgifter med sitt samtycke tillfälligt ska sköta uppgifter som hör till ett annat regionförvaltningsverks ansvarsområde för arbetarskyddsuppgifter eller ministeriet.

4 §

 För de uppgifter som *avses* i 1 mom. finns i samband med ett regionförvaltningsverks ansvarsområde för arbetarskyddsuppgifter en arbetarskyddsnämnd, vars sammansättning bestäms av *chefen för regionförvaltningsverkets ansvarsområde för arbetarskyddsuppgifter*. I övrigt gäller angående *arbetarskyddsnämnderna* i tillämpliga delar vad som *bestäms* om arbetarskyddsdelegationen. *Närmare bestämmelser om arbetarskyddsnäm-*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

dens uppgifter och sammansättning kan utföras genom förordning av statsrådet.

5 §

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag utföras genom förordning.

(upphävs)

7 §

Vad som stadgas eller bestäms om arbetarskyddsstyrelsen gäller efter att denna lag har trätt i kraft på motsvarande sätt arbetsministeriet.

(upphävs)

De ärenden som är anhängiga vid arbetarskyddsstyrelsen överförs på arbetsministeriet när denna lag träder i kraft. Tillsynsnämnden avgör emellertid de ärenden som är anhängiga där när denna lag träder i kraft.

Innehavarna av tjänster vid arbetarskyddsstyrelsen överförs enligt samtycke till motsvarande lämplig tjänst vid arbetsministeriet eller arbetarskyddets distriktsförvaltning.

Om ikraftträdandet av denna lag föreskrivs genom lag.

6.

Lag**om ändring av 4 och 7 § i statstjänstemannalagen**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i statstjänstemannalagen av den 19 augusti 1994 (750/1994) 4 § 2 mom. 8 punkten, sådan den lyder i lag 593/2005, och
ändras 4 § 2 mom. 7 punkten och 7 § 1 mom. 6 punkten, sådana de lyder, den förstnämnda i nämnda lag 593/2005 och den sistnämnda i lag 261/2000, som följer:

Gällande lydelse

4 §

Bestämmelser om inrättande, indragning och ändring av tjänster utfärdas genom förordning av statsrådet. Följande tjänster får inte inrättas eller dras in eller deras benämning ändras, om de inte har specificerats särskilt i statsbudgeten:

7) tjänsterna som chef och biträdande chef för gränsbevakningsväsendet samt som general eller amiral vid gränsbevakningsväsendet,
 8) tjänsterna som direktör för och miljøråd vid ett miljötillståndsverk.

7 §

Till följande tjänster kan endast finska medborgare utnämnas:

6) tjänster som landshövding samt avdelningschef och länsberedskapsdirektör vid en länsstyrelse,

Föreslagen lydelse

4 §

Bestämmelser om inrättande, indragning och ändring av tjänster utfärdas genom förordning av statsrådet. Följande tjänster får inte inrättas eller dras in eller deras benämning ändras, om de inte har specificerats särskilt i statsbudgeten:

7) tjänsterna som chef och biträdande chef för gränsbevakningsväsendet samt som general eller amiral vid gränsbevakningsväsendet. (upphävs)

7 §

Till följande tjänster kan endast finska medborgare utnämnas:

6) tjänsterna som chef för regionförvaltningsverkets ansvarsområde för räddningsväsendet och beredskapen,

Om ikraftträdandet av denna lag föreskrivs genom lag.

7.

Lag**om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 21 augusti 1998 om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (635/1998) 40 §, 48 § 2 mom. och 53 § 1 mom., av dem 48 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1211/2000 och 53 § 1 mom. sådant det lyder i lag 915/2006, som följer:

Gällande lydelse

40 §

Finansieringsplan för anläggnings- projekt

Vederbörande ministerium uppgör varje år i samband med beredningen av statsbudgeten för de följande fyra åren en riksomfattande finansieringsplan för anläggningsprojekt som gäller undervisnings- och kulturverksamhet. Finansieringsplanen inkluderar de anläggningsprojekt som skall genomföras under planeringsperioden, i ordningsföljd kalenderårsvis samt en beräkning av de projektkostnader som berättigar till statsandel och av statsandelarna.

För finansieringsplanen för anläggningsprojekten skall länsstyrelsen på basis av förslag som inkommit från utbildningsanordnare och andra anordnare av verksamhet enligt de lagar som nämns i 1 § göra upp en förteckning över de anläggningsprojekt som det är meningen att genomföra inom länet. Projekten antecknas i förteckningen i skyndsamhetsordning enligt länsstyrelsens prövning. Uppgifterna för förteckningen skall årligen tillställas länsstyrelsen senast vid den tidpunkt som ministeriet bestämt.

Föreslagen lydelse

40 §

Finansieringsplan för anläggningsprojekt

Undervisningsministeriet uppgör varje år i samband med beredningen av statsbudgeten för de följande fyra åren en riksomfattande finansieringsplan för anläggningsprojekt som gäller undervisnings- och kulturverksamhet. Finansieringsplanen inkluderar de anläggningsprojekt som *ska* genomföras under planeringsperioden, i ordningsföljd kalenderårsvis samt en beräkning av de projektkostnader som berättigar till statsandel och av statsandelarna.

För finansieringsplanen för anläggningsprojekten *ska närings-, trafik- och miljöcentralen* på basis av förslag som inkommit från utbildningsanordnare och andra anordnare av verksamhet enligt de lagar som nämns i 1 § och, för läroanstaltsprojekt, *utgående från landskapsförbundens prioritetsordning* göra upp en förteckning över de anläggningsprojekt som det är meningen att genomföra inom *verksamhetsområdet*. Projekten antecknas i förteckningen i *prioritetsordning*. *Förslagen till förteckning ska tillställas närings-, trafik- och miljöcentralen före utgången av det år som föregår utarbetandet av förteckningen.*

48 §

Fastställande av antalet prestationer som används vid beräkning av finansieringen

Vederbörande ministerium kan vid fastställandet av det antal studerandeårsverken enligt 11 § 3 mom. som läggs till grund för finansieringen av yrkesinriktad tilläggsutbildning ge utbildningsanordnaren anvisningar i fråga om utbildningsutbudet. När ministeriet fastställer studerandeårsverken för utbildningsanordnarna skall det säkerställa en regionalt opartisk fördelning av finansieringen av den yrkesinriktade tilläggsutbildningen enligt utbildningsbehovet. Innan ministeriet beslutar om en utbildningsanordnare kan beviljas finansiering utifrån antalet studerandeårsverken, skall länsstyrelsens utlåtande i saken inhämtas.

53 §

Statsbidragsmyndighet

Statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller driftskostnader som avses i denna lag och anläggningsprojekt enligt de lagar som nämns i 1 § 1 mom. 8–12 punkten är undervisningsministeriet. Statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller anläggningsprojekt enligt de lagar som nämns i 1 § 1 mom. 1–7 punkten är länsstyrelsen.

48 §

Fastställande av antalet prestationer som används vid beräkning av finansieringen

Undervisningsministeriet kan vid fastställandet av det antal studerandeårsverken enligt 11 § 3 mom. som läggs till grund för finansieringen av yrkesinriktad tilläggsutbildning ge utbildningsanordnaren anvisningar i fråga om utbildningsutbudet. När ministeriet fastställer studerandeårsverken för utbildningsanordnarna ska det säkerställa en regionalt opartisk fördelning av finansieringen av den yrkesinriktade tilläggsutbildningen enligt utbildningsbehovet. Innan ministeriet beslutar om huruvida en utbildningsanordnare kan beviljas finansiering utifrån antalet studerandeårsverken, ska närings-, trafik- och miljöcentralens utlåtande i saken inhämtas.

53 §

Statsbidragsmyndighet

Statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller driftskostnader som avses i denna lag och anläggningsprojekt enligt de lagar som nämns i 1 § 1 mom. 8–12 punkten är undervisningsministeriet. Statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller anläggningsprojekt enligt de lagar som nämns i 1 § 1 mom. 1–7 punkten är närings-, trafik- och miljöcentralen.

Om ikraftträdandet av denna lag föreskrivs genom lag.

8.

Lag**om ändring av idrottslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i idrottslagen av den 18 december 1998 (1054/1998) 2, 3, 6, 8 och 10 § som följer:

Gällande lydelse

2 §

Ansvar och samarbetsförpliktelser

Staten och kommunerna skall skapa de allmänna förutsättningarna för idrott. Idrottsverksamheten skall i huvudsak skötas av idrottsorganisationerna.

Det ministerium till vars verksamhetsområde idrottsväsendet hör, nedan ministeriet, skall svara för idrottsväsendets allmänna ledning och utveckling och samordningen i idrottsarbetet inom statsförvaltningen. På det regionala planet ankommer dessa uppgifter på länsidrottsväsendet och på det lokala planet på kommunerna.

Kommunen skall skapa förutsättningar för kommuninvånarnas idrottsutövning genom att utveckla det lokala och regionala samarbetet samt en hälsofrämjande idrott, genom att stödja medborgarverksamhet, tillhandahålla idrottsanläggningar samt ordna idrottsverksamhet med beaktande även av grupper med särskilda behov.

3 §

Länsidrottsväsendets förvaltning

Med länsidrottsväsendet avses länsstyrelsen och regionala idrottsråd som länsstyrelserna tillsätter. Om uppgifterna för länsidrottsväsendet bestäms närmare genom förordning.

Föreslagen lydelse

2 §

Ansvar och samarbetsförpliktelser

Staten och kommunerna *ska* skapa de allmänna förutsättningarna för idrott. Idrottsverksamheten *ska* i huvudsak skötas av idrottsorganisationerna.

Undervisningsministeriet ska svara för idrottsväsendets allmänna ledning och utveckling och samordningen i idrottsarbetet inom statsförvaltningen. På det regionala planet ankommer dessa uppgifter på *det regionala idrottsväsendet* och på det lokala planet på kommunerna.

Kommunen *ska* skapa förutsättningar för kommuninvånarnas idrottsutövning genom att utveckla det lokala och regionala samarbetet samt en hälsofrämjande idrott, genom att stödja medborgarverksamhet, tillhandahålla idrottsanläggningar samt ordna idrottsverksamhet med beaktande även av grupper med särskilda behov.

3 §

Det regionala idrottsväsendet

Med *det regionala idrottsväsendet* avses *närings-, trafik- och miljöcentralen* och regionala idrottsråd som *landskapsförbunden* tillsätter. Om uppgifterna för *det regionala idrottsväsendet* och om *de regionala idrottsrådens antal och sammansättning* bestäms närmare genom förordning av *statsrådet*.

6 §

Finansiering av det regionala idrottsväsendet

Ministeriet anvisar årligen verksamhetsanslag för länsidrottsväsendet och avtalar med respektive länsstyrelse om hur anslagen skall användas. Ministeriet kan anvisa länsidrottsväsendet också andra anslag som fördelas vidare i form av understöd.

Dessutom kan ministeriet understödja annat regionalt idrottsligt utvecklingsarbete.

8 §

Statsunderstöd för idrottsanläggningar

I statsbudgeten tas årligen in ett anslag för beviljande av understöd för anläggningsprojekt som avser idrottsanläggningar och tillhörande fritidslokaliteter. Med understöden främjas i synnerhet uppförande, förvärv, sanering och utrustning av idrottsanläggningar avsedda för behov i breda användargrupper.

Understöd beviljas i första hand kommuner eller samkommuner samt sammanslutningar där en kommun eller samkommun har bestämmanderätten. Understöd kan även beviljas andra sammanslutningar.

I fråga om de statsunderstöd som avses i 1 mom. gäller vad som bestäms om statsunderstöd för anläggningsprojekt i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.

Ministeriet skall vid beviljande av understöd för uppförande av idrottsanläggningar begära utlåtande av vederbörande länsstyrelse och av statens idrottsråd.

10 §

Statsbidragsmyndighet

Det ministerium till vars verksamhetsområde idrottsväsendet hör är statsbidragsmyndighet i fråga om de understöd som avses i 5–9 §.

6 §

Finansiering av det regionala idrottsväsendet

Undervisningsministeriet anvisar årligen verksamhetsanslag för det regionala idrottsväsendet och avtalar med respektive närings-, trafik- och miljöcentral om hur anslagen ska användas. Ministeriet kan anvisa det regionala idrottsväsendet också andra anslag som fördelas vidare i form av understöd.

Dessutom kan ministeriet understödja annat regionalt idrottsligt utvecklingsarbete.

8 §

Statsunderstöd för idrottsanläggningar

I statsbudgeten tas årligen in ett anslag för beviljande av understöd för anläggningsprojekt som avser idrottsanläggningar och tillhörande fritidslokaliteter. Med understöden främjas i synnerhet uppförande, förvärv, sanering och utrustning av idrottsanläggningar avsedda för behov i breda användargrupper.

Understöd beviljas i första hand kommuner eller samkommuner samt sammanslutningar där en kommun eller samkommun har bestämmanderätten. Understöd kan även beviljas andra sammanslutningar.

Bestämmelser om de statsunderstöd som avses i 1 mom. finns i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.

Ministeriet ska vid beviljande av understöd för uppförande av idrottsanläggningar begära utlåtande av närings-, trafik- och miljöcentralen och av statens idrottsråd.

10 §

Statsbidragsmyndighet

Undervisningsministeriet är statsbidragsmyndighet i fråga om de understöd som avses i 5–9 §.

Gällande lydelse

I fråga om anläggningsprojekt som avser idrottsanläggningar kan ministeriet överföra en del av det anslag som reserverats för byggande av idrottsanläggningar så att beredningen handhas av länsidrottsväsendet och besluten fattas av länsstyrelsen. Länsstyrelsen är statsbidragsmyndighet i den omfattning som ministeriet bestämmer.

Föreslagen lydelse

I fråga om anläggningsprojekt som avser idrottsanläggningar kan ministeriet överföra en del av det anslag som reserverats för byggande av idrottsanläggningar så att beredningen handhas av *det regionala idrottsväsendet* och besluten fattas av *närings-, trafik- och miljöcentralen*. *Närings-, trafik- och miljöcentralen* är statsbidragsmyndighet i den omfattning som ministeriet bestämmer.

Om ikraftträdandet av denna lag föreskrivs genom lag.

9.

Lag**om ändring av regionutvecklingslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i regionutvecklingslagen av den 12 juli 2002 (602/2002) 10 § 4 mom. och 40 § 2 mom. samt

fogas till 7 § 1 mom., sådant det lyder i lag 954/2005 och 1402/2006, nya 4 a-4 d punkter, till lagen nya 7 a-7 e § och till 10 § ett nytt 5 mom., varvid det nuvarande 5 mom. blir 6 mom., som följer:

Gällande lydelse

7 §

Landskapsförbundens uppgifter

Landskapsförbunden

(ny)

(ny)

(ny)

(ny)

(ny)

Föreslagen lydelse

7 §

Landskapsförbundens uppgifter

Landskapsförbunden

4 a) svarar för samordningen av den regionala prognostiseringen av utbildningsbehoven på lång och medellång sikt och för beredningen av de regionala utbildningsmålen som en del av utvecklingsplaneringen för utbildningen och forskningen, för samordningen av utarbetandet av en regional trafiksystemplan, med undantag för huvudstadsregionens trafiksystemplan, samt för samordningen av utarbetandet av omfattande regionala planer för naturresurser och miljö,

4 b) utarbetar en prioritetsordning för kommunernas och andra utbildningsanordnares projektförslag,

4 c) främjar samservice i sin region enligt lagen om samservice inom den offentliga förvaltningen (223/2007),

4 d) tillsätter de regionala konstkommissionerna och de regionala idrottsråden.

7 a §

Landskapsförbundens samarbetsområden

För att organisera landskapsförbundens samarbete indelas landet i landskapsförbun-

dens samarbetsområden så som föreskrivs i denna lag. Ett landskapsförbund kan i fråga om de uppgifter som avses i 7 b § endast höra till ett samarbetsområde.

Landskapsförbundens samarbetsområde ska bilda funktionellt och ekonomiskt ändamålsenliga helheter med tanke på skötseln av de uppgifter som samarbetet gäller. Indelningen i samarbetsområden ska beaktas vid inrättandet av sådana verksamhetsområden för närings-, trafik- och miljöcentralerna där alla de uppgifter som ingår i centralernas verksamhetsområde sköts.

(ny)

7 b §

Uppgifter som samarbetet omfattar

Landskapsförbundens samarbete ska omfatta behandlingen av och beslutsfattandet i sådana uppgifter som avses i 7 § och som

1) är viktiga med tanke på den långsiktiga utvecklingen av regionen,

2) ingår i landskapsprogrammen och i genomförandeplanerna för dessa eller i andra planer som i betydande grad påverkar regionutvecklingen, och

3) är gemensamma för samarbetsområdet.

Medlemskommunerna i de landskapsförbund som hör till samarbetsområdet kan genom överensstämmande beslut eller grundavtalet överföra även andra uppgifter i anslutning till regionutveckling eller landskapets planering till att behandlas och avgöras i samarbete.

(ny)

7 c §

Ordnandet av beslutsfattandet i samarbetsområdet

Medlemskommunerna i de landskapsförbund som hör till samarbetsområdet ska avtala om ordnandet av behandlingen av och beslutsfattandet i de ärenden som omfattas av samarbete antingen så att beslutanderätten utövas av landskapsförbundets gemensamma organ eller så att beslutanderätten utövas av landskapsförbunden genom överensstämmande beslut.

De landskapsförbund som hör till samarbetsområdet ska komma överens om beredningen av de ärenden som ska behandlas och avgöras och om ansvaret i fråga om beredningen.

(ny)

7 d §

Landskapsförbundets gemensamma organ och dess val

Fullmäktige i de landskapsförbund som hör till samarbetsområdet tillsätter ett gemensamt organ och väljer ledamöter till det, om så bestäms i samarbetsavtalet enligt 2 mom. I annat fall ska medlemskommunerna i de landskapsförbund som hör till samarbetsområdet tillsätta ett gemensamt organ och välja ledamöter till det samtidigt och med iakttagande av samma förfarande som då de väljer sina representanter till landskapsförbundets fullmäktige. Röstandelarna för de grupperingar som är representerade i det gemensamma organet ska vid valet av ledamöter svara mot den andel röster som de olika grupper som är representerade i medlemskommunernas fullmäktige fått i medlemskommunerna i de landskapsförbund som hör till samarbetsområdet vid kommunalvalen med iakttagande av proportionalitetsprincipen enligt vallagen (714/1998).

Om man beslutar att välja ett sådant gemensamt organ som avses i 1 mom. mitt under den mandatperiod som bestäms enligt kommunalvalet, väljs dess ledamöter första gången av landskapsfullmäktige för de landskapsförbund som hör till samarbetsområdet.

I samarbetsavtalet för de landskap som hör till samarbetsområdet ska det avtalas om antalet ledamöter i landskapens gemensamma organ och grunderna för rösträtten, organets andra än i lag föreskrivna uppgifter samt andra ärenden som är nödvändiga för ordnandet av samarbetet. I fråga om godkännande av avtalet gäller i övrigt i tillämpliga delar vad som bestäms om grundavtal för samkommuner i 79 § 1 mom. i kommunallagen (365/1995).

(ny)

7 e §

Avtal om samarbete samt skyldighet att samarbeta

Medlemskommunerna i de landskapsförbund som finns inom det planerade samarbetsområdet ska ingå avtal om de ärenden som avses i 7 a—7 d § senast den 31 mars 2010.

Om medlemskommunerna i landskapsförbunden inte inom den ovan föreskrivna tiden kommer överens om hur samarbetet ska organiseras, får statsrådet ålägga regionens landskapsförbund och dess medlemskommuner att inleda förhandlingar om samarbete och samtidigt besluta om inledandet av andra för samarbetet nödvändiga ärenden. Statsrådets föreläggande gäller till dess att medlemskommunerna i de landskapsförbund som hör till samarbetsområdet kommer överens om samarbete.

Om landskapsförbunden inte kan fatta överensstämmande beslut genom det förfarande som avses i 7 c § 1 mom. och detta är till betydande skada för samarbetet mellan stat och kommuner när det gäller regionutvecklingen, får statsrådet ålägga medlemskommunerna att inrätta ett gemensamt organ enligt ovan nämnda lagrum.

10 §

Landskapsprogram

De statliga myndigheterna skall i sin verksamhet beakta landskapsprogrammen, främja genomförandet av dem samt bedöma och utvärdera sina åtgärders betydelse för regionutvecklingen.

(ny)

10 §

Landskapsprogram

Myndigheterna ska i sin verksamhet beakta landskapsprogrammen och genomförandeplanerna för dessa, främja genomförandet av programmen, bedöma och utvärdera sina åtgärders betydelse för regionutvecklingen samt se till att inga åtgärder försvårar genomförandet av dem.

Myndigheterna ska begära landskapsförbundets utlåtande om sådana för regionens utveckling viktiga planer och åtgärder som avsevärt avviker från landskapsprogrammet eller som inte ingår i landskapsprogrammet, samt bedöma planernas och åtgärdernas betydelse för regionens utveckling. Om myndigheten ämnar avvika från ett landskapsför-

bunds utlåtande, ska den motivera avvikelserna efter att först ha förhandlat om saken med landskapsförbundet.

40 §

Sökande av ändring

I ett beslut som landskapets samarbetsgrupp har fattat med stöd av denna lag söks ändring genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som i kommunallagen föreskrivs om sökande av ändring i beslut av samkommuner.

40 §

Sökande av ändring

I ett beslut som landskapets samarbetsgrupp *eller landskapsförbundens gemensamma organ* har fattat med stöd av denna lag söks ändring genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som i kommunallagen föreskrivs om sökande av ändring i beslut av samkommuner.

Om ikraftträdandet av denna lag föreskrivs genom lag.